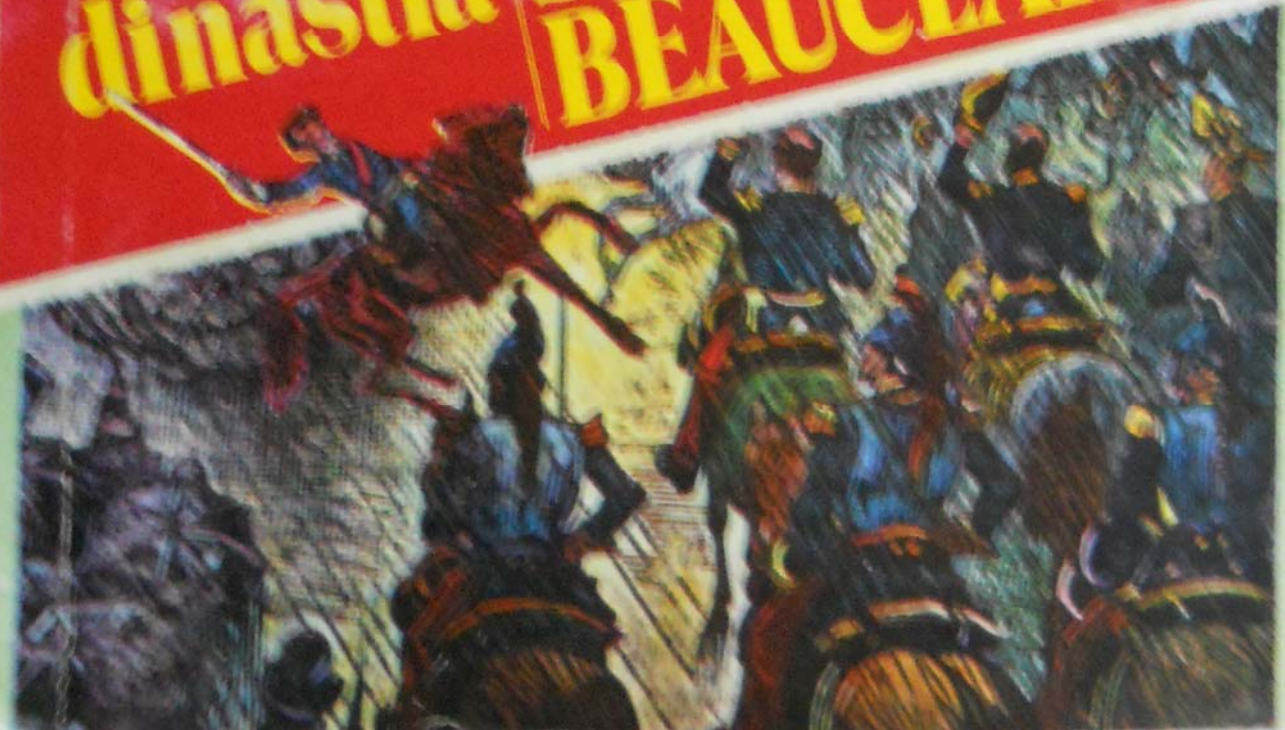

VIINTILĂ
CORBUL

dinastia **SUNDERLAND
BEAUCLAIR**

VINȚILA CORBUL ③ DINASTIA SUNDERLAND-BEAUCLAIR

IDOLII DE AUR

* * *

DINASTIA SUNDERLAND-BEAUCLAIR

au mai apărut :
PASĂRI DE PRĂDĂ — 3 vol.

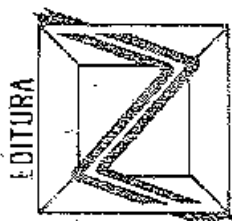
1977

1993

V i n t i l ă C o r b u l
d i n a s t i a
Sunderland-Beauclair
idolii de aur

* * *

BUCUREȘTI 1993

628589

Biblioteca Județeană ASTRA

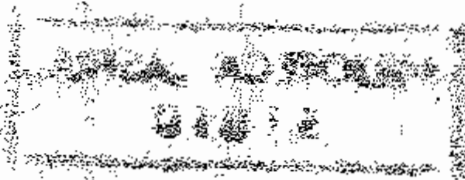
628589

- JUL 2010

Consilier literar: H. GRĂMESCU . .

Coperta de : V. OLAC

416045

859.0

C71

ISBN: 973-9127-95-9

Capitolul optsprezece

In „afacerea Saint-Domingue“, Richard trecuse pe lângă marginea prăpastiei. Pe viitor își propuse să fie mai circumspect. Iată de ce, medită îndelung înainte de a hotărî dacă e cazul să participe la o importantă afacere pe care i-o propusese Ouvrard, cel mai îndrăzneț bancher, speculator și profitor de război al epocii...

La 28 Floreal, anul XII, adică la 18 mai 1804 după vechiul calendar, un *Senatus Consult* votat în unanimitate, proclamă Imperiul, încredințând lui Napoleon Bonaparte, Primul Consul al Republicii, Coroana Imperială. Poporul Franței, consultat printr-un plebiscit deschis la sfârșitul aceleiași luni, consfinți alegerea cu 3.572.329 voturi *pentru* și cu 2.579 *contra*. Cifrele nu aveau decât o valoare simbolică. După cum avea să declare mai târziu senatorul Cornet, rezultatul fusese obținut datorită aplicării unui vechi proverb: cel care tace încuviințează. Celor care votaseră *pentru*, li se adăogaseră sufragiile celor care nu se prezentaseră la urne. Astfel unanimitatea nu fusese tulburată decât de un număr infim de voturi negative. Comisia

senatorială însărcinată cu recensământul nu șovăise a înscrie din oficiu 450.000 da, dintre care 400.000 pentru armata de uscat și 50.000 pentru armata de mare, fără a fi deschis în realitate un registru de vot pentru militari. La 19 mai 1804, Napoleon, numi patrusprezece maresali aleși dintre cei mai apropiați camarazi de arme. A doua zi, un strălucitor cortegiu străbătu Parisul, anunțând în principalele răscruci crearea Imperiului. Ceremonia încoronării urma să aibă loc la 2 decembrie în catedrala Notre-Dame. Potrivit dorinței Împăratului, care iubea fastul și pompa, serbările aveau să fie de o splendoare nemaiîntâlnită.

Napoleon sacrificase imperiul colonial al Franței pentru a crea un imperiu european.

Dar toate acestea cereau bani mulți, iar visteria se afla într-o stare jalnică. Barbé-Marbois, ministrul de finanțe, albise tot muncindu-și mintea să mai stoarcă bani țării. Și avea atâtea găuri de acoperit! Armata, mai infometată decât Moloh, înghițea sume fantastice, punând în primejdie echilibrul bugetului de stat. Iar Curtea Imperială, în plină organizare, îi dădea lovitura de grație. De unde să scoată sumele colosale cu care Împăratul îi miluise pe maresali și pe înalții demnitari ai Curții?

Într-o zi, pe când ministrul se zbătea să procure cincizeci de milioane de franci, își anunță vizita *Monsieur* Gabriel Ouvrard, furnizorul general al flotei. La treizeci și patru de ani *Monsieur* Ouvrard, grație furniturilor de război, acumulase o avere care ar fi stârnit gelozia regelui Midas. Nimeni nu-i cunoștea numărul milioanei. Se știa doar că bunurile sale imobiliare evaluate în bani, ar fi totalizat o cifră astronomică. *Monsieur* Ouvrard era proprietarul domeniilor de la Asay și de la Preuilly, bogate în minereu de fier. Tot ale lui erau și domeniile

Châteauneuf, Villandry, Saint-Brice, Marly și Luciennes, cu castele și parcurile lui princiare. În palatul de la Raincy, proprietatea lui preferată, oferea serbări ca în basme. Mai poseda optzeci și patru de ferme precum și câteva străzi cu toate casele lor la Paris. Iar pentru a încorona această superbă colecție, *Monsieur Ouvrard* dispunea și de cea mai frumoasă femeie din Franța, de *Madame Tallien*, pe care fostul director Barras i-o cedase cu întreg activul ei de farmece trupesti, dar și cu un pasiv cifrat la zece milioane de franci. Cifra neglijabilă pentru marele Ouvrard, care-și permitea a se lăuda că trei miniștri îi erau portari. Într-adevăr, la Raincy, Talleyrand, ministrul afacerilor străine, Berthier, ministrul de război și Decres, ministrul marinei aleseseră drept reședință de vară un încântător pavilion, destinat la origină personalului de serviciu.

Aceasta nu însemna că existența lui Ouvrard cunoștea numai sușuri. Curând după instalarea Consulatului, Bonaparte, care declara fără înconjur că „bancherii sunt pacostea popoarelor”, îl băgase după gratii pentru o necurată afacere de furnituri militare. Ouvrard nu rămăsese multă vreme la răcoare. Avea relații prea înalte. Joséphine Bonaparte, care după cât se pare, îl cunoscuse în intimitate, consulul Cambacérès și cei trei portari, șefi de departamente ministeriale, îl scosese la lumină. De atunci Ouvrard aprovizionă armata. Statul îi datora șaiszeci și șapte milioane de franci.

Vizita lui Ouvrard la Ministerul de Finanțe avea un scop precis. Bancherul cerea milioanele pe care statul întârzia să i le restituie. Barbé-Marbois îl primi fără entuziasm.

— Numai de creanțele duminale nu am timp acum, când trebuie să scot din pământ cincizeci de milioane.

— Cincizeci de milioane? Numai atât? întrebă bancherul cu înțelegătoare simpatie. Vă pun oricând la dispoziție această sumă.

Ministrul clipi des. Nu-i venea să-și creadă urechilor.

— Spuneți că... sunteți dispus să-mi avansați acești bani?... Întreaga sumă?

— Desigur. Nu vă pot lăsa în impas. Simpatia mea pentru excelența voastră...

— Și ce... garanții îmi cereți?

— Oh, o simplă formalitate. Obligațiunile concesionarilor generali de impozite, cu un scont de 9 la sută. O nimica toată.

Barbé-Marbois primi cu recunoștință oferta. După plecarea bancherului, exclamă încântat: „Cu câtă eleganță mi-a oferit cincizeci de milioane! Care bancher ar fi făcut gestul lui? Nici Perrégaux, nici Mallet, nici Dovilliers și nici Challais... Pe când Ouvrard... Adevărat gentilom! Și câtă ingeniozitate! În două minute a găsit soluția crizei...”

După câteva săptămâni, Ouvrard primi o invitație din partea ministrului de finanțe. Bancherul era sigur că va fi rechemat de Barbé-Marbois. Cele cincizeci de milioane fuseseră un paleativ pentru cheltuielile militare sporite. De data aceasta, ministrul îi ceru o sută cincizeci de milioane.

— Regret că a trebuit să vă supăr iarăși, *Monsieur Ouvrard*, dar numai dumneavoastră mă puteți scoate din impas. Suma e mare... știu... Dar posibilitățile dumneavoastră...

Ouvrard răspunse cu bunăvoință.

— Într-adevăr, suma e mare. Foarte mare. Cu sprijinul prietenilor mei, am să vi-o procur.

— *Monsieur Ouvrard*, recunoștința mea, devotamentul meu...

— Vă rog, excelență. Sentimentele mele pentru dumneavoastră...

— Știu, știu, *Monsieur Ouvrard*. Mi le-ați dovedit cu prisosință. Ce ați făcut dumneavoastră pentru mine este... este... colosal. Ați dovedit că imposibilul nu există.

— Nu sunteți departe de adevăr, excelență. Pentru noi, financiarii, imposibilul este doar o expresie... de stil. Ei, da! *Senatus-consultul* din 18 Floreal anul XII, a schimbat forma de guvernământ, a restabilit eticheta vechii curți, a creat șambelani, maestri de ceremonie, doamne de onoare, a ridicat la rangul de mari demnitari pe generalii Republicii, dar nu a putut să umple și tezaurul statului... Numai financiarii sunt capabili să realizeze acest tur de forță, printr-o colaborare strânsă cu reprezentanții autorizați ai guvernului.

— Evident... evident... dacă n-ați fi fost dumneavoastră...

— Sprijinul meu este absolut dezinteresat, excelență.

Culmea e că *Barbé-Marbois* îi credea pe cuvânt. În naivitatea lui, nu înțelegea că bancherul dădea cu o mână, dar cu cealaltă lua obligațiuni ale concesionarilor-generalii de impozite, oricând negociabile și producătoare de beneficii. *Barbé-Marbois* își datora ministeriatul reputației sale de administrator integru și meticulos până la pendaterie. Dar corectitudinea aceasta exemplară era precumpănită de o mediocritate patentă. Sub vechiul regim *Barbé-Marbois* fusese intendent în *Saint-Domingue*, iar în timpul Revoluției ocupase diferite posturi șterse în birourile administrației statului. O caricatură a timpului îl prezenta stând în fața ministerului și notând pe funcționarii întârziati, în vreme ce un secretar aflat înapoia lui, îi scotea neobservat milioane din buzunar...

Prietenii cu ajutorul cărora *Ouvrard* procură cele o sută cincizeci de milioane necesare lui

Barbé-Marbois erau câțiva afaceriști cu reputație îndoielnică, dar cu multe milioane în lăzile lor ghintuite. Toți se îmbogățiseră traficând furnituri de război. Printre aceștia se numărau bancherul Vanlerberghe, un apropiat colaborator a lui Ouvrard, frații Michel, furnizori ai armatei, amândoi cu reputație dubioasă, industrișul Séguin, un tip rapace și amoral, și în sfârșit bancherul Desprez, membru în consiliul de administrație al Băncii Franței, care prin situația sa oficială era în măsură să cunoască toate fluctuațiile fondurilor de stat la Bursă.

Sub conducerea lui Ouvrard, grupul celor șase capitaliști constituise o asociație denumită *Compagnie des Négociants Réunis*, care își propunea să speculeze metalele prețioase din America de Sud. Datorită nepriceperii lui Barbé-Marbois, asociația deținea prin Ouvrard, un control nelimitat asupra vistieriei statului.

Se spune că pofta vine mîncînd. Barbé-Marbois, sigur de sprijinul grupului de bancheri, solicită un nou avans de două sute de milioane de franci. Serbările încoronării și intensificarea pregătirilor militare impuneau noi și extraordinare cheltuieli. *Monsieur Ouvrard* declară că nu putea procura peste noapte întreaga sumă. Era gata însă să supună ministrului de finanțe un proiect susceptibil să aducă în vistieria statului peste șase sute milioane franci. Pe Barbé-Marbois îl scutură un fior de plăcere.

— Șase sute milioane franci? Sunteți sigur?

— Șase sute milioane franci aur. Rețineți: aur! supralicită Ouvrard.

Ministrul se și văzu în fața Împăratului. „Cu modestie, informa că vistieria publică devenise neîncăpătoare pentru torentul de aur care se revărsa neconținut. Napoleon rămânea uluit, apoi îl lua de umeri și îl săruta pe amândoi obraji: „Colbert a fost un novice față de dumneata, Marbois. Iar Sully ți-ar fi putut fi elev. Am să te fac prim ministru! Meriți“.

Smulgându-se din reverie, Barbé-Marbois rosti încă neîncrezător:

— *Monsieur Ouvrard*, vă ascult. Expuneți proiectul...

Patru ceasuri vorbește *Ouvrard*. Elocința și argumentația sa strălucită captivară pe ministru. La sfârșitul expunerii, acesta exclamă entuziasmat:

— Sunteți omul providenței, *Monsieur Ouvrard*. Vă înțeleg. Pe viitor bizuiți-vă pe sprijinul meu. Sunt alături de dumneavoastră fără nici o rezervă. Toată influența și autoritatea de care dispun, vi le pun la dispoziție. În orice demers ce veți face de azi înainte, vă autorizez să vorbiți și în numele meu.

— As prefera câteva scrisori de introducere, excelență. La Madrid...

— Cu plăcere *Monsieur Ouvrard*. Cu multă plăcere. Sunt gata să vă semnez orice scrisoare. De vreme ce sunteți sigur de succes...

— Sunt mai sigur ca de ziua de mâine...

— Atunci, la drum. Și Dumnezeu să vă călăuzească pașii.

La 10 septembrie 1804, contele Amaury de Beaumont-Challais, directorul Băncii Sunderland-Beauclair din Paris, primi o vizită senzațională. *Monsieur Séguin*, bancherul *Séguin*, unul dintre animatorii faimoasei *Compagnie des Négociants Réunis*, înmână primului secretar al lui Challais cartea sa de vizită.

— Doresc să stau de vorbă cu patronul dumitale. Anunță-mă. Te previn că sunt grăbit.

Séguin era una dintre cele mai ciudate figuri ale epocii. Averea lui imensă, acumulată în timpul Revoluției și Directoratului era rezultatul unor jecmăneli fără precedent pe spinarea armatei. În 1795, savantul *Furcroy*, un interpus al lui *Séguin*, declarase în cadrul unei ședințe a Convenției, că

Séguin inventase un procedeu care reducea timpul necesar argăsirii pieilor de la optsprezece luni, cum se lucra pe atunci, la maximum o săptămână. Această descoperire revoluționară stârnise entuziasmul Adunării. Aprovizionarea armatei, datorită încetinelii argăsitului, era întotdeauna în urmă cu procurarea încălțăminte. Séguin, grație epocalei sale invenții, avea să acopere această lacună. Fără să adâncească chestiunea, Convenția pusese la dispoziția cetățeanului Séguin două clădiri imense, proprietăți naționale, una la Sévres și alta în apropiere de Nemours, unde avea să se aplice miraculosul procedeu. Pe de altă parte toate pieile urmau a fi rechiziționate și încredințate acestuia. Comitetul de *Salut Public* era însărcinat să procure fondurile cerute de Séguin. Astfel acesta devenise unicul furnizor de încălțăminte al tuturor armatelor Republicii. Produsele livrate prompt se stricau însă tot atât de prompt. Dar cine se preocupa de asemenea fleacuri? Din afacerea aceea numai Séguin se alegea cu beneficii grase. Consulatul îl găsisse în fruntea unei averi cifrate la multe zeci de milioane.

Nababul Séguin ținea să uimească lumea cu originalitatea sa. La Bois de Boulogne era văzut în *robe de chambre*, conducând o superbă cabrioletă. Umbla cu o maimuță pe umăr, ori cu un caiman în lanț. Invitaților, cărora le oferea petreceri fastuoase în castelul său de la Joigny, le strecura seara în pat vulpi sau pisici moarte. Câteodată, îi lăsa să cadă în trape abil ascunse. Era însă de o zgârcenie josnică față de amantele sau personalul său de serviciu. Neîndurător cu datornicii, îi executa la scadență fără amânări.

Apariția lui Séguin era firesc să stârnească senzație în birourile Băncii Sunderland-Beauclair. Fanfaron, trufaș, autoritar făcea mare impresie asupra funcționarilor mărunți, care-l priveau cu teamă și

admirație. Cum era de așteptat, Séguin fu imediat primit de Challais. Séguin salută cu exagerată familiaritate și se răsturnă într-un fotoliu. În vreme ce își scotea tacticos mânușile, privirile lui cercetau cu atenție de cunoscător mobilierul, decorația interioară, obiectele de artă.

— Frumos birou, rosti el sentențios. Potrivit cu amploarea afacerilor tratate de banca dumneavoastră, *Monsieur* de Challais.

Complimentul era bine adus. Séguin încerca să se facă agreabil. Challais își propuse cea mai atentă circumspecție. Ochii iscoditori ai lui Séguin se fixară asupra gazdei.

— *Monsieur* de Challais, vizita mea are un scop precis. Afacerile. Nu voi bate câmpii cu introduceri plictisitoare. Îmi place limbajul direct. Voi fi sincer cu dumneavoastră și vă rog să-mi răspundeți cu aceeași sinceritate.

„Omul acesta e mai abil decât mă așteptam, cugeta Challais. Sinceritatea ostentativă e mai primejdioasă decât vorbele meșesugite.”

După o pauză studiată, menită să sporească interesul interlocutorului, vizitatorul reluă:

— *Monsieur*, am nevoie de o mare cantitate de grâu, livrabilă imediat la un preț sensibil superior pieții.

Challais îl privi gânditor.

— Ce înțelegeți prin „mare cantitate“?

— De la un milion de chintale în sus.

— Aha!... Puteti preciza quantumul prețului sensibil superior pieții?

— De ce nu? Prețul pieții e de optsprezece franci și patrusprezece centime chintalul. Eu vă ofer douăzeci și doi de franci și patrusprezece centime pe chintal. La un milion de chintale acest surplus se cifrează la patru milioane de franci.

Challais își prefira degetele prin jaboul de dantelă.

— Interesant. Foarte interesant... Dar nu trebuia să vă adresați mie. Banca aceasta nu se ocupă cu comerțul de grâne.

Pe Séguin nu-l descumpăni replica. Zâmbi șiret:

— Să fim serioși, *Monsieur de Challais*. M-am adresat dumnevoastră pentru că în momentul de față, sunteți singurul personaj capabil a-mi mijloci livrarea grâului.

Challais începu să râdă cu poftă.

— Mă surprinde că știți mai multe despre posibilitățile băncii mele, decât eu însumi.

Séguin își frecă voios mâinile.

— Facem rămășag că știu, dacă nu mai mult decât dumnevoastră cel puțin tot atât cât nu voiți dumnevoastră să recunoașteți că știți?

— *Monsieur Séguin*, vă ascult.

Vizitatorul se adânci în fotoliul său.

— Nu uitați că în momentul de față reprezintă un grup de financiari cu largi posibilități de informare, datorită legăturilor cu guvernul, cu alte bănci din străinătate și cu anumite servicii secrete.

— Mă uimiți, *Monsieur Séguin*. Totuși, până acum n-ați făcut nici o precizare.

— Ei bine, dau cărțile pe față. Urmăriți-mă cu atenție. Banca dumnevoastră, *Monsieur de Challais*, are legături strânse cu firma United Wheat din Londra, specializată în exportul de grâne către statele neutre ale Europei. Grâne, care pe diferite căi, mai mult sau mai puțin avuabile, intră pe teritoriile controlate de Franța. Pot să continui, *Monsieur de Challais*?

— Desigur, continuați.

— Banca dumnevoastră are legături și cu Anglo-American Bank din Cannon Street, Londra și cu Manhattan Bank din New York. Toate sunt controlate de același financiar, care de la o vreme s-a dat la fund, spre a îngădui probabil întreprinderilor

de sub controlul său să-și continue activitatea fără ca această legătură personală să iasă în evidență. Îmi îngăduiți să rostesc numele acestui ilustru personaj aflat în momentul de față la Venetia?

— *Monsieur Séguin*, serviciul dumneavoastră de informații e remarcabil. Totuși, nu ați descoperit un secret formidabil. Orice agent de bursă din Londra, Paris sau New York știe că marchizul de Beauclair deține importante pachete de acțiuni ale caselor de bancă citate. De aci și până la un control efectiv, mai e mult...

Musafirul nu se dădu bătut.

— Adeseori mi-am pus o întrebare, *Monsieur de Challais*. De ce nu s-au stabilit legături mai strânse între compania pe care o reprezintă și banca dumneavoastră? Nu credeți că ar fi cazul să inaugurăm o epocă de colaborare, neîndoios profitabilă ambelor părți?

— Înainte de a vă răspunde, mi-aș îngădui, *Monsieur Séguin*, să vă pun și eu o întrebare.

— Mă rog.

— Ce v-a făcut să vă adresați nou? United Wheat nu deține monopolul exportului de grâne în lume.

— Răspunsul e simplu. Am prefera să vă plătim în plăști mexicani. Bineînțeles, asigurându-vă un scont ridicat, datorită riscurilor de război.

Challais avu impresia că nu auzise bine.

— În plăști mexicani, spuneți?

— Exact. Aceasta e a doua parte a afacerii pe care v-o propun. Datorită unor acorduri încheiate cu cabinetul spaniol, *Monsieur Ouvrard* dispune în momentul de față de șaptezeci și două milioane franci aur.

Séguin anticipa asupra acestor acorduri, care nu fuseseră încă perfectate. Discuțiile ajunseseră, ce-i drept, într-un stadiu înaintat. Dar pentru impresionarea interlocutorului, își permisesese anumite licențe.

Challais avu impresia că vizitatorul înnebunise. Nu se opri însă la această concluzie. Știa că Ouvrard era de o ingeniozitate diabolică. Înainte de a-și preciza atitudinea, prefera să aștepte câteva explicații suplimentare. Suma citată de Séguin era uluitoare. Într-o epocă în care numerarul era excesiv de rar, piaștrii mexicani ar fi fost mană cerească.

— *Monsieur Séguin*, mi-ați vorbit până acum de grâu, de acorduri încheiate cu Spania, de piaștri mexicani... Plutiți totuși în vag. Oarecari precizuni n-ar strica.

Séguin socoti că trezise îndeajuns interesul lui Challais, și că putea trece la explicații metodice.

— După cum cred că sunteți informat, *Monsieur de Challais*, Compania *les Négociants Réunis* își propune să valorifice metalele prețioase din America de Sud. Mă veți întreba: cum am ajuns la această idee? *Monsieur Ouvrard* este încă din 1797 furnizorul flotei spaniole.

— Aceasta o știu.

— Ei bine, în baza acordurilor încheiate, cu guvernul spaniol pentru aprovizionarea flotei militare, *Monsieur Ouvrard* urma să primească contravaloarea în bani a serviciilor sale. Ori în tezaurul spaniol sufla vântul. Carvajal, ministrul de finanțe, s-a gândit atunci la un expedient. În coloniile din America, guvernul spaniol dispune de o mare cantitate de aur și argint, pe care nu o poate aduce în Europa, din cauza blocadei britanice. Din această imensă rezervă, Carvajal s-a oferit să achite creanțele lui Ouvrard, cărui i-a pus la dispoziție patru milioane de piaștri mexicani. La început, prietenul meu s-a codit să primească acești bani. Dar după o chibzuință mai îndelungată, i-a acceptat. Prin intermediul unei bănci americane, putea oricând să intre în stăpânirea milioanei sale din Noua Spanie. Piaștrii mexicani i-au sugerat chiar o idee. De ce n-ar obține controlul

întregului depozit de aur? Transportul lui în Europa nu ar constitui o problemă imposibil de soluționat. S-a gândit la o formulă. Să pună bazele unei companii, care să valorifice metalele prețioase din America de Sud. A convocat o serie de financieri, printre care și pe mine. Toți au acceptat bucuros să-i dea concursul. Spre a obține acordul Spaniei, *Monsieur Ouvrard* avea însă nevoie de sprijinul guvernului francez. Guvernul francez, după cum știți și dumneavoastră, în momentul de față dictează la Madrid. În acest scop, prietenul meu a luat legătura cu ministrul de finanțe *Barbé-Marbois*.

Ajuns la acest punct al expunerii, *Séguin* trecu sub tăcere mijloacele folosite de *Ouvrard* pentru a-l trece pe *Barbé-Marbois* sub tutela sa.

— Planul e foarte simplu, *Monsieur de Challais*. Tocmai în această simplitate stă toată genialitatea lui... Spania, potrivit tratatelor încheiate cu Franța, urmează să plătească țării noastre un tribut anual de șaptezeci și două milioane franci.

— Faimoasele subsidii de neutralitate, completă *Challais*.

— Exact. Numai că străvechiul imperiu al lui *Carlos Quintus* se află într-o stare atât de jalnică, încât de la încheierea tratatului și până azi, nu a fost niciodată în stare să-și achite în întregime obligațiile... Prietenul meu *Ouvrard* și-a zis: „Dacă Spania și-ar pune în valoare uriașele ei resurse din colonii, starea ei economică și financiară ar redeveni înfloritoare”. Țara asta îi face impresia unui om bogat, care moare de foame în fața comorilor sale. O Spanie prosperă ar reuși nu numai să-și achite datoriile către Franța, dar și să-și recâștige prestigiul politic în lume. Visul lui *Ouvrard* e să contopească forțele economice ale Franței și Spaniei, luând ei însuși conducerea acestei uriașe alianțe economice și financiare. Mă urmăriți, *Monsieur de Challais*?

— Sunt foarte atent, Monsieur Séguin. Interesant raționamentul prietenului dumneavoastră.

— În momentul de față zise Séguin, *Monsieur Ouvrard* se află la Madrid, unde este pe punctul de a obține controlul asupra tezaurului de plăști mexicani, precum și a resurselor din celelalte colonii sud-americeane.

Challais era într-adevăr uimit de vasta concepție a lui Ouvrard. „Omul acesta, reflecta el, e sau nebun sau genial.”

— Nu am decât o singură îndoială în privința reusitei planului, zise el. Presupunând că veți obține controlul asupra comorilor din America Latină, cum le veți transporta în Europa? Chiar dumneavoastră ați vorbit de blocusul maritim al Angliei?

Séguin zâmbi fin.

— Aici intervine rolul dumneavoastră. Mai bine zis, al Băncii Manhattan. Oficial, plăștii vor fi vânduți acestei firme, care bucurându-se de neutralitatea Statelor Unite, va obține mai ușor licență de import. Apoi pe căi cunoscute de dumneavoastră, Manhattan Bank va transmite plăștii băncilor înrudite de la Londra și Paris. Vă închipuiți ce beneficii vor rezulta pentru băncile controlate de *Monsieur de Beauclair* în cazul când vor izbuti să canalizeze acest fluviu de aur și argint.

Séguin omise intenționat să adauge că făcuse propuneri asemănătoare și băncilor Hope din Amsterdam, și Baring din Londra, care le studiau cu interes. Casa care-i va acorda cele mai avantajoase condiții va obține bineînțeles preferința. Băncile controlate de Sunderland-Beauclair i-ar fi convenit mai mult, deoarece reprezentanții Băncii Manhattan din New York puteau lua mai ușor contact cu autoritățile din Noua Spanie, decât orice altă casă din Europa.

— Și acum să revin la grăul de care v-am vorbit la început, zise Séguin. Întreaga cantitate este destinată

Spaniei, care se află în pragul foametei. Ouvrard a și încheiat cu guvernul spaniol un contract potrivit căruia urmează să-i livreze două milioane de chintale de grâu. Primul milion, achiziționat din Franța, se și află în drum spre Spania. Al doilea milion, intenționez să-l cumpăr prin intermediul dumnevoastră.

Challais nu răspunse de îndată. Aurul spaniol era incontestabil o realitate. Propunerea lui Séguin îl ispitea. Bineînțeles nu se va angaja înainte de a se fi documentat la fața locului prin agenții săi și de a fi obținut în prealabil autorizația lui Richard Sunderland...

Conferința dintre Séguin și Challais fu urmată de altele, la intervale scurte. În privința grâului, ajunseră curând la un acord. Această tranzacție era însă secundară...

Spinoasa problemă a importului de aur rămânea pe primul plan. Cu cât discuțiile cu Séguin câștigau în profunzime, cu atât mai complicate îi păreau multiplele aspecte ale acestui transfer. Ideia lui Ouvrard era grandioasă. Un motiv în plus ca să o supună marelui patron. Nu știa cum va reacționa Richard Sunderland.

Dar dacă el, Challais, ar fi un factor hotărâtor, afacerea aceasta s-ar încheia negreșit.

La sfârșitul săptămânii plecă la Venetia, însoțit de Robert, care se înapoiase, din Statele Unite. Și Robert era entuziasmat de proiectul lui Ouvrard. Imaginativ, vedea în această operație un roman trăit, cu aventuri pasionante. Spre deosebire de Beaulieu, pe care eșecul din Saint-Domingue îl scârbise, Robert își amintea cu plăcere acel episod, fiindcă nu asistase la tragedia finală.

Robert era încântat că se înapoia la Venetia. Abia aștepta să se desfete în mijlocul colecției de tablouri din Palazzo Andreea. Îi era dor de tatăl său, pe care-l iubea cu toate ciudățeniile lui. Se gândea cu plăcere

și la Guy Wragby și la atmosfera calmă, patriarhală, a orașului lagunelor și la palatele lui impozante, oglindite în apele canalelor, și la fetele dulci ca mierea, și la miresmele ce pluteau neturburate în grădinile interioare ale caselor, și la cafenelele venetiene, și la gondolieri, și la cazinourile pierdute printre boschetele mult cântatei La Giudecca...

Drumul până la Veneția îl parcurseră într-un ritm infernal.

Challais era nerăbdător să expună patronului oferta împuternicitului lui Ouvrard. Să-i dezvolte și concluziile sale în această afacere. Evident, combinația propusă de Séguin era plină de riscuri. Dar în cazul unei reușite, avantajele materiale ar fi considerabile. Lui Challais îi venea ameteală când se gândea la milioanele îmbulzite în tezaurul viceregelui Noii Spanii.

După șapte zile de drum, Challais și Robert ajunseră la Veneția. Călătoriseră zi și noapte, în galopul întins al atelajului. Nu făcuseră popasuri decât pentru a schimba caii de poștă.

Îl găsiră pe Richard Sunderland într-o stare de proastă dispoziție. În ajun, primise de la Adrien de Beaulieu o copie a Declarației de Independență semnată la 29 noiembrie 1803 de către conducătorii haitienilor.

„Independența insulei Saint-Domingue este proclamată. Acum, după ce ne-am recâștigat demnitatea, după ce ne-am reafirmat drepturile, jurăm să le păstrăm în veci. Nu vom îngădui nici unei puteri din lume să ne mai încalce glia. Îngrozitorul văl al prejudecăților a fost sfâșiat. Așa să fie de-a pururi! Vai de cei care vor îndrăzni să-i reconstituie zdrențele însângerate.”

Saint-Domingue era prima republică din America Latină care sfărâmasese cătușele colonialismului.

Deși clocotea de mânie, Richard se prefăcea a privi lucrurile cu oarecare filozofie. După ce rosti cuvinte de laudă față de comportarea fiului său în timpul campaniei din Saint-Domingue, conchise cu mărinimie:

— Îmi dau seama, Robert, că ai făcut tot ce ți-a stat în putință. Dacă trupele oțelite trimise de Napoleon n-au fost în stare să sugrume revolta negrilor, ar fi ridicol să te fac răspunzător de acest insucces. Cu alt prilej și în alte împrejurări, sunt încredințat că vei da rezultate mai bune...

Richard nu vorbise ca un tată față de copilul său. Fără să-și dea seama, folosisese un limbaj sec, profesional.

Challais găsi cu cale să intervină.

— S-ar putea, *Monsieur*, să oferiți în curând lui Robert prilejul de a-și dovedi adevăratele sale însușiri. Dacă veți găsi oportun a primi oferta de colaborare pe care Séguin, agentul lui Gabriel Ouvrard, m-a rugat să v-o transmit, vom avea nevoie de un om capabil și de mare încredere.

— Mi-a făcut Ouvrard o ofertă de colaborare? Nu mai spune!

— O ofertă ispititoare, *Monsieur*.

Challais enunță pe larg datele problemei, așa cum fuseseră formulate de Séguin. Termină, declarând că în cursul întrevederilor ajunsese la concluzia că afacerea merita a fi studiată cu atenție.

— Challais, lasă diplomația. Vorbește-mi deschis. După părerea dumitale, afacerea are sorti de reușită?

— *Monsieur*, șaptezeci și două de milioane de plăstri mexicani reprezintă o cifră impresionantă.

— Să nu tocim pielea ursului din pădure. Figura lui Challais se lungi brusc. Da, da, continuă Richard. Până în prezent Ouvrard nu posedă decât o

informație. Știe că în Noua Spanie se află un tezaur de șaptezeci și două de milioane de plăști. Pentru a dispune de această imensă cantitate de aur trebuie să îndeplinească două condiții. Să obțină acordul guvernului spaniol și să transporte plăștii în Europa. Datorită ministrului de finanțe al Franței — de conivență cu Ouvrard — consimțământul Spaniei e ca și obținut. Rămâne problema transportului plăștilor. Pentru realizarea acestui ultim punct are nevoie de noi. Cred că am rezumat bine afacerea?

— Perfect, *Monsieur*.

— Fii sigur, dragul meu, că Ouvrard nu s-a adresat numai nouă. A făcut apel și la alte case. Condițiile grele care probabil i s-au pus l-au determinat să ne solicite concursul.

— Sunt de acord cu concluziile dumneavoastră, *Monsieur*.

— Cred și eu, zise Richard cu ușoară ironie. Riscul acestui transport de capital este imens, mai ales azi, în plin război maritim. Să presupunem totuși că încheiem afacerea și că în virtutea acordului încheiat cu Ouvrard ridicăm plăștii americani. Dacă nu vom fi în stare să-i expediem în Europa, ce se întâmplă?

— Băncile noastre de la Paris și Londra vor vărsa lui Ouvrard sumele corespunzătoare în franci și lire sterline. Din acestea se va deduce acel scont masiv de care v-am vorbit.

— În regulă. Știi însă ce va urma? Banca Manhattan va acumula un capital formidabil, pe care nu-l va putea folosi în actualul stadiu, în vreme ce băncile noastre din Europa își vor secătui disponibilitățile. O singură zguduire le-ar da peste cap.

— Sunt încredințat că vom putea efectua transportul. Vasele noastre folosesc pavilion neutru...

— Experiența ultimilor ani ne-a dovedit că atât englezii cât și francezii încalcă sistematic drepturile neutrilor. Nu mai amintesc de războiul de cursă...

— Credeți atunci, *Monsieur*, că ar fi cazul să respingem oferta lui Séguin?

— Cred că trebuie să cântărim bine lucrurile. Să nu se mai repete experiența din Saint-Domingue.

Challais nu mai rosti nici un cuvânt. Prudența excesivă a lui Richard Sunderland îi părea de rău augur. Începuse să îmbătrânească marele patron? I se fociseră colții?

— Măine îți dau răspunsul, Challais. Până atunci, supează și trage un somn bun. *La nuit porte conseil*.

În dimineața următoare, Richard chemă pe Challais în biroul său.

— Am, cugetat adânc. Afacerea de care mi-ai vorbit, promite. Crezi că ai putea să o dirijezi? Te previn, e foarte spinoasă. Vei evolua pe muche de cuțit. Împonderabilele vor juca mare rol.

Challais îl privi cu mirare.

— Îmi lăsați mie întreaga responsabilitate?

— De ce nu? Va fi cel mai greu examen din cariera dumitale. Îți dau *carte blanche*. Ai latitudinea să ceri concursul tuturor întreprinderilor noastre. Ești gata să îți asumi această sarcină?

Solemn, Challais se ridică în picioare. Inima îi zvâcnea de emoție. Era mândru că fusese ales.

— Mă voi strădui, *Monsieur*, să corespund încrederii pe care mi-o arătați, declară el.

— Dacă te vei afla vreodată în impas, să vii la mine, zise Richard. Pe Robert să-l folosești în prima linie. Trimite-l la Madrid, să urmărească la fața locului mersul negocierilor dintre Ouvrard și guvernul spaniol. Expediază-l, la nevoie, în Noua Spanie. Să cerceteze personal tezaurul mexican. Pentru transportul plăstrilor, să te folosești de Beaulieu. E un om de nădejde. Să ții bine cârma...

În aceeași zi, Challais și Robert părăsiră Veneția. Seara la cină, Wragby puse o întrebare prietenului său:

— Richard să mă ierți că pătrund într-un domeniu care nu-mi aparține. Ai încredințat contelui de Challais responsabilitatea întregii afaceri. Nu e o sarcină prea grea?

Richard își decupa atent roast beef-ul.

— Afacerea în sine e destul de complicată. Împrejurările însă ne sunt favorabile. Blocusul naval, de care am făcut atâta caz, este cheia de boltă a întregii combinații. În clipa în care plăstii vor intra în tezaurul Băncii Manhattan, eu voi dicta condițiile și lui Ouvrard și guvernului spaniol. Până atunci n-are nici un rost să mă amestec. Lucrurile vor merge de la sine. Ouvrard va lucra tare, când va afla că nu mă ocup personal de această afacere. Va săvârși imprudențe. Va încerca să-mi îmbrobodească oamenii. Îmi va da astfel prilejul să uzez de represalii și să-i impun condiții mai grele de cât cele prevăzute în contracte. M-ai înțeles, scumpul meu Guy?

Capitolul nouăsprezece

1804. În Spania...

Munți stâncosi, povârnișuri repezi, fără vegetație, platouri întinse, bătute de vânturi uscate... Cuiburi de vulturi... Turme de tauri sălbatici... Căruțe cu roate pline, ca în vremile preistorice... Trăsuri cu perdele de piele în loc de geamuri... Atelaje de catări în hamuri împodobite cu ținte de alamă... Oameni gravi, acoperiți cu piei de oaie... Tutun... Mult tutun... Țigări ca un deget, puturoase... Mahorcă... Mănăstiri fortificate ca niște cetăți... cetăți întunecate ca niște mănăstiri... Biserici cu turnuri ascuțite, aeriene... Dangăt de clopote... Dangăt... Dangăt... Dangăt de clopote... Călugări severi cu chipuri de asceți... Ignoranță... Învățători plătiți mai prost decât căcănarii... Domnia superstiției... Scapulare, iconițe, talismane... Cea mai eficace amuletă: dintele unui spânzurat... Procesiuni nesfârșite... Flagelanți... Bi-cele cad pe spinarea credincioșilor fanatici... Sânge. Șiroaie de sânge... Statuia Maicii Domnului, scăpărătoare de bijuterii, patronează crizele de sadism religios... Morții sunt îngropați sub lespezile altarelor... Putoare de stârvuri... Epidemii. Pe poarta

unei catedrale scrie: *Hoy se saca las almas* — azi sufletele sunt scoase din purgatoriu... Veniți credincioși!... Palatele mărețe ale Inchiziției ascund celule umede și *oubliettes* cu trape, pentru eretici... Atmosferă macabră... Tablourile lui Goya sunt sugestive: vrăjitoare încălecate pe măhuri trec în escadroane zburătoare — vinerea neagră e oficiată de pontifi ai diavolului — măruntaiele copiilor spintecați țin loc de sfântă cuminecătură... Cerșetori... Hoți... Briganzi... Corbii sunt grași, fiindcă se înfruptă și din călătorii uciși pe margine de drum și din tâlharii legănați de vânt în șteangul spânzurătorilor... Toți spaniolii sunt nobili: *yo soy hidalgo*... Urmasii conchistadorilor de ieri își plimbă orgoliul și sărăcia, ferindu-se cu groază de muncă. Munca, spun ei, e înjositoare... Țara proverbelor: Fereste-mă, Doamne, de apa liniștită, căci de ce cea vijelioasă mă feresc eu — Să vorbești de mare, dar să rămâi pe uscat — cel care o cotește pe strada *mai târziu*, ajunge în piața *niciodată* — Soacra uită că a fost odată noră — Lupul sătul se călugărește — Femeii, ca și ouălelor din omletă, îi folosește a fi strasnic bătută — Oamenilor nehotărâți li se răcește supa din farfurie și până la gură... Denumirile spaniole sunt sonore și armonioase ca un cântec: Sierra Morena, Medina de Rio Seca, Guadarrama, Estramadura, Castillia Vieja, Alcazar, Sevilla la Hermosa... Spania... Mucegai, lenevie, sărăcie lucie, rugină, misticism... O țară măcinată de tare și de vremuri, ca și o clădire pe jumătate ruinată, care mai păstrează încă o fațadă impozantă... O țară care nu vrea să uite că a fost mare putere... o bătrână sulemenită, ridicol de împopotonată, care nu vrea să uite că a fost odinioară tânără și frumoasă.

Spania... în 1804....

La 25 octombrie, Robert Sunderland sosi la Madrid însoțit de nelipsitul Jules Lafont, înălțat la rangul de prim secretar. Convoiul care cuprindea prima tranșă a milionului de chintale de grâu expediat din Franța trecuse granița spaniolă cu câteva zile înainte. A doua tranșă urma să ajungă la destinație pe calea apelor. Furtunile ce băntuiau golful Gasconiei, corăbiiile de război britanice și corsarii, braconierii mărilor, amenințau să dijmuiască serios transporturile navale.

Robert sosea în Spania precedat de solii belșugului.

Misiunea lui nu era simplă. Richard, nu avea încredere în probitatea lui Ouvrard. Spre a-l supraveghea și a-i dejuca manevrele își trimisese fiul la Madrid. Inițiativa era îndrăzneată. Îndrăzneată era și alegerea lui Robert. Acesta nu împlinise încă douăzeci de ani. Richard nu uita însă pilda ducelui de Devonshire, care dăduse prima lecție de echitație copilului său de șapte ani, urcându-l în șea și cravăsându-i calul, ce o luase razna prin manej.

— Nu vă temeți că ar putea să-l trântască? întrebase Richard alarmat.

— E un risc. Dar numai așa va învăța călăria. Copiii țiganilor sunt căliți de mici. De aceea sunt rezistenți. Nu strică să-i imităm în anumite privințe.

Richard aștepta multe de la Robert. Chipul băiatului acestuia care pe zi ce trecea se făcea mai frumos, oglindea o candoare dezarmantă, de fecioară, invitând la confidențe și la explozii de sinceritate. În contrast cu această înfățișare de efeb ingenu, Robert ascundea un spirit ascuțit, plin de resurse și o duplicitate, care mergea până la perversiune. Lumea lui interioară n-o cunoștea nimeni. Nici măcar tatăl său.

Robert nu era numai tipul omului care inspiră încredere. Înfățișarea lui seducătoare, zâmbetul naiv,

ochii albaștri, limpezi, ca apele unui lac de munte, făceau pe interlocutori să-și închipuie că au de a face cu un tânăr oarecum simplu, ușor de învârtit pe degete. Când se trezeau la realitate, era prea târziu...

Primul contact cu Madridul îl dezamăgi. Pe străzile strâmte și întortocheate suiera sinistru un vânt înghețat, biciuind obrajii. Fațadele severe ale clădirilor cenușii, neîngrijite, cu grilaje de fier la ferestre și la balcoane, erau deprimante. Pe pavajul de bolovani, sinele roților trăsurii făceau un zgomot de nedescris. Trecătorii rari, învăluiți până la nas în cape de culori întunecate, se strecurau pe lângă ziduri, ferindu-se să înfrunte pieptis vântul. Calești vetuste, hurducate, trase de catări a căror slăbiciune ar fi stârnit gelozia legendarei Rosinante, treceau clănțănind și scârțâind din toate încheieturile. Pe sub mărețul pod al Segoviei șerpuia panglica subțire și anemică a râului Manzanares, pe care-l mai zdrențuiau și bolovanii colțuroși ai albiei adânci. Nici ploile toamnei nu izbutiseră să-i umfle apele.

Trăsura lui Robert opri în fața unui han de lângă Puerta del Sol. Secretarul lui Ouvrard îi rezervase două camere. Încăperile erau vaste, frumos mobilate și bine aerisite. Chiar prea bine aerisite. Curentul se strecura pe sub ușile bogat sculptate, printre cercevelele pe jumătate putrede, prin hornul căminului în care ardea un biet foc ce amenința din clipă în clipă să-și dea sufletul.

— Aici nu-i de noi, Jules, spuse Robert, suflându-și în palme. Am impresia că amicul nostru Ouvrard vrea să ne dezguste de Madrid. Hm! Poetii îl cântă cu înflăcărare: „La Madrid se termină lumea“. Cred și eu. De acolo, începe infernul.

— Sunteți prea sever, răsă Lafont, care-și înfășurase de două ori în jurul gâtului un fular de mătase. În ceea ce mă privește, mă simt foarte bine.

— Se vede, Lafont. Arăți minunat. Parcă ai suferi de gâlci.

Prânzică în camera lui Robert, care păstra tot timpul pe umeri mantaua de călătorie căptușită cu vizon.

— Acum ce facem? întrebă el, după ce înghițiră o ultimă îmbucătură de tort cu alune, stropit de un ultim pahar cu vin de Malaga.

— Plec la Ouvrard. Să-i anunț sosirea dumneavoastră.

— Nu. Nu e bine. Să așteptăm. Va da un semn de viață. Nu trebuie să părem prea interesați de această afacere.

— Cum doriți, replică Lafont.

Robert își trasase linia de conduită. În cursul sederii sale la Madrid, se va comporta ca cel mai autentic *fils à papa*. Nu-l vor preocupa decât distracțiile. Era esențial ca Ouvrard să nu-i acorde importanță și în consecință să nu se ferească de el. Cutureerând cafenelele, teatrele și saloanele, Robert se va documenta mai temeinic asupra posibilităților economice și financiare ale Spaniei, decât ținându-se de pulpana hainei lui Ouvrard, care s-ar strădui să-l mențină într-o aurită ignoranță.

Nu avură mult de așteptat. În aceeași după-amiază, secretarul lui Ouvrard își făcu apariția la han. Îndată ce află de sosirea lui Robert Sunderland, îi bătă în ușă. Noul venit, un tip vioi, cu ochi iscoditori de vulpe, se prezentă cu ton ușor condescendent.

— Îmi dați voie. Georges Christophe. Secretarul bancherului Ouvrard. Presupun că dumneavoastră sunteți *Monsieur Sunderland*?

— Exact. Vă așteptam. Mă simțeam pierdut în orașul acesta străin!...

— Străin? Se poate? Când îl aveți pe *Monsieur Ouvrard*? Grație lui Madridul vă stă la picioare. Se spune că orașul acesta e mohorât. Prostii! Se găsesc femei frumoase la fiecare pas. Pentru amatorii de

petreceri, ocaziile nu lipsesc. *Monsieur Ouvrard* vă roagă să vă folosiți fără rezerve de serviciile sale.

— Veți fi deci mentorul meu!

— Mă voi strădui, *Monsieur Sunderland*, să vă fac cât mai agreabilă șederea la Madrid. Împreună cu *Monsieur Ouvrard* am și stabilit pentru dumneavoastră un program pe care îmi permit să vi-l expun. George Christophe scoase din buzunarul fracului un carnet. Îl desfăcu plin de importanță. Azi, 25 octombrie, începu el. Seara la orele opt, dineu oferit de *Monsieur Ouvrard*, în cinstea Prințului Păcii. După masă, spectacol de balet și concert dirijat de Boccherini.

— Boccherini? Plăcut. Foarte plăcut. Sunt un admirator al lui. Se spune că cele mai bune compoziții ale sale au un caracter religios atât de pronunțat, încât și Dumnezeu, când vrea să se delecteze cu puțină muzică, ascultă pe Boccherini.

— Ce spiritual! exclamă cu exagerată încântare secretarul lui *Ouvrard*. Cu îngăduința dumneavoastră, voi continua lectura: Măine, 26 octombrie, dimineata: vizitarea orașului. După amiază la trei, o luptă cu taurii. Torero: Mariano Ceballos, gloria Spaniei. Seara, spectacol la *Teatro dela Cruz*. La 27 octombrie...

— Știți ceva, *Monsieur Christophe*? îl întrerupse Robert. Aș prefera un program mai puțin rigid. Nu sunt un cap încoronat în vizită oficială. Mi-ar plăcea mai multă libertate... În sfârșit, accept cu plăcere să particip la dineul oferit de *Monsieur Ouvrard*.

— Atunci trec să vă iau diseară, la orele șapte și jumătate, spuse secretarul.

— Încă ceva, *Monsieur Cristophe*. Nu există prin Madrid un han mai puțin friguros?

— Voi aranja în curând și această chestiune. Madrilenii sunt ospitalieri. Veți fi găzduit într-o casă mai mult decât convenabilă.

— Mulțumesc. Sunteți gentilețea personificată, *Monsieur Christophe*.

— Pusă în serviciul dumnevoastră, *Monsieur Sunderland*...

Georges Cristophe fu punctual. La ora șapte și jumătate sosi la han, într-o calească aurită, cu un blazon complicat pe portieră.

— Trăsura Prințului Păcii, explică el. Prințul Păcii are o deosebită stimă pentru *Monsieur Ouvrard*. I-a pus la dispoziție trăsurile sale, pe tot timpul cât va rămâne la Madrid.

Robert auzise multe despre Manuel Godoy, acest Prinț al Păcii, care își începuse cariera în corpul de gardă al palatului și, datorită însușirilor sale de mascui a reginei, ajunsese mare de Spania, duce de Alcudia, Prinț al Păcii, prim ministru, generalisim și mare amiral.

Robert află că *Ouvrard* era găzduit într-un apartament somptuos, amenajat chiar în palatul ministrului de finanțe.

— I se fac toate onorurile explică *Christophe*. *Monsieur Ouvrard* s-a prezentat la Madrid și în calitate de împuternicit al guvernului francez. *Monsieur Barbé-Marbois*, ministru de finanțe al Franței, l-a autorizat să discute chestiunea urgentării plății subsidiilor spaniole.

Robert sosi punctual. *Ouvrard* îl primi cu brațele deschise. După ce rămaseră singuri în salonul care-i servea drept cameră de lucru, bancherul îi declară emfatic:

— Mi-am lăsat invitații numai pentru a vă întreține câteva minute fără martori inoportuni.

Ouvrard avea un început de *embonpoint*, ca și Napoleon, pe care-l imita în atitudine și în mișcări. Potrivit la statură, cu o figură agreabilă, se pricepea să folosească un ton convingător atunci când voia. Fiecare frază și-o sublinia cu gesturi largi, perfect

studiate, de actor deprins să pozeze în fața publicului. Eleganța vestimentară îi era un fel de uniformă care impunea vulgului.

Deprins să discute numai cu oameni ajunși în culmea gloriei Ouvrard se simțea oarecum descumpănit în fața lui Robert Sunderland, acest tinerel încă imberb, care reprezenta totuși puternica și temuta casă Sunderland-Beauclair. Cu șeful casei s-ar fi simțit mai în largul său. Ar fi știut să-și dozeze argumentele și ce atitudine să adopte. Față de Robert, trebuia să fie mai precaut. Să nu pară condescendent, căci ar putea să-l supere, dar nici să nu-l trateze de la egal la egal, căci i-ar face să-și ia nasul la purtare.

După ce oferă un loc lui Robert, se așeză la birou.

— *Monsieur Sunderland*, începu el jovial, îți dau o veste bună. Grâul trimis de *Monsieur Challais* și de *Séguin*, a făcut minuni. Când s-a aflat la Madrid și în provincie că o primă tranșă de patru milioane de chintale va inunda Spania, printre acaparatorii de grâu s-a stârnit panica. Speculatorii au aruncat pe piață tot grâul stocat, de care nu mai știau cum să se lepede. Într-o singură zi, prețul unei măsurii a scăzut de la o sută la șaisprezece franci. Vă închipuiți senzație. Grație mie, puterea de cumpărare a populației sărace a crescut vertiginos. La Madrid a fost un adevărat delir. Lumea mă binecuvânta în plină stradă. Miniștri, în frunte cu Prințul Păcii, nu mai conteneau cu mulțumirile. În momentul de față, *cher Monsieur Sunderland*, situația e mai trandafirie ca niciodată. Negocierile mele cu guvernul spaniol evoluează satisfăcător. Sper ca acordul final să fie semnat în curând. Un acord prin care voi fi autorizat să dispun de toate rezervele de metale prețioase ale Spaniei, depozitate în America Latină. În momentul în care va fi perfectat, va începe rolul dumneavoastră. Transportarea peste ocean a metalelor prețioase,

care au zăcut până acum neutilizate în tezaurele viceregilor din cele două Americi. Vă dați seama de proporțiile colosale ale acestei afaceri? Cert este că mă bucur de mare prestigiu în ochii guvernului, continuă el. Apartamentul acesta pe care mi l-au pus la dispoziție, în palatul Ministerului de Finanțe...

— Este, într-adevăr, un semn de înaltă considerație... Nu credeți însă că vă stingherește libertatea? adăugă Robert fără să pară a acorda o însemnătate deosebită propriilor sale cuvinte. Am auzit că spaniolii sunt foarte bănuitori. Nu socotiți că în chipul acesta vă țin oarecum sub supraveghere?

Ouvrard făcu un gest de nepăsare.

— Semnificația e alta. Prezența mea în Spania a căpătat un caracter oficial. Sunt oaspetele guvernului.

Ouvrard își zise că tânărul său interlocutor nu era lipsit de subtilitate.

— Acum să mergem, *Monsieur Sunderland*. Peste câteva minute va sosi și Prințul Păcii. Trebuie să-l primesc așa cum se cuvine!... Protocolul!...

În seara aceea, Robert avu prilejul să cunoască pe celebrul Prinț al Păcii. Excelența sa Manuel Godoy era un bărbat athletic, lat în spete, strâmt în șolduri, musculos și cu alură de gladiator. La patruzeci și șapte de ani câștigase în prestanță ceea ce pierduse în grație.

Denigratorii lui spuneau că are ochi adormiți de rumegătoare. Fără să-și dea seama, îi făceau un compliment. Ochiul rumegătoarelor sunt calzi, languroși și de o dulceață indescritibilă.

Contemporanii foloseau în privința lui Manuel Godoy și alți termeni de comparație. Spuneau că e un Narciss, preocupat numai de persoana și înfățișarea sa. Costumele lui fastuoase, decorațiile, galoanele și broderiile de aur îi dădeau un aspect impunător care impresiona pe neinițiați. După ce îl cunoșteau mai bine, își dădeau seama că acest

eminentisim personaj, care se credea un demn urmaș al lui Olivares, era doar un fanfaron. Manuel Godoy avea obrazul alb, catifelat, deosebit de al negricioșilor săi compatrioți din Estramadura. Părul blond roscat îi dădea aspectul unui nordic. Spaniolii îl urau de moarte. Nu voiau să uite că Manuel Godoy ajunsese prim ministru numai datorită isprăvilor sale de alcov.

Înainte de a se așeza la masă, Robert se adresa secretarului lui Ouvrard.

— *Monsieur Christophe*, o lămurire vă rog. De când sunt în Spania, am auzit multe pe seama Prințului Păcii și a reginei. Nici un cuvânt însă despre rege.

— Regele e ca și inexistent. Vânătoarea, colecția lui de pendule, atelierul de pantofărie și muzica, după care e pasionat, îi răpesc tot timpul. Abia dacă mai are vreme să stea de vorbă cu ministrii, o dată sau de două ori pe săptămână. Și aceasta numai în apartamentul reginei. Carlos al IV-lea este și un mare colecționar de coarne de cerbi. Pe toți oaspeții săi de seamă îi plimbă prin fața specimenelor sale, uitând să le spună că cel mai splendid exemplar se înalță chiar pe augusta sa frunte.

Ouvrard prezentă pe Robert Prințului Păcii, care îl privi cu simpatie.

— *Beau garçon* rosti el în franțuzește. *Je m'y connais*.

Înfumurarea cu care rosti aceste cuvinte, nu scăpă curtenilor servili, care exclamă cu minunare:

— Adonis are mărinimia să atribuie unui muritor de rând o părticică din frumusețea sa nemuritoare.

Robert stătea pentru prima oară la masă cu un număr atât de impresionant de înalte personaje. Decorațiile străluceau pe toate piepturile. Numai Robert, Jules Lafont și Georges Christophe nu purtau nici un semn distinctiv.

Ouvrard era încântat că fiul marelui Richard Sunderland-Beauclair se afla la acest banchet. Era neîndoios că Robert va scrie părintelui său despre considerația de care el, Ouvrard, se bucura la Madrid.

Către sfârșitul mesei, bancherul se lansă într-o tiradă grandilocventă asupra viitorului măreț al Peninsulei Iberice. Convivii, în cap cu Prințul Păcii, îl ascultau cu uimire și crescândă mândrie. Vorbele bancherului erau pline de emfază:

— Destinul strălucit al Spaniei... Nestinsul foc sacru al demnitarilor acestei țări... Comorile necuprinse și neistovite ale Americii Latine... Prosperitatea agricolă și comercială... Renașterea imperiului lui Carlos Quintus, unde soarele nu apune niciodată...

Apoi Ouvrard vorbi de mijloacele necesare realizării operei de reconstrucție:

— Un canal va aduce Madridului apă din munții Guadarrama... Un alt canal, de grandioase proporții, va lega capitala de mare, prin râurile Tage și Guadalquivir. Madridul va fi port la mare...

Invitații se priveau între ei și clătinau din cap în semn de încuviințare. Și Ouvrard continua tot mai aprins, mai convingător:

— Exploatarea bogățiilor din Mexic și Peru... Folosirea imenselor resurse coloniale ale Spaniei... Crearea unei flote comerciale uriașe care să transporte peste mări comorile astăzi neutilizate... Reconstrucția flotei de război care să impună pe oceane respectul culorilor spaniole... Invincibile Armada renăscută sub bagheta măiastră a Prințului Păcii...

Manuel Godoy urmărea gânditor predica înflăcărată a bancherului, care se străduia să trezească fanatismul ascultătorilor. După ce socoti că înfierbântase îndeajuns imaginația convivilor, Ouvrard trecu la o expunere mai practică.

— Pentru realizarea acestor obiective, Spania are nevoie de credite. De credite uriașe. Dar ce țară din lume are mai multe posibilități decât Spania spre a și le procura? Resursele ei coloniale ar constitui cel mai prețios gaj pentru financiarii dispuși să-i acorde credite. Apoi bancherul lansa formula chibzuită atâta vreme. Sunt gata oricând să-mi pun serviciile și capacitatea la dispoziția Spaniei, luând conducerea unei societăți care să procure țării dumneavoastră capitalurile indispensabile realizării mărețelor obiective de care v-am vorbit. Această societate ar avea drept scop extragerea liberă a metalelor din colonii, traficul, exportul și importul tuturor materiilor prime și finite între Spania și America...

Propunerea era într-adevăr ispititoare.

Afacerea propusă de Ouvrard reprezenta miliarde, un fluviu de produse coloniale, monopolul schimburilor și beneficii foarte importante pentru demnitarilor participanți. În special acest ultim punct îi umplea de anticipată bucurie.

Mai toți spaniolii prezenți la banchet aveau credința că Ouvrard era înzestrat cu puteri supranaturale. Abia sosisese în Spania și izgonise foametea. În timpul negocierilor, delegații guvernului spaniol se plânseseră că sunt în imposibilitate de a achita subvenția anuală de șaptezeci și două de milioane de franci datorată Franței. Generos, Ouvrard se declarase gata de a achita personal prima tranșă de treizeci și șase de milioane. Peste câteva zile, Manuel Godoy îi declarase confidențial că vistieria era atât de goală, încât ministrul de finanțe nu putea procura nici bagatela de cinci sute de mii de franci necesari vilegiaturii anuale a Curții la Aranjuez. Înduioșat până la lacrimi, Ouvrard semnase imediat un bon de cinci sute de mii de franci și îl înmânase Prințului Păcii.

— Vă rog să-l depuneți la picioarele Maiestății Sale Regina.

Robert Sunderland era uimit de talentul de scamator al bancherului, care scotea ca din pălărie soluții unele mai ingenioase decât altele. Admirația lui pentru Ouvrard nu mai cunoștea margini, în ziua în care acesta îl invită la reședința sa, pentru a-i citi un document fără precedent în istoria financiară a lumii.

— *Monsieur Sunderland*, zise bancherul ridicându-se de la birou, sunteți primul om încunostințat de acest tratat.

Cu afectată nepăsare, înmână vizitatorului un document lung cu douăzeci și opt de articole, în josul căruia apărea semnătura lui Carlos al IV-lea, prin mila lui Dumnezeu rege al Spaniei, alături de a lui Gabriel Julien Ouvrard. Acesta mai modest, nu-și etalase titlurile de speculant și profitor de război.

Potrivit acestui tratat, se constituia o societate sub denumirea *Ouvrard et Compagnie*, care avea să-și deschidă reprezentanțe la Bordeaux, Hamburg, New York și în orice alte orașe va fi socotit necesar. Pe tot timpul războiului cu Anglia, casa *Ouvrard et Co.* obținea privilegiul exclusiv de a introduce sub *pavilion neutru*, mărfuri spaniole în porturile Vera Cruz, Havana, Caracas și Montevideo, și de a importa din colonii, de asemenea sub *pavilion neutru*, metale prețioase și produse de tot felul. Beneficiile vor fi împărțite în mod egal între Maiestatea Sa Catolică și bancherul Ouvrard. Ajuns cu lectura la articolul patrusprezece, Robert zâmbi: „Toate cheltuielile și riscurile vor fi suportate de Maiestatea Sa Catolică”. Nu se putea spune că bancherul era lipsit de prevedere. Iar în continuare: „*Monsieur Ouvrard* este autorizat a conduce, a administra și a face operațiuni în centul Societății, așa cum va crede de cuvință”.

După ce termină lectura Robert înapoie documentul și luă în primire copia pregătită de Ouvrard.

— Vă rog să remarcați, *Monsieur Sunderland*, în tratat este specificat în mod expres că transporturile vor fi efectuate de nave neutre. Subliniez, „neutre”. Nu depinde decât de dumneavoastră ca susmenționatele nave să facă parte din flota comercială a casei *Sunderland-Beauclair*. În ceea ce mă privește, sunt gata să închei cu dumneavoastră un contract în acest sens. Bineînțeles, în condițiuni echitabile pentru ambele părți.

Ouvrard prezintă lui Robert un proiect de contract între Societatea *Ouvrard et Co.* și împuterniciții casei *Sunderland-Beauclair*. Potrivit acestui document, firmele controlate de *Richard Sunderland* urmau să preia exploatarea concesiunilor comerciale și miniere din coloniile spaniole din America, asumându-și paralel obligația de a încasa polițele spaniole garantate de argintul mexican. Totodată, își luau obligația să lanseze un împrumut de patruzeci de milioane guldeni olandezi, necesari consolidării finanțelor spaniole. Un avans de o sută milioane franci va fi imediat livrat Ministerului de Finanțe al Spaniei. Pe de altă parte, șantierele navale *Sunderland-Beauclair* vor pune în construcție pentru statul spaniol două sute de nave comerciale și o sută patruzeci nave de război, de diferite tonaje, ce vor fi plătite în piaștri mexicani.

— Nu vă pot da un răspuns definitiv înainte de a referi tatălui meu, marchizul, zise Robert, după ce parcurse cu privirile proiectul.

— Vă rog, aveți tot timpul, replică Ouvrard. Am acordat preferință casei dumneavoastră, deoarece prezentați garanții deosebite. Transferul piaștrilor nu va întâmpina greutăți serioase. Agenții mei din Anglia sunt pe punctul de a cumpăra complicitatea lui *William Pitt*, care va slăbi vigilența față de vasele noastre de transport. Sunt oricând dispus să discut această chestiune și cu tatăl dumneavoastră, Țin să

vă mai aduc la cunoștință, *Monsieur Sunderland*, că mâine în zori plec la Paris, unde voi rămâne două săptămâni. Vom păstra legătura prin secretarul meu, Georges Christophe. Vi-l las aici, la Madrid.

Despărțirea fu cordială...

Robert ajunsese năuc la reședința sa. Propunerea lui Ouvrard era atât de copleșitoare prin importanța și amploarea problemelor pe care le ridica, încât avu nevoie de câteva ceasuri pentru a și le orândui în minte. După ce le analiză pe toate fețele, cântărind avantajele și riscurile, ajunsese la concluzia că această chestiune depășea posibilitățile lui. În rapoartele destinate tatălui său și lui Challais, se mărgini să repete discuțiile sale cu Ouvrard, impresiile asupra influenței acestuia asupra cercurilor guvernamentale și deosebita prețuire cu care erau primite proiectele sale. Nu îndrăzni să facă sugestii. Ar fi însemnat să-și asume o responsabilitate prea mare. Robert era îndeajuns de înțelept spre a-și da seama, că mai avea mult de învățat, înainte de a se lansa singur în asemenea afaceri...

Două zile după semnarea tratatului, Ouvrard plecă la Paris. Câteva ore mai târziu, părăsi Madridul și Jules Lafont, care purta asupra sa corespondența destinată lui Richard Sunderland și lui Amaury de Challais.

Ouvrard nu zăbovi mult în capitala Franței. După ce prezentă lui Barbé-Marbois un raport stropit cu apă de trandafiri, promițând munți de aur și o prosperitate fără precedent pentru Franța, plecă la Amsterdam, în continuarea turneului său de afaceri. Ce căuta acolo? Nu informă pe nimeni. Nici pe cei mai apropiați colaboratori ai săi. Ouvrard era omul loviturilor de teatru.

La Paris, vestea încheierii tratatului dintre bancherul Ouvrard și regele Spaniei făcu vâlvă.

Barbé-Marbois era în plină euforie, ca și ceilalți membri ai cabinetului. Oamenii de afaceri erau încredințați că torentul de aur care se va revărsa asupra Franței va crea condiții optime pentru o regenerare a vieții economice. În „Journal des Débats” un caricaturist înfățișa pe Ouvrard sub trăsăturile zeiței Fortuna, în brațe cu un corn al abundenței, pe care scria Mexic. În cercurile Curții se spunea că însuși Împăratul fusese impresionat de succesele lui Ouvrard.

Era firesc ca valul acesta de optimism să-l influențeze și pe Challais. După lectura raportului lui Robert și după o lungă întrevvedere cu Ouvrard, care îl vizitase în cursul trecerii sale prin Paris, Challais semna convenția propusă de bancher. Nu mai aștepta aprobarea lui Richard Sunderland. Era sigur că aceasta va fi dată fără întârziere.

Graba lui Challais fusese determinată de o informație primită de la agenții săi din Amsterdam. Îndată după sosirea sa în Olanda, Ouvrard luase legătura cu reprezentanții băncii Hope și Labouchère. Avuseseră loc o serie de ședințe cu ușile închise. Printr-o indiscreție se aflase că subiectul acestor convorbiri tainice fusese argintul mexican.

Ori Challais era hotărât să nu scape această ocazie care trebuia să procure casei Sunderland-Beauclair beneficii de peste opt sute milioane franci.

Aprobarea de principiu a lui Richard Sunderland sosi abia după două săptămâni de încordată așteptare. Marele patron își dădea acordul, recomandând o mare prudență. „Ouvrard, scria el, este un viclean, care pentru a-și atinge scopul, e oricând în stare să-și arunce partenerii peste bord.” Richard povătuia pe Challais să organizeze o rețea de agenți informatori în jurul lui Ouvrard, spre a-i dejuca eventual planurile ostile casei Sunderland.

Potrivit convenției, Challais expedie la Madrid un avans de două sute de milioane franci. Un împrumut de patruzeci de milioane de guldeni, urma să-l lanseze pe piața olandeză.

Intrarea acestei uriașe sume în tezaurul secătuit al Spaniei provocă la Madrid o bruscă înviorare a afacerilor. Furnizorii știind că vor fi plătiți, scoaseră la iveală mărfurile dosite, băncile începură să acorde iarăși împrumuturi pentru investiții, producătorii aruncară pe piață produsele ținute până atunci sub obroc. Până și Ministerul de Finanțe fu în stare să achite parte din salariile restante ale armatei de birocrați, care se despăgubiseră până atunci, sugând ca vampirii sângele contribuabililor.

Drept mulțumire, la propunerea Prințului Păcii, regele Carlos al IV-lea decoră cu marele cordon al ordinului Alcantara pe contele Amaury de Challais, și cu marea cruce a aceluiasi ordin pe Robert Sunderland. Conferirea acestor decorații urma să aibă loc cu prilejul unei solemnități, în cadrul căreia Robert avea să fie prezentat regelui și reginei de către însuși Prințul Păcii. Adversarii primului ministru criticau această exagerată recompensă oferită unor cămătari. „Pentru împrumutul acordat Spaniei primesc dobânzi, spuneau ei. Ce rost mai au și aceste înalte decorații, destinate numai personalităților eminente, care au adus mari servicii Spaniei?”

Prințul Păcii ar fi fost în stare să le ofere și Grandezza, față de dificultățile financiare în care s-ar fi zbatut fără acel avans. La 5 octombrie, fregatele spaniole „Medea” și „Clara”, care aduceau de la Lima cinci milioane de plăști de argint și alte produse de mare preț, fuseseră atacate în apropierea coastelor Portugaliei de către o escadră britanică. După o luptă scurtă cu forțe inamice superioare „Mercedes” sărise în aer. Celelalte trei fregate spaniole plecaseră

steagul. Această agresiune săvârșită în timp de pace echivala cu un act de piraterie. Însă englezii nu erau scrupuloși cu adversarii lor.

Capturarea flotei constituia o lovitură grea pentru statul spaniol care pierdea ultima posibilitate de a mai manifesta vreo veleitate de independență față de grupul de financiari străini ce puseseră mâna pe toate resursele economice ale țării.

Pierderea fregatelor cu piaștri impunea o concluzie limpede. Fără ajutorul unor vase comerciale neutre care să se strecoare prin plasa blocadei navale britanice, Spania se vedea condamnată a fi lipsită până la sfârșitul războiului de rezervele sale de piaștri mexicani. Or flota comercială a casei Sunderland-Beauclair era cea mai indicată pentru a îndeplini aceste transporturi. Corăbiile ei aflate sub pavilion american erau rapide, ușor manevrabile și bine înarmate. Numai ele mai puteau relua transportul aurului și argintului mexican, care de la Columb încoace se revărsase asupra Peninsulei Iberice într-o neconținută ploaie. Era trist că mândrul regat al Spaniei ajunsese a apela la corăbiile unui particular. Astăzi însă nu mai avea de ales. Superba flotă spaniolă trecuse în domeniul amintirilor. Epoca galioanelor se încheiase.

Printul Păcii, pe lângă o sumedenie de defecte, avea și unele calități. Cea mai prețioasă dintre ele era un dezvoltat simț al realității. În schimbul milioanei și al corăbiilor casei Sunderland, nu putea oferi pentru moment decât decorații și pergamente cu titluri nobiliare. Și cu aceste recompense își îngăduia să nu fie zgârcit. Slavă Domnului, regele avea puterea să confere decorații la discreție și să creeze oricâți granzi de Spania ar fi dorit. Opreliștile străvechi care limitau la doisprezece numărul acestora căzuseră de mult în desuetudine. Printul Păcii era de prea puțină vreme grande de Spania spre a se fi molipsit de

prejudecățile nobililor fanatici, ce puneau mai mare preț pe un arbore genealogic complicat decât pe o pungă cu aur...

În ziua sorocită pentru conferirea decorațiilor, Robert se prezentă la palatul regal în ținută de Cîrte. Perucă pudrată, veșminte brodate cu aur, sabie la sold, tricorn cu pene sub braț. Se simțea ridicol în acel costum demodat, dar onoarea de a fi decorat de însuși regele Spaniei, merita un mic sacrificiu vestimentar.

Deși nu voia să o recunoască, Robert era emoționat. Ostași din garda regală aliniați ca niște statui vii de-a lungul galeriilor strălucitoare, a scăriilor monumentale și a saloanelor somptuoase, curtenii în mare ținută, generalii și diplomații acoperiți cu decorații, doamnele în rochii de mare gală, ofereau un tablou impunător. Robert observă totuși că stucurile aurite de pe tavane începuseră să se întunece, că tapiseriile erau pline de praf, că plușurile dădeau semne de oboseală și că unele covoare se tociseră alocuri până la urzeală. Când ajunse în sala tronului, spectacolul îi făcu totuși mare impresie. Familia regală a Spaniei ducea o existență foarte burgheză, dar la anumite ocazii știa să se prezinte într-o apoteoză augustă. Un șambelan rugă pe Robert să treacă în mijlocul grupului celor care urmau să fie decorați în cursul ceremoniei. Compania era strălucitoare. Diplomați, înalți demnitari ai bisericii și ai Curții, generali, judecători. Între oamenii aceia vârstnici tinerețea lui distona. Câteva doamne, plăcut impresionate de atitudinea sa mândră, elegantă, îl priveau seducător pe deasupra evantaielor mânuite cu cochetă nonșalanță.

Printul Păcii sosi urmat de o suită numeroasă. Salutat cu servilism de unii, ignorat de alții, răspunse tuturor cu aceeași ușoară și disprețuitoare înclinare a capului. Apoi trecu în dreapta tronului. Câteva clipe

mai târziu, din capătul unui șir de saloane, se auzi un glas anunțând solemn:

— Regele!

Robert simți furnicături în ceafă când sutele de curteni din sala tronului se plecară adânc, ca trestiiile în bătaia unei pale de vânt.

Maiestatea sa Carlos al IV-lea intră grăbit, purtându-și cu vioiciune pânțelele proeminente, împodobit cu colanul „Lâna de aur”. Se opri în dreptul tronului, așteptând ca regina, care îl urmăsea la câțiva pași, să treacă în stânga lui.

Membrii familiei regale, mulți la număr, unii mai bătrâni, alții mai tineri, rămaseră în stânga tronului. Apoi ceremonia se desfășură potrivit complicatului protocol al Curții spaniole.

Robert, care nu cunoștea limba țării, nu putea tâlmăci formulele sacramentale rostite pe rând de rege, de marii demnitari ai Curții, de Prințul Păcii, toate după un ritual secular, respectat cu sfîntenie. În schimb, urmărea cu interes spectacolul oferit de familia regală, de care nu-l despărțeau decât câțiva pași. Deși se afla de puțin timp la Madrid, ajunsese să cunoască din auzite pe mai toți eroii ilustrului clan.

Carlos al IV-lea, regele Spaniei, al Americii și al Indiilor era un colos cu un pânțec enorm, atât de rotund, încât evoca un glob pământesc, pe care cordoanele, decorațiile și colanele țineau loc de continente, orașe și lanțuri de munți. Legendara corpolență a Bourbonilor își găsisse suprema expresie în persoana regelui Spaniei. Ochii lui mici, negri, plini de bunăvoință, păreau să oglindească o fire blândă, generoasă, plină de înțelegere față de durerile poporului. În realitate, Carlos al IV-lea era tipul egoistului, preocupat numai de maniile lui.

Se spune că inteligența lui nu era tocmai vie. Altfel nu se putea explica încrederea sa nemărginită în regina Maria-Luiza, care îl înșela în văzul lumii cu

mai toți soldații din corpul de gardă. În legătură cu această naivitate regală, se făcea mare haz pe seama unei constatări făcute de actualul rege pe vremea când nu era decât print de coroană. „Suveranii, declarase el cu toată convingerea, nu împărtășesc riscurile oamenilor de rând, de a fi înșelați de soțiile lor, deoarece acestea nu găsesc la tot pasul regi sau principii de sânge regal cu care sa-și satisfacă poftele carnale.” La care regele Carlos al III-lea, aflat de față, exclamase consternat: „Carlos, que tonto eres”. Apoi adăugase cu blazare: „Todas, si, todas son putas”, frază care cuprindea fără înconjur și pe nora sa.

Carlos al IV-lea era un pasionat violonist. Aceasta nu înseamnă că era și un bun executant. De câteva ori pe săptămână cânta într-un ansamblu dirijat de marele Olivieri. La o recepție, Olivieri își permisesese să atragă atenția maiestății sale că se grăbise, intrând cu trei măsuri înaintea ansamblului. Regele îl privise mirat, apoi înțepenindu-și iarăși vioara sub bărbie, declarase demn: „Regii nu așteaptă niciodată”.

Carlos al IV-lea avea și alte pasiuni. O flotă în miniatură cu care se juca în bazinele de marmură ale palatelor La Granja ori San Ildefonso, un atelier de pantofărie, în care confecționa papuci pentru favoriții săi, o colecție de pendule de care se îngrijea mai mult decât de poporul său. Vânătoarea era însă pasiunea lui de căpetenie. Iarna sau vara, în vreme de pace sau război, mergea zilnic la vânătoare. Nici în ziua când îi murise unul din copii nu renunțase la vânătoare.

Cu toate acestea unii spanioli îl mai iubeau. „Cine mai are ca noi, spuneau ei cu indulgență, un rege care se trezește în fiecare dimineață la ora cinci, care nu bea nici vin, nici cafea, nici rachiu, și care o viață întreagă nu s-a culcat decât cu femeia lui?”

Regina Maria-Luiza, la cincizeci și trei de ani, arăta ca o mască hâdă. Fardurile, bijuteriile și penele

de struț o făceau și mai respingătoare. Gura lipsită de dinți se contracta într-un rictus strivit. Când încleșta fălcile, capul i se turtea parcă, lungindu-se doar când vorbea. Chipul ei scofâlcit amintea capetele diavolești ce împodobeau catedrala Notre-Dame. Decoltată până la începutul sânilor, își împodobeau goliciunea sfrijită cu coliere de nestemate scăpărătoare ca niște stele. Rochia de voal adusă de la Paris îi contura coapsele cu cărnuri căzute și pântecul lăbărat.

Îndrăgostită până la nebunie de Manuel Godoy, îi suporta brutalitățile cu plăcerea perversă a unei masochiste. Pentru a mai scăpa de asiduitățile ei amoroase, Prințul Păcii îi procura amanți din corpul de gardă. Bineînțeles, nu-i lăsa niciodată să câștige un ascendent asupra ei, căci se temea a nu fi înlocuit. O dată Godoy fusese pe punctul de a-și pierde autoritatea asupra reginei, care se îndrăgostise de-a binelea de un ofițer din regimentul de gardă călare, pe nume Malla. „De unde are Malla bani, de face atâta lux?” întrebaseră o dată regele uimit de cheltuielile dezordonate ale ofițerului. „I-a murit o mătușă în Antile”, explicase regina cu afectată nepăsare. Manuel Godoy, care era de față, se grăbise să intervină cu preciziuni: „Maiestarea Voastră, nu știe poate că Malla e întreținutul unei bătrâne nebune și bogate”. Malla nu rezistase nesățioasei regine. Godoy se împăcase cu augusta sa amantă și traiul în trei fusese reluat ca pe vremuri.

Prințul Asturiilor era un tânăr încă nepervers, cu ochi nevinovați și siluetă firavă de adolescent. În el poporul spaniol își punea speranțele, înșelate de actualii suverani. Ceilalți membri ai familiei regale, infanți și infante de diferite vârste și ranguri, erau niște caricaturi bune doar să figureze într-un muzeu de stărpituri omenesti. Sângele subțiat, degenerescența aristocratică ajunsă la ultima limită, se citeau pe chipurile fiecăruia în parte. Toate iluziile

lui Robert în legătură cu capetele încoronate se spulberară cu prilejul acestei solemnități. Când regele îi înmână decorația și pergamentul ce-i confirma înalta distincție, Robert plecă genunchiul potrivit protocolului. Regele îi surâse cu bunăvoință, iar regina se schimonosi într-un burlesc zâmbet, ce voia să exprime interes și cochetărie, dar nu făcea decât să-i sporească slujenia. Prințul Păcii felicită pe Robert.

— Sunt încredințat că înalta cinstire pe care v-a făcut-o Maiestatea sa, va fi urmată de alte semne de bunăvoință.

Aluzia era străvezie. În schimbul continuării unei colaborări care până acum se dovedise rodnică pentru tezaurul Spaniei, Prințul Păcii era dispus să deacearnă membrilor casei Sunderland-Beauclair și alte distincții onorifice...

Împrumutul lansat de Challais pe piața olandeză avu mare succes. În două săptămâni, amatorii subscriseră întreaga sumă de patruzeci de milioane guldeni, care fu vărsată statului spaniol.

În vara anului 1805, primele nave construite în santierele din America ale casei Sunderland-Beauclair fură predate Spaniei. Transportul plăștrilor mexicani spre Europa începu în aceeași epocă. Englezii, care se mențineau pe poziția de a nu menaja pe neutrii, capturară două nave sub pavilion american, confiscând încărcătura, sub cuvânt că era destinată statului spaniol, cu care Anglia se afla în război. Această împrejurare determină pe Challais să sisteze temporar transportul plăștrilor spre Europa. Navele pornite spre Spania făcură drumul întors. Dejucând vigilența britanicilor, reușiră să acosteze la New York. În felul acesta, zece milioane de plăstri fură depozitate în tezaurul Băncii Manhattan.

Între timp, Ouvrard cree în Spania o Casă de Consolidare care avea să emită monedă-hârtie,

garantată de împrumuturile furnizate de casa Sunderland-Beauclair și de rezerva tezaurului francez de care Ouvrard se folosea la discreție.

Barbé-Marbois îi dăduse mână liberă fiindcă era de acord cu raționamentul lui Ouvrard, potrivit căruia Spania nu va fi în stare să-și achite datorii înainte de a-și consolida propria ei situație cu capitaluri din afară spre a-și îmbunătăți posibilitățile agricole astfel ca în a doua fază să-și poată executa angajamentele către Franța și către consorțiul de bancheri care îi procurase fonduri.

Pentru specialiști, aceste operațiuni, constituiau o speculație de mari proporții. Pentru profani erau prea complicate. Cine le-ar fi putut urmări?

Cert este că afacerile mergeau din plin și deoparte și de alta a Pirineilor.

Madridul cunoștea o prosperitate uimitoare. S-ar fi zis că reînviaseră timpurile de glorie ale Spaniei când galioanele aduceau neconținut aur și nestemate. Șantierelor navale își reluaseră activitatea. Soldele restante ale armatei erau achitate la zi. Speculatorii încheiau tranzacții îndrăznețe. Nobilii, intrați în combinațiile lui Ouvrard, își aureau din nou caleștile și își acopereau amantele cu bijuterii. Erau atâția bani pe piață, încât cererea ajunsese să depășească oferta. Prăvăliile se goleau de mărfuri. Cărciumele nu mai pridideau cu cliențela. Bisericele primeau iarăși ofrande bogate. Până și cerșetorii trăiau bine. Și în Franța speculatorii încurajați de belșugul revărsat de Ouvrard asupra Spaniei, se lansaseră în afaceri de mari proporții. Mirajul aurului din Mexic orbise lumea.

Numai Challais era îngrijorat. Abundența de hârtie emisă de Casa de Consolidare a Spaniei atingea proporții alarmante. Hârtia era garantată de tezaurul francez și de faimoșii plăștri mexicani. Dar tezaurul francez nu era o fântână nesecată de aur, iar argintul

mexican întârzia să sosească. Englezii vânau literalmente corăbiiile casei Sunderland. Când descopereau piastrii proveniți din coloniile spaniole confiscau și încărcătura și vasul.

Ouvrard nu reușise să cumpere complicitatea lui Pitt așa cum își luase angajamentul. Când Challais îi reproșase acest lucru, bancherul se mărginise să ridice din umeri și să declare că potrivit acordului intervenit între el și casa Sunderland, aceasta urma să asigure în exclusivitate transporturile. Făgăduiala lui de a-și asigura complicitatea lui Pitt nu-l angaja cu nimic. Făcuse o încercare nereușită. Era încredințat că piastrii mexicani vor ajunge totuși în Europa. Posibilitățile casei Sunderland erau imense. Convorbirea se terminase într-o atmosferă încărcată. Două nave americane, din flota comercială a casei Sunderland, reușiră să se strecoare prin rețeaua blocadei engleze, acostând într-un port spaniol. Dar repetarea acestor isprăvi cerea timp. Challais nu-și făcea iluzii. Convoaiele nu puteau urma un program precis. Hârtia-monedă scoasă de Ouvrard depășea importul de piastri. Din fericire pentru el, la orizont nu se semnala nici un simptom de neîncredere în emisiunile repetate ale Casei de Consolidare. Totuși, Challais își spunea că trebuie să fie prevăzător.

La Madrid, Ouvrard primea recompense onorifice. Regele îl acoperise cu decorații. Pentru început îi acordase și un modest titlu nobiliar. Robert Sunderland, fiu de marchiz, fu înălțat dintr-o dată la rangul de grande de Spania, în cadrul unui ceremonial complicat. A doua zi un șambelan îi prezentă factura. Titlul costa treizeci de mii de dubloni. Această sumă era o substituie a corvezii prestate odinioară de posesorii grandezzii, Coroanei pentru fiefurile lor. În trecutul îndepărtat, granzii furnizau regelui un număr de ostași cu tot echipamentul de război. Obligația aceasta căpătase

cu timpul un caracter pur pecuniar. Robert Sunderland plăti fără entuziasm. Și Challais primi la Paris diploma care îi conferea grandezza. Mai puțin darnic decât Robert, refuză și titlul și achitarea facturii.

Procedeul său nu fu pe placul Curții spaniole. Robert, mai conciliant, știu să potolească spiritele, oferind reginei un dar de un milion de franci cu prilejul decorării lui cu „Lâna de aur”.

După ce primi și această decorație, respiră ușurat. Regele îi conferise cele mai înalte distincții spaniole, epuizând astfel mijloacele de a-l mai storce de subvenții. De acum înainte putea să-și vadă în liniște de afaceri.

Dar abia scăpase de amabilitățile Maiestății sale, că un alt membru al familiei regale încercă să-i câștige prietenia. De vreo două luni Robert observase că emisarii prințului Asturiilor îi dădeau târcoale. Tânărul duce de Infantado, care avea reputația unui savant fiindcă studiasse chimia la Paris, și cochetul duce de San-Carlos, care își făcuse renumele unui irezistibil Don Juan, îi făceau avansuri, invitându-l la baluri, la vânători și alte petreceri mai puțin ortodoxe.

„Desigur că și moștenitorul tronului are nevoie de împrumuturi”, își zicea Robert, care avusese timpul să-și facă o tristă idee despre familia regală a Spaniei.

În comparație cu moșnegii dărâmați de reumatisme din anturajul regelui, tinerii Infantado și San-Carlos îi părură mult mai agreabili. Le acceptă avansurile. Această prietenie crescândă nu fu pe placul Prințului Păcii, care însărcină pe Ouvrard să atragă atenția lui Robert că greșea, intrând în raporturi prea strânse cu dușmanii declarați ai principalului susținător al tronului.

Robert nu primi cu bunăvoință intervenția bancherului.

— M-am săturat de tutela acestui Ouvrard, spuse el lui Lafont. De la o vreme își dă aere de lider. Prea ne socotește la remorca lui. Casa Sunderland-Beauclair trebuie să-și reia libertatea de acțiune.

— Din nenorocire, *Monsieur*, suntem legați de Ouvrard prin contracte...

— Știu, Lafont. Însă nici unul din aceste contracte nu ne obligă să lucrăm aici, la Madrid, numai prin intermediul lui. Voi propune lui Challais să înființeze în Spania o sucursală a Băncii Sunderland.

Lafont zâmbi enigmatic.

— Cu ce scop? Spre a negocia, ori a primi în depozite hârtiile fără acoperire emise de Casa de Consolidare?

În palatul său de la Venetia, Richard Sunderland ducea o viață tihnită, de rentier cu mari venituri. Zvonul războiului care pustia Europa abia dacă îi ajungea la ureche. În auritul refugiu al palatului Andreea nu pătrundea decât ciripitul păsărelelor ce se zbenguiau în dreptul ferestrelor cu vitralii multicolore, și cântecele melancolice ale gondolierilor, ritmate de clipocitul vâslelor în apele verzui ale lui Canale Grande.

Galeria de tablouri a lui Richard ajunsese să rivalizeze cu marile colecții europene. Ochiul i se formase și i se rafinase gustul. Pătrunsese atât de temeinic tehnica și maniera marilor maestri ai paletii, încât identifica ușor orice pânză, fără a se mai ghida după semnături. Se pricepea să depisteze cele mai abile falsuri. Profitase atât de bine de lecțiile lui Wragby, încât își depășise maestrul. În Italia căpătase reputația unui fanatic și competent amator de tablouri.

Într-o zi, Wragby îi spuse cu tristețe:

— Am devenit inutil. Nu mai am ce te învăța. Richard îl bătu afectuos pe umăr.

— Și acum ești un foarte prețios consilier. Nu mă voi lipsi de serviciile tale.

— Oh, nu la aceasta mă gândeam...

Richard zâmbi cu melancolie.

— Știu la ce te gândea. Dacă n-aș fi eu, nu ai mai avea cu cine vorbi de Andreea. Am iubit-o amândoi, Wragby.

— Richard! rosti Wragby cu imputare în glas.

— Ei da. De ce fugi de adevăr? Vrei să-ți faci o mărturisire Wragby?... Acesta a fost unul dintre motivele care m-au determinat să nu mă mai despart de tine. Dragostea comună pentru Andreea ne-a întărit vechea prietenie.

Grăsunul Wragby se simțea foarte stingherit.

— Te rog să mă crezi, Richard, niciodată nu mi-a trecut prin minte să-mi dezvălui sentimentele. În primul rând fiindcă mă știam atât de gras și de urât, încât m-aș fi făcut ridicol.

— Nu încerca să te micșorezi în proprii tăi ochi, Wragby. Nu a-î făcut-o, fiindcă îmi erai prieten. Urâtenia nu îndepărtează întotdeauna pe femei, uneori le fascinează. Gândește-te la „Bachanalla” lui Tizian, ori la „Mersul Silenului” de Rubens. Nimfele iubesc satirii, care sunt cele mai urâte ființe din lume... Mai e un motiv pentru care nu concep să mă despart de tine, Wragby. Grație lecțiilor tale, pictura nu mai are taine pentru mine. Vreau acum să pătrund și în alte domenii. Tu, Pico de la Mirandola; *redivivus*, vei ști să-mi găsești un tărâm nou, care să mă pasioneze? Bineînțeles nu renunț la tablouri. Când boala aceasta îți intră în sânge, nu mai scapi de ea până la moarte. Ce-mi mai recomanzi?

Propunerea învioră pe Wragby. Redevenea folositor. Nu va mai face pe degeaba umbră pământului.

— Colecțiile de arme te ispitesc?

— N-aș putea spune. N-am fost niciodată un admirator al zeului Marte. Fabric atâtea arme, încât mi-e silă să le mai am și acasă, în panoplii.

— Atunci arhitectura? E atât de frumoasă...

— Mania construcțiilor duce la ruină. E prea costisitoare. Durarea unui palat cere și prea mult timp. Și cu răbdarea nu sunt tocmai prieten...

— Atunci cărțile...

— Care? de joc? Le cunosc toate secretele. Afară de aceasta, îmi amintesc anumite neplăceri de familie.

— Mă refeream la cărțile rare. La incunabile...

— Brrr! Nu-mi vorbi despre aceste cadavre de cărți. Îmi place să am bibliotecă, nu cimitir de tomuri roase de viermi.

Wragby ridică dezolat din umeri.

— Atunci ce să-ți mai propun? După câte știu, colecțiile de femei nu te mai interesează.

— Firesc. Când ai cunoscut femeia ideală, nu-ți mai fac impresie contrafacerile.

— Ești prea sever, Richard. În sfârșit. Chestiune de gust. Totuși, cu fizicul tău...

— Fizicul meu? Vrei să mă fletezi. Am sărit de cincizeci și unu de ani.

— Suntem *en carte*. Îți urez mulți ani. La vârsta ta ești încă un bărbat frumos.

— Încă, suspină Richard. Cât va mai dura acest *încă*?

— Ca să nu-l regreti, profită de el, cât mai e timp. Wragby scoase din buzunarul vestei o tabacheră de aur cu tutun de prizat. Richard, aș vrea să-ți pun o întrebare. Inactivitatea aceasta nu te apasă?

— Inactivitate? Nu te înțeleg.

— Ești un om dinamic, Richard. Un om deprins să răstoarne stâncile, munții... O viață întreagă te-ai zbatut, ai consumat tone de energie ca să creezi un imperiu financiar... și deodată... ai renunțat la tot...

— Tocmai tu îmi ceri explicații?

— Îți cunosc pretextele... Adreea, Carlos-Quintus, Escurialul... Dar acestea nu mă mulțumesc. Resemnarea este apanajul bătrâneții neputincioase. Tu ești încă la o vârstă la care poți crea...

— Durerea nu are vârstă, dragul meu. Pierderea Andreei...

— Richard, durerea este un tribut pe care trebuie să-l aduci morților. O durere fără sfârșit e absurdă. Singurătatea hrănește suferința sufletească. Oamenii cu preocupări multiple nu au timp să plângă. Tu ești prea singur. Ai prea puține ocupații. Ruginești fără să-ți dai seama.

Richard nu răspunse. Încruntat, cu mâinile la spate, se plimba urmat de Wragby prin galeria de tablouri. Wragby își dădea seama că era inutil să mai insiste... Câteva zile după această convorbire, Jules Lafont sosi la Palazzo Andreea. Richard era intrigat. Ce rost avea această vizită? Abia cu o săptămână înainte Robert îi scrisese pe larg despre viața sa la Madrid, despre onorurile, decorațiile și titlurile pe care le primise. Ce intervenise în acest scurt răstimp, de socotise necesar să trimeată un curier extraordinar? Richard primi pe Lafont în cabinetul său de lucru. De față se afla și Guy Wragby.

Lafont era ca de obicei corect, rezervat, inteligent, de o discreție desăvârșită. Tipul secretarului ideal. Aceste calități determinaseră pe Richard să-l treacă în serviciul personal al lui Robert.

Jules Lafont salută cu gravitate.

— Ce vânt te aduce, Lafont? Întrebă Richard cu simpatie.

Secretarul aruncă o privire întrebătoare asupra lui Wragby, apoi se adresează patronului.

— Pot să vorbesc, *Monsieur*?

— Fără rezerve, Lafont. Mr. Wragby e prietenul meu.

Tânărul tuși spre a-și drege glasul:

— *Monsieur*, vă rog să nu luați în nume de rău îndrăzneala de a mă fi prezentat în fața dumneavoastră, fără să fi cerut autorizația șefului meu direct, *Monsieur Robert Sunderland*. Am socotit însă de datoria mea să fac acest pas.

Fruntea lui Richard se încreți ușor. Nu-i plăcuse introducerea.

— Ai cumva să te plângi de fiul meu? întrebă el întunecându-se.

— Nu, *Monsieur*. Dimpotrivă. Nu am decât cuvinte de laudă pentru *Monsieur Robert*.

Richard respiră adânc. Ultima frază îi luase o piatră de pe inimă.

— Atunci despre ce e vorba?

— Despre *Monsieur Ouvrard*. În ultimele săptămâni am reușit să obțin asupra sa o serie de informații deosebit de importante. *Monsieur Ouvrard* a săvârșit fapte de o extremă gravitate.

— Mă surprinzi, Lafont. De ce nu te-ai adresat direct fiului meu?

— M-am temut de un gest impulsiv care ar fi dat de veste lui *Ouvrard* că l-am descoperit. Să vă expun faptele. După cum știți, *Monsieur Ouvrard* a organizat la Madrid o Casă de Consolidare, care emite hârtii monedă și polițe, garantate de depozitele de piaștri din Vera-Cruz, Havana și Caracas. Polițele nu vor putea fi încasate desigur, decât după sosirea piaștrilor în Europa. Operația în sine e destul de dubioasă.

— Într-adevăr, nu e absolut corectă, zise Richard. Totuși, piaștrii vor ajunge la destinație.

— Aci intervin faptele excepțional de grave de care v-am vorbit. *Monsieur Ouvrard* a emis polițe a căror valoare e mult superioară totalului piaștrilor aflați în vistieriile coloniilor spaniole. Cu alte cuvinte, polițele nu mai au demult acoperire.

— Ce spui! exclamă Richard.

— În ziua când piaștrii vor sosi la Madrid, creditorii statului spaniol nu-și vor mai putea valorifica creanțele decât dacă se vor mulțumi să primească în loc de aur hârtiile fără valoare emise de Casa de Consolidare. Mă întreb, cum va restitui Spania împrumuturile pe care i le-am acordat? Cu ce va achita grâul furnizat de United Wheat și cum va plăti navele construite în șantierele noastre navale? După ultimile calcule, casa Sunderland-Beauclair va rămâne descoperită cu aproximativ cinci sute de milioane franci.

Richard simți că tâmpilele încep să-i zvâcnească.

— Lafont, ești sigur de tot ceea ce afirmi?

— Nu numai că sunt sigur. Posed și alte informații asupra activității lui Ouvrard. La 6 mai 1805, a semnat un contract cu firma Hope și Labouchère din Amsterdam, prin care îi cedează concesiunea argintului mexican. Concesiune pe care anul trecut ne-a cedat-o nouă.

— Ce spui dumneata e monstruos.

— N-am terminat încă, *Monsieur*. Ouvrard a încheiat contracte prin care angaja aceiași piaștri băncilor Baring și Bancroft din Londra...

— Bancroft? rosti Richard încleștând pumnii. Băncii Bancroft din Londra! repetă el.

Într-o scăpărare, își aminti de Charles Bancroft, omul care-l ruinase odinioară și îl silise să fugă din Anglia, ca un răufăcător.

Destăinuirile lui Lafont îi deschiseseră o veche rană sufletească. Sângele îi clocotea în vine. Simțea în creștet o apăsare grea, supărătoare. „Numai de n-aș face o congestie cerebrală. Asta mi-ar mai trebui. Trebuie să-mi păstrez calmul, limpezimea minții.” Cu bărbia înfiptă în piept, gândea...

— Lafont, zise el într-un târziu, e bine că nu ai vorbit lui Robert. Nu știu dacă ar fi avut tăria să tacă. Challais știe ceva?

— Bănuiește. Acum o lună, când l-am văzut pentru ultima oară era neliniștit. Îmi spunea că operațiunile lui Ouvrard îi par suspecte. Se gândea să ia măsuri, dar se temea să nu declanșeze panica.

— A judecat înțelept, zise Richard. Trebuie să câștigăm timp. Numai așa vom putea organiza o acțiune de apărare a propriilor noastre interese... La Madrid a transpirat ceva asupra situației Casei de Consolidare?

— Prințul Păcii, care este adevăratul stăpân al statului, mănâncă din palma lui Ouvrard. Ministrul de finanțe al Spaniei e un ramolit tot atât de limitat ca și Barbé-Marbois, colegul său din Franța. Ouvrard a reușit să-i orbească pe toți.

Richard suspină.

— A reușit, Lafont. În parte m-a orbit și pe mine. Cred că ești primul care i-ai descoperit jocul.

— N-a fost prea greu, *Monsieur*. Mi-a dat de bănuț imensa cantitate de hârtie pe care a aruncat-o pe piață. Cred că nici Law nu a inundat Franța cu un număr mai astronomic de bancnote.

Richard îl privi cu admirație.

— Lafont, te felicit! Ar trebui să ți se dea o întrebuintare mai potrivită.

— Oh, *Monsieur*...

— De aceasta voi avea eu grijă. Meriți și o recompensă.

Richard completă cu scrisul său nervos un bon și îl înmână lui Lafont.

— Bon pentru două sute de mii de franci, plătiți la ghișeele băncii noastre din Paris.

Secretarul mulțumi cu efuziune.

— Din momentul acesta, continuă Richard, rămâi la dispoziția mea. Va fi poate necesar să lărgim câmpul investigațiilor. Acum ești liber. Măne dimineață la ora opt te aștept în cabinetul meu. Avem de lucru.

După ce Lafont se retrase, Richard se întoarse spre Wragby. Până atunci prietenul său stătuse nemișcat și impenetrabil ca un sfinx.

— Ei, ce părere ai?

Abia atunci Wragby păru să prindă viață. Tuși, se răsuci pe scaun, apoi spuse:

— Vrei să fiu sincer?

— Din partea ta nu aștept decât sinceritate.

— Socotesc, Richard, că a sosit momentul să te trezești din letargie. Acum câteva zile îmi cereai să-ți recomand o nouă sferă de activitate. Iată! Repară ce a stricat Ouvrard. După câte am înțeles trebuie să te grăbești.

— Evident! N-am să stau cu mâinile în sân, zise Richard cu hotărâre. Voi scrie de îndată lui Challais. Îi voi recomanda o serie de măsuri...

— Greșești, Richard. Să iei personal frâiele în mână. Până nu va fi prea târziu. Nu sunt om de finanțe. Dar am destul bun simț spre a-mi da seama că nu-ți mai poți permite să rămâi în turnul tău de fildeș. Zăvorăște-ți Escorialul, și pleacă la luptă. Altfel pierzi totul. Doliul a durat destul. Leapădă-l. Viața își cere tributul.

Wragby se ridică de pe scaun și trecu la fereastră. Cu gesturi bruște o deschise larg. Aerul răcoros și proaspăt al serii pătrunse în cameră, umflând peretele de voal.

— Ție, Richard, îți trebuie aer curat, altă atmosferă, alt mediu. Palatul acesta te amorțește, te adoarme. Ai zice că asupra lui plutește un blestem... Wragby se întoarse cu fața spre Richard. Corpul lui masiv se profila pe cerul împodobit cu scăpărările primelor stele. În copilărie, am citit o carte cu povești. Una din ele mi-a rămas întipărită în minte. Era vorba de un castel blestemat. Toți cei care-i pășeau pragul cădeau răpuși de un somn greu, adânc, fără vise... Și tu te afli într-un astfel de castel.

Smulge-te din ghearele blestemului. Găsește tăria să rupi lanțurile care te țin legat de el... Dacă aş fi în locul tău, aş da foc palatului...

— Wragby!

— Ești intoxicat, Richard. Te-au intoxicat amintirile. Numai oamenii lipsiți de resurse sufletești cad pradă disperării.

— Wragby, ascultă-mă! zise Richard stăpânit de o emoție puternică. Ai citit pe Voltaire? „Mérope?” Am găsit acolo versuri care oglindesc concepția mea despre viață, acum, după moartea Andreei.

„Quand on a tout perdu, quand on n'a plus d'espoir,

La vie est un opprobre et la mort un devoir...”

Wragby începu să râdă.

— Un financiar citează versuri! Mă faci să râd, Richard! Lasă versurile poezilor! Pune mâna pe pană și pe registre...

Richard se întuneacă brusc.

— Nu-ți permit, Wragby! strigă el. N-ai dreptul să pângărești tot ce mi-a mai rămas sfânt...

Chipul lui Wragby se împletri ca o mască.

— E inutil să mai pledez pentru o cauză pierdută. Te las. Nu vreau să fiu martorul prăbușirii tale, a nimicirii case tale. Am făcut tot ce mi-a stat în putință ca să te smulg din marasmul în care te zbați. Dacă nu ești în stare să lupți, mori!

Cu pași grei se îndreptă spre ușă.

Richard îi tăie drumul. Afectuos, îi apucă de braț:

— Iartă-mă, Wragby. Mânia mi-a rătăcit mințile. Nu pleca. Ești singurul meu prieten. Mi-ai spus că merit să pier. Poate că ai dreptate. De multe ori m-am gândit că aceasta ar fi cea mai fericită soluție. As regăsi-o pe Andreea...

— Să lăsăm patetismul, Richard. Dacă Andreea ar putea să-ți vorbească, ți-ar reproșa inerția. Inerție

condamnabilă, căci îngăduie escrocilor să te deposeze.

— Wragby, îți repet, nu am de gând să mă dau legat în mâinile dușmanilor. Scriu și lui Challais...

— Să pleci la Paris, asta să faci! zbiră Wragby. Ziua de mâine să nu te mai găsească la Veneția. Dacă refuzi să-mi urmezi povata nu vor trece sase luni și vei veni să-mi cerșești un blid cu mâncare și un acoperis sub care să-ți odihnești oasele. Atunci vei avea timp destul să o plângi pe Andreea și mai ales pe tine...

Smulgându-se din mâna lui Richard, ieși în trombă pe ușă.

Richard rămase nemiscat în mijlocul camerei. Cuvintele lui Wragby îi izbeau ca niște ciocane tâmpile: „Inertie... inertie condamnată... zăvorăște-ți Escorialul... dollul a durat destul... leapădă-l... dacă nu ești în stare să lupți, mori... luptă sau mori... luptă sau mori... luptă sau mori...”

Richard se îndreptă spre fereastra deschisă. Nu-i scăpase gestul simbolic al lui Wragby. „Tie, Richard, îți trebuie aer curat... altă atmosferă... alt mediu... palatul acesta te amortește... te adoarme... plutește un blestem... luptă sau mori... luptă sau mori... luptă sau...”

— Destul! gemu Richard, ducându-și pumnii încheștiți la tâmpile... Destul!... Destul!...

Cântecul săgalnic al unui gondolier se auzi în depărtare:

„Ch'era un certo signor
Che provava el dolor
De veder che i so amici
Se credeva felici...”

Richard închise furios ferestrele. Până și gondolierul își bătea joc de el... Și întunericul îl irita. În loc să-i evoce chipul Andreei, îi popula închipuirea cu imagini răscolitoare de nervi. Vedea aveau

furnicarul sălilor de bursă... tablele negre pe care erau înscrise cotele în scădere ale acțiunilor Casei Sunderland... lăzile pline cu aur ale lui Ouvrard... tablourile din Palazzo Andreea scoase la licitație... ciocanul care izbea sec în masă, adjudecând cumpărătorilor comorile de artă acumulate cu atâta trudă... palatul Montenuovo din Londra scos la licitație... palatul Sunderland-Beauclair din Paris pus la mezat... domeniul Bermuda Hundred îmbucătățit. Își vedea copiii hăituiți de creditori... sugrumați de mizerie... livizi de nemâncare... Dușmanii lui râdeau cu gura până la urechi... I-am doborât pe Richard Sunderland-Beauclair... I-am lăsat în sapă de lemn... I-am îngenunchiat... să râdem... să râdem... și Abercrombie și Ezra Sherman și Charles Bancroft și Ouvrard și Séguin și Hope și Baring... râdeau, râdeau cu poftă... cu imensă satisfacție... Se vedea flămând, jerpelit, batjocorit, hulit... se vedea cutreerând străzi ostile... bătând la uși care nu se deschideau... cerșind milă și recoltând hohote de râs...

Richard agită turbat clopoțelul de pe birou. Sunetele argintii făceau să răsunе palatul... Apăru un lacheu... încă unul... și încă unul... cinci... șase... șapte... zece, se buluciră năucii la ușa cabinetului de lucru al stăpânului.

— Lumină! urlă Richard. Lumină!... Aprindeți luminile în toată casa!... Lumină! Mai multă lumină!

Ca într-o poveste cu zâne și baghete magice, palatul se luminea pe dată. Galerile și saloanele, terasele și esplanadele, balcoanele și curțile interioare străluceau în lumină ca niște bijuterii expuse în vitrine de cristal. Palazzo Andreea era iluminat *a giorno*... ca pentru bal... Pe Canale Grande, gondolele cu curioși se opreau în dreptul palatului iluminat ca în basme. Orchestre nu se auzeau. Nici oaspeți nu soseau... Nu soseau fiindcă nimeni nu-i poftise... Un singur om rățăcea prin

sutele de încăperi luminate ca ziua... Un singur om umbla printre comorile de artă... Un om care se oprea când și când în fața unui tablou sau a unei statui... Abia în zori, omul solitar își încheia peregrinarea prin labirintul palatului Andreea. Un Richard Sunderland de nerecunoscut. Un bărbat cu scăpărări de mânie în ochi, cu pumni încheștați, neclintit în hotărârea lui de a-și răpune adversarii, de a-și reafirma supremația, de a îngenunchea — la nevoie — destinul...

Înserarea nu îl prinse pe Richard la Venetia. Numai Guy Wragby rămase la Palazzo Andreea. Un Guy Wragby fericit, căci își justificase existența. Datorită lui și numai lui, prietenul său își alesese drumul. Drumul răfuielilor.

La 15 septembrie, Richard sosi la Paris. La sediul Băncii Sunderland-Beauclair din Place Vendôme îl primi un Challais nedormit, agitat, plin de temeri față de viitorul sumbru. Challais nu făcu decât să-i confirme constatările lui Jules Lafont. Situația era gravă. Până și Bursa dădea semne de neliniște. Prosperitatea care imprimase un impetuos avânt afacerilor părea să fie de scurtă durată. Scurtă ca și viața baloanelor de săpun. Richard nu făcu imputări. Timpul îi era drămuț. Trebuia lucrat repede.

În aceeași zi făcu o vizită la locuința ministrului afacerilor străine. Talleyrand lipsea din Paris. Urmase pe împărat în campanie. Nu-l găsi decât pe Casimire de Montrond, care pe timpul absenței din Capitală a lui Talleyrand, îi gira afacerile.

— Nu e de mirare că *Monsieur* de Talleyrand lipsește, zise Montrond. Împăratul, care e și generalisim și propriul său prim-ministru, s-a deprins să aibă pe mai toți secretarii de stat la îndemână. A început să-și confunde miniștrii cu adjutanții. Acum iubitul nostru Napoleon I se războiește cu Tarul Rușilor și cu Împăratul Austriecilor. Pământul e prea

mic pentru a mai cuprinde și alți suverani. Citiți, dacă vreți, scrisoarea pe care mi-a scris-o *Monsieur de Talleyrand* de la Brunn.

Richard parcursese rândurile dese:

„Mă aflu într-o localitate înspăimântătoare, scria Talleyrand, în care abia îți mai tragi sufletul. În spitale zac peste patru mii de răniți. Zilnic, oamenii mor ca muștele. Domnește un miros înspăimântător. Te rog, trimite-mi neîntârziat câteva sticle cu vin de Malaga. Să fie foarte tare...”

Richard restitui misiva. Nu găsisese nimic care să-l intereseze.

— Ah, să nu uit, zise Montrond. *Monsieur de Talleyrand* mi-a trimis și o scrisoare destinată dumneavoastră. Mă pregăteam să v-o expediez.

O lăsase dinadins la urmă. Voise să facă mai multă impresie. Richard îl privi bănuitor. Cu gesturi de un calm studiat, luă scrisoarea și o desfăcu. Trecu repede peste partea în care Talleyrand i se plângea de mizeriile călătoriei. Dar zăbovi asupra pasajelor în care ministrul afacerilor străine descria explozia de mânie a Împăratului, la auzul vestilor referitoare la dificultățile întâmpinate de Banca Franței.

„Împăratul, scria Talleyrand, a fost informat că Banca a scontat lui Ouvrard un număr considerabil de polițe spaniole fără valoare, epuizându-și astfel fondurile. Nu numai atât, dar Ouvrard a determinat Banca Franței să accepte la valoarea lor nominală și un mare număr de efecte ale unor întreprinderi comerciale franceze controlate de el, cu o solvabilitate mai mult decât dubioasă. Spre a face față acestor cereri de credite, Banca și-a spus presele în funcțiune, emitând bancnote, care în mod practic nu mai au acoperire. Pachetele de valori fictive

primite până în prezent de bancă, nu-i pot în nici un caz garanta emisiunile. Astfel, Banca Franței, acest simbol al creditului națiunii, cum o califică împăratul, a ajuns să arunce pe piață monedă falsă, devenind complice la cea mai vastă escrocherie a secolului.

Maiestatea sa este informată că Roger, casierul principal al tezaurului și Desprez, guvernatorului Băncii Franței, n-ar fi străini de aceste operațiuni. În orice caz, față de felul cum merg lucrurile, e firesc ca publicul să nu mai aibă încredere în Banca noastră de emisiune, și să se înghesuie la ghișee, spre a preschimba bancnotele cu monedă metalică.

Împăratul a trimis câteva scrisori tari lui Barbé-Marbois, ordonându-i să intre urgent în legalitate. În cursul ultimei ședințe de cabinet, a declarat că va dispune anchetarea lui Roger și a lui Desprez.

Față de această situație, vă rog a lua măsurile pe care le credeți de cuviință, pentru a conserva intacte capitalurile noastre.

Dacă socotiți necesar, dispuneți preschimbarea francilor mei în lire sterline sau în orice altă monedă străină. Dacă se accentuează amenințarea devalorizării francului, faceți tot posibilul și preschimbați-mi fondurile în aur.

Vă rămân profund îndatorat..."

Scrisoarea confirma concluziile lui Jules Lafont în privința speculațiilor dubioase ale lui Ouvrard.

În aceeași seară, în biroul Băncii Sunderland-Beauclair, avu loc o ședință secretă, la care participară numai trei persoane: Richard Sunderland, Amaury de Challais și Jules Lafont. Richard citi celor doi colaboratori câteva pasagii semnificative din scrisoarea primită de la Talleyrand. Lectura spori îngrijorarea lui Challais. Înainte de a-și spune cuvântul, Richard ceru părerea interlocutorilor.

Pentru Lafont, această consfătuire echivala cu o consacrare a importanței noului său rol.

Challais era partizanul măsurilor drastice. Ouvrard să fie silit a rezilia contractele cu băncile Baring, Bancroft și Hope. În cazul unui refuz, să fie chemat în fața justiției.

Lafont înclinase pentru o atitudine aparent conciliantă. Presiunile să se exercite indirect. În primul rând asupra asociațiilor lui Ouvrard. Apoi asupra guvernului spaniol.

Richard îi ascultă cu atenție. După încheierea expunerii lui Lafont, rămase câteva momente gânditor. Începu apoi a vorbi calm, ca și când s-ar fi referit la o chestiune de importanță secundară. Și Challais și Lafont îi admirau luciditatea și sângele rece.

— Ouvrard trebuie doborât pe orice cale. Prăbușirea lui va atrage automat desființarea societății Ouvrard et Compagnie din Spania și rezilierea tuturor contractelor încheiate cu băncile Baring, Hope și Bancroft. După înlăturarea sa, guvernul spaniol va fi silit să ne concesioneze exploatarea metalelor prețioase din cele două Americi. Spaniolii, care nu dispun în prezent decât de hârtiile fără valoare emise de Casa de Consolidare, vor fi nevoiți să-mi cedeze piaștrii pentru a-și onora obligațiunile contractate față de mine. Până atunci, Challais, să luăm o serie de măsuri. În primul rând, încetinirea progresivă a ritmului furniturilor de război și sistarea temporară a construcțiilor de nave destinate Spaniei. În al doilea rând, întreținerea unei campanii de defăimare împotriva lui Ouvrard. Actuala neîncredere a publicului în hârtia emisă de Banca Franței trebuie sporită.

— Riscăm să dezlănțuim panica, *Monsieur*, interveni Challais. Nu uitați că am creditat statul francez cu peste două sute de milioane de franci.

Dacă se prăbușește Banca Franței, cum ne valorificăm creanțele?

Richard zâmbi condescendent.

— Trebuie să vezi mai departe, Challais. Dacă Napoleon învinge coaliția, Banca Franței se va redresa automat. Nimic nu fortifică mai mult încrederea publicului în posibilitățile financiare ale statului decât o bătălie câștigată. Dacă Napoleon pierde războiul, se prăbușește și statul. Ține minte, Challais, marea finanță nu e îndeajuns de puternică spre a distruge un stat prin propriile ei mijloace. Mai târziu, vom vedea... Pentru moment, obiectivul numărul unu al casei noastre este nimicirea lui Ouvrard și preluarea concesiunilor acordate lui de către Spania... Challais, mai este o chestiune! Trebuie împiedicate sau în cel mai rău caz întârziate, transporturile de plăști spre Europa. În privința aceasta, Lafont și Beaulieu vor avea ceva de spus. Beaulieu va dirija navele noastre cu plăști spre New York. Iar dumneata, Lafont, vei sabota transporturile de plăști efectuate cu navele afretate de băncile engleze și olandeze, cu care Ouvrard a încheiat contracte de concesiune. Vei primi credite suficiente pentru a-ți organiza un serviciu corespunzător. Crezi că îți poți asuma această misiune delicată?

— Desigur, *Monsieur*, răspunse Lafont simplu.

— Perfect. Amănuntele le vom discuta mai târziu. Îți mai încredințez o sarcină. Îndeplinirea ei cere o oarecare abilitate. Doresc să cunosc precis disponibilitățile Băncii Franței. Am nevoie de cifre, spre a le folosi împotriva lui Barbé-Marbois, protectorul lui Ouvrard. Vreau să-i dărâm pe amândoi. Te faci forte să mi le furnizezi până mâine seară?

— Le veți avea mâine la ora prânzului, făgădui Lafont...

În noaptea aceea, Richard nu închise ochii. Știa că se angajase într-o bătălie grea. Adversarii lui erau de data aceasta Ouvrard, împreună cu întreaga lui ceată de bancheri, la care se adăuga ministrul de finanțe al Franței, primul ministru al Spaniei, precum și cele mai puternice case de bancă din Anglia și Olanda. Bătălie cumplită, din care casa Sunderland-Beauclair trebuia să iasă învingătoare. Sacrificiile vor fi mari. Nu numai bancherii, dar și guvernele vor cunoaște zile negre. Se vor declanșa panici financiare, falimentele se vor ține lanț, marii și micii deponenți vor fi ruinați; inflația își va arăta colții și în ultimă instanță, masa largă a oamenilor simpli va plăti oalele sparte. Mizeria, foametea, șomajul, vor bântui multe țări. Dar ce importanță aveau toate acestea? Casa Sunderland-Beauclair trebuia să supraviețuiască, să-și pulverizeze adversarii, să-și impună supremația.

În palatul său din Paris, Richard aștepta zorile. Zorile unei zile care avea să însemneze o dată importantă în istoria familiei Sunderland și o piatră de hotar în viața economică a Franței și a Spaniei. Repercusiunile acestei lovituri se vor simți și în Olanda, și în Anglia, și în Statele Unite, și în coloniile spaniole din cele două Americi.

Când soarele își vesti apariția, înroșind cerul, Richard se simțea mai reconfortat decât după un somn lung. Spiritul său combativ, stimulat de perspectiva apropiatelor ostilități îi însufla energie vulcanică. Era nerăbdător să înceapă lupta. Să lovească în stânga și în dreapta. Războiul fără victime nu mai e război. Richard știa că va avea pierderi. Dar adversarii lui vor suferi pierderi și mai grele. Guy Wragby avusese dreptate. Destul cu văicărellile și cu sihăstria.

Richard se simțea tânăr, ca la douăzeci de ani. Sângele îi pulsa cu vioiciune. I se făcuse foame. O

foame de lup, cum nu mai simțise de multă vreme. Pofticios, atacă un pui fript, *en cas*, pe care valetul i-l lăsa în fiecare seară pe noptieră. Îl stropi cu două pahare de vin de Madera, apoi începu să se îmbrace fără ajutorul servitorilor. Era nerăbdător să se aștearnă pe lucru. Încerca o stare de exaltare și bună dispoziție, ca pe vremuri, în preajma unui bal sau a unui *rendez-vous*.

Aștepta cu nerăbdare ora prânzului și raportul lui Lafont. La ora unsprezece, acesta își făcu apariția. Odihnit, calm, personifica eficiența.

— *Monsieur*, v-am adus datele cerute. Sunt surprinzătoare.

— Spune, rosti Richard nerăbdător.

— În momentul de față, Banca Franței nu are în casă decât un milion cinci sute de mii de franci, cu care să răspundă la nouăzeci și două de milioane exigibile la vedere. Desprez, viceguvernatorul băncii, a acumulat saci cu valori fictive spaniole, pe care le-a schimbat cu obligațiuni ale încasatorilor generali de impozite. Această substituie de titluri s-a făcut, bineînțeles, cu complicitatea primului comis al tezaurului. În registre figurează numai înscrierea cronologică a sumelor nominale, care în acest fel nu prezintă nici un deficit. Intrările corespund cu ieșirile. Incapabilul Barbé-Marbois se mulțumește cu această contabilitate sumară.

Richard zâmbi cu satisfacție:

— Numai un milion și jumătate în casa Băncii Franței... E de necrezut... Împrejurarea aceasta ne servește peste așteptări.

Cu mâinile la spate, umbla dintr-un capăt în celălalt al încăperii.

— Lafont, zise el oprindu-se în fața acestuia. Începând de azi preiei conducerea serviciului de informații. Vei lucra direct cu mine. Vei avea un salariu egal cu al directorilor de bancă, la care se vor

adăuga indemnizații de călătorie și cheltuieli extraordinare. Îți cer în schimb să reorganizezi serviciul de informații. Îți dau mână liberă. Și acum, să mergem la ministrul de finanțe. Am să-l fac pe *Monsieur* Barbé-Marbois să treacă prin câteva momente grele...

Ministrul de finanțe îl primi de îndată. De când Ouvrard îl pusese cu atâta dărnicie la dispoziție milioanele sale, își schimbase atitudinea față de reprezentanții marelui finanțe. Poate, că și Robert Sunderland era dispus să-i ofere câteva zeci de milioane. În situația actuală, i-ar prinde foarte bine.

Dar nădejdiile i se spulberară când vizitatorul, în loc să-i ofere bani, îi ceru achitarea unor creanțe în valoare de optzeci de milioane. Cu desăvârșită politete, Richard îi prezentă pe rând documente justificative.

— După cum vedeți, sprijinul financiar acordat guvernului francez cu prilejul expediției din Saint-Domingue, furniturile de război, armanentul livrat armatei de uscat și flotei, totalizează o sută cincizeci și cinci de milioane, trei sute patruzeci de mii de franci. Întrucât apreciez greutatea prin care treceți, mă rezum de această dată să cer numai optzeci de milioane. Pentru rest, sunt gata să vă dau un răgaz, pe care-l vom stabili de comun acord.

Ministrul era consternat. Arunca priviri de animal hăituit.

— Este incontestabil că aveți dreptul la această sumă, *Monsieur* Sunderland. Documentele dumneavoastră sunt concludente. Din nefericire, în momentul de față sunt în imposibilitate de a-mi onora obligațiile. Știți și dumneavoastră tot atât de bine ca și mine, că războiul de apărare dus de Franța la fruntariile ei de răsărit necesită cheltuieli exorbitante.

— Excelență, vă dați seama că uzinele mele de armament nu pot lucra la infinit, fără a li se achita

produsele livrate. Nu cred că Împăratul va fi mulțumit să audă că sunt în imposibilitate de a-i mai trimite armamentul comandat. Imposibilitate datorată exclusiv dumneavoastră.

— *Monsieur* Sunderland, nu sunt eu vinovat dacă...

— Mă iertați, excelență. Sunt nevoit să insist. Pretind să mi se achite cel puțin o parte din sumele datorate. Să zicem, cincizeci de milioane.

— Cu neputință, exclamă ministrul. În plină criză, îmi cereți o sumă atât de importantă...

— De criză nu sunt eu vinovat, excelență. Căutați cauzele răului în altă parte. Examinați mai atent operațiunile speculative la care se dedau conducătorii tezaurului și ai Băncii Franței.

— Nu vă înțeleg, *Monsieur* Sunderland. Am impresia că insinuați...

— Nu insinuez. Afirm, excelență. *Monsieur* Desprez și *Monsieur* Roger au transformat instituțiile de credit ale statului în sucursale ale unor companii dubioase, controlate de *Monsieur* Ouvrard.

Ministrul se învineți de emoție și de mânie.

— Faceți afirmații grave...

— Le mențin, excelență.

Barbé-Marbois pufăia ca o balenă. Își dădea seama că se angajase pe un teren periculos. Împăratul nu-i reproșa același lucru? Cel mai nimerit lucru ar fi să închidă gura acestui bancher indiscret, achitându-i parte din datorii.

— *Monsieur*, zise el străduindu-se să-și păstreze calmul, vă ofer zece milioane de franci în valori scontate de noi.

— Vă referiți la polițe spaniole? Și la valorile companiei *les Négociants Réunis*?

— Desigur. Sunt garantate de piaștii spanioli.

Richard își examinează unghiile îngrijite. Rosti calm:

— Excelență, în privința piaștrilor, îmi permit să vă informez că sunt mai bine documentat decât dumneavoastră. Este îndoelnic să-i mai primiți vreodată. Polițele și valorile depuse la Banca Franței n-au acoperire. Emisiune dumneavoastră de hârtie monedă nu vor face decât să accentueze prăbușirea francului. În concluzie, excelență, rog să fiu plătit în aur.

— Nu aveți încredere în moneda Franței? rosti Barbé-Marbois.

— Este regretabil că institutul de emisiune al Franței a încăput pe mâna unui grup de... aventurieri.

— *Monsieur* Sunderland, zise ministrul, ridicându-se galben de la birou, libertatea dumneavoastră de limbaj depășește limitele permise. Vă rog să nu uitați că vă aflați în biroul unui ministru al Majestății Sale Imperiale. Iar aventurierii de care vorbiți sunt înalți funcționari ai statului.

— Cu atât mai rău, excelență.

— *Monsieur* Desprez a fost numit de către Împărat în consiliul de administrație al Băncii Franței.

Richard cunoștea părerea lui Napoleon Bonaparte despre Desprez, căci avea în buzunar scrisoarea lui Talleyrand. Totuși socoti că nu sosise momentul să forțeze nota. Barbé-Marbois era membru al Cabinetului, iar Desprez nu fusese încă revocat. Joseph Bonaparte, fratele Împăratului, care prezida *ad interim* Consiliul de Miniștri era influentabil, slab, incapabil să-și facă o opinie personală ori să ia măsuri de îndreptare. Abia după înapoierea lui Napoleon la Paris criza își va găsi dezlegarea.

Richard se ridică la rândul său de pe scaun, urmat de Lafont, care în tot timpul discuției nu scosese nici un cuvânt.

— Mă tem că, zilele acestea, veți asista, excelență, la o criză financiară de o gravitate excepțională.

Urmările nu vor menaja pe nimeni. În ceea ce mă privește am conștiința împăcată. V-am prevenit.

Richard salută, apoi se retrase. În trăsură, se așază lângă Lafont.

— L-am băgat în sperieți pe imbecil. Socotesc că după avertismentele mele, nu va mai îndrăzni să-l susțină pe Ouvrard. Lipsit de sprijinul Ministerului de Finanțe și al Băncii Franței, Ouvrard îmi va cădea neputincios în palmă. Atunci îl voi zdrobi definitiv...

În ziua următoare, Richard declanșă a doua lovitură. Zvonuri abil răspândite de agenții săi începură să circule insistent pe culoarele Bursei, în cafenele, în holurile băncilor, în saloane. Tezaurul se golise de bonurile încasatorilor generali de impozite, Banca Franței își epuizase fondurile în beneficiul companiei des Négociants Réunis și al societății Ouvrard et Co. din Spania, care dispunea la discreție de creditul statului. Cele două mari organe financiare ale Franței, tezaurul și banca, nu mai aveau în rezervă sau în garanție decât polițe spaniole cu scadențe ipotetice.

Ziarele, zdravăn strunite de cenzura imperială, strecurară totuși informații, potrivit cărora Ouvrard avea de luptat în Spania cu grave dificultăți financiare. Lafont plătise aceste articolașe cu bani grei.

Roadele nu întârziară. Panica financiară care dăduse în ultimele săptămâni semne amenințătoare se dezlănțui brusc, căpătând proporțiile unei demente colective. Publicul luă cu asalt ghișeele Băncii Franței, cerând preschimbarea bancnotelor în monedă-aur.

Zvonurile lansate de agenții lui Richard Sunderland se amplificară. Alimentate de adversarii regimului, denunțau incapacitatea guvernului, complicitatea împăratului și a înalților demnitari, care

ar fi golit tezaurul spre a-și crea rezerve de aur înaintea invaziei armatelor inamice coalizate.

Pentru a stăvili scurgerea aurului, consiliul de administrație al Băncii Franței hotărî să nu mai schimbe decât o singură bancnotă de cap de om. Măsura aceasta nu făcu decât să mărească panica. Cozi nesfârșite adăstau în fața intrării băncii din Place de la Victoire. Încă din timpul nopții, sute de oameni se postau înaintea clădirii, așteptând deschiderea ghișeelor. Spectrul inflației și al asignatelor mult hulițe plutea iarăși asupra Franței.

În rapoartele trimise Împăratului, Joseph Bonaparte scria alarmat:

„Noaptea trecută am luat măsuri pentru a evacua din Place de la Victoire cinci sau șase sute de indivizi care se adunaseră spre a aștepta deschiderea băncii. În fiecare zi, armata e obligată să intervină, spre a stăvili puhoiul de oameni care inundă toate străzile din preajma băncii...” iar mai târziu scria: „Așteptăm piaștrii din Spania”... „Ministrul Tezaurului Public mi-a declarat că nu are nici o grijă, deoarece piaștrii vor sosi în curând...”

În acel moment Richard găsi de cuviință să dea a treia lovitură. La Bursă, agenți acoperiți oferiră spre vânzare numeroase pachete de acțiuni ale Companiei des Négociants Réunis, dând semnele unei mari panici. Oferta masivă își făcu efectul. Îngrijați, apoi înspăimântați, cei mai mulți deținători ai acțiunilor des Négociants Réunis încercară să scape de ele la orice preț. Scăderea lor bruscă avu repercusiuni și asupra altor valori. Panica făcu *boule de neige*, luând proporții nebănuite. În mai puțin de o săptămână mai multe bănci își suspendară plățile.

Victoria lui Napoleon la Ulm restabilă în oarecare măsură încrederea în creditul statului. Dezastrul de la Trafalgar, urmat de zvonul intrării Prusiei în coaliția

încheiată de Austria, Rusia și Anglia împotriva Franței, determină o recrudescență a panicii.

Disperat, Barbé-Marbois propuse reducerea salariilor cu douăzeci și cinci la sută. Soluția era ridicolă. Cu asemenea economii nu se putea restabili echilibrul financiar. Falimentele se dezlănțuiră iarăși. Comerțul avu la rândul său de suferit. Cei care cumpărau voiau să plătească în bancnote, iar vânzătorii nu acceptau decât monedă metalică. Restrângerea cheltuielilor lovi și industria.

În fiecare seară Richard primea raportul lui Jules Lafont asupra evenimentelor politice și financiare ale zilei. Acțiunea sa, destinată să ducă la prăbușirea lui Ouvrard, avea consecințe marginale incalculabile. Parisul era târât într-un vârtej diabolic de falimente, panică, mizerie și nenorociri. Richard își freca satisfăcut mâinile.

— Acesta e numai prologul. În curând va veni și rândul lui Ouvrard. Sfârșitul lui nu va întârzia.

Richard se simțea puternic. Foarte puternic. Fusese deajuns să voiască ceva, ca Franța să se zguduie până în temelii. Nu mai gustase de mult această plenitudine, această satisfacție de a se ști deasupra oamenilor de rând. Avea atâta încredere în propriile lui puteri, încât nici nu concepea că ar putea fi înfrânt de Ouvrard.

De la Madrid, Robert scrisse tulburat tatălui său: „Casa de Consolidare a fost declarată în stare de faliment. Lipsită de milioanele care-i soseau cu regularitate de la Paris, nu si-a mai putut îndeplini angajamentele. Amenințată de a i se protesta polițele scontate de Desprez la Banca Franței și sub presiunea băncii noastre din Paris, care a pretins imediata achitare a unor obligațiuni ajunse la scadență, Casa si-a suspendat plățile.

Edificiul clădit de Ouvrard cu atâta trudă, s-a prăvălit peste noapte.

În capitală domnește consternarea. Prințul Păcii nu mai știe la ce sfinți să se mai roage. Ministrii au intrat în panică. Deținătorii hârtiilor emise de Casa de Consolidare s-au pomenit fără veste că acestea nu mai au nici o valoare. Prosperitatea durată de Ouvrard pe temelii de nisip s-a năruit.

Ieri de dimineată, Ouvrard a plecat val-vârtej la Paris. În ajun a avut o lungă convorbire cu Prințul Păcii. I-a făgăduit că va restabili situația de îndată ce va lua contact cu ministrul de finanțe al Franței. Prințului Păcii i s-au deschis însă ochii. Spre a potoli efervescenta populară, a dat un comunicat prin care promite, ca și Ouvrard, marea cu sarea. E însă cel dintâi care nu mai crede în aceste făgăduieli.

În ziua în care Ouvrard ajunsese la Paris, Richard plecă la Madrid. Momentul era oportun pentru a obține din partea guvernului spaniol, năucit de recenta lovitură, toate concesiunile posibile.

Îndată după sosirea sa la Paris, Ouvrard convocă în sedință extraordinară pe membrii consiliului de administrație al Companiei des Négociants Réunis. Séguin, Desprez, Vanlerberghe și frații Michel se prezentară de grabă la sediul societății.

Toți erau măestri în eșafodarea combinațiilor necurate și a afacerilor riscate. Desprez luă cel dintâi cuvântul. Arătă că tezaurul statului deținea numai titluri inutilizabile, valori veroase și polițe destinate protestului. Combinația spaniolă se dusesese de răpă. Banca Franței avea nevoie de bani lichizi pentru finanțarea aprovizionării armatelor napoleoniene, potrivit contractelor încheiate de furnizori cu Ministerul de Război. Din fericire, împăratul nu era la curent cu această situație. Se mai ridica o nouă dificultate. Uzina de armament Sunderland din Nantes sistase predarea materialelor de război. Reprezentanții ei declarau ritos că nu aveau de gând

să reia livrările, înainte de a li se achita creanțele scadente. Ce era de făcut?

Tot Ouvrard găsi soluția. Să se exercite presiuni asupra lui Barbé-Marbois. Să i se ceară ultimele resurse ale Tezaurului: impozitele indirecte, taxele de vamă și celelalte rețete mărunte. Ministrul va fi silit să susțină Compania, care detinea monopolul subsistenței armatei.

A doua zi, Vanlerberghe făcu o vizită lui Barbé-Marbois.

— Compania este pe punctul de a se declara în încetare de plăți. Dacă nu ne acordați un ajutor de douăzeci și șase milioane franci, sistăm aprovizionarea armatei. În cazul că soldații vor muri de foame, dumneavoastră, excelență, veți purta răspunderea.

Barbé-Marbois răscoli cerul și pământul și făcu rost de fondurile cerute...

— Trebuie să câștigăm timp, până la sosirea piaștrilor mexicani, declară Ouvrard asociaților săi. Avem contracte cu Baring, cu Hope, cu Sunderland.

— Sunderland e suspect, zise Séguin. Vanlerberghe, să ceri lui Barbé-Marbois încă un ajutor!

— Cât?

— O sută de milioane. Să stoarcem tezaurul ca pe o lămâie. După înapoierea lui Napoleon la Paris, nu ne vom mai face mendrele.

Când Vanlerberghe ceru sută de milioane, ministrul de Finanțe crezu că i se deschide pământul sub picioare. De unde să le mai scoată? Terorizat de spectrul ruinei statului, Barbé-Marbois încercă să reziste.

Desprez, care era de față, îi sugeră să cedeze lui Ouvrard impozitele indirecte, taxele de vamă și fondurile de salarii.

— Dacă încetăm aprovizionarea armatei, știți ce ne asteaptă, îi șopti Desprez. Temnița ar fi cea mai blândă sancțiune.

Ouvrard supralicită.

— E imperios să ne sprijiniți, excelență. Vă dați seama, cred, că nu mai puteți da înapoi. Ne-am angajat cu toții pe un drum...

— Care ne duce în fața plutonului de execuție, *Monsieur Ouvrard*, se văita ministrul, semnând ordinul cerut de nesățiosul grup de asociați.

În ciuda siguranței pe care o afișa, Ouvrard era foarte îngrijorat. Piaștrii spanioli întârziiau să sosească.

Cu inima strânsă, citea depeșele venite de pe front. Se ruga lui Dumnezeu ca războiul să-l rețină pe Împărat cât mai mult timp departe de Capitală. Înapoierea acestuia la Paris înainte de sosirea piaștrilor spanioli ar fi fost un dezastru. Ouvrard păstra totuși o doză de optimisim. Adversitatea nu-l îngenunchease niciodată. Era incredințat că într-o dimineată va primi un mesaj care-i va anunța sosirea primului transport de piaștri într-un port francez sau spaniol.

La 25 ianuarie 1806, zi neagră pentru el, Ouvrard primi două mesaje, care îi năruiră toate speranțele.

Primul mesaj îi vestea rezilierea contractului încheiat cu regele Spaniei. Carlos al IV-lea binevoise să acorde bancherului Richard Sunderland-Beauclair, în exclusivitate, concesiunea exploatarei zăcămintelor de metale prețioase din coloniile spaniole, precum și dreptul de a dispune de piaștrii mexicani, în acord cu autoritățile mexicane.

Al doilea mesaj, îngrozitor prin perspectivele sumbre pe care le deschidea, anunța iminenta sosire a Împăratului la Paris.

După ce repurtase la 2 decembrie 1805 cea mai strălucită victorie din cursul carierei sale de războinic — bătălia de la Austerlitz — Napoleon venea să facă ordine la el acasă.

Capitolul douăzeci

Pentru Richard Sunderland-Beauclair, 1806 avea să fie un an plin de încercări grele.

Lovitura pusă la cale împotriva lui Ouvrard reuşise. Îşi înlăturase rivalul şi izbutise să i se acorde toate drepturile legate de concesiunea piaştrilor mexicani. Dar acest succes trebuia materializat. Comorile din Noua Spanie, din Căpitănia Generală a Caracasului, din viceregatele Grenadei, Perului şi al lui Rio de la Plata, erau încă departe. Spre a ajunge la ele, trebuia să străbată blocada navală engleză şi să evite atacurile pirateresti.

Se ridicau şi alte dificultăţi. În Spania angajase peste două sute de milioane de franci, la care se adăugau împrumutul de patruzeci milioane de guldeni şi contravaloarea navelor şi armamentului furnizat armatei spaniole. Din aceste creanţe nu recuperase sub formă de piaştri mexicani decât circa o sută de milioane de franci, depozitate în tezaurul Băncii Manhattan din New York.

Şi în Franţa situaţia sa era grea. Împrumutul acordat lui Napoleon pentru finanţarea expediţiei din Saint-Domingue nu fusese încă restituit. Pentru

armamentul livrat armatei franceze, nu primise decât avansuri care totalizau mai puțin de patruzeci la sută din valoare materialului.

Rezervele de aur ale Băncii Sunderland-Beauclair din Paris erau pe punctul de a se epuiza. Challais își continua activitatea numai datorită sprijinului băncilor din Londra și New York, controlate de casa Sunderland.

Problemele financiare nu erau singurele care dădeau de lucru lui Richard. Către sfârșitul lui ianuarie, primi o scrisoare din Anglia. Amărât, deziluzionat, contele de Montorgueil se plângea de comportarea lui Henry Sunderland.

„Este dureros că trebuie să vă scriu aceste rânduri. Comportarea din ultimă vreme a fiului dumneavoastră, mă obligă să consider desfăcută logodna dintre acesta și fiica mea.

Uitând de rangul și de înalta sa poziție, se afișează cu fata unui miner, Margery Terril, pe care a instalat-o în locuința sa. Sunt câteva luni de când mi s-a adus la cunoștință această legătură. La început nu i-am dat importanță. Îmi ziceam că orice tânăr are dreptul la unele aventuri, care să nu depășească, bineînțeles, anumite margini. În timpul absenței fiicei mele din Anglia, fiul dumneavoastră putea invoca o scuză. Singurătatea. Spre surprinderea și consternarea mea Mr. Henry Sunderland a continuat să întrețină relații cu Margery Terril și după înapoierea Lady-ei Sarah din Elveția. Atitudinea sa m-a făcut să trag concluziile care se impun.

Fiul dumneavoastră nu s-a mărginit numai la această ispravă. Intoxicat, de ideile așa-zise progresiste, a pășit pe calea «reformelor» în cadrul uzinei. Fără să-mi ceară încuviințarea și nesocotind obiecțiunile consilierilor săi, a redus orele de lucru, a înființat cantine și a construit locuințe «igienice»

pentru muncitori. Cheltuielile sale nesăbuite au compromis beneficiile uzinei.

Sunt informat că în cursul acestui an intenționează să ridice un cartier nou pentru muncitori. Aceste nebunii nu pot fi tolerate.

Dacă dumneavoastră nu sunteți dispus a lua măsuri spre a pune stavilă cheltuielilor, mă voi vedea silit a cere justiției rezilierea unui contract care amenință să mă ruineze.."

Richard rămase perplex. Când se contaminase Henry de aceste idei năstrușnice? Tocmai acum, când casa Sunderland avea nevoie de toate resursele sale, spre a face față crizei, fiul său aluneca pe panta absurdă a reformelor. Nu era decât o singură explicație. Henry moștenise deficiența mintală a mamei sale. Se impunea să intervină neîntârziat. Va lua măsuri drastice. Trebuia să dea satisfacție lui Montorgueil.

La 10 februarie se imbarcă pe „Empress of China”. După un ocol impus de starea de război dintre Anglia și Franța, acostă la Gravesend. Nu rămase decât două zile la Londra. În cursul scurtei sale șederi în capitala Angliei, inspectă banca Anglo-American. Sosirea sa neașteptată stârni mare emoție printre salariați. Se deprinseseră a vedea în el un fel de zeităte, de care nu se mai temeau fiindcă o știau foarte departe. William McFee îl primi cu dragoste. Raportul său de activitate întunecă însă bucuria revederii.

— Acum câteva săptămâni am pierdut o mare afacere, roști cu regret bătrânul. Un împrumut de un milion pentru statul danez. A fost o luptă grea. Rivalii noștri declarați erau băncile Bethman și Rüppel din Frankfurt. De concurența lor nu mă temeam. Pretindeau guvernului danez o dobândă de opt la sută față de șase la sută cât ceream noi. Negocierile

erau aproape încheiate. În ultimul moment am avut surpriza să aflu că un nou concurent reuşise să ne înlăture, oferind Danemarcei condiții mai bune decât ale noastre. Dobânda cerută de această casă era de numai patru și jumătate la sută.

— Hm! Și care este numele casei? întrebă Richard iritat. Baring, Hope, Labouchère?

— O firmă cu totul necunoscută, replică McFee dezolat. Casa Rotschild din Frankfurt.

Richard se ridică brusc de pe scaun.

— Vom discuta această chestiune, după înapoierea mea de la Cardiff. Trebuie luate măsuri, dragul meu McFee.

Bătrânul irlandez suspină.

— Eu nu mai sunt în stare în lupt. Am îmbătrânit. Abandonez...

Richard își mușcă buzele. Aruncă o privire critică asupra lui McFee. Într-adevăr, se schimbase mult. Se cocoșase, umerii îi căzuseră, obrazul i se zbârcise ca o prună uscată, iar ochii aproape stinși, îi lăcrămau din belșug. „Cu cine să-l înlocuiesc?” se întrebă Richard îngrijorat și furios totodată. Trebuie să găsec o soluție. McFee nu mai e bun de nimic. Arată ca o mârtoagă care abia se mai ține pe picioare. Nu e de mirare că această obscură casă... Rots... Rotschild... sau cum o mai cheamă, i-a suflat împrumutul danez.

Indispus, părăsi sediul băncii.

Londra îi prilejuise o singură satisfacție. Revederea lui Francis-Andrew. Fiul mai mare al Andreei împlinise doisprezece ani. Era tot atât de frumos ca și maică-sa. Guvernanta, contesa de Vigneaux, nu mai contenea cu laudele. Un copil excepțional, inteligent, sensibil, talentat, curtenitor... Contesa era mai puțin încântată de Gerald, prâslea, care urma să meargă pentru întâia dată la școală. Avea o fire ciudată. Tăcut, închis în sine, liniștit, prea

liniștit pentru vârsta lui. Era tot atât de inteligent ca și Francis-Andrew. Dar deșteptăciunea lui nu putea fi pusă în valoare. Dacă ar fi fost mai puțin ursuz...

— De ce Francis se mai află încă la Londra? întrebă Richard. I-ați prelungit vacanța?

Chipul guvernantei se întunecă. Plecă privirile în pământ. Degetele-i frământau nervos batista de dantelă.

— Voiam tocmai să vă vorbesc despre această chestiune, *monsieur*, spuse ea cu un efort.

— Vă ascult, *Madame*, o invită Richard intrigat. Ceva neplăcut?

— Francis-Andrew a fost eliminat pe două săptămâni.

Richard își încreți sprâncenele.

— Francis-Andrew, eliminat? Cu firea lui? Ce i se reproșează?

Madame de Vigneaux grăi timid:

— A spart capul unui copil.

Richard începu să râdă.

— Bine că e numai atât. Redeveni serios. Desigur, *Madame*. Francis-Andrew nu trebuie încurajat. Prefer, totuși, să aud că își bate colegii, decât să știu că e un mormoloc...

Când rostise aceste cuvinte, îi fugise gândul la Henry.

— Cauza pentru care s-a bătut, *Monsieur*, este oarecum... delicată.

— Delicată?

— Un grup de colegi ai lui Francis, zise *Madame* de Vigneaux, după ce se înarmă cu o mare doză de curaj, îi făceau mizerii... îi adresau cuvinte grele... L-au făcut... bastard.

Sângele se scurse brusc din obrajii lui Richard. Chipul Andreei îi reveni în minte.

„Bastard“!

Andreea, plăsmuită de închipuirea lui, era îndurerată. Privirile ei încărcate de imputări îl muștrău tăcut. Și conștiința lui îl muștra. Se simțea vinovat de neajunsurile întâmpinate de Francis-Andrew. Societatea îmbâcsită de prejudecăți o tratase și pe Andreea ca pe un paria.

Mohorât, Richard se despărți de guvernantă. Se închise în camera lui de lucru, poruncind majordomului să nu fie deranjat. Toată noaptea chibzui în fața focului din cămin. Căuta o soluție. Să cumpere un titlu princiar lui Francis-Andrew? La ce bun? Nici titlurile și nici milioanele nu ar fi dezarmat răutatea oamenilor. Încercă să-și imagineze suferințele morale ale feciorului său.

Madame de Vigneaux îi relevase sensibilitatea.

Francis-Andrew... Bastardul Andreei de Montenuovo...

Prejudecățile lumii erau de o stupizenie scandalosă. Copiii zămisiți de femeile măritate se bucurau de o stare civilă onorabilă chiar dacă tatăl ar fi altul decât cel legal. Soțul înșelat își asuma paternitatea și aparențele erau salvate.

Andreea rămăsese credincioasă unui singur bărbat, care nu fusese în stare a-i legaliza situația. Pentru alesul inimii ei, fusese pildă de virtute și credință. Societatea o respinsese. Copilul ei îi împărtășea soarta. Și el, Richard, nu era capabil de nimic.

Milioanele lui nu puteau determina schimbarea concepției acestei lumi.

A doua zi plecă la Cardiff. Pe măsură ce se apropia de punctul final al călătoriei, îi sporea mânia. Trebuia să facă ordine. La nevoie, va tăia în carne vie. Să știe cu toții cine era stăpânul. Intră în Cardiff după lăsatul serii. Asupra orașului se lăsase o cortină de ceață grea, lăptoasă, opalescentă.

— La uzină! porunci el vizitiului.

Negura era atât de deasă, încât echipajul fu silit să parcurgă la pas restul drumului. În preajma orei opt, sosi la uzină. Nu-l supăra întârzierea. Știa că va găsi pe cineva.

Portarul nu-l recunoscă. Impresionat, totuși, de trăsura cu șase cai, răspunse politicos:

— Mr. Henry Sunderland nu este în fabrică. A plecat acasă acum o jumătate de oră.

— Ai pe cineva care să mă conducă până la locuința sa? întrebă Richard.

Portarul îl privi bănuitor la lumina slabă a felinarului.

— Cine sunteți dumneavoastră?

— Richard Sunderland.

Portarul roti ochii.

— Vă salut cu respect, sir. Cu îngăduința dumneavoastră, băiatul meu vă poate călăuzi.

— Bine. Mai repede.

— Tom! strigă portarul făcând semne cu felinarul spre ghereta sa. Tom! Vino mai repede, leneșule!

Un băiat mărunțel, plâpând ca o umbră, se materializă în apropierea trăsorii.

— Urcă-te lângă mine, porunci Richard.

— Ai să conduci pe înălțimea Sa până la Mr. Henry acasă.

— Teles! răspunse dezghețat băiatul, sărind în trăsura.

— Câți ani ai, Tom? îl întrebă Richard, ca să mai treacă timpul.

— Zece ani, Mister.

— Zece ani? Ești băiat mare. Lucrezi și tu în fabrică?

— Oh, da. La topitorie. Tocmai am ieșit din schimb. Acum o oră a trecut și Mr. Henry prin atelierul nostru. Era însoțit de Mr. Hutchinson.

— A stat mult?

— Daaa! de câte ori vine în atelier, stă mult cu noi, zise copilul, trăgându-și nasul. E foarte cumsecade, Mr. Henry. Pleacă urechea la păsul fiecăruia. Se aude că vrea să ne mărească salariile.

— Nu mai spune!

— Zice că o să ne reducă și orele de lucru.

— Așa?

— Toți lucrătorii îl iubesc. Afară de Dick Swanson. Dar asta e altă poveste.

Richard zâmbi curios.

— De ce nu-l iubeste Dick Swanson?

— Eh, pentru un fleac. Cica din cauza lui Mr. Henry, Margery l-a lăsat pe Dick. Margery e fata lui moș Ben Terril, care lucrează la mină.

Băiatul pipăi pernele de catifea, cuvertura de blană, pe care Richard i-o aruncase peste picioare.

— Nu cred că Mr. Henry e de vină în toată chestia asta, continuă el. Margery nu se mai putea mărita cu Dick, de vreme ce Dick a rămas olog.

— De ce a rămas olog?

— Fiindcă a căzut într-un cuptor înalt, împreună cu alți șase oameni. Numai Dick a scăpat. Mr. Henry i-a făcut o pensie. Dar Dick e tot supărat, pe Mr. Henry... Se uită pe geam. Nu mai avem mult. Ocolim la dreapta, pe drumul mărginit de copaci. Intrăm în pădure și... am ajuns.

Însă călătoria dură mai bine de o oră. Vizitiul nu cunoștea drumul și Tom trebuia să scoată mereu capul pe portieră, spre a-i da indicații. Aproape de ora zece, opriră în fața pavilionului de vânătoare, locuit de Henry.

„Bietul băiat! cugetă Richard. În ce sălbăticie trăiește. Cred că i s-a urât cu singurătatea. Nu e de mirare că s-a încurcat cu o femeie. Dar acum să-i facă vânt. Îl conving eu să lichideze. La nevoie îl iau la Londra. Balerinele de la Operă îl vor lecui de

dragoste. Nu voi fi prea sever cu el. Acum îmi dau seama, că nu e prea vinovat... Iar cu Montorgueil, aranjez eu lucrurile..."

Coborî din trăsură.

— Tom, poți să te întorci pe jos până la tine acasă? întrebă el, scoțând din buzunar cinci șilingi și strecurându-i în palmă.

— Sigur, Mister, zise băiatul căscând ochii la piesele care luceau la lumina felinarelor. Bună seara, Mister!

Se topi ca un spiriduș în ceață. Se temuse că bătrânul gentleman s-ar putea răsgândi, luându-i banii.

„Îl cheamă Tom, sau Puck?“ zâmbi Richard cu voie bună.

Ciocăni cu putere în ușă. Îi deschise un valet tânăr.

— Mr. Henry Sunderland e acasă?

— Da, Sir. Pe cine să anunț?

— Nu e nevoie să mă anunți. Sunt Richard Sunderland. Pe unde o iau ca să ajung la Mr. Henry?

— Pe scări, în sus, Sir, zise valetul. Era suficient de stilat spre a nu lăsa să i se citească pe față înfricoșata-i uimire. Pe palierul primului etaj, a doua ușă la dreapta, Sir.

Richard urcă scările. Ciocăni în ușă.

— Intră, auzi el glasul lui Henry.

Richard deschise ușa și pătrunse zâmbitor într-un salonaș, transformat în cameră de lucru. Imaginea „a rămâne trăsniț" e prea puțin plastică, spre a sugera expresia de penibilă surprindere așternută brusc pe chipul lui Henry.

— Nu te așteptai să mă vezi! rosti jovial Richard, aruncându-și mănușile și pălăria pe un scaun.

— Bună seara, Sir, bolborosi Henry, uitând să-l ajute a-și dezbrăca mantaua. Vă mărturisesc, nu mă așteptam...

Trezindu-se parcă din transă, îi luă blana grea, și o puse cu grijă în fotoliu.

— Cu ce mă tratezi, băiete? Sunt rebegit. E un eroism să călătorești pe asemenea vreme.

— Un ceai, Sir, sau un pahar de gin?

— Aș prefera un grog fierbinte.

— Ați cinat?

— Nu încă. Și te previn. Mi-e o foame de tigru.

Richard se adânci într-un fotoliu. Aruncă o privire circulară prin încăpere.

— Ești drăguț instalat, zise el frecându-și mâinile, ca să și le încălzească. Nu e luxos. Dar are multă intimitate.

Henry sună din clopoțel. Apoi se răzgândi.

— Prefer să dirijez personal preparativele.

Fără să aștepte încuviințarea tatălui său, ieși pe ușă.

Richard atribui emoției, starea de agitație a lui Henry. „Sunt ani de când nu ne-am mai văzut. E firesc să fie tulburat.”

Henry se înapoie după zece minute. Obrajii săi erau aprinși. Ochii îi străluceau.

— În curând se va servi cina, Sir. Grogul sosește îndată.

Se îndreptă spre un dulap din care scoase o sticlă cu whisky și două pahare de cristal.

— Îmi permiteți să vă ofer mai întâi un whisky?

— Fie, zise Richard binevoitor.

Îl îndulosi tinerețea lui Henry. Se făcuse mai drăguț. Mustata pe care și-o lăsase, îi îndulcea expresia feței.

— Ți stă bine mustata, Henry.

Acesta zâmbi fără să răspundă.

După ce valetul aduse grogul, Richard ridică paharul în sănătatea fiului său. Sorbi apoi câteva înghițituri.

— Henry, am venit la Cardiff, spre a discuta cu tine anumite chestiuni, spuse el cu seriozitate. Le las

după cină. Până atunci, spune-mi câte ceva despre tine.

Orele care urmauă fură cele mai penibile din viața lui Henry. Este greu să vorbești îndelung despre persoana ta, fără să spui nimic esențial. Ochii inchizitoriali ai tatălui său păreau să-i citească cele mai ascunse gânduri. Pentru Henry privirile acestea erau mai chinuitoare decât cele mai rafinate instrumente de tortură. Se lansase într-un monolog fără cap și fără coadă. Un model de incoerență.

În sufletul lui Richard încolți iarăși compătimirea. Compătimire și o doză de dispreț. Caracterul slab, incoerent al lui Henry, nu se dezmințea. „A rămas același imbecil timid, își zise el. Dacă nu l-aș fi lăsat de capul lui, nu ar fi făcut atâtea năzbâtii.”

În timpul cinei, Henry abia se atinse de mâncare. Înghițea cu noduri puținele îmbucături. Privirile tatălui său continuau să-l terorizeze ca niște instrumente de tortură. Deși nu era prea cald, picături de sudoare îi îmbroboneau fruntea. Emoția și teama îl storceau de transpirație, ca în toiul verii. După cină, care fu pentru el un adevărat calvar, trecură în salonaș, unde li se serviră lichiorurile. Richard sorbi un Curaçao parfumat. Își sprijini apoi coatele de masă, împreunându-și vârfurile degetelor.

— Și acum, să stăm de vorbă, Henry. Ca doi bărbați care nu au nimic a-și ascunde.

Introducerea era de natură să sporească îngrijorarea fiului său.

— Ia loc, Henry. Și acum, iată despre ce e vorba. Mi s-a adus la cunoștință că, în ciuda voinței mele, ai amânat *sine die* căsătoria ta cu Lady Sarah.

— Să vedeți...

— Nu mă întrerupe. Am fost informat despre starea sănătății logodnicei tale. Știu că afecțiunea ei de ochi l-a obligat pe contele de Montorgueil să

amâne data căsătoriei. Dar mai știu că între timp Lady Sarah s-a vindecat.

— În parte, Sir. E aproape oarbă.

— Acesta e motivul pentru care te-ai afișat cu o femeie oarecare, în disprețul cuvântului dat viitoarei tale soții?

Henry se înroși până în vârful urechilor.

— Nu m-am afișat cu nimeni, Sir. E o calomnie.

— Nu-mi place să mi se ascundă adevărul. Nu ți condamnă fiindcă ai o legătură sentimentală oarecare, în pofida obligațiilor tale față de Lady Sarah. Nimeni nu îți pretinde să te păstrezi imaculat până la nuntă. Eu sunt ultimul care aș face-o. Pretind însă în numele decenței, să te comporți astfel, încât să nu te compromiți... Voi reveni asupra acestei chestiuni.

Henry respiră adânc. Căpăta în sfârșit un răgaz.

— Mi s-a mai adus la cunoștință, continuă Richard, că ai inițiat în uzină o serie de reforme, care au făcut pe mulți dintre colaboratorii tăi să se îndoiască de integritatea ta mintală. Cheltuieli inutile pentru muncitori...

Henry avu o străfulgerare de revoltă.

— Răuvoitorii v-au informat greșit, Sir. Legea votată de Parlament în 1802, din inițiativa lui Sir Robert Peel, ne-a impus anumite măsuri sanitare. Ateliere văruite, ferestre în număr convenabil, dormitoare separate pentru ucenicii de sexe deosebite, prescripțiuni relative la durata zilei de lucru pentru minori...

— Aceeași lege te-a obligat să construiești locuințe și cantine pentru muncitori? întrebă Richard cu ton înghețat.

— Nu m-a obligat legea ci omenia. Dacă ați cunoaște condițiile în care locuiesc, ați fi de acord cu mine. Colibe infecte, neîncăpătoare, pe jumătate îngropate în pământ. Bolile îi seceră. Adeseori nu mai știu cum să acopăr absențele personalului. David

Dale din New Lanark a angajat într-o zi echipajul unui vas naufragiat pentru a-și înlocui muncitorii răpuși de molime și mizerie. Vă închipuiți ce rezultate a obținut, folosind această mână de lucru... Construind locuințe igienice, am reușit să zăgăzuiesc în parte bolile.

Richard aspiră o priză de tutun.

— O întrebare. Cu ce fonduri ai construit locuințele?

— Am reținut douăzeci la sută din beneficiul net. Cheltuielile urmează a fi recuperate din chirii...

— Cui ai cerut autorizație? Contelui de Montorgueil? Mie? Știi prea bine că uzina nu este numai a mea.

Henry făcu un gest de nerăbdare.

— Eram convins că Montorgueil nu va obiecta. Nici nu am avut ocazia să-i cer autorizație. Când am început lucrările, contele se afla în Elveția, cu Lady Sarah...

Richard clătină cu tristete din cap.

— Ți-am încredințat un post de mare răspundere, fără să mă gândesc că nu erai îndeajuns de pregătit... E greșeala mea, Henry. Nu numai că ai depășit mandatul, dar ai semănat sămânța unor discordii viitoare între noi și muncitori. I-ai încurajat să-și sporească pretențiile... Muncitorii sunt ignoranți, brutali, lipsiți de orice simțământ uman. Nu-i stăpânești decât cu biciul.

— Eu am încredere în forța convingerii, Sir.

— Prefer forța pumnului, Henry... În sfârșit, voi restitui lui Montorgueil beneficiile de care l-ai lipsit, angajându-te în aceste lucrări inutile. Și aceasta tocmai acum, când am atâta nevoie de bani. Hm! E inutil să-ți vorbesc despre nevoile casei noastre. Nu te pricepi decât să legi idile cu fetele minerilor... Și să deturnezii fondurile, construind locuințe pentru niște... nevolnici.

Henry încearcă să se apere.

— Cred că vă pripiți, Sir, judecându-mă atât de aspru. Nu sunt singurul care am încercat să îmbunătățesc viața muncitorilor. Sir Robert Peel, Robert Owen, Bentham, Howard...

— Robert Peel e un parvenit, dornic să-și asigure un loc în Parlament, flatând muncitorimea, speculându-le voturile... Ceilalți sunt niște utopiști caraghioși... Noi n-avem timp să facem filantropii Henry. Alta e menirea casei Sunderland-Beauclair.

Henry nu răspunse. Cu capul plecat, fixa cu încăpățănare covorul.

— Voi lua măsuri, continuă Richard după câteva momente de gândire. Prima — o bănuiești, cred — este imediata suspendare a construcțiilor de locuințe. Banii îi vom folosi în alte scopuri. A doua măsură te privește personal. Voi fi nevoit să-ți numesc un adjunct cu puteri speciale, care să te cenzureze. Regret că trebuie să-ți știrbesc autoritatea. Dar nu-mi rămâne altă alternativă. A treia măsură se referă la Lady Sarah. Măine vom face o vizită contelui De Montorgueil. Tustrei vom fixa data nunții tale cu Lady Sarah.

Henry se ridică de pe scaun. Palid, încordat, cu pumnii încheștați, rosti răgușit:

— Nu pot să vă însoțesc, Sir.

Richard ridică privirile asupra fiului său.

— Nu te înțeleg!

— Repet, Sir. Nu pot să vă însoțesc.

Richard începu să clocotească.

— Expresia *nu pot*, îmi este necunoscută. Nu o folosesc și nu o accept nici din partea ta. Orice împotrivire e de prisos. Măine mergem la contele de Montorgueil.

— Imposibil, Sir, exclamă Henry exasperat. Nu vreau să mă însoz.

Richard îl privi cu asprime.

— Ești prea vârstnic ca să folosesc harapnicul. Am însă alte mijloace.

Disperat, Henry exclamă:

— Uitați, Sir, că sunt și eu om.

— În primul rând ești fiul meu. Îmi datorezi ascultare. Dacă-mi nesocotești porunca, te expediez în Statele Unite. Și te previn că am puterea s-o fac.

— Sunt în Anglia, într-o țară liberă! se răzvrăți Henry. Pot să trăiesc ca un simplu particular.

Richard zâmbi sarcastic.

— Și mă rog, cu ce ai să trăiești?

— Am prieteni. Îmi vor da o mână de ajutor.

— Crezi? Vor face colectă? Să-ți asigure traiul? Ești naiv, băiete. Bunii dumitale prieteni, lorzii și conții de la Jockey Club îți dau atenție numai fiindcă ești fiul meu. Numai fiindcă ai la spate milioanele lui papa. În ziua când voi ridica mâna și se va ști că nu ești decât un simplu ins, vor uita că te-au cunoscut vreodată. Ce ce-ți vei câștiga viața, simplului meu domn! Dând lecții de engleză? Sau făcând pe preceptorul unui năzuos și răzgâiat mic lord? Dacă, bineînțeles, vei fi acceptat să fii slugoi într-o casă mare!

— De ce mă umiliți, Sir! bolborosi Henry.

— Nu te umilesc. Îți înfățișez realitatea. Ca să știi ce te așteaptă... Și acum, îți ordon pentru ultima dată. Măine mă vei însoți la contele de Montorgueil. Îi vei cere scuze...

— Este inutil să continuați, îl întrerupse Henry sfârșit. Nu mă pot căsători cu Lady Sarah, fiindcă...

— Fiindcă?

— ...sunt însurat.

În cameră se așternu o tăcere grea, de plumb.

Richard încremenise, cu mâinile încheștate pe brațele fotoliului. Henry avea impresia că se învârteste casa cu el. Simțea un mare gol în stomac. În momentele de criză, Richard știa să-și strunească

nervii. Ieri Georgina... azi Henry... Îi venea să înnebunească. Dar se stăpânea. Se stăpânea cu toată puterea voinței lui. Cu un calm care distona cu electricitatea din atmosferă, întrebă:

— Și cine e nevasta ta? Fata minerului?

— Da, rosti Henry doborât de emoție. O cheamă Margery. E o ființă minunată.

Richard clătină ușor din cap.

— Iată, dar, explicația construcțiilor de locuințe. Hm! Tie nu ți-ar fi trecut așa ceva prin minte... Își turnă un pahar de curacao. Te-ai însurat cu fata unui muncitor. Idiotule! Ai băgat calul troian în sânul familiei. Se ridică din fotoliu și începu să se plimbe prin cameră. Deodată, se opri în fața fiului său. Nici o căsătorie nu e eternă. Vei divorța. Ne va costa bani și timp. Dar lucrurile se vor aranja. Măine vom trimite la Londra după avocatul Rowlandson.

Henry voi să spună ceva, dar se abținu. Șovăielile lui nu scăpară lui Richard.

— Sir, rosti Henry aproape în șoaptă. Trebuie să vă mărturisesc motivul pentru care nu pot divorța... Margery mi-a... dăruit un copil... L-am recunoscut înainte de căsătorie.

Richard aspiră adânc. Lovitura aceasta suplimentară îl năucise. Cu un efort, izbuti să-și recâștige aparent calmul. Era asemenea unui înotător surprins de furtună în mijlocul mării. Valurile îl izbesc pe rând. După fiecare tăvălug de apă, care-l îngroapă sub masa sa înspumată, scoate capul la suprafață, trage aer în piept și cu curajul disperării, se pregătește să înfrunte valul următor. Ce lovitură îi mai pregătea fiul său? Uite ce a știut „timidul” să facă!

Henry vorbi iarăși. De data aceasta, cu un ton în care se deslusea o furie crescândă și o hotărâre nestrămutată. Furia și hotărârea timidului încolțit.

— Îmi iubesc copilul și soția, Sir, Până acum, am ascuns această legătură pe care am leaglizat-o numai de curând. Am vrut să vă cruț. Să vă scutesc de o neplăcere... Dar m-ați silit să vorbesc. Ați aflat adevărul. Pentru copilul și soția mea sunt gata să fac orice sacrificii. Să îndur mizeria. Să muncesc din greu. Să mă expatriez. Dacă mă izgoniți, voi găsi un mijloc de trai.

— De ce nu te faci miner! rosti Richard cu dispreț.

— Și așa se pot câștiga bani.

— Ai dreptate. Diplomele de la Oxford îți vor folosi de minune în această profesie.

Richard persifla, rânea, sfâșia, cu glasul său batjocoritor, cu privirile sale cumplit de ironice. Își dădea seama însă, că pierduse bătălia. Era prea lucid spre a-și mai face iluzii. Fata minerului reușise să-i îmbrobodească fiul. Îl prinsese bine în mreje... Richard și-o închipuia diabolic de frumoasă și de inteligentă. Numai un astfel de aliat putea insufla lui Henry curajul de a-și înfrunta tatăl. Ce-i rămânea de făcut? Să-și alunge fiul, să-l lase pe drumuri, să-l zdrobească?... Henry era primul său vlăstar. Moștenitorul titlului și viitorul șef al casei Sunderland. Robert, diplomatul familiei, era mai capabil?... Ori Charles, nevropatul?... Copiii Andreei erau prea nevârstnici spre a-și afirma personalitatea. Caracterele se făuresc, se cristalizează abia mai târziu. Richard înțelesese de mult un mare adevăr. Nu-ți alegi copii... Bun sau rău, Henry era fiul său mai mare. Avea datoria să-l salveze din mâinile acelei femei. Va lupta împotriva ei fără să-și aleagă mijloacele... Adoptă o nouă tactică. Afectând o emoție puternică, provocată aparent de destăinuirile fiului său, i se adresă cu ton ceva mai binevoitor:

— Pot să văd copilul, Henry?

O speranță scânteie în ochii acestuia.

— Cu adevărat? Vreți să-l vedeți, Sir?

— Băiete, renunț să mă războiesc cu soarta.

Îl lăsa să creadă că era pe punctul de a accepta inevitabilul. Dacă ar fi fost mai perspicace, Henry ar fi primit cu îngrijorare revirimentul tatălui său.

— Cum îl cheamă? întrebă Richard.

— Benjamin-Richard-Henry.

— Te-ai gândit, văd, și la mine.

— Și la străbunicul, zise Henry, care începuse să se însenineze.

Atenția îl înduioșă pe Richard.

— Aș vrea să-l văd, zise el.

Henry jubila.

— Permiteți-mi să vă conduc, zise Henry. E în camera de alături.

Richard își urmă fiul într-o încăpere vastă, cu ferestre înalte, ogivale. În fundul camerei se afla un leagăn alb, cu perdeluțe de dantelă, vegheat de o fată foarte tânără, slăbuță, plâpândă, cu ochi mari, sperioși. Pe obraji avea încă urme de lacrimi. Richard înțelese că soția fiului său ascultase întreaga discuție.

— Dumneata ești Margery? întrebă el cu un ton brusc, autoritar.

Tremurând, tânăra femeie făcu o foarte neîndemânatecă reverență.

— Da, Sir, rosti ea cu glas stins.

Richard se apropie de leagăn. Ridică perdeluțele, în vreme ce mama schiță instinctiv un gest neterminat în apărarea copilului.

„Mă pândește tigroaica, își zise Richard urmărindu-i cu coada ochiului reacția. Își închipuie că vreau să-l răpesc puiul...”

— Câte luni are? întrebă el, întorcându-se spre Henry.

— Zece, Sir.

— E prea mic pentru zece luni.

Examină critic mogâldeata sfrijită și negricioasă din leagăn. „Urât copil”, gândi el cu desgust.

Fără să arunce o privire lui Margery, se înapoie în salonaș.

— În seara asta să-mi pregătești un pat, jos, în sufragerie, porunci el lui Henry. Măine vom sta de vorbă. În orice caz, aici la Cardiff, nu mai ai ce căuta. În situația actuală e imposibil să continui a colabora cu Montorgueil. Cea mai nimerită soluție e să mă însoțești la Paris. Nu te împiedic să-ți iei nevasta și copilul. În definitiv, ei alcătuiesc noua ta familie. Mă tem numai, că vei regreta, într-o zi...

Lui Henry i se umeziseră ochii.

— Nu știu cum să vă exprim recunoștința mea, Sir. Mi-ați luat o piatră de pe inimă. Dacă ați ști câte nopți am vegheat, gândindu-mă cum veți primi vestea căsătoriei mele cu... Margery.

Richard se îndreptă spre ușă. Puse mâna pe clanță, apoi se întoarse spre fiul său.

— Nu sunt absurd, Henry. Aș fi preferat, totuși, să nu calci pe urmele Georginei.

A doua zi, Richard trimise un mesaj lui Robert. Îl poftea să se prezinte de îndată la Cardiff. Atribuțiile sale în capitala Spaniei aveau să fie preluate provizoriu de către Jules Lafont.

În cursul aceleiași zile, făcu o vizită lui Montorgueil.

Întrevederea dintre cei doi bărbați fu plină de peripeții. Conte de Montorgueil îl primi cu răceală. De la primele cuvinte declară că este hotărât să-și reia libertatea de acțiune. Ofensa adusă de Henry Sunderland casei sale era de neiertat. Lady Sarah ajunsese obiectul de discuție al întregului comitat. Montorgueil declară cu emfază că greșeala fusese a lui. N-ar fi trebuit să pună temei pe cuvântul lui Richard și al fiului său.

Richard nu se formaliză. Diplomatic, își declină responsabilitatea, relevând că nu era vinovat de incartada fiului său. Intențiile lui fuseseră curate.

Militase pentru cimentarea legăturilor dintre casele Montorgueil și Sunderland-Beauclair printr-o căsătorie a copiilor lor. În ceea ce îl privea, era hotărât să repara greșeala fiului său. Montorgueil îl privi nedumerit. Marchizul de Beauclair intenționa să se însoare cu Lady Sarah?

Richard declară că era gata să ceară mâna Lady-ei Sarah pentru Robert, cel de-al doilea fiu al său.

Contele ridică de formă unele obiecțiuni. Propunerea îl ispitea. Richard făcu un elocvent elogiu diplomatului familiei. Spuse că era grande de Spania și că regele Carlos al IV-lea îl decorase personal cu ordinul „Lâna de aur”.

Pentru Montorgueil, argumentul fu hotărâtor.

Când o revăzu pe Sarah, Richard acordă circumstanțe atenuante lui Henry. În ultimii ani se urâtise și mai mult. Părea că timpul se înversunase a o îmbătrâni înainte de vreme. Ochii întredeschisi, consecință a vederii defectuoase, erau subliniați de cearcâne negre și de riduri subțiri, ca o pânză de păianjen. Nasul i se cocârjase, iar bărbia colțuroasă, pătrată, o luase înainte, ca falca inferioară a unui bulldog. Lady Sarah abia împlinise douăzeci și opt de ani, dar arăta de patruzeci. Gestul lui Henry Sunderland, care-i preferase o fată vulgară, din popor, o înăcrise și mai mult, o exasperase. O îngrozea gândul că va rămâne fată bătrână. Tragedie împărtășită și de Sandra, căreia Montorgueil nu-i îngăduia să se căsătorească înaintea surorii mai mari. Sandra împlinise douăzeci și unu de ani. Toată gama de seducții refuzate de natură Lady-ei Sarah, împodobeau ființa Sandrei.

În aprilie sosi și Robert la Cardiff. În bagajele sale se aflau la loc de cinste pergamentele ce-i confereau grandezza și colanul „Lânei de aur”. Diplomatul familiei nu-și dezminți nici de data aceasta reputația.

Spre deosebire de Henry care nu se pricepea niciodată să-și ascundă dezgustul față de Lady Sarah, Robert fu un model de curtenie. De la prima sa vizită la Montorgueil Castle, captivă pe conte și pe fetele sale. Numai prin prezența lui, reuși să înlăture divergențele dintre cele două familii. Richard Sunderland și proaspătul candidat la mâna Lady-ei Sarah, acceptară să fie găzduiți la castel.

Până la sosirea lui Robert din Spania, Richard avusese timp să se documenteze asupra situației și atmosferei din uzina. Alegerea unui nou director îi dădu multă bătaie de cap. Avea la îndemână doi oameni. Pe William Track, predecesorul lui Henry și pe Herbert Hutchinson, directorul administrativ. Priceperea lui Track în domeniul tehnic era deasupra oricărei aprecieri. Energic, întreprinzător, cu spirit de inițiativă, ar fi fost un excelent conducător. Devotamentul său față de contele de Montorgueil și ostilitatea abia deghizată pe care o arătase lui Henry, pledau însă în defavoarea sa. Richard voia să aibă la conducerea uzinei un om de credință. Herbert Hutchinson habar nu avea de tehnică. Nu aprofundase niciodată procesul de fabricație. În schimb, problemele financiare erau de domeniul său preferat. Richard îl aprecia pentru căldura cu care îmbrățișa cauza casei Sunderland.

Herbert Hutchinson fu înscăunat la conducerea uzinei. Această consacrare stârni gelozia și mânia lui Track, care-și prezentă demisia. Se știa indispensabil. Grație lui fabrica ajunsese la dezvoltarea actuală. Era sigur că Richard Sunderland îi va solicita să-și continue colaborarea, atât de utilă întreprinderii. Pe vremuri, așa procedase cu contele de Montorgueil, care plecase steagul. Spre surprinderea sa, Richard Sunderland reacționează altfel. Calm, aprobă demisia, oferindu-i spre consolare o primă de cincizeci de lire sterline.

— Nimeni nu e indispensabil, rosti Richard, în vreme ce își așternea apostila pe cererea lui Track.

Îi trimise totuși vorbă prin Hutchinson că era dispus să-l reprimească oricând, dar cu un salariu sensibil inferior, deoarece vremurile erau grele și impuneau economii.

Oferta echivala cu o insultă. Track o respinse cu dispreț. Încântat că scăpase de un rival periculos, Hutchinson nu încercă să-i schimbe hotărârea.

Mulțumit că făcuse ordine, Richard hotărî să plece la Londra în prima săptămână a lunii mai. Urma să fie însoțit numai de Henry și soția acestuia. Contele de Montorgueil stăruise ca Robert să rămână la Montorgueil Castle. Se temea să nu-l scape și pe el din mână. Richard acceptă să-și lase fiul zălog. Datora această satisfacție contelui, după neplăcerile pe care i le făcuse Henry.

De comun acord, viitorii cūscri fixară data căsătoriei la 1 iulie. Până atunci, Richard avea de gând să rămână la Londra. Reorganizarea băncii din City, impusă de retragerea lui McFee, cerea oarecare timp...

Înainte de a pleca la Londra, Margery făcu o ultimă vizită părinților ei, care se mutaseră de curând într-una din locuințele clădite de Henry. Era fericită că lucrurile se încheiaseră cu bine. Henry o idolatriza. Mr. Richard Sunderland fusese un adevărat *gentleman*. Din ziua în care acceptase căsătoria fiului său mai mare, se comportase față de Margery cu răceală, dar în limitele celei mai politicoase corectitudini. Pretinsese un singur lucru. În prezența lui și în lume, să se renunțe la vulgarul diminutiv Margery și să se revină la numele de Margaret. Și Henry și Margery se învoiseră cu dragă inimă. Li se cerea atât de puțin...

În sânul familiei Terril, vizitele lui Margery erau prilej de bucurie, manifestată însă sobru, așa cum se

cuvine într-o casă de puritani. Și părinții, și frații, și surorile, știau că numai datorită influenței ei li se îmbunătățise viața. În ziua în care se aflase în uzină înlocuirea lui Henry Sunderland, consternarea muncitorilor fusese mare.

— Îl schimbă fiindcă a luat măsuri în folosul nostru...

— Și fiindcă s-a însurat cu o lucrătoare...

— Să vedeți ce-o să ne mai stoarcă Hutchinson...

— O să se revină la vechea zi de lucru de șaisprezece ore.

— Și la schimbul de douăsprezece ore la furnalele înalte.

— Hutchinson n-o să ne mai construiască locuințe noi...

— În schimb, o să facă avere.

— Când o să mai avem parte de un om bun ca Mr. Henry?

— Ei vezi! Asta e marele vostru păcat, le spunea Dick Swanson care se deprinsese a-și târî piciorul de lemn. Așteptați totul de la bunăvoința stăpânilor. Dacă vreți drepturi, dați-le patronilor la cap și cuceriți-vă drepturile. Dărâmați castelele, parceleți parcurile, împărțiți domeniile... Știți cu toții ce s-a întâmplat în Franța. N-ați tras însă nici o învățătură...

— Mai ține-ți gura, Dick! Dacă te aud oamenii legii...

— Care legi? Legi făcute de ei, pentru ei? Legi cu care ne strivesc pe noi, ca să trăiască ei bine?... Treziți-vă o dată!... Loviți cu sete! Luați-vă singuri dreptatea, dacă ei nu vor să v-o dea!...

Și Dick pleca, târându-și piciorul, în vreme ce oamenii priveau în urma lui, clătinând nedumeriți capul...

Când Margery bătu în ușa casei părinților ei, se inserase. Toată familia se afla adunată în jurul mesei lungi din bucătărie. Optsprezece guri înfulecau din

ciorba de pește ce fumega în biide. Intrarea ei nu întrerupsese cina. Și Dick Swanson se afla de față. Deși Margery îi restituisese inelul de logodnă, Dick continua să calce din când în când pragul casei Terril. Pe Margery nu o uitase. Dragostea lui nu avea să se stingă niciodată. Dick era un om dintr-o bucată. Nu condamnase gestul tinerei fete. Își dădea seama că un infirm nu poate năzuî la mâna celei mai frumoase fete din Cardiff. Nu aprobase însă căsătoria ei cu Henry Sunderland.

— Omul ăsta nu e pentru tine, îi spusese el într-o zi. Nu e din lumea ta. Ești muncitoare. El e domn. Crezi că o să cadă vreodată bariera asta dintre voi? Aș vrea să te facă fericită, Margery. Dar sunt sigur că nu va reuși. Nu va reuși, fiindcă nu stă în puterea lui.

— Henry mă iubește, susținuse ea.

— Cred că te iubește. Altfel nu te-ai fi cerut în căsătorie. Nu știe însă la ce se înhamă. Lumea lui îl va privi cu dușmănie, iar pe tine te va ocoli ca pe o capră râioasă.

Și bătrânul Terril împărtășise temerile lui Dick.

— Vai de biata Margery! Cine știe ce o mai așteaptă! se plânsese el într-o seară nevestei sale.

Bridget îl repezise furioasă:

— Acum, pun-te și tu pe cobit! Ce vrei să o aștepte? O să fie fericită, o să aibă bani, trăsură, casă mare și mâncare din belșug.

— Bărbatul ei o s-o disprețuiască. Niciodată n-o să uite că Margery e fată de miner... Da, da! N-o să uite! La urma urmei, ce sunt eu față de el? O cârțiță care scobește pământul! Ehe, mă nu te pomenești într-o zi că-ți vine fata plocon de la oraș. Cu copil cu tot.

— Frumos îi mai urezi!

— Știu la ce trebuie să mă aștept...

Când Margery vesti familiei și lui Dick apropiata ei plecare la Londra, frunțile tuturor se întunecară.

— Va să zică, te pierdem, fetiță, exclamă Bridget.

Emoționată, bătrâna se străduia să înghită un nod, care i se urcase în gâtlee, dându-i ghes să plângă.

— Pleacă după fericire! mormăi în farfuria lui bătrânul Terril. Auzi!... Londra!...

— O să aibă rochiile frumoase... Interveni una din fete... O să se plimbe prin locuri minunate.

— Tacă-ți gura, mucoaso! o repezi Terril. Ce știi tu? Ai fost pe acolo?

— N-am fost. Dar l-am auzit pe Josh când a venit de la Londra ca să-și vadă părinții.

— Care Josh? Nenorocitul ăla care a zvârlit târnăcopul de miner, ca să se facă slugoi în Capitală?

Bătrânul izbi cu pumnul în masă.

— Mă îneacă plânsul, Dick, când mă uit la Margery. Cică e măritată. Dar eu, tatăl ei, nu mi-am îmbrățișat niciodată ginerele. Și pe copil, abia dacă l-am zărit o dată, pe furis. M-a luat Margery la ea acasă, ca să mi-l arate. Nici n-am apucat să-i văd bine. Am fugit ca să nu dea taică-său peste mine. Mi-era frică de parcă aș fi săvârșit o fărădelege... Da, da, mi-era frică să calc în casa fiicei mele. Judecă și tu, Dick! Judecă! Dacă Margery s-ar fi măritat cu un tânăr de ai noștri, am fi făcut nuntă mândră, să rămână de pomină. Am fi băut, am fi mâncat și ne-am fi veselit... Pe când așa, totul s-a făcut pe ascuns, de parcă le-ar fi fost rușine. Asta se numește fericire furată, Dick. Fericire pe apucate.

Față de vehemența bătrânului, nici unul din copii nu îndrăzni să mai scoată vreun cuvânt.

Dick nu răspunse. Dădea dreptate lui Terril. Henry îi furase logodnica. Îi furase fericirea, după ce îl lăsase olog. Simțea cum îl cotopește mânia. O simțea crescând, umflându-se ca laptele care dă în foc. Își încleștă fălcile și pumnii, ca să nu izbucnească. Se lupta aprig cu el însuși.

Margery se întoarse cu fața spre ușă. Voia să plece, sau să-și ascundă lacrimile?

După câteva momente de tăcere adâncă, tatăl ei rosti mohorât:

— Drum bun, copilă.

Își duse lingura cu ciorbă la gură. O opri la jumătatea drumului, și aruncă o privire circulară asupra copiilor.

— Acum să ne vedem de cină.

Sorbi cu zgomot ciorba, urmat curând de șaptesprezece sorbituri timide. Și Dick își înghiți dumaticatul de pâine.

— Vă las cu bine...

Câteva glasuri tinere îndrăzniră să-i ureze sfios:

— Mergi sănătoasă...

— Dumnezeu să te ajute.

Apoi amuțiră. Privirea poruncitoare a tatălui le închise gura.

— Mâncatul rosti el cu solemnitate.

Tonul său grav, într-o împrejurare atât de prozaică, nu stârni râsul cum ar fi fost firesc să se întâmple.

Optzprezece guri sorbiră iarăși ciorba, în vreme ce ușa se închise încet în urma lui Margery.

Margaret Sunderland își lăsa la Cardiff nu numai diminuevul, dar și un trecut cu care se simțea obligată să rupă orice legătură. Călătoria la Londra avea să fie punctul de plecare al unei noi vieți. Margaret era azi nora unui magnat al marelui finanțe. La moartea acestuia soțul ei avea să devină șeful puternicei case Sunderland-Beauclair. În vreme ce trăsura o purta spre Londra, Margaret se întreba cu teamă: va corespunde noii meniri?

Câteva zile după căsătoria ei secretă cu Henry, o prietenă căreia îi dezvăluise taina, căzuse în extaz:

„Ce fericită trebuie să fii! Te ia de nevastă fiul unui marchiz. Așa ceva se întâmplă numai în povești”.

— De asta mă tem și eu, mărturisi Margery. E prea frumos ca să fie adevărat. Câteodată am impresia că visez.

— Te-ai gândit ce o să zică bătrânul Sunderland când o auzi că i-ai devenit noră? o întrebase prietena, pe care o mușcase șarpele invidiei.

Margery prinsese răutatea ascunsă sub întrebarea aparent inofensivă.

— Henry mi-a spus să nu mă tem. O să aibă el grijă.

Această prefăcută nepăsare nu înșela pe nimeni. De când se măritase, Margery nu mai era voioasă și zglobie ca altădată. Nu se mai trezea din somn cu cântecul în suflet și cu zâmbetul pe buze. Nu încetase să se frământa nici după ce Richard Sunderland își dăduse consimțământul. O neliniște neînțeleasă îi tăia orice avânt. Socrui ei o înspăimânta. O înfiorau privirile lui reci, cenușii, tăioase ca niște cuțite. Nu se destăinuise niciodată lui Henry. De ce să-l indispună?

Când trăsura de călătorie pornise în trap întins, lăsând în urmă pavilionul de vânatoare, în care viața ei cunoscuse o cotitură atât de însemnată, Margaret simțise o strângere de inimă. Nu cunoștea semnificația cuvântului exil. Dar sufletul ei gusta pentru prima oară, amărăciunea exilului. În vreme ce priveliștile familiare rămâneau în urmă, ascunzându-se după perdelele de copaci, fruntea ei se înnoura, ochii i se umezeau, buzele prindeau să tremure. Frământarea ei lăuntrică era vizibilă. Margaret nu se pricepea să-și ascundă sentimentele. Henry nu găsea cuvinte de mângâiere. Simțea instinctiv că acestea ar fi sunat convențional. Prefera să tacă. În semn de încurajare, îi prinse însă mâna într-a lui.

Margaret își ținea pe genunchi copilul care tăcuse și el, după ce o oră întreagă se învinetise plângând. Acesta fusese și motivul pentru care Richard Sunderland preferase a călători cu altă trăsură.

Henry înțelegea agitația nevestei sale. Lumea necunoscută, care o aștepta la capătul călătoriei, era firesc să o intimideze. Dar ea exagera. Făcea o tragedie din nimic. Henry era convins că Margaret se va aclimatiza ușor la Londra. În sânul lumii rafinate și artificiale din Capitală, frumusețea ei proaspătă va face furori. Henry se și vedea la brațul ei pe străzile Capitalei. Prietenii îl vor invidia, femeile vor păli de gelozie.

Pe Margaret o va înconjura cu un lux princiar. Merita. Numai ea știuse să-l facă fericit.

În vreme ce trăsura îl legăna, purtându-l pe drumuri de țară, Henry visa cu ochii deschiși... Londra... Margaret... Copilul... Soare de mai... Plimbări... Fericire... Da... Fericire!...

Richard fixă reședința tinerei perechi la Sunderland House. Ei rămase să locuiască la Montenuovo Palace.

Potrivit dispozițiilor sale exprese, Henry Sunderland și soția fură primiți după toate regulile protocolului. Majordomul îi aștepta în josul scării. Optsprezece lachei înșiruiți pe două rânduri, străjuiau cascada de trepte săpate în marmură albă.

Intimidată de această pompă, Margaret urcă încet scara, purtându-și cu grijă copilul. Henry, indispus de această ostentativă primire, o sprijinea de braț, surâzându-i în semn de încurajare.

În marele hol așteptau patru femei de vârstă mijlocie. Prima, îmbrăcată într-o rochie cafenie de mătase, purta un enorm buchet de gladiole. Celelalte trei femei erau în negru. Înapoia lor stăteau aliniate opt cameriste tinere, cu bonete și șorturi albe de dantelă.

Ceva mai la dreapta, aștepta solemn Norman McKreely, primul secretar al lui Richard Sunderland. McKreely albise la tâmpile, dar își purta cu aceeași tinerească prestanță fracul cenușiu. Făcu trei pași în întâmpinarea tinerei perechi, se înclină, apoi rosti câteva cuvinte de bun sosit, în numele marchizului de Beauclair. Margaret era atât de emoționată, încât nici nu le înțelese.

Femeia în rochie cafenie oferi Margaretui buchetul de gladiole, rostind un compliment de circumstanță. Însoțitoarele ei și cele opt cameriste făcură o adâncă reverență.

McKreely îi prezentă pe cele patru femei: Mrs. Eleanor Marsh, *housekeeper*, Mrs. Gwyn Mac Donald, guvernanta micului Benjamin, Mrs. Adela Gorham, doică și Mrs. Fanny Martinet, prima garderobieră.

Spre stupoarea personalului de serviciu, Margaret Sunderland dădu mâna cu fiecare în parte. Voi să repete gestul și față de cameriste, dar Henry o împiedică la timp. Zâmbind cu indulgență față de lipsa de *savoir faire* a nevestei sale, o luă de braț.

— Condu-ne spre apartamentul nostru, Jarvis, ordonă el majordomului.

Precedați de maiestuosul servitor, urcară o scară semicirculară și se angajară într-un coridor larg, împodobit cu statui și tablouri, de-a lungul căruia se înșiruiău uși înalte, cu câte două canaturi.

Majordomul se opri în dreptul unei uși. O deschise solemn.

— Apartamentul doamnei, rosti el grav. Apartamentul domnului se află la capătul coridorului.

Margaret se uita nedumerită de la majordom la Henry și de la Henry la majordom. I se cerea să doarmă singură în cameră? După ce se măritase? Îi venea să râdă. Așa ceva nu mai auzise. Ciudate obiceiuri aveau londonezii.

Henry se încruntă:

— Cine a dat dispoziția aceasta? întrebă el roșindu-se.

McKreely se plecă la urechea sa.

— Mr. Richard Sunderland, Sir. Este dispoziția sa expresă. Tatăl dumneavoastră dorește ca Mrs. Margaret Sunderland să se deprindă cu condițiile de viață ale lumii din care face parte.

Lecția era aspră. Henry nu protestă. Nu voia să-și indispună părintele. Va ști să ocolească opreliștea. Nimeni nu-l putea împiedica să doarmă în apartamentul nevestei sale. Amestecul acesta făcuse în căsnicia sa începea totuși să-l enerveze.

Îndată ce Margaret intră în apartamentul ei, Mrs. Fanny Martinet și cinci din cele opt cameriste o și luară în primire. O dezbrăcară ca pe un manechin, în vreme ce Mrs. Martinet îi răscolea prin cele două cuferase, căutând o rochie de interior. Spre uimirea ei nu găsi nici un veșmânt corespunzător. Cele două cameriste care aveau misiunea să o secondeze în orânduirea garderobei, nu avură de prins în dulapurile de lemn de trandafir cu sute de umerase, decât trei rochii atât de simple, încât nici ele — deși erau femei de serviciu — nu ar fi catadicsit să le poarte.

Când se văzu goală în mijlocul stolului de slujnice aferate, Margaret fu cuprinsă de o rușine atât de năvalnică, încât îi veni să plângă.

— Baia vă așteaptă, *Madame*, vesti o cameristă.

Margaret se uita disperată la copilul așezat între perne, pe o canapea acoperită cu mătase verde, bogat înflorată. În aceeași clipă se auzi o bătaie în ușă.

Fără să țină seama de cameriste, Margaret smulse înspăimântată din mâna uneia din ele o cămașă, cu care-și acoperi goliciunea.

Mrs. Gwyn Mac Donald și Mrs. Adela Gorham își făcură intrarea. Grave și autoritare, își legănau

rotunjimile impozante, ca niste găște ce pășesc pline de importanță. Mrs. Gorham luă pe micul Benjy în brațe și cu aceeași gravitate, se înapoie spre ușă, urmată de Mrs. MacDonald.

— Ce faceți cu copilul? strigă Margaret, repezindu-se în urma lor.

Mrs. MacDonald o privi cu mirare.

— Il ducem în apartamentul său. Din clipa aceasta, Mrs. Gorham și cu mine răspundem de copil.

— Benjy rămâne cu mine! protestă Margaret care tremura de emoție, de frig și de frică.

— *Madame...*

— Nu vă dau voie să-l luați, strigă Margaret, în pragul unei crize de isterie.

Mrs. Mac Donald respiră adânc, silindu-se să-și păstreze calmul.

— Regret, *Madame*, dar dispozițiile primite sunt formale. Mr. Richard Sunderland mi-a pus în vedere să-l cresc pe Master Benjamin așa cum se cuvine. Trebuie să înțelegeți și dumneavoastră... Este nefiresc ca un copil să fie ținut în camera mamei sale. Uzanțele nu permit...

Fără să țină seama de privirile rugătoare și deznădăjduite ale Margaret, deschise ușa doicei, care salută și ieși cu copilul.

Mrs. Mac Donald făcu o reverență adâncă, și părăsi camera.

În fața ușii închise, Margaret izbucni în plâns. Plângea cu hohote, fără să se poată stăpâni. Plângea fiindcă era goală și o copleșea rușinea, fiindcă îi luaseră copilul, fiindcă Henry era departe de ea, fiindcă se simțea îngrozitor de nenorocită și de singură. Cameristele o priveau uluite, făcându-și pe furis semn cu cotul.

În seara aceea, Margaret cină numai cu Henry. Se aflau într-o cameră mai lungă și mai înaltă decât biserica din sat.

La un capăt al încăperii se afla un somptuos bufet Queen Anne cu o marchetărie complicată pe fond întunecat, care vădea o accentuată influență olandeză. Girandole de cristal împrăștiu ploaie de lumină peste tăvile cu mâncăruri orânduite și decorate extravagant.

Tapiserii cu subiecte cinegetice îmbrăcau pereții. Tavanul ornamentat cu stucaturi aurite, sclipea ca o uriașă broșă de aur. În mijlocul încăperii se afla o masă lungă, la care ar fi încăput comod patruzeci de persoane. În seara aceea, numai Henry și Margaret ocupau cele două capete ale mesei.

Ochii ei erau încă roșii de plâns. Înainte de a li se servi cina, avuseseră o discuție neplăcută și pentru unul și pentru celălalt. Margaret ceruse lui Henry ca Benjamin să-i fie înapoiat. Era mai mult decât o rugămintă. Într-o explozie de furie și disperare, declarase că nu poate trăi fără copil. Henry o liniștise cu greu. Ore întregi se străduise să-i demonstreze că un copil cu perspectivele de viitor ale lui Benjamin avea nevoie de o creștere aleasă. Copilul rămânea sub același acoperiș cu maică-sa. Nu era de ajuns? Margaret putea să-l vadă oricând în timpul zilei. Nimeni nu o împiedica să-i supravegheze educația. Măsurile luate de socrul ei nu urmăreau s-o jignească. Richard Sunderland avea în vedere numai binele nepotului său. Margaret nu trebuia să-l indispuină, făcând dificultăți tocmai acum, când lucrurile mergeau atât de bine.

În cele din urmă, ea se înclinase în fața faptului împlinit. Nu o convinseseră argumentele lui Henry. Își dădea însă seama, că nu-i rămânea altă alternativă. În casa aceea mare, se simțea ca într-o temniță. Nu-i rămânea decât să accepte hotărârile socrului, în care ajunsese să vadă un dușman înverșunat.

După această discuție între patru ochi, trecuseră la masă, Margaret nu avea poftă de mâncare.

— Îți făgăduiesc Margaret. Cum aş putea să te refuz?

— Pe timpul lipsei tale, aş vrea să mănânc în odaia mea... E mai simplu. Şi am să mă simt mai în largul meu.

Henry râse.

— Bine. Poți să iei masa în camera ta.

Margaret oftă bucuroasă, ca și cum i s-ar fi ridicat o piatră grea de pe inimă.

— Ah, să nu uit, zise Henry. Măine te va vizita *Madame* Grillon, cea mai bună croitoreasă din Londra. E necesar să-ți comanzi câteva rochii... Şi de pălării ai nevoie. Mrs. Henry Sunderland trebuie să facă figură onorabilă în lumea această de snobi. Să nu te scumpești. Nota de plată mă privește pe mine. La Cardiff erai cea mai frumoasă fată. La Londra, vei fi cea mai frumoasă lady...

Raza de soare luminează iarăși chipul Margaretei.

— Am să fac orice, Henry, numai să-ți fiu pe plac, rosti ea încet. Orice, adăugă ea cu solemnitate copilărească. Îți jur!

Margaret era o preocupare secundară pentru Richard Sunderland, iar reorganizarea Băncii Anglo-American — un pretext. Înlocuirea lui William McFee, care îmbătrânise tot trăgând în ham, era necesară. Însă în nici un caz nu constituia o problemă capitală.

Scopul de căpetenie pentru care Richard hotărâse să-și prelungească șederea la Londra, era aceeași chestiune a piaștrilor mexicani. Băncile engleze și olandeze care intraseră în legături de afaceri cu Ouvrard nu primiseră cu pasivitate vestea prăbușirii acestuia. Reprezentanții lor continuau să conteste autoritatea lui Richard Sunderland. Acesta, după ce obținuse concesiunea exploatarei metalelor prețioase din Americile spaniole, declarase nule și neavenite

toate contractele încheiate de Ouvrard cu firmele din Anglia și Olanda. Procesele intentate casei Sunderland în fața tribunalelor britanice amenințau să se eternizeze. Avocații lui Richard, experți în chitibusuri procedurale, amânau rezolvarea proceselor la calendele grecești.

Băncile reclamante nu renunțară la luptă. Întrucât mijloacele legale nu dădeau rezultate, folosiră și procedee mai dubioase. Richard observă astfel că transporturile de plăști întâmpinau dificultăți crescânde. Nave de corsari îi interceptau corăbiile care părăseau porturile Vera Cruz, Havana și Caracas. Escadre britanice răsăreau ca din senin în calea vaselor sale de transport, confiscând încărcătura, sub cuvânt că era destinată unor state aflate în război cu Marea Britanie.

Repetarea sistematică a acestor acțiuni dușmănoase îl silise să suspende temporar transporturile de aur. Până la data de 1 iunie 1806, când luase această măsură, reușise să treacă în Statele Unite zece milioane de plăști. Două transporturi de câte un milion fuseseră capturate de nave militare britanice, iar un alt milion căzuse pradă corsarilor.

Richard avea convingerea că autoritățile coloniale spaniole nu erau străine de aceste acțiuni. Anumiți funcționari superiori, în curent cu mișcările de plăști, scăpau indiscreții generos răsplătite. Era limpede că unii corsari lucrau pentru firmele britanice și olandeze, ce pretindeau a se înfrupta din comorile mexicane.

Richard își propuse să acționeze pe două căi pentru a scurge plăștii spre Statele Unite.

În primul rând, să-și mărească și să-și înarmeze puternic flota comercială. Pentru realizarea acestui obiectiv, dădu puteri depline lui Adrien de Beaulieu, încredințându-i și conducerea flotei. Căpitanul

Nathanael Fanning, care nu corespunsese acestei misiuni, fu concediat fără menajamente.

A doua măsură era mai delicată, căci implica negocieri directe cu Cabinetul Britanic. Planul lui Richard era îndrăzneț. Să obțină autorizația guvernului de a transporta piastrii în Anglia, care ducea mare lipsă de monedă, iar valoarea lor să fie decontată pe continent. Acest proiect avea sorti de izbândă, datorită unor împrejurări care îi serviră de minune interesele.

La 23 ianuarie murise premierul William Pitt, adversarul ireductibil al Franței. Prăbușirea celei de-a Treia Coaliții, căreia Napoleon îi dăduse lovitura de grație la Austerlitz, doborâse și pe primul ministru britanic. Umilitoarea pace de la Pressburg, impusă Austriei de către împăratul Franței și eclipsa Rusiei ruinau toate calculele politice ale Angliei. Marea Britanie rămânea singură în fața formidabilei forțe economice și militare pe care o reprezenta Imperiul Francez. Succesul de la Trafalgar nu precumpănea dezastrul de la Austerlitz.

Noul cabinet prezidat de lordul Grenville, care își rezervase postul de Prim Lord al Trezoreriei, cuprindea pe lângă un grup de personalități ostile politicii active a regelui și pe Charles Fox. Lui Fox i se atribuisese portofoliul Afacerilor Străine. Or, acesta nu-și ascunsese niciodată sentimentele francofile. După semnarea păcii de la Amiens, fusese primul om politic englez care vizitase Parisul și stătuse de vorbă cu Primul Consul.

Charles Fox își inaugură activitatea de șef al departamentului Afacerilor Străine, printr-un act de curtenie internațională și printr-un gest de prietenie față de Napoleon. Într-o scrisoare adresată lui Talleyrand, îl anunță că ordonase expulzarea unui aventurier francez, pe nume Guillet de la Gevriillière, care se oferise să asasineze pe împăratul Franței.

Individul fusese debarcat într-un port îndepărtat de Franța, spre a fi pus astfel în imposibilitate de a-și îndeplini planul.

Talleyrand mulțumi cu aceeași curtenie. Acest schimb de scrisori între cei doi miniștri de afaceri străine era simptomatic. „Bate vânt de pace”, spuneau oamenii bine informați.

Richard cunoștea intențiile pacifice ale lui Charles Fox. Făcu deci o vizită la Downing Street. Fox îl primi cu amabilitate. Se cunoșteau de peste treizeci de ani, datorită lui Gerald Eastleigh. De atunci, abia dacă se mai întâlniseră de patru sau cinci ori. Dar celebritatea politică a lui Fox și fulgerătoarea ascensiune a lui Richard în lumea marelui finanțe făcuseră ca cei doi bărbați să nu se piardă din vedere. O altă împrejurare contribuisese și mai vârtos la realizarea unui climat de simpatie între Richard și Fox. Resursele materiale ale acestuia din urmă nu fuseseră niciodată la înălțimea talentului său politic. Prin intermediul lui Queensberry, Fox obținuse mai multe împrumuturi de la Anglo-American Bank. Așa ceva nu se putea uita. Era firesc ca în aceste condiții, Richard să fie ascultat cu atenție binevoitoare. Propunerea lui era legată de noua conjunctură politică, favorabilă încheierii unei păci cu Franța.

Acceptând să importe piaștrii spanioli, în scopul decontării lor ulterioare pe continent, Anglia își înviora propria sa monedă, recolta beneficii importante și își asigura condiții politice favorabile la tratativele de pace, ce urmau să se deschidă.

Acesta era aspectul public al afacerii. Mai era și un aspect confidențial, care privea interesele private ale participanților.

Pățania lordului Melville, trimis în judecata Camerei Lorzilor, sub învinuirea de a fi deturnat fondurile Amiralității și de a le fi folosit în speculații la Bursă, impunea oamenilor politici ai Angliei să

acționeze prudent înainte de a mai face confuzie între tezaurul statului și propriul lor buzunar.

Cu toată circumspecția sa, Charles Fox ajunsese la concluzia că afacerea propusă de Richard Sunderland nu era compromițătoare. Până și intransigentul Pitt aprobase în 1805 un import de patrusprezece milioane de plăști, a căror valoare fusese decontată pe continent. E adevărat că mai târziu își schimbase punctul de vedere, interzicând alte noi transporturi.

Fox făgădui să prezinte și să susțină această propunere la prima ședință a Cabinetului. Spera să obțină un rezultat pozitiv. Era evident că încheierea unui acord între Trezoreria Britanică și casa Sunderland-Beauclair ar atrage o furtună de proteste din partea băncilor din City. Dar în privința lor, Fox era hotărât să lucreze cu puține menajamente.

În sânul Cabinetului, discuția proiectului stârni oarecari dificultăți. Lorzii Harwick și Petty, reprezentanții partidului Whig — mai accesibil tranzacțiilor subtile — înclinau pentru o rezolvare favorabilă. Windham și lordul Spencer, care făcuseră parte și din precedentul guvern, se pronunțară împotriva proiectului. Nu voiau să acorde avantaje Franței înaintea încheierii păcii. Celelalte opinii nu se polarizaseră încă. Queensberry spera să câștige de partea lui Richard pe lordul Moira, ce reprezenta în guvern interesele prințului de Walles și ale prietenilor acestuia.

Lordul Sidmouth luase, nu demult, atitudine împotriva casei Sunderland, acuzând-o că sprijină financiarmente Franța și Spania, vrăjmașele Angliei. Lordul Harwick adoptase o poziție diametral opusă. Richard Sunderland, spunea el, acordase împrumuturi Prusiei și Austriei, aliatele Marelui Britanii și participa energic la efortul de înarmare al forțelor militare engleze. Trebuia deci susținut. Lordul

Spencer replicase cu dispreț: „Nu pretindeți oamenilor din categoria marchizului de Beauclair să îmbrățișeze cu entuziasm și sinceritate o cauză. Din principiu sprijină tabăra ce-i garantează cele mai frumoase beneficii. La nevoie nu se dă înapoi să susțină ambele tabere, cu condiția, bineînțeles, ca și una și cealaltă să-i asigure profituri de război”.

Discuția rămase deschisă. Se căzu totuși de acord a se autoriza transporturile de plăci, în cazul deschiderii tratativelor de pace cu Franța. Formula aceasta îl silea pe Richard să se înapoieze la Paris. Numai acolo putea încerca să determine pe Talleyrand a răspunde binevoitor tatonărilor de pace ale Angliei.

Pentru Richard, tratativele aveau și un aspect ridicol. El, mare producător de armament, acționa în calitate de emisar al înțelegerii între popoare. Se și vedea caricaturizat în ziare sub trăsăturile grotesc exagerate ale unui porumbel al păcii. Nu-l cunosteau însă bine, cei care și-ar fi închipuit că Richard Sunderland ar fi fost în stare să activeze cu sinceritate pentru curmarea războiului. El nu dorea decât un armistițiu care să-i îngăduie a intra în posesia plăștrilor. După aceea, „să vină prăpădul”. Ar fi aprins cel dintâi torța războiului.

Nu se îndura însă a pleca la Paris, înainte de a se celebra căsătoria lui Robert cu Lady Sarah. Își compătimea feciorul nevoit să-și lege soarta de o asemenea pocitanie, dar interesele dinastiei Sunderland-Beauclair erau mai presus de orice. În definitiv, după ce-l va turna slutei un copil sau doi, n-avea decât să-i dea cu piciorul. Copiii vor asigura intrarea bunurilor familiei Montorgueil în patrimoniul dinastiei Sunderland. Acesta era esențialul.

Potrivit înțelegerii lui Robert cu Montorgueil, data ceremoniei fusese fixată la 1 iulie. Până atunci mai erau două săptămâni. Richard se temea să nu

intervină vreo complicație, care să ducă la noi amănări. Era neîndoios că Montorgueil n-ar mai fi îngăduit repetarea afrontului făcut de Henry Sunderland fiicei sale.

La 20 iunie, Richard primi de la Robert o scrisoare ce-l lăsa fără glas.

„Montorgueil Castle

15 iunie 1806

Sir

Îmi permit să vă cer autorizația de a mă căsători cu Lady Sandra Montorgueil. Înălțimea sa contele și-a dat asentimentul.

Această alterare a înțelegerii intervenită între dumneavoastră și contele de Montorgueil, a devenit necesară, datorită unor împrejurări pe care îmi voi îngădui să le dezvolt îndată ce-mi va fi posibil să mă prezint înaintea Înălțimei Voastre.

Cunosc sentimentele de afecțiune ce le-ați nutrit întotdeauna Lady-ei Sarah. Prețuirea înaltelor ei virtuți, v-au făcut să așteptați cu nerăbdare clipa în care să o puteți numi nora dumneavoastră preferată. Dar soarta, mai puternică decât noi, a hotărât altfel.

Față de aceasta, Sir, vă rog să aveți bunăvoința și înțelegerea de a mă dezlega de angajamentul luat față de Lady Sarah îngăduindu-mi totodată să cer mâna Lady-ei Sandra.

Vă asigur că Lady Sandra va fi o noră iubitoare și respectuoasă. Își va cunoaște îndatoririle față de dumneavoastră, cel puțin tot atât de bine ca și Lady Sarah.

În așteptarea unui răspuns favorabil, rămân al dumneavoastră respectuos și ascultător fiu

Robert.“

Richard izbucni în râs. Extraordinar diplomat fusese Robert, de vreme ce izbutea această magnifică lovitură. Scăpase de slută, se însura cu o fată superbă și executa totodată dispozițiile tatălui său. Autorizația paternă îi era implicit dată. Și încă din tot sufletul.

Cu același curier sosi și o scrisoare laconică din partea contelui de Montorgueil, care își dădea consimțământul la căsătoria fiicei sale Sandra cu Robert Sunderland. Frazele erau reci, protocolare. Sub pojghița lor ceremonioasă se deslușea totuși contrarietatea.

Ce se întâmplase? Ce anume îi impusese această renunțare la principiile sale stricte de a-și căsători în primul rând fiica mai mare? În linii mari, Richard își imagina mersul evenimentelor. Robert o cucerise pe Sandra, reușind a răsturna ordinea prestabilită a căsătoriilor. Cum procedase? Aceasta era întrebarea!

Richard Sunderland nu era departe de adevăr. Robert o captivase pe Sandra în împrejurări demne să alcătuiască tema unei comedii.

După plecarea tatălui său la Londra, Robert rămăsese la Montorgueil Castle, cvasisechestrat de Lady Sarah, care nu voia să-l piardă din mână.

Tocmai această împrejurare o deservi. Robert se vedea zi de zi cu Sandra. Frumusețea, prospețimea ei virginală erau extrem de atractive. Robert își pusese în gând să-i câștige iubirea. Dar spre a-și duce planul la îndeplinire, trebuia să-și supravegheze fiecare gest, spre a nu da nimic de bănuit contelui sau Lady-ei Sarah. Abil, înconjură pe Sandra cu atenții delicate. Nici el nu era lipsit de farmec. Sandra ajunse să-l adore, aproape fără să-și dea seama.

Robert știa că zeul Amor e zăgrăvit gol, fiindcă disprețuiește rușinea. Dragostea timidă și neîmpărtășită nu are sorți de izbândă. Într-o seară,

făcu în așa fel, încât să o întâlnească pe Sandra singură pe un coridor slab luminat. Profitând de faptul că nu erau văzuți de nimeni, își jucă marea carte. O apucă în brațe și o sărută pe gură. Împotrivirea ei, datorată mai mult surprinderii decât pudoarei ofensate, nu dură mult. Robert îi aștepta cu teamă reacția. Dacă va face scandal, totul era pierdut.

Spre satisfacția sa, Sandra nu numai că nu își prelungi împotrivirea, dar după câteva clipe de luptă launtrică răspunse la sărutările lui. I se smulse apoi din brațe și dispăru în camera ei. Era și timpul. La capătul coridorului apăruse Sarah. În seara aceea, Sandra nu coborî la masă, pretextând o ușoară indispoziție.

A doua zi, însă, se prezentă la micul dejun. Dragostea nu are nevoie de școli înalte spre a se desăvârși. Privirile Sandrei, chipul, gesturile ei, reflectau iubirea. Dar această chemare era numai pentru Robert. Față de Sarah și tatăl ei se comporta cu aceeași rezervă.

Din nefericire, Sarah se ținea scali de Robert. Nu le îngăduia nici un moment de singurătate. Instinctul ei de femeie îi vestea primejdia? Sandra se folosea de tot felul de șiretlicuri spre a strecura lui Robert o privire încărcată de dragoste, o bezea timidă, ori o fluturare de mână. Pe măsură ce se apropia data nunții, Sarah devenea tot mai nervoasă, mai bănuitoare. Era geloasă, dar nu-și putea preciza bănuielile. Simțea în aer o amenințare surdă, care o înspăimânta.

În ziua când contele dădu la scris anunțurile de nuntă, Sarah suferi cea mai cumplicată deziluzie. De mai multă vreme, observase că Sandra se culca foarte târziu. Camerele lor erau alăturate. Pe sub ușă se strecura seară de seară o dungă de lumină, care nu dispărea decât după miezul nopții. Sarah era intrigată. Ce se întâmpla cu Sandra? De la o vreme,

aceasta se schimbase. Era mai palidă, mai distrată, mai gânditoare. La întrebările când directe, când meșteșugite ale surorii ei, Sandra răspundea evaziv.

În seara aceea, Sarah hotărâse să facă investigații mai adânci, spre a dezlega enigma Sandrei. Voia să o ajute cu sfaturile, cu experiența ei.

Noaptea, după ce Sandra se închise în camera ei, Sarah se uită prin gaura cheii, sperând să descopere firul misterului. Își văzu sora scriind scrisoare după scrisoare. Nemulțumită de conținutul lor, le rupea după ce le citea până la jumătate. Pe ultima, o termină aproape de miezul nopții. Istovită, se culcă, adormind cu greu. Toată noaptea Sarah o auzi frământându-se în pat. Perplexă, căuta cauza acestei stări de spirit.

Sarah observase că sora ei ascunsese ultima misivă într-o carte de pe masa de scris. În zori, când Sandra adormi adânc, Sarah se strecură în camera acesteia și sustrase scrisoarea din carte.

La lumina roșiatică a zorilor, citi rând cu rând gândurile intime ale Sandrei, așternute în slove mărunte și delicate ca o dantelă.

„Scumpul meu Robert,

Te iubesc, te iubesc, te iubesc! Aș fi în stare să ți-o repet de zece mii, de o sută de mii de ori. Te iubesc! Aceste două cuvinte reflectă viața, năzuințele, idealurile mele...

Te iubesc! Nu mai pot trăi fără tine. Când mă gândesc că te vei însura cu Sarah, îmi vine să mușc pernele. Mă sugrumă disperarea. Trebuie să fii numai al meu, Robert. Sărutările tale îmi ard și acum buzele. Te iubesc! Te iubesc! Te iubesc!

Trebuie să rămânem veșnic împreună. Găsește tu soluția. Tu m-ai învățat să te iubesc. Tot tu, trebuie să-mi redai liniștea.

Te iubesc, Robert. Te iubesc! Fiecărei stele de pe cer i-am mărturisit iubirea ce-ți port. Și fiecare stea îmi clipește, mă încurajează, îmi spune că și tu mă iubești.

Scumpul meu Robert!

Te iubesc! Am repetat vorbele acestea de atâtea ori, încât mă tem să nu te plictisesc.

Te iubesc, Robert!

A ta,
Sandra."

Fiecare cuvânt era o lovitură de pumnal pentru Sarah! Sângele i se urcase în cap, vederea i se împăienjenise. Mânia, deznădăjdea, ura, o strangulau. Înnebunită, strânse scrisoarea în pumn.

Foșnetul o trezi pe Sandra din somn. Cele două surori se priviră în ochi. O singură clipă. O clipă în care și una și cealaltă își spuseră tot ce aveau să-și spună.

— Am să arăt scrisoarea tatei, șuieră Sarah, cutremurată de furie. Vom vedea ce o să zică. Și eu te iubeam!... Aveam încredere în tine!... M-ai trădat!...

Fără să mai aștepte vreun răspuns, părăsi în fugă încăperea.

Sandra sări din pat. Până să-și pună halatul de noapte, Sarah dispăru pe coridor. Cu ochii scăpărând de mânie, Sandra se apropie de fereastră.

Buza soarelui așternuse o pată roșie pe cerul de un albastru viu, ca cerneala de China.

— Puțin îmi pasă dacă află tata, rosti Sandra cu dârzenie. Puțin îmi pasă. Dacă nu-l iau pe Robert, mă omor.

Același lucru îl mărturisi și tatălui ei. Cu o liniște de care nu se crezuse capabilă, dar care-i exterioriza îndârjirea, își repetă amenințarea.

Montorgueil o privea nedumerit. Toate se întâmplaseră atât de repede, de surprinzător, încât nu știa cum să reacționeze.

— Da, da, sunt hotărâtă să mă omor, rosti Sandra. Nu concep să rămân fără Robert. Dacă îl obligi să se însoare cu Sarah, mă omor.

— Joacă teatru, rânji Sarah. Joacă teatru. A citit prea multe romane. Acum vrea să le trăiască. Nu se omoară. Garantez eu că nu se omoară.

Deodată izbucni în plâns. Lacrimile i se prelingeau pe obraji, de-a lungul nasului coroiat, scurgându-i-se apoi în gură, ori pe bărbie.

— Îmi fură fericirea... se jelui ea, izbindu-se cu pumnii în cap. N-o lăsa, tată, să-mi fure fericirea... N-o lăsa! Robert este al meu!

Montorgueil încerca să folosească argumente blânde, convingătoare. Își dădea seama că fetele lui fuseseră târâte în vârtejul unei crize care îl depășea. O frică surdă îi tăia parcă picioarele.

— Trebuie să fii înțelegătoare, Sandra... Robert este logodit cu Sarah. Faptul e de notorietate publică.

— Mi-e indiferent.

Montorgueil era perplex. Îi era milă de Sarah. Toată viața îi fusese milă de ea. Sluțenia o lăsa dezarmată în fața unei lumi pentru care înfățișarea exterioară era aproape unicul criteriu de apreciere. Pentru acest motiv hotărâse ca Sarah să se mărite cea dintâi. Dacă accepta ultimatumul Sandrei, o distrugea pe Sarah. Din nenorocire și logodnicul împărtășea sentimentele Sandrei. Din scrisoarea ei se desprindea limpede acest adevăr. În sinea lui, Montorgueil blestemă și pe Henry Sunderland și pe Robert și pe tatăl său. De când oamenii aceștia intraseră în viața lui, toate îi mergeau pe dos. Cu excepția banilor care curgeau gărlă. Dar bani avea și

ei. Ce-i mai trebuisse combinația cu Richard Sunderland?

— Dragă Sandra, trebuie să judeci la rece. În lumea aceasta sunt îngăduite anumite nebunii. Dar și nebuniile au o margine. E rușinos să-ți clădești fericirea pe nenorocirea altuia. Sarah îl iubeste pe Robert.

— Robert nu o iubeste, zise Sandra cu hotărâre.

— Pentru că l-ai ademenit tu, o acuză amarnic Sarah. Pentru că ți-ai pus în gând să mi-l furi...

Se simțea atât de nenorocită! Ce era ea de vină dacă Dumnezeu o lăsase urâtă? Nu mergea cu inconstiența până acolo încât să se creadă frumoasă. Dar avea suflet bun și se simțea capabilă a-și îngriji și prețui soțul. Visea să își închege o familie. I se umezeau ochii de duioșie când vedea copii. Pe Robert îl iubea. Și Sandra voia să-i distrugă viața, să o condamne la o singurătate veșnică. O dată Sandra măritată, soarta ei va fi pecelluită. Va muri fată bătrână. Supărăcioasă, înacrită, tălnoasă, își va târi zilele, amărându-se pe sine și pe alții.

Arunca privi disperate tatălui ei. Acesta se uita dezorientat când la ea, când la Sandra. Cumplită încurcătură. Montorgueil nu îndrăznea să facă uz de autoritatea sa paternă. Își dădea seama că ar fi zădarnic. Santajul cu sinuciderea îl dezarmase. Era poate o simplă amenințare. Dar dacă Sandra își pune amenințarea în practică? Bunica ei se otrăvise din dragoste, pentru un ofițer din garda regală, lăsând un soț cumsecade, prea cumsecade chiar, și patru copii nevârstnici. Precedentul era primejdios. Nu se cădea nici să cedeze fără luptă. Știa că Sarah era condamnată. Urâtenia o țara la fund ca o piatră agățată de gâtul unui sinucigaș.

Era furios pe Robert fiindcă nu-i mărturisise de la început preferințele sale pentru Sandra, scutindu-i pe toți de aceste complicații. În acel caz, el, Montorgueil, ar fi invocat principiile sale, și l-ar fi obligat să-și respecte angajamentul luat față de Sarah... Era însă greu de rezistat atacului conjugat al Sandrei și a lui Robert. Montorgueil se socotise până atunci un tiran al familiei sale. Tocmai în aceste momente cruciale constata că nu era în stare a-și impune voința.

Să-l izgonească pe Robert? Ce rost avea! Sarah ar rămâne tot nemăritată. Sandra ar săvârși poate, un act de nebunie, iar relațiile sale cu Richard Sunderland s-ar compromite. De formă ridică o serie de obiecții, respinse sistematic de Sandra. Avu o explicație furtunoasă cu Robert, care-l ascultă pocăit, declarând la sfârșit că inima lui era dăruită Sandrei. Montorgueil încercă zadarnic să consoleze pe Sarah. Aceasta se încuie în camera ei, făcând apoi să răsunе castelul de vaiete și blesteme.

În cele din urmă, contele se înclină în fața inevitabilului. Spre a da o palidă satisfacție fiicei sale mai mari, declară răspicat Sandrei și lui Robert că nunta va fi oficiată în cea mai strictă intimitate, ca în timp de mare doliu. Pentru Sarah compensația era iluzorie.

La 1 iulie ceremonia religioasă avu loc în biserica din Marshfield, localitate situată la vreo zece mile de Cardiff. Nu asistară decât contele de Montorgueil și Richard Sunderland.

Îndată după nuntă, tânăra pereche însoți pe Richard la Londra. Călătoria de nuntă, urma să se facă pe continent. Montorgueil își zicea că în lipsa Sandrei, Sarah se va consola mai ușor.

La 5 iulie, Richard, însoțit de fiii săi și de nurorile sale, se imbarcară pe „Empress of China”. După un

ocol până la Copenhaga, unde discută amănuntele unui împrumut de două sute de mii de livre destinat Danemarcei, puse piciorul pe pământul Franței, la Dieppe, în dimineața zilei de 3 august.

La 7 august sosi la Paris...

Capitolul douăzeci și unu

Si Sandra și Margaret păseau pentru prima dată în capitala Franței. Contele de Montorgueil ar fi avut posibilitatea materială să-și plimbe fetele pe continent. Dar în 1793, când izbucnise războiul între Anglia și Franța, Sandra nu avea decât opt ani. La această vârstă fetițele stau la adăpostul fustelor guvernantei, nu călătoresc peste țări și mări. De atunci, războiul îi împiedicase să viziteze alte orașe decât orașele englezești, să admire alte priveliști, decât priveliștile patriei.

Margaret nu ieșise niciodată din Cardiff, cu excepția drumurilor până la uzina situată dincolo de periferiile orașelului. Un unchi pescar o plimbase de câteva ori cu barca pe mare. Dar excursiile acelea minunate nu duraseră niciodată mai mult de două-trei ceasuri. Pe atunci, pescarii munceau din greu douăzeci de ore din douăzeci și patru. Rareori aveau timp să petreacă o zi întreagă în sânul familiei.

Și pentru Sandra și pentru Margareta călătoria aceasta reprezenta o mare și romanțioasă aventură. Căsătorindu-se cu Henry, și cu Robert, cetățeni ai unui stat neutru, dobândeau dreptul de a circula pe

continet fără restricții. Bineînțeles, această formulă ideală nu era respectată întotdeauna de autoritățile competente. În acea epocă eroică, în care evenimentele de căpetenie erau bătăliile, și muzica cea mai comună — zăngănitul armelor, cetățenii neutri nu erau la adăpost de șicane. Nu-l încunoștiințase o dată Talleyrand pe Richard că Fouché, ministrul poliției imperiale îl bănuia de spionaj? Un mare număr de agenți îl urmăriseră zi de zi. Desele sale deplasări pe continent, în Statele Unite și mai ales în Anglia, dădeau firesc de bănuir. Talleyrand avusese mult de lucru până îl convinsese pe Fouché că Richard era om de afaceri și că nu-l preocupau decât propriile sale interese. Era prea egoist ca să facă spionaj din patriotism sau simpatie pentru anumite state și prea bogat spre a îndeplini asemenea misiuni în schimbul banilor.

Mai târziu, *Monsieur* Fouché realizase beneficii serioase de pe urma unor speculații fericite mijlocite de Richard. Din ziua în care ministrul se integrase în clientela gras stipendiată a lui Richard Sunderland, poliția imperială încetase a se mai interesa de acesta, altfel decât cu respect și simpatie. Atitudinea șefului suprem se reflecta în comportarea subalternilor...

Ca de obicei, prima vizită a lui Richard după sosirea sa la Paris fu dedicată ministrului afacerilor străine. *Monsieur* Charles de Talleyrand-Périgord se afla în culmea gloriei. Împăratul îi atribuisese principatul suveran de Bénévent. Richard, informat de această înaltă cinstire, i se adresă curtenitor, folosind titulatura de alteță.

— *Monsieur* de Beauclair, zise ministrul zâmbind, vă rog să-mi ziceți *Monsieur* de Talleyrand, așa cum obișnuiați mai înainte. Sunt mai puțin decât o alteță, sau... poate mai mult.

Vorbe sibiline ce dezvăluiau totuși unele trăsături ascunse ale caracterului său.

— Si acum, dragul meu *Monsieur de Beauclair*, vă rog să-mi împărtășiți și mie impresiile culese în cursul ultimei dumneavoastră călătorii în Anglia. Despre ce se vorbește mai mult?

— Despre funerariile naționale ale amiralului Nelson și despre moartea lui William Pitt. Anglia e cutremurată de emoție și durere. Mai ales că dispariția acestor bărbați eminenti e legată de două evenimente: Trafalgar și Austerlitz.

— Trafalgar, cea mai strălucită victorie navală a Angliei, Austerlitz, magnifica revanșă a lui Napoleon.

— Dezastrul de la Austerlitz a avut pentru englezi o adâncă semnificație. Falimentul unei politici.

— Știu. Falimentul politicii de mână forte a lui Pitt și a partizanilor săi, zise Talleyrand.

— Cea mai mare parte din membrii actualului cabinet sunt animați de intenții pacifice, spuse Richard, spre a sonda terenul. Mr. Fox, cu care am stat deunăzi de vorbă, mi-a declarat că primul obiectiv al politicii sale externe este încheierea păcii cu Franța.

— Fox a fost întotdeauna partizanul unei atitudini prietenoase față de țara noastră, recunosc ministrul.

Richard ardea de nerăbdare să aflu și intențiile lui Napoleon. Era însă nediplomatic să pună o întrebare directă ministrului, ori să-i sugereze soluții.

— Acum câteva zile a sosit la Paris un emisar al lui Fox. Lordul Yarmouth, spuse Talleyrand.

— Cu puteri depline pentru a negocia pacea? Ar fi prea frumos.

— Yarmouth are misiunea să tatoneze intențiile împăratului, înainte deschiderii unor tratative oficiale. Talleyrand râse. E foarte vie dorința de pace a guvernului britanic de vreme ce v-a însărcinat și pe dumneavoastră cu o misiune asemănătoare.

Richard făcu un gest de apărare.

— Vă rog să nu interpretați greșit prezența mea aici, zise el cu grabă. Nu sunt un emisar al ministerului Afacerilor Străine al Angliei. Deși, vă mărturisesc, această sarcină nu mi-ar fi plăcut. Admit că sunt oarecum inițiat în secretele zeilor și că încheierea unui tratat de pace între Anglia și Franța, mi-ar servi pentru moment interesele. Interese, *Monsieur de Talleyrand*, care sunt în parte și ale dumneavoastră.

În câteva cuvinte, Richard explică raționamentul său. Încetarea stării de război ar ușura transportul piaștrilor mexicani. Făcu aluzie la beneficiile personale ce ar reveni ministrului.

— Vreau să fac o precizare, *Monsieur de Talleyrand*. Nu țin ca durata acestei perioade de pace să fie îndelungată. Un an mi-ar fi de ajuns. În acest răstimp aş goli vistieriile tuturor coloniilor spaniole din cele două Americi. După încheierea în condiții optime a acestei operații, reluarea ostilităților n-ar face decât să-mi favorizeze planurile. Nu trebuie să uitați că sunt fabricant de arme.

— Sinceritatea dumneavoastră mă onorează, *Monsieur de Beauclair*, zise Talleyrand zâmbind fin. Vă răspund cu aceeași sinceritate. Și eu doresc pacea. Am motivele mele. Mă izbesc însă de intransigența împăratului. E încredințat că numai după doborârea Angliei va putea să îngenunche Europa, Asia și... Africa. Închipuiți-vă, de la o vreme visează să creeze un regat creștin cu capitala la Constantinopol. Talleyrand suspină ușor. Napoleon este incontestabil, un om mare. Dar nu e infailibil. Nu știe cum și când să se oprească.

Richard îl privi uluit.

— Credeți că ar fi în stare să respingă mâna întinsă de Anglia? Anglia care a devenit inexpugnabilă după victoria de la Trafalgar? Numai un nebun ar face asemenea neghiobie.

— Extremele se ating, *Monsieur de Beauclair*. E greu de definit graniță dintre geniu și nebunie. Talleyrand își examinează distrat manșetele de dantelă. Napoleon, continuă el, gonește *ventre-à-terre*, pe un drum care duce la dezastru. Uită că o singură țară nu se poate război la infinit cu lumea întreagă. Mai devreme sau mai târziu, dușmanii o vor răpune.

Richard își mușcă dezamăgit buzele.

— Împăratul dumneavoastră, *Monsieur de Talleyrand*, îmi strică toate socotelile.

Ministrul râse iarăși.

— Și mie, *Monsieur de Beauclair*. Și mie... Din nenorocire.

— Înțeleg. La ce vă folosește înalta dumneavoastră poziție, dacă împăratul vă reduce la simplul rol de scrib al deciziilor sale?

— Chiar și în această postură vă pot fi de folos, *Monsieur de Beauclair*, surâse Talleyrand.

— Vă rog să nu interpretați greșit cuvintele mele, zise Richard. Iritarea îl făcuse să vorbească mai mult decât trebuia. Am vrut să spun că e o inconștiență să refuzi a te servi de talentele excepționale ale unui diplomat pe care providența ți l-a scos în cale.

— V-am înțeles, *Monsieur de Beauclair*. Și pentru a vă dovedi că nu m-a supărat comparația dumneavoastră — în parte adevărată — voi face tot posibilul să prelungesc tratativele cu emisarul englez. Voi încerca să-i dau iluzia că preliminarile păcii ar putea fi în curând semnate. Sper că în felul acesta piaștrii dumneavoastră...

Talleyrand își lăsă fraza neterminată. Richard se înclină.

— Este nemărginită recunoștința mea pentru serviciile pe care le-ați adus în atâtea rânduri casei Sunderland-Beauclair. Vă asigur că prietenia ce-mi arătați nu va fi răsplătită cu ingraturitudine. Și vă mai rog să credeți că dacă voi fi pus vreodată în situația

de a alege între Împărat și Charles de Talleyrand, voi miza cu toată inima pe ultimul.

La aluziile fine ale ministrului, replicase cu un angajament solemn și fără echivoc. Talleyrand răspunse cu diplomatică prudență:

— Sper că situația de care ați vorbit, nu se va ivi niciodată. Totuși, nu pot decât să vă exprim, la rândul meu, recunoștința pentru prietenia și devotamentul dumneavoastră.

Richard și Talleyrand se despărțiră în cei mai buni termeni. Identitatea intereselor lor era cea mai sigură cheazășie a unui sprijin reciproc.

Între Charles de Talleyrand—Périgord, prinț de Bénévent, om politic de esență superioară și Richard Sunderland, marchiz de Beauclair, financiar de mare suprafață, se încheiase o alianță destinată să zguduie din temelii Imperiul napoleonian. Un nou personaj avea să întregească acest straniu triumvirat: Joseph Fouché, duce de Otranta, ministru al Poliției Imperiale, fost convențional, fost regicid, astăzi aliat al unui prinț, fost înalt ecleziarh și al unui marchiz, reprezentant al marelui capital internațional.

În concepția lui Richard, resentimentele sale împotriva politicii napoleoniene erau justificate.

— Omul acesta mă împiedică să duc la bun sfârșit una dintre cele mai formidabile afaceri ale vieții mele: exploatarea coloniilor spaniole din cele două Americi, explică el într-o zi lui Challais, în vreme ce se plimba în lungul și în latul cabinetului de lucru. Ți dai dumneata seama ce posibilități uriașe îmi oferă această concesiune? Abia am smuls-o lui Godoy și lui Carlos al IV-lea.

Richard se opri în fața lui Challais. Stătea țeapăn, cu mâinile la spate, cu picioarele depărtate, înfipte parcă în parchet.

— Am reușit să mă substituie Spaniei, care a pierdut virtualmente din mână controlul asupra tuturor posesiunilor de dincolo de Atlantic. Coloniile cucerite de Spania cu prețul unor sacrificii uriașe sunt astăzi la dispoziția mea. Aurul, argintul și pietrele prețioase din Noua Spanie și din viceratul Perului, din Caracas și Guatemala, din Chili și din Rio de la Plata, nu așteaptă decât să intre în tezaurul casei Sunderland. Și tocmai acum, când sunt mai aproape de țintă ca oricând, Napoleon mă împiedică să-mi desăvârșesc opera. Datorită acestui om stupid, care se încapătânează să continue războiul într-un moment nepotrivit, nu pot scoate din cele două Americi nici un sfert din metalele prețioase care ar fi astăzi în stăpânirea mea, dacă marile ar fi libere.

Challais era impresionat de ieșirea lui Richard. Nu îndrăznește să-l întrerupă monologul.

— Să vină Lafont! strigă Richard, care fierbea ca un cazan încins la foc năprasnic. Să vină Lafont!

Secretarii se puseră în mișcare. Lafont nu era în biroul său. Un ușier spuse că *Monsieur Lafont* nu părăsise banca.

Pe culoare, secretarii alergau aferați.

— *Monsieur Lafont!*

— *Monsieur Lafont* e chemat la *Monsieur Richard Sunderland!*

— *Monsieur Lafont* să se prezinte de îndată la cabinet!

Jules Lafont devenise un element indispensabil al mecanismului de precizie pe care-l reprezintă casa Sunderland.

Din ziua înscăunării sale în fruntea serviciului de informații, Lafont făcuse minuni. S-ar fi zis că își descoperise adevărata vocație. Cheltuisese bani mulți, dar rezultatele obținute fuseseră deasupra așteptărilor. Lafont începuse prin a organiza o rețea de porumbei călători, care transportau într-un timp

surprinzător de scurt-mesaje cifrate de la un capăt la celălalt al Europei. Cu răbdare și măiestrie, își recrutase o armată de agenți răspândiți prin capitalele și marile centre industriale ale vechiului continent, care nu aveau alt rol decât să culeagă informații plătite după un tarif generos calculat. Interesații se întreceau să transmită la centru cele mai importante și tainice știri. Printre agenții acoperiți ai lui Lafont se numărau oameni de rând și diplomați de carieră, soldați și actrițe, eclesiastici și lăutari, curteni și spioni. Mai ales spioni.

Organizația creată de ei era de mare folos lui Richard. Grație ei, acesta putea urmări nu numai manevrele tainice ale personajelor politice interesante pentru evoluția casei Sunderland, dar și activitatea salariaților mai mărunți sau mai suspuși ai casei sale, avea de asemenea posibilitatea să controleze știrile publicate în presă și mai presus de orice, să între cel dintâi în posesia informațiilor secrete de mare importanță, indispensabile speculațiilor sale de bursă.

Ajutorul lui Lafont era prețios și în alte privințe. Agenții săi depistaseră câțiva agitatori care încercaseră să organizeze muncitorimea din uzinele de armament și să o mobilizeze împotriva abuzurilor conducerii. După înlăturarea acestor elemente din fabrici, lucrătorii, lipsiți de conducătorii lor firești, fuseseră reduși la tăcere și la neputință.

Secretarii lui Richard găsiră în sfârșit pe Jules Lafont în tezaurul băncii. Verifica mijloacele de securitate puse de curând în funcție. Îndată ce Lafont sosi în biroul lui Richard, acesta îi porunci, fără nici o introducere:

— Vreau să aflu neîntârziat stadiul discuțiilor purtate între lordul Yarmouth și *Monsieur* de Talleyrand. Sunt speranțe să se ajungă la o înțelegere între Anglia și Franța? Această înțelegere este dorită sincer? *Monsieur* de Talleyrand spune adevărul când

declară că vrea să ajungă la un acord cu Anglia? Lafont, nu-ți notezi punctele pe carnet? Întrebă iritat Richard.

— Prefer să le memorez, *Monsieur*. Un carnet se poate pierde.

— Bine. Cum vrei. Dar să-mi răspunzi la toate întrebările.

— Doriți, *Monsieur*, să fiți informat și asupra tratativelor diplomatice purtate în prezent între Austria, Prusia și Rusia?

— Pentru moment nu mă interesează. În Europa oamenii n-au decât să se bălăcească în sânge până la genunchi. Războiul purtat pe continent nu-mi stînghereste planurile. Pe mine mă interesează încheierea păcii între Franța și Anglia. Pe mări, vreau să am mâinile libere. M-ai înțeles?

— Prea bine, *Monsieur* se înclină Lafont respectuos. În patruzeci și opt de ore îmi voi permite să vă spun primele informații.

Richard zâmbi. Eficiența calmă a lui Lafont îl încânta.

— Ce zici, Challais, de tânărul acesta? Întrebă el după plecarea lui Lafont.

— Element excepțional, *Monsieur*.

— Fouché ar fi fericit să-l aibă în serviciul său.

Challais prefiră între degete lanțul de aur al lornionului.

— N-ar fi exclus ca *monsieur* Lafont să-l servească și pe Fouché!

Pentru Richard urmară zile de frământare. Rapoartele primite din partea lui Adrien de Beaulieu, noul șef al flotei comerciale a casei Sunderland, erau alarmante. În ultimii trei ani casa pierduse douăzeci și două de vase scufundate ori capturate de corsari și de forțele navale beligerante. Numai în Marea Mediterană, piratii barbarești capturasera cinci vase

cu întreaga lor încărcătură. În 1805, paşa din Tripoli semnase un tratat de pace cu Statele Unite, sub ameninţarea tunurilor unei escadre americane, care îi bombardaseră orasele de coastă. Cumînţirea paşei fusese temporară. Îndată ce escadra părăsise Mediterana, pirăţii tripolitani îşi reluaseră isprăvile.

În Marea Caraibilor, de-a lungul coastelor Mexicului şi Floridei, navele înarmate ale casei Sunderland avuseseră de luptat cu pirăţii lui Jean Laffite, care îşi stabilise cartierul general în Grand Isle din golful Barataria.

Două nave încărcate cu aur, părăsiseră Lima în ziua de 12 aprilie 1806. De atunci, nu se mai auzise nimic despre ele. Le scufundase furtuna în zona Capului Horn? Eşuaseră pe stânci ori pe vreun banc de nisip? Căzuseră în mâinile pirăţilor? Paguba era uriaşă.

Richard nici nu se gândise a-l învinui pe Beaulieu pentru aceste insuccese repetate. Mai ales că Adrien nu-i raportase numai dezastre. În ultimul an reuşise să transporte în Statele Unite încă zece milioane de plăstri. Dar lui Richard nu-i era de folos aurul şi argintul imobilizat în tezaurul băncii Manhattan. Tezaurul Băncii Sunderland din Paris dădea semne de anemie. Banca Anglo-Americană din Londra nu mai era capabilă să furnizeze la infinit întăriri. Trebuiau resurse noi. Guvernul britanic plătea la zi armamentul furnizat de uzinele Sunderland-Montorgueil din Cardiff. Nu se putea spune acelaşi lucru despre Mollien, noul ministru de finanţe al Franţei. Tezaurul pe care i-l lăsase în primire Barbé-Marbois, abia dacă mai avea ceva praf de aur pe fund. Succesele colosale ale lui Napoleon restabiliseră totuşi încrederea în creditul statului francez. Arestarea lui Desprez şi a acoliţilor săi, care fuseseră obligaţi să restituie peste optzeci de milioane de franci, oprise hemoragia de aur a Băncii

Franței. Dar acesta nu era decât un început. În ciuda stăruințelor sale, Richard nu izbutise să primească decât treizeci de milioane din cele două sute datorate de statul francez. Pentru a obține acest rezultat, interveniseră și Talleyrand și Fouché.

Alte două mesaje neplăcute sosiră la scurt interval de la Londra. Lester Woodward, directorul adjunct al Băncii Anglo-Americane, îi anunță moartea subită a lui William McFee, la masa de lucru. Richard simți o vagă remușcare. Grăbișe poate, sfârșitul lui McFee, folosindu-l până în ultimul moment. Posomorât, aruncă mîșiva pe masă.

— N-am timp să mă amuz, văitând morții, roști el. McFee a murit. Să-i fie țărâna ușoară.

Avea totuși de gând să-i construiască un monument funerar de marmură neagră. Măret, sumbru, cu un epitaf scris cu litere aurite. Lester Woodward va prelua provizoriu conducerea băncii.

A doua scrisoare era semnată de Geoffrey Horncastle. Într-un laconic preambul, Horncastle își exprima indignarea față de purtarea lui Charles Sunderland.

„Regret că trebuie să-ți aduc la cunoștință o nouă ispravă a fiului dîmitale.”

Ce năzbâtie a mai făcut? se întrebă Richard, încrețind sprâncenele.

„Acum câteva zile, la Oxford, Charles a snopit în bătaie pe lectorul său Leslie Pierson, fiindcă acesta îi reproșase starea sa de ebrietate. Nemulțumit cu această răzbunare meschină, Charles i-a mai tras și boneta pe ochi, până i-a spart-o în fund. Apoi i-a dat brânci într-un bazin cu apă. Fapta s-a petrecut în fața mai multor studenți, profund scandalizați.”

— De ce n-au intervenit în ajutorul lectorului, dacă erau atât de scandalizați? își zise Richard.

„Charles a fost eliminat definitiv din toate universitățile britanice.”

Richard suspină, apoi continuă lectura:

„Numai datorită intervenției lui Queensberry, Leslie Pierson a renunțat să-l cheme pe Charles în judecată. Dacă această ispravă ar fi fost izolată, s-ar fi trecut cu vederea. Năzdrăvăniile fiului dumitale au depășit orice limită. În tinerețe, n-am fost nici eu stâlp de biserică...”

— Bine că recunosti, mormăi Richard. Te mustră conștiința. Acum treizeci de ani, ai ucis un om la beție. Ai scăpat cu fața curată fiindcă ți-a sărit în ajutor întreg almanahul nobilimii britanice.

„Știu să acord circumstanțe atenuante unui copilandru care face ștengării. La Charles, însă, turbulența a căpătat un caracter bolnăvicios. Nu trece zi fără să nu facă o boroboacă. Folger e disperat. Cu toată prietenia pe care ți-o port, renunț să mă mai ocup de băiat. Până și Queensberry e consternat. Socotesc că numai prezența dumitale l-ar mai putea struni. Dacă și acest remediu va da greș, previziunile sunt foarte sumbre.”

Richard prinse imediat sensul acestei aluzii străvezii. Și Horncastle se îndoia de facultățile mintale ale lui Charles. Ceea ce era grav. Existența lui Charles se confunda cu un nesfârșit lanț de dezordini. Rapoartele primite cu regularitate din partea lui Folger oglindeau o tristă realitate. Într-o noapte, la Londra, Charles luase cu asalt un bordel din care fusese expulzat pentru excesele sale și, în fruntea unei bande de fii de bani gata, devastase

localul, pusese pe fugă pensionarele și stâlcise în bătai pe patroană și pe acoliții ei.

Altădată, trăsese cu pistolul în oglinzile unui mare restaurant din Haymarket. Urmat de aceeași bandă de turbulenți incorijibili, dăduse năvală în culisele teatrului Sadler's Wells, în seara unei premiere și răpise pe actrița care deținea rolul titular, spre a da ocazie unei stelute din trupă să o înlocuiască. Năzbâtiile acestea, și multe altele, îl costau pe Richard și bani și nervi.

Indiferența manifestată față de copii săi în ultimii ani își dădea roadele. Le lăsase mulți bani pe mână, socotind că astfel rezolvase problema educației. Charles era un dezechilibrat. Henry, în ciuda aparentei sale supunerii și timidități, se însurase împotriva voinței paterne, cu o fată de condiție socială inferioară. Robert, diplomatul familiei, părea ceva mai reușit. Se înapoiase de la Madrid încărcat cu titluri și decorații. Nu fusese însă în stare să dejoace urzeala planurilor lui Ouvrard, care împinsese nu numai Spania, dar și casa Sunderland-Beauclair la marginea prăpastiei.

Francis-Andrew, copilul Andreei era inteligent, dar de o sensibilitate exagerată. Despre Gerald, care împlinise șapte ani, Richard era informat numai din rapoartele guvernantei.

Avalanșa de știri rele creea lui Richard o stare de proastă dispoziție, de pe urma căreia aveau să sufere toți cei din jurul său. La cină se cufunda într-o tăcere respectată cu sfințenie de cei de față. Serviciile se perindau într-o liniște pe care nu o tulbura decât zgomotul tacâmurilor mânuite cu mare grijă, ori sunetul cristalin al vreunui pahar, atins din greșeală de buza carafei.

Richard stătea în capul mesei. Solemn, taciturn, se servea câte puțin din numeroasele feluri prezentate de majordom.

În dreapta lui se aflau Margaret și Henry, în stânga Sandra și Robert. Pentru Margaret, cină era un supliciu. Tot timpul simțea atîntite asupra ei privirile ironice ori disprețuitoare ale socrului, căruia nu-i scăpa nici una din măruntele ei greșeli: o bucată de friptură tăiată cu neîndemănare, un pahar dus la buze înainte ca șeful familiei să-l fi ridicat pe al său, o stridie despicatea cu stângăcie, un fel de mâncare exotic privit cu nedumerire...

Margaret adoptase un procedeu utilizat de mai toți acei care nu sunt deprinși cu ceremonialul caselor mari. Trăgea cu ochiul la ceilalți convivi, spre a le imita gesturile.

În contrast cu atitudinea de o firească eleganță a Sandrei, stângăciile și timiditatea ei ieșeau și mai mult la iveală. Degetele ei bătătorite de muncă nu reușeau să capete albeața catifelată a mâinilor Sandrei, în ciuda îngrijirilor deosebite. Nu știa să-și poarte rochiile scumpe. În toaletele de gală părea mai țeapănă decât un manechin de lemn.

Dacă i s-ar fi permis să trăiască în interiorul apartamentului ei, numai cu Henry și cu micul Benjy, ar fi fost fericită. Richard simțea însă o plăcere perversă să o scoată în lume, să o pună în cele mai umilitoare situații. După înapoierea sa de la Londra, găsise cu cale să frecventeze saloanele aristocrației legitimize din cartierul Saint-Germain.

Titlul său de noblete, legăturile păstrate în timpul Revoluției cu reprezentanții nobilei contrarevoluționare, dar mai ales bogăția sa, îi deschideau larg porțile palatelor înșiruite de-a lungul străzilor Grenelle-Saint-Germain, Bellechasse, Saint-Dominique și de la Planche. Legitimistii intransigenți îi purtau încă pică fiindcă întreținea relații cordiale cu Talleyrand, hulitul renegat al clasei lor. Richard știuse însă a câștiga simpatia majorității locatarilor din elegantul cartier, prin ajutoarele

bănești acordate cu calculată generozitate cavalerilor ordinului Saint-Louis, căzuți în mizerie. Și Richard se mândrea cu o decorație, ce constituia un simbol al rezistenței legitimize...

În această epocă, Richard primi de la New York o veste plăcută. Georgina dăruise lui Adrien de Beaulieu un fiu, pe nume Raymond. Acesta era primul nepot al lui Richard care nu intra în familie pe căi deturnate. Vlăstarul lui Henry și copilul pe care i-l făcuse Georginei tânărul Phipps, erau progenituri de contrabandă.

Prin asociație de idei, complicațiile familiale îi amintiră și de frații săi. De Aristotle nu mai știa nimic de aproape patruzeci de ani. Bietul Aristotle se pierduse în sălbăticiile vestului îndepărtat. Nici despre Patrick nu mai avea vești. Ciudat se mai despart drumurile în viață. Zechariach Abercrombie, acest pungaș cu diplomă, îl escrocaser pe Patrick, deposedându-l de participarea sa la fabrica de pulberi de la Terrytown. Încercaser să-l dărâme și pe Richard, furându-i piața Caraibilor. Dar experiența îl costase scump. Negrii haitieni, după ce se văzuseră stăpâni pe insula lor, expulzaseră și pe agenții lui Abercrombie. Bietul Zechariach își pierduse toate capitalurile investite în Saint-Domingue.

Richard se afundă în fotoliul din fața biroului său încărcat cu hârtii care așteptau să fie rezolvate. Cu privirile pierdute în gol, își trecea viața în revistă. Eforturile lui fuseseră încununate de succes. Și nu ajunsese încă la capătul drumului.

Își amintea ziua în care debarcase pentru întâia dată pe pământul Angliei. Emoțiile, tinerețea, lipsa de experiență, visurile, idealurile lui. Călătoria cu diligența de la Portsmouth la Londra, lordul Shelburne, Benjamin Franklin, apoi anii petrecuți la Oxford, Eastleigh, Patricia, ducele de Queensberry,

care jucase un rol atât de important în viața lui, sir James Wythburne, comandorul Jones și atâția alții... O galerie de oameni, care direct, sau indirect, îi serviseră interesele, dându-i posibilitatea să urce, treaptă cu treaptă, scara succesului...

De foarte mulți nu mai știa nimic. Îi pierduse pe drum.

Ce se întâmplase cu Randolphe Boyle, asociatul firmei Jones and Boyle, English Steel Company, care îi dăduse primele povești după sosirea sa în Anglia? Dar cu Fordyce? Ori cu Broxton-Gorila? Nici de Halsey nu mai știa nimic. Murise?

Dintre portretele care se învâlmăseau caleidoscopic, se desprindea silueta fină a lui Alexander Hamilton. Richard aflase că Hamilton fusese ucis în duel de Aaron Burr... Îi regreta, deși în ultima vreme relațiile lor se răciseră.

Suspinând, se smulse din reverie. Era om de acțiune. Nu-și permitea să piardă vremea cu retrospectii sentimentale. Lăsa aceste amuzamente oamenilor fără alte ocupații.

Reluă rezolvarea corespondenței. O invitație la un bal oferit de *Monsieur de Talleyrand*, îi atrase atenția. Cartonul aurit se afla în același plic cu un bilet semnat de ministrul afacerilor străine.

„Hôtel des Affaires Étrangères
Paris

1 august 1806

Scumpe marchize,

Sper că veți răspunde afirmativ invitației mele. Ar fi de altfel în interesul dumneavoastră. Vreau să vă prezint pe contele de Metternich, ambasadorul Austriei. Sub aspectul unui gentilom avid de petreceri se ascunde un diplomat de înaltă clasă. Pentru dumneavoastră va fi o cunoștință utilă. Și Împăratul

mă va onora cu prezența sa. Veți întâlni și pe lorzii Yarmouth și Lauderdale, care în cursul unei convorbiri mi-au declarat că au cinstea să vă cunoască

Al dumneavoastră,
Charles de Talleyrand."

Richard zâmbi.

Ministrul Afacerilor Străine al Franței îl ruga să participe la serbarea sa. Dacă satisfacțiile postume sunt permise, desigur că marchizul Henry de Beauclair se rotește ca un păun pe aleile paradisului. Josiah Sunderland ar manifesta scepticism. Ar prefera să-și vadă fiii conducând împreună atelierul de cutite.

Richard era intrigat. Îmbătrânise, de vreme ce începuse a se gândi la morți? Sau i se apropia și lui ceasul din urmă? Se simțea totuși viu și zdravăn ca la treizeci de ani.

În orice caz, nu trebuia să moară înainte de a consolida patrimoniul dinastiei sale. Criza prin care trecea casa Sunderland era grea. Rezolvarea ei cerea nervi tari, o excepțională abilitate și o mare îndrăzneală. Încrederea în steaua lui nu-l părăsise. La capătul drumului, îl aștepta izbânda, gloria.

Gloria?... Ciudat. De la o vreme, gloria îl preocupa mai puțin. Avusese în viață tot ceea ce își dorise. Cele mai frumoase femei fuseseră ale lui. Oameni de stat, regi și împărați îi solicitaseră bunăvoința. Ajunsese la zenitul puterii. Numai setea aprigă de bani nu și-o putea potoli. Nu era acesta un semn de îmbătrânire? Evident, la vârsta lui se putea socoti încă în plină maturitate. Dar primii fulgi de zăpadă de la tâmpile erau preludiul iernii, al bătrâneții care nu va întârzia să vină.

Față de iuțeala cu care trec anii, avea obligația să mediteze adânc asupra apusului vieții. Mai ieri

avusese douăzeci de ani. Timpul zburase. Filozofia această ieftină, ascundea totuși o tragedie eternă, pe care o trăiseră, o trăiau și aveau să o trăiască generații după generații.

Bătrânețea, așa cum o concepea Richard, nu avea nimic plăcut. O aștepta cu teamă și dezgust. Nu voia să cadă în nici unul din păcatele ei. Dorea să păstreze până la adânci bătrânețe măcar aparența tinereții. Nu a acelei tinereți ridicole arborată de unii bătrâni grotești, de o vetustă eleganță. Se boiesc, își canonesc trupul încorsetându-l atât de strâns, încât simt că le iese sufletul pe gură și le strălucesc ochii pe stradă după pulpele fetelor de cincisprezece ani.

Richard voia să-și păstreze tinerețea minții, a concepției, a înțelegerii. Dacă va reuși să-și conserve și trupul tânăr, cu atât mai bine. Dar în privința aceasta, nu își făcea iluzii. Viața lui fusese atât de zbugiumată, încât era imposibil să nu se resimtă mai târziu...

Gândurile acestea triste, care îl asaltau de la o vreme, îi lăsau un gust de cocleală. Mai târziu ajunsese să-l identifice cu gustul de țărână. Nu pusese niciodată țărâna pe limbă. Cu toate acestea avea senzația că era familiarizat cu gustul ei. Poate fiindcă din țărână se zămislise și tot în țărână își va încheia ciclul vieții.

Și Henry și Robert Sunderland primiseră invitații din partea prințului de Talleyrand. Ministrul Afacerilor Străine voia să pună pe Richard și pe fiii săi în contact cu societate înaltă a Imperiului.

Monsieur Charles de Talleyrand-Périgord, înălțat la rangul de prinț suveran de Bénévent, prin augusta bunăvoință a Maiestății Sale împăratul, avea nevoie de aliați în mijlocul acestei lumi pe care se pregătea să o trădeze. Treptat, șeful diplomatiei franceze pusese mâna pe una din pozițiile cheie ale

guvernământului imperial. Prin departamentul Afacerilor Străine trăgea sfori din culise, păstrând legături cu adversarii din afară ai regimului, sub paravanul relațiilor diplomatice. Prin Fouché, creat duce de Otranta de același prea încrezător suveran, controla poliția și întregul aparat de spionaj și contraspionaj al statului. Prin Richard Sunderland-Beauclair își asigurase un suport financiar puternic.

Mărinimos, Talleyrand lăsa armata la dispoziția împăratului. Știa că manevrele sale subterane puteau anula efectul celor mai spectaculoase bătălii. Aristocratul Talleyrand nu ierta parvenitului Napoleon Bonaparte fulgerătoarea lui ascensiune. Îl trăda pe împărat, așa cum trădase pe Barras și Revoluția, așa cum înaintea lor trădase pe regele Louis. „Când *Monsieur* de Talleyrand nu conspiră, face trafic”, spunea despre el Chateaubriand. Numai Napoleon nu înțelesese acest adevăr, care avea să-l coste foarte scump.

Pentru Richard Sunderland, balul prezenta un dublu interes. În primul rând avea să schimbe personal câteva cuvinte cu lordzii Yarmouth și Lauderdale, emisarii Angliei. Fără îndoială, că aceștia vor fi reticenți. Richard va ști totuși să le smulgă informații interesante. În al doilea rând va întâlni pe Napoleon. Era nerăbdător să-l cunoască. Împăratul Franței se număra printre puținii suverani ai Europei, care nu-i solicitaseră încă împrumuturi. George de Wales, prințul de coroană al Angliei, îi datora o sută de mii de lire sterline. Regele Prusiei, împăratul Austriei și regele Spaniei îi conferiseră *propriu motu* titluri și decorații, în schimbul sprijinului său financiar. Regele Danemarcei se înfruptase în repetate rânduri din creditele acordate de casa Sunderland. Evident și dobânzile erau apreciabile.

Franta mai datora casei Sunderland o sută douăzeci de milioane de franci. Datoriile contractate de stat erau achitate în tranșe mici și la intervale îndepărtate. Mollien, ministrul finanțelor, făgăduise lui Challais că va accepta lichidarea debitelor întârziate. Richard spera să obțină din partea împăratului dispoziția de a i se onora creanțele la termene ceva mai apropiate...

Balul era așteptat cu nerăbdare și de Robert Sunderland și de soția sa. Robert avea însfârșit prilejul să-și orneze pieptul cu toate decorațiile primite în Spania, iar Sandra să apară în toată splendoarea toaletei de mare gală, creată de *Madame* Germont, croitoreasa împărătesei.

În schimb, pentru Henry și Margaret balul acesta era o corvoadă. Timidul Henry se gândea cu groază la clipa în care majordomul îi va anunța numele în sala întesată de invitați. Împreună cu Margaret, tot atât de palidă ca și el, vor avea de înfruntat curiozitatea, impertinența, orgoliul, indiferența, maliciozitatea, oglindite în sute de priviri. Margaret era îngrozită. Perspectiva acestei recepții arhioficiale o făcea să transpire anticipat. Dacă ar fi simțit în preajma ei un bărbat dârz, puternic, un braț pe care să se sprijine cu încredere, ar fi fost mai puțin înfricoșată. Henry era însă mai slab decât ea. În loc să se simtă protejată, Margaret avea senzația unei izolări îngrozitoare. În familia soțului ei se socotea intrusă. Richard Sunderland îi era vădit ostil. Robert și Sandra nu-i arătau nici o înțelegere. În lumea foburgului Saint-Germain, lumea familiei Sunderland, întâlnea numai dispreț. Înaltele doamne o ironizau, o ridiculizau, sub aparența celei mai dezarmante politeti. Râdeau de rochiile scumpe pe care ea nu știa să le poarte, de gesturile ei neîndemânaticе, de engleza ei provincială, de franceza scâlciată îngrozitor, de roșeața ce-i îmbujora în orice clipă

obrajii, de mâinile care întârziu să câştige catifelarea elegantă a femeilor lipsite de orice ocupație.

Într-o seară, în vreme ce se afla pe o terasă, auzise din dosul unui boschet de arbuști, tot ce se discuta pe seama ei în salonul cu ușile-ferestre larg deschise. În limbajul tipic al lumii elegante, care amesteca franceza și engleza în proporții aproape egale, câteva femei tinere, reprezentante ale înaltei aristocrații regaliste, făceau haz de bogăția în care Margaret plutea greoi și neîndemânatic ca o focă.

— Rădeți de ea, dar câte din voi n-ați vrea să vă bălăciți în această mare de aur, spusese o dată tânăra contesă de Noailles. Margaret Sunderland duce o viață imperială. Are zeci de lachei...

— Mai grav e că îi are și în familie, intervenise impasibil ducesa Ermesinde de Chavreuse...

Noapte de noapte, Margaret își plângea nenorocirea. Singură în dormitorul ei pe care nu-l mai împărțea cu Henry — căci așa impuneau conveniențele — suferea în tăcere, udând cu lacrimi fierbinți perna împodobită cu dantele. Tatăl ei și Dick o preveniseră că se va simți străină în sânul noii ei familii. Avuseseră dreptate.

„Când îți dai seama că ai făcut o greșală, caută să o reperi” rostise în cursul unei predici reverendul Tyler. Cuvintele acestea se întipăriseră în mintea Margaretei. Greșise. Din nefericire, greșeala ei nu se mai putea îndrepta. Era condamnată să urce până la capăt calvarul...

Richard își făcu o intrare spectaculoasă în marea sală de bal a palatului Galiffet, reședința ministrului Afacerilor Străine. Spre deosebire de ceilalți invitați care soseau individual, cu soțiile lor, Richard apărură înconjurat de o adevărată suită.

— Marele senior urmat de vasalii săi, observă cu răutate un duce autentic la urechea vecinului său.

— Noblețea și finanțele! Ce hibridă împerechere! Cum și-o fi îngăduind omul acesta să deroge cu atâta seninătate...

— Hm! Drepturile sale la marchizatul de Beauclair sunt îndoielnice. După câte am fost informat, în vinele lui nu curge decât o optime din sângele adevăraților marchizi de Beauclair.

În vreme ce Richard Sunderland săruta mâna prințesei de Talleyrand și schimba câteva cuvinte cu ministrul, majordomul anunța numele însoțitorilor săi:

— Conte de Challais.

— *Monsieur et Madame* Henry Sunderland.

— Conte și contesa de Castejon y de Valdejosa de la Reyna.

— *Monsieur...*

Titlul spaniol trecut printre numele însoțitorilor, îl făcu pe Richard să-și încrețească fruntea.

În vreme ce Talleyrand și soția sa întâmpinau alți oaspeți, Richard, urmat de suită, străbătu cu pas măsurat sala, îndreptându-se spre o fereastră deschisă, în preajma căreia se opri.

Prin lornionul de aur privea cu superioară nepăsare lumea din jur, în vreme ce însoțitorii făceau înapoia lui un respectuos semicerc. Dinadins, Richard se izola de ceilalți invitați. Voia să accentueze poziția sa deosebită de a restului societății imperiului.

Deodată, se întoarse spre Challais.

— Challais, am impresia că la intrarea noastră, majordomul a anunțat un nume spaniol.

Contele ridică din umeri.

— Am remarcat și eu, *Monsieur*.

— Majordomul a rostit titlul meu spaniol, explică Robert.

Richard îl strivi cu o privire încărcată de dispreț:

— Titlul dumitale spaniol?... Ești ridicol!... Crezi că ai fost invitat aici fiindcă ești conte de... cum naiba

„Îi mai spune? Am reținut că în titlul dumitale figurează și cuvintele de la Reyna. Vrei să arăți lumii că regina Spaniei, ale cărei năravuri sunt arhicunoscute, ți-a răsplătit virtuțile de o anumită... natură, conferindu-ți grandezza? Dreptul de a purta numele de Sunderland este o cinste pe care ar trebui să o prețuiești mai mult decât toate celelalte titluri de noblețe. Mă tem, Robert, că *diplomatul familiei* e mai prejos de reputația pe care și-o câștigase în ochii mei.

Apoi îi întoarse spatele, lăsându-l rușinat și confuz. Sandra care se bucurase de noul ei titlu, se uita nedumerită când la Robert, când la socrul ei. Nu mai înțelegea nimic.

În aceeași clipă, *Monsieur* de Talleyrand, justificând parcă vorbele lui Richard, se apropie de acesta, urmat de Montrond.

— În sfârșit, *Monsieur* de Beauclair, până la sosirea împăratului, sunt al dumneavoastră.

— Onoarea pe care mi-o faceți, mă copleșește, *Monsieur* de Talleyrand, se înclină Richard.

Sandra era uimită. *Prințul* de Talleyrand și *marchizul* de Beauclair stăruiau să facă abstracție de titlurile lor nobiliare și se foloseau de neutrul *Monsieur*. Toate credințele ei erau răsturnate. Deunăzi, socrul ei vorbind despre străvechea obârșie a familiei de Périgord, amintea o anecdotă înscrisă în analele Franței medievale. „Cine te-a făcut baron?” întrebase odinioară regele Hugues Capet pe unul din străbunii actualului Périgord. La care acesta replicase cu trufie: „Cine te-a făcut rege?”...

Actualul Talleyrand-Périgord refuza să-și folosească titlul. Explicația era totuși simplă. Ministrul de externe vorbea cu dispreț despre principatul său, într-o lume în care ducatele, principatele și chiar regatele, erau atribuite cu dărnicie unor foști burghezi de rând.

— *Monsieur de Beauclair*, v-am făgăduit să vă prezint câteva personaje ale societății imperiale. Voi începe cu arhicancelarul Cambacérès, un jurisconsult pe care Împăratul l-a creat prinț al imperiului și duce de Parma. Montrond, unde e *Monsieur de Cambacérès*?

— Arhicancelarul se arhipreumblă prin saloane, *Monsieur*, explică interpelatul.

Talleyrand izbucni în râs.

— Montrond nu pierde ocazia să nu persifleze grandomania lui Cambacérès.

— Să-mi fie cu iertare, *Monsieur*, replică Montrond cu seriozitate. Spun numai adevărul. Acum câteva zile, *Monsieur Cambacérès* vrând să-și manifeste bunăvoința față de secretarii săi, le-a declarat cu condescendență: „Numai în public să-mi spuneți *Alteță*. În intimitate vă autorizez să-mi ziceți *Monsenior*“.

— Montrond, ai o gură nemaipomenit de rea, râse Talleyrand. Sfâșii!... *Monsieur de Beauclair*, în așteptarea arhicancelarului, îmi voi permite să vă prezint pe *Monsieur Moret*, secretar de stat și șef de cabinet al Împăratului. Iată-l se îndreaptă tocmai spre noi.

— Se spune că Împăratul îi va conferi rangul de duce de Bassano, zise Montrond. Aceasta e cea mai înaltă cinstire adusă prostiei personificate.

Sprijinindu-se de brațul lui Richard, Talleyrand se plimba prin saloane. Cu aleasă politețe, împrăstia în dreapta și în stânga complimente, zâmbete și glume, fără a uita să strecoare în șoaptă însoțitorului său, caracterizări asupra personajelor întâlnite.

— Iată-l și pe mareșalul Augéreau, duce de Castiglione. E fiul unui zidar și al unei precupețe. Azi își poartă cu trufie titlul ducal. Și-a uitat cu desăvârșire obârșia.

Urișul Augéreau se mândrea cu un somptuos costum de curte. Haină de catifea verde brodată cu

aur, pantaloni de satin alb prinși sub genunchi cu catarama de aur, ploaie de decorații, atitudine marțială, ocheade aruncate femeilor frumoase.

— Acum câteva săptămâni mă aflu alături de maresalul Augéreau, la un banchet oferit de *Monsieur de Cambarérés*. În fața noastră se afla o blondă superbă. „Femeia aceasta are un păr magnific”, i-am șoptit maresalului. „Tunde-o la piele și ai să vezi ce-i mai rămâne din toată frumusețea”, mi-a răspuns el... Ah, *Monsieur de Beauclair*, aș considera că nu mi-am îndeplinit față de dumneavoastră obligația de gazdă, dacă nu v-aș prezenta pe cea mai amuzantă pereche care în seara aceasta îmi onorează casa. Maresalul Lefebvre și originala sa consoartă. Maresalul MacDonald mi-a povestit despre Lefebvre o întâmplare savuroasă. În 1797, Lefebvre, — pe atunci sub comanda lui Augéreau — a fost invitat la Köln la un spectacol dat în cinstea generalului *en chef*. Se juca „Brutus sau moartea lui Cesar” de Voltaire. Trigny, comandantul militar al orașului cedase trăsura sa lui Lefebvre, în speranța că acesta va oferi un loc cetățenei Trigny. Văzând că Lefebvre nu se gândea să facă o asemenea invitație, Trigny îndrăzni să-i sugereze ideea. Răspunsul căzu ca un trăsnet: „Dă-te în moașă-ta! Rostul mei aici nu e să însoțesc femei la teatru. Dacă nevastă-ta n-ar avea sânii atât de fleșcăiți, mai treacă-meargă...” În sfârșit, Lefebvre ajunge la teatru, aplaudă cu entuziasm după fiecare act. La un moment dat, face cu cotul semn lui MacDonald, care se afla în stânga lui: „la spune, cine e șmecherul care a făcut piesa asta? E în sală?”... Jargonul e brutal. Dacă l-aș deghiza, îmbrăcându-l în expresii elegante, ar suferi adevărul istoric...

Richard cunoscuse pe maresalul Davout, căruia chelia și ochelarii îi dădeau aspectul unui dascăl, pe maresalul Mortier, un colos cu alură de luptător de circ, pe Murat, care-și purta cu prestanță și

cochetărie uniforma muiată în aur, pe Soult, care avea o înfățișare impunătoare de proconsul roman, pe Pérignon, care se mândrea cu o cicatrice vânăată pe craniul chel.

— O doamnă mi-a mărturisit cu exaltare, că această cicatrice îi evocă o întreagă epopee, spuse Talleyrand zâmbind.

Deodată, Jules Lafont apăru ca din pământ în stânga lui Richard.

— *Monsieur*, vă rog să-mi acordați câteva clipe.

Lafont era impasibil. Dar înapoia acestui calm afectat, Richard deslusi o mare agitație interioară.

— S-a întâmplat ceva?

— Nu știu dacă mi-e permis să vorbesc, *Monsieur*.

— Față de *Monsieur* de Talleyrand nu am secrete. Vorbeste fără înconjur.

— Acum câteva clipe un curier special mi-a adus o informație de mare importanță. Ieri, regele Friederich-Wilhelm al Prusiei a ordonat mobilizarea generală a armatei sale...

Talleyrand își mușcă buzele.

— Sunteți sigur, *Monsieur*?

— Excelență, garantez autenticitatea informațiilor mele.

Ministrul rămase impresionat de siguranța rece a lui Lafont.

— Ce fel de curieri folosiți dumneavoastră? În douăzeci și patru de ore vă parvin știri din Germania? E prodigios, *Monsieur* de Beauclair, sunteți mai bine servit decât Împăratul. Felicitările mele!

Richard aruncă o privire afectuoasă lui Lafont. Șeful serviciului său de informații îi oferise o mare satisfacție.

— Credeți, *Monsieur* de Beauclair, că pot comunica această veste Împăratului?

— Fără îndoială. Primiți-o cu toată încrederea. Măine de dimineață voi vinde rente de stat. Nu aștept

să se anunțe oficial mobilizarea Prusiei. Bineînțeles, le voi răscumpăra la preț scăzut în prețuia victoriei armatelor franceze.

— Sunteți atât de siguri de victorie?

— În conjunctura actuală, da. Prusia n-are sorti de izbândă. Napoleon, care a înfrânt coaliția marilor puteri, nu va avea ce alege din acest mărunț stat german.

— Ați uitat de Friederich al II-lea?

— Un Friederich al II-lea se naște o dată într-un secol, *Monsieur de Talleyrand*. Actualul rege al Prusiei nu se compară cu marele Friederich. Dealtfel, nici unul din suveranii contemporani nu pare să fie la înălțimea epopeii pe care o trăim. George al III-lea este un dement care și-ar avea locul la Bedlam, nu pe tronul Angliei. Carlos al IV-lea, încornoratul rege al Spaniei este un monument de imbecilitate, care tolerează senin desfrâul reginei. Împăratul Franz al II-lea al Austriei nu e preocupat decât de ceremonialul curții și de uniforme ofițerilor din gardă. Obtuz, solemn, atins de un ramolism precoc e un simplu manechin regal. Gustav al IV-lea al Suediei este un mistic căzut pe mâna taumaturgilor. Mă îndoiesc dacă își va mai purta multă vreme coroana. Fernando I al Neapolului este o biată marionetă în mâinile Mariei-Carolina. Tarul Alexandru I e paricid. Se spune că e precedat de asasinii bunicului său, încadrat de asasinii tatălui său, și urmat de proprii săi ucigași. Louis al XVIII-lea, Suveranul Pribeag, așteaptă ca providența și bunăvoința dușmanilor Franței să-i redea tronul, de pe care fratele său a fost catapultat direct sub tălșul ghilotinei.

Talleyrand se sprijini și mai bine pe brațul lui Richard.

— Iată pe ambasadorii Prusiei și Austriei. N-ar strica să schimbăm cu ei câteva cuvinte. Țineam să

vi-l prezint pe contele de Metternich. Vrea să fie un vulpoi bătrân, deși nu are decât treizeci și trei de ani. Să fii atent. Sub aspectul unui arbitru al eleganței ascunde o șiretenie subtilă. Contele de Metternich, spre deosebire de tatăl său — mediocritatea personificată, — este un diplomat înăscut. Are talentul de a te face să vorbești mai mult decât trebuie.

— *Monsieur*, știu să nu mă las tras de limbă, zise Richard. Am cunoscut într-o împrejurare pe cancelarul Thugut, care m-a delectat cu un aforism veșnic valabil: „Dintr-o sută de cazuri, regreti de nouăzeci și nouă de ori că ai vorbit mai mult decât trebuie și o singură dată că ai tăcut în loc să vorbești“.

— *Monsieur de Beauclair*, cred că ați fi fost un bun diplomat.

— Posibil, *Monsieur de Talleyrand*. Vă cunosc de atâta vreme, încât e firesc să fi învățat ceva de la dumneavoastră, replică Richard, căruia îi reveni brusc în minte o caracterizare pe care maresăul Lannes o făcuse ministrului afacerilor străine: „Dacă-i dai lui Talleyrand un picior în spate, chipul său rămâne neclintit“.

— Să mergem spre grupul de diplomați, zise ministrul. Informația pe care mi-ați furnizat-o îmi oferă un mare avantaj asupra ambasadurilor Prusiei și Rusiei. Grație dumneavoastră, cunosc un fapt pe care ei cred că îl ignor... Hm, diplomația, dragul meu *Monsieur de Beauclair*, este întotdeauna un joc de-a v-ați ascunselea.

Talleyrand se opri în fața unui grup de bărbați de toate vârstele, acoperiți cu ordine străine și broderii de aur.

Richard aprecie pentru prima dată decorațiile pe care i le conferiseră suveranii. Marile Cruci și Cordonul care-i bara pieptul îi permiteau să nu se

simtă inferior față de acești diplomați de carieră, ce-și etalau decorațiile cu aceeași cochetărie cu care femeile frumoase își expun diademele și rivierele de diamante. Gloria se măsoară cu numărul decorațiilor, frumusețea — cu abundența bijuteriilor. Evident, regula aceasta nu e imuabilă. Sunt și nulități patente care se încovoale sub greutatea insignelor și femei urâte pe care perlele și briliantele se reversă cascadă.

Richard avu ocazia să cunoască pe contele Tolstoi, ambasadorul Rusiei, un personaj plin de morgă și de decorații, pe care-l preocupa mai vârtos corpul de balet al Operei, decât corespondența diplomatică.

Ambasadorul Prusiei, contele Luchesiņi, era un diplomat de modă veche. Măestrea cu ușurință un madrigal sau o epigramă. Aceasta nu-l împiedica să fie viclean, când nevoile o cereau. O mare impresie făcu asupra lui Richard contele de Metternich. Ambasadorul Austriei la Paris nu avea decât treizeci și trei de ani. Când Metternich prezentase la Tuileries scrisorile de acreditare, Împăratul se mirase de tinerețea sa. „Sunt de vârstă pe care a avut-o Maiestatea Voastră când a câștigat bătălia de la Marengo”, replicase ambasadorul.

Ca să pară mai bătrân, își pudra părul, deși moda aceasta era pe cale de dispariție. De o eleganță desăvârșită, păstra o atitudine mândră și totodată binevoitoare, așa cum se cuvine reprezentantului unei mari puteri. Privirea îi era calmă, zâmbetul amabil, gesturile măsurate. Metternich se formase la școala lui Machiavelli. Ochii și expresia feții nu trebuiau să fie niciodată oglinda gândurilor.

Richard era un bun cunoscător al firii umane. Trecuse prin atâtea încercări, se lovise de atâția oameni, încât ajunsese să le simtă instinctiv fondul caracterului. În Metternich deslușea multe trăsături fizice și sufletești comune și lui. Îndrăzneală, lipsă de

scrupule, încredere oarbă în propria sa valoare, confirmată adeseori de jocul norocos al evenimentelor.

— *Monsieur le marquis*, eram nerăbdător să vă cunosc, spuse ambasadorul Austriei. În complexul de forțe, care dirijează azi destinele Europei, jucați un rol important. Se zice că prietenia dumneavoastră poate fi extrem de prețioasă. Aluzia lui la relațiile financiare dintre Talleyrand și Beauclair era străvezie.

— *Monsieur le comte*, replică Richard cu amabilitate ușor ironică, îmi permit să vă întorc complimentul. Tot atât de prețioasă poate fi prietenia tânărului reprezentant al și mai tânărului Imperiu Austriac.

Lui Metternich nu-i plăcu aluzia directă a interlocutorului la rușinoasa pace de la Pressburg, care răpise Kaiserului Franz al II-lea străvechiul titlu de Împărat Roman, atribuindu-i numai pe acel de Împărat al Austriei.

Era încredințat că marchizul o făcuse dinadins. Îi dăduse o lecție. „Acest *Monsieur* de Beauclair e conștient de propria lui putere, de vreme ce își permite să-mi vorbească pe asemenea ton. E un individ periculos. Trebuie menajat. Austria va mai avea nevoie de împrumuturile sale.”

Răționamentele acestea se desfășuraseră cu viteza fulgerului. Răspunsul lui Metternich sosi fără întârziere.

— *Monsieur le marquis*, întinerirea diplomației austriece și a Imperiului Austriac este, într-adevăr, cel mai frumos compliment pe care-l puteați face.

Ridicase primul steagul armistițiului. În timpul acesta, un secretar se apropie de Talleyrand și îi șopti câteva vorbe.

— *Messieurs*, spuse ministrul întorcându-se spre Richard și spre grupul de ambasadori, îngăduiți-mi să vă părăsesc pentru câteva clipe. Ies în întâmpinarea

Împăratului. Trebuie să sosească dintr-un moment într-altul.

Salută, apoi plecă schiopătând. În sală se iscă o ușoară agitație. Urmără câteva clipe de încordată așteptare. Deodată, în josul scării de onoare, se auzi un glas puternic, care anunță solemn:

— Împăratul!

În sala în care se afla Richard se lăsă o tăcere adâncă. Pe măsură ce cortegiul imperial străbătea saloanele, vestirea de rigoare se repeta, crescând în intensitate.

Lumea își ținea parcă respirația.

— ÎMPĂRATUL!

Din salonul alăturat parvenea zgomot de pași, foșnet de mătase, clinchet de arme...

— ÎMPĂRATUL!

În pragul ușii apăru Napoleon în simpla lui uniformă de colonel. Era urmat de împărăteasă și de principesele imperiale, de Talleyrand, de doamnele de onoare și de șambelani. Toaletele strălucitoare și uniformele somptuoase ale însoțitorilor contrastau cu simplitatea militărească a împăratului.

Napoleon străbătu cu pas rapid spațiul larg, deschis în calea sa de curtenii ploconiți până la pământ, îndreptându-se spre o estradă amenajată în capătul sălii. Se așeză pe un jet înalt, oferind fotoliul din stânga sa împărătesei.

După ce urmări cu ușoară plictiseală baletul „Anotimpurile” interpretat de balerinele Operei, coborî printre invitați. Ca de obicei, se întreținu mai mult cu femeile, uluindu-le cu întrebările sale bruste.

— Aveți copii? Nu?... Păcat. Orice femeie care își cunoaște menirea, trebuie să ofere vlăstari Franței.

— Sunteți soția generalului Villemain? Brav ofițer. Ați făcut o frumoasă alegere... După câte văd, nici

generalul nu a gresit. Sunteți tânără, voinică... O pereche admirabilă.

— Câți ani aveți?... Treizeci? Îmi place să sunteți sinceră. Arătați mai tânără.

— Părul dumneavoastră roșu e natural? Ce nuanță vie!... Spuneți că nu l-ați vopsit? Un diplomat v-ar răspunde: „Vă cred, fiindcă mi-o spuneți. Dar nici dumneavoastră nu credeți“.

Napoleon se opri și în dreptul grupului de diplomați.

Îl și luă în primire pe contele Luchesini. Richard bănuî că Talleyrand informase pe împărat de mobilizarea Prusiei, după atitudinea ironică a acestuia.

— Ați mai primit vești de la Suveranul dumneavoastră, *Monsieur l'Ambassadeur*?

— În ultimele zile nu am primit nimic, Maiestate.

— Nici o grijă. Veți primi mai curând decât credeți.

Apoi îi întoarse spatele.

Se opri în fața contelui de Metternich.

— Vă simțiți bine în Franța, *Monsieur l'Ambassadeur*?

— Minunat, Maiestate. E o țară care nu poate să nu placă.

— Și mie mi-a plăcut țara dumneavoastră, *Monsieur l'Ambassadeur*, deși vizita a fost foarte scurtă.

„Încă o aluzie răuvoitoare la adresa Austriei. Hotărât că plutește ceva în aer“, își zise Metternich.

Napoleon întoarse privirile spre Richard Sunderland.

— Pe dumneavoastră nu vă cunosc? întrebă el.

— Rog pe Maiestatea Voastră să-mi permită a-i prezenta pe marchizul de Beauclair, interveni Talleyrand.

— Aha, *Monsieur* de Beauclair! Vă cunosc totuși din rapoartele miniștrilor mei. Împăratul zâmbi, apoi adăugă: Am avut întotdeauna groază de financieri.

Richard se înclină adânc.

— Maiestate, din partea învingătorului Europei vorbele acestea sunt mai mult decât un compliment. Napoleon răs.

— Vom mai sta de vorbă, *Monsieur* de Beauclair.

Trecu în dreptul contesei de Souza, soția ambasadorului Portugaliei.

— Mi se pare că abia ați sosit de la Berlin. Ce se mai spune pe acolo despre noi? Prusacii iubesc Franța?

— Sire, la Berlin Franța e tot atât de iubită, ca și o femeie tânără de una bătrână.

Împăratul aruncă o privire semnificativă contelui Luchesini.

— Ați auzit, *Monsieur l'Ambassadeur*?

— Maiestate, adeseori nici soții nu se iubesc din primele zile ale căsătoriei. Cu timpul...

— Se îndrăgostesc, sau... se încaieră, completă împăratul.

Deodată, privirile lui căzură asupra unui prinț german în uniformă de feldmaresal.

— Iarăși dumneavoastră?

Prințul, căruia i se luase micul său stat suveran, pentru a fi încorporat în regatul Westfaliei, proaspăt creat, bătea la porțile tuturor miniștrilor, solicitând să-i fie redată țara.

— *Monsieur* de Talleyrand mi-a vorbit în câteva rânduri de dumneavoastră, reluă Napoleon. În sfârșit, ce doriți?

— Sire, statul meu...

— Veți fi despăgubit pentru pierderea suferită. Știți prea bine că principatul nu vă mai poate fi retrocedat. Nu credeți că un înalt comandament în

armată, un comitat, un ducat în Italia, ar constitui o indemnizație potrivită?

— Sire, vreau să-mi fie înapoiată țara...

— Țineți să vă comportați ca un rege... Ei bine, nu ne rămâne decât să ne războim. După câte știu, ați participat cu o armată de trei soldați la Confederația Rinului...

Fără să mai aștepte răspunsul prințisorului, amuțit de această ripostă, împăratul trecu la alt grup...

Margaret Sunderland stătea singură pe o canapea. Lumea, dansatorii, jocul de culori, uniforme, sclipirea diamantelor, animația din sală, îi încântau ochiul. Era mulțumită fiindcă nu se afla nici un cunoscut prin preajma ei. Nu mai avea nevoie să se supravegheze, să-și controleze fiecare gest, fiecare cuvânt. Scăpase pentru câteva momente de cenzura aspră a ochilor socrului ei, de privirile muștrătoare ale lui Henry și ale lui Robert, de ironia reținută a Sandrei. Secretarii marchizului nu o mai oboseau cu prezența lor, mai supărătoare decât o gardă permanentă.

Henry, Robert, Sandra dansau. Secretarii se topiseră la bufet. Pe socrul ei îl pierduse din vedere, Margaret se strecurase neobservată în acest salon, din care cuprindea cu privirea sala balului, o galerie și o parte din seră. Se bucura de un spectacol frumos, fără ca nimeni să o tulbure.

O doamnă plină la corp, cu obraji roșii, ce plesneau de sănătate, cu ochi strălucitori și mișcări bruste, se lăsă să cadă pe canapea alături de Margaret. O altă doamnă, mai tânără rămase în picioare. Dansase, căci era îmbujorată de căldură, și își făcea vânt cu un evantai brodat cu fir de aur.

— Du-te, dragă, și bea un sirop, să-ți mai stingă focul din măruntaie, spuse doamna care se așezase,

tinerei sale însoțitoare. Eu am băut o citronadă. M-a mai răcorit puțin.

— De ce nu folosiți evantaiul, scumpă *Madame Lefèbvre*?

— Dragă *Madame Junot*, mai rău mă încălzesc tot dând din mână. Eu aş deschide toate geamurile...

— S-ar face curent. Și ar răci lumea.

— Ei și? Dacă fardositele astea ar mai pune mâna pe iglițe, sau ar mai cârpi ciorapii bărbaților, ar uita de răceli și de fasoane. Nu sânteti de aceeași părere, *Madame*? zise ea întorcându-se spre Margaret.

— Cred că... aveți dreptate, spuse aceasta luată prin surprindere.

Puternicul ei accent britanic o făcu pe interlocutoare să încrețească mirată sprâncenele.

— Sunteți englezoaică, *Madame*? întrebă ea.

— Sunt măritată cu un american.

— Și cum vă numiți?

— Margaret Sunderland, zise ea surprinsă de insistența necunoscutei.

— Soția lui Henry Sunderland?

— Da. Îl cunoașteți?

— Din auzite. Numele meu e Catherine Lefèbvre. Îți prezint și pe prietena mea, *Madame Junot*. Nevasta generalului Junot.

Madame Lefèbvre se uita cu simpatie la Margaret. Dezagrementele conjugale ale tinerei doamne Sunderland erau de notorietate publică.

— Și bărbatul dumitale te-a lăsat singură?

— Dansează.

— Dansează?... Și îi îngădui să facă pe păunul printre dansatoare?

— De ce să nu-i îngădui?

— Dacă bărbatul meu m-ar lăsa să prind rădăcini pe canapea și ar pleca să danseze, cât e el de mareșal, i-aș da cu evantaiul ăsta în cap, de-ar vedea

stele verzi. Dacă-l lași să-și facă mendrele, te-ai curățat, Pocnește-l, înainte de a fi prea târziu.

Margaret făcu ochii mari.

— Vai, *Madame*, cum să îndrăznesc...

— Și mă rog, de ce n-ai îndrăzni?

— Soțul meu e fiul marchizului de Beauclair!

— Ei și?

Margaret zâmbi cu sfială.

— *Madame*, îmi cunosc lungul nasului. Sunt fiica unui simplu minier, iar Henry...

— Și eu, *Madame*, înainte de a fi ajuns maresăleasă, am spălat rufe pentru burlaci. Asta nu mă împiedică să fiu foarte mândră de mine.

Margaret rămase cu gura ușor întredeschisă. Mirarea îi luase graiul.

— Ascultă-mă pe mine, fetițo! reluă Catherine Lefèbvre înfierbântându-se. Chiar în seara asta, să-i bați cu pumnul în masă. Pretinde-i să-ți acorde tot respectul datorit unei tovarășe de viață. Un bărbat care nu-și respectă nevasta, e un ticălos. Să știi de la mine.

— *Madame*, exclamă Margaret Sunderland înspăimântată. Henry nu e un ticălos. Mă iubește. E adevărat, socrul meu nu mă prea are la inimă...

— Înțeleg, rosti Catherine Lefèbvre cu compătimire. Marchizul de Beauclair și molăul său de fiu îți fac zile fripte.

— Vă asigur, *Madame*...

— Ia spune, ai copii? întrebă maresăleasa, fără să ia în seamă întreruperea.

— Am. Un băiat. Dar...

— Chiar în seara asta să-i spui soțului să-și bage mințile în cap, că de nu, pleci la părinții dumitale, cu copil cu tot.

— Vai, *Madame*...

— Vai, *Madame*! o maimuțări Catherine Lefèbvre. E singura cale ca să-ți câștigi liniștea căminului.

Dacă bărbatul dumitale e incapabil să-ți ia apărarea, lasă-l! Nu merită să mai stai lângă el.

— Față de cine să-mi ia apărarea? Nimeni nu mi-a adresat vreo vorbă urâtă. Nici soorul, nici cumnații...

— Dar te lasă, cu toții, să stai singură într-un colț. Acasă nu faci la fel?

— N-aș putea spune că nu... însă...

— Nici un însă. Nu-i mai lăsa să te umilească. Ai să te întrebi, poate, de ce mă amestec în viața dumitale? Ce vrei? Așa sunt eu! Când nu-mi place ceva, o spun fără înconjur. Nu e obligatoriu, să-mi ascuți povața. Dar dacă ai s-o urmezi, n-o să-ți meargă rău. Mi-am luat libertatea să-ți vorbesc sincer, fiindcă suntem între noi, femeile din popor. Deși azi sunt nevastă de mareșal, nu uit că am fost spălătoreasă. Dacă bărbatul meu și-ar bate joc de mine, i-aș sparge în cap o oglindă, un vas, sau în sfârșit, orice aș găsi la îndemână, apoi m-aș înapoia la spălătoria mea. Da, da! M-aș înapoia fără regrete. Cu fruntea sus și pieptul înainte...

Ochii Margaret se umeziseră. Obrazul i se învăpăiașe.

Catherine Lefebvre se înduioșă. Îi luă mâna într-alei și i-o mângâie cu blândețe.

— Să nu te superi, draga mea, că sunt atât de brutală. Viața care nu a fost prea blândă cu mine, m-a învățat să nu merg pe drumuri ocolite... Să nu socotești literă de evanghelie tot ce ți-am spus... Dacă într-o zi vei avea nevoie totuși de un sfat prietenesc, să vii la mine. Să nu te gândești că suntem de altă nație. Între spălătoria mea și mina tatălui dumitale e o trăsătură de unire: munca... Ai să mă găsești ușor. De altfel te mai caut eu. Nu scapi lesne de mine...

Catherine Lefebvre se ridică de pe canapea.

— Te las. Am și alte obligații. De când am ajuns mareșaleasă, am de făcut tot soiul de corvezi. Era

mai ușor pe vremea când mă aflam în bivuac, alături de soldații soțului meu, pe care-l urmăream cu credință... La revedere, fetițe.

Îi întinse mâna și după ce o mai privi o dată cu simpatie, plecă însoțită de *Madame Junot*.

Margaret rămase singură. Întâlnirea aceasta fusese atât de surprinzătoare, atât de minunată, încât părea de domeniul irealului. Acum era iarăși singură. Dar nu se mai simțea izolată. În Parisul acesta mare, găsisese o prietenă. O prietenă ciudată, zgomotoasă, mult mai în vârstă decât ea, dar pe care se putea bizui. Ceva nedeslușit, îi spunea acest lucru...

În marele salon, maresalii Junot și Augéreau stăteau răsturnați în fotolii și urmăreau evoluțiile savante și artificiale ale unui cadril.

— Ce facem? Mai stăm? întreba Augéreau, stăpânindu-și un căscat. S-a făcut târziu. Împăratul a plecat de mult. Cât să fie ceasul?

Junot scoase din buzunar un ceas de aur emailat, incrustat cu diamante.

— Strașnică moară! exclamă Augéreau cu admirație. Întotdeauna ai fost dat dracului de elegant, Junot. Eu n-am avut niciodată un orgoliu ca ăsta. Dar am să-mi cumpăr unul care să-l taie pe-al tău... Ei, ce mai așteptăm? Hai să mergem!

— Îmi aștept muierea să termine cu dansul, zise Junot care personifica răbdarea.

— N-ai decât. Eu m-am săturat să fac galerie, rosti Augéreau ridicându-se din fotoliu și întinzându-se de îi pârâiră oasele. Uite-o și pe nevastă-mea. Cine dracu e filfizonul cu care dansează?

— *Monsieur de Saint-Aldegonde.*

— Aha, Saint-Aldegonde.

Când evoluțiile cadrilului aduseră pe madame Augéreau cu partenerul ei în dreptul marelui, acesta o strigă.

— Ia fă-te încoa, femeie! Mai lasă topăială. Haidem acasă! Pic de somn.

Aruncându-i șaiul pe umeri, o împinse înaintea lui, îndemnând-o cu eleganță:

— Hai, cărei!...

Monsieur de Saint-Aldegonde incremenise în mijlocul salonului.

Richard Sunderland asistase la această scenă. Abia se stăpânea să nu pufnească în râs.

Talleyrand, care se afla alături de el, îi spusese zâmbind cu îngăduință:

— *Monsieur de Beauclair*, aici n-ai să găsești lumea foburgului *Saint-Germain*. Câte un conte autentic se mai strecoară și pe la noi. Dar majoritatea nobililor fac menaj aparte. Nu va trece însă mult și se va realiza și fuziunea dintre vechea aristocrație regalistă și noua aristocrație imperială. Prin forța lucrurilor.

— Dacă va fi timp, replică sibilin *Richard*.

— Bineînțeles, dacă va fi timp, repetă *Talleyrand*, prinzând aluzia...

Dar evenimentele se precipitară, depășind în mare măsură previziunile lui *Richard*.

În primele zile ale lui septembrie, *Lafont* îi vesti că tratativele oficiale dintre emisarii britanici și reprezentanții Franței, fuseseră definitiv rupte. Lordul *Lauderdale* se înapoiase în Anglia raportând că împăratul nu urmărea decât să câștige timp pentru a-și desăvârși înarmarea. Politica de pace a lui *Charles Fox* dăduse faliment. Decamăgirea aceasta fu pentru el lovitura de grație. În aceeași lună, căzu la pat și după o criză scurtă, își dădu sufletul. O dată cu el fu înmormântată și ultima speranță a încheierii unei păci între Anglia și Franța napoleoniană.

Septembrie avea să vadă încă un eveniment spectaculos. Izbucnirea războiului între Prusia și Imperiul Francez. Cei care-și puseseră nădejdea în invincibila armată prusacă, exaltată de spiritul lui Friederich cel Mare, se aleseră cu o mare dezamăgire. La 14 octombrie, trupele comandate de ducele de Brunswick fură zdrobite la Jena. Trufașul duce, care dăduse în 1792 celebrul și orgoliosul manifest care făgăduia nimicirea Parisului Revoluționar, pieri pe câmpul de bătălie. La Auerstaedt, ultimele unități ale armatei prusace plecară steagul. Toate fortărețele regatului, Hameln, Spandau, Preuzlow, Stettin, Magdeburg, Cüstrin, căzură pe rând în puterea invadatorilor. La 27 octombrie, Napoleon își făcu intrarea în Berlin. Regele Friederich-Wilhelm al III-lea și regina Louisa scăpară cu fuga. Statul Prusac încetase a mai exista. În Berlinul îngenucheat, Napoleon semnă la 21 noiembrie 1806, faimoasa proclamație prin care ordona blocada Angliei.

Dispozițiile erau draconice:

1. Insulele Britanice sunt declarate sub stare de blocadă.

2. Comerțul și orice comunicații cu Anglia sunt strict interzise.

3. Este interzis a se întreține corespondență cu Anglia. Scrisorile redactate în limba engleză, vor fi distruse.

4. Orice cetățean englez va fi socotit prizonier de război, oriunde s-ar afla.

5. Toate bunurile cetățenilor englezi vor fi confiscate și contravaloarea lor va fi plătită acelor care au suferit pagube de pe urma războiului cu Anglia.

6. Nici o navă, fie ea neutră, nu va fi autorizată să pătrundă în porturile Imperiului, dacă sosește din Anglia, sau din coloniile engleze.

7. Comerțul cu mărfuri englezești este și rămâne riguros interzis.

8. Orice persoană care va deține sau ascunde mărfuri englezești ori produse de orice fel ale acestei țări, va fi trimisă în fața tribunalelor militare...

Pentru Richard, proclamația echivala cu o lovitură de măciucă. Libertatea mărilor, pe care o ceruse întotdeauna, trecea în domeniul iluziilor. Napoleon voia să creeze o autarhie europeană. Lovind comerțul și industria britanică, lovea indirect și comerțul și industria statelor neutre de peste mări. Mai mult ca niciodată își dădu Richard seama cât de mult depindea el de Statele Unite. Centrul de greutate al afacerilor sale se deplasa din Europa în America. Era ridicol să mai rămână în Franța. Va lăsa la Paris pe Robert, iar el, împreună cu Henry, se va înapoia la New York. De acolo, îi va fi mai ușor să dirijeze multiplele tentacule ale casei Sunderland. Diplomatul familiei va gira conducerea întreprinderilor și afacerilor din Europa. Sarcină grea și primejdioasă. Robert va fi însă secondat de Amaury de Challais și de Jules Lafont, care își dovediseră capacitatea.

Napoleon trebuia doborât. Această concluzie se impunea mai hotărât ca niciodată. De pe urma regimului imperial, Richard nu mai aștepta nici un avantaj. Consecințele blocusului se făcuseră imediat simțite. Dintre cunoscuții lui Richard, primul care avu de suferit, fu Guy Wragby. Arestat de poliția imperială la Veneția, fu expedit în lagărul de prizonieri englezi de la Verdun. Richard interveni pe lângă Fouché. Nu reuși să obțină pentru prietenul său decât un regim ceva mai blând. În vreme ce Richard lua ultimele măsuri înaintea plecării sale în Statele Unite, ofensiva napoleoniană împotriva adversarilor Franței continua fulgerător. La 25 noiembrie, Napoleon părăsi Berlinul și la 19

decembrie intră triumfal în capitala Poloniei. Venise rândul rușilor, aliații Prusiei.

La Eylau se desfășură la 8 februarie 1807 cea mai ucigătoare bătălie din cursul tuturor campaniilor napoleoniene. Mai bine de o treime din combatanți pieriră în luptă. Spectacolul oferit de zecile de mii de morți, ce însângerau troienele de zăpadă, era îngrozitor. Nori de corbi înnegreau cerul plumburiu. Rezultatul bătăliei rămase nedecis.

La 14 iunie, ziua aniversării victoriei de la Marengo, armatele rusești, comandate de generalul Benigsen suferiră o cumplită înfrângere. Un armistițiu de treizeci de zile acordat de Napoleon, puse capăt ostilităților. Pacea fu semnată la Tilsit, în memorabila zi de 8 iulie 1807. Tratatul consfințea înfrângerea Prusiei, care pierdea jumătate din teritoriile sale și deschidea o eră de prietenie între Imperiul Francez și Imperiul Țarilor. Succesul lui Napoleon era total...

Richard fixase la 15 mai data plecării sale din Paris. Cu o săptămână înainte, se petrecu însă un fapt care îi dădu peste cap planurile. În dimineata zilei de 8 mai Margaret Sunderland nu se prezentă la micul dejun. Ritualul inflexibil hotărât de Richard, impunea tuturor membrilor familiei Sunderland să ia în comun micul dejun, prânzul și cina. Aceasta era una din nenumăratele mizerii pe care Margaret trebuia să le îndure zilnic.

În dimineata cu pricina, toată familia se asezase în jurul mesei, cu excepția lui Margaret. Pentru a-i sublinia întârzierea, Richard ordonase majordomului să nu servească micul dejun, până ce aceasta nu va sosi la masă. Dar când întârzierea depăși un sfert de oră, Henry, din ordinul tatălui său, trimise vorbă soției sale să se grăbească a coborî, căci era așteptată.

Servitorul se înapoie peste câteva minute, anunțând că doamna nu se afla în apartamentul ei și nici în restul clădirii. O femeie de serviciu o văzuse în zori, plimbându-se cu copilul în brațe prin grădină. Ora îi păruse nepotrivită pentru o plimbare, dar nu dăduse importanță faptului. De atunci, doamna și copilul numai fuseseră văzuți.

Palid, Henry se ridică în picioare.

Richard îl privi cu ironică milă.

— E atât de greu să înțelegi? Și-o fi găsit la bucătărie vreun prieten... și... și-a luat tălpășița. În locul tău, Henry, aș face apelul servitorilor.

Explicația era atât de insultătoare, încât Henry simți că i se urcă sângele în cap.

— Văr rog să nu uitați, Sir, că vorbiți de soția mea!

— Te plâng, Henry. Decât ți-ai pierde vremea certându-te cu mine, te-ai duce mai bine s-o cauți... Vei avea prilejul să constăți că am avut dreptate când m-am împotrivit acestei căsătorii...

Fără să mai aștepte sfârșitul frazei tatălui său, Henry ieși în fugă, sub privirile consternate ale celor prezenți.

— Bastien, servește micul dejun, porunci Richard majordomului.

Nici Robert și nici Sandra nu scoaseră vreun cuvânt. Tensiunea era atât de înaltă, încât preferau să tacă.

Calm, Richard reteză artistic oul prins în ghearele bogat ornamentate ale cupei de argint. Liniștea sa era aparentă. Disparația lui Margaret îi încurcă socotelile.

Fuga aceasta risca să reînvie focul dragostei lui Henry pentru soția lui. În ultima vreme, stângăciile, iritabilitatea, înstrăinarea ei treptată, începuseră a-l obosi. Tatăl său manevrase astfel, încât să scoată în evidență deficiențele educației lui Margaret. Această

persecuție continuă o înrăise, o îndepărtase nu numai de noua ei familie, ci și de Henry. De când sosise la Paris, îl cunoscuse în adevărata lui lumină. Timid, nehotărât, egoist, las. Manifestările lui de voință nu erau decât crize trecătoare. Tirania tatălui său îi strivea personalitatea, îi anihila tendința spre neatârnare, firească oricărui om ajuns în pragul maturității. Căsătoria lui cu Margaret fusese rezultatul unei astfel de manifestări bruște de voință. Mai târziu, nu făcuse nimic pentru a-și consolida căsnicia.

Margaret își dăduse seama că sfârșitul era în funcție de timp. Cu tenacitate de cârțiță, socrul ei făcea tot ce-i stătea în putință pentru a o micșora în ochii lui Henry. Convorbirea ei cu *Madame Lefèbvre* îi deschisese ochii. Trebuia să plece, înainte de a fi izgonită. În acest chip, va ieși din scenă cu toată demnitatea.

După balul de la palatul prințului de Bénévent, se întâlnise de câteva ori cu celebra maresaleasă. De fiecare dată, aceasta îi insuflase încredere în propriile ei puteri, îi întărise curajul.

— Fugi! E singura soluție. Dacă bărbatul te mai iubeste, va alerга după dumneata. În ochii lumii, dumneata vei fi aceea care ai rupt punțile, care ai refuzat să te mai lași călcată în picioare. Dacă nu reacționezi, ești pierdută! Fugi, fetița mea! Fugi! Înapoiază-te în mijlocul alor tăi. A celor care te iubesc, și îți prețuiesc însușirile...

Margaret îi urmase povața. Fugise în Anglia.

Deși blocusul Insulelor Britanice fusese proclamat, contrabandistii care împănau coastele Europei continentale, de la Brest și până la Königsberg, o ajutaseră să traverseze Canalul Mânecii. Era un trafic primejdios, dar care continua în ciuda restricțiilor imperiale.

Henry făcu încercări disperate spre a-și regăsi soția și copilul. Ceru chiar o audiență lui Fouché,

ministru al poliției. Îl imploră să dea de urma fugarei. Politicos distant, ducele de Otranta făgădui să facă imposibilul spre a-l servi. Dar nu se mișcă. Comploturile se țineau lanț. Regaliști și jacobini, anarhiști și vendeeni, juraseră moarte lui Napoleon și regimului imperial. Pentru a dejuca numeroasele conjurații, Fouché avea nevoie de o armată de polițiști. Nu-și permitea să-și descompleteze forțele de represiune, punând câțiva agenți pe urma soției tânărului Sunderland. Aceasta cu atât mai vârtos cu cât Richard Sunderland îl rugase în taină să nu ia nici o măsură pentru regăsirea fugarei.

Richard spera că timpul va cicatriza rănille sufletesti ale fiului său. Despre vâstarul acestuia nu se sinchisea. Consilierii săi juridici vor găsi un mijloc care să-i permită a înlătura din sânul familiei pe nepoftitul plod al lui Margaret Terril.

Îl indispunea că trebuia să-și amâne plecarea la New York. În condițiile create, Henry găsise iarăși suficiente resurse lăuntrice spre a pune piciorul în prag. Richard regreta că accesele de voință ale fiului său erau atât de prost alese. Era exclus să-l lase în Europa. De îndată ce Margaret ar afla că socrul ei a plecat în America, s-ar înapoia la Henry. Reconcilierea ar fi înduioșătoare. Henry ar cădea iarăși sub influența lui Margery. Și Richard era hotărât să împiedice acest lucru.

Și contele Metternich îl sfătui să-și amâne plecarea. Ambasadorul austriac, prevenit de Talleyrand în favoarea lui Richard Sunderland, îi declară în cursul unei întrevederi că zilele de glorie ale lui Napoleon erau numărate și că armatele rusești vor zdrobi trupele franceze.

Discuția avu loc înaintea bătăliei de la Friedland. Înfrângerea rușilor lui Benigsen și pacea încheiată la Tilsit slăbiră iluziile lui Richard în legătură cu invincibilitatea țarului Alexandru I. Raportul prezentat

de Jules Lafont asupra tratativelor secrete purtate de cei doi împărați la Tilsit îi întărește credința că Napoleon avea să mai dirijeze destinele Europei.

În cadrul primei lor întrevederi, Alexandru deschisese discuția cu următoarele cuvinte: „Sire, urăsc pe englezi tot atât de mult ca și dumneavoastră”. Napoleon răspunsese prompt: „În cazul acesta, pacea este ca și încheiată”.

Pentru Anglia, aceste fraze sunară ca un clopot de înmormântare. Tilsit impunea o concluzie. Războiul abia începea. Jules Lafont, neprețuitul Jules Lafont, mai făcu o surpriză șefului său, punându-i pe masă copia textului convenției secrete încheiate la Tilsit între Napoleon și Alexandru. Acest tratat, care urma să răstoarne ordinea politică europeană, avea să rămână mai bine de opt decenii inaccesibil cancelarilor europene, cu excepția ministerelor de Afaceri Străine ale Franței și Rusiei, care urmau să păstreze câte un exemplar sigilat, în taințele lor blindate. În afară de Napoleon și Alexandru, numai regele Prusiei fusese informat asupra unor articole care priveau direct țara sa. Tratatul avea în esență următoarele prevederi: Franța și Rusia își luau angajamentul să-și acorde reciproc sprijin în orice acțiune militară, pe care una din părți ar întreprinde-o împotriva altei puteri europene; statul vizat era Anglia. O clauză importantă prevedea a se impune Danemarcei, Suediei și Spaniei să rupă relațiile comerciale cu Anglia. În sfârșit, Austria va fi silită a se alătura acestei coaliții. Întâia măsură practică avea să fie închiderea Mării Baltice pentru navele britanice. În cazul declanșării ostilităților, flota daneză va fi folosită împotriva Angliei.

Richard citi convenția, apoi se întoarse spre Lafont:

— Ești sigur că în afară de Napoleon și de țară, nimeni nu mai posedă textul acestui tratat? Nimeni? Nici *Monsieur de Talleyrand*?

— Nici *Monsieur* de Talleyrand și nici prințul Czartorysky, ministrul de externe al Rusiei. Clauzele cu Danemarca nu le cunoaște nimeni. Absolut nimeni.

Richard rămase impresionat de eficiența lui Lafont.

— Challais îți va înmâna în cursul acestei zile suma de cinci sute de mii de franci. Și acum, încă o întrebare: Cum ai ajuns în posesia acestui document?

— *Cherchez la femme*. Iată formula folosită, *Monsieur*. Pe pluta amenajată pe râul Niemen, pentru a adăposti întrevederile celor doi împărați, se afla și un ofițer din armata rusă, locotenentul Mihail Vorontzov, care împreună cu un ofițer francez, făcea de gardă la intrarea salonului în care discutau Napoleon și Alexandru. Locotenentul Vorontzov a auzit, fără voie, mai toate discuțiile. A înregistrat în memorie articolele convenției, pe care mai târziu le-a asternut pe hârtie, spre a le trimite tatălui său, prințul Vorontzov, fost ambasador al Rusiei la Londra. La un chef, locotenentul Vorontzov, căruia i se urcase șampania la cap, s-a laudat că posedă textul convenției. Vorbele lui mi-au ajuns la ureche. I-am pus imediat pe urme o așa-zisă contesă poloneză, care după o noapte de dragoste, l-a drogat și i-a furat scrisorica. Acesta este exemplarul pe care-l aveți pe masă. Cred că în linii mari, locotenentul îl mai ține minte. În orice caz îi va fi greu să-l reconstituie în întregime.

Richard respiră adânc. Era satisfăcut. Ori de câte ori obținea câte un mare succes, încerca o exaltare mai plăcută decât o beție cu stupefiante. În aceeași seară, Richard chemă pe Robert în biroul său. După ce se asigură că ușile sunt bine închise, se așează la birou.

— Robert, vreau să-ți încredințez o misiune foarte importantă.

Cu gesturi studiate scoase din buzunar copia tratatului.

— Vezi tu documentul acesta? Are o poveste lungă...

După ce-i istorisi chipul în care ajunsese în posesia sa, adăugă:

— Este imperios necesar ca documentul să parvină în Anglia. La Londra. Ți-am mai spus. Misiunea este grea. Dar trebuie îndeplinită.

Robert se înclină.

— Sunt la ordinele dumneavoastră, Sir. Mi-aș permite o întrebare. De ce nu-l folosiți pe Lafont pentru această misiune? Pentru el ar fi floare la ureche să trimită documentul la Londra.

— Întrebarea e justificată, spuse Richard. Am să-ți răspund. Era imposibil să mă adresez lui.

— De ce? Lafont este șeful serviciului dumneavoastră de informații. În această calitate...

Richard suspină adânc.

— Lafont este și francez. Nu-i putem pretinde să-și trădeze țara. Este suficient că nu mi-a cerut să-i spun ce am de gând să fac cu documentul.

Robert clătină din cap în semn de încuviințare.

— Vă înțeleg, Sir. Documentul va ajunge la destinație.

După câteva clipe, adăugă:

— Mult trebuie să iubiți dumneavoastră Anglia, de vreme ce îi puneți la dispoziție copia unui tratat de o importanță atât de vitală pentru existența ei.

Richard luă de pe birou un *coupe-papier* de malahit, pe care începu să-l învârtască între degete.

— Crezi că iubesc Anglia?... Hm!... Nu o iubesc de loc, Robert. Englezii sunt o națiune de neguțători rapaci, care pun propriile interese mai presus de orice. Lumea întreagă poată să se ducă de râpă. Numai lor să le meargă bine.

Robert schiță un gest de mirare.

— Atunci?

— Și eu sunt egoist și rapace. Nu servesc Anglia, ci interesele casei mele.

— Ale dinastiei Sunderland-Beauclair, zâmbi Robert.

— Exact. Tu mă înțelegi mai bine decât Henry. Richard lăsă *coupe-papier*-ul pe masă, și se ridică în picioare.

— O dată ajuns în Anglia, vreau să treci și pe la Cardiff. Aș dori să știu dacă Margaret s-a întors la părinții ei.

— Prea bine, Sir. Când trebuie să plec?

— Măine în zori.

— Ruta?

— Prin Spania și Portugalia.

— Pe această rută vei pierde mult timp.

— Nu e prudent să traversezi Canalul Mânecii pe un vas de contrabandiști francezi. Dacă ai fi prins, ai fi trimis în fața Curții Martiale.

Robert răsă cu nepăsare.

— Sunt deprins cu riscurile, Sir. Nu uitați că am participat la debarcarea din Saint-Domingue.

Richard puse mâna pe umărul feciorului său.

— Ești curajos, băiete. Îmi place.

— Încerc să vă semăn, Sir.

— Prefer să pleci prin Spania.

— Lăsați-mă să trec prin Olanda. Cifrez documentul. Chiar dacă sunt prins, procedez astfel încât să nu compromit pe nimeni. Casa Sunderland-Beauclair trebuie să rămână deasupra oricăror bănueli.

— Dacă reușești să duci la bun sfârșit această misiune, casa Sunderland-Beauclair își va asigura, pentru un oarecare timp, recunoștința guvernului britanic. Recunoștință care-mi va permite să exercit fără stânjenire, negoțul pe mări.

— Numai pentru un oarecare timp?

— Oamenii politici au memoria scurtă, Robert. Nici memoria mea nu e mai durabilă. Azi prietenul Angliei. Măine s-ar putea să-i fiu dușman aprig. Totul e în funcție de interese... Da, da. De multă vreme am renunțat la sentimentalisme. Nu mai cred în prietenii eterne. Nici în jurăminte. Nici în oameni. Îi disprețuiesc... Dar mă servesc de ei.

Nimeni din anturajul lui Richard Sunderland nu fu informat de plecarea lui Robert. Sandra stia doar că soțul ei urma să facă o inspecție de câteva zile la fabrica de armament din Nantes.

Richard era conștient de primejdia la care se expunea fiul său. Acțiunea aceasta era însă absolut necesară. Guvernul englez era indispus de sprijinul financiar dat de casa Sunderland Franței și Spaniei. Fabrica de armament de la Nantes furnizase armatei franceze puști, tunuri și muniții, folosite împotriva aliaților Angliei. Armamentul navelor de război care înfruntaseră flota britanică la Trafalgar provenea din uzinele aceleiași case. Copia tratatului secret pe care Richard Sunderland îl oferea Angliei avea menirea să înlăture asperitățile unei ostilități crescânde. Richard prevenea o criză. Guvernul englez ar fi putut oricând să-i confieze fabrica de armament de la Cardiff, fondurile angajate în Anglia și proprietățile de la Londra.

Câteva zile după plecarea fiului său, Richard avu o întrevedere cu Talleyrand, care se înapoiase de la Tilsit. Talleyrand nu se mai bucura de încrederea împăratului. În cursul negocierilor de pace încercase să frâneze tendințele expansioniste ale lui Napoleon. Galopul nebunesc al evenimentelor îl făcuse să ajungă la concluzia că pentru binele Franței și al Europei puterea napoleoniană trebuia nimicită.

După înapoierea sa la Paris, cedase departamentul Afacerilor Străine lui Champagny, fostul titular al

Internelor. În schimb, primise demnitatea de Vice-Mare Elector, bogată în onoruri, dar fără influență politică. Ostilitatea lui față de regimul imperial nu mai era o taină pentru nimeni. Duplicitatea sa era însă atât de subtilă, încât neinițiații nu luau în serios atitudinea sa opoziționistă. O socoteau o simplă fanfaronadă.

În cursul întrevederii sale cu Richard, față de care se deprinsese să vorbească deschis, Talleyrand încercă să-și justifice comportarea:

— Mi-e îngăduit să asist pasiv la ruina țării mele? Nu am obligația morală să încerc a salva tot ce mai poate fi salvat? Franța merge la dezastru. Victoriile împăratului sunt tot mai scump plătite. Europa a ajuns un imens cimitir. Condițiile impuse învinșilor sunt atât de draconice, de umilitoare, încât în ele înșile se zămislește germenul revanșei. În loc să-și consolideze regimul, Napoleon și-l subminează cu bună știință. Ambiția lui nu mai cunoaște margini. Se socotește omul providenței. Are o încredere nemăsurată în geniul lui. Această încredere îl împinge la prăbușire. Unii mă învinuiesc de trădare. Sunt totuși împrejurări în care trădarea este o datorie patriotică. Știți ce i-a spus deunăzi Napoleon lui Metternich? „Un om ca mine, nu ține seama de viața unui milion de oameni.”

Richard fu ispitit să-i vorbească despre misiunea încredințată fiului său, dar se abținu. Se mărgini să-l asigure pe Talleyrand de toată simpatia și sprijinul său. Cuyinte mari, care nu angajau însă la nimic.

— Regret, *Monsieur* de Talleyrand, că afacerile mă silesc să plec în Statele Unite. Aș fi preferat să rămân alături de dumneavoastră. Din nefericire, evenimentele mă depășesc. La Paris, îmi va ține locul fiul meu Robert. A primit instrucțiuni exprese să păstreze cu dumneavoastră aceleași legături de prietenie și colaborare care au fost atât de rodnice

până acum și pentru dumneavoastră și pentru mine. Pe fiul meu să vă bizuiți ca și pe mine însumi...

Înainte de a pleca în Statele Unite, Richard mai făcu un demers pe lângă ministrul Mollien, cerând să i se achite câteva creanțe întârziate în valoare de zece milioane de franci.

— Vă rog să remarcați, excelență, că aceasta e numai o parte din sumele ce-mi datorează statul francez.

Mollien îi ținu un adevărat discurs, încercând să-i demonstreze cu lux de cifre, imposibilitatea momentană de a achita chiar și această sumă. Pentru prima oară Richard își pierdu cumpătul. Ridică tonul, izbi cu pumnul în masă și amenință că va reclama împăratului refuzul ministrului.

— Franța nu este un particular pe care să-l declar în încetare de plăți, strigă el fără să mai țină seama de înalta autoritate a lui Mollien. A sosit momentul să restabiliți încrederea publicului în finanțele statului. Mi-ați cerut armament. Vi l-am livrat. Achitați-l! Nu mai sunt dispus să fac concesii.

Ministrul încreți sprâncenele, făcu o mutră ofensată, apoi se ridică în picioare, lăsând a înțelege că socotea audiența încheiată. Când văzu că aceste mijloace rămân inoperante, schimbă tonul și cu aerul scârbit al unui om dispus să admită orice, numai să scape de prezență inoportună acceptă să plătească șase milioane.

Richard părăsi furios biroul ministrului.

După ce se urcă în trăsură, Lafont, care îl însoțise la minister scoase din buzunar un carnet și îl desfăcu tacticos.

— Cum vreți, *Monsieur*, ca Mollien să vă achite milioanele datorate, când numai în cursul acestui an a plătit 263 000 franci mareșalului Bessières, 1 254 945 lui Berthier, 450 000 lui Cambacérès, 200 000 lui Coulaincourt, 100 000 lui Champagny,

910 000 lui Davout, 198 000 lui Mortier, 728 000 lui Ney, 162 000 lui Savary, 305 000 lui Soult, 270 000 lui Duroc, 500 000 lui Masséna. N-am făcut decât să vă spicuiesc câteva cifre. Dacă le totalizați, veți constata că maresalii și înalții demnitari ai imperiului costă multe milioane. Napoleon le cumpără scump devotamentul. Cum vă închipuiți că Ney, Masséna, Davout sau Bernadotte ar accepta supremația unui om care — în definitiv — s-a ridicat din rândurile lor, dacă nu ar fi atât de bine plătiți? Lumea s-a deprins să vadă în maresalii lui Napoleon niște eroi încununati de o aureolă de glorie. Eu văd o mână de aventurieri, setosi de bani și de succese.

Richard se uită uimit la interlocutorul său.

— Nu te știam atât de ostil actualului regim.

Lafont lăsa privirile să i se piardă în gol.

— Am avut trei frați, *Monsieur*. Unul a murit la Rivoli, altul la Austerlitz și ultimul la Eylau. Cred că nu mai e nevoie de alte explicații...

La începutul lui septembrie, Richard anunță lui Henry decizia de a părăsi Parisul la 15 ale lunii.

— Dacă până la acea dată nu găsești pe Margaret, roagă pe Lafont să o caute prin agenții săi. În orice caz nu e permis să primejduim interesele casei noastre, pentru o femeie.

— Femeia aceasta e soția mea, Sir, îndrăzni să răspundă.

— Pentru mine nu mai e decât o aventurieră, rosti Richard sec. În ceea ce te privește, dacă te încapățânezi să rămâi la Paris, o faci pe propria ta răspundere. Bineînțeles, nu vei întârzia să suporti și consecințele. Prerogativele tale vor trece asupra lui Robert. După moartea mea, el va rămâne șeful casei Sunderland. Vei deveni un simplu particular. Potrivit

testamentului meu, nu vei mai avea dreptul să te amesteci în conducerea afacerilor casei noastre. Îți voi fixa o compensație bănească pentru drepturile pe care le pierzi. Și cu aceasta încheiem capitolul.

Pe Henry îl încolți spaima. Nu era plămădit din aluatul acelor oameni care renunță la o coroană pentru ființa iubită.

— N-am spus, Sir, că refuz să vă urmez la New York...

— Cu atât mai bine. Și acum să schimbăm subiectul. Avem lucruri mai importante de discutat.

Nici Lafont nu făcu nimic pentru regăsirea lui Margaret. Primise în acest sens dispoziții categorice din partea lui Richard Sunderland.

Henry aștepta cu groază ziua plecării. Era mai îndrăgostit de Margaret ca niciodată. Amorul propriu rănit, dorul de copil, amintirea primei lui dragoste, contribuiau să atâțe jăraticul unei iubiri care în ultimul timp mocrnise sub cenușă.

În același timp, Richard primi vestea bombardării orașului Copenhaga de către flota de război britanică din Marea Baltică. Ploaia de ghiulele căzuse asupra capitalei Danemarcei patru zile de-a rândul. Pieriseră mii de oameni. Mai mult de jumătate din oraș căzuse pradă flăcărilor. Flota daneză, pe care Napoleon și Alexandru intenționaseră să o folosească împotriva Angliei, fusese capturată de englezi. Această energică acțiune militară dovedi lui Richard că fiul său își îndeplinise sarcina.

Lumea, necunoscând dedesubturile acestei operațiuni, înfieră actul de violență al Angliei care, în disprețul legilor internaționale atacase o țară neutră. Opinia publică se revoltă până și în Marea Britanie. Lordul Malmesburry, subsecretar de stat, demisionă în semn de protest. Lordul Grenville admise că Anglia

își crease o situație imposibilă. Făcu totuși rezerve, declarând că sosise timpul ca inamicul să fie combătut cu propriile sale arme. Ambasadorul Angliei la Copenhaga, Jackson, care declanșase acțiunea, dând un insolent ultimatum Danemarcei, fu primit foarte rău de regele George al III-lea.

— Te-ai prezentat și prințului de Wales? întrebă regele fără nici o introducere.

— Da, Sire.

— Cu ocazia acestei întrevederi, unde se afla prințul? În capul de sus al scării?

— Nu, Sire, replică Jackson surprins. Se afla la parter.

— Norocul dumitale, replică regele. Dacă aș fi fost în locul lui, ți-aș fi dat un picior în spate, ca să te arunc pe trepte în jos...

Secretarul de stat Canning, care ordonase bombardarea Copenhagăi, lăsă să treacă furtuna, fără a încerca să se disculpe. Făgăduise lui Robert Sunderland că nu va dezvălui numele celor care-i transmisese ră copia convenției secrete încheiate la Tilsit. Își respectase angajamentul. Taina aceasta avea să o ia cu el în mormânt. La 10 septembrie, Robert, sosi la Paris. Își făcuse datoria, fără să trezească bănuieli. Când se văzu între patru ochi cu fiul său, Richard îl îmbrățișă.

— În sfârșit, Robert, ai trecut cu succes ultimul tău examen. De azi înainte în ochii mei ești un om. Plec la New York fără nici o grijă, știind că te las în locul meu. Păcat că Henry nu-ți seamănă.

Robert își informă tatăl că Margaret sosise la Cardiff.

— Foarte bine. Aceasta e în folosul nostru.

În prezința plecării, Henry sorbi până la fund paharul cu venin. În prezența părintelui său, semnă o

procură prin care autoriza pe avocatul Gilbert Radiguet să deschidă acțiune de divorț împotriva lui Margaret Sunderland.

La 15 septembrie, Richard și Henry părăsiră Parisul, iar la 1 noiembrie debarcară la New York.

Capitolul douăzeci și doi

Vera Cruz...

Soarele revarsă foc peste marea de un albastru violent, tropical, peste țărmul plat, nisipos, cu dune alungite, decolorate...

Vera Cruz...

Un dig de piatră cenușie, înfipt ca un pinten în crupa netedă și strălucitoare a mării. Case joase — cuburi galbene, trandafirii, roșcate...

Două insule, apropiate de țărm, țin de urât portului. Insula Sacrificios, pe care se înalță franjurile palmierilor și stânca pe care face de strajă străvechiul fort San Juan de Uloa. Citadelă mândră, fortăreață și temniță totodată... Zidurile masive au văzut debarcări de pirăți, cicloane, bătălii navale, serbări pitorești, flote de galioane, corăbii cu pavilioanele cele mai felurite...

Cerul arde... Arde și plaja de chihlimbar... Valurile se rostogolesc, răcorind nisipul... Rechinii bântuie apele golfului Campeche. Îndrăzneți, se apropie de țărm. Aripioarele lor dorsale lasă o dâră subțire pe învelișul emailat al mării...

În dreptul fortăreței, stă ancorată o corabie cu linii suple, alungite. Pe punte, forfotă. Se fac pregătiri de

plecare. La provă scapără în soare litere de alamă: „The Royal Dragon“.

În zgomot de lanțuri, ancora — care a mușcat până atunci nisipul submarin — e smulsă din adâncuri și ridicată la suprafață. Pe puntea de comandă, căpitanul dă ordine scurte. Pânzele se desfășoară, orbitor de albe, sub potopul de raze fierbinți. Dinspre larg suflă un vânticel răcoros. Pânzele, asemenea unor uriașe scoici, adună în găoacea lor boarea umedă, se umflă și fac să se urnească nava...

În cea mai încăpătoare și mai frumoasă cabină, Adrien de Beaulieu stă în fața unei hărți a celor două Americi. Îl interesează în special Mexicul, Guatemala, Grenada, Peru și Rio de la Plata. Urmărește pe hartă rutele navelor care încarcă aur, platină, diamante și argint, de pe coastele occidentale ale Americii de Sud. Buenaventura și Guayaquil, Iquique și Antofagasta, Coquimbo și Valparaíso, sunt porturile din care pornesc spre Sud corăbiile îngreunate ale casei Sunderland-Beauclair, pentru a ocoli Capul Horn și a urca apoi spre nord-est, pe lângă insulele Falkland. Merg paralel cu coastele Audienciei de Buenos-Aires și ale Braziliei, și pătrund în apele vesnic albastre ale Mării Caraibilor.

Pentru toate aceste nave, Vera Cruz este un punct obligatoriu de trecere. Vera Cruz este centrul în care se depozitează aurul și argintul scos din ruinele Noii Spanii, dublonii și piaștrii ridicați din visteriile din Mexico. Vera Cruz servește de antrepozite pentru metalele prețioase, scoase din măruntaiele munților din Guatemala și Caracas. De la Vera Cruz, corăbiile casei Sunderland-Beauclair transportă la New York aurul și argintul. Pivnițele blindate ale Băncii Manhattan au ajuns neîncăpătoare pentru cele treizeci de milioane de piaștri de argint, pentru cele douăzeci și două de milioane de dubloni de aur și

pentru barele de platină, aur și argint, în valoare de treizeci și cinci de milioane de dolari, pe care Adrien de Beaulieu le-a expediat de la Vera Cruz.

Douăzeci de milioane de plăști au luat drumul Spaniei, și alte cincisprezece au ajuns în Franța.

Adrien de Beaulieu a reușit acest magnific tur de forță trecând peste blocusul ordonat de Napoleon, peste Ordinul Consiliului, aplicat de Anglia drept represalii, și peste decretul de la Milan, ultima măsură luată de Franța în materie de comerț maritim.

„Când se bat dulăii, e vai de pielea câteilor” glăsuiește un bătrân proverb. Aceasta era situația neutrilor în timpul epicei războiri dintre Marea Britanie și Franța imperială.

Blocusul Insulelor Britanice, declarat de Napoleon la 21 noiembrie 1806, interzicea accesul pe continent a mărfurilor de proveniență engleză, precum și intrarea în porturile Franței și ale aliaților ei, a oricărui vas neutru, care ar fi făcut escală în vreun port britanic.

Anglia nu întârziase a aplica represalii. Printr-un ordin de Consiliu din 7 ianuarie 1807 închisese neutrilor toate porturile dominate de Franța. Această restricție nu se aplica vaselor neutre, care înainte de a intra în porturile continentale se opreau într-un port englez, unde plăteau o taxă. Aceeași formalitate trebuia îndeplinită și la întoarcere. Ordinul Consiliului nu era numai o ripostă la blocada franceză ci avea și rostul să pună stavilă puterii comerciale crescânde a Statelor Unite, care de la o vreme concura comerțul britanic.

După câteva săptămâni, Napoleon replicase printr-un nou decret semnat la Milano, prin care declara că orice navă neutră ce vizitase sau plătise taxe în vreun port britanic, putea fi confiscată dacă acostă pe continent.

Aceste decrete și contradecrete puneau Statele Unite într-o situație grea. Dacă le ignora, risca să-și

piardă treptat toată flota comercială. Dacă se resemna să păstreze legături comerciale numai cu unul dintre beligeranți, se expunea la represalii din partea celuilalt.

În aceste condiții vitrege, Adrien de Beaulieu reusise totuși să expedieze în Europa piaștri și dubloni. Obligațiile luate de Richard Sunderland față de Spania erau îndeplinite cu mari dificultăți și cu tot atât de mari întârzieri. Dar erau îndeplinite. Și aceasta rămânea cea mai însemnată realizare.

Este adevărat că navele casei Sunderland-Beauclair se bucuraseră de un tratament oarecum preferențial din partea autorităților britanice. Copia convenției secrete de la Tilsit, predată de Richard Sunderland Angliei, îi asigura unele menajamente din partea acestora. Câte un amiral britanic mai intransigent sau mai puțin informat asupra combinațiilor de culise, puneă mâna pe câte o încărcătură, și o trimitea la Londra.

Richard nu protesta. Erau riscuri inerente unor operații atât de hazardate. Pe lângă un transport capturat scăpau alte zece. Era suficient. Beneficiile acopereau pierderile...

Adrien de Beaulieu mergea la New York, unde fusese convocat de socrul său. Cu acest prilej, avea să-i relateze realizările sale.

Știa că va fi primit cu brațele deschise. Rezultatele obținute cu prețul unor strădanii uriașe fuseseră deasupra oricăror așteptări. Nici flotele de galioane ale puternicei Spanii de odinioară nu reușiseră să transporte într-un timp atât de scurt, cantități atât de însemnate de metale prețioase. Pierderile erau, comparativ, minime. Pirații nu izbutiseră să-i captureze decât două transporturi. Când erau atacate, navele casei Sunderland deschideau fără veste sabordurile și din simple nave de comerț, se transformau în fortărețe plutitoare.

Dar Adrien de Beaulieu nu avea să prezinte numai rapoarte trandafirii. De la o vreme observase o agitație îngrijorătoare în sânul populației din coloniile spaniole. Indienii, care secole de-a rândul munciseră în mine, în condiții inumane și fără să îndrăznească a crăcni, începuseră să dea semne de nemulțumire. La Rioja, Santiago, Jiron, Bucaramango, Loja, El Callao, San Luis Potosi, Saudia, avuseseră loc tulburări, ce-i drept, ușor reprimare, dar care constituiau totuși un indiciu asupra stării de spirit din colonii. Ideile Revoluției Franceze nu erau străine de această stare de efervescentă. Blocusul continental, care izolase Spania de coloniile ei din cele două Americi, contribuisese de asemenea la slăbirea autorității Metropolei, asupra supușilor de peste mări.

Generalul venezuelean Francisco de Miranda, care deținuse câteva înalte comandamente în armata Franței revoluționare, încercase în 1806 să debarce pe teritoriul Venezuelei în fruntea unui detașament de eliberare, cu scopul de a smulge puterea din mâna căpitanului general al Caracasului, don Juan de Casas. Deși fusese sprijinit de flota amiralului englez Cochrane, Miranda eșuase. Acest general, despre care Napoleon spune că e un „Don Quijote căruia îi lipsește numai nebunia”, avea să-și încheie cariera în temnița unei fortărețe spaniole.

Lupta lui găsisese însă un imens ecou în America latină. Alte evenimente politice și militare aveau să dezvăluie creolilor din această parte a lumii conștiința propriei lor forțe.

Englezii, care după bătălia de la Trafalgar obținuseră stăpânirea necontestată asupra mărilor, se gândiseră să profite de această împrejurare, pentru a acapara coloniile spaniole. Organizaseră trei expediții de cucerire: una în Chili, alta în teritoriile viceregatului Rio de la Plata și ultima, în provinciile de nord ale Căpităniei Generale a Caracasului. Toate

trei expedițiile eșuaseră, față de rezistența dârză a coloniștilor. Aceste succese obținute numai cu resurse proprii, și fără nici un ajutor din afară, treziseră în mintea localnicilor veleități de independență. Autoritățile spaniole încercau să înăbușe această tendință, dar valul de fund care se pusese în mișcare era mai puternic decât mijloacele de represiune.

În acea epocă, America latină amintea frământările unui vulcan gata să erupă. Această fierbere fusese încă o stavilă în calea misiunii lui Adrien de Beaulieu. Raportul pe care urma să-l prezinte socrului său avea să înfățișeze toate aceste aspecte bune sau rele...

La 1 decembrie, Adrien sosi la New York. La 2 decembrie se ținut la sediul Băncii Manhattan o ședință care avea să rămână de pomină în analele casei Sunderland-Beauclair. De față erau Richard Sunderland, fiul său Henry, Wilbur Morrison și principalii lor colaboratori, Asista și Charles Sunderland, al treilea fiu al lui Richard, care sosise de curând la New York, în urma invitației exprese a acestuia.

Scrisoarea prin care tatăl său îl chemase în America era redactată în termeni tari:

„Sunt indignat de comportarea ta în Anglia. Ai izbutit să ne faci numele de răs. Trebuia să te illustrezi și tu cu ceva.

Această situație nu mai poate dura. Te poftesc să te imbarci neîntârziat pe «Royal Oak», și să te înapoiezi în America. A sosit vremea să dau o întrebuințare practică firii tale prea clocotitoare. Te voi trimite fie la New Orleans, unde casa noastră are interese, fie în Noua Spanie, unde vei lucra sub ordinele cumnatului tău, Adrien de Beaulieu. Țin să-ți relev un dicton cu multă circulație în Sud: «Bărbații din New Orleans trăiesc mai puțin decât femeile».

Cred că ai priceput despre ce e vorba. Spiritele se înfierbântă atât de repede, încât pistoalele încep să tragă, mai înainte ca oamenii să fi avut timp a cugeta. Exact ceea ce îți trebuie. În Noua Spanie, condițiile de viață sunt asemănătoare. În această atmosferă de violență și brutalitate, te vei simți în elementul tău. Te previn însă că vei avea de-a face cu adversari care vor reacționa altfel decât inofensivul lector de la Oxford, care te-a lăsat să-l îmbrâncești în bazinul cu apă, fără a schița un gest de apărare...”

Charles răspunsese cu entuziasm la chemarea tatălui său. Scrisoarea nu numai că nu îl timorase, dar îi ascuțise și mai vârtos combativitatea.

Raportul lui Adrien de Beaulieu nu îi făcu o impresie deosebită. Înșiruirile de cifre îl obosiră. În schimb, numele localităților citate, sonoritățile lor spaniole, atmosfera exotică pe care o evocau, îi treziră curiozitatea. Deși împlinise douăzeci de ani, Charles visa numai aventuri, de parcă n-ar fi ieșit încă din vârsta copilăriei.

Richard îl privea cu îndoială. Era firesc să nu-i inspire încredere acest roșcovan masiv ca un taur, violent, flușturistic, afemeiat, bizar, arțăgos și incapabil de a gândi profund. Charles părea destinat să nu fie decât o anexă a fraților săi.

Până și culoarea roșie a părului său era un subiect de mirare. În copilărie, Charles fusese blond. Cu timpul, părul i se închisese, luând o nuanță roșcată, ce amintea aurul vechi, ca mai târziu să capete tonuri de un roșu aprins, ca flacăra. La Oxford era poreclit Hercule. Ca și legendarul locatar al Olimpului făcea isprăvi care lăsau cu gura căscată pe colegi și profesori. Puterea lui era atât de extraordinară, încât nici un boxer profesionist nu se încumeta a i se împotrivi. Cu o lovitură de pumn aplicată între coarne, culca la pământ un taur. Îndoia cu degetele cele mai mărunte monede, iar potcoavele le răsucea

în toate chipurile. Lupta, folosirea forței, devenise pentru Charles o a doua natură.

Pasajele din raportul lui Adrien de Beaulieu, care relatau extinderea și agravarea tulburărilor în coloniile spaniole, fură pe placul lui Charles, care își zise că acolo i se va găsi și lui o întrebuintare.

Același raționament îl făcea și Richard. Evident, față de amploarea operațiilor întreprinse, era necesar să i se încredințeze lui Beaulieu un personal sporit și credite superioare. Pe Charles îl va trimite în Noua Spanie. În Mexico, temperamentul său exploziv va face mai puține ravagii decât la Londra sau la Oxford. Răspunderea ce-i va apăsa umerii, îi va mai potoli clocotul lăuntric, cumițindu-l, așa cum se cuvine unui tânăr care a depășit vârsta adolescenței...

După raportul lui Adrien de Beaulieu, ascultat cu atenție încordată, după dările de seamă prezentate de Wilbur Morrison, directorul Băncii Manhattan, și de James Stewart, directorul adjunct al uzinei de armament de la New Schenectady, luă cuvântul Richard.

Când se ridică din jețul prezidențial, se făcu liniște ca într-un templu în care marele preot apare în fața drept credincioșilor pentru a oficia serviciul religios. Patruzeci de perechi de ochi încercau să descifreze expresia de pe chipul lui Richard Sunderland. Patruzeci de directori, de consilieri tehnici sau juridici, așteptau cu respirația tăiată aprecierile și hotărârile sale.

Era prima ședință de acest fel pe care Richard o prezida după nouă ani de lipsă din Statele Unite. În capul mesei, marele patron stătea drept ca o lumânare, tâmpilele albe îi accentuau atitudinea de o demnitate elegantă, dar totdeodată dârză.

Toți își făcuseră cu prisosință datoria. Toți luptaseră pentru izbânda casei Sunderland.

Rezultatele erau deasupra oricăror elogii. Întreprinderile din Statele Unite, controlate de Richard, crescuseră, realizaseră beneficii uriașe. Evident, aceste izbânzi, fuseseră obținute, datorită directivelor marelui patron. Dar munca încordată, priceperea, destoinicia, devotamentul colaboratorilor și subalternilor săi, contribuiseră în mare măsură la edificarea succesului. În vreme ce în Anglia și în Franța, casa Sunderland-Beauclair înregistra o stagnare a afacerilor, o criză latentă, susceptibilă oricând a lua proporții, în Statele Unite ascensiunea era continuă. Cei patruzeci de oameni, conducători ai unor întreprinderi ce totalizau un capital de peste o sută de milioane de dolari și care țineau în mână lor soarta a zeci de mii de muncitori de uzină, de marinari, mineri, funcționari, ingineri, economiști, așteptau cu legitimă nerăbdare un cuvânt de mulțumire, un elogiu, poate chiar gratificații și recompense..

Și Richard vorbi:

— *Gentlemen*, am ascultat rapoartele dumneavoastră. Rezultatele obținute îndrituiesc un optimism moderat. Ne așteaptă încercări grele. Foarte grele. Sper că veți reuși să le faceți față. Măine după amiază, la șase, va avea loc o nouă ședință, prezidată de Mr. Morrison, care vă va comunica hotărârile mele. *Gentlemen*, bună seara!

Înclină ușor din cap, în vreme ce colaboratorii uluiți se ridicară în picioare. Urmărit de Wilbur Morrison și de fiii săi, Richard părăsi sala consiliului. După plecarea lui, cei rămași se priviră consternați.

Leslie Clinton, consilierul economic pentru afacerile americane, un tânăr, dar capabil laureat al Universității Princeton, scapă o remarcă ce voia să fie glumeață.

— Marele Mogul și-a spus cuvântul!

Nimeni nu-i relevă spiritul. Nici un surâs nu destinase expresia întunecată a chipurilor celor prezenți.

Ce voise să spună Richard Sunderland? Laconismul său era îngrijorător... „Marele Mogul și-a spus cuvântul!” Abia acum realizară cu toții pregnanța acestor cuvinte. Leslie Clinton nu gresise. Richard Sunderland amintea într-adevăr un mare mogul care hotărăște în primă și ultimă instanță, fără să dea nici o socoteală vizirilor săi.

În noaptea aceea avu loc o ședință secretă de lucru în biroul lui Richard Sunderland din vila sa de lângă Battery.

Nu chemase decât pe Wilbur Morrison, pe Adrien de Beaulieu și pe James Stewart. Henry și Charles asistau de drept, potrivit concepției lui Richard, care voia să-și inițieze vlăstarele în toate secretele. Se mai afla de față și Norman McKreely, primul secretar, care avea misiunea să înregistreze în scris discuțiile purtate și hotărârile luate. Richard era întunecat și gânditor. După ce aruncă o ultimă privire asupra colaboratorilor, începu cu voce egală:

— *Gentlemen*, v-am adunat spre a vă comunica hotărârile mele și a vă expune motivele care le-au justificat. Țin să le cunoașteți, fiindcă ne imbarcăm fără voia noastră într-o aventură foarte riscantă. Este bine ca un comitet restrâns să cunoască mobilele și linia trasată de mine, astfel ca să-mi poată continua opera, în eventualitatea că aș fi împiedicat din diverse cauze. Introducerea era ciudată. Nimeni nu îndrăzni a face comentarii. Două evenimente de o importanță capitală pentru existența casei Sunderland-Beauclair m-au determinat să iau măsurile pe care le veți asculta și dumneavoastră. Primul eveniment a avut loc în Europa. Un raport cifrat, sosit acum două zile de la Paris, mi-a adus la cunoștință semnarea la

Fontainbleau a unei convenții secrete între Franța și Spania la data de 27 octombrie 1807. Obiectul oficial al acestei convenții este împărțirea Portugaliei, care trebuie pedepsită fiindcă a refuzat să adere la Blocusul Marii Britanii, ordonat de Napoleon. Scopul ascuns al convenției este altul. Împăratul Franței vrea ca trupele lui să se infiltreze fără zguduiri în Spania. La momentul oportun o va declara ocupată. Prima consecință va fi răsturnarea dinastiei Bourbonilor și instaurarea unui regim aservit Franței. Pentru noi, acest eveniment poate fi bogat în urmări funeste. Noul regim nu va anula oare concesiunile acordate nouă de actualul rege al Spaniei? Trupele franceze, comandate de mareșalul Junot au și intrat în Spania. După informațiile de care dispun până în prezent, regele Carlos și Prințul Păcii, nici nu bănuiesc că asistă la o invazie pacifică a țării... Pentru orice eventualitate, trebuie să grăbim curățirea coloniilor spaniole de tot aurul și argintul tezaurizat. Nu se știe cât timp vom mai avea mână liberă din partea guvernului spaniol... Acest eveniment este primul despre care v-am vorbit, *gentlemen*. Al doilea eveniment nu s-a produs încă, dar nu va întârzia să se producă. Și acesta complică îngrozitor lucrurile. Președintele Jefferson, adept al politicii struțului, intenționează să impună Senatului și Congresului o lege fără precedent în istoria acestei țări. O lege antidemocratică, o lege arbitrară, care lovește proprietatea individuală, libertatea de inițiativă a cetățenilor americani și drepturile garantate prin Constituție. Potrivit acestei legi, un *embargo* va împiedica pe timp nedefinit orice comerț cu străinătatea.

Wilbur Morrison, Beaulieu și James Stewart se priviră uimiți.

— Da, *gentlemen*. Președintele Jefferson vrea să împiedice navele americane de a mai circula pe mări,

pentru a evita astfel orice conflict cu beligeranții. În pacifismul său prost înțeles izbește în efect, în loc să îndrepte cauza. Votarea acestei legi e susceptibilă să ducă la ruina casei Sunderland. Dacă nu luăm măsuri din timp, flota noastră comercială va putrezi în porturile americane, produsele uzinelor noastre vor mucegai în antrepozite, căci consumul intern, după cum știți și dumneavoastră nu este încă suficient de mare pentru a înghiți întreaga producție anuală. Aurul și argintul acumulat în pivnițele Băncii Manhattan vor rămâne neproductive, iar băncile din Europa controlate de noi, vor avea existența periclitată din cauza ruperii legăturilor financiare cu America.

James Stewart nu se mai putu abține:

— Sunteți sigur, Sir, că președintele intenționează...

— Când fac o afirmație Mr. Stewart, sunt sigur de ea, replică sec Richard. Să continuăm. Există și soluții capabile să corijeze, în parte, cel puțin, efectele dezastruoase ale embarogului. În primul rând, să discutăm problema flotei noastre comerciale. Toate navele casei Sunderland navighează sub pavilionul Statelor Unite. Pavilionul acesta, care până mai ieri era pentru noi o mană cerească, devine o povară. Corăbiile noastre trebuie să adopte alt pavilion. Câte vase cuprinde în prezent flota noastră comercială, Beaulieu?

— Doriți o cifră globală, sau pe tonaje?

— Globală.

— O sută optzeci și opt de nave, dintre care o sută trei afectate traficului cu America de Sud și cu Antilele, șaptezeci și patru pentru Europa și unsprezece pentru comerțul cu Extremul Orient. Pe șantiere avem douăzeci și două de nave, dintre care zece gata de lansare.

Richard făcu un semn secretarului.

— McKreely, ia notă. Cincizeci de nave vor fi vândute imediat unei societăți de navigație britanice, pe care o vom înființa tot noi, cu capitalul nostru. Căpitanul Cochrane va dirija această flotă. Cincizeci de nave vor trece sub pavilionul altui stat neutru. Ce pavilion propui, Beaulieu?

Adrien zâmbi încurcat:

— Vă mărturisesc, Sir, pentru moment nu găsesc o formulă. Toate statele europene sunt angajate în actualul conflict...

— Ce părere ai de Haiti, Beaulieu?

— Haiti, Sir?

— De ce nu? Haiti e în prezent un stat independent. Singurul stat independent din cele două Americi, cu excepția Statelor Unite.

— Rolul nostru, Sir, în expediția franceză, nu a fost tocmai favorabil... actualilor guvernanți din Haiti...

— Oamenii politici au memoria scurtă, dragul meu, mai ales când îi ungi cu aur. După câte știu, Haiti are în prezent doi stăpâni. *Președintele* Pétion în Sud, și *regele* Henri-Christophe în Nord, zise Richard, accentuând cu dispreț titlurile celor două căpetenii. Cazi la învoială cu cel mai maleabil. Aceste cincizeci de vase vor trece sub comanda căpitanului MacLaughlin. În sfârșit, restul vor rămâne provizoriu sub pavilion american. Comandantul lor va fi căpitanul Townley. Veți proceda în așa fel încât în porturile Statelor Unite să nu se afle niciodată mai mult de zece vase ale casei noastre. Nu vreau ca aplicarea embargoului să-mi surprindă multe corăbii în Statele Unite.

Adrien de Beaulieu părea trist. Flota pe care el o sporise, o reorganizase, o dirijase, îi scăpa din mână. Măhnirea lui nemărturisită nu scăpa lui Richard.

— Beaulieu, adăugă el, conducerea supremă o păstrezi tot dumneata. MacLaughlin, Cochrane și Townley îți vor executa ordinele. Rolul dumitale capătă, de azi înainte, o importanță deosebită. Flota comercială este în momentul de față coloana vertebrală a casei Sunderland-Beauclair. De buna ei organizare și de felul cum va curge spre Vera Cruz aurul și argintul coloniilor spaniole, depinde existența noastră... Richard Sunderland se întoarce spre fiul său mai mare. Dumneata, Henry te vei întoarce în Anglia. Împreună cu Algernon Travers, actualul director al băncii noastre de la Londra, și cu Stuart Rowlandson, consilierul nostru juridic pentru Anglia, vei da ființă Societății de Navigație Britanice Sunderland-Beauclair. Îndată ce vei executa această misiune, te vei întoarce în Statele Unite. Bineînțeles, fără Mrs. Sunderland...

Informațiile lui Richard Sunderland erau exacte. La 22 decembrie 1807 Camera Reprezentanților și Senatul, la cererea confidențială a președintelui Statelor Unite, votară cu mare majoritate legea embargoului.

La acea dată, Richard se afla la New York. Adrien de Beaulieu și Charles plecaseră la Vera Cruz, iar Henry Sunderland era în drum spre Anglia.

Potrivit instrucțiunilor stricte ale lui Richard, numai nouă vase ale casei Sunderland-Beauclair fură surprinse în porturile Statelor Unite la intrarea în vigoare a legii embargoului. Până atunci, Adrien de Beaulieu lucrase intens. Navele sale transportaseră zi și noapte în Jamaica produse industriale, armament și mărfuri provenite din întreprinderile controlate de Richard. Pe întreaga durată a embargoului, Jamaica avea să servească drept antrepozit al casei Sunderland-Beauclair.

Data de 22 decembrie avea să rămână de pomină în analele Statelor Unite. Din ziua aceea, toate porturile maritime fură lovite de paralizie. Ca în „Povestea Frumoasei din Pădurea Adormită”, navele încremeniră de-a lungul cheiurilor desarte. În locul activității de furnicar din ajun, se asternu nemișcarea. În antrepozite nu mai intrau și nu mai ieșeau mărfuri. Caselor de import-export nu le mai rămânea decât să tragă obloanele. În birourile armatorilor, funcționarii așteptau cu groază concedierea. Marinarii fără angajament se întrebau cu ce vor trăi ei și familiile lor în iarna care se anunța aspră. Hamalii, scrutau largul mării, așteptând împotriva evidenței, o navă care să folosească brațele. Cărciumile, tavernele, care până mai ieri făcuseră afaceri de aur, rămaseră fără clienți. Băncilor specializate în finanțarea comerțului maritim, nu le rămânea decât să-și închidă ghișeele. Cine își va mai achita datoriile, sau cel puțin, dobânzile, când toate izvoarele de câștig erau temporar secate? Oamenii de afaceri, speculatorii, marii industriași și bancheri se frământau, cuprinși de turbare.

În cercurile armatorilor și ale marii finanțe, Jefferson era acuzat de dictatură, tiranie, incapacitate. Printre cei mai înversunați dușmani ai președintelui se număra și Richard Sunderland. Spre deosebire de ceilalți oameni de afaceri, care se vedeau împinși iremediabil la ruină, el dispunea în Statele Unite, de capitaluri aproape nelimitate. Atacurile sale împotriva lui Jefferson nu se mărginiră la critici verbale. Cumpără trei ziare de mare circulație la New York, Boston și Philadelphia, angajă un stat major de gazetari renumiți pentru lipsa lor de scrupule și pentru violența tonului, iar după ce îi dresă cum trebuie, dezlanțui o campanie aprigă și susținută împotriva președintelui Jefferson:

„DICTATORUL JEFFERSON ÎNCALCĂ LIBERTĂȚILE CETĂȚENEȘTI SECULARE ALE POPORULUI AMERICAN...

PREȘEDINTELE SECĂTUIEȘTE VISTIERIA ȘI PARALIZEAZĂ ENERGIA NAȚIUNII...

EXISTENȚA REPUBLICII E AMENINȚATĂ...

O EXPERIENȚĂ DEZASTRUOASĂ A PREȘEDINTELUI JEFFERSON...

URMĂRILE UNEI POLITICI FALIMENTARE, MIZERIA, FOAMETEA ȘI ȘOMAJUL SUNT HĂRĂZITE AZI STATELOR UNITE DE UN GUVERN CORUPT ȘI INCAPABIL...”

Într-un articol de o virulență extraordinară, William Gordon Drake, șeful grupului de ziare controlate de Richard, lansa un atac furibund pe tema discursului inaugural rostit de Jefferson la intrarea sa în funcțiune.

„Îmi iau în primire misiunea, apăsător de presimțiri nesigure și grozave, pe care măreția funcțiunii și slăbiciunea puterilor mele le inspiră în mod firesc.” Acestea sunt cuvintele textuale ale președintelui Jefferson, scria William Gordon Drake. Le-am citat, fiindcă au fost profetice. Într-adevăr. Presimțirile nesigure ale președintelui s-au îndeplinit. Statele Unite se află azi pe marginea prăpastiei. Președintele a mai vorbit despre slăbiciunea puterilor sale. Ar fi fost mai potrivit să vorbească despre incapacitatea sa. În aceeași cuvântare a făcut apologia guvernării democratice. Știți în ce constă guvernarea democratică pe care a glorificat-o în discursul inaugural? Într-o tiranie odioasă, ce amintește epoca guvernatorilor trimiși de Anglia, spre a împila poporul american...”

Articolul continua să brodeze pe aceeași temă, în trei coloane etalate în prima pagină a ziarului. În seara apariției năprasnicului atac, Mr. Drake fu

convocat la reședința din New York a lui Richard, care-l primi în cabinetul său de lucru. Nimeni nu mai era de față la această audiență.

Mr. William Gordon Drake era un bărbat de statură mijlocie, zvelt, brun ca un spaniol, cu obrazul măsliniu și ochi vicleni ce-i jucau în cap. Hainele îi erau croite după ultimul jurnal. Culoarea lor vie îi dădea însă o înfățișare vulgară. Lumina lămpii de pe birou cădea în plin pe chipul ziaristului, Richard rămânea în umbră.

— Mr. Drake, ești priceput în meseria dumitale. N-am făcut o alegere proastă.

Ziaristul se înclină. Căuta din ochi un scaun, care întârzia să i se ofere. Richard ignoră acest gest. În schimb, arată paspetelui său o foaie albă, împăturită, așezată la vedere pe o tăviță de argint.

— Un cec. Ia-l. E pentru dumneata.

Drake îl luă cu delicatețe, apoi îl strecură în buzunar.

— Nu ești curios să citești suma?

Ziaristul zâmbi, isteț.

— Dacă nu v-aș fi cunoscut generozitatea, nu v-aș fi oferit serviciile mele.

— Ești abil și inteligent, Mr. Drake.

— Așa spun și alții, Sir.

Richard râse. Îi plăceau oamenii dezghețați.

— Mr. Drake. Îmi plac articolele dumitale și ale oamenilor dumitale. Aș vrea să-ți pun însă o întrebare. Nu te temi că violența lor ar putea să vă atragă neplăceri?

— Avem câte un redactor responsabil pentru fiecare ziar, explică Drake. Riscurile sunt ale lor. Am mai luat o măsură. Îi schimb des. Dacă unul va fi urmărit, voi face în așa fel încât să dispară la timp. Ascunzători sunt destule. Până trece furtuna...

— Înțeleg. Dacă vei avea totuși neplăceri, să iei contact cu consilierul meu juridic, John Sanders... Încă o întrebare! de ordin personal.

— Vă rog, Sir.

— Dumneata crezi în ceea ce scrii?

— Când sunt plătit bine, cred.

— Am o părere din ce în ce mai bună despre dumneata, Mr. Drake.

— Vă mulțumesc.

— Da, da, cred că vom face treabă bună împreună, își continuă Richard raționamentul. Ziarele pe care le-am cumpărat cu scopul unic de a-l discredita pe Jefferson mi-au dat o idee. Voi crea o rețea de gazete, care să-mi sprijine acțiunile. Depinde numai de dumneata, Mr. Drake, ca să obții conducerea acestei rețele și acum, la revedere. Poimăine să mi te prezinți iarăși. S-ar putea să-ți dau instrucțiuni noi...

— Prea bine, Sir, zise William Drake, părăsind fără zgomot încăperea.

După plecarea ziaristului, Richard rămase câțva timp cu privirile pierdute în jocul flăcărilor din cămin. Muzicuța unei pendule Louis XV din porțelan de Sèvres cântă argintiu de unsprezece ori, smulgându-l din gânduri. Sună clopoțelul. Un tânăr imberb apăru în grabă.

— Sir?

— Lawson! Să intre Mr. Morrison.

Secretarul de serviciu ieși. Câteva secunde mai târziu, directorul Băncii Manhattan își făcu intrarea în cabinetul lui Richard.

— Ia loc, Morrison. Avem de vorbit. Nu te rețin mult, fiindcă sunt obosit. Se adânci în fotoliul său, apoi își plimbă mâna pe frunte. Regretând parcă acest semn de slăbiciune, se încordă brusc. Este vorba tot de legea embargoului, Morrison. Legea aceasta ne-a cășunat mari pagube. Dar nu depinde decât de noi ca să scoatem beneficii de pe urma ei.

— Beneficii?

— Da, da. Embargoul va ruina oameni și întreprinderi. Producția anuală a țării depășește nevoile pieții interne. Aceasta va determina scăderea prețurilor. Împrejurare de care trebuie să profităm. În curând, numeroase fabrici vor ajunge în pragul falimentului. Minele care furnizau materia primă vor fi nevoite să-și suspende activitatea. Și unele și altele vor fi scoase la mezat. Oferta va fi uriașă și cererea minimă. Noi dispunem de capitaluri. Vom cumpăra pe nimic întreprinderi industriale și miniere, până mai ieri inaccesibile... Am nevoie de fier. De mult fier, Morrison. Uzinele noastre de armament consumă fier. De ce să-l cumpăr de la alții, când aș putea să mi-l procur din minele mele? Cred că m-ai înțeles.

— Perfect. Sir. Vom cumpăra mine de fier.

— Și terenuri metalifere, Morrison, care nu au fost încă puse în exploatare, dar asupra cărora prospectorii au indicii precise că ascund zăcăminte importante. Leslie Clinton să-mi prezinte un raport amănunțit în această privință... Încă ceva, Morrison.

— Da, Sir?

— Vreau să profit de actuala conjunctură spre a lichida un concurent. Fabrica de arme de la Terrytown a cumnatului meu, Zechariah Abercrombie. După câte sunt informat, Abercrombie, exporta în vremuri normale cincizeci la sută din producție. Embargoul îl va împiedica să-și mai desfacă în străinătate armele. În curând va intra în criză de supraproducție. Aștept de multă vreme această ocazie, ca să-mi achit o poliță veche față de Mr. Abercrombie. Iată care este misiunea dumată, Morrison. Fabrica noastră de armament va anunța o scădere bruscă și masivă a prețurilor. O scădere atât de masivă, încât Mr. Abercrombie nu va mai fi în stare să ne țină piept. Spre a-și acoperi cheltuielile, va fi nevoit să caute credite. Vei cumpăra toate polițele

semnate de el. În ziua când vei intra în posesia lor, îl voi sugruma pe Mr. Abercrombie.

— Și pierderile noastre vor fi apreciabile. Sir.

— Mi le îngădui, Morrison. Am capital. Vând în pierdere, până în ziua în care îmi voi zdrobi concurenții. După aceea voi urca prețurile atât de mult, încât să-mi scot paguba. E limpede?

— Foarte limpede.

— Deci, prima fază. Scăderea prețurilor până la lichidarea concurenței. A doua fază, majorarea prețurilor va urma în chip matematic... Richard făcu o pauză. Lovitura va reuși, Morrison. Posibilitățile mele de rezistență sunt aproape nelimitate. Pe Abercrombie și pe toți concurenții deopotrivă cu el, îi am în mână... Aceasta e tot ce aveam să-ți spun. Trebuie să mai primesc și alte persoane. În curând va suna miezul nopții.

După plecarea directorului băncii, Richard se ridică din fotoliu și făcu câțiva pași prin cameră. Amorțise. Se simțea obosit. Tensiunea din ultimele zile îi consumase multă energie. Îmbătrânise? Altădată aceste eforturi nu l-ar fi costat decât o noapte de somn reparator.

Față de colaboratorii săi se arăta mai sigur de sine, decât se simțea în realitate. E drept că în Statele Unite avea încă uriașe capitaluri la dispoziție. Nimeni nu putea însă prevedea cu precizie mersul evenimentelor. Richard aplica un mijloc infailibil pentru a cunoaște dinainte, cu oarecare aproximație, desfășurarea situației politice. Cumpăra pe înalții demnitari care se lăsau a fi tarifați. De la o vreme, mai precis, de la Revoluția din Franța, intervenise un factor nou, care scăpa de sub controlul manevrelor politice de culise. Populația anonimă a satelor, dar mai ales a orașelor, care începuse a se amesteca activ și insistent în politică. Mulțimea aceasta era greu de cumpărat. Unii din reprezentanții ei în Congres se lăsau însă corupți.

Richard se așează iarăși în fotoliu. Trecuse de miezul nopții. Sună din clopoțel.

— Lawson, să intre Mr. Stewart și Mr. Townley. Se răzgândi. Să intre numai Mr. Stewart. Mr. Townley să mai aștepte.

Directorul adjunct al uzinei de la New Schenectady intră în cabinetul marelui patron, sanctuar în care nu pătrundeau decât puțini aleși. Stewart era emoționat. Simțământul acesta îl încerca ori de câte ori era primit de Richard Sunderland.

James Stewart nu depășise patruzeci de ani. Capacitatea și energia sa îl desemnaseră pentru înalta funcțiune de director adjunct. În realitate, asigura conducerea uzinei din ziua în care Adrien de Beaulieu primise funcția de director al flotei comerciale a casei Sunderland. Tot atât de pretentios față de subalterni cât și față de el însuși, Stewart era un model de exactitate și eficiență în serviciu. Richard îl aprecia, fără să-l socotească totuși un colaborator de prim rang.

— Stewart, zise Richard îndată ce rămaseră singuri, după înapoierea duminică la New Schenectady, vei dispune scăderea prețului pulberii și a armelor ușoare cu cincizeci la sută.

Ochii lui Stewart se rotunjiră.

— Cu cincizeci la sută, Sir? Nu credeți că...

— Nu e cazul să intri în panică. Stewart. Hotărârea mea este bine cântărită. Vei întocmi un prospect, în cincizeci de mii de exemplare, prin care vei anunța noile prețuri. Prospectul va fi trimis în special în regiunile de frontieră din Vest și Sud. Totodată, vei lua legătura cu Mr. William Drake, directorul rețelei noastre de ziare, și-l vei ruga să publice o serie de articole în legătură cu această reducere de prețuri. Mr. Drake va sublinia că noua măsură este o expresie a interesului și sollicitudinii arătate de casa Sunderland-Beauclair vitejilor pionieri

care, cu prețul vieții lor, împing spre Vest fruntariile Statelor Unite, asigurând apărarea existenței pașnice a americanilor din regiunile de Est. Pentru a le da posibilitatea să-și dubleze puterea de foc, fără să deburseze nici un cent în plus, casa noastră a hotărât să facă aceste importante sacrificii materiale, știind că servește astfel cauza întregului popor american... Ai reținut totul, Stewart? Cred că nu mai e nevoie să repet.

— Vă rog să aveți toată încrederea Sir. Dispozițiile dumneavoastră vor fi executate întocmai. Numai că...

— Numai că? repetă Richard din înaltul supremei sale poziții.

— Se... se vor executa întocmai, băigui Stewart, uitând ceea ce voise să spună. La ieșire, fu gata să se împiedice într-un pârdaenic de covor, așezat parcă dinadins de-a curmezișul drumului. Pardon, bună seara, Sir!...

Dispăru pe ușa pe care o închise cu grijă în urma sa.

— Neîndemânaticul! rosti cu dispreț Richard. Voiam să-l fac director plin. Nu merită...

Clopoțelul intra din nou în funcție.

— Lawson, să intre Mr. Townley.

Căpitanul Thomas Townley, proaspătul comandant al flotei comerciale de sub pavilion american, intra marțial în uniformă sa nouă-nouă. Bondoc, cu fața rotundă, striată de vinișoare roșii, era un pachet de mușchi și de nervi de oțel. Căpitanul Townley era tipul lupului de mare. Autoritar, brutal, înzestrat cu un dezvoltat simț al propriei sale responsabilități, păstrase de la tatăl său istețimea și șiretenia pionierului care și-a ascuțit instinctele și simțurile în lupta neostoită împotriva sălbăticiunilor Vestului, a indienilor războinici, și a naturii neîmblânzite. Richard îl plăcea pe Townley. Vedeă în

el un om hotărât, gata să treacă prin foc, spre a duce la bun sfârșit misiunea încredințată.

— Cum te simți, căpitane, în noua dumitale funcțiune?

— Nevastă-mea, Sir, se simte foarte bine. Importanța noilor mele atribuțiuni a făcut să-i sporească și ei prestigiul în sânul congregației din care face parte. N-a trecut o săptămână de la numirea mea și Mrs. Townley a fost aleasă președinta comitetului local de binefacere.

— Te rog să-i transmiți felicitările mele, răsă Richard înveselit. Dar dumneata?... Dumneata, cum te simți?

— Ca peștele în apă, Sir. Deși, drept să vă spun, mi-ar plăcea să mai am sub picioare duneta vechei mele corăbii.

— E mai plăcut să dirijezi optzeci și trei de corăbii decât una singură. Nu-i așa, Townley?

— Evident, Sir. Dormi însă mai liniștit când ai grija unei singure nave.

— Ți-ar plăcea să dormi mai liniștit, Townley?

— De felul meu sunt un agitat, Sir. În marină nu prea ai ocazia să dormi după voia inimii. Prefer însă liniștea pe care ți-o inspiră o pungă bine garnisită. Când n-am bani, nu pot dormi liniștit. Grija zilei de mâine îmi taie pofta de somn.

— Acum nu te mai poți plânge de lipsa banilor, Townley.

— Slavă Domnului, Sir, rosti mucalit căpitanul.

— Atunci, să trecem la subiectul care mă interesează, spuse Richard. Și anume, la posibilitatea eludării legii embargoului pentru anumite produse și mărfuri ale casei noastre, care trebuie să iasă din Statele Unite. Vreau să cunosc în această privință părerea dumitale.

— Există o asemenea cale, Sir. Bineînțeles, nu e lipsită de primejdii.

— Primejdiile le vom discuta mai târziu. Care este calea?

Căpitanul Townley tuși, spre a-și drege glasul, dar mai ales pentru a lăsa să treacă un timp, care să zgândărească și mai mult interesul interlocutorului.

— Legea nu vizează vasele ce fac cabotajul. Acestea sunt singurele nave care au permisiunea de a mai circula. Bineînțeles, cu obligația de a nu pătrunde în alte porturi, decât în cele ale Statelor Unite. O dată ieșite în larg, nu e prea greu să evadeze din apele noastre teritoriale...

— Și care ar fi primejdia?

— Interceptarea lor de către navele militare ce asigură paza coastei și aplicarea embargoului. A fi acuzat azi de contrabandă nu e glumă.

— Trebuie totuși să acceptăm riscul...

— În regulă. Când doriți să dăm drumul primelor vase?

— Cât mai curând. Vreau să expediez armament la Vera Cruz. Vei folosi, Townley, numai vase rapide. Să nu poată fi vânate de navele militare de coastă. Dacă prin imposibil, s-ar vedea în situația de a fi ajunse din urmă, să arunce din timp încărcătura în mare.

— Prea bine. Sir.

Richard scoase din buzunar tabachera de aur și o oferă deschisă lui Townley.

— Dă-mi voie, comandore, să te tratez cu o priză de tutun.

— Vă mulțumesc pentru înaintare, Sir, zise Townley, servindu-se cu vădită satisfacție.

Richard începu să râdă.

— Nimic nu te prinde nepregătit, comandore.

— În serviciul dumneavoastră, Sir, nu e îngăduit să cădem în asemenea greșeli...

După plecarea lui Townley, secretarul își făcu din nou apariția.

— Mai așteaptă cineva, Lawson?

— Nimeni, Sir.

— În sfârșit...

— Am descifrat corespondența sosită de la Paris, Sir.

— E ceva interesant, Lawson, sau mai poate să aștepte?

— Mr. Lafont vă aduce la cunoștință că la 29 noiembrie, Lisabona a fost ocupată de trupele franceze ale Maresalului Junot. Cu câteva ore mai înainte, familia regală a Portugaliei s-a imbarcat pe o navă militară, fugind în Brazilia.

Richard rămase câteva momente gânditor, apoi rosti ca pentru sine:

— Mă întreb dacă Napoleon va ocupa într-o zi și capitala Celestului Imperiu... Altceva, Lawson?

— Deși campania s-a încheiat cu succes, armate franceze comandate de Dupont, Moncey și Murat continuă să pătrundă în Spania. În fortărețele de graniță și în punctele strategice ale țării, sunt instalate garnizoane franceze.

Richard, care se jucase până atunci cu tabacherea, îi închise cu zgomot capacul.

— Napoleon a reușit să-l tragă pe sfoară și pe regele Carlos și pe Manuel Godoy. Încă o țară care îi cade în palmă. După Portugalia, Spania... Care mai vine la rând?

Richard stătea în fața ferestrei cabinetului său de lucru și privea gânditor oceanul cenușiu ca și cerul din care se cerneau fulgi de zăpadă, spulberată de vântul puternic. Pe întinsul întunecat al apelor nu se zărea pânză de corabie. Furtuna și embargoul izgoniseră în port toate navele.

Richard era adâncit în gânduri. Libertatea navigației pe mări, pentru care luptase cu

înverșunare, fusese iarăși stăvilită. De data aceasta, de guvernul Statelor Unite. Lovitura era grea. Planurile sale, atât de minuțios elaborate, erau iarăși date peste cap. Cabotajul, acceptat de legea embargoului din 22 decembrie 1807, căzuse sub imperiul unei noi legi, care prevedea pedepse de o gravitate excepțională pentru cei ce săvârșeau acte de contrabandă.

Comandorul Townley, cu toată iscusința și priceperea sa, nu reusise să facă mare lucru. Dificultățile întâmpinate erau atât de covârșitoare, încât nici Richard nu-i reproșase insuccesele. Transporturile efectuate pe sub nasul autorităților nu atinseseră volumul prevăzut.

La Vera Cruz se acumulau cantități mari de aur și argint. Richard era împiediat să le introducă în Statele Unite. Nici în Spania nu mai era posibil să expedieze plăști și dubloni. Situația confuză din peninsula Iberică îi impunea o mare prudență.

Ultimele rapoarte ale lui Jules Lafont subliniau tensiunea crescândă dintre guvernul spaniol și ocupanții francezi. Situația aceasta crea noi complicații pentru casa Sunderland. Tocmai când se aștepta mai puțin, Lawson îi anunță vizita unui înalt personaj. Mr. Albert Gallatin, secretar de stat al Trezoreriei. Era patru și un sfert. Ce vânt îl aducea pe ministru la o oră atât de nepotrivită? Gallatin era un personaj de frunte în cabinetul lui Jefferson. Politica lui financiară de austeritate îi crease numeroși dușmani. Simplificarea aparatului funcționaresc, abolirea unor impozite indirecte, reducerea cheltuielilor de înarmare, suspendarea construcției unor nave militare, sporirea taxelor asupra băuturilor spirtoase distilate, impozitele progresive pe venituri, erau măsuri care nu puteau fi pe placul marilor capitaliști, al birocraților și al militarilor.

Gallatin cunoștea pe Richard încă din epoca în care Alexander Hamilton conducea destinele economiei Statelor Unite. Ca și Jefferson, Gallatin era un adversar al politicii de mână forte preconizată de Hamilton. Deși făceau parte din tabere politice deosebite, Richard și Gallatin păstrasera relații de politeță. Richard nu concepea să rupă punțile cu oameni politici de frunte ai unui partid, oricând capabil să cucerească puterea prin jocul de echilibru al alegerilor. Gallatin, pe de altă parte, refuza să ignoreze un personaj atât de important în viața financiară și bancară a Statelor Unite. Relațiile lor se înăspriseră abia după aplicarea legii embargoului.

Însoțit de Lawson, ministrul intră în cabinetul lui Richard.

— Vizita dumneavoastră este o cinste pentru casa mea, spuse gazda cu o politețe înghețată.

— Eram în drum spre Boston, Mr. Sunderland. N-am conceput să trec prin New York, fără să vă fac o vizită.

Richard oferi vizitatorului un fotoliu în fața căminului. După plecarea lui Lawson, scoase dintr-un dulăpior o sticlă de whisky și două pahărele.

— Îmi îngăduiți să vă ofer un scotch. Abia l-am primit din Anglia, spuse Richard, accentuând că băutura era intrată prin contrabandă.

Ministrul privi în lumina flăcărilor din cămin, lichidul opalescent.

— Frumoasă culoare. Și gustul — minunat, adăugă el după ce îl savură cu pricepere. Constat că sunteți bine servit. Whisky din Europa, în plin embargo...

— E firesc să fiu bine servit, replică Richard. Casa Sunderland posedă o flotă comercială de aproape două sute de nave. De zece ori mai mult decât flota militară a Statelor Unite. Se pare că știm să ne administrăm mai bine treburile decât alții.

Albert Gallatin sorbi încă o gură de whisky.

— Este o aluzie la felul cum sunt administrate treburile statului?

— E mai mult decât o aluzie, zise Richard cu ironie.

Secretarul de stat răsă.

— Nu se poate spune că sunteți darnic în complimente față de administrația de stat.

— Formula dumneavoastră este prea elegantă față de adevăratele mele aprecieri.

— Am avut ocazia să cunoaștem aceste aprecieri. Ziarele „New York Post”, „Boston Herald” și „Evening News” ne bombardează zilnic cu amabilități.

— Regret, Mr. Gallatin. Dar adevărul nu poate fi ascuns. Ziarele pomenite de dumneavoastră, nu scot în evidență decât adevărul.

Secretarul de stat puse cu grijă păhărelul pe măsuta Adelphi din preajma sa.

— Sunteți sigur, Mr. Sunderland, că acesta este adevărul? Nu credeți că vă orbeste patima?

— Mr. Gallatin, ar fi cazul să intrați mai direct în subiect. Nu-mi închipui că m-ați onorat cu această vizită, numai pentru plăcerea de a mă saluta.

Gallatin își scoase din buzunar pipa, și o îndesă cu tutun. O aprinse și trase cu voluptate câteva fumuri.

— Aveți dreptate, Mr. Sunderland. E preferabil să discutăm cu cărțile pe masă. Cred că în felul acesta, am ajunge mai degrabă la o înțelegere.

— Vă ascult.

— În mai multe rânduri, ziarele dumneavoastră au acuzat pe presedinte și cabinetul său, că au instaurat un regim de tiranie, de teroare, că încalcă principiile democratice și Constituția, că subminează economia statului și primejduiesc însăși existența țării... or dumneavoastră, Mr. Suderland, știți mai bine decât oricine că nu acesta este adevărul. Dumneavoastră

ați sprijinit pe Alexander Hamilton fiindcă vedeți în el pe un apărător al intereselor marelui capital, pe exponentul unei oligarhii care să se bucure de toate privilegiile, în vreme ce muncitorii, fermierii și toți acei care-și câștigă pâinea trudind cu mâinile, să fie plătiți numai atât cât să-și poată duce zilele... L-ați hulit pe Thomas Jefferson, fiindcă a fost campionul democrației, apărătorul săracilor și dușmanul exploatării capitaliste. I-ați reproșat că și-a trădat clasa. Președintele Jefferson a primit cu mândrie această acuzație. Deși era un aristocrat prin naștere, s-a ridicat împotriva marilor latifundiați, fiindcă nu tolera abuzurile unei inegalități sociale, consfințită de federaliștii lui Hamilton prin legi antidemocratice... A-l învinui pe Thomas Jefferson de tiranie, este tot atât de absurd ca și a învinui soarele că ucide viața...

Gallatin se însufletea. Ochii îi străluceau. Uitase de pipă, pe care o trântise pe măsufă, alături de paharul cu whisky.

— L-ați acuzat pe Thomas Jefferson că subminează economia țării. Îmi pare ciudată această afirmație din partea dumneavoastră, cu atât mai mult cu cât posedați desigur informații precise asupra bugetului Statelor Unite. Numai în 1806, veniturile țării au crescut la 14 500 000 dolari, în vreme ce cheltuielile au scăzut la 8 500 000. Când s-a mai văzut un surplus de 6 000 000 dolari, sub guvernarea federaliștilor?

— Dar cu ce preț, Mr. Gallatin? replică Richard, îndârjit de filipica oaspetelui. Azi, când flăcările războiului amenință să cuprindă întreaga omenire, dumneavoastră ați redus cheltuielile de înarmare la o cifră ridicolă. Flota militară a Statelor Unite cuprinde numai șase fregate de primul rang, toate construite pe vremea federaliștilor și douăsprezece sau treisprezece nave de mic tonaj. Anglia posedă, în schimb, o mie de vase de război.

— Și credeți că ar fi mai înțelept să ne ruinăm finanțele, construind o flotă, care cu toate străduințele și sacrificiile noastre nu va fi niciodată în stare să egaleze forța navală a Angliei? Nu uitați, Mr. Sunderland, că Statele Unite nu au de gând să întreprindă vreo acțiune militară împotriva Marii Britanii. Țara noastră duce o consecventă politică de pace. Președintele consideră că națiunile pot să trăiască în bună înțelegere și că războiul trebuie definitiv înlăturat. Această convingere l-a îndemnat să vândă la mezat vasele de război. Să reducă forțele armate, să-și compromită popularitatea, onoarea, prietenii. Președintele este încredințat că — mai curând decât ne așteptăm — va veni o vreme în care litigiile între state se vor lichida prin mijloace pașnice, războiul rămânând o simplă amintire. Atunci, armatele și flotele nu vor mai avea nici un rost. Mijloacele barbare de exterminare vor fi definitiv condamnate. În ziua aceea, lumea își va aminti de Thomas Jefferson ca de un precursor... Legea embargoului, pe care o atacați cu atâta înversunare, nu este decât o expresie a aceleiași politici de pace dusă de președinte. Prin aplicarea embargoului, a înlăturat posibilitatea unei ciocniri cu vreunul din beligeranți.

— Aceasta se numește politica struțului, Mr. Gallatin, zise Richard cu fațiș dispreț.

— Evident că înarmarea cu orice preț v-ar fi convenit mai mult, rosti tăios oaspetele. Beneficiile uzinei dumneavoastră de armament s-ar fi decuplat.

— Gresiți, Mr. Gallatin, protestă Richard. Eu nu preconizez un război în care să fie târâte Statele Unite. Interesele mele sunt mondiale. În momentul de față, uzinele mele de armament din Franța și Anglia execută pentru beligeranți arme în valoare de peste cincizeci de milioane de dolari anual. Eu nu vreau decât să mă bucur de libertate de a fabrica arme și

de a-mi vinde produsele statelor dispuse să mi le plătească... Am nevoie de libertatea mărilor. Embargoul dumneavoastră îmi strică socotelile. De aceea, voi lupta cu ultima energie împotriva lui.

— Nu uitați că această lege a fost votată de reprezentanții poporului american. Nu încercați să le sfidați autoritatea!

— Este o amenințare, Mr. Gallatin?

— Nu! Nu e o amenințare. Am venit la dumneavoastră spre a vă întinde o mână prietenească, spre a face apel la simțământul dumneavoastră patriotic. Țara trece printr-o mare criză. Dacă nu puteți sau vreți să colaborați la rezolvarea ei, abțineți-vă cel puțin, de a o complica. Nu mai exacerbați nemulțumirile inerente în aceste vremuri de mari frământări, prin campanii deșănțate în presă, prin discursuri incendiare, printr-o atitudine ostilă guvernului.

— Regret, Mr. Gallatin, că nu pot da urmărire invitației dumneavoastră. Sunt cetățean american și nu înțeleg să renunț la libertățile pe care mi le garantează Constituția.

Secretarul de stat se ridică în picioare.

— Constituția nu vă garantează dreptul de a abuza de libertățile dumneavoastră.

— Nu vă înțeleg, ripostă Richard cu răceală.

— Legea embargoului prevede sancțiuni pentru cei care-i încalcă dispozițiile. Socotiți că aceste sancțiuni sunt aplicabile numai oamenilor... de rând?

— Amenințările nu mă sperie, Mr. Gallatin.

— Regret Mr. Sunderland. Nu vă ameninț. Vă atrag doar atenția că legea se aplică deopotrivă și celor mărunți și celor puternici. Contrabanda nu are o denumire mai elegantă, când e săvârșită de oameni cu suprafața dumneavoastră. Nu cred că ar fi recomandabil să apăreți în fața vreunei comisii senatoriale care să vă cerceteze activitatea ilegală.

— De ce nu? Tirania actualului guvern e atât de fățișă, încât m-aș socoti onorat să fiu chemat în fața unei astfel de comisii. Vă asigur, Mr. Gallatin, că voi ști să mă apăr.

O rece strângere de mână încheie această întrevvedere nereușită.

Secretarul de stat al trezoreriei, Gallatin, plecă ferm convins că nici o înțelegere nu era posibilă. Discuția cu Richard Sunderland îi sporise antipatia pentru o categorie de oameni, care își închipuiau că stăpânirea banului îi plasau deasupra vulgului și le asigurau imunitatea față de legile țării. Puterea lor trufase trebuia zdrobită.

Richard Sunderland se plimba furios prin cameră. Puțin îi păsa de Jefferson, de comisiile lui senatoriale, de Gallatin și de toți colegii lui de cabinet. Avusese de-a face cu oameni de stat mai primejdioși, fără să-și fi pierdut cumpătul. După ce trecuse prin pârjolul Revoluției din Franța, nu îl mai speriau crizele de isterie ale lui Jefferson și ale lui Gallatin. Nu neglija însă a-și lua câteva elementare măsuri de apărare...

Apoi alte evenimente îi atraseră atenția. Rapoartele lui Jules Lafont deveneau tot mai îngrijorătoare. Regele Carlos, îndemnat de Godoy, încercase să imite pilda familiei regale portugheze și să fugă din Spania. Din nenorocire pentru el, înțelesese prea târziu că Napoleon abuzase de buna sa credință. O revoltă pusă la cale de Fernando, Prințul de Coroană, dejucă planurile lui Manuel Goodoy. Carlos al IV-lea, încolțit, fu silit să abdice, în vreme ce moștenitorul tronului se proclamă rege sub numele de Fernando al VII-lea. Urmă o comedie, în care suveranul detronat, povățuit de Murat, își retractă abdicarea. Spania avea acum doi regi. Napoleon socoti că sosise momentul să pună capăt comediei.

Convocă la Bayonne și pe Carlos al IV-lea și pe fiul său. Mai de voie, mai de nevoie, cei doi suverani răspunseră la chemare. La Bayonne avu loc deznodământul. Sub presiunea amenințărilor, Fernando declară că renunță la drepturile sale la tronul Spaniei. Totdeodată, Carlos al IV-lea abdică în favoarea lui Napoleon. Casa de Bourbon înceta să mai domnească în Spania. Astfel se prăbuși în chip burlesc o dinastie ce dirijase două secole destinele imperiului pe teritoriile căruia soarele nu apunea niciodată...

Fostul rege Carlos, Maria-Louisa și nelipsitul lor Godoy, se stabiliră pentru un timp la Compiègne, apoi se retraseră în Italia unde aveau să mucegăiască până la moarte, disprețuiți de o lume întreagă. Mai demn, și deci mai primejdios, Fernando al VII-lea fu internat în colivia aurită a castelului Valençay, proprietatea lui Talleyrand...

La 8 iunie 1808, Napoleon dăruie coroana Spaniei fratelui său Josephe, care avea experiența domniei. Înainte de a-l crea rege al Spaniei, imperialul său frate îl înscăunase pentru un timp rege al Neapolului. Josephe Bonaparte își ia numele de José, iar la 22 iulie intră triumfal în Madrid, sub protecția baionetelor franceze. Populația îi făcu o primire penibilă, huiduind cortegiul și pe noul lor suveran. Îl porecliră *Pepe Botella*, *Pepe Clondirul*. Mărginiți la minte, madrilenii nu reușeau să conceapă că Josephe se transformase în spaniol, printr-o simplă spaniolizare a numelui.

Poporul duse atât de departe ingratitudea față de noul suveran cu care-l fericise Napoleon, făuritorul de regi, încât dezlănțui un sângeros război de rezistență împotriva uzurpatorului și a francezilor huliți.

O juntă centrală se constituie sub conducerea octogenarului conte de Floridablanca, luându-și

atribuțiuni de guvern provizoriu, pe timpul lipsei din țară a suveranului legitim, Fernando al VII-lea. În vreme însă, ce poporul lupta cu disperare pe baricade, adunarea se vlăguia în discuții sterile, fără nici o legătură cu războiul de eliberare și cu jalnica situație economică a țării.

Condițiile geografice ale Peninsulei Iberice și caracterul de cruciadă al războiului îngreunau serios operațiile militare ale francezilor. Pe lângă trupele regulate spaniole, rămase credincioase juntei, întreaga populație, fără deosebire de condiție socială, se ridică îndârjită împotriva invadatorilor.

Războiul acesta de partizani, *guerrillas*, pricinui un mare rău inamicului. Îi tăia căile de comunicații, îi provoca pierderi în ambuscade fără număr, îi hărțuia convoaiele, demoralizându-i soldații și dezorganizându-i spatele.

Napoleon câștigase cu ușurință o coroană, trăgând pe sfoară un rege senil. Nu se gândise însă, că va avea de luptat cu o națiune întreagă, care refuza să poarte jugul...

Vera Cruz...

În cabinetul de lucru al lui Adrien de Beaulieu domnea penumbra. Perdele groase acopereau ferestrele. Adrien avea iluzia că împiedicând lumina crudă a soarelui să pătrundă în casă, răcorea aerul. Sudoarea îi inunda fața încinsă, gâtul, pieptul dezgolit. Își smulsese cravata, și își deschisese larg cămașa umedă și fierbinte de parcă ar fi fost scoasă din etuvă.

În vreme ce citea documentele adunate vraf pe masă, își făcea vânt cu un evantai de frunze. Din când în când, sorbea apă dintr-o cană de cristal, plină pe jumătate, în care storsese lămâie și portocale. Îl înnebunea zăpușeala grea, lipicioasă.

Adrien de Beaulieu era tulburat. Evenimentele din Spania îi inspirau temeri serioase. După ce își va impune autoritatea asupra Spaniei, Josephe Bonaparte nu va anula oare concesiunea acordată de Carlos al IV-lea casei Sunderland? Adrien știa că socrul său săvârșise greșeala de a nu-și asigura legături cu anturajul noului suveran. Nici la Paris, Richard nu mai avea susținători puternici. Prințul de Talleyrand căzuse în dizgrație, iar *Monsieur Fouché*, ministrul poliției, era într-o postură grea. Un singur argument părea să liniștească întrucâtva temerile lui Adrien. Coloniile spaniole refuzau să accepte autoritatea uzurpatorului. „Sau regele Fernando, sau nici unul” strigau mexicanii cu înverșunată ură.

Era limpede că Josephe Bonaparte nu se va resemna să accepte această încălcare fățișe a prerogativelor sale. Din fericire, Napoleon nu dispunea de o flotă suficient de puternică, spre a pedepsi coloniile. Dacă în această privință Adrien își îngăduia — pentru moment — să fie oarecum liniștit, se întâmplau însă alte fapte bizare, care îi dădeau mult de gândit. Agenții săi din porturile mexicane îi semnalaseră debarcări de arme la Tampico, Tuxpan, Tlecatapan și Campeche. Armamentul era adus de corăbii sub pavilion britanic. Și la Vera Cruz, Adrien surprinsese un intens trafic de arme. Cine le furniza? Cine le comandase? Se pregătea un *pronunciamento*, sau toate acestea se făceau cu asentimentul viceregelui?

Adrien era perplex. Potrivit contractului de concesiune încheiat de socrul său cu Spania, casa Sunderland-Beauclair avea obligația să furnizeze în exclusivitate arme trupelor spaniole din colonii. Această obligație fusese îndeplinită fără întârzieri. Ce rost aveau atunci debarcările acelor arme de proveniență necunoscută?

Intrarea navelor britanice în porturile viceregelui Noii Spanii avea o explicație. Anglia devenise aliata Spaniei, după trecerea acesteia în tabăra ostilă lui Napoleon. Restul rămânea însă nebulos. Acest mister trebuia dezlegat.

În actualul stadiu al afacerilor sale, Adrien avea nevoie de o situație politică stabilă în Noua Spanie. Numai în asemenea condiții exploatarea minelor se putea face normal și cu randament relativ ridicat.

Adrien avea o explicabilă fobie împotriva oricăror tulburări cu caracter politic. În antrepozitele sale din Vera Cruz, Mexico și San Miguel de Santiago, acumulasese mari cantități de aur și argint în lingouri, pe care nu le putea expedia în Statele Unite din cauza embargoului. Atâta timp cât lingourile se aflau pe teritoriul mexican, Adrien nu-și găsea liniștea.

Ar fi fost totuși o soluție. Profitând de faptul că navele britanice puteau pătrunde în porturile Noii Spanii, să expedieze aurul și argintul în Anglia. Dar aceasta cerea timp. În primul rând trebuia să obțină autorizația socrului său, iar în al doilea rând să mobilizeze un mare număr de nave pentru executarea transporturilor.

Își chemă secretarul căruia îi dictă o scrisoare către Richard Sunderland. După ce solicită aprobarea de a trimite aurul în Anglia, își expuse nedumeririle în legătură cu intrările masive de arme în Noua Spanie.

„Serviciul meu de informații, continua el, nu este la înălțimea evenimentelor. În țara aceasta în care mișună spionii Franței, Angliei și ai Statelor Unite, am nevoie de o rețea de agenți care să-mi furnizeze informații de primă mână. Socotesc necesar să trimiteți în Noua Spanie pe Jules Lafont, încredințându-i misiunea de a reorganiza serviciile noastre de informații.

Știu că Europa rămâne pe primul plan al preocupărilor dumneavoastră. Totuși, importanța pe care au câștigat-o coloniile spaniole în complexul afacerilor dirijate de casa noastră, impune un interes sporit, și o vigilență permanent trează. Ar fi condamnat să ne lăsăm luați prin surprindere. Aștept ordinele dumneavoastră."

După ce termină dictarea, bău pe nerăsuflete o cană de apă. Își șterse cu batista sudoarea ce-i îmbrobonă iarăși fața și gâtul.

— Cifrează scrisoarea și expediaz-o prin curier special la New York, porunci el secretarului. Anunță și pe Mr. Charles Sunderland să-și facă bagajele. Măine în zori, plecăm spre orașul Mexico.

Secretarul ieși fără să rostească un cuvânt. Știa, din experiență, că lui Beaulieu nu-i plăcea să i se vorbească neîntrebat. Rămas singur, Adrien trecu la fereastră. Dădu la o parte perdeaua grea. Lumina albă, crudă a soarelui mexican, reflectată în zidurile albe, portocalii, roșcate, îl făcură să închidă câteva clipe ochii. Strălucirea aceasta orbitoare, de metal topit, era insuportabilă. Abia după un răstimp se mai familiariză cu văpaia torentului de raze fierbinți. Apele golfului Mexic erau de un albastru închis, moarat cu tonuri violete. Peste întinsul mării o putere nevăzută așternuse o robă de mătase grea, cu luciri jucăușe și scăpărări de soare. Pânzele albe ale câtorva corăbii, ce se îndreptau spre intrarea portului, păreau brodate pe fondul albastru al golfului. Arcul de cerc al orizontului despărțea ca o muchie de cuțit apele albastre de cerul învăpăiat.

Pe Adrien, spectacolul acesta magnific îl lăsa indiferent. Preocupările lui erau de altă natură. Călătoria fixată pentru ziua următoare, cădea într-un moment foarte nepotrivit. Problemele complicate,

care i se puneau zi de zi, cereau o dezlegare rapidă, o prezență continuă, o atenție încordată. Potrivit instrucțiunilor date de Richard Sunderland, comandorul Townley și căpitanii Cochrane și McLaughlin nu luau nici o decizie importantă fără să-l consulte. Flota comercială înregistrată sub pavilion haitian îi procura numai bătaie de cap. Autoritățile insulei îi făceau dificultăți. Oficialitățile, începând cu înalții demnitari și terminând cu ultimii vameși, pretindeau cadouri proporționale cu rangul lor. Pe mări, pavilionul haitian nu era respectat. Combinația aceasta se dovedise puțin rentabilă. Adrien era hotărât să treacă toate corăbiile casei Sunderland sub controlul societății britanice de navigație recent înființată la Londra.

Pe timpul absenței sale din vera Cruz, McLaughlin avea să-i țină locul. Marinarul acesta priceput și destoinic, merita toată încrederea. Adrien ezita să-l ia și pe Charles Sunderland în orașul Mexico. Tânărul acesta zurbagiu era o adevărată pacoste. La Vera Cruz se ținea numai de chefuri, de femei și de scandaluri. În tavernele din port și în cartierele rău famate, era mai temut decât ciurma. Se înhăitase cu o ceată de tineri creoli pierde-vară, cu pungile vesnic doidora, care sub îndrăzneța sa conducere, băgaseră spaima și în cei mai aprigi bătauși din Vera Cruz. „Cumîțește-te, băiete, îl povățuise Adrien. Mă tem să nu o termini cu un cuțit în spate“. Charles răspundea cu nepăsare: „Nimic nu mă poate atinge. M-am scăldat în sângele balaurului ucis de Siegfried. Am avut grijă să-mi ung și umerii și călcâiele“.

Adrien nu mai avea ce răspunde. Charles îi închidea gura cu aforisme și pilde mitologice. Se alesese cu ceva de la Oxford. Deși năzdrăvanul său cumnat îi era o povară, Adrien socotise că cel mai înțelept era să-l țină sub directă sa supraveghere. Dacă i s-ar întâmpla ceva băiatului, cum s-ar justifica față de Richard Sunderland?...

În dimineața următoare, caleasca de călătorie porni la drum escortată de o ceată de treizeci de servitori înarmați. Pe drumurile acestea nesigure, nici o precauțiune nu era de prisos. Și Charles își luase oamenii. Cinci indivizi cu mutre patibulare, care arătau mai vartos a bandiți decât a slugi de casă mare.

Primul, Jones, valetul personal al lui Charles, era un fost boxer care cunoscuse o epocă de glorie la Londra. O afacere suspectă — asasinarea unui boxer rival — îi compromisese cariera. Deși participarea lui la crimă nu fusese niciodată dovedită, bănuielile îi înnegriseră reputația. Sătul de ostracizarea lumii, renunțase la sport. Charles îl pescuise într-o tavernă din Oxford. Amețit de băutură, Jones consumase mai mult whisky decât putea plăti. Excesul de alcool jucase rolul Dalilei din legendă. Amorțit de beție, sleit de puteri, încăpuse pe mâna unor oameni de serviciu, care îi trăsese o bătaie crâncenă, apoi îl aruncaseră însângerat într-un șanț. Charles, care-l cunoscuse la Londra, în plină glorie, îl dusesse la el acasă, îl îngrijise, îl pusese pe picioare. De atunci, Jones rămăsese credincios noului stăpân. Charles îi oferise postul de valet. Jones se grăbise a-l accepta. Pătrat, făcos, cu mușchi rotunzi ca baloanele, pumni grei, ca două baroase și picioare scurte, arcuite, Jones arăta asemenea unui bulldog cu labe de baset. Ceilalți servitori, în număr de patru, erau metiși cu un foarte variat palmares. Primul, Pancho, era un soi de menestrel, care bătea drumurile cântând din chitară. Când glasul său de tenor nu-i aducea destule parale, își procura fonduri, dijmuid punctele călătorilor singuratici, pe care-i speria cu un pistol mare cât o flintă. Al doilea metis, Zavala, era un fost contrabandist. Făcuse legământ în fața statuii Sfintei Fecioare că se va lepăda de această îndeletnicire, fiindcă în cursul unei ciocniri cu o patrulă de soldați

își ucisese fratele înrolat în armată. Gomez, al treilea metis, fusese paracliser la Catedrala Santa Prisca din Taxco. Nestematele care împodobeau fruntea și veșmintele Sfintei Prisca și vasele de aur și argint din altar îl obsedau cu strălucirea lor. Într-o noapte, nu mai fusese capabil să lupte împotriva ispitei. Furase un colier de rubine de pe gâtul sfintei și un artofor de aur, care cântărea două kilograme și jumătate, apoi fugise încotro, îl dusesse mintea. După felurite peripeții nimerise la Vera Cruz, unde vânduse cu preț bun obiectele sfinte. Trei luni trăise ca un *hacendado*. Într-a patra însă, rămas fără un ban, se apucase de coțcării. Printre picături, se gândea cu melancolie la îndeletnicirea lui de paracliser, la cântecul grav al clopotelor în zilele de sărbătoare, la nestematele Sfintei Prisca și la altarul încărcat cu vase de aur. În sfârșit, al patrulea metis, Paquito, făcuse parte din onorabila breaslă a piraiilor. Șeful său, Joachim Rosario, poreclit „Chiorul”, nu fusese o figură legendară de talia lui John Morgan, a lui François l'Olonais sau a lui Rock Brasileiro. Proprietar al unui schooner, mai cârpit decât o pereche de pantaloni vechi, se lăsase de cabotajul sărac în profituri, pe care-l practicase timp de zece ani, și se apucase de piraterie. Capturile lui erau mărunte. Vase de pescari, cabotoare, ori mici vase de transport. Carierei acesteia puțin glorioasă îi pusese capăt un vas de război britanic. Căpitanul Rosario și întregul echipaj, cu excepția lui Paquito, pierise spânzurat de catarge. Prudent, Paquito nu așteptase să cadă în mâna englezilor. Când simțise că se îngroașe gluma se aruncase în mare, neobservat de nimeni. Priceput să plutească între ape, ca o broască țestoasă, înotase multă vreme cu capul sub valuri, scoțând nasul afară, doar pentru a trage la intervale rare, aer în piept. Cules de o barcă pescărească, născocise o poveste cu un naufragiu, care părăsise

veridică salvatorilor. Înapoiat de Vera Cruz, stătuse ascuns un timp. Când socotise că primejdia trecuse, scosese capul la lumină.

Pe toți patru Charles Sunderland îi luase sub protecția sa. La rândul lor, Pancho, Zavala, Gomez și Paquito îi juraseră credință veșnică. Aveau chiar de gând să-și respecte jurământul, atâta timp cât noul lor stăpân le va asigura un blid cu mâncare, o hanță de spinare și doi-trei gologani în buzunar. Marile lor *sombreros* care le umbreau fața arămie, *poncho-ul* pestriț aruncat pe umăr, vestele brodate și pantalonii strâmți, îi făceau să semene ca niște frați gemeni.

Încântați de hainele lor noi, mai frumoase decât ale slugilor lui Adrien de Beaulieu, călăreau într-un grup aparte, dându-și aere și cântând pe întrecute, când praful ridicat de trăsuri și de proprii lor cai, nu le închideau gura.

În trap întins, cortegiul străbătea jungle joase, din încâlceala cărora se înălțau palmieri stufoși, bananieri, hibiscuși cu flori roșii căscate ca niște boturi de crocodil, frangipanieri acoperiți cu flori înstelate, asemenea unor podoabe de Crăciun. Păsări mari, cernite, zburau perechi, în văzduhul aprins. Nori răzleți, zdrențuiți, pluteau singuratici la mare înălțime. Aerul era umed și înăbușitor. În zare, munți albaștri ca apele mărilor își inscriau piscurile dantelate pe cerul alb, de plumb, topit.

După căldura de etuvă din zona maritimă, răcoarea regiunilor de munte dezmoțea trupurile călătorilor moleșiți de zăpușeală. În hanurile în care poposeau peste noapte, li se serveau mâncăruri exotice și dulciuri cu gust ciudat. *Tortillas*, *enchiladas*, *tamales*... Tot atât de exotice ca și numirile lor, lăsau în gură un parfum care stăruia multă vreme. Parfum de piper, banane, ardei roșu, de agave și de porumb indian...

Pe măsură ce drumul se cățara pe coastele munților, aerul se răcea, strecurând fiori de frig în

organismele deprinse cu zăpușeala din preajma mării. În depărtare, se vedeau vârfuri semețe, care ținteau culmile văzduhului. Odinioară le improșcau cu lavă, pietre înroșite în foc, și trombe de fum și scântei. Piscurile aveau nume cântătoare, ca o melopee aztecă. Citlatepetl, Cofre da Perote, Popocatepetl, Ixtacihuatl...

Prăpăstii adânci, hăuri întunecoase și reci ca niște guri de mormânt se deschideau la margine de drum. De cealaltă parte se ridicau ziduri stâncoase, abrupte, de care se agățau arbuști pitici, ce aveau de furcă uneori cu vânturi năprasnice, stârnite din senin.

Drumul șerpuitor coborî apoi spre valea ce adăpostea străvechea capitală a aztecilor, Tenochtitlan. Pe ruinele acestui oraș pusese conchistadorul Fernando Cortez temeliiile noii capitale, denumită Mexico. În incinta templului aztec inaugurase o piață centrală, înconjurată de case mărețe și dominată de edificiul impunător al primăriei. În partea de nord, pe amplasamentul piramidei Huitzilopochtli, durase o catedrală cu pietre cioplite din idoli sfărâmați și din templele aztece, dărâmate în cinstea religiei creștine victorioase.

Mexico!... Oraș spaniol durat pe ruinele unui oraș indian. Palate cu fațade sobre, întunecate, care oglindesc trufia spaniolă; sute de biserici și catedrale, construite în cel mai înflorit stil baroc; case verzi, galbene, roșii sânge, portocalii, albastre, cu acoperișuri plate, ferestre zăbrelete și porți ferecate; piețe adormite, străjuite de arbori gigantici; mănăstiri cu ziduri groase, ca niște citadele, cu curți interioare, răcoroase și arcade împodobite cu flori de piatră; grădini luxuriante care își împrăstie cu profuziune parfumurile tari, necunoscute europenilor; fântâni decorate cu motive arhitectonice de o extravagantă fantezie; apeducte de piatră, străzi pardosite cu piatră, statui de piatră, cruci de piatră... Piatră din belșug... Piatră și apă...

Mexico e un oraș lacustru. Ca și Veneția.

Tenochtitlan a fost durat în mijlocul lacului Texcaca. Spre nord, apele sale se leagă de lacurile Xaltacan și Zumpango. Spre sud, undele albastre ale lacurilor Xachimilco și Chalca vor parcă să spele picioarele munților Popocateptl și Ixtacihuatl. Spaniolii nu le-au dat alte nume. Spiritul aztecilor a fost mai puternic decât armele conchistadorilor.

Mexico... Soare, flori, monumente, piatră și apă.

În acest Mexico, intra Charles Sunderland pentru prima oară...

Echipajul lui Adrien de Beaulieu străbătu în trap întins străzile amortite de arșiță. Ținta era precisă. Palatul conților de Valdivia din Plaza de Espana. Acolo își găsea găzduire Adrien de Beaulieu, ori de câte ori afacerile îl mânau în orașul Mexico.

În palatul conților de Valdivia locuia o femeie tânără, pe care natura o făurise după chipul și asemănarea Afroditei din Cnida. Dona Manuela de Requena, contesă de Valdivia, era de doisprezece ani văduvă. Stagiu lung și greu de respectat, pentru o femeie care abia împlinise douăzeci și cinci.

Bătrânul conte Pedro de Valdivia, ajuns în pragul celei de-a șasea decadă, se gândise să-și ia nevastă. Până atunci dusese traiul galant și lipsit de griji al unui *gentilhomme* care nu simțise niciodată pe umeri povara anilor. Târziu de tot, se trezise la realitate. Trăise zadarnic. Nu avea o femeie care să-l iubească, nici un copil care să-i continue neamul. Nenumărate femei trecuseră prin brațele lui, dar domnia fiecăreia fusese atât de scurtă, încât nu avusese vreme să se îndrăgostească de nici una. Când se gândise să repare greșelile trecutului era bătrân. Dar nu dărâmat. Mai avea încă pretenția să iubească și să fie iubit.

Un prieten de chefuri, don Roderigo de Vilcavara Y Alomartes, marchiz de Priego și duce de Montefrio,

avea o nepoată de treisprezece ani, despre a cărei frumusețe se dusesse faima. Manuela era un tip de andaluză, cu forme încă neîmplinite, dar care promiteau comori de voluptate. Contelui de Valdivia îi plăceau fructele verzi. Era bogat și deci capabil a-și satisface capriciile. Ducele de Montefrio posedea mai multe titluri decât bani. Bețiv și cartofor, risipise la masa verde domenii uriașe, palate, mine de aur, zăcămintele încă neexploatate. Fiul său, văduv după primul an de căsătorie, pierise ucis de un peon căruia îi sedusese nevasta. Manuela rămăsese să legene bătrânețele ducelui. Dar acesta prefera să fie legănat de brațe mai puțin inocente. Curtezanele care-i plăceau lui costau scump. Foarte scump. Și punga ducelui nu prididea să acopere poftele de bani ale curtezanelor și lăcomia nesățioasă a meselor verzi. Conte de Valdivia, ceruse mâna Manuelei, făgăduindu-i ducelui în schimb o magnifică rentă. Acesta nu se învoise numaidecât la târgul propus. Prea era mare diferența de vârstă între Manuela și candidatul ei, prea scârnăvă era stricăciunea acestuia. Dar scrupulele nu rezistaseră tentației. Căsătoria se făcuse cu mare pompă. Granzi de Spania, înalți demnitari și mari latifundieri luaseră parte la ceremonie. Căsătoria fusese consumată în ciuda vârstei fragede a fetei. Dispensa acordată de Papă îngăduise îndeplinirea obligațiilor conjugale.

În sfârșit, contele de Valdivia avea o nevastă tânără, frumoasă și aptă a-i dăruia mai târziu copii. Filozofii spun că fericirea nu e la îndemâna muritorilor. Conte de Valdivia se socotea fericit. Poate că tocmai aceasta stârnise mânia zeilor. Cert este că la șase luni după căsătorie, îl izbise un atac de apoplexie.

Potrivit testamentului său, toate bunurile rămăseseră văduvei. La patrusprezece ani neîmpliniți, contesa de Valdivia se vedea stăpâna unei averi

necuprinse. Bunicul ei, ducele, primise cu mare bucurie vestea morții soțului Manuelei. Se și vedea în fruntea uriașei averi, de care va dispune după bunul său plac. Dar spre marea lui surprindere, Manuela înțelesese să-și păstreze independența. Ajutată de consilierii juridici, lăsați cu limbă de moarte de răposatul conte, administra averea cu o uimitoare și precoce înțelepciune. Bunicul ei rămăsese să-și ronțăie renta stabilită de bunul său amic și să deplângă ingratitudea nepoatei, care uitase că ajunsese fabulos de bogată numai grație lui.

Până la douăzeci și patru de ani, Manuela de Valdivia își păstrase cu credință văduvia. Nu din iubire sau respect pentru memoria fostului ei soț, ci din scârbă pentru căsnicie. Scurta ei experiență conjugală o dezgustase de dragoste și de bărbați. Respinsese nenumărați candidați la mâna și la averea ei. Printre aceștia figura și căpitanul general al Guatemalei.

Dar Eros se pricepe să joace festa și celor mai invulnerabile virtuți. Într-o seară, pe promenada El Paseo, din orașul Mexico, Manuela de Valdivia întâlnise pe Adrien de Beaulieu. Manuela se afla în trăsura doner Inez de Alvarado, pe care Adrien o cunoscuse la o recepție oficială. Beaulieu călărea un superb cal alezan. La apariția chipeșului cavaler, dona Inez oprise trăsura. Schimbaseră saluturi și complimente. Dona Inez îl prezentase Manuelei.

Când privirile lui Adrien se întâlniseră cu ale tinerei contese un fior le electrizase ființa. Sunt oameni care nu cred în multcântatul *coup de foudre*, folosit atât de des în romane. În iubirile acestea fulgerătoare, își au totuși obârșia cele mai adânci și mistuitoare patimi. Dragostea dintre Manuela și Adrien nu înflorise în umbra boschetelor de trandafiri și în sunetele melodice ale serenadelor nocturne. Nu schimbaseră mesaje de dragoste și nu se plimbaseră prin parc sub clar de lună.

Poate că abstința virtuoasă a Manuelei începuse să-i apese prea greu umerii. Poate că momentul fusese prielnic. Sigur este un singur lucru. În noaptea următoare, Manuela de Valdivia primise pe Adrien în budoarul ei. Fără falsă pudoare, fără crize de conștiință și fără ascunzișuri...

A doua zi după amiază, pe El Paseo, Adrien fusese văzut în trăsura contesei. Surpriză, vâlvă, comentarii, bârfeli... Senină, mândră, disprețuind opinia publică, Manuela se afișa alături de amant. Știa că era însurat. Dar mai știa că iubirea lor era atât de puternică, încât acest obstacol nu prezenta importanță.

O lună întreagă zăbovise Adrien în orașul Mexico. Și aceasta numai pentru a-și petrece zilele și nopțile în brațele iubitei sale. Pasiunea lor se dezlănțuise pe neașteptate, ca un uragan. Dar, spre deosebire de uragane, trecătoare prin definiție, forța și împetuozitatea iubirii lor părea să se eternizeze. Pentru Manuela era o orgie de simțuri. Bătrânul conte i le trezise imperfect și prea de timpuriu. Apoi îndelungata lor comprimare, sub presiunea conveniențelor și a unei bizare temeri de necunoscut, le imprimase o forță explozivă, care nu aștepta decât un prilej spre a se dezlănțui. Întâlnirea cu Adrien, fusese acest prilej.

La încheierea primei lor luni de iubire, Beaulieu se inapoiase la Vera Cruz. Amintirea freneticelor îmbrățișări ale Manuelei îl obsedau atât de puternic, încât după două săptămâni de activitate pe sponci, plecase iarăși spre capitala Noii Spanii.

Adrien era atât de îndrăgostit de Manuela, încât nu odată se gândise să-și legalizeze legătura. Un divorț l-ar fi eliberat de Georgina, de care nu-l lega nimic. Dar șovăise. Despărțindu-se de Georgina, ar fi însemnat să rupă orice legătură cu socrul său. Or acesta îi crease o situație eminentă, căreia nu se

îndura și nici nu se încumeta să-i dea cu piciorul. Dacă s-ar fi despărțit de Georgina și s-ar fi însurat cu Manuela, ar fi intrat definitiv la remorca acesteia. Și-ar fi pierdut independența și ar fi rămas la discreția unei femei. Și Adrien nu concepea să depindă de o femeie. Rezervele de aur ce-si acumulase de când lucra sub patronajul lui Richard nu erau îndestulătoare spre a-i îngădui o viață neatârnată până la adânci bătrânețe. Afară de aceasta, se îndrăgostise de activitatea sa. Zecile de nave pe care le dirija pe mări și oceane, aurul, argintul, pietrele prețioase scoase din măruntaiele pământului de mii de oameni ce lucrau sub poruncile lui, îl pasionau până la extaz. Munca aceasta titanică, dar spectaculoasă, devenise o parte integrantă a ființei lui. Rațiunea de a fi.

Pe de altă parte, nu concepea nici să renunțe la Manuela. Pierderea ei ar fi echivalat cu un cataclism. Și ea îl înțelesese. Pentru a-l păstra, sacrificase totul, sfidase o lume întreagă. Nu mai frecventa saloanele creolilor bogați din Mexico, și nici palatele demnitarilor spanioli.

Prezența lui Adrien o recompensa cu prisosință de toate aceste privațiuni. Pentru a rămâne cât mai mult în apropierea lui, își stabilise reședința în orașul Mexico. Uneori îl însoțea la Vera Cruz. Atmosfera umedă, de junglă, de pe coasta golfului Campeche, nu-i pria. Deprinsă cu aerul curat al înălțimilor, cu vecinătatea munților, cu răcoarea văilor udate de ape năvalnice, nu suporta atmosfera de etuvă de la Vera Cruz. Rareori mai găsea timp să își inspecteze domeniile. Administratorii, încurați de această lipsă de control și siguri de impunitate, începuseră să o fure. Ea nu lua nici o măsură. Iubirea pentru Adrien era atât de exclusivă, încât nu o mai interesa altceva.

Și cu Adrien se petrecuse o schimbare. De când o cunoscuse pe Manuela, nu mai părăsise teritoriul Noii

Spanii. Sub pretext că Vera Cruz era un centru din care putea dirija mișcarea flotei comerciale din emisfera occidentală, încredințase căpitanului. McLaughlin, comandorului Townley și lui Leslie Clinton, consilierul pentru afacerile americane, misiunea de a inspecta periodic minele din America de Sud. Deși era însoțit de Charles, trase și de data aceasta tot la palatul Valdivia. Manuela îl primi cu efuziune.

Charles Sunderland înțelese numaidecât. Cinic, nu manifestă nici o dezaprobare față de preferința acordată de Adrien unei femei străine, în dauna Georginei. Nici cumnatul său nu-și tăinuie legătura. Manuela de Valdivia făcu o puternică impresie asupra lui Charles. El nu-și exterioriză admirația datorită prezenței lui Adrien și unui rest de decență, pe care Manuela știa s-o impună, în ciuda situației ei false.

În seara aceea, gazda le oferă un praznic împărătesc. Vinurile, toate de proveniență spaniolă, erau neîntrecute. Spre uimirea lui Adrien, Charles nu se dădu ca de obicei în spectacol. Se mărgini să bea moderat, astfel, încât să-și păstreze luciditatea și prezența de spirit. Ceva mai mult, fu un model de politețe.

Se ridicară de la masă, abia după miezul nopții. Lui Charles i se pregăti un apartament cu ferestrele spre grădina interioară a palatului. Patru camere mari, cu pereții văruiți, cu bărne aparente, afumate, cu mobile grele, sculptate și cu covoare adânci și moi. Patul larg, cu coloane răsucite și perdele de brocart îl încântară. După drumul lung și obositor, odihna pe o saltea pufoasă era un dar al cerului.

Adrien rămase să împartă patul Manuelei. Nimeni din casă nu se mira de acest obicei, intrat în viața de toate zilele...

A doua zi după amiază, solicită o audiență viceregelui Noii Spanii, don Ignacio de Iturrigaray.

Mai fusese primit și altădată de acest înalt personaj. În epoca sa de glorie, Manuel Godoy recomandase lui don Ignacio de Iturrigaray să acorde tot sprijinul casei Sunderland și reprezentanților săi. Viceregele, o supusă creatură a prințului Păcii, îi executase strict poruncile. Mare fu deci surprinderea lui Adrien când don Gonzales Guerrero, directorul de cabinet al lui don Ignacio, îl anunță cu regret că excelența sa nu îl poate primi, deoarece e reținut de importante treburi de stat.

Adrien avu impresia că în jurul lui se țese o urzeală bizară, că i se pregătea o capcană. Bănuielile îi erau alimentate de fapte. Armele de proveniență necunoscută sosite în Mexic, mișcările de trupe, agitația pe care o observase în sânul populației. Ce se pregătea? Agenții săi pluteau încă în vag. Informațiile erau contradictorii și adeseori fanteziste. Se vorbea de independență, de amenințarea unui *pronunciamento*, de o efervescență populară inspirată de revoluția din Franța. Se mai zvonea că Napoleon crease o mare flotă de război, menită să ocupe coloniile spaniole. Alții atribuiau Angliei aceste intenții.

Adrien sperase să obțină de la Iturrigaray unele lămuriri. În politețea rece a directorului de cabinet, se declanșase o jenă stranie. Don Gonzales Guerrero stia mai multe decât voia să arate. Adrien nu se dăduse învins. Declară că are să comunice viceregelui chestiuni de cea mai mare importanță, că nu poate zăbovi la infinit în capitală, deoarece urmează să execute un turneu de inspecție în regiunile miniere din nordul și sudul țării. Va mai rămâne totuși câteva zile în oraș, în care timp nădăjduia să fie primit de excelența sa. Adrien avea temperament de bulldog. Guerrero remarcă această trăsătură de caracter.

— Unde vă pot găsi, Senor conte, spre a vă anunța hotărârea excelenței sale? întrebă directorul de cabinet.

— Sunt găzduit la palatul Valdivia, răspunse Adrien după o ușoară ezitare.

Don Gonzales Guerrero zâmbi. Formulase această întrebare numai spre a-l pune pe Beaulieu într-o postură delicată. Nu-l mai menaja. Era inițiat în anumite taine, care vesteau o apropiată eclipsă a casei Sunderland-Beauclair, cel puțin în această parte a lumii...

Adrien se înapoie la palatul Valdivia, într-o stare de iritare lesne de înțeles.

— Am impresia că lumea întreagă s-a coalizat împotriva noastră, spuse el Manuelei. Se pregătește ceva.

— N-aș putea să-ți fiu și eu de folos?

Adrien îi mângâie înduioșat mâna.

— Cum să nu. Însăși prezența ta îmi este de ajutor. Mă stimulează, îmi dă curaj...

— Am impresia că nu mă iei în serios, îi reproșă ea. Mă refeream la un sprijin activ, material...

— Împotriva cui? Pentru moment primejdia nu s-a concretizat. Nu-mi place să lupt împotriva morilor de vânt... Pe de altă parte, n-ar fi exclus ca îngrijorările să fie neîntemeiate. Până în prezent, nu am probe palpabile, care să mă îndrituiască a lua atitudine... Așa că mă limitez la presupuneri...

— Adrien, îi vorbi ea cu seriozitate, dacă te vei simți vreodată în cumpănă, să nu mă uiți... În momentele grele să nu disprețuiești sprijinul și povețele femeilor. Ele au un spirit practic și un instinct sigur, care le sugerează anumite soluții juste, ce vă scapă vouă, bărbaților. Făgăduiește-mi să nu mă ocolești.

— Îți făgăduiesc, zâmbi Adrien, sărutându-i tandru mâna.

Beaulieu era hotărât să nu plece din Capitală, până nu va fi dat ochii cu viceregele. Nu avu însă mult de așteptat. Două zile după convorbirea lui cu Don Gonzales Guerrero, primi un mesaj din partea acestuia.

„Am plăcerea să vă anunț, *Senor* conte, că excelența sa Viceregele v-a acordat audiența solicitată. Măine dimineată la ora unsprezece, sunteți așteptat la Palatul Guvernamental.

Al dumneavoastră servitor
Gonzales Guerrero.”

Îngândurat, Adrien puse plicul pe masă. Va căpăta mâine dezlegarea enigmei? În aceeași zi, Manuela primi o vizită neașteptată. Bunicul ei, ducele de Montefrio, care nu mai fusese la ea de multă vreme, se prezentă la palatul Valdivia însoțit de un nepot, Don Antonio de Yermo. Manuela se afla cu Adrien în budoar, când majordomul o anunță că cei doi vizitatori o așteptau în salonul maur.

— Cobor îndată, zise ea. Până atunci, servește-i cu răcoritoare.

— Cine e acest don Antonio de Yermo? întrebă Adrien cu gelozie, de îndată ce majordomul închise ușa.

— Un unchi cumsecade.

— Bătrân?

— Patruzeci de ani, replică ea zâmbind amuzată de iritarea crescândă a lui Adrien.

— Nu-mi plac unchii tineri, grăi el, izbind ritmic cu degetele în măsuta de la capătul patului.

— Nu e cazul să te temi de don Antonio. E însurat și are doi copii.

— Și eu sunt însurat. Am și eu un copil... Totuși...

— Totuși, e o diferență. Uite, ca să nu mai fii îngrijorat, vei coborî împreună cu mine.

— Absurd! Ce rost are să mă înfățișez în fața vizitatorilor tăi... Se vorbește destul pe seama noastră.

— Ei și? Nu-mi pasă de clevetiri! Nu am să dau nimănui socoteală.

— Totuși... Bunicul tău...

— Bunicului meu, mai puțin decât oricui. Ducele de Montefrio, nu e bunicuțul dragăstos și devotat nepoților din poveștile pentru copii. Coboară cu mine, fără teamă că îi vei ofensa principiile morale.

— Dar don Antonio?

— Lasă scrupulele pe seama mea. Sunt destul de coaptă la minte spre a ști cum să mă port. Haidem, dragule...

Manuela nu gresise. Pe ducele de Montefrio nu-l impresionă apariția nepoatei sale la bratul contelui de Beaulieu. Se vorbea atât de mult în Noua Spanie despre bogăția acestui om, încât nu-l supăra prezența lui în casa Manuelei. S-ar fi arătat însă foarte scandalizat, dacă Manuela s-ar fi îndrăgostit de un coate-goale.

Ducele de Montefrio era încă verde, deși împlinise șaptezeci de ani. Drept ca o lumânare și de o eleganță juvenilă, părea înzestrat cu o forță miraculoasă, care-i îngăduia să își scuture umerii de povara celor douăzeci de ani acumulați de vreme, peste cei cincizeci mărturisii.

În schimb, don Antonio de Yermo, nepotul său, era tipul omulețului oțelit de viață, de muncă și de vicisitudini. Fața îi era înăsprită de vânt și de soare. Era îmbrăcat în alb, așa cum obisnuia să umble pe întinsele sale plantații de trestie de zahăr din regiunea Guernavaca. Ca și ducele de Montefrio, don Antonio era un autentic *gachupines*, adică un spaniol născut și crescut în Metropolă. Deopotrivă cu ceilalți *gachupines*, pe care îndatoririle militare, politice sau afacerile, îi aduseseră în Noua Spanie, avea un

suveran dispreț față de creoli, de metiști și de indieni. Pe toți îi puneă pe același plan de inferioritate.

Ducele Roderigo de Montefrio își întâmpină cu brațele deschise nepoata.

— Manuelita, pe zi ce trece, te faci mai frumoasă. Se cunoaște că ești nepoata mea. Privește-te în oglindă. Ai să-mi vezi portretul... Eram prin trecere prin fața casei tale. Mi-am zis: Trebuie să mă opresc, să dau binețe nepoatei. Fiindcă eram însoțit de don Antonio, l-am tras și pe el după mine.

Antonio de Yermo o privi cu simpatie.

— Nu-mi pare rău că am intrat. Bunicul dumitale are dreptate. Te-ai făcut frumoasă. Foarte frumoasă.

— Don Antonio este îndeobște zgârcit în complimente, interveni bătrânul duce. Dacă îți spune că ești frumoasă, să știi că nu ai pereche pe lume.

Adrien se simți stânjenit în mijlocul acestei scene de familie.

Manuela făcu prezentările:

— Bunicule, iată pe contele Adrien de Beaulieu, un bun prieten al meu.

— Încântat, încântat, rosti ducele cu marea condescendență.

Adrien se plecă ceremonios. Don Antonio salută cu o bruscă înclinare a capului.

— Nu mai e mult până la cină, spuse Manuela. Îmi veți face, sper, plăcerea să rămâneți la masă!

— De ce nu, de ce nu! replică jovial ducele, care obișnuia să repete cuvintele. După cină am putea prelungi agreabil seara la o partidă de faro. Nu ești de aceeași părere, *Monsieur le Comte*? Antonio, sper că dumneata n-ai vreo obiecțiune?

— N-aș vrea să o stânjenim pe Manuela, spuse el.

— Bunicul și unchiul ei s-o stânjenescă? Ce idee, ce idee. Vom petrece în patru o seară agreabilă.

— În cinci bunicule. Mai avem un oaspete. *Senor Charles Sunderland*.

Ducele o privi cu admirație.

— Faci progrese, fata mea!... Faci progrese! Până mai ieri, casa ta semăna cu o mănăstire de călugărițe. Astăzi oaspeții tăi sunt numai bărbați. Bravo! Cresti în ochii mei.

Manuela se roși...

Cina fu servită în sufrageria varuită în alb, cu bufete înalte, încărcate cu țavi, carafe și cupe de aur. Cinci servitori metisi în livrele albe, defilau purtând pe tipsii de argint masiv, cele mai felurite și mai exotice mâncăruri. Vinurile de Alicante, Madeira, Malaga și Oporto, împlineau cu savoarea lor un meniu de o magnifică opulență.

În timpul cinei, ducele de Montefrio susținu conversația cu neobosită vervă. Don Antonio era mai puțin volubil. Adrien de Beaulieu abia dacă scotea un cuvânt. Prezența invitaților Manuelei îi indispucea. Charles Sunderland era și mai tăcut. Dar spre deosebire de Don Antonio și de Adrien Beaulieu, mânca și bea cât șapte. După cină, trecură la masa de joc. Înainte de a-și ocupa locurile, ducele se apropie de Adrien. Neobservat de ceilalți parteneri, îi sopti cu nonșalanță:

— Conte, fii amabil și împrumută-mă cu o mie de plăstri. Abia acum am băgat de seamă că mi-am uitat pungă acasă. Măine în zori, îți restituî sumă.

— Bucuros! rosti Beaulieu. Nu-i displacea să cumpere bunăvoința ducelui.

O pungă cu o mie de plăstri, trecu discret din mână lui într-a bătrânului duce. Partida se încinse la iuțeală. Și ducele de Montefrio și Charles Sunderland jucau cu patimă. Manuela, don Antonio și Adrien erau mai moderați. Ducele se pricepea să corijeze norocul, printr-o abilă și nevăzută mânuire a cărților. Charles pierdu în primele minute de joc cinci sute de plăstri, Adrien o sută, iar don Antonio optzeci. Miezul

noptii îi găsi la aceeași masă verde. Adrien juca fără entuziasm. Bătrânul duce câștigase două mii de piastri. Adrien nu se ridica de la masă, spre a nu-l ofensa pe bunic. Nici don Antonio nu era în apele lui. Adeseori rămânea pe gânduri. Numai ducele îl readucea la realitate, bătându-l pe umăr.

— Unde-ți fug gândurile, Antonio? Joacă-ți cartea. Ți-a venit rândul.

Majordomul intră, anunțând că doi ofițeri, colonelul Vicente Corrales și maiorul Diego Vasconcelos, îl căutau pe don Antonio.

— Cine sunt persoanele? întrebă ducele.

— Doi prieteni, spuse don Antonio, vrând să se ridice de la masă. Cred că au să-mi comunice ceva important, de vreme ce mă caută la miez de noapte.

— N-au decât să vină încoace. N-o să ne întrerupem partida pentru ei, protestă bătrânul. Sper, Manuela, că nu ai nimic împotriva?

— Nu aș vrea să te deranjez cu prezența lor, Manuela, spuse don Antonio.

— Prietenii dumitale, unchiule, sunt prietenii casei Valdivia. Bartolome, porunci ea majordomului, poștește aci pe cei doi Senores.

Colonelul Corrales și maiorul Vasconcelos apărură, zăngănindu-și marțial pintenii. Uniformele lor, epoleții cu franjuri, fireturile și decorațiile, le dădeau un aer războinic.

Salutară cu galanterie pe Manuela și pe ceilalți oaspeți.

— Vă cerem iertare, dona Manuela, pentru îndrăzneală. Cu riscul de a fi inoportuni, am intrat. Avem o importantă comunicare pentru don Antonio. L-am căutat prin tot orașul. Datorită unei întâmplări, am aflat că se află la dumneavoastră.

— Ce se petrece, colonele? întrebă don Antonio, făcând câțiva pași în întâmpinarea lor.

— În cursul serii, s-a afișat în oraș ordonanța prin care viceregele a convocat într-o reuniune comună, *audiencia* și *ayuntamiento*ul Noii Spanii. Asemenea măsuri se iau numai în împrejurări excepționale. Orașul e în fierbere. *Diario de Mexico* a scos o ediție specială, prin care cere să se proclame independența statului mexican.

— Detașamente din regimentul de gardă al viceregelui au ocupat edificiile publice importante, piețele și punctele de acces în oraș, explică la rândul său Vasconcelos. Cete de creoli cu steaguri și torțe defilează pe străzi, cerând desființarea Statutului Colonial și ruperea legăturilor cu Spania. Autoritățile nu iau nici o măsură împotriva lor.

Don Antonio își încleștă pumnii.

— Înseamnă că Iturrygaray s-a alăturat creolilor. Ticălosul!

— Desigur, mâine vom fi consemnați în cazărmi, spuse colonelul Corrales. Viceregele vrea să ne pună în fața faptului împlinit.

— Inconștientul, tună don Antonio. Lipsit de sprijinul Spaniei, Mexicul independent se va prăvăli sub loviturile vrăjmașilor. Statele Unite abia așteaptă să-l ocupe. Americanii nu s-au saturat cu Louisiana. Acum vor Florida. Și Mexicul va veni la rând. În 1798, Alexander Hamilton cerea ocuparea Mexicului...

— Statele Unite vor să rupă lanțurile opresiunii coloniale, interveni Charles Sunderland cu dârzenie.

Don Antonio îl privi de sus.

— Regret, *Senor*, dar punctele noastre de vedere nu coincid.

În aceeași clipă, se auzi din stradă larmă, ovații, cântece, focuri de armă... Manuela ieși pe balcon, urmată de oaspeți.

Pe Plaza de Espana se scurgea un cortegiu de manifestanți, cu torțe, și pancarte, pe care scria cu litere mari, roșii: *Liberdad y independencia por Mexico*.

Don Antonio fierbea.

— Pleava și-a ridicat fruntea! S-a dezlănțuit strada! Ehe, îi va da de furcă lui Iturryagaray!..

Scârbit, reintră în salon, urmat de cei doi ofițeri, cu care începu să discute cu voce joasă. Când Manuela și invitații ei se înapoiară la rândul lor în casă, don Antonio ceru permisiunea să se retragă.

— Și partida! Ce facem cu partida? întreba indignat ducele de Montefrio. N-o să întrerupem jocul pentru câțiva mărlani loviți de istericale. Lasă-i, Antonio, să defileze cât poftesc.

— Lucrurile sunt mai grave decât crezi dumneata, unchiule, spuse don Antonio. Dacă nu punem botniță derbedeilor, vom sări în curând cu toții în aer...

Antonio de Yermo părăsi încăperea, urmat de cei doi ofițeri. Ducele de Montefrio își înghesui câștigul în pungă, și după ce își luă rămas bun, plecă la rândul său, uitând să mai restituie lui Adrien mia de plăști împrumutați.

În dimineața următoare, la orele zece și jumătate, Adrien plecă pe jos spre palatul guvernamental. Era atâta mulțime și efervescență pe străzi, încât trăsurile nu mai circulau. Pe pereții clădirilor, mâini neîndemânaticе scriseseră cu litere neregulate: *Libertad y independencia! Viva el Mexico libero! Viva Iturrygaray!* Palatele spaniolilor și ale creolilor bogați erau ferecate ca niște citadele. Patrule militare, care fraternizau cu populația, circulau pe străzi și prin piețe. Palatul guvernamental era înconjurat de cordoane de soldați.

Un ofițer de serviciu ceru numele lui Adrien, apoi intră în palat. Peste câteva minute se înapoie, îngăduind lui Adrien să intre. Anticamera viceregelui era goală. Câte un curier în uniformă militară o străbătea când și când cu pas grăbit. Adrien nu așteptă mult. Un secretar îl îndrumă în cabinetul

viceregelui. Don Ignacio de Iturrygaray stătea calm la biroul său. Avea părul alb; obrazul supt bătea în galben ca fildeșul vechi; purta haine cenușii de călătorie. În mâna dreaptă, cu degete subțiri, prefira un șirag de chihlimbar. Adrien se înclină adânc. Viceregele îi răspunse cu bunăvoință la salut.

— Ce vânt te aduce, *senor* de Beaulieu? întrebă don Ignacio zâmbind.

Primirea aceasta risipi în parte temerile lui Adrien. Viceregele era amabilitatea personificată.

— Regret, excelență, că mi-am permis să vă tulbur în aceste momente. Fiindcă timpul excelenței voastre este prețios, vă voi expune pe scurt motivul audienței. După cum știți, reprezint interesele unei case care a încheiat un acord economic și financiar cu Maiestatea Sa Regele Carlos al IV-lea. În ultima vreme însă au intervenit evenimente, care impun o limpezire a situației casei noastre. Am observat, de pildă în porturile de pe coasta golfului Mexico miscări de nave și debarcări de arme de proveniență necunoscută. Or, potrivit acordurilor încheiate cu Maiestatea Sa, numai casa Sunderland e autorizată să furnizeze armament coloniilor spaniole.

— *Senor* de Beaulieu, voi încerca să vă luminez, cel puțin atât cât îmi îngăduie atribuțiile. Acordurile dumneavoastră au fost încheiate cu regele Spaniei. În momentul de față însă, regele Spaniei este prizonierul împăratului Franței. Autoritatea lui a devenit nulă. Destinele teritoriilor spaniole, care nu au fost încă ocupate de invadatorii francezi, sunt conduse în prezent de două junte, care își dispută întâietatea. Junta din Sevilla și junta din Oviedo. Această eclipsă a autorității Metropolei asupra coloniilor din America are o influență nefastă. De cine să ascultăm? De regele Fernando al VII-lea, întemnițat în Franța? De regele Carlos al IV-lea, care a abdicat, a revenit

asupra abdicării, ca în cele din urmă să cedeze oficial tronul împăratului Franței? Să dăm ascultare juntelor fantomă din Sevilla sau din Oviedo, căzute sub influența Marei Britanii?... Noli Spanii nu-i rămâne decât o singură soluție. Să-și proclame independența, folosindu-se de pildă și experiența Statelor Unite, și să inaugureze o politică de neatarnare și demnitate națională, alături de celelalte state libere ale lumii. Această schimbare, *Senor de Beaulieu*, nu se va face fără zguduiri. Noul stat mexican are nevoie de cantități sporite de arme, pentru a-și apăra existența. Iată de ce am acceptat ca și alte firme, în afară de a dumneavoastră, să ne furnizeze armament.

— Îmi îngădui să reamintesc excelenței voastre că monopolul acordat casei noastre...

— Monopolul acesta, *senor*, a fost recunoscut de o autoritate care în prezent nu mai există. Totul urmează a fi refăcut. În curând vom fi gata să reluăm discuțiile cu reprezentanții casei dumneavoastră, pentru încheierea unui acord care să convină și poporului mexican.

— Vreți să spuneți, excelență, că nu mai considerați valabil tratatul încheiat de noi cu Coroana Spaniei?

— Desigur. Sunt bucuros că m-ați înțeles.

— Ne puneți într-o situație grea, excelență. Atletea sa Prințul Păcii...

— Prințul Păcii nu mai e decât un simplu particular, *senor*, răspunse sec viceregele.

Adrien înțelese că don Ignacio rupsesse definitiv cu trecutul. Înălătura disprețuitor din discuție numele lui Manuel Godoy, care îl înscăunase vicerege.

— Profit de acest prilej, pentru a vă face o propunere, continuă don Ignacio. Țara aceasta are nevoie de arme, dar și de bani. Suntem, poate, în pragul războiului. Forțele națiunii nu pot fi mobilizate fără un puternic suport financiar. Sub steagurile

noului stat mexican vor fi înrolați zeci de mii de oameni, care vor avea nevoie de uniforme, de încălțăminte, de hrană... Casa dumneavoastră ne-ar putea furniza, cu titlu de împrumut, desigur, fondurile necesare.

Adrien simți primejdia.

— Capitalurile băncii noastre din New York sunt imobilizate din cauza embargoului.

Expresia feței viceregelui nu se clintî. Prevăzuse refuzul lui Beaulieu. În mîna lui albă, șiragul de chihlimbar era prefirat cu aceeași încetineală.

— Nu mă referam la banca dumneavoastră din New York, zise don Ignacio, ci la aurul și argintul depozitat la Vera Cruz, Mexico și San Miguel de Santiago. Potrivit informațiilor de care dispun până în prezent, valoarea acestor metale prețioase se ridică la două sute de milioane de piaștri.

— Îngăduiți-mi să vă explic, excellență, că în aceste antrepozite se află depuse și lingourile sosite din America de Sud, pe care nu le-am putut expedia în Statele Unite din cauza aceluiași embargo.

— Sunt într-un totu de acord cu dumneavoastră, *senor*. De aceea nu vă cerem decât o sută douăzeci de milioane de piaștri, pe care, bineînțeles, vi-i vom restitui de îndată ce vom fi în măsură să o facem.

Lui Adrien i se umeziră fruntea și palmele. Situația era disperată. Viceregele avea toate atuurile de partea sa.

— Înainte de a vă da un răspuns definitiv, excellență, îngăduiți-mi să refer marchizului de Beaulieu, șeful casei noastre.

— Mă tem că nu va fi timp, replică don Ignacio. În vremuri excepționale, *Senor*, se impun măsuri excepționale.

Mintea lui Adrien lucra febril. Trebuia să obțină un termen mai lung de gândire, astfel că înlăuntrul lui să îmbarce pe corabiile sale, cel puțin aurul depozit la

Vera Cruz. Îl va expedia în Anglia fără să mai aștepte autorizația lui Richard. Riscul acesta era preferabil confiscării deghizate pregătită de vicerege.

— Acordați-mi, excelență, o săptămână de gândire. Caut o formă legală, care să-mi îngăduie a vă transfera lingourile fără să suport consecințe pentru vina de a-mi fi depășit mandatul. Vă dați seama că nu pot dispune fără forme de aurul lăsat în păstrarea mea.

— Îmi asum răspunderea, rosti calm Ignacio. Veți comunica în scris marchizului de Beaulieu că ați fost pus în fața faptului împlinit.

Nervii lui Adrien începură să clocotescă. Neputința sa de a reacționa cu sorți de succes, îl înnebunea.

— Îmi iau libertatea, excelență, să protestez împotriva acestui abuz de putere.

Mătaniile de chihlimbar continuau să se plimbe cu aceeași încetineală printre degetele subțiri și albe.

— Abuz de putere? Folosiți un termen tare, *senor*, replică viceregele. Nu fac decât să mă folosesc de un drept justificat de primejdiile grave prin care trece în prezent țara.

Don Ignacio se ridică în picioare, dând astfel a înțelege că audiența se încheiase.

— Vă acord douăzeci și patru de ore de gândire, *senor*. După trecerea acestui termen, voi acționa așa cum îmi va dicta conștiința și greaua responsabilitate ce-mi apasă pe umeri.

Adrien salută, apoi se retrase cu o negrăită furie în suflet. Când ajunse la ușă, se auzi chemat de vicerege, care adăugă cu ironie în glas:

— Țin să vă atrag atenția, *senor*, că începând de azi dimineată, antrepozitele casei Sunderland-Beauclair din Mexico, Vera Cruz și San Miguel de Santiago sunt păzite de forțe militare. Nici un lingou nu mai poate fi scos fără autorizația Secretarului Vistierei. Bună ziua, *Senor*!

Mulți huliții *gachupines* și aliații lor, creolii bogați, intraseră parcă în pământ. În schimb, intelectualii creoli, burghezia și metișii orașelor erau cuprinși de un entuziasm delirant. Independența Mexicului avea să fie în curând proclamată. Colonia Noii Spanii urma să treacă în domeniul trecutului.

Această fundamentală schimbare nu se putea face fără frământări și disensiuni grave. *Audiencia*, care cuprindea pe cei mai notorii *gachupines* din Noua Spanie, și care avea rolul unei curți de apel judiciare și a unui consiliu suprem administrativ, se pronunță pentru recunoașterea autorității juntei spaniole din Sevilla. În ciuda presiunilor exercitate de vicerege, refuzase să accepte ruperea relațiilor cu Metropola. *Los ayuntamientos*, care reprezentau consiliile municipale, și cuprindeau ca atare elementele cele mai democratice ale armăturii guvernamentale, se declarară pentru crearea unei junte creole, care să proclame independența Mexicului. Conducătorii bisericii, luără fâțis atitudine împotriva rupturii cu Spania, denunțând drept eretice tendințele de a se recunoaște suvernitățile populare. Pentru a mări confuzia, sosiră în orașul Mexico delegați ai junțelor din Sevilla și Oviedo, ce pretindeau a-și păstra autoritatea asupra Noii Spanii.

Viceregele, susținut de intelectualii creoli cu idei avansate și de o parte din armată respinse pretențiile junțelor din Spania. Închise apoi gura *audienciei*, căreia îi ridică dreptul de a se amesteca în chestiunile politice. Interzise și clerului de a mai lua atitudine în problemele de stat. Totdeodată, convocă un congres al creolilor, care avea să decidă asupra viitorului statut al Mexicului.

În pofida protestelor lui Adrien, agenți ai visteriei, sprijiniți de detașamentele militare, începură să ridice din antrepozitele casei Sunderland, lingourile de aur și argint, mărginindu-se să elibereze în schimb simple

chitanțe de mână. Exasperat, Adrien vedea cum se irosesc mii de lingouri adunate cu atâta trudă. Din Statele Unite nu se aștepta la nici un ajutor. Presedintele Jefferson respinsese cererea lui Richard Sunderland de a se protesta oficial împotriva abuzurilor săvârșite de guvernul Noii Spanii împotriva bunurilor unor cetățeni americani. Embargoul, răspuns la presiunile, fusese aplicat tocmai pentru a se evita angrenarea Statelor Unite într-un conflict internațional. Dacă unii cetățeni ai acestei țări continuă operațiile lor comerciale cu alte state, o fac pe propria lor răspundere. Nu numai atât, dar vor fi chemați și în fața comisiilor senatoriale, spre a răspunde pentru încălcarea flagrantă a legii embargoului...

Richard era consternat. Embargoul îi imobiliza în Statele Unite uriașe capitaluri, rămase neproductive, în vreme ce depozitele de lire sterline ale băncii sale din Anglia se depreciau alarmant, iar capitalurile băncii din Paris se topeau cu încetul.

Lovitura de stat din Noua Spanie îl lipsea de tot aurul pe care intenționase a-l trimite în Europa. Adrien luase măsuri pentru a opri intrarea în Mexico a metalelor prețioase extrase din America de Sud. Transporturile fuseseră tranzitate spre Jamaica, urmând ca de acolo să fie îndreptate spre Anglia. Pierderile suferite în Mexico erau imposibil de compensat. Aurul și argintul acumulat în răstimp de un an se pulverizase, zbura pe fereastră, fără ca Adrien să poată stăvili „jaful”. Acesta era cuvântul potrivit, scria el socrului său. Casa Sunderland-Beauclair era „jefuită” de Iturrigaray și de corifeii independenței Mexicului.

Conjunctura politică nu-i îngăduia deocamdată lui Richard Sunderland să pună în mișcare forțele militare ale unei mari puteri, spre a pedepsi mișcările de neatârnare ale coloniilor. Expediția din Haiti nu

mai era decât o tristă amintire. Lui Adrien nu-i rămânea decât să lupte cu propriile sale mijloace, care erau oarecum inadecvate. Dispunea de o flotă comercială respectabilă, care la nevoie putea fi înarmată și de o mare cantitate de arme și muniții, depozitate în Jamaica. Dar flota era răspândită pe toate mările, iar armamentul nu era bun la nimic, dacă nu existau soldați care să-l folosească. Soldații trebuiau scoși din pământ. Neîntârziat.

Într-o dimineață, vorbi Manuelei despre grijile și supărările sale. În general știa să-și ascundă supărările. Câteodată, însă, cei mai taciturni oameni, simt nevoia să-și descarce sufletul. În Manuela avea încredere. Devotamentul ei era în afară de orice discuție. Manuela îl asculta atentă fără să-l întrerupă. După ce Adrien termină tot ce avea de spus, Manuela rămase câțva timp gânditoare.

— De ce nu ieși contact cu don Antonio de Yermo? Deunăzi, bunicul îmi spunea că partizanii Spaniei nu stau inactivi. N-au reacționat până în prezent, fiindcă au fost luați prin surprindere. Nu și-ar fi închipuit niciodată că însuși viceregele, emisarul Coroanei, ar fi în stare să treacă de cealaltă parte a baricadei. Partizanii Spaniei sunt numeroși. Toți înalții demnitari, generalii, marii plantatori, neguțătorii și bancherii au numai de pierdut dacă Mexicul își câștigă independența. Își dai seama că de îndată ce creolii vor pune mâna pe putere, vor expulza pe spaniolii devotați Metropolei. Ideile Revoluției din Franța au pătruns și la noi. Deci, nu zăbovi! Du-te la don Antonio de Yermo! Vei găsi poate acolo, dezlegarea acestei probleme. Eu sunt alături de tine. Te voi sprijini cu toate resursele mele. Fă-i o vizită chiar în seara aceasta.

Adrien prinse ideea din zbor. N-ar fi exclus să-i furnizeze don Antonio carnea de tun necesară. Pe înserat se prezentă la reședința lui don Antonio din

Plaza Reale. Înainte de a bate cu ciocanul în poarta grea, remarcă o mișcare vie în preajma clădirii. Intrau și ieșeau oameni cu chipuri preocupate. Unii purtau uniforme militare. Un servitor bătrân îl întâmpină încă de la poartă.

— Nu știu dacă don Antonio vă poate primi, zise el evaziv. Se pregătește să iasă în oraș.

— Anunță-i numele meu și spune-i că vreau să-i vorbesc într-o chestiune foarte importantă, care nu suferă întârziere.

Servitorul îi îngădui să intre într-un vast vestibul. Lipsi câteva momente. Adrien își omorî așteptarea, uitându-se distrat la pereții văruiți, încărcati cu panoplii.

Servitorul se înapoie de grabă.

— Urmați-mă *Senor*. Înălțimea sa vă așteaptă.

Adrien străbătu câteva încăperi cu tavane joase și ferestre strâmbe, zăbrelite, ce lăsau să pătrundă o lumină săracă. Urcă o scară cu treptele late, afumate, traversă un coridor, în care se aflau câțiva ofițeri ce-l priviră bănuiitor și intră în camera de lucru a lui don Antonio de Yermo. Gazda se afla în fața unei mese lungi, acoperită cu hărți.

— Bine ați venit, *Senor*, îl întâmpină don Antonio. Luați loc, vă rog.

După ce se așeză într-un jet cu spătar de piele, Adrien începă fără introducere.

— Țin să precizez că demersul pe care-l fac, mi-a fost sugerat de contesa de Valdivia. Pot să vorbesc deschis?

— Suntem *gentilhombres*, *senor*. E tot ce vă pot răspunde. Contesa de Valdivia e o garanție sigură.

— Don Antonio, vreau să iau legătura cu căpeteniile partizanilor Spaniei.

— Nu vă înțeleg *Senor*, rosti gazda încrêtind din sprâncene.

— V-am făgăduit că voi discuta deschis. Contesa de Valdivia mi-a vorbit de dumneavoastră. Știu că

urmăriți să răsturnați pe Don Ignacio Iturrigaray. Sunt gata să vă acord tot sprijinul. Mi-ați spus la începutul acestei întrevederi, că dona Manuela reprezintă o garanție sigură.

— Evident, *Senor*, dar chestiunea pe care ați ridicat-o este de o gravitate excepțională.

— Chezășia bunei mele credințe, don Antonio, este aurul casei pe care o reprezint. Aur pe care don Ignacio și-l însușește în momentul de față, printr-un abuz de putere.

Don Antonio zâmbi enigmatic.

— Garanțiile, dumneavoastră sunt suficiente, *senor*... Interesele noastre și ale dumneavoastră coincid, deși cauzele diferă. Cu ce ne puteți sprijini?

— Contați pe patru milioane de plăști, aflați în casele de fier ale agenției noastre din Vera Cruz. Bani de care pot dispune imediat. În plus, vă pun la dispoziție arme și muniție pentru o armată de minimum cincizeci de mii de soldați. Armamentul vi-l livrez în orice port desemnat de dumneavoastră, în cel mult douăzeci de zile de la această convorbire.

Nervos, Adrien își lovea ritmic cu cravașa, cizmele galbene.

Don Antonio se ridică din jețul său. Gânditor, făcu câțiva pași prin cameră, apoi se opri în fața lui Adrien.

— Ce îmi cereți în schimb?

— Confirmarea contractului încheiat între fostul rege Carlos și *senor* Richard Sunderland-Beauclair, precum și restituirea lingourilor ridicate de don Ignacio Iturrigaray din antrepozitele casei noastre.

— Ce se întâmplă cu lingourile transformate de vicerege în bani?

— Noua Spaniei cuprinde destule mine de aur, pentru a acoperi aceste pagube. Cer să fiu dezdăunat în lingouri.

Don Antonio îi întinse mâna.

— Sunt de acord, *Senor*. Socotiți necesară încheierea unei convenții de acest sens?

— Precizarea în scris a condițiilor acestei înțelegeri n-ar putea fi decât folositoare ambelor părți.

— Atunci, *senor*, îmi voi lua îngăduința să vă prezint generalului don Pedro de Garibay, șeful nostru. Bineînțeles cartierul său general se află în afara orașului. Îmi permiteți să păstrez încă secretul asupra localității în care îi vom găsi.

— Vă înțeleg. Sunt gata oricând să vă urmez la Don Pedro de Garibay.

— V-ar stingeri cumva, dacă am fixa întâlnirea pentru ziua de mâine?

— Cătuși de puțin. Vă stau la dispoziție.

— În cazul acesta, mâine dimineață, la orele șase, să mă așteptați la palatul Valdivia. Trec să vă iau. Să fiți pregătit pentru un drum anevoios.

În noaptea aceea, Adrien nu închise ochii. Jucase totul pe-o carte. O mișcare greșită și își pierdea capul. Fără să fi avut autorizația lui Richard Sunderland, se avânta într-o aventură bogată în primejdii. Cei care finanțează și înarmează o mișcare antiguvernamentală trebuie să se aștepte la consecințe, în cazul unui insucces. Chibzui îndelung asupra oportunității unei informări a lui Charles Sunderland. Tânărul acesta flusturatic, preocupat numai de petreceri nu-i inspira deloc încredere. Trebuia totuși să-i vorbească. Era fiul marelui patron. Reprezenta pe tatăl său. În această calitate îi datora explicații.

La orele patru din noapte îl chemă în camera sa. Îi vorbește fără ocoluri. Își motivează atitudinea, explicând că nu avea altă alternativă. Charles se arată entuziasmat. Ochii îi sticleau, corpul i se încordase și i se zbârlise coama ca la animale. În vreme ce Adrien îi vorbea, Charles umbla dintr-un capăt în celălalt al camerei

exclamând: „Splendid!“ „Îndrăzneala e prima condiție a succesului!“ „Bravo!“ „O să-i arătăm noi lui Iturrigaray!“

Entuziasmul lui Charles era caraghios. Îl reconforta și pe Adrien. A doua zi, când plecă la drum, însoțind pe don Antonio Yermo, nu mai era ros de îndoieli.

Nopti de-a rândul, navele dirijate de căpitanul McLaughlin și de Charles Sunderland, care ținuse să participe personal la această expediție, debarcară în puncte neumblate de pe țărmurile golfului Mexico, arme și muniții. Oamenii lui don Antonio de Yermo le ridicau în tăcere, topindu-se cu ele în junglă. Către sfârșit, un transport căzu în mâinile soldaților viceregelui. De-a lungul întregii coaste se dădu alarma. Patrulele fură întărite. Vigilența forțelor guvernamentale crescă. Măsurile erau însă trdive. Un număr impresionant de arme apucaseră să intre în țară. De atunci, însă contrabanda de armament deveni foarte anevoioasă.

Los gachupines își organizau forțele cu tenacitate. Erau hotărâți să lupte cu disperare pentru apărarea privilegiilor lor. Trei secole de-a rândul despuiaseră Mexicul de bogății. Pe băștinași îi aruncaseră în sclavie. Adunaseră averi incalculabile. Nu le mai lipsea decât nemurierea pentru a se socoti zei, în această țară de robi. Don Ignacio Iturrigaray, trădătorul Iturrigaray, îndrăzne să creadă că printr-o simplă trăsătură de condei putea anula drepturile imprescriptibile — mai mult decât atât: sacrosancte — ale spaniolilor, urmași direcți ai mândrilor *conquistadori*. În adunările lor secrete, *los gachupines* atacau cu înverșunare pe vicerege.

— A trecut de partea creolilor, în speranța că nu va mai fi silit să dea socoteală pentru abuzurile și delapidările sale...

— A jefuit visteria...

— A acumulat o avere uriașă, vânzând funcțiile la licitație. Preferă pe cei mai darnici candidați...

— S-a ridicat împotriva Metropolei, fiindcă știa că junta din Sevilla îl va destitui, de îndată ce-și va recâștiga autoritatea asupra coloniilor răsculate...

— Vrea să ajungă primul rege al Mexicului independent. Regele Ignacio I-ul! Caraghiosul!

— Regatul lui să fie o celulă subterană din fortăreața San Juan de Uloa!

— Să-l trimitem acolo împreună cu toți sfetnicii lui!

— Șerpii care scot capul la drum trebuiesc striviți! Creolii care au îndrăznit să ne înfrunte, să sufere aceeași soartă!

— Moarte lor!

— Moarte lui Iturrigaray!

Don Antonio de Yermo organizase o puternică formație de șoc militarizată, denumită: „Voluntarii lui Fernando al VII-lea”. Unitățile acestei formații aveau să constituie coloana vertebrală a forțelor spaniole. Regimentele rămase credincioase Metropolei constituiau al doilea eșalon. *Los gachupines* nu lăsau nimic la voia întâmplării...

În acest timp, populația Capitalei trăia o nesfârșită și delirantă sărbătoare. Lupte de tauri, cortegii, jocuri de artificii, *fiestas*, dansuri populare, glorificau apropiata proclamare a neamănării Mexicului.

În palatul guvernamental, sfetnicii viceregelui pregăteau legislația viitorului stat. Înlăturarea spaniolilor din armată și din aparatul administrativ, desființarea sclaviei, reconstituirea pășunilor și a terenurilor agricole comunale — *ejidos* — pe care marii latifundiari le încălcaseră ilegal, reorganizarea justiției și a bisericii, înființarea de școli. Lupta împotriva corupției din aparatul de stat avea să fie una din directivele de căpetenie ale viitorului guvern.

Avocatul Verdad și profesorul Tallamantes, intelectuali idealști cu idei înaintate, înnegreau nenumărate suluri de hârtie, pregătind constituția Mexicului eliberat.

În „*Diario de Mexico*”, gazetarul și polemistul Carlos Maria de Bustamante, avertiza pe creoli să nu se culce pe laurii victoriei. Forțe oculte, scria el, se pregătesc să dea o lovitură fatală noii orânduirii. Los *gachupines* n-au dezarmat. Resemnarea lor e numai aparentă. Pentru prevenirea tulburărilor, se impune a fi expulzați. Statul mexican să rămână al mexicanilor. Afară cu spaniolii veniți în această țară numai pentru jaf și îmbogățire.

Deși tonul articolelor era gandilocvent, fondul impresiona. Creolii recomandă viceregelui o politică energică, spre a preveni surprizele. Într-o proclamație adresată țării, don Ignacio de Iturrigaray invită populația să nu dea ascultare agenților provocatori, interesați în dezlănțuirea unui război civil. În liniște și ordine, să se prezinte la urne, spre a alege un congres care să stabilească noul statut al țării. Fixă data alegerilor la sfârșitul lunii septembrie.

Don Antonio de Yermo și don Pedro de Garibay erau hotărâți să împiedice alegerile, care ar fi dat prilej creolilor să devină conștienți de propria lor putere. În cadrul unei ședințe secrete a conducătorilor mișcării contrarevoluționare, se decise ca ostilitățile să fie dezlănțuite în zorii zilei de 16 septembrie.

Până atunci mai rămânea o săptămână. În tabăra lui don Antonio de Yermo pregătirile erau febrile. Unitățile fuseseră organizate, armele distribuite. Comandanții regimentelor credincioase Spaniei primiseră poruncă să fie gata de acțiune. În dimineața zilei de 15 septembrie, Charles Sunderland se înapoie în zori la palatul Valdivia. Noaptea și-o petrecuse în oraș. Nimeni nu-i cunoștea aventurile

nocturne. În loc să intre în apartamentul său, se îndreptă spre camera de culcare a Manuelei, unde ştia că îşi va găsi cumnatul. Intrarea lui intempestivă, trezi brusc pe cei doi amantî, care adormiseră foarte târziu. Manuela şi Adrien erau livizi de spaimă. În primul moment avuseseră impresia că în cameră intraseră soldaţi veniţi să-i aresteze.

— Ce cauţi aici, la ora aceasta, Charles? îl repezi Adrien, după ce se dezmetici. Fără să baţi la uşă, dai năvală în camera unei femei...

— Să lăsăm fasoanele! ripostă grăbit Charles. Am venit, fiindcă ştiam că te găsesc aci. Trebuie să-ţi vorbesc neîntârziat.

— Aşteaptă-mă dincolo, până mă îmbrac. Nu putem rămâne aci. Manuela...

— Spectacolul unei femei în cămaşă de noapte nu mă impresionează. Dacă ar fi goală, mai treacă-meargă...

— Charles, ce înseamnă limbajul acesta?

Tânărul Sunderland făcu un gest de nepăsare, ca şi cum ar fi măturat obiecţiunile cumnatului...

— Ştii de unde vii? întrebă el cu o seriozitate care dădu de înţeles că intrarea aceasta matinală nu era lipsită de rost.

— De unde vrei să ştiu?

— Ei bine, să-ţi spun eu. Mi-am petrecut noaptea în palatul viceregelui.

— Eşti nebun? Ce-ai căutat acolo?

— M-am lăfăit în patul nevastei directorului de cabinet don Gonzales Guerrero, care a plecat la Vera Cruz într-o misiune secretă.

Adrien simţi cum i se urcă sângele în cap.

— Şi pentru asta mă scoli din somn?

— Ai răbdare, pripitule. Mai bine întreabă-mă cum am ajuns acolo.

— Ce mă interesează pe mine treaba asta?

— Te va interesa, când vei auzi amănuntele. Îl va interesa şi pe don Antonio de Yermo. Te asigur.

Adrien suspină.

— Fii mai explicit, băiete.

— Ascultă! În momentul de față sunt posesorul unei chei pe care mi-a încredințat-o consoarta lui Gonzales Guerrero. Cheia se potrivește la o ușă dosnică, nepăzită, prin care se intră direct în apartamentul directorului de cabinet.

— Ei și?

— Dacă don Antonio de Yermo ar avea această cheie, ar putea intra nestingherit în palat, împreună cu o ceată de partizani. Povestea Calului Troian. Iar pe don Ignacio Iturrigaray l-ar surprinde în brațele lui Morfeu. Cu o expresie mai vulgară l-ar lua din oală, fără ca ostașii din gardă să prindă de veste.

Adrien se trezi de-a binelea. Operația în sine era atât de ușoară încât părea de domeniul fanteziei.

— Charles, vorbești serios?

— Foarte serios. Iată cheia, zise el scoțând-o din buzunar și aruncând-o pe cuvertura de mătase.

Manuela asculta cu atâta interes vorbele lui Charles, încât nu observase că un umăr evadase din cămașa de dantelă.

Spectacolul îl făcu pe Charles să ridice buza într-un rânj. Expresia ochilor lui, care o dezbrăcau cu nerușinare, o îmbujoră. Cu o mișcare rapidă își acoperi goliciunea. Citise în ochii lui o dorință atât de aprigă, de pătimașă, încât o încolțise spaima.

Adrien nu remarcase nimic. Perspectiva zugrăvită de Charles îl absorbise. Nimic nu mai exista în momentul acela pentru el, în afară de esafodarea unui plan de acțiune, menit să năruiască opera lui Iturrigaray, fără vărsare de sânge. Rămase fără șef, trupele credincioase viceregelui vor depune armele. Adrien ar fi fost încântat să evite un război civil. Exploatarea minelor de aur și argint nu se putea face în condițiile dezordinilor inerente unor grave frământări launtrice.

— Charles, zise el întrerupându-și șirul gândurilor, asteaptă să mă îmbrac. Mergem imediat la don Antonio. Ia și cheia cu tine.

În vreme ce Adrien sări din pat, îndreptându-se spre un jet pe care îi erau aruncate hainele, Charles întinse mâna după cheie. Fără intenție aparentă, atinse piciorul Manuelei. O privi în ochi. Rânji iarăși.

— Mă ierți, Manuela, că ți-am tulburat somnul, rosti el suav.

Expresia dură, iacomă a ochilor săi, dezmințea dulceța vorbelor. Privirile lui o dezgoleau...

În noaptea de 15 septembrie, don Antonio de Yermo făcu să se năruie, în mai puțin de o oră, visurile de libertate și independență ale creolilor mexicani.

În fruntea unui detașament alcătuit din trei sute de „voluntari ai lui Fernando al VII-lea”, înarmați până în dinți, dădu o lovitură de stat care avea să rămână de pomină în analele Mexicului. În vreme ce două sute cincizeci de membri ai detașamentului manifestau în fața palatului guvernamental, atrăgând într-acolo atenția soldaților din regimentul de gardă, douăzeci de „voluntari”, sub conducerea lui don Antonio, se strecurară printr-o ușă dosnică în apartamentul directorului de cabinet Guerrero. Alți treizeci de „voluntari” îi urmară. De îndată ce se văzură în palat, uciseră servitorii și sentinelele întâlnite în cale. Urcară în pas alergător scara care ducea la etaj, unde se afla apartamentul viceregelui. Triumfători, năvăliră în camera acestuia.

În câteva clipe puseră mâna pe don Ignacio, îi legară mâinile la spate și sub amenințarea pistoalelor, îl scoaseră în stradă, prin aceeași ușă prin care intraseră. În confuzia iscată în palat nu se observă dispariția viceregelui. Se schimbă focuri de armă, căzură răniți și morți deoparte și de alta. Bătălia era

însă virtual pierdută pentru partizanii independenței. Capturând pe vicerege, don Antonio de Yermo decapitase mișcarea creolilor. Trupele guvernamentale, rămase fără șef, se predară.

Zorile găsiră palatul în mâinile „voluntarilor” lui don Antonio. De dimineață, populația orașului Mexico află cu stupeoare că don Ignacio Iturrigaray, viceregele Noii Spanii, fusese arestat din ordinul Maiestății sale Regele Fernando. Sfetnicii săi, în frunte cu avocatul Verdad și profesorul Tallamantes, îi împărtășeau soarta. Li se instrui un simulacru de proces. Verdad pieri în cursul cercetărilor. Opinia publică acuză pe anchetatori că l-ar fi otrăvit spre a scăpa de anumite mărturii compromițătoare. Tallamantes muri de friguri galbene în temnița fortăreței San Juan de Uloa. Alți șapte creoli, care jucaseră un rol de seamă în cursul ultimelor evenimente, se văzură condamnați la pedepse privative de libertate pe termen lung. Don Ignacio de Iturrigaray fu deportat în Spania. I se confiscă averea. Junta din Sevilla îl condamnă la moarte.

Audiencia, căreia don Ignacio încercase să-i limiteze puterile, se întruni spre a numi un nou vicerege. După o scurtă dezbateră, desemnă pe don Pedro de Garibay. Don Antonio de Yermo preferase să rămână în umbră. Puterea era însă în mâinile lui.

Armata reprimă sângeros câteva răzlete manifestatii populare antispaniole. În *pulquerias* se cântau *coridas*, în amintirea lui Iturrigaray. Grupuri de creoli unelteau împotriva guvernului. Deși fuseseră înfrânți, nu deznădăjduiau. Se creau asociații conspirative. *Los gachupinos* zdrobeau cu strășnicie orice rezistență. Trimful lor părea asigurat. Realitatea era mai puțin trandafirie. La orizont se adunau nori negri, plini de grele amenințări.

Don Antonio de Yermo își respectă integral angajamentul. De îndată ce puse mâna pe putere,

retrocedă casei Sunderland-Beauclair depozitele de aur din Vera Cruz, Mexico și San Miguel de Santiago confiscate de don Ignacio de Iturrigaray. Totdeodată reconfirmă concesiunea acordată de Coroana Spaniei lui Richard Sunderland.

Reușita lui Adrien de Beaulieu era desăvârșită. În toamna și în iarna anului 1808 expedie în Anglia aur în valoare de o sută douăzeci de milioane de piaștri. În primăvara lui 1809 trimise aur până la concurența sumei de nouăzeci de milioane piaștri. Laolaltă cu aurul și argintul extras din America de Sud, făcu să intre în Marea Britanie peste optsprezece milioane de livre sterline. Această revărsare de aur dădu un considerabil avânt băncii Sunderland din Londra. În cursul anului 1809, împrumută guvernului britanic cincisprezece milioane de livre sterline. În lunile mai și iunie, banca primi lingouri de aur și argint în valoare de douăzeci și nouă milioane livre. În același timp navele dirijate de Beaulieu transportară în Spania, pentru junta din Sevilla, douăzeci și trei milioane dolari aur.

Cifra de afaceri a Băncii Sunderland din Londra înregistrează un salt record. Profitând de autorizația pe care Napoleon o dăduse producătorilor francezi de a exporta provizoriu grâne în Anglia, achiziționează grâu în valoare de opt milioane livre sterline. Grâul, vândut pe piața britanică, raportează un beneficiu de treizeci la sută. În felul acesta profită și Napoleon, care autorizase exportul spre a face rost de aur, și Banca Sunderland-Beauclair din Paris, prin intermediul căreia se încheiară tranzacțiile. Nu avură de suferit decât consumatorii englezi. Plătiră încincit o pâine, care fără intervenția atâtor speculatori, le-ar fi revenit mult mai ieftin.

Datorită acestor combinații, Banca Sunderland din City reuși să-și recâștige prestigiul știrbit de criza din ultimii ani. Casele Baring, Rotschild și Bancroft, care

câştigaseră un apreciable avans, trecură iarăşi pe planul al doilea.

— Richard Sunderland-Beauclair a căzut din nou în picioare, se rostea admirativ pe culoarele Bursei din Londra.

— Omul acesta e un dragon cu şapte capete. Îi tai un cap, alte şapte îi cresc la loc.

— Bine zis! e nesăţios ca un dragon. Dar îi va face şi lui cineva de petrecanie!

— Cine? Arată-mi-l! Trăim în epoca dragonilor. A rechinilor mării finanţe. Peste câteva milenii se va vorbi despre epoca aceasta ca despre cea glacială, sau despre altă eră tot atât de grea pentru existenţa omenirii... Pe vremuri, marii financiari se numărau pe degete. Abia dacă se ridicau doi sau trei într-un secol. Fugger, Bernard Samuel, Law, Jacques Couer, Süß, se singularizează în marea cenuşie a neguţătorilor, zarafilor şi cămătarilor timpului. Azi, marii financiari cresc ca ciupercile. Sunderland, Baring, Ouvrard, Rotschild, Labouchère, Hope, Bancroft...

În vreme ce la Londra şi la Paris casa Sunderland-Beauclair cunoştea o prodigioasă renastere, la Washington, Richard Sunderland se războia cu o comisie senatorială care-i cerceta activitatea potrivnică politicii economice a Statelor Unite.

Capetele de acuzare erau multiple. Încălcarea legii embargoului, contrabandă, dispreţ faţă de autorităţile constituite ale statului, campanie de calomnii împotriva preşedintelui Jefferson.

În faţa comisiei, Richard se prezintă cu aroganţă. Asistat de primul său consilier juridic pentru Statele Unite, avocatul John Sanders, se apără cu o vehemenţă care degenera uneori în atacuri înversunate împotriva preşedintelui şi a sfetnicilor săi, în frunte cu secretarul trezoreriei, Gallatin.

Dezbaterile căpătară treptat un caracter de polemică acerbă. Unii membri ai comisiei, ostili lui Richard și marelui capital, pe care acesta îl reprezenta, îl atacau cu îndârjire.

— Ați violat prevederile legii embargoului. Vase comerciale ale casei dumneavoastră au continuat să străbată mările și după intrarea în vigoare a acestei legi.

— Este adevărat că vasele comerciale ale casei mele au continuat să efectueze transporturi și după intrarea în vigoare a acestei legi.

— Vă recunoașteți deci vinovăția, tună președintele comisiei, senatorul Warrens, reprezentantul fermierilor din Tennessee.

— Un moment, Mr. President. Nu-mi recunosc nici o vinovăție. Vasele în cauză nu au navigat sub pavilion american. Cea mai mare parte a flotei mele comerciale este înregistrată în Marea Britanie. Posed documente.

— Restul?

— Restul? Restul putrezesc în porturile Statelor Unite alături de alte sute de nave, condamnate să mucezească, de-a lungul cheiurilor pustii. Datorită politicii falimentare a președintelui.

— Vă atrag atenția, Mr. Sunderland, că vă aflați în fața unei comisii senatoriale menită să ancheteze activitatea casei dumneavoastră. Aprecierile pe care le faceți la adresa președintelui sunt calomnioase.

— Mr. President, sunt cetățean liber al acestei țări. Potrivit Constituției, am dreptul să critic politica guvernului când această politică este contrară intereselor țării. Afirmațiile acestea nu sunt numai ale mele, Mr. President, ci ale unui întreg popor. În New England, în Delaware, în Connecticut, în Rhode Island, lumea protestează împotriva embargoului...

— Nu vă ambalați, Mr. Sunderland. Nu v-am chemat aici pentru a vă consulta asupra curentului de

opinie ostil legii embargoului, îl întrerupse tăios senatorul Warrens. Prepușii dumneavoastră au săvârșit acte de contrabandă.

— De ce nu-l faceți răspunzător pe Mr. Gallatin, secretarul trezoreriei, pentru delapidările comise de vreun perceptor oărecare din Georgia sau Kentucky? Când actele prepușilor mei sunt săvârșite în contul lor propriu, este ridicol să mi se atribue mie vreo responsabilitate. Nu aveți probe din care să rezulte că actele încriminate ar fi fost făcute din ordinul, sau cel puțin din îndemnul meu.

— Vom reveni asupra acestei chestiuni, Mr. Sunderland, rosti Warrens calm. În orice caz, nu pot decât să vă felicit pentru felul în care v-ați instruit subalternii. Nimeni nu știe nimic.

— Banul să trăiască! interveni sarcastic senatorul Thomson din Ohio, care ca și Warrens, avea mare antipatie pentru afaceriștii din Est.

— Protestez împotriva acestor insinuări, rosti Richard cu indignare bine jucată.

Își permitea să răspundă arogant. Mai mult de jumătate din membrii comisiei îi erau binevoitori... Cei mai mulți dețineau pachete de acțiuni ale casei Sunderland. Restul primiseră — sub diferite forme — cadouri costisitoare. Senatori intransigenți erau puțini la număr: Warrens și Thompson, care se remarcă prin înverșunarea lor sinceră, erau mirați de lipsa de cooperare a colegilor din comisie.

Încă un argument îl făcea pe Richard să înfrunte riscurile unui conflict deschis cu senatorul Warrens. Legislatura lui Jefferson se apropia de sfârșit. Se știa că nu va mai candida la președinția Statelor Unite. O dată cu plecarea lui va cădea și legea embargoului.

Richard nu-și făcea griji nici în privința atacurilor dezlănțuite de presa controlată de el împotriva lui Jefferson. William Gordon Drake, șeful grupului său de ziare, avusese grijă să desemneze redactori

responsabili care să suporte primele descărcări ale trăsnetelor guvernamentale. La momentul oportun, redactorii dispăreau. Alții le luau locul.

— Marea finanță este o plagă care trebuie să dispară, rosti în cursul unei ședințe a comisiei senatorul Thompson.

— Vreți să faceți lumină, pornind de la idei preconcepute! replică Richard. Uitați că marele capital creează condiții favorabile pentru prosperitatea economiei. În momentele de grea cumpănă, marea finanță susține statul prin împrumuturile pe care i le acordă...

— Da, da! Marea finanță susține statul, așa cum susține frânghia pe spânzurat.

Senatorul Warrens făcu mare haz. Richard Sunderland strâmbă din nas. Senatorii aceștia care miroseau a iuft îl dezgustau. După o săptămână de investigații și audieri sterile, comisia își suspendă dezbaterile.

Senatorul Warrens deznădăjduise să-l înfunde pe Sunderland.

— Gangrena e prea avansată ca să mai poată fi stăvilită, declară el unor ziariști. Numai amputarea membrului bolnav poate salva organismul de la pieire. Pentru aceasta, trebuiesc măsuri drastice. Din nenorocire, actuala legislație nu e suficient de severă cu indivizii de teapa lui Richard Sunderland...

Câteva zile după această declarație, Jefferson semnă anularea embargoului. O săptămână mai târziu, părăsi Casa Albă.

În ziua în care James Madison, noul președinte al Statelor Unite își inaugură intrarea în funcție, legea embargoului încetă să mai existe. În locul ei, Congresul votă un *non intercourse act*, care interzicea relațiile comerciale numai cu Franța și Marea Britanie.

Richard Sunderland respiră, în sfârșit, ușurat. Noua lege era lesne de eludat. Nimic mai simplu decât să declare că nava pleca spre Rio de Janeiro. Pe drum, își schimba destinația, îndreptându-se spre Europa...

În iulie, sosi la New York Jules Lafont, însoțind pe cei doi copii ai Andreei, care potrivit dorinței tatălui lor, urmau să-și petreacă vacanța în Statele Unite. Francis-Andrew împlinise patrusprezece ani, Gerald — zece. Richard îi primi la debarcader. Când își văzu copiii, simți o legitimă mândrie. Francis-Andrew era portretul maică-sii. Calin, drăgostos, se lîpi de tatăl său și-l sărută pe amândoi obraji. Gerald era mai reținut. Ochii lui aveau o expresie de seriozitate ce contrasta cu vârsta.

Încântat, Richard își plimbă odraslele prin locurile cele mai umblate din oraș. Voia să arate tuturor ce mândrețe de copii îi dăruise Andreea. Merse până acolo încât îi duse la Bursă. Apariția lor făcu senzație. Bancherii, agenții de bursă, speculatorii, îl salutau, zâmbindu-i larg și complimentându-l pentru dragăleșenia copiilor.

Un *broker* se plecă la urechea unui coleg:

— Tigru! a venit cu puii. Îi deprinde cu mirosul sîngelui.

Gerald părea foarte interesat de forfota și gălăgia din incinta bursei. Îl amuzau strigătele *broker*-ilor, cifrele înscrise cu creta pe tabla neagră din capătul sălii, agitația oamenilor ce urmăreau cu sufletul la gură saltul capricios al cotelor.

— La ce folosește bursa aceasta, Sir? întrebă el pe tatăl său.

Richard se uită cu mândrie în jur, ca și când ar fi spus: „Vedeți ce întrebări inteligente pune fiul meu? Îmi seamănă”.

Însoțitorii săi se minunară:

- Ce precoce e Junior!
- Îl interesează bursa, deși n-are decât zece ani!
- Extraordinar!
- Nemaipomenit!
- Bravo, Junior!

Richard Sunderland se simțea obligat să dea o explicație care să lămurească pe fiul său, dar care să fie valabilă și pentru galerie. Trebuia să răspundă inteligent, în așa fel încât explicația lui să fie repetată din gură în gură, cu admirație pentru prezența sa de spirit.

— Dacă am o mie de acțiuni Sunderland-Schenectady, pe care vreau să le transform în bani, n-am decât să intru în biroul oricărui agent de bursă, din oricare oraș al lumii. I le încredințez spre vânzare și, după o scurtă așteptare, primesc suma corespunzătoare. Dacă n-aș avea bursa la dispoziție, ce m-aș face? Cum m-aș descurca? Ar fi aproape imposibil să găsesc în lumea aceasta mare pe omul amator să le cumpere. Apoi, cine ar stabili prețul? Vezi, deci, Gerald, cât este de necesară o bursă pentru a preschimba în bani, orice fel de acțiuni.

— Și ce este o acțiune?

Richard zâmbi cu mulțumire.

— Să-ți explic și acest lucru. O acțiune este o bucată de hârtie, care reprezintă o părticică din capitalului unei întreprinderi. Această bucată de hârtie este însoțită de alte bucăți mai mici, denumite *cupoane*, pe care le tai periodic și care reprezintă bani. Bucata cea mare de hârtie este la rândul ei o valoare care crește, sau scade, reflectând afacerile bune sau rele, încheiate de întreprinderea respectivă.

Gerald asculta cu atenție încordată, încercând să cuprindă în căpșorul său noțiunile acestea, necunoscute multor oameni mari.

— Se pot câștiga bani cu bucățile acestea de hârtie?

— Desigur. Dar numai dacă știi să te joci cu ele. Altfel, pierzi.

Gerald încreți fruntea, și după o gândire profundă, urmărită cu exagerată atenție de însoțitorii tatălui său, declară cu hotărâre:

— Voi învăța și eu jocul acesta, Sir. Imi place să câștig bani. Cu bani, faci ce vrei.

— Strașnică filozofie în gura unui copil! se adresează în șoaptă un agent de bursă unui speculator cu care urmărise întreaga scenă.

— Așchia nu sare departe de pom...

În seara aceea, Richard fu de o rară bună dispoziție. Invitase la cină pe Jules Lafont, pe Wilbur Morrison, pe avocatul John Sanders și pe senatorul Frederick Mortimer Forbes, unul dintre cei mai puternici pioni ai săi din Senat. Copiii stăteau în dreapta și în stânga sa.

Discuția se învârti mai ales în jurul evenimentelor politice din Europa, pe care Jules Lafont le relata cu umor captivant.

Cum era și firesc, în jurul împăratului Franței se țeseau cele mai multe comentarii. Războiul din Spania, care căpătase caracterul unui măcel, ocupa de asemenea centrul interesului convivilor.

— Incontestabil, războiul din Spania este o greșală, atât din punct de vedere politic, cât și din punct de vedere militar, spuse Lafont. Felul în care Napoleon a abuzat de buna credință a suveranilor Spaniei îl pune într-o lumină defavorabilă. *Monsieur de Talleyrand* a criticat cu severitate gestul împăratului. Somat de acesta să se explice, i-a declarat fără înconjur: „Când un om de lume face nebunii, își schimbă amantele, își neglijează nevasta, își nedreptățește prietenii, societatea îl blamează: dacă e bogat, puternic, abil, este tratat cu oarecare indulgență. Dar când același om trișează la joc, lumea bună îl exclude din sânul ei. Așa ceva nu i se iartă niciodată“.

— Splendidă replică! exclamă Richard admirativ. Exact la ce m-aș fi așteptat din partea prietenului meu, Talleyrand.

— N-aș crede, totuși, că fostul episcop de Autun era cel mai indicat spre a face morală lui Napoleon, interveni senatorul, care avea o tainică slăbiciune pentru împăratul Franței.

Richard se încruntă ușor. Nu-i plăcea să fie contrazis. Dacă senatorul ar fi fost un personaj mai puțin influent, l-ar fi pus imediat la punct. Spre a însenina atmosfera, Lafont continuă:

— Împăratul nu a uitat sinceritatea supărătoare a fostului său ministru de afaceri străine. Aflând într-o zi că ducele de San Carlos, un personaj din suita regelui Fernando al VII-lea, se bucură de favorurile intime ale prințesei de Talleyrand, l-a întrebat pe soțul încornorat, de față cu toată curtea: „De ce nu mi-ai spus până acum că ducele de San Carlos este amantul soției dumitale?” „Iertați-mă, Sire, i-a replicat *Monsieur de Talleyrand* cu răceală, nu mi-am închipuit că această noutate ar spori cu ceva prestigiul maiestății Voastre, sau al meu personal.”

Lafont se străduia să micșoreze personalitatea împăratului știind că făcea pe placul patronului său.

— Înainte de a pleca la New York am stat de vorbă cu contele de Metternich, continuă el. Printre altele, mi-a spus textual: „În Franța stau față în față două tabere diametral opuse. În fruntea celei dintâi se află împăratul și militarii, care urmăresc să îngenunche lumea prin forța armelor. Pentru Napoleon, Franța este o reflecție a personalității sale, iar Europa un fief al familiei lui... A doua tabără cuprinde marea masă a națiunii, masă inertă și lipsită de maleabilitate. În fruntea acesteia, se află *Monsieur de Talleyrand*, *Monsieur Fouché* și toți acei care mai păstrează un rest de luciditate politică”.

— Conte Metternich este un om inteligent. L-am prețuit de la prima vedere, zise Richard sentențios. Sper, Lafont, că fiul meu Robert păstrează relații strânse cu *Monsieur de Talleyrand* și cu *Monsieur de Metternich*.

— *Monsieur de Talleyrand* este magistrul său, iar *Monsieur de Metternich* îi este prieten.

— Robert pare să se descurce bine. Lafont, nu-i așa? zise Richard cu părintească mândrie.

— Sir, Mr. Robert Sunderland face cinste numelui pe care îl poartă.

Richard râse.

— Apropo, Robert se mai împăunează cu titlul acela caraghios, conferit de regele Spaniei? Conte de Castejon y Valde... Valde... cum naiba îi mai zice?

— Castejon y Valdejoso de la Reyna, Sir. Nu. Nu l-am mai auzit folosindu-se de acest titlu.

— Foarte bine. Dacă vrea, n-are decât să păstreze într-un sertar documentele de înnobilare. Să le arate mai târziu copiilor săi.

— Cred că acest moment nu va întârzia, Sir. Mrs. Robert Sunderland va deveni în curând mamă.

— De ce nu mi-ai spus-o mai demult, Lafont? exclamă Richard în culmea entuziasmului.

Se ridică în picioare și înălță paharul.

— *Gentlemen*, o cupă de șampanie în cinstea Sandrei Sunderland, care îmi oferă prilejul să devin pentru a patra oară bunic.

Convivii îi urmară gestul, golindu-și paharele.

— Lafont, cum de ai lăsat să treacă atâta timp, fără să-mi vorbești de acest eveniment? îi reproșă Richard cu prefăcută severitate.

— Mr. Robert Sunderland v-a scris personal...

— N-am primit nimic. Nici nu e de mirare. Cu acest odios embargo, Mr. Jefferson ne-a căsunat numai neajunsuri. Bine că s-a înapoiat la Monticello. Să sperăm că Mr. Madison nu-i va călca pe urme...

Spre sfârșitul lui august, Adrien de Beaulieu sosi la New York spre a-și prezenta raportul. Richard îi făcu o primire triumfală. El, care nu se entuziasma ușor, declară în plină sedință a consiliului de administrație, că priceperea, hotărârea și spiritul de inițiativă al lui Adrien de Beaulieu, au scos casa Sunderland din impas, dându-i totdeodată prilejul să cunoască o înflorire nemaiîntâlnită.

Cu abilitate diplomatică, Adrien declară că această realizare ar fi fost imposibilă fără participarea directă a lui Charles Sunderland, care a jucat un rol nemijlocit în răsturnarea lui don Ignacio de Iturrigaray. Recunoscător lui Adrien pentru lumina frumoasă în care îi plasa fiul, Richard îi acordă o gratificație de două sute de mii de dolari. Lui Charles îi oferî numai zece mii. Steaua lui Adrien de Beaulieu începuse a străluci puternic pe firmamentul casei Sunderland. Printre inițiați circula zvonul că Adrien va fi urmașul marelui patron.

După sedința consiliului, Richard oferî un dineu în cinstea ginerelui său. Participau cincizeci de invitați, aleși pe sprânceană, printre care colaboratorii cei mai importanți ai casei sale, precum și câteva figuri proeminente ale lumii politice conservatoare. Statornic principiului său, Richard păstra legături strânse cu Camera Reprezentanților. Mai puțin prietenești erau relațiile sale cu cabinetul președintelui Madison, din ziua în care acesta declarase că va păstra pe Albert Gallatin la Secretariatul Trezoreriei.

În timpul dineului, Richard avu o atitudine deosebit de afectuoasă față de ginerele său.

— Sper că ai să faci o vizită și la New Shenectady, îi spuse el la un moment dat. Georginei îi e dor de dumneata.

Adrien se feri să-i risipească iluziile. N-avea nici un rost să-l amărească. Sentimentele sale față de Georgina nu se schimbaseră.

— Îți acord un concediu de două luni. Vreau să îl petreci alături de soția dumată, adăugă Richard. M-ar bucura să-mi dăruiești și o nepoțică. Până acum, dumneata și băieții mei m-ați răsfățat numai cu nepoți. Îmbătrânesc, Adrien. Am nevoie de o prezență feminină în preajma mea. De o îngrijire, de o mângâiere. La vârsta mea, oamenii serioși nu se mai însoară.

Leslie Clinton, care înregistrase aceste declarații, se plecă la urechea lui Wilbur Morrison.

— Dacă Mr. Beaulieu îi va dăruia o nepoțică, marele patron îi va mânca din palmă.

— Mr. Clinton, formula Beaulieu e la mare preț. Nici unul dintre feciorii marelui patron nu-l egalează.

— Aveți dreptate. Mr. Beaulieu a devenit un personaj care trebuie cu deosebire menajat.

— Previziunea nu te înșală, Clinton.

În capul mesei, Richard continua să se întrețină cu Adrien pe care-l așezase la dreapta sa. Cinstirea aceasta era cu atât mai remarcată cu cât în stânga marelui patron fusese plasat un invitat de mare suprafață, Mr. Robert Smith, Secretarul de Stat al președintelui. Smith era rivalul declarat al lui Gallatin, ceea ce îl făcea și mai simpatic lui Richard.

— Măine de dimineață, Adrien, la orele zece precis, să te afli în cabinetul meu de la bancă. Vei asista la o scenă amuzantă. După cum vezi, îți rezerv și spectacolele distractive...

Richard se arăta atât de rar amabil cu colaboratorii săi, încât Adrien îi aprecia cum se cuvine bunăvoința. Vorbele socrului său îi treziră curiozitatea.

În dimineața următoare, la ora fixată, se prezentă primului secretar, care-l introduse de îndată în cabinetul lui Richard.

În afară de marele patron, se mai aflau de față Wilbur Morrison și consilierul juridic John Sanders.

Avocatul stătea în fața unei măsuțe, pe care erau întinse câteva documente ce așteptau a fi semnate.

— Bine ai venit, Adrien zise Richard, întinzându-i prietenos mâna. Ia loc și așteaptă ridicarea cortinei.

Sună din clopotel.

— Pofteste pe Mr. Abercrombie, porunci el secretarului de serviciu. Încă un moment, Lawson. De cât timp face anticameră?

— De la nouă, Sir.

— Perfect. Înseamnă că în momentul acesta fierbe la înaltă presiune. Pofteste-l încoace.

Zechariah Abercrombie, mai elegant decât un tânăr în ziua logodnei, înră schiopătând. În ciuda afecțatului său calm, obrazul galben, fața trasă, cearcănele negre, îi trădau oboseala și nopțile nedormite.

— Bună dimineata cumnate, rosti el cu fals familiarism.

— Bună dimineata, Zechariah, replică Richard cu exagerată amabilitate. Ești mai elegant ca niciodată. Tineretul neșesălat și neglijent de azi, nu ar pierde dacă te-ar imita.

— Complimentul acesta mă mișcă profund, cumnate. Față de mine ai fost întotdeauna de o gentilețe care m-a subjugat.

— Nu puteam să răspund altfel frumosașelor dumitale sentimente. Dă-mi voie să-ți prezint pe ginerele meu, Adrien de Beaulieu, directorul uzinelor de la New Schenectady.

Când i se vorbi de uzinele de la New Schenectady, chipul lui Abercrombie se întunecă brusc. Își aminti că ar fi fost proprietarul lor, dacă Richard nu l-ar fi tras pe sfoară. El, Zechariah, descoperise această afacere de aur. Fabrica de la Terrytown, peste care rămăsese singur stăpân, după ce-l înlăturase pe Patrick Sunderland prin mijloace nu tocmai elegante, nu reusise să-i cicatrizeze rana sufletească.

În timpul nefericitei legi a embargoului, Richard profitase de împrejurare, declarându-i război, împingându-l la dezastru. Fabrica de la Terrytown nu rezistase asalturilor repetate ale casei Sunderland Beauclair. După o luptă disperată, Abercrombie plecase steagul. Venea acum la Richard Sunderland, care avea să-i dicteze condițiile sale...

După ce se așază pe un scaun, oferit de Morrison, oaspetele se pregătește sufletește pentru a înghiți până la fund cupa cu veninul înfrângerii. Richard, care își savura victoria, întârzia înadins execuția pentru ca așteptarea să o facă și mai dureroasă.

— Nu mi-ai spus, Zechariah, ce face Hannah, rosti el cu binevoitor interes.

„Te blestemă!” fu Abercrombie ispit să-i răspundă. Dar se abținu.

— Nu o duce tocmai bine cu sănătatea.

— Vârsta, dragul meu Zechariah, vârsta! A îmbătrânit și ea. A sosit momentul să se odihnească. Știi ce ar trebui să faci, dragul meu? Să-ți cumperi o casă la țară și să-ți petreci în liniște și contemplație restul vieții. Ah, cât te invidiez pentru odihna pe care ți-o vei permite în curând!

— Odihnă? Eu să mă odihnesc? Nici nu concep. Sunt încă în plină vigoare.

— Nu, dragul meu, replică Richard cu sollicitudine. E mai înțelept să te lași de afaceri. Ca să te poți ocupa de sănătatea soției dumitale.

— Cred, cumnate, că sunt cel mai în măsură să judec ce îmi rămâne de făcut, ripostă Abercrombie. Simțea că își pierde răbdarea.

— Cât ești de nerecunoscător față de grija pe care ți-o arăt, suspină Richard. Uite, spre a te elibera de o mare greutate, am hotărât să-ți cumpăr fabrica de la Terrytown.

— Ce? fabrica de la Terrytown?

— Da, da, fabrica. De ce te miri. Sunt gata să-ți ofer o sumă rezonabilă

— Nu vând nimic! strigă Abercrombie.

— De ce nu? E cea mai elegantă ieșire din impas. Nu mai ești de mult stăpânul fabricii dumitale. Producția de arme a scăzut cu șaptezeci la sută. În depozite ai o cantitate de arme care și-au pierdut peste cincizeci la sută din valoare, datorită noilor prețuri ale pieții.

— Prețuri pe care le-ai impus dumneata, cumnate, scrâșni Abercrombie.

— Eu sau altul, ce importă? Rezultatul contează. Numai în ultimii doi ani, ai semnat polițe în valoare de trei sute de mii de dolari. Iată-le! adaugă el, scoțându-le dintr-un sertar și aruncându-le pe birou. Cu alte cuvinte ești dator vândut.

Abercrombie se ridică de pe scaun, ca aruncat de un resort.

— Ce cauți polițele mele la dumneata?

— După cum vezi, le-am cumpărat. Nu te speria. N-am de gând să ți le protestez, fiindcă sunt convins că vom ajunge la o învoială.

— Știu ce înțelegi dumneata prin „învoială”. O spoliere josnică.

— Vai, ce termeni vulgari folosești, prietene, deși ai intrat de atâția ani în familia mea, nu te-ai cioplit de loc.

Abercrombie spumega de mânie. Vinele gâtului i se umflaseră, ochii îi aruncau flăcări, buzele se subțiaseră.

— Nu admit să fiu insultat. Nu admit!... Nu admit!...

Îi venea să plângă. Își dădea seama că situația lui era disperată, că se afla în fața unui om necruțător. Era pierdut! Dar rezista încă, nădăjduind într-o minune.

— Vrei să mă nenorocești! M-ai urmărit o viață întreagă! Ce-ai avut cu mine? Mi-ai furat uzina de la New Schenectady...

— Așa cum l-ai furat tu pe fratele meu, de partea sa din fabrica de la Terrytown.

Abercrombie începu să râdă. Râdea cu hohote, ca un clown. Pântecele îi sălta, mâinile i se încleștaseră convulsiv.

— Și tu, Richard Sunderland, te erijezi în apărătorul fratelui? Tu? Ah, ce glumă bună.

Hohotea fără să se mai poată opri, în vreme ce Richard îl privea cu liniste și curiozitate, ca pe o viețuitoare ciudată. Cu încetul, hohotele lui Zechariah se răriră, transformându-se într-un fel de vaiet, ca de bocitoare:

— Ce ți-am făcut, Richard Sunderland? M-ai urât din ziua în care ți-am intrat în neam. Blestemată fie ziua aceea!

— Te înșeli, Zechariah Abercrombie. Nu te-am urât niciodată. Erai prea mărunț, prea neînsemnat ca să te urăsc. Te-am disprețuit. Acesta e adevărul. Dar ți-ai semnat singur sentința în ziua în care ai îndrăznit să mă înfrunți. Nu-ți aduci aminte? Să-ți împrăpățez memoria. În Saint-Domingue eram pe punctul de a obține o importantă concensiune de la Toussaint-Louverture. Atunci te-ai repezit tu, pigmeule, să mă concurezi. Mi-ai smuls concesiunea. În Saint-Domingue, am pierdut mulți bani. Numai din cauza ta. Tu însă ai pierdut mai mult. Căci de atunci, am hotărât să te distrug... Am așteptat momentul prielnic, Abercrombie, iubitule. În ziua când am socotit că ți-a sosit sorocul, am lovit.

Richard se animase, obrajii săi de obicei palizi, prinseseră culoare, glasul egal urcase cu un ton, mâna lui albă, cu degete încleștate, ca niște gheare, acoperi polițele semnate de cumnatul său. În ochii lui Richard, Abercrombie își citi condamnarea. Orice rezistență era zadarnică. Puterea îl părăsi deodată, lăsându-l dezumflat, ca o minge spartă. Căzu pe scaunul său.

— Cum poți să fii atât de rău, Richard Sunderland? Mă înspăimânti! Ești mai neîmblânzit decât o fiară! Fie!... M-ai învins. Înțeleg să îmi plătesc greșeala de a-ți fi devenit cumnat. Îți vând fabrica. Îți vând, dacă vrei, și hainele de pe mine, numai să scap de tine și de neamul tău hain. Vând! Vând! Auzi? Vând! Bucură-te!

Richard își recăstigase stăpânirea de sine.

— Cât?

— Cinci sute de mii de dolari, grăi sfârșit Abercrombie.

— Prea mult, rosti sec, Richard. Prea mult. Mai puțin.

— Patru sute de mii. E ultimul meu preț.

— Cincizeci de mii de dolari este o limită peste care nu trec, zise Richard neînduplecat. Și o fac numai pentru Hannah. Dacă n-ar fi fost ea, te-aș fi zdrobit ca pe un vierme.

Abercrombie se ridică iarăși de pe scaun. Ochiul îi ieșiseră din orbite. Cu gura larg deschisă hăpăi aerul. Se clătina, de parcă l-ar fi lovit o măciucă în moalele capului. Richard se întoarse spre avocat:

— Mr. Sanders, prezintă-i contractul spre semnare.

— Cincizeci de mii de dolari... cincizeci de mii de dolari, o uzină care face un milion? bolborosi Abercrombie livid.

— Semnezi? întrebă Richard cu aceeași asprime. Dacă refuzi, pleacă! Într-o săptămână pierzi totul.

Abercrombie părea un bețiv care nu-și mai regăsea echilibrul. Pendula ca o trestie bătută de vânt.

— Dă-i pana, Morrison! porunci Richard.

Directorul Băncii Manhattan muie în călimara cu vulturi de aur o pană de gâscă, pe care o oferi lui Abercrombie. Năuc, Zechariah luă pana, și cu pași împleticiți se îndreptă spre măsuța pe care avocatul Sanders rânduise contractele spre semnare.

Abercrombie își zgârie numele în josul primului contract. Îl semnă și pe al doilea. Deodată, se învineți la față, ochii i se căscară, oglindind parcă o necuprinsă spaimă, mâinile-i începură să bată aerul. Trase un hârăit în piept, apoi se prăbuși ca un copac trăsniț.

Sanders îngenunche repede lângă corpul prăvălit de-a curmezisul unui covor chinezesc, cu flori mari, roșii, pe fond galben. Îi desfăcu cravata, îi descheie cămașa. Instinctiv îi pipăi pulsul. După câteva clipe se ridică în picioare.

— A murit, rosti el aproape în șoaptă.

Richard încreți din sprâncene.

— Morrison, cheamă doi servitori. Să-i scoată stârvul afară. Contractele sunt valabil semnate, Sanders?

— Desigur, Mr. Sunderland.

— Perfect. E singurul lucru care mă interesează.

În timpul sederii lui Adrien de Beaulieu în Statele Unite, sosi la New York un mesaj din partea căpitanului McLaughlin.

„În august, producția de aur a minelor spaniole a scăzut cu patruzeci la sută față de luna precedentă. Producția de argint înregistrează o scădere și mai pronunțată: cincizeci și cinci la sută. Mr. O'Brien, șeful exploatării minelor spaniole, mi-a declarat că tulburările recente din regiunile miniere au determinat această scădere. Săptesprezece vase sunt imobilizate la Vera Cruz din cauza crizei.”

Vestile erau grave. Lui Adrien nu-i rămânea decât să-și întrerupă concediul, lucru pe care-l făcu bucuros. Săptămâna petrecută alături de Georgina fusese un calvar. Mai mult ca niciodată, își dădea seama că o conviețuire normală cu soția lui nu era

posibilă. Georgina își îndeplinea obligațiile conjugale silnic, ca o corvoadă. Plecarea bruscă a lui Adrien o încântă și pe ea.

Singura lui plăcere în timpul acestui concediu fusese prilejuită de revederea fiului său. Raymond împlinise trei ani. Era frumuseț și nebunatic. Adrien nu se mai sătura să-l audă gângurind.

— Când o fi mare, să-l faceți senator, *Monsieur*, opinase guvernanta, o franțuzoaică veselă și spirituală.

La 20 septembrie, Adrien sosi la Vera Cruz. Pe chei îl aștepta Pat O'Brien și Charles Sunderland. Șeful exploatării minelor mexicane era foarte tulburat.

— Producția înregistrează o prăbușire vertiginoasă. Indienii refuză să mai muncească. Până și sclavii îi imită. Stau și nu se ating de unelte. E ceva nemaiauzit. Nu știm ce măsuri să mai luăm.

Adrien se gândi la vorbele lui don Antonio de Yermo: „Dacă nu punem botniță derbedeilor, sărim cu toții în aer.” Încercarea neizbutită a lui Iturrigaray îmbătase cu fumurile emancipării, independenței și ale libertății pe creoli, pe metiși și pe indieni deopotrivă. Dacă nu se luau măsuri drastice împotriva mexicanilor îmbătați de aceste idei primejdioase, totul avea să se surpe.

— Ce ați făcut pentru a-i readuce la ascultare? întrebă Adrien.

— Amenzi, pedepse corporale, închisoare... Se pare că aceste măsuri nu fac decât să-i îndârjească. *Los coregidores* au primit ordine precise să ne sprijine, dar nu reușesc să-și impună autoritatea.

Charles Sunderland, care ascultase discuția fără să scoată vre-un cuvânt, interveni cu patimă:

— Te plângi ca o babă, Mr. O'Brien. Lucrurile vor merge din ce în ce mai rău, atâta vreme cât vă veți rezuma la jumătăți de măsuri.

— Ce vrei să mai facem? exclamă O'Brien, ofensat de comparația puțin măgulitoare. La cererea noastră, guvernul a trimis trupe la Oaxaca și la San Miguel de Santiago. Rezultatele?... Nule! Ofiterii au amenințat, au înjurat, au tras salve în aer. Indienii și-au reluat lucrul. După plecarea trupelor au aruncat iarăși uneltele.

— Mr. O'Brien, fă-te călugăr! strigă Charles. Cu predicile ai să ai poate mai mult succes.

— Și tu ce propui? îl întreabă Adrien. Nu e deajuns să critici.

— Dă-mi mie autoritatea să rezolv criza. Dacă în două săptămâni nu reușesc, să mă îmbraci pe mine în rasă călugărească.

— Dragul meu Charles, zise Adrien, îți cunosc îndeajuns reputația. Sunt încredințat că nu te vei opri la jumătăți de măsuri. Nu vreau, însă, nici excese...

— Atunci alipește-te și tu corului de bocitoare. Iar la sfârșitul lunii raportează la New York că producția a mai scăzut cu cincizeci la sută. Dacă lucrurile continuă în acest ritm, nu ne rămâne decât să strângem bagajele. Ceea ce n-a izbutit viceregele Iturrigaray, săvârșește o ceată de sclavi indieni desculți și zdrențăroși.

— Trebuie să ne gândim și la opinia publică, Charles.

— Opinia publică? Puțin îmi pasă de opinia publică. Marile averi nu se fac cu respectul opiniei publice. Nu am de gând să mă aleg deputat în Mexico... Ce să mai lungim vorba. Dă-mi carte *blanche* și toate vor reintra în ordine. Ți-o garantez!

— Dar, fără complicații, Charles.

— Și tu șovăi, Adrien? Dacă ți se va cere vreodată socoteala, să declari că instrucțiunile tale au fost depășite și că răspunderea este numai a mea.

— N-aș vrea să mă înțelegi greșit. Nu fug de răspundere. Am făcut față unor crize mai grele. Mă tem pentru tine. Tatăl tău mi te-a dat în primire.

— Crezi că sunt *une poule mouillée*? Nu știi cu cine ai de-a face, Adrien!

După câteva zile de ciorovăieli și discuții, punctul său de vedere triumfă. Charles primi puteri depline. Fără întârziere, plecă la San Miguel de Santiago. Cincizeci de *desperados* recrutați de către Pancho, Zavala, Gomez și Paquito, alcătuiau o escortă heteroclită, care amintea mai degrabă o ceată de bandiți, porniți în turneu profesional. În preziua plecării, Charles cinase cu Adrien și cu Manuela. Adrien fusese într-o vervă neobișnuită.

— La noi în Franța, spusese el, se cântă: *Marlborough s'en va-t-en guerre!* Să-l cânti și tu, Charles... Spune drept. Ți dai seama la ce te-ai înhamat?

— Oho, cum să nu. Plec să tai și să spânzur.

— Charles! exclamase Manuela înspăimântată.

— Da, da. Trebuie să reușesc. Un Sunderland nu se întoarce decât sub scut sau pe scut...

Charles nu făcuse o făgăduială deșartă. Era hotărât să izbândească. Să se ridice în ochii tatălui său, care nu-l socotea bun de nimic. N-ar fi fost capabil să rezolve o criză pe căi diplomatice, așa cum se pricepea Robert și nici să se descurce în complicatele registre ale unei bănci, deopotrivă cu meticulosul Henry. În soluții violente, care cereau hotărâre, forță și iuțeală, se socotea însă neîntrecut...

Primul lui drum avea să fie spre regiunile miniere din nord, teatrul celor mai serioase tulburări. Își va stabili cartierul general la San Miguel de Santiago. De acolo îi va fi ușor să se deplaseze până în cele mai excentrice puncte ale regiunii. La San Miguel de Santiago avea să fie instalat regește. Localitatea aceea de la picioarele munților Sierra Madre se afla pe una din cele mai bogate și întinse *haciende* ale Manuelei de Valdivia. La douăzeci de kilometri nord de San Miguel de Santiago se înălța conacul acestei

latifundii, unde Charles — la invitația Manuelei — avea să locuiască aproape un an.

Drumul lui Charles era lung și anevoios. Străbătu ținuturile calde, de coastă, *tierras calientes*, cu vegetație luxuriantă, tropicală, apoi ținuturile temperate, *tierras templadas*, din centrul platoului mexican, și ținuturile reci, *tierras frias*, care cuprindeau zona marilor înălțimi. Vera Cruz, Jalapa, Llanos, Tlaxco, Pachuca, Queretaro, Lyon, Aguas Calientes, Guadelupa, Sombrerete, Durango și în sfârșit, San Miguel de Santiago. Drum cu priveliști dezolante sau fermecătoare, monotone ori de o feerică variație. Drum încântător pe care Charles l-ar fi apreciat din plin, dacă preocupările legate de misiunea sa nu i-ar fi îndreptat gândurile spre alte făgăsur.

Singurele priveliști care îi smulgeau strigăte de admirație copilărească erau cele în care cactusul constituia unicul element decorativ. La Londra, în sera palatului Sunderland din Grosvenor Street se afla o colecție de cactuși spinoși, cu forme bizare, caraghioase. Cactușii aceia pitici, care ar fi avut loc într-un pumn, căpătau în Mexico proporții uriașe. Mii, sute de mii, milioane de cactuși, alcătuiau păduri fantastice, în care enormii *candelabros* își întindeau spre cer brațele înțepoșate și paralele ca tuburile unei orgi. Cactușii luau cele mai fanteziste și mai stranii forme. Obeliscuri ascuțite, înălțate trufaș spre vămile văzduhului, piramide verzi în care țepii se încrâncenau dușmănos, monștri vegetali, mai fioroși decât zmeii și balaurii din basme și mai bizari decât corali submarini. Pe aceste plante diforme, de un grotesc tragic, străluceau uneori flori de o frumusețe de vis. Albe, purpurii, violete, pestrițe, roșii sânge, erau câteodată mai încântătoare decât cele mai superbe orhidee, alteori mai dezgustătoare decât reptilele.

Antonio Pitaya, ghidul, un indian mărunț, explica lui Charles particularitățile fiecărui cactus în parte.

— *Mala mujer, señor*, zise el arătând o plantă stranie, cu brațe încâlcite, ca un cuib de serpi. Înțepăturile ei sunt tot atât de primejdioase ca și mușcătura tarantulei. Iată și *candelabria*, sfeșnic pe care pământul Mexicului l-a zămislit pentru gloria lui Dumnezeu și a lui Quetzcoatl.

În mintea lui Antonio Pitaya, dumnezeul albilor și Quetzcoatl — Șarpele cu pene al indienilor — duceau trai bun. Ca și ceilalți băștinași din Mexico, Pitaya era foarte larg în convingerile sale religioase. Jehovah, Huitzilapochtli, Texcatlipoca, erau tot atât de proslăviți dacă își arătau milostenia făcând să rodească pământul și pântecul femeii indianului, și în egală măsură de huliti, dacă ogorul secătuia, ori era cuprins de buruieni dușmănoase omului, sau dacă femeia rămânea sterilă, lipsindu-și bărbatul la bătrânețe de sprijinul feciorilor.

— Pitaya e bun de mâncat, spuse ghidul, însoțindu-și vorbele de o mimică ce voia să arate o mare satisfacție gastronomică.

— Nu-mi place să mă înfrupt din oameni, zise Charles, râzând.

— Pitaya e un fruct, explică ghidul. Are un miez dulce și roșu ca sângele. Ai zice că sorbi dintr-o rană proaspătă.

— Macabru gust!

— Pitaya e și numele meu, spuse ghidul cu mândrie. Antonio Pitaya! Sună frumos la ureche.

Țepii cactusilor lăsau urme însângerate pe crupele și pe gâturile cailor. Nici oamenii nu scăpau de mușcăturile florilor vorace, de ascuțișul de pumnal al ghimpilor lungi, ca un deget, și mai tăioși ca briciul.

Deși era către sfârșitul lui octombrie, soarele frigea ca în mijlocul lui iulie. Pe cerul alb ca argintul nu se zărea urmă de nor. Pământul nisipos, fără strop

de iarbă, ardea ca pereții unui cazan încins la sec. Atmosfera era uscată. Praful se ridica în pânze subțiri, care se strecurau pe sub haine, în gură, în nări, pudrând părul și obrazul cu o tentă roșiatică-cenușie. Spre seară, pădurea de cactuși se rări. Trăsura lui Charles urcă o pantă înceată, care puse la grea încercare mădulelele însângerate ale cailor istovii de drum.

Înainte de a se întuneca, străbătură o mare întindere plantată cu agave. În depărtare, se profilau pe cerul roșu munți ascuțiți, cu culmi purpurii. Orașelul San Miguel de Santiago întâmpină pe călători, clipind din sutele de ochi ai ferestrelor luminate.

Noaptea și răcoarea se lăsară tot atât de repede.

— Înnoptăm la San Miguel de Santiago? întrebă ghidul.

— Nu. Mergem înainte. Vreau să ajung în noaptea aceasta la conacul senorei Manuela.

— Cum porunciți, senor.

Ultimii douăzeci de kilometri îi parcurseră în două ore. Cail abia se mai țineau pe picioare.

Charles stăruise să înnopteze pe haciendă, deoarece conacul se afla aproape de una dintre cele mai importante mine de aur din nord. Acolo își va face ucenicia. Era nerăbdător să dea ochii cu indienii. Spiritul său războinic îl îmboldea să caute ceartă. Era atât de obosit când sosi la conac, încât se culcă de îndată, fără să cineze. Administratorul, care primise în scris poruncă a-l primi cu toate onorurile, îi deschise cel mai frumos apartament. Personalul conacului era alcătuit din douăzeci de servitori. Charles dormi până în zori, când se trezi înviorat, și cu o strașnică poftă de mâncare. Don Porfirio Pacardo, administratorul, majordomul și factotumul contesei de Valdivia pe această imensă haciendă, ținu să asiste personal la micul dejun al oaspetelui.

În timp ce Charles se înfrupta dintr-a treia *enchilada*, don Porfirio stătea în picioare, în dreapta scaunului său și îl informă asupra domeniului Valdivia.

— Această hacienda, *Señor*, cuprinde opt sute de mii de hectare, șaptesprezece sate, trei orașele și întinse terenuri aurifere. O parte din minele de aur — mai precis — opt din ele, sunt proprietatea senorei contese. Restul, de optsprezece, sunt ale statului. Acestea v-au fost concesionate. Până acum s-a scos ceva aur. De vreo câteva luni încoace, lucrurile merg schiopătând. Peonii nu vor să mai lucreze. E o rezistență surdă, de neînțeles. Am încercat să-i convingem că nu e bine să stăruiască a-și nesocoti îndatoririle. Am folosit și binele și răul. Zadărnici. Nu pot să spun că stau cu mâinile în sân. Lucrează însă numai de ochii supraveghetoriilor. Randamentul a scăzut cu șaptezeci la sută. Cheltuielile depășesc veniturile. Dacă criza va continua, vom fi siliți să închidem minele.

Charles se uită cu luare-aminte la administrator. Don Porfirio Pacardo atinsese șaiszeci de ani. Era voinic, fără a fi gras, alb la tample, trandafiriu la chip, cu mâini albe și haine impecabile de *soie écrue*. Tipul omului trăit bine și deprins cu belșugul. După aprecierea lui Charles, don Porfirio fura cam patruzeci la sută din veniturile haciendei. Manuela de Valdivia nu mai călcase de trei ani pe acolo. Era timpul să-și mai arunce ochii și pe registrele administratorului.

— Don Porfirio, zise Charles, am venit aci ca să pun iarăși treburile pe roate. Am mandat să mă ocup și de minele stăpânei dumitale.

Don Porfirio avu o tresărire care nu scăpă lui Charles.

— Nu știu dacă în ceea ce privește minele proprietatea senorei contese, ar avea rost...

— Are rost, don Porfirio. Are rost. Dacă vrei să te convingi, citește scrisoarea aceasta.

Înmână administratorului un plic pe care acesta îl desfăcu după o scurtă șovăire. Porunca scrisă a stăpânei era clară. Contesa Valdivia îi ordona să acționeze sub ordinele directe ale lui Charles Sunderland, care obținuse mână liberă în toate chestiunile legate de exploatarea minelor de aur, proprietatea ei.

— Doriți să vă pun la dispoziție registrele? întrebă don Porfirio, înghițindu-și cu greu amărăciunea. Era dureros să fie plasat sub ordinele acestui tânăr cu păr roșu ca blana vulpei.

— Da. Să fac comparație între producția din trecut și cea de azi.

— Prea bine *Senor*. Când doriți să le cercetați?

— După amiază. Acum, vreau să inspectez o mină sau două. Să văd la fața locului cum stau lucrurile.

După ce își termină micul dejun, servit în sufrageria vastă, cu mobile grele, în stil baroc, ieși în curte. Conacul haciendei Valdivia era o clădire joasă, în stil maur, cu un sigur etaj. Arcadele, curțile interioare, balcoanele, ferestrele zăbrelete, îi dădeau un aspect pitoresc, pe care îl accentuau plantele exotice din grădina înconjurătoare. Conacul și parcul erau împrejmuite cu un zid gros, crenelat, ca de cetate, capabil să reziste unui asediu.

Ceva mai departe de conac, astfel să nu-i tulbure liniștea și aristocrata izolare, erau răspândite fără nici un sistem pavilionul administratorului, birourile, locuințele servitorilor, remizele trăsurilor, magaziiile, hambarele, colibeile sclavilor, o rafinărie de *pulque*, coralul cailor și al vitelor, magazinul cu produse destinate peonilor, cantina și *pulqueria* acestora. Toate se întindeau pe vreo două sute de hectare. Biserica în stil baroc care-și înălța spre cer turnurile încărcate cu sculpturi, dădea de departe acestei

aglomerări de clădiri aspectul unui orașel. Impresia era întărită și de faptul că pe hacienda Valdivia, ca și pe alte mari haciende, se afla o fierărie, o cizmărie, o brutărie, două potcovării, un atelier de reparații pentru trăsuri și căruțe, un depozit cu mărfuri necesare personalului domestic, în sfârșit, tot ceea ce putea asigura o completă independență față de lumea din afară.

Charles rămase impresionat de eficiența organizării. Până atunci, socotise că marile proprietăți funciare din Anglia reprezentau un *summum* în această privință. Mexicul îl făcu să-și schimbe părerea.

— Aceasta e singură haciendă a contesei de Valdivia? întrebă el pe don Porfirio.

— *Senora* contesa mai stăpânește încă patru domenii. Trei dintre ele sunt mai întinse decât acesta.

— Acum să vizităm minele, zise Charles. Mă însoțești dumneata și cei cinci oameni ai mei.

— Cu trăsura, *Senor*, sau călare?

— Călare, firește. Prea mă crezi comod, don Porfirio, râse el în colțul gurii.

Charles încălecă pe un armăsar alezan care cabra, juca în loc, scurma pământul cu copita, scuturându-și coama neagră, ondulată. Don Porfirio voise să-l pună la încercare pe tânărul Sunderland, dar spre dezamăgirea sa, acesta își struni cu ușurință calul care, după câteva nereușite veleități de răzvrătire, îl recunoscă de stăpân.

Mândri de isprăvile hipice ale lui Charles, Pancho, Paquito, Gomez, Zavala și ghidul Antonio Pitaya, stăteau țepeni în șa, așteptând să pornească la drum. Toți cinci purtau arme în bandulieră, și pistoale la brâu. Don Porfirio încălecă pe un roib cu forme supte, de felin. Era aproximativ nouă de dimineață, când Charles și însoțitorii săi porniră la drum. După o jumătate de oră de mers, ajunseră la mina Moreno, cea mai apropiată de conacul haciendei.

Charles, care ştia cum se exploatează în Anglia o mină de fier, rămase uimit de mijloacele rudimentare folosite în Mexic. Vechii azteci se mărginiseră să culeagă metalul pe care-l găseau la suprafaţa solului. Mai târziu, spaniolii forasera puţuri, dar zăcămintele erau atât de bogate, încât nimeni nu se preocupase să îmbunătăţească metodele de extracţie. Secolul al XVIII nu înregistrase nici o perfecţionare a acelor mijloace perimate. Se săpau numeroase puţuri mici, separate, în loc să se foreze puţuri unice, legate prin galerii. Apa provenită din infiltraţii era scoasă cu găleţi de piele, trase de scripeţi. Minereul era ridicat la suprafaţă de lucrători care ore de-a rândul urcau şi coborau pe bărne cu trepte, ce ţineau loc de scară. În ciuda metodelor primitive, randamentul anual era în general mulţumitor. Aproximativ două milioane de pesos către sfârşitul secolului al XVI-lea, faţă de treisprezece milioane către sfârşitul secolului al XVIII-lea. Dar această creştere era datorată bogăţiei nesecătuite a solului şi nicidecum priceperii exploatatorilor.

După nereuşita tentativă a lui Iturrigaray, producţia anuală scăzuse brusc. Rezultatele promiteau să fie mai slabe în cursul lunilor următoare. Indienii lucrau cu relativă iuţeală. La intervale regulate, ieşeau ca nişte cârţiţe din puţurile adânci, purtând în spinare coşuri cu minereu, pe care-l descărcau în movile. Slabi, subnutriţi, cu ochii în fundul capului, piperniciţi, eczematoşi, acoperiţi cu zdrenţe, păreau o armată de cerşetori dintr-o exotică şi stranie Curte a Miracolelor.

— Se grăbesc, fiindcă suntem noi de faţă, explică don Porfirio. După plecarea noastră, vor încetini iarăşi ritmul. Supraveghetorii nu ştiu cum s-o mai scoată la capăt. Nici bătaia nu mai dă rezultate.

Charles îl asculta dus pe gânduri. Un zâmbet rău îi schimonosi faţa. Zărise un lucrător îmbrobonat de

sudoare, care sorbea cu nesaț apă dintr-un ulcior voluminos, adăpostit la umbra unui cactus. Alți doi mineri, așteptau să-și astâmpere setea.

— Oamenii aceștia au nevoie de hrană și de apă, don Porfirio. Tăiați-le aceste resurse. Și vor face sluj.

Fruntea administratorului se încreți a mirare.

Charles continuă.

— Magazinele voastre le furnizează îmbrăcăminte, alimente, pulque, chica...

— Exact.

— Presupun că toți sunt datori vânduți.

— Și asta e adevărat.

— Nu le mai furnizați nimic până nu-și plătesc datoriile. Fixați dobânzi mari pentru întârzieri. Împiedicați-le accesul la fântânile apropiate de satul lor. Obligați-i să parcurgă kilometri pentru a-și procura apă de la fântâni aflate la depărtare.

— Cum să procedăm?

— Foarte simplu. Amenajați corale bine îngrădite, care să cuprindă și fântânile de care am vorbit. Interziceți accesul peonilor...

— Riscăm să provocăm tulburări sângeroase...

— Asta și vreau, replică Charles calm. Reprimare lor prin violență este tot ceea ce urmăresc.

— Nu vă înțeleg prea bine, Señor.

Charles începu să râdă. Un râs sec, lipsit de veselie.

— Te credeam mai perspicace, don Porfirio. Vreau să lichidez rezistența pasivă, forțând o criză pe care s-o exploatez în folosul nostru.

— Nu vor cădea în cursă. Spuneți să nu le mai furnizăm alimente și grâne. Tot nu-i înfometăm. Uitați că în țara aceasta, cactusul e cel mai bun prieten al omului. O bucată de opunthia poate fi o foarte mustoasă friptură sau o salată răcoritoare. Pitaya și tuna, fructele cactusului sunt gustoase și le găsești pe toate drumurile.

— Și acolo unde nu sunt cactuși?

— Mexicanii sunt grădinari pricepuți. Cultivă fasole, cartofi, pătlăgele roșii, dovleci, pepeni.

— Nimic mai simplu decât să trimiteți cete de oameni înarmați, care în miez de noapte să dea iama călare prin grădinile de zarzavat. După o astfel de îngrijire *sui generis*, îți închipui cu ce recolte se vor alege peonii dumitale. Cât privește cactușii, n-am auzit că un om poate să reziste îndelung unui regim alcătuit din friptură și salată de *opunthia*. Charles făcu o pauză. Veți aplica și alte măsuri. Căpeteniile și peonii recalcitranti vor fi supuși unui regim special. Vor face cunoștință cu mângâierile pisicii cu nouă cozi. Știi despre ce pisică vorbesc?

— Vă mărturisesc, *Senor*, că nu am idee.

— E un bici cu nouă cozi, folosit în Statele Unite, pentru a liniști pornirile sclavilor negri cu sânge aprig... Îți voi mai sugera și alte măsuri, don Porfirio. Până atunci pune-te pe lucru. Măine seară adună-ți oamenii de încredere. Vreau să stau și eu de vorbă cu ei...

Don Porfirio execută fără crâcnire instrucțiunile primite. Oamenii săi se abătură ca lăcustele peste satele indienilor și peste aglomerările de colibe ale sclavilor ce lucrau în mine.

În miez de noapte, călăreți necunoscuți treceau în trombă prin terenurile cultivate ale peonilor, făcând una cu pământul recoltele încă neridicate. Gospodării întregi luau foc pe neașteptate, din mai multe colțuri deodată. În acele regiuni sărace în apă, incendiul făcea ravagii, întinzându-se de la o clădire la alta, până mistuia întreg satul. Colibele, mai toate construite din materiale uscate, prelucrate din cactuși *maguey* și *candelabria*, ardeau ca torțele, înroșind cerul și punând pe fugă bufnițele și liliecii. Aproape nu trecea noapte fără ca bande de oameni mascați să nu ridice cu forța din case, câte un cacic sau peon,

suspect de a fi căpetenie de răzvrătiți. Târâți pe câmp, nenorociții erau bătuti până leșinau. Rudele îi găseau plini de sânge, tumefiați, cu coaste rupte.

Impotriva acestor atacuri brutale, indienii nu puteau să riposteze. Lipsiți de arme, de organizare, înfometati, însetați, izgoniți din case, stâlciți în bățai, își rumegau mânia neputincioasă, exasperarea, deznădejdea. Sclavii erau torturați, biciuiți, însemnați cu dangaua înroșită în foc. Când fugeau, zăvozi dresați îi prindeau din urmă, înapoindu-i în infernul din care abia scăpasera. Barbaria aceasta organizată avu efectul dorit. În mine, producția crescă simțitor. Indienii munceau de frică să nu fie ridicați noaptea, prăpădiți în bățai, înfometati. Rezistențele sporadice fură zdrobite ușor.

Autoritățile nu se amestecau. Nici nu aveau împotriva cui să ia măsuri. Nici una din victime nu fusese în stare a indica numele agresorilor. Se știa că atacurile sălbatice erau dirijate de undeva, de sus. Dar cine să furnizeze probe?

— Ai văzut că pisica cu nouă cozi face minuni? spuse într-o zi Charles lui don Porfirio. Treptat, se vor domestici cu toții. Dar ca să ajungi aci, trebuie să-i bați. Da, da, bateți-i, siluiți-le femeile și fetele, înfometati-i! Acestea sunt măsurile potrivite. Dacă se răscoală, avem cu ce le veni de hac.

Charles nu vorbea în van. Două transporturi de arme și muniții sosiră la conacul Valdivia. Oamenii săi erau strașnic înarmați.

— Bice și arme. Asta e lozinca mea, spunea el cu îndârjită stăruință. Loviți! Loviți fără milă! Animalele să știe de frică.

Metodele acestea de teroare fură extinse și în regiunile limitrofe. Indienii din Zacatecas, Durango, Chihuahua, Sinaloa, Sonora, cunoșteau pe rând rigorile mijloacelor de intimidare ale lui Charles Sunderland. Se întâmplă însă un fapt pe care el nu-l

prevăzuse. Nenumărați peoni luară drumul munților, îngroșând cetele de refugiați care refuzau să mai îndure călcâiul spaniol. De acolo, din creierii masivelor stâncoase, grupuri de indieni înarmați cu flinte străvechi, coborau sporadic în văile mănoase, dând foc conacelor și trecând prin tăișul sabiei pe supraveghetorii urâți de moarte. Sângele cere sânge. Expedițiile de represiune aplicau represalii de o cruzime sălbatică.

Minele dădeau însă un randament mulțumitor. Charles își îndeplinise misiunea. Producția anuală de aur avea să atingă iarăși nivelul ultimilor ani de belșug.

Primăvara îl găsi tot la San Miguel de Santiago. De acolo, făcea dese incursiuni până în cele mai îndepărtate puncte din nordul Mexicului, în care se aflau mine concesionate casei Sunderland. Aceleași procedee le aplica în sud Pat O'Brien, dar pe o scară mai restrânsă și cu mijloace ceva mai blânde. O'Brien nu era un om slab. Îi repugnau însă metodele tari ale lui Charles Sunderland. Nici Adrien de Beaulieu nu le aproba fără rezerve. În mai multe rânduri, scrisese cumnatului său, recomandându-i moderație. Dar nu stăruise. Rezultatele obținute de Charles erau atât de strălucite, încât a-l înfrâna, însemna a compromite bunul mers al afacerilor casei Sunderland.

Nici Charles n-ar fi îngăduit să fie cenzurat. Succesul îi înăsprise și mai mult firea. Încrederea sa în eficacitatea mijloacelor violente era neclintită. În sfârșit, i se găsisse o întrebuintare pe măsura aptitudinilor sale.

În camera în care Charles își bea de obicei cafeaua, se afla un portret în picioare al Manuelei de Valdivia. Pânza nu era semnată. Portretul avea însă o înaltă valoare artistică. Era limpede că pictorul fusese îndrăgostit de model. Penelul mângâiasse parcă pielea

catifelată, ușor trandafirie, cu tonalități calde, în care se topeau paiete de aur. Redase cu voluptate galba umerilor de o netezime marmoreană, suplețea gâtului, rotunjimea inspirată a sânilor care se ghiceau sub dantelele fine. Pielea aceea palpitândă, cu prospețimi de fruct abia pârguit, exercita o bizară atracție asupra lui Charles. Portretul Manuelei de Valdivia era un poem dedicat frumuseții triumfătoare, feminității, grației, farmecului.

Charles se aflase de multe ori în preajma Manuelei. Câteva săptămâni se bucurase de găzduirea ei. Revelația farmecului senzual al acestei femei i-o prilejuise însă numai acest portret pe care-l admira ore întregi. Manuela era o creatură voluptuoasă, cu ochi languroși și surâs lasciv, care evoca o bacantă desprinsă din pânzele lui Watteau.

Charles ajunsese să-l invidieze pe Adrien. De ce nu s-ar bucura și el de trupul acesta superb, a cărui imagine îl urmărea și în somn. Adeseori își spunea că ar fi fost mai firesc ca Manuela să fie a lui. Adrien era însurat. Avea un copil. Doi — dacă punea la socoteală și pe bastardul junelui Phipps. Pe când el, Charles, era liber. Liber ca vântul, liber ca vulturul ce străbate limpezimile văzduhului.

În visele lui, se vedea în brațele Manuelei. Îmbrățișările acestea imaginare îl puneau pe cărbuni aprinși. Când ajungeau să-l obsedeze, pornea călare pe câmp. Galopa ore întregi, respirând cu nesaț boarea serii. Numai așa își mai destindea nervii. În cursul unei astfel de curse o văzu pe Marina, care se înapoia de la fântână, cu un ulcior în mână. O mai întâlnise și altădată. De când fântâna din apropierea satului fusese împrejmuită și accesul ei interzis peonilor, femeile și fetele parcurgeau zilnic câțiva kilometri până la o sursă anemică de apă dintr-o văgăună nisipoasă, din apropierea conacului.

Marina era fata lui Otmis, cacic al indienilor din satul Puruanhuata. Părul ei negru, cu reflexe albastrii, lăsat pe umeri, se armoniza cu tonurile calde ale pielii satinată. Corpul avea legănări de felină. Soldurile i se legăneau voluptuos în ritmul mersului. Picioarele lungi bronzate, erau acoperite de o pulbere albă ca argintul.

Ulciorul îi aminti lui Charles că îl chinuia setea. Opri calul în dreptul fetei. Îi ceru de băut. Marina îl privi îndelung, cu ochii ei întunecați, apoi îi întinse ulciorul. Chipul ei reflecta un dispreț care-l indispușe. Era greu să bea stând călare. Armăsarul sălta neastâmpărat. Descălecă. Bău lacom. Apa îi răcori pieptul înfierbântat. Voi să restituie ulciorul, apoi se răzgândi. Îl puse jos, și se apropie de Marina. De ce n-ar săruta-o? De mult nu se mai apropiase de vreo femeie.

Sfidarea pe care o citi în ochii ei îl enervă. Fata aceasta de indian cuteza să-l privească de sus. Îi va frânge el trufia. Marina îi desluși prea târziu gândurile. Când dădu să fugă, mâinile lui se și înfipseră în carne. Se zbătu deznădăjduită. Brațele lui Charles o încheștau ca niște cercuri de oțel. Marina își aruncă privirile în jur. Câțiva cactuși și un vultur, care plutea pe aripile înălțimilor, erau singurii martori. Se zbătu ca o fiară prinsă în laț. Puterea lui era însă copleșitoare. Și acolo, în mijlocul câmpului deșert, o stăpâni cu brutalitate animalică.

Charles uită repede acest incident. O răzmeriță izbucnită din senin în mina Anahu necesită câteva zile spre a fi înfrântă. Cu acel prilej, Charles se întrecu pe sine. În fruntea unei cete de o sută de oameni înarmați încercă să ia cu asalt mina în care indienii se baricadaseră după ce își ucisese răzvrătitorii. Patru atacuri fură respinse cu pierderi grele de ambele părți.

A doua zi, Charles aduse întăriri. Don Porfirio sosi cu un detașament de două sute de indivizi, mobilizați în grabă de la alte mine. Armamentul superior al atacanților seceră o sută cincizeci de indieni. Ziua doua trecu fără ca răsculații să dea vreun semn că ar avea de gând să se predea. Un atac nocturn fu iarăși respins cu mari pierderi pentru oamenii lui Charles.

Abia în a treia zi Charles reuși să ia baricadele cu asalt. Indienii, cărora li se terminaseră munițiile, se luptară cu cuțitele, cu răngile de fier, cu parii, rezistând până la ultimul. Numai cincisprezece supraviețuiră, dintr-un număr de trei sute, care ridicaseră armele. Cincisprezece răniți grav, care n-avuseseră nici puterea să se sinucidă.

Autoritățile spaniole interveniră în ultimul moment, trimițându-i în judecată. Simulacrul de proces dură o săptămână. Dezbaterile se încheiară cu o sentință de condamnare la moarte, care cuprindea pe toți cei cincisprezece supraviețuitori.

Cincisprezece cadavre se legănară zile de-a rândul în cincisprezece spânzurători, pe care Charles le ridică la marginea satului Puruanhuata. Vulturii sfâșiară stârvurile, care fură îngropate abia după o săptămână de pilduitoare și macabră expoziție. Disperata răscoală a indienilor din mina Anahu avu răsunet în întregul Mexic.

Charles restabilise ordinea. Acesta era esențialul. Represiunea din mina Anahu stârni emoție și în rândurile creolilor. Autoritățile spaniole descoperiră un complot la Valladolid, pe care-l reprimară sângeros. Altă conspirație fu descoperită la Oazaca. *Los gachupines*, alarmați de recrudescența comploturilor, înlocuiră pe don Pedro de Garibay, cu arhiepiscopul Lizana, un partizan devotat al lui don Antonio de Yermo. Între timp, cele două junte rivale din Spania se unificaseră, constituind un guvernământ prezidat de trei regenți. Dar autoritatea

acestora era iluzorie. Francezii ocupaseră în mod practic întreaga Peninsulă Iberică. Arhiepiscopul Lizana felicită pe Adrien de Beaulieu și pe Charles Sunderland pentru energia cu care făcuseră față răzmeritei indienilor din mina Anahu.

Charles își putea acorda câteva zile de odihnă, înainte de a face un nou turneu de inspecție în minele din regiunile Chihuahua și Sinala.

Cât era ziua de lungă, stătea tolănit pe o sofa în salonul înfrumusețat de portretul Manuelei de Valdivia. Citea romane, bea cafele și visa. Se visa dictator al celor două Americi. Câte capete ar reteza el dacă ar dobândi puterea supremă. Ar instaura o ordine militară. Nimeni n-ar mai crâcni. Începând cu primul ministru, și terminând cu ultimul țăranoi.

Charles se mai visa și amantul Manuelei de Valdivia. Acest obiectiv era mai ușor de atins. Cunostea dragostea ei nemărginită pentru Adrien. Piedica n-ar fi fost totuși de netrecut. Charles era deprins a stăpâni trupul femeii. De sentimentele lor nu îi păsa. Nu punea preț pe iubire. Numai posesiunea oarbă, animalică, îl interesa. Seara, când răcoarea cobora din munți, izgonind roiturile de musculițe și înviorând atmosfera, Charles ieșea în grădină. Întins pe un șezlong, asculta cu deliciu susurul unei fântâni arteziene, care clipoceă într-un bazin de granit. Îi plăcea să lenevească. Numai în chipul acesta putea să viseze în liniște, creând în închipuirea lui cele mai elucubrate și năstrușnice situații.

Într-o seară, se afla ca de obicei în preajma fântânii preferate. Se gândea la Manuela. Un fâșâit suspect într-un tufiș stufos dinapoia scaunului său îl făcu să sară în picioare.

Ca orice om primar, cu instinctele puternice, reacționa fără preparație mintală. Se temea de serpii

veninoși și de loviturile ascunse ale dușmanului. Auzise că indienii îi juraseră moartea. Amenințarea nu-l speriasese. Înțelegea însă a fi prudent. Scoase pistolul pe care-l păstra permanent la brâu și desfăcu piedica. Dădu brusc la o parte frunzele late, înapoia cărora auzise foșnetul. Nu se întunecase deplin. La lumina albăstruie a înserării zări o siluetă feminină. Încruntat, îi scrută chipul ascuns în parte de umbra complice a asfințitului. Recunoscu obrazul Marinei. În mâna fetei văzu un pumnal. Fulgerător, o lovi cu latul palmei peste braț. Pumnalul sări din mâna ei crispată.

— Ce-i cu tine, frumoaso! Ți-era dor de mine? o întrebă el rânjind.

O apucă de mână și o trase brutal din adăpostul boschetului. Marina tremura ca frunza. Ochiul îi scânteia ciudat.

— Am venit să te omor, suieră ea printre dinți. N-am reușit. Vor izbuti însă alții. Fii sigur.

— Eh, nu mai spune? râse ei. Deodată îi întinse pistolul.

— Poftim. Ia-l și trage! Împușcă-mă, dacă îți dă mâna!

Ea luă arma. O privi cu nedumerire, apoi o îndreptă spre pieptul lui Charles, care rânjea cu gura până la urechi.

— Hai, ce aștepti? Trage!

Marina aruncă pistolul. Charles începu să râdă cu hohote. Apoi, fără veste, îi trase două palme care răsunară scurt pe obraji ei tari.

— Asta să-ți fie învățătură de minte, să mai vii la mine cu astfel de gânduri. Tu ești făcută pentru iubire, Marina, nu pentru moarte. Sau vrei să spui că moartea și iubirea se atrag... Râse iarăși. E tot atât de idiot din partea mea să fac filozofie, pe cât e din partea ta să faci pe eroina. Ai un grumaz prea frumos. Ar fi păcat să-l cuprindă lațul spânzurătorii. O apucă în brațele-i de fier și o sărută cu patimă pe

buze. Brațele Marinei se încolăciră în jurul grumazului său.

— *Te quiero!... Te quiero!... Te quiero!...*

În noaptea aceea, Marina rămase la conac. Abia de dimineată plecă spre casă. Charles reușise să o stăpânească. Gândul răzbunării se transformase într-o iubire necuprinsă. Iubea! Iubea nebunește pe dușmanul poporului ei. Pe ucigașul celor trei sute de indieni care ridicaseră armele spre a cuceri prin luptă o viață mai bună. Marina era fericită și totodată copleșită de rușine. Fericită și umilită pentru că își trădase poporul... În noaptea următoare, puțin după asfințitul soarelui, Marina reveni la conac...

Fata aceasta avea să salveze viața lui Charles în împrejurări dramatice. Trăia cu el de două luni. Năstăvită de nimeni, părăsea casa părintească după miezul nopții și se înapoia în zori. Tatăl ei *cacicul* satului, încercase să-i afle taina, dar nu izbutise. Îi vorbise cu duhul blândeții, o învinețise cu lovituri de bici, o târâse în fața preotului, o dăduse pe mâna vrăjitoarele să-i descânte. Zadarnic. Nimeni nu reuși să afle unde pleca Marina după căderea nopții. Încercaseră să o urmărească. Ea știa să dejoace pe cei mai abili spioni. Dispărea ca o umbră printre cactusii *giganți*. Noaptea o înghițea, mistuind-o în pântecul de smoală.

— A căzut în robia stăpânului nopții, spuneau vrăjitoarele bătrâne și slute, clătinând cu ciudă din cap. Descântecul nostru sunt neputincioase. Trupul ei cere a fi jertfit lui Tezcatlipoca... Când sângele Marinei va înroși altarul atotputernicului zeu, stăpânul nopții îi va părăsi trupul. Nici rugăciunile pe care le-am ridicat Sfintei Fecioare din Durango nu i-au fost de folos. Numai Tezcatlipoca o mai poate scăpa.

Bătrânele vrăjitoare amestecau în incantațiile lor pe zeii păgâni și pe Sfânta Trinitate. Dar nici zeii

indienilor și nici Dumnezeuul spaniolilor nu izbutiră să facă vreo minune. Numai Tezcatlipoca ar fi dezlegat blestemul. Dar autoritățile și mai ales Inchiziția, pedepseau cu crâncenă asprime sacrificiile sângeroase aduse lui Tezcatlipoca. Cu câțiva ani înainte, trei vrăjitoare și doisprezece indieni, învinuiți de a fi participat la un sacrificiu ritual, în care imolaseră o fecioară, fuseseră trasi pe roată, apoi arși pe rug...

Fiindcă nu puteau s-o jertfească lui Tezcatlipoca, se resemnau să repete descântecelor inofensive, însoțindu-le de jertfe, în care nu piereau pe altarul zeilor decât păsări sau animale domestice mărunte... Într-o noapte, Marina sosi agitată la conac. Nici îmbrățișările lui Charles nu reușiră să-i astâmpere tulburarea.

— Ce te muncește? Spune-mi? o întrebă Charles într-un târziu.

Ochii ei scăpărători, gemetele-i necontrolate, spaima care i se citea pe față, îl intrigaseră. Abia după o îndelungată șovăire, Marina hotărî să vorbească.

— Vor să te omoare, iubitule. Vor să te prindă în cursă și să te ucidă.

Charles încreți sprâncenele.

— De asta te temeai? Credeam că e ceva mai grav. Firește, că vor să mă curețe. De multă vreme și-au pus în gând să mă omoare. Vor rămâne însă cu vrerea neîmplinită.

— Iei lucrurile prea ușor. Douăzeci de oameni, în frunte cu Cholula Tlaxco, cel mai dârz dușman al tău, au plănuit să-ți ație calea în trecătoarea Panuca și să te ucidă.

— Prostii! De unde pot ei să știe când am de gând să trec pe acolo.

— Știu. Au cumpărat un servitor de al tău, cu prețul unei ulcele de aur.

— Un servitor de-al meu? Ești sigură?

— Da, da. Unul din cei patru mexicani care te însoțesc pretutindeni.

Charles încreți sprâncenele.

— Cholula a aflat de la servitorul cu pricina că la sfârșitul acestei săptămâni ai de gând să pleci pentru două sau trei zile la San Miguel de Santiago, continuă Marina. Drumul trece prin Panuca...

— Adevărat, rosti Charles. N-ai aflat care din servitorii mei m-a vândut lui Cholula?

— N-am putut să aflu. Oamenii din sat nu mai au încredere în mine de când se spune că sunt roaba stăpânului nopții. Întâmplător, mi-au ajuns la ureche planurile lui Cholula. Tot ce pot să-ți spun, e că tu și însoțitorii tăi veți fi uciși până la unul, de îndată ce veți pătrunde în trecătoare.

— Dar servitorul...

— Va rămâne în urma ta, sub cuvânt că i s-a desprins chinga de la șa.

Charles zâmbi ciudat.

— Așa... M-a vândut indienilor!...

Pregătirile de drum ale lui Charles fură însoțite de surle și trompete. Toată lumea află că sâmbătă în zori avea să plece la San Miguel de Santiago, escortat de zece oameni, printre care cei patru mexicani din Vera Cruz.

Fără zgomot, Charles făcu și alte pregătiri. Din ordinul său, Don Porfirio postă în jurul trecătorii încă din seara de vineri, treizeci de oameni aleși pe sprânceană, care să împresoare la momentul potrivit pe indienii lui Cholula. Cei patru suspecti nu fură informați de aceste preparative.

În zorii zilei de sâmbătă, Charles porni la drum. Gomez, Paquito, Pancho și Zavala, mergeau la câțiva pași în urma lui, laolaltă cu ceilalți servitori. Când ajunseră la intrarea trecătorii Panuca, metisul Gomez, fostul paracliser al bisericii Santa Prisca din Taxca,

sări de pe cal și începu să meșterească ceva la chingă.

— Ce-i cu tine, Gomez? îl întreabă Charles, care nu-și pierduse din ochi servitorii.

— S-a slăbit chinga. Trebuie să o strâng puțin. Vă ajung eu din urmă.

Un zâmbet rău urâți gura lui Charles.

— Ți-a slăbit chinga, ai! repetă el cu ton bizar. Își oprise calul. Ceilalți servitori îl imitaseră. Te aștept, Gomez. Termină-ți treaba.

Gomez se înroși până în vârful urechilor.

— S-a rupt catarama, *Senor*. Am s-o prind cu o sfoară. Nu mă mai așteptați. Ar fi păcat să vă prindă soarele pe drum din cauza mea. Ziua amenință să fie foarte călduroasă.

— Vino aici! porunci Charles.

Speriat, Gomez execută ordinul.

— Încalecă!

— Chinga, *Senor*...

— Încalecă!

Gomez, pământiu de spaimă, puse piciorul în scară. Se codea totuși să se arunce în șa.

— Încalecă! porunci iarăși Charles, scoțând pistolul și îndreptându-l spre servitor. Broboane de sudoare apăruseră pe fruntea și pe obrajii lui Gomez.

— *Senor*...

Privirea lui Charles era atât de cumplită, încât pe Gomez îl trecură fiori. I se uscaseră limba. „Să mă fi trădat cineva?” se întreabă el încolțit de disperare. Încălecă.

— Ai să mergi alături de mine, scrâșni Charles.

Deodată, Gomez dădu pintoni calului, care cabră la verticală. Se răsuci în loc și porni în galop spre haciendă. Charles trase. Calul lui Gomez lovit în plin, se poticni, rostogolindu-se cu călăreț cu tot.

— Puneți mâna pe Gomez și legați-l, porunci el servitorilor.

Detunătura pistolului fusese și semnalul pe care-l așteptaseră oamenii lui Don Porfirio. Între indienii lui Cholula, luați prin surprindere și atacați, se încinse o luptă scurtă, care se lichidă cu trei morți și un rănit din tabăra lui Cholula. Cholula avu nenorocul să scape neatins. Moartea prin împușcare ar fi fost mai ușoară decât sfârșitul pe care i-l pregătea Charles.

În vreme ce prizonierii erau împinși ca o turmă în josul trecătorii, Charles se întoarse spre servitorii săi.

— Pancho, Zavala și Paquito, se adresă el celor trei mexicani, v-am bănuit de trădare. Nu știu că Gomez este vinovatul. Dacă am fi intrat în trecătoare, ne-ar fi curățat oamenii lui Cholula Tlaxco. Prietenul vostru Gomez ne-a vândut pe o mână de aur. Pentru vina aceasta își va primi pedeapsa. Și pedeapsa pe care am hotărât-o este moartea. Moartea o va împărți cu Cholula și cu toți indienii acestuia. Am zis...

În ziua următoare, drumeții înspăimântați văzură de-a lungul trecătorii Panuca șaptesprezece cadavre de indieni, spânzurați de ramurile copacilor. În ochii lor larg deschiși stăteau înfiți țepi de cactus.

Moartea lui Gomez fusese și mai cumplită. Pancho, Zavala și Paquito îl legaseră fedeleș și sub ochii cruzi ai stăpânului, îi turnaseră pe gât aur topit. Apoi îi tăiaseră capul și îl înfipseseră în vârful celui mai înalt braț al unui cactus *candelabria*...

În Mexico oamenii știau să tacă. Autoritățile care anchetaseră atrocitățile din trecătorea Panuca, găsiră numai guri cusute, priviri impasibile și ridicări din umeri. Cercetările nu durară mult. Capii autorităților, mai toți *gachupines*, nu erau ostili măsurilor violente de represiune, care constituiau după părerea lor o foarte sănătoasă politică de intimidare a elementelor vrăjmașe dominației spaniole.

În întreaga regiune de nord a Mexicului, Charles Sunderland era mai de temut decât stăpânul iadului. I

se atribuiau puteri supranaturale. Nimeni nu-și închipuia cum aflase el de complotul lui Cholula. Complotiștii fuseseră aleși numai dintre rudele indienilor masacrați la mina Anahu...

Don Antonio de Yermo trimise o scrisoare confidențială lui Charles Sunderland, prin care îi recomanda o oarecare moderație.

„Politica de intimidare a reușit, scria adevăratul stăpân al Mexicului, indienii sunt la pământ. Să nu întindem însă coarda mai mult decât e necesar. Există o lege a echilibrului. Acțiunea atrage reacțiunea. Represiunile excesiv de severe generează contralovituri neașteptate. A sosit momentul să inaugurăm o politică ceva mai îngăduitoare. Cel puțin de ochii lumii. Până în prezent ați fost un prețios auxiliar al guvernământului. Nădăjduim că și în viitor veți rămâne același bun prieten al țării noastre...”

Scrisoarea era ambiguă. Don Antonio de Yermo se pregătea să pescuiască în apă tulbure, ca și rău inspiratul vicerege Iturrigaray? Îi trezise oare lăcomia aurul casei Sunderland? După câte era informat Charles, don Antonio de Yermo, cât și ceilalți înalți demnitari ai Mexicului, în frunte cu arhiepiscopul Lizana, primeau generoase subsidii din partea lui Adrien de Beaulieu. Charles nu își bătu mult capul cu această chestiune. Diplomația financiară și manevrele de culise nu erau specialitatea lui.

Către începutul lui august, primi o scrisoare de la Adrien de Beaulieu care îi vestea apropiata sa vizită la San Miguel de Santiago. Adrien urma să însoțească pe Manuela de Valdivia care hotărâse să-și inspecteze neglijatele haciende din nordul Mexicului. Acesta era numai pretextul. Vizita lui Adrien urmărea desigur alt scop. Charles avea să-l afle la momentul oportun. Îi bucura apropiata revedere a Manuelei. Admirând tabloul, ajunsese să se îndrăgostească de model.

La 15 septembrie, Adrien sosi la San Miguel de Santiago, însoțind pe Manuela de Valdivia. Din ziua sosirii acesteia, Charles n-o mai primi pe Marina. O concedie cu brutalitate, fără să-și motiveze hotărârea. Cu asprimea-i caracteristică îi porunci să nu mai calce pe la conac, adăugând că legătura lor durase destul. Apoi o uită. Marina plecă chinuită de gelozie. Între izgonirea ei și sosirea Manuelei de Valdivia nu era greu de făcut o legătură. Fără îndoială, Charles era îndrăgostit de contesă. Marina îndurase o mare umilință. Dar se va răzbuna. Și răzbunarea va fi cruntă. Pentru Charles Sunderland, acest *gringos* cu părul roșu, își vânduse ea neamul.

Nici o lacrimă nu umezi ochii tinerei fete. Dârză, cu pieptul scos înainte, cu fruntea sus și cu pumnii strânși, mergea în noapte printre cactușii giganti. Sufletul ei era mai uscat decât pietrele colțuroase pe care călca. Vânticelul care sufla dinspre munți îi mângâia fața. Dar ea nu-i simțea răcoarea. Focul din sânul ei nu putea fi stins nici de zăpezile veșnice de pe Popocatepetl...

— Spania de azi, rosti Adrien de Beaulieu, nu mai e Spania lui Carlos al IV-lea și a lui Manuel Godoy. Falnicul regat al Isabellei de Castilia și al lui Fernando de Aragon a fost redus la proporțiile unei minuscule zdrențe de uscat. Insula Leon. Restul țării, inclusiv Portugalia, e ocupată de francezi. Guvernul acestei minuscule Spanii are nevoie de mulți bani spre a duce mai departe războiul împotriva lui Napoleon. Și de unde vrei să ia acești bani, dacă nu de la noi? Concesiunea pe care ne-a acordat-o Carlos IV-a a fost socotită oneroasă de junte. După câte sunt informat, guvernul fantomă din insula Leon vrea să pună mâna pe aurul și argintul nostru, înnoind procedeul lui Iturrigaray. Cu don Pedro de Garibay și cu arhiepiscopul Lizana ne-am înțeles,

fiindcă erau creaturile lui don Antonio de Yermo. Din nefericire, actualul guvern spaniol a hotărât să numească un nou vicerege, în persoana lui don Fernando Venegas, reprezentantul autentic al Spaniei conservatoare și colonialiste. Don Antonio de Yermo nu se poate împotrivi acestei numiri. Ideea pe care el o reprezintă, menținerea aservirii Mexicului sub autoritatea Metropolei, nu-l îngăduie să facă opoziție regentilor din Insula Leon, refuzând să accepte pe noul vicerege. Presupun că o dată cu înscăunarea lui Venegas, puterea lui don Antonio va intra în declin. Două săbii nu încap într-o teacă. Față de aceste schimbări, e înțelept, dragă Charles, să adoptăm o politică de expectativă. *Wait and see*. Dacă Venegas ne va fi prieten, vom continua să-l sprijinim, așa cum l-am sprijinit pe don Antonio de Yermo și pe fantoșele lui. Dacă ne creează neajunsuri, facem o întoarcere de o sută optzeci de grade și îmbrățișăm cauza creolilor, a independenței Mexicului.

Charles se scărpină în chica roșie ca fiacără.

— Ma tem că această întoarcere de o sută optzeci de grade va fi greu de executat. Sprijinul pe care l-am acordat lui don Antonio a fost prea fățiș, ca adversarii lui, creolii, să mai aibă încredere în noi. Deși nu sunt diplomatul familiei, și nu am nici experiența ta, gândesc că această bruscă schimbare de orientare ne va căsuna mari dificultăți.

Din ultima frază, se desprindea complexul de inferioritate pe care i-l crease tatăl său. Richard Sunderland disprețuise întotdeauna inteligența lui Charles.

— Evident că această schimbare la față nu se va face peste noapte, zise Adrien. În primul rând să vedem cum va acționa Venegas. În al doilea rând, vom căuta calea cea mai potrivită pentru a capta încrederea creolilor, astfel ca în eventualitatea victoriei lor, Mexicul independent să ne reînnoiască integral concesiunea acordată de regele Carlos.

Discuția aceasta se desfășura într-o *patio* cu o fântână bogat sculptată și boschete de plante exotice înflorite. Arcadele unei galerii joase o înconjura pe cele patru laturi, dând curții interioare un vag aer de mănăstire.

— Când am plecat din orașul Mexico, Venegas era așteptat să sosească dintr-un moment într-altul. N-am rămas să-i văd chipul și nici să-i admir cortegiul. Nu mă interesau fizionomia lui și nici mutrele lungi ale partizanilor lui don Antonio. Mai important era să discut cu tine și să pun bazele unei politici adecvate noii situații. Pentru a preîntâmpina surprizele dezagreabile, am expediat în Anglia tot aurul și argintul din Vera-Cruz. Tu să procedezi la fel. Să nu păstrezi nici o uncie de aur la San Miguel de Santiago. Toate lingourile să le expediezi într-un port pe coasta occidentală. De preferință la Mazatlan, unde va fi imediat imbarcat pe navele noastre.

— Drumurile sunt încă nesigure, Adrien. San Miguel de Santiago și regiunile înconjurătoare au fost zguduite de tulburări, despre care te-am informat la timp.

— Nu ne rămâne de ales, Charles. Organizează convoaie puternice. Slavă Domnului, ți-am trimis arme și muniții să îndestulezi o armată.

— Riscurile sunt mari.

— Trebuie să le facem față. E singura cale de urmat. Venegas reprezintă în prezent cel mai mare pericol. Tocmai fiindcă nu-i cunoaștem gândurile.

— Poate că dracul nu e atât de negru pe cât pare.

— Informațiile primite din Spania ne obligă să luăm măsuri de prevedere. N-ar fi exclus ca îndată după intrarea sa în funcțiune, Venegas să ordone confiscarea aurului. Trebuie să lucrăm!...

Evenimentele depășiră însă previziunile lui Adrien de Beaulieu. Nici el și nici Venegas nu avură timpul să-și pună planurile în practică. Două zile după

intrarea în funcțiunea a noului vicerege, un preot de țară, Miguel Hidalgo, dezlănțui un război civil care în câteva săptămâni avea să incendieze întregul Mexic...

Spre a-și sărbători ziua de naștere, Manuela de Valdivia anunță o mare *fiesta* pe hacienda ei din Durango. Motivul nemărturisit era altul. Voia să mai descrețească fruntea lui Adrien, să-l mai smulgă din noianul grijilor, care de la o vreme se abăteau grindină asupra lui.

Fiesta Manuelei de Valdivia avea să fie prilej de petrecere, dans și praznice, atât pentru marii *hacendados* din împrejurimi, cât și pentru peonii de pe domeniile ei. Manuela avea un principiu. Pe peoni să-i tratezi ca pe copii. Să te ocupi de ei, să-i îngrijești, să le asiguri un trai bun, bineînțeles, în limita posibilităților. Din când în când să le dai jucării. *Fiestas*, chiolhane, procesiuni religioase, lupte de cocoși și sângeroase *corridos*. Ca și pe copii, să-i bați când se obrăznesc. Peonul să se închine lui Dumnezeu și lui *hacendado*. Această dualitate spirituală și pământească deține puterea supremă. Preoții și birocrații sunt slujitorii și intermediarii lor — sfinți în carne și oase — care trebuiesc de asemenea respectați, fiindcă sunt emanația și instrumentele autorității supreme.

Un serviciu religios și o procesiune monștră deschiseră *fiesta* Manuelei de Valdivia. Statuia făcătoare de minuni a Sfintei Fecioare fu plimbată de cucernicii credincioși pe străzile negre de lume ale orașelului San Miguel de Santiago. Spaniolii și indienii se închinau cu aceeași fanatică evlavie.

Realizarea acestei comunități de credință fusese posibilă datorită religiei virtual politeiste a spaniolilor, care invocau cu aceeași adorație pe Crist, pe Sfânta Fecioară, pe Sfântul Iacopo de Compostella, patronul lor național, cât și cohorte de sfinți și martiri care populează calendarul catolic. Puterile supranaturale

atribuite moastelor, relicvelor și medalioanelor sfinte nu reprezentau în realitate, decât o supraviețuire a străvechilor rituri păgâne. Preoții importați de conquistadori sfărâmaseră idolii mexicanii. Creștinați, indienii nu încetaseră a fi păgâni. În locul lui Huitzilapochtli și a lui Texcatlipoca, venerau acum sute de sfinți, sau mai precis, chipurile lor cioplite în lemn, împodobite cu nestemate, și teoretic înzestrate cu puterea miraculoasă de a vindeca bolile și a dirija elementele naturii. Se schimbase doar firma. Fetisismul rămăsese același.

Sfânta fecioară din Guadelupa era patroana indienilor. Sfânta Fecioară de Los Remedios, adusă în America de un ostaș al lui Cortez, simboliza dominația spaniolă. Între cele două sfinte exista o rivalitate deschisă.

Riturile religioase catolice îngăduiau indigenilor să-și manifeste emoțiile particulare rasei lor prin dansuri nemaivăzute în ceremonialul creștin. Purtau căști de pene, coroane de flori, șiraguri de mărgel vii colorate, măști monstruoase și jucau în cerc, izbind ritmic pământul și rotind deasupra capului lănci, săgeți, bâte. Mimau astfel războaiele dintre mauri și spanioli.

Clerul catolic nimicise nenumărați idoli și dărâmasese mai toate templele păgâne. Călugării franciscani se lăudau că în mai puțin de șapte ani sfărâmaseră douăzeci de mii de idoli. Alte zeci de mii de idoli stăteau însă ascunși în colibe, în adâncurile pădurilor, în creierii munților, în peșteri necunoscute spaniolilor.

Din când în când, Inchiziția ardea pe rug câte un păgân impenitent, ori câte un eretic. Oferea acest spectacol numai pentru edificarea masei de credincioși, care trebuiau să simtă tot timpul o sabie suspendată deasupra capului.

După procesiunea religioasă, care deschisese *fiesta*, urmau spectacole laice, tot atât de colorate.

Mare entuziasm stârni printre spectatori un *rodeos* în care *los vaqueros* își arătară măiestria călărind cai neștruniți și doborând la pământ vite, ca și când ar fi trebuit să le însemne cu dangaua înroșită în foc. O luptă cu tauri și o *fiesta* în aer liber, cu dansuri și praznice îmbelsugate, la care se serviră și iepuri fripți, păuni, curcani și iguane la frigare, precum și bauturi tari, *chica* și *pulque*, încheiară prima zi a serbărilor destinate vulgului. A doua zi, urmau să se desfășoare întreceri de cai, lupte de cocoși și o nouă *corrida*.

În prima seară, o mare serbare fu oferită la conacul Valdivia în cinstea nobililor *hacendados* din vecinătate, cât și a celor sosiți din alte colțuri ale țării. Majoritatea invitaților erau creoli bogați. *Los gachupines* erau puțini la număr. În nemăsuratul lor orgoliu nu catadicseau să participe la petrecerile creolilor.

Masa lungă, de două sute de persoane, servită în marea sufragerie a conacului, oferea un spectacol magnific. Femeile se mândreau cu bijuterii care ar fi făcut cinste colecției de nestemate a Coroanei Britanice. Bărbații înveșmântați în catifea, purtau butoni, nasturi și cataramе de diamante, lanțuri groase de aur și broderii complicate.

Mâncărurile erau neîntrecute, vinurile spaniole străvechi, iar fructele gustoase și extrem de decorative. Convivii mâncau, beau, râdeau, glumeau, fără nici o grijă pentru ziua de mâine. Câțiva *hacendados* aduseseră vorba despre tulburările din Queretaro și din regiunile învecinate. Se știa că Hidalgo, un obscur preot din satul Dolores, ridicase steagul răzmeriței și în fruntea câtorva mii de peoni pornise să elibereze Mexicul.

— Nu va fi acest Hidalgo mai abil decât Iturrigaray.

— Armata îl va da ușor peste cap.

— Se spune că peonii lui Hidalgo incendiază haciendele, ucid pe spanioli, golesc temnițele...

— Eh, vorbe. Un foc de paie, care se va stinge dela sine după câteva zile de efervescentă.

— S-ar putea să aveți dreptate. Totuși...

— Nici o grijă, Peonii sunt niște copii. Se vor cuminti de la sine. Toți copii fac zburdălnicii...

— Nu trebuie să ne lăsăm luați prin surprindere.

— Nici să fim pesimiști.

— *Senores, Senores*, schimbați vă rog subiectul. De ce să ne indispunem?

— Bravo! Pe altă dată preocupările serioase.

— În noaptea aceasta să bem și să petrecem.

— *Viva condesa Manuela de Valdivia!*

— Viva!

— Viva, viva!

Un cor de ovații făcu să răsunе sufrageria.

Pe bufetele largi, masive, tăvile de aur aliniate luceau cald, împrumutând lumină din flăcările miilor de lumânări, înfipite în lustre și candelabre de fier forjat. Adrien de Beaulieu era uimit de indiferența acestor creoli bogați, care înlăturau cu un gest preocupările neplăcute. Nedumerirea lui nu scăpă vecinului său, un trufaș *hacendado*, care purta un costum tipic mexican: jachetă de catifea brodată cu aur, pantaloni verzi, colanți, deschiși la genunchi și împodobiți cu nasturi de aur și cizme, cu pinteni de argint.

— Să nu vă mire nepăsarea noastră, *Senor* conte. Suntem deprinși cu prezența continuă a morții. Țara aceasta ne-a călit cu uraganele, cu seceta, cu bolile ei tropicale, cu cataclismele vulcanice. Moartea nu ne înspăimântă. Ne place să o întâmpinăm cu demnitate și eleganță. Când ne dăm ultimul suflu, o facem respectând conveniențele estetice. Mirosul sângelui din arene și poate influența ancestrală a zeilor azteci ne-au familiarizat cu imperiul lui Hades...

Invitații Manuelei de Valdivia petrecură până în zori. După câteva ore de odihnă, participară înviorați la întrecerile de cai. Strălucirea *fiestei* fu brusc întunecată de vestile rele aduse de câțiva ofițeri din Zacatecas, sosiți aproape de ora prânzului. Întârzierea acestora se datora dificultăților întâmpinate pe drum. Nu găsiseră cai de schimb, iar la Fresnillo, abia scăpaseră să nu fie uciși de o ceată de indieni beți.

— A fost o adevărată minune că am primit autorizația de a părăsi garnizoana. Comandantul regimentului se aștepta să primească dintr-un moment într-altul ordinul de a consemna în cazarmă ofițerii și trupa.

— Situația e chiar atât de gravă, încât să necesite asemenea măsuri?

— La Queretaro, Hidalgo e stăpân pe situație. A arestat pe toți spaniolii. *Corregidor*-ul și o parte din ofițerii creoli au trecut de partea răsculaților. Indienii, înarmați cu bâte, prăștii, topoare, cuțite și *machetes*, au pornit în marș forțat spre Guanajuato...

În ziua următoare, vestile rele începură să curgă. Agenți ai lui Beaulieu, refugiați din Celaya, îl informară că Celaya și San Miguel căzuseră în mâinile răsculaților.

— La Celaya, indienii au jefuit și incendiat casele spaniolilor și ale creolilor bogați. Hidalgo și-a luat titlul de Căpitan General al Americii. Mâna lui dreaptă e un ofițer creol, Ignacio Allende, care a reușit să antreneze câteva unități militare. Lucrurile se complică, *Senor Beaulieu*. Suntem tăiați de orașul Mexico.

Știrile smulseră din toropeală pe mai toți invitații Manuelei. O mare parte părăsiră conacul, plecând spre haciendele lor. *Fiesta* se sparse în chip jalnic. Numai oaspeții din vecinătate rămaseră să petreacă la conac și a treia noapte, potrivit programului fixat.

Pentru ei, tulburările din Queretaro erau atât de îndepărtate, încât nu meritau atenție. Erau incredințați că viceregele Venegas va ști să înfrângă cetele flămânzilor neobrazăți...

Cina se scurse totuși într-o atmosferă întunecată. Oaspeții, vreo cincizeci la număr, mâncau în silă, beau fără poftă și păstrau o tăcere de rău augur. Cântecele orchestrei aduse din orașul Mexico nu reușeau să împrăstie indispoziția generală.

A doua zi, în zori, Adrien urma să plece spre Capitală. Era hotărât să ajungă acolo cu orice risc. La nevoie, va străbate liniile răsculaților. Soarta depozitelor de aur din orașul Mexico îl preocupa profund. Charles îi declarase că răspunde de aurul din San Miguel de Santiago. Și ofițerii din Zacatecas plecaseră spre garnizoana lor. Un *hacendado* din stânga lui Adrien, își duse gânditor paharul la gură. Sorbi până la fund vinul uleios de Malaga.

— Am impresia, *Senor* conte, că revolta lui Hidalgo câștigă teren. De pe urma acestui descreierat, spaniolii plătesc cu viața crimele conquistadorilor, ale Inchiziției, ale lui Alvarado și ale lui Nino de Guzman. Un obscur preot din Dolores vrea să pună dintr-o dată capăt privilegiilor marilor latifundieri. Culmea ar fi să reușească. Revoluția din Franța e un exemplu primejdios. Ne-a învățat că un regim oricât ar fi el de puternic nu poate rezista loviturilor populare organizate.

La desert, un grup de invitați care părăsiseră de dimineată conacul, își făcură din nou apariția. Trași la față, plini de colb, intrară agitați în sufragerie.

— Ce s-a întâmplat? Ați hotărât să petrecem împreună a treia noapte a *fiestei*? îi întâmpină Manuela.

Deși era îngrijorată, încerca să ia lucrurile în glumă, așa cum se cuvine unei gazde politicoase.

— La ieșirea din San Miguel de Santiago ne-au atacat cete de indieni înarmați. Am fost nevoiți să facem cale întoarsă. În trăsură sunt câțiva răniți.

Cel care luase cuvântul, era un *hacendado* cu barba și părul alb. În ciuda vârstei stătea drept ca o lumânare. Glasul îi tremura nu de frică, ci de mânie.

— Și pe fiica mea au rănit-o.

Manuela își împreună înspăimântată mâinile.

— Inez! Sper că nu e nimic grav, don Ignacio.

— Nu-mi dau încă seama. Nu e vreun medic pe aci?

— Medic?

Manuela aruncă o privire întrebătoare asupra invitaților.

— Nici unul nu e medic! Noi, femeile, ne pricepem puțin să îngrijim de răniți.

Fără să mai aștepte încuviințarea lui don Ignacio, ieși în fugă din sufragerie. Ceilalți invitați se ridicaseră de la masă. Un scaun căzu cu zgomot. Abia acum realizară liniștea mormântală care-i acoperise pe toți ca un lîntoliu. Orchestra tăcuse. Servitorii încremeniseră cu tăvile în mâini. Oaspeții se priveau cu îngrijorare. Don Ignacio își mușcă buzele. Cu mândrie tipic spaniolă salută pe convivi.

— Regret că v-am tulburat cina. Vă cer iertare.

Cu pași lenti, ca de procesiune, părăsi la rândul său sufrageria.

În noaptea aceea se înapoiază și alți oaspeți, printre care și ofițerii din Zacatecas. Doi dintre ei erau răniți. În privirile tuturor se citea o uimire nemărginită. Nu le venea să creadă că indienii, acești copii vârstnici, cutezaseră a se răzvrăti împotriva stăpânilor lor firești. „S-a răsturnat lumea. Robii au ridicat capul. Suntem încercuiți. Încercuiți de niște desculți...”

Aproape de miezul nopții sosi un agent al lui Pat O'Brien. Transpirația îi pătrunsesese prin stofa

vestonului colbuit. Gâfâia ca după o cursă îndelungată, nebunească, disperată. În ochii lui se citea o spaimă dementă, ca și când ar fi dat ochi cu moartea. Tremura. Buzele îi erau vinete. Bolborosea cuvinte neînțelese și se clătina ca un om beat.

Adrien îi oferă un pahar cu vin tare. Curierul îl dădu peste cap dintr-o înghițitură.

— Mai vrei unul?

— Mulțumesc, băigui el, după ce se mai liniști. Cred că mi-ar prinde bine.

Zâmbi. Un zâmbet palid, trist, care abia lăsa să i se vadă dinții albi.

— Cum te cheamă? îl întreabă Adrien surâzându-i și bătându-l ușor pe umăr.

— David. David O'Neil.

— American?

— Da. O'Neil aspiră adânc. Viu din partea lui Mr. O'Brien. Vă aduc vești. Mr. O'Brien mi-a încredințat și o scrisoare recomandându-mi să o distrug dacă sunt prins.

— O mai ai?

— Nu. Am distrus-o. Aproape de Fresnillo, unde am căzut în mâinile indienilor.

— Aha. Îi cunoșteai conținutul?

— Da. Aurul din orașul Mexico e în siguranță. Mr. O'Brien a luat măsuri să-l transporte la Vera Cruz. Se crede că orașul Mexico va cădea în curând în mâinile rebelilor.

Charles se apropie de curier.

— Situația e atât de serioasă?

— Guanajuato a fost cucerit de rebeli. Spaniolii, autoritățile și o parte din creolii bogați s-au baricadat într-o mare clădire, Alhodinga de Granadidos, folosită până atunci pentru depozitarea grânelor. Cu artileria de care dispuneau au tras asupra indienilor până și-au terminat munițiile. Indienii, fără să țină seama de ghiulelele care-i secerau cu sutele, ripostau cu prăștiile lor rudimentare.

— Întocmai ca și aztecii lui Cuauhtemac, interveni un *hacendado* în care Adrien recunoscu pe creolul care-i vorbise despre nepăsarea mexicanilor în fața morții.

— Un miner din Guanajuato s-a strecurat printre gloanțe, până la poarta clădirii, dându-i foc, istorisi O'Neil. Pe urmele lui, indienii au năvălit în Alhodinga ucigând pe toți spaniolii, fără deosebire. Apoi au jefuit prăvăliile, cărciumile și casele bogătaşilor. A doua zi au cucerit orașul Valladolid.

Expunerea sumară, seacă, era mai impresionantă decât cele mai ample comunicate de război.

— Și noi suntem izolați aici! rosti Adrien. Dacă spre sud drumurile sunt tăiate, să folosim o rută ocolită. Prin nord, sau spre vest. N-o să așteptăm aici sfârșitul războiului. Să organizăm detașamente care să cerceteze celelalte căi de acces.

Propunerea lui fu imediat acceptată. Orice formulă era preferabilă inacțiunii. În afară de cei șizeci de invitați și de cei două sute de oameni ai lui don Porfirio Pacardo, intendentul haciendei, Charles Sunderland se putea bizui pe optzeci de oameni. Dacă adăugau la acest număr și pe cei două sute de supraveghetori ai minelor din regiune, ar mobiliza cinci sute șizeci de bărbați valizi. Cu armamentul modern de care dispuneau, ar rezista cu succes unei armate de răsculați superioară la număr. Această trecere în revistă a forțelor de apărare își dovedi în curând utilitatea. Detașamentele plecate în recunoaștere, se înapoiară cu vești îngrozitoare.

În Zacatecas, indienii se ridicaseră în masă. Un călugăr, Herrera, luase conducerea indienilor din San Luis Potosi. Călugărul își ilustrase însușirile militare, cucerind în câteva zile întreaga provincie. În Jalisco, un țaran analfabet Torres, cucerise în fruntea peonilor săi, Guadalajara. Sonora, Nueva Leon, Texas, căzură pe rând în mâinile rebelilor. În mai

puțin de o lună, viceregele Venegas pierdu Centrul și Nordul Mexicului. În Sud, prima scânteie a insurecției se aprinse în munți, în apropiere de Acapulco...

Rebelii luau cu asalt orașele, ucideau pe spanioli, ori îi aruncau în temnițe și le confiscau bunurile. Păstorii de turme, contrabandiștii, briganzii, bântuiau călări *las sierras*, atacând *haciendele*, capturând convoaiele care transportau aur și argint și caravanele cu mărfuri ale neguțătorilor *gachupines*.

În teritoriile ocupate de rebeli, Hidalgo restitui indienilor pământurile însușite ilegal de marii *hacendados*. Scuti de impozite pe săraci și împărți turmele de pe domeniile spaniolilor și creolilor bogați. Această politică de justiție socială, menită să-i atragă masele largi ale populației, exasperă pe *los gachupines*, care hotărâră să reziste pînă la ultimul om.

Hacienda Manuelei de Valdivia rămăsese o oază de liniște într-o mare de flăcări. Minerii și peonii, intimidați de represiunile sălbatice ale lui Charles Sunderland, nu îndrăzneau să atace vizuina lupilor. Dar forțele lor se organizau. Ciocnirea era inevitabilă. Față de iminența pericolului, Charles renunță să mai asigure paza minelor. Supraveghetorii fură rechemati la *haciendă*. Puțini însă se prezentară la apel: patruzeci și trei, din cei două sute, pe care se bazuia Charles. Restul dispăruseră fără urmă. Minerii începuseră să-și facă dreptate.

O problemă grea se punea pentru Adrien de Beaulieu și pentru Charles Sunderland. O problemă rămasă pînă atunci nerezolvată. Ce era de făcut cu aurul și argintul depozitat în San Miguel de Santiago? Era evident că lingourile vor trezi interesul bandelor lui Hidalgo, averse de bani necesari achiziționării de armament din străinătate. Nici briganzii care bântuiau provinciile învecinate nu vor rezista tentației.

Adrien era perplex. Să lase aurul la San Miguel de Santiago, unde era păzit de vreo patruzeci de oameni bine înarmați, sau să-l aducă la conac? Dacă-l lăsa în oraș, soarta îi era pecetluită. Indienii răsculați ar fi exterminat pe cei patruzeci de oameni. Dacă încercau să-l transporte la conac, convoaiele puteau fi atacate în trecătoarea Panuca. În cazul că transportul ar fi fost efectuat cu succes, conacul ar fi devenit un obiectiv obligat, atât pentru rebeli, cât și pentru briganzi. Charles opinase pentru aducerea aurului.

— Și într-un caz și într-altul, hacienda va fi atacată. De ce să nu ne folosim atunci și de cei patruzeci de gardieni ai aurului. Totodată, punem la adăpost și lingourile.

Punctul lui de vedere triumfă. Uneori, Charles știa să fie convingător. Adrien, care se temuse să nu o expună pe Manuela unui pericol sporit, fusese potrivit acestei soluții. Avusese o discuție furtunoasă cu Charles, care într-o explozie de furie, îl învinuise de lașitate. Adrien se îngălbenise. Ripostase:

— Nimeni nu m-a învinuit până acum de lașitate. Te las să procedezi cum vei crede de cuviință. Responsabilitatea acestui act nesăbuit cade însă pe capul tău.

Ieșise apoi din cameră, trântind ușa. Acceptase formula lui Charles fiindcă nu voia să fie acuzat că și-a neglijat îndatoririle. Potrivit planului lui Charles, aurul urma să fie transportat de două convoaie. Primul avea să fie dirijat de el personal. Al doilea de don Porfirio.

Manuela de Valdivia nu se împotrivise. Invitații ei, care își prelungiseră fără voie șederea la conac, nu fuseseră întrebați. Un călugăr sosit din San Miguel de Santiago anunță că orașul era în fierbere. Indienii circulau în grupuri compacte, amenințând pe spaniolii zăvorâți în casele lor. Garnizoana, alcătuită

dintr-o companie de pușcași, era consemnată în cazarmă. Burghezii înstăriți și neguțătorii tremurau. Se zvonise că faimosul bandit Rafael Iriarte năvalise cu bandele sale în San Luis Potosi. Sub pretext că opera sub ordinele lui Hidalgo, masacraseră pe *Los gachupines*, pe creolii bogați și pe neguțători, fără deosebire de apartenență politică. Jefuise apoi metodic casă după casă. Ridicase tot ce găsisese de preț, începând cu vasele sfinte de aur din altarul catedralei. Localnicii care îndrăzniseră să se opună fuseseră împușcați. Trei zile bandiții jefuiseră, violaseră, benchetuiseră. Într-a patra, dispăruseră fără urmă. Când detașamentele de rebeli ale lui Hidalgo sosiseră, spre a face ordine, nu mai găsiseră urmă de bandiți.

Care oraș va veni la rând? Charles răsă de temerile călugărului. În San Luis Potosi apărătorii fuseseră lipsiți de arme. După ce cucerise orașul rebelul Herrera le confiscase, trimițându-le șefului său Hidalgo. În felul acesta, bandiții nu întâlniseră rezistență. La San Miguel de Santiago se schimba situația. Aveau arme destule. Garnizoana rămăsese intactă. Iriarte nu va îndrăzni să-și arate fața.

Charles efectuează primul transport de aur. O sută de oameni înarmați îi escortă convoiul. Încercă oarecari emoții când străbătu trecătoarea Panuca. Dar operația se încheie cu bine. Charles se înapoie triumfător la conac. Dăduse o lecție timoratului său cumnat, care părea să fie preocupat numai de soarta Manuelei. Charles va avea grijă să-și informeze tatăl la timpul potrivit asupra comportării lui Adrien. Mr. Richard Sunderland va avea prilejul să constate că disprețuitul său fiu merita mai multă încredere decât prea laudatul conte de Beaulieu. Între cei doi cumnați relațiile se înăspriseră. Nu-și vorbeau decât în chestiuni de serviciu și atunci cu ton foarte ridicat. Charles se răzvrătise pe față împotriva autorității lui

Adrien. Și cum gărzile haciendei erau alcătuite din oamenii săi, lui îi revenea ultimul cuvânt.

În ziua de 10 octombrie, don Porfirio însoțit de cincizeci de oameni pleacă la San Miguel de Santiago, pentru a asigura paza celui de al doilea transport de aur. La 11 octombrie, către ora prânzului, aurul trebuia să parvină la conac.

În dimineața aceea, cerul se acoperi de nori. Trecuseră șase ani de când nu mai căzuse picătură de ploaie pe pământul încins. Vegetația se uscaseră. Numai cactusii rezistau eroic. Charles se plimba nervos pe esplanada din fața conacului. Aștepta sosirea convoiului. În ciuda bravadei sale era asaltat de temeri. Către orele unsprezece din zi, se urcă pe culmea zidului de împrejmuire a grădinii. Cu o lunetă încercă să scurteze zărilor. Pânzele de aer înfierbântate tremurau împiedicând vederea. Deodată, norii se sparseră și soarele apărură la zenit.

Spre trecătoarea Panuca, un miraj năstrușnic înălța culmi albastre de munți, ale căror poale se scăldau în apele limpezi ale unui lac, lucios ca o pânză de mercur. Deodată, se auziră dintr-acolo detunături de armă. La început rare, apoi îmbulzite, răpăitoare ca grindina. Zece minute dură duelul, apoi se așternu liniștea. Livid, Charles mobiliză douăzeci de oameni cu care se avântă călare spre trecătoare. Adrien, care urmărise scena, zâmbi: „îmbecilul nu e lipsit de curaj. Temeritatea lui ne va costa însă scump“.

Era ora prânzului. Ora la care don Porfirio urma să intre cu convoiul în curtea conacului. Dar convoiul întârzia să apară la orizont. Nu se zărea nici ceata lui Charles. Abia către ora unu, Charles se înapoie la conac, în fruntea unui jalnic cortegiu alcătuit din oamenii săi, care cărau pe crupa calului câte un rănit mânjit de sânge și țărână. De convoi, nici urmă. Charles descălecă în fața scării. Adrien, însoțit de câțiva oaspeți, îl aștepta grav și tăcut.

— Pancho, strigă Charles pe unul din oamenii săi, arată acestor Senores ce ai găsit!

Indianul Pancho descălecă. Purta în mâna stângă o basma pătată de sânge, în care împachetase un obiect rotund. Pancho urcă legănat scările, apoi desfăcu basmaua, lăsând să cadă la picioarele privitorilor îngroziți, capul decapitat al lui don Porfirio. Ochiul erau cășcați într-o expresie de nemărginită groază. Obrajii și buzele supte de sânge, părul răvășit, beregata sfâșiata, ofereau un spectacol de panopticum.

— Arată-le tot, Pancho! porunci Charles întunecat. Să știe ce ne așteaptă, adăugă el cu sălbăticie.

Pancho scoase de la brâu o basma albă, pe care începu să o desfacă tacticos.

— Am găsit-o lângă capul lui don Porfirio.

Pe basmaua despăturită, scria cu litere de sânge, stângaci meșterite:

„Așteptați-mă. Sosesec.

Rafael Iriarte.”

Se lăsase noaptea. Întunecarea bruscă luase locul soarelui, așa cum se întâmplă la tropice. O liniște adâncă, de mormânt, pogorâse asupra conacului. Ai fi zis că în clădirile acoperite de lîntoliul nopții nu se afla suflet de om. Nici o lumină la ferestre. O hienă răsă strident și macabru în tăcerea grea a nopții. Se auzi și nechezatul nervos al unui cal. Apoi liniștea se asternu iarăși.

Cerul era spuzit de stele strălucitoare, limpezi și atât de joase, încât s-ar fi crezut că pot fi nimerite cu o aruncătură de băț. Împotriva aparențelor, conacul nu era adormit. La fiecare fereastră stătea de strajă câte un om, cu arma pregătită de tragere. Fanfaronada lui Rafael Iriarte își făcuse efectul. Toți așteptau marea ciocnire.

Apărătorii conacului erau puțini la număr. Misiunea nereușită a lui don Porfirio se soldase cu grele pierderi omenești. Cincizeci de oameni, la care se adăugau patruzeci și șapte de gardieni ai depozitului de aur din San Miguel de Santiago. Dintre cei două sute de supraveghetori pe care contase Charles, numai patruzeci și trei răspunseseră la apel. Pe lângă aceștia, cei o sută de oameni ai săi și cei treizeci de servitori ai conacului, singurii care nu dezertaseră, totalizau o sută șaptezeci și trei de apărători, la care se adăugau la sfârșit, cei șaiszeci de invitați ai Manuelei de Valdivia. Mai toți erau trăgători pricepuți. Dar ce contau aceștia în fața miilor de oameni ai lui Triarte?

Sfârșitul tragic al asediaților din Alhodinga îi edificase asupra soartei care îi se pregătea dacă aveau să cadă în mâinile brigandului. Nu le rămânea decât să reziste până la ultimul. Altă alternativă era exclusă. „Mexicanii sunt deprinși să întâmpine cu eleganță și demnitate moartea.” Fraza aceasta ajunsese să-l obsedeze pe Adrien. Apărătorii conacului afixau un calm și o nepăsare totală.

Adrien își verifică pe pipăite arma și muniția. Liniștea această amenințătoare era impresionantă. În viața sa, Adrien trecuse prin momente grele. Revoluția din Franța și expediția din Saint-Domingue îl puseseră adeseori față în față cu moartea. Dar niciodată nu-i simțise prezența ca acum. Era un presentiment?

O umbră se opri lângă el.

— Adrien, vreau să-ți vorbesc.

Recunoscu glasul lui Charles, deși rostirea era abia șoptită. De la moartea lui don Porfirio nu mai schimbaseră nici un cuvânt. Adrien nu-i ierta lui Charles că îl învinuise de lașitate.

— Îmi dau seama că am greșit, Adrien. Din cauza încăpățânării mele am pierdut aproape o sută de

oameni. Iar aurul adus la conac e o tentatie în plus pentru Iriarte. Iartă-mă Adrien.

Beaulieu nu întoarse capul. Continua să privească pe fereastră câmpia vastă, peste care bolta înstelată arunca o lumină palidă.

— Mă auzi, Adrien?

Charles se ruga ca un copil răzgâiat, care după ce s-a izbit cu capul de pragul de sus, apucă să-l vadă și pe cel de jos.

— Tu nu ai fost laș, Adrien. Eu am fost laș. Abia acum Beaulieu îl privi în ochi.

— Ce vrei să spui?

— Ieri, când am alergat cu oamenii mei în ajutorul lui don Porfirio... N-am îndrăznit să urmăresc pe bandiții lui Iriarte, care se îndepărtau cu caravana de aur. Erau prea mulți. Peste o mie...

— În cazul acesta, n-ai fost laș, grăi Adrien. Îi era milă de disperarea lui Charles.

— Ba da, am fost un laș. Trebuia să-i urmăresc, să-i provoc la luptă. Cavaleriește...

— Nu ne aflăm pe vremea cavalerilor feudali.

— Ești generos, Adrien. Vrei să-mi minimalizezi greșeala. Trebuia să-mi asum în întregime responsabilitatea pe care mi-o luasem trecând peste dispozițiile tale. Să încep lupta și să pier...

— Ridicol. Ce-am fi folosit dacă te-ar fi decapitat și pe tine.

Charles înghiți în sec.

— Crezi că mi-ar fi retezat și mie capul?

— N-am făcut decât o presupunere. Probabil că așa se comportă Iriarte cu căpeteniile vrăjmașilor săi.

— Poate că ai dreptate...

În curtea interioară se auzi un zgomot înfundat de copite. După fuga sclavilor și a majorității servitorilor, caii fuseseră aduși în *patio* spre a fi puși în siguranță.

— Ce crezi, Adrien, scăpăm cu viață?

— Știu eu?

— N-aș vrea să mor. Sunt încă tânăr.

Adrien râse ușor. Un râs în care fără voia lui se desluși o nuanță de batjocură.

— Mă disprețuiești, nu-i așa? șopti Charles.

— Nu... Iau pe fiecare om așa cum e.

— Ești filozof, Adrien. Poate vârsta...

Beaulieu zâmbi iarăși. Îi părea ciudat să i se vorbească de vârstă. La treizeci și doi de ani nu se considera bătrân.

— Tu nu regreti nimic? continuă Charles după o pauză.

— Nu am ce regreta. Mi-e teamă doar pentru Manuela. N-aș vrea să i se întâmple ceva.

Mașinal, mânuiește iarăși trăgaciul armei.

— Charles, aș vrea să-ți cer o favoare.

— Orice, rosti Charles cu grabă. Cere-mi, dacă vrei, și viața.

— Dacă mi se întâmplă ceva, să ai grijă de Manuela.

Charles râse, ca și când ar fi vrut să-și încurajeze cumnatul.

— Nu ți se va întâmpla nimic, Adrien. Ai să trăiești până la adânci bătrânețe.

— Îmi făgăduiești că vei face imposibilul pentru Manuela?

— Îți făgăduiesc, rosti solemn Charles.

Îi părea ciudat, că în momentele acestea cruciale, Adrien nu-i vorbea de Georgina, ori de copiii săi. Un coiot urlă în depărtare.

— Vreun semnal? se întrebă Adrien. Se adresa din nou cumnatului său. Ocupă-te de butoiășele cu praf de pușcă. Să nu se întâmple o nenorocire.

— Nici o grijă, Adrien. Apropo, să nu uit. Am comunicat oamenilor mei că tu ai preluat conducerea.

Charles se îndepărtă. „Fuge de răspundere, se întrebă Adrien, sau își regretă greșeala?” Îi făcea

totuși plăcere că i se recunoștea autoritatea. Două umbre se apropiară fără zgomot.

— Eu sunt, Pancho, *senor*, rosti un glas grotesc, cu tonuri de falset. Paquito și cu mine suntem agenții dumneavoastră de legătură. *Senor* Sunderland a dat dispoziție ca toată lumea să execute ordinele dumneavoastră. Porunciți!

Adrien avu senzația că e prins într-un vârtej care-l înălța pe culmi nebănuite. Era ca o beție de marijuana. Îi crea o stare de exaltare bizară. În momente de criză, tot lui i se adresau oamenii. Va fi demn de încrederea lor.

— Bine Pancho. Rămâi lângă mine. Tu, Paquito, poartă pe *Senor* Sunderland și pe invitații senorei contese la o consfătuire de război. Să se adune cu toții în camera cea mare, care răspunde în *patio*. Acolo putem face lumină fără a fi văzuți de afară.

Porunca lui Adrien fu executată. Oaspeții Manuelei de Valdivia îi acceptară conducerea, deși printre ei se numărau foști militari, ofițeri activi, mari *hacendados* și personaje cu suprafață politică. Era firesc să fie de acord cu această orânduire, din moment ce marea majoritate a apărătorilor conacului era alcătuită din personalul casei Sunderland. După primirea mesajului lui Iriarte, cei mai mulți servitori ai Manuelei de Valdivia și ai oaspeților se topiseră pe nesimțite. Preferaseră să îngroașe rândurile indienilor și metișilor lui Iriarte, decât să-și verse sângele pentru niște creoli trufași, care nu se pricepuseră niciodată să le câștige devotamentul.

Adrien își împărți oamenii în patru detașamente de câte cincizeci de oameni. Restul de treizeci și cinci aveau să alcătuiască rezerva. Primul detașament era comandat de Charles Sunderland, al doilea de don Ignacio Saltillo, *hacendado* și fost colonel activ, al treilea de maiorul Vincente Corona, iar ultimul de colonelul José Escobedo.

Rezerva rămase la dispoziția lui Adrien. Consiliul de război dură până în zori. Totul fu pus la punct. Adrien avea cap de organizator. Până și militarii de carieră rămaseră surprinși de limpezimea și pătrunderea cu care judeca situația. Soluțiile lui nu sufereau critică.

Când cerul prinse să se arginteze spre soare-răsare, observatorii semnală mișcări compacte de oameni la câțiva kilometri de conac.

— Bandele lui Iriarte își ocupă pozițiile, rosti Adrien. Începe balul.

Don Ignacio Saltillo, care se afla lângă Beaulieu, cerceta printr-o lunetă mișcările inamicului.

— Suntem împresurați, spuse el. Iriarte dispune de forțe considerabile. După aprecierile mele, are sub comanda lui cel puțin patru mii de oameni.

— Cred că s-au alipit bandelor lui și peonii din împrejurimi.

— Tot ce se poate.

Don Saltillo duse iarăși luneta la ochi.

— Are și câteva sute de călăreți. Iriarte ne va da serios de lucru.

— V-ați așteptat la o simplă ciocnire cu o bandă pe care să o punem pe fugă după un scurt schimb de focuri? zâmbi Adrien.

— În orice caz, nu mă așteptam să avem de-a face cu o armată. Să nădărdum că tâlharii sunt prost înarmați.

Până la ora prânzului, Rafael Iriarte își desfășură forțele pe colinele și câmpia înconjurătoare. Profitând de răgaz, Adrien ordonă detașamentului comandat de maiorul Vincente Corona să dea foc clădirilor situate în afara incintei conacului. În câteva minute, grajdurile, magaziiile, casele sclavilor și ale servitorilor, aprinse în cele patru colțuri, începură să ardă, înălțând spre cer o coloană de foc și de fum,

dreaptă ca o imensă lumânare. Adrien explică măsura sa șefilor de detașamente.

— Am dat foc clădirilor, fiindcă nu le-am fi putut apăra. Dacă ar fi fost cucerite de oamenii lui Iriarte, ar fi constituit pentru ei o poziție cheie. Putem lupta cu oarecare șori de succes, numai dacă pământul e ras în jurul conacului. La adăpostul zidurilor lui, vom rezista un timp îndelungat, provocând pierderi grele bandelor.

De pe o înălțime, Rafael Iriarte, înconjurat de locotenenții săi urmărea gânditor progresele incendiului.

— *Los gachupines* nu sunt proști, rânji el. Știu să se apere. Dar unul e Rafael Iriarte...

Ochii pătrunzători de linx, mustața neagră și lucioasă, cernită parcă, obrazul măsliniu, buzele cărnoase, curbate într-un zâmbet rău, dădeau obrazului său o expresie de voluptuoasă cruzime. Iriarte era replica fidelă a lui Charles Sunderland, pe care își promisese să-l întreacă în sălbăticie.

În preajma șefului se aflau, în afară de locotenenții săi, căpeteniile câtorva sate din împrejurimi, care se învoiseră a lua parte cu oamenii lor la nimicirea cuibului de năpârci de pe hacienda Valdivia. Și minerii din regiune se înrolaseră sub comanda lui Iriarte. Aveau de încheit o veche socoteală cu stăpânii haciendei și cu vulpoiul cu păr roșu.

Și Rafael Iriarte fusese miner. Pe spinarea lui se desluseau încă urmele cicatrizate, lăsate de harapnicele supraveghetorilor. Dar el era plămădit din alt aluat decât indienii fataliști și blânzi care lucrau în mine. Într-o seară, înjunghiasse doi supraveghetori beți care dăduseră buzna în colibă pentru a-i batjocori nevasta, o femeie tânără și frumoasă. Apoi luase drumul munților. Lupta ilegală era singura cale deschisă peonilor care nu mai voiau să îndure tirania stăpânilor și a slugilor acestora.

Rafael Iriarte era inteligent și întreprinzător. În câțiva ani, ajunsese șeful celei mai puternice bande de peoni răzvrătiți. De atunci, plătise multe polițe. *Los gachupines* se temeau de el ca de dracul. Pentru prinderea lui organizaseră nenumărate potere. Zadarnic. Iriarte era acolo unde nu-l căuțai. Revolta lui Hidalgo îi îngăduise să-si lărgască câmpul de activitate. Nenumarați spanioli mușcaseră țărâna, înjunghiați de Rafael Iriarte, care săvârșea singur acest rit, continuând tradiția sacrificiilor sângeroase aduse zeilor azteci. Charles Sunderland era primul *gringos* cărui Iriarte îi jurase pieirea. Când acesta văzu flăcările care mistuiau clădirile servitorimii haciendei îi fulgeră o idee.

— La adăpostul perdelei de fum să dăm un atac. O să aflăm astfel pe ce forțe se bizuie *los gachupines* și frumoasa contesă.

Atacul-sondă fu pornit cu trei sute de oameni. Atâta timp cât înaintară ferți de paravanul de foc și fum al incendiului, nu li se întâmplă nimic. După ce-l ocoliră, iesind pe câmpul deschis, măturat de tirul armelor apărătorilor, o violentă rafală de împușcături le zăgăzui mersul. Căzură douăzeci de oameni. Iriarte nu stăruie să continue atacul. Știa ce avea de făcut. Asediații dispuneau de o putere de foc impresionantă. Zidurile înconjurătoare ale curții conacului erau anevoie de escaladat în timpul zilei. Noaptea se putea însă face o încercare.

Prima zi se scurse, fără ca asediatorii să fi dezlănțuit un nou atac. În conac, Adrien își desăvârșise planul de apărare. Nu lăsase nici o ipoteză nestudiată. Sfaturile ofițerilor îi fuseseră de folos. Pregătirile de luptă continuau și de o parte și de alta.

Adrien prevăzuse un asediu lung. Stabilise rații de hrană, deși proviziile erau îndestulătoare. Un puț din interiorul curții le asigura apa de băut. Se lăsa

noaptea. Un cercetaș trimis în ajun la San Miguel de Santiago le adusesese zvonul că în apropiere de Guanajuato se desfășura o bătălie cumplită între rebelii lui Hidalgo și trupele guvernamentale. După câte se știa în oraș, spaniolii erau stăpâni pe situație.

În San Miguel de Santiago, indienii puseseră în mod practic stăpânire pe oraș. Compania de pușcași, menită să asigure ordinea, era virtualmente asediată în cazarmă. Nu se schimbaseră încă focuri. Era însă evident că soldații nu vor putea veni în ajutorul conacului Valdivia fără a sparge cercul de indieni, suprinzător de bine înarmați.

Aproape de miezul nopții, Iriarte declanșă primul mare atac. Două mii de oameni, precedați de genști cu scări de asediu, mășterite în timpul zilei, se apropiară fără zgomot de zidurile curții conacului pe care nădăjduiau să le escaladeze. Noaptea fără lună era favorabilă unei lovituri prin surprindere.

Vigilența asediaților nu se dezminți. Când oamenii lui Iriarte ajunseră la circa douăzeci de metri de ziduri, se dezlănțui un foc ucigător. Apărătorii hanciendei dispuneau de muniții din belsug. Își permiteau luxul să nu facă economii. Indienii lui Iriarte nu cedară, deși cădeau cu zecile. Străbătura în pas alergător distanța până la împrejmuirea conacului. Rezemară scările de ziduri și cu împetuozitate fanatică porniră să escaladeze zidurile groase, în vreme ce trăgătorii de elită ținteau siluetele apărătorilor profilate pe parapete.

Indienii izbutiră să se cațere pe culmea zidurilor, unde se încinse o înfrâncenată luptă corp la corp. Cu prețul unor eforturi disperate, apărătorii respinseră elementele înaintate ale lui Iriarte. Indienii uciși se prăvăleau peste cei care urcau pe scări, antrenându-i în cădere. O jumătate de oră dură luptă. Iriarte ordonă apoi retragerea.

Bilanțul primei zile de luptă se încheia cu pierderi grele pentru ambele tabere. Culmea zidurilor era

presărată cu cadavre. Indieni și creoli, înfrățiți în aceeași cumplită moarte, zăceau claie peste grămadă, înapoia parapetului mănjit de sânge și cioplit de gloanțe. În josul unei scări de piatră, pe care încremeniseră într-o supremă înclăștare asediați și asediatori, don Ignacio Saltillo descoperi trupul lui Adrien de Beaulieu, care palpita încă. Abia respira. Doi brancardieri îl transportară în conac.

Amuțită de durere, lividă, cu ochii mari, nedumeriți, Manuela de Valdivia îl instalează în patul ei. Sângele care se scurgea dintr-o rană adâncă, deschisă în partea stângă a pieptului, făcu o pată mare pe pernele și cearșaful de mătase. Adrien horcăia, fără să-și fi recăștigat cunoștința. Dona Elvira Saltillo și dona Inez de Castro, care posedau vagi noțiuni de medicină, îi tăiară haina și cămașa, îi spălară rana și îl pansară. Nu-și făceau însă iluzii. Glonteale pătrunseseră în plămân, sfărtecându-l. Nici o intervenție chirurgicală nu l-ar fi putut salva. Umbrele morții pluteau pe chipul lui pământiu.

După ce își făcură datoria, cele două femei plecară la alți răniți. Manuela rămase singură cu Adrien. Cu mâinile încrucișate pe piept, îl privea cu o expresie de consternată surprindere. Nici acum nu era în stare să înțeleagă adevărul.

Deodată, o cuprinse o disperare nemărginită, sălbatică. Se aruncă la picioarele patului și zguduită de plâns, îmbrățișă genunchii lui Adrien. Nu concepea să-l piardă. Minte ei refuza să admită despărțirea. Cu fruntea rezemată de dosul mâinii lui, se ruga fierbinte de Sfânta Fecioară să i-l crute...

Afară se lăsase iarăși liniștea.

Dacă nu l-ar fi avut pe Adrien în față, mărturie a luptelor cumplite care abia se terminaseră, ar fi putut crede că totul nu era decât o plăsmuire a minții ei.

Zorile o găsiră prosternată la picioarele unei statui de lemn a Sfintei Fecioare cu Isus în brațe. Tonurile

de roșu, verde smarald și aurul care învăluiau într-o magnifică policromie veșmintele Maicii Domnului, străluceau și mai viu în lumina împrăștiată de două candelabre de aur masiv. Splendoarea acestor piese, expresia de o blândete angelică a sfintei, jocul de umbre și lumini, scoteau și mai mult în evidență sobrietatea și gravitatea tipic spaniolă a mobilelor grele, cu linii simple, a pardoselei de marmură verde, a peretilor goi, monastici.

În liniștea impozantă, de catedrală, se auzea numai glasul Manuelei de Valdivia, care recita cu exaltare rugăciunea muribunzilor. Se ruga nu numai pentru Adrien, care agoniza în camera alăturată, ci și pentru ceilalți apărători ai conacului, pe care moartea nu va întârzia să-i acopere cu giulgiul ei. Toți erau condamnați. Rezistența disperată nu făcea decât să le prelungească agonia. Când soarele auri grilele de fier forjat de la ferestre, se dezlănțui iarăși grindina împușcăturilor. Manuela ridică încet fruntea. Ochii erau încercănați, obosiți, obrazul palid, buzele lipsite de sânge. Rafalele de împușcături se înteteau. Pe coridor se auzea zgomot de pași. Se ridică anevoie în picioare. Genunchii îi amortiseră. O durea șira spinării. Toată noaptea se rugase. Implorase pe Dumnezeu să dăruiască viața lui Adrien. Aștepta o minune. Clătinându-se istovită, trecu în dormitor.

Adrien zăcea nemiscat. Fața lui era tot atât de albă ca și pernele împodobite cu dantele. Manuela se apropie de el. Îi prinse mâna într-a ei. Degetele lui Adrien se răciseră. Când înțelese că totul se sfârșise, simți o liniște ciudată, o amorteală de neînțeles. Se lăsă în genunchi, lângă pat și sărută îndelung mâna omului care fusese totul pentru ea. Rămase astfel mult timp. N-ar fi putut să spună dacă trecuse o oră sau zece. Afară, împușcăturile continuau cu furie.

Se ridică de lângă pat și după ce aruncă o ultimă privire asupra lui Adrien, izbi în gongul de pe măsuta

de la picioarele patului. Apăru o cameristă nedormită, cernită la ochi, înspăimântată de gândul morții.

— Maria trimite pe cineva după *Senor Charles Sunderland*.

Glasul ei abia se mai auzea. Împușcăturile făceau un zgomot infernal. Manuela le înregistra automat. N-o mai impresionau. Adrien murise. Restul nu mai avea importanță. Moartea lui îi sfărâmasese ultimele resorturi sufletești. Viața nu o mai interesa. Moartea îi inspira curiozitate și simpatie. În sânul ei va regăsi liniștea. Dacă exista o viață dincolo de mormânt, îl va întâlni pe Adrien. În veci vor rămâne împreună.

În primele patru zile de luptă, Rafael Iriarte pierduse șapte sute de oameni. Focul intens al asediaților făcea ravagii. Era evident că dispuneau din belșug de arme și de muniție.

Zvonul luptelor ce se desfășurau în jurul conacului Valdivia se dusesse din gură în gură până la cele mai îndepărtate unghiuri ale provinciei. Cete de peoni înarmați cu furci, bâte și cuțite, soseau zilnic, îngroșând bandele lui Iriarte.

În curând, pierderile fură compensate, apoi depășite de valul de recruți care cereau să lupte sub ordinele lui. Iriarte, ca orice mexican, disprețuia moartea. Dar prudența și responsabilitățile sale de șef suprem nu-i îngăduiau să asiste impasibil la măcelărirea oamenilor care își pusese încredere în el. Trebuia să găsească o cale spre a forța capitularea asediaților.

Un transfug sosit de la conac îi aduse vestă îmbucurătoare. Adrien de Beaulieu, căpetenia și inima apărării, căzuse în primele ore. După trei zile de agonie își dăduse sufletul. Deznădăjduită, contesa Manuela de Valdivia se spânzurase în preajma cadavrului.

Charles Sunderland luase comanda. Noul șef era hotărât să reziste până la capăt. Avea muniții și nu-i lipseau nici proviziile. Iriarte întruni un consiliu de război. Locotenenții săi erau nehotărâți. Conacul părea o fortăreață inexpugnabilă. În vreme ce sfatul continua fără rezultate, o fată tânără ceru să fie primită de Iriarte. Avea să-i spună lucruri de cea mai mare însemnătate.

Iriarte o primi îndată.

— Cine ești tu? întrebă el.

— Marina, fiica lui Otimis, cacic al satului Puruanhuta.

— Îl cunosc. Luptă cu ai lui în rândurile noastre. E un viteaz. Vorbește!

— Vreți să cuceriți conacul, spuse ea cu hotărâre. Vă dau eu mijlocul.

— Să te auzim.

— V-ar fi de folos să dați foc porții de la intrarea principală?

— Desigur, replică Rafael Iriarte. Am da năvală în conac și am învinge prin forța numărului. Dar nu putem ajunge la poartă. Terenul e descoperit.

— Cunosc o cale ascunsă vederii celor din conac.

Iriarte fu ispitit să o întrebe: „Cum de o cunoști?” Dar se abținu. Era mai înțelept.

— Pe lângă conac trece valea adâncă, dar strâmtă și râpoasă a unui râșor, secătuit mai tot timpul anului. Câtiva oameni s-ar putea strecura prin această albie, fără să fie observați de pe zidurile de împrejmuire ale conacului. Dacă s-ar cățara noaptea, pe mal, ar ajunge la poartă, și i-ar da foc.

— Băieți, iată o fată vitează și mintoasă, care v-a luat-o înaintea, se întoarse el spre locotenenții săi. Adevărul e că nici eu nu m-am gândit la spune, fetico, crezi că nu o să pierdem oamenii pe degeaba?

— Răspund cu capul meu, *senor!*

Era atâta dușmănie și înverșunare în vorbele ei, încât Iriarte înțelese că merita să o ia în serios.

— Măine noapte, aproape de mijirea zorilor, când îi e omului somnul mai dulce, facem încercarea. Însă nu dăm foc porții. E un procedeu vechi și greu de îndeplinit. O aruncăm în aer, cu un butoiș de pulbere.

După plecarea Marinei, Iriarte chemă pe Pablo, un metis cu o largă cicatrice pe obrazul stâng. Pablo era un om de încredere.

— Urmărești pe fata care a plecat de la mine. Vreau să știu ce e cu ea. Povestea ei îmi pare ciudată.

Când plecă de la Iriarte, Marina era în plină euforie. Aducea o contribuție la cauza pentru care luptau oamenii din rasa ei, și se răzbuna totodată pe Charles Sunderland. În drum spre casă, entuziasmul ei scăzu brusc. Își amintea îmbrățișările lui, dragostea pe care ea i-o purtase, senzațiile încercate. Cu feminină inconsecvență, începu să regrete actul pe care-l săvârșise. Atâta vreme cât se aflate în fața lui Iriarte, gestul îi păruse înălțător. Acum îi era odios. Își trădase iubitul. Chiar dacă se despărțiseră, dragostea pentru el nu murise. Poate că într-o zi s-ar fi împăcat. Pe când așa, rupsesse toate punțile.

Datorită ei, Charles Sunderland va muri, laolaltă cu toți oamenii săi. De aceștia nu-i păsa. Se aflau printre ei *hacendados* și femei care huzureau, disprețuind munca. Aceștia n-aveau decât să piară. Charles Sunderland trebuia să scape. Mănată de un impuls puternic, se opri din drum.

Privi în jur. Se întunecase. Lupta încetase de mult. Peste fire coborâse iarăși liniștea. Se auzeau râsete în tabăra lui Iriarte. Se înfiripă un cântec de chitară. Timid, apoi pătimaș. O voce caldă cânta o melopee de dragoste. Mirosea a țărână. O adiere plăcută îi răcori fruntea. Marina se uită pe furiș în jur. Era singură cu stelele și cu adierea.

Deodată, o luă la fugă printre cactusi. Tălpile ei goale nu făceau zgomot pe pământul nisipos. Marina alerga spre conac. Nu putea fi văzută. Era o umbră printre umbre. Pe drumul numai de ea știut, ajunse la poarta principală. Ciocăni cu emoție și teamă. O primi un metis cu fața înnegrită de explozia unei încărcături de pistol. Când Marina îi spuse că vrea să vorbească stăpânului, el o privi bănuitor, apoi o lăsă să intre.

Charles o primi râzând cu toată gura. Marina era binevenită. O femeie în plus nu strica. Ea îi spuse că Iriarte va încerca să ajungă la poarta principală, folosindu-se de albia râșorului. Charles o îndemnă să se înapoieze în tabăra lui Iriarte. Voia să aibă un spion. Marina ar fi preferat să rămână la conac. Moartea alături de Charles ar fi fost dulce. Nu cuteza însă a se împotrivi voinței lui.

Înainte de mijirea zorilor, plecă spre sat. Se strecură nevăzută până în liniile lui Iriarte. Cel puțin așa credea ea. Tocmai când trecea pe lângă o sentinelă, care moțăia cu capul rezemat de armă, se simți apucată de braț. Un bărbat cu chipul brăzdat de o cicatrice, rosti poruncitor:

— Vino!

O spaimă nebună o cuprinse. Încercă să se smulgă din încheierea degetelor de fier. Peste câteva minute ajunse în fața lui Iriarte. Pablo vorbi în șoaptă sefului, care-l asculta, aruncând Marinei priviri ciudate. Marina tremura ca o trestie. Când Pablo încetă să mai vorbească, Rafael Iriarte chemă câțiva oameni.

— Spânzurați-o! porunci el. Să fie pildă tuturor acelor pe care i-ar ispiți gândul trădării.

Când soarele răsări învăpăind culmile copacilor, Marina fu dusă sub ramurile înalte ale unui platan. O urcară pe un cal. Tatăl ei, Otmis, îi petrecu lanțul de gât. O lovitură de bici și calul zvâcni înainte. Marina

icni, apoi rămase să penduleze de brațul gros al copacului care-i servise de spânzurătoare...

Rafael Iriarte renunță a se mai folosi de planul Marinei. Puse altul la cale. Mai sigur. Aflase că unitatea militară din San Miguel de Santiago dispunea de două tunuri și de câteva sute de ghiulele. Pentru ei aceste piese ar fi fost mana cerească.

Peonii din oras, ajutați de un detașament al său, alcătuit din opt sute de oameni, luară cu asalt cazarma. Asediatorii pierdură două sute de oameni, dar puseră mâna pe tunuri. De îndată ce intrară în stăpânirea lor, le duseră lui Rafael Iriarte. Acesta le primi cu bucurie. Piese de artilerie aveau să pecetluiască soarta conacului, scutind numeroase sacrificii omenesti.

După ce instalează piesele în poziție, chemă pe unul din scribii săi, și îi ordonă să scrie un mesaj *sui generis*, cu litere mari, în lungul unei foi de pânză, de câțiva metri lungime...

În timpul nopții, mesajul fu aninat de doi cactuși *candelabria*, astfel încât să poată fi citit de asediați.

Când geana dimineții se ridică, risipind întunericul, apărătorii conacului citiră cu uimire, pancarta întinsă la vreo cincizeci de metri de zidul împrejmuitoare.

„Predați-vă. Orice rezistență e zadarnică. Făgăduiesc să las liberi pe toți acei care vor depune armele până mâine dimineață la orele șase, cu condiția să-mi predea viu sau mort, pe Charles Sunderland. Pun pe capul lui un premiu de 10.000 pesos. În caz contrar, bombardez conacul. Zidurile nu vor mai rezista tirului de artilerie.

Rafael Iriarte.”

Stupefiați, asediații cu știință de carte citeau și reciteau ultimatumul. Indienii și metișii care luptau în

tabăra lui Charles Sunderland se priveau întrebători, neîndrăznind să-și mărturisească gândurile.

Și Charles citi mesajul lui Iriarte. Cunoștea îndeajuns limba spaniolă spre a înțelege. Nici lui nu-i scăpară privirile furise schimbate de indieni și de metiși, după cum nu scăpară nici celorlalti oaspeți ai conacului Valdivia, rămași încă în viață.

Mândrii *hacendados* și ofițerii creoli, educați în spiritul onoarei și al cavalerismului, erau gata să lupte până la ultimul. Nici nu concepeau să-l predea pe *Senor Sunderland*. În privința lor, Charles era sigur. Discutabilă era poziția indienilor, care n-aveau motive să-și pună viața în primejdie pentru un *gringos* care nu mai reprezenta nimic pentru ei.

Charles își dădu seama că se afla în mare pericol. Fanfaron, luă în batjocură mesajul lui Iriarte. Dar hohotele lui de răs sunau fals. Vorbele sale nu convingeau pe nimeni. Până la expirarea ultimatumului trebuia să ia măsuri. Schimbul de focuri încetase. Iriarte era dispus să aștepte. De ce să irosească muniții și vieți omenești, când dusmanul și comorile lui aveau să-i cadă fatal în palmă. Era convins că mercenarii lui Sunderland nu vor rezista ispitei. Așa cum luptaseră pentru el, de dragul arginților, trădându-și neamul, așa vor întoarce armele, de dragul altor arginți, nimicind pe fostul lor stăpân. Pe Charles îl încolțise spaima. Bănuia pe fiecare om. Se temea și de umbra lui. Nici în Paquito și în Zavala nu mai avea încredere. Îl puteau trăda, așa cum îl trădase Gomez. Trebuia să fugă. Avea nevoie însă de un om pe care să se bazeze. Pancho ar fi fost cel mai potrivit. Părea mai devotat decât un câine. Charles nu lăsă totuși nimic la voia întâmplării. Pe înserat, îl chemă în taină, în camera sa. Îi făgădui cincizeci de mii de pesos, dacă îi va executa orbește ordinele. Pancho clipi des, uluit de strălucitoarea ofertă. Charles reușise să-i recâștige devotamentul.

În aceeași noapte, cu complicitatea lui don Ignacio Saltillo și a ofițerilor, își pregăti doi cai. Unul pentru el, altul pentru Pancho. Copitele calilor erau înfășurate în cârpe, să nu facă zgomot. Charles Sunderland și Pancho ieșiră pe o poartă dosnică. Îi urmau doi ofițeri creoli, care hotărâseră să le urmeze soarta. Prin albia râului secătuit cei patru oameni porniră în aval. Sperau să străbată fără accidente încercuirea. Pătrunseseră adânc în liniile lui Iriarte, când un om de veghe dădu alarma. Charles și însoțitorii săi înfipseră pintenii în burțile calilor, avântându-se în galop spre libertate.

Gloanțele porniră să suiere pe la urechile fugarilor. Un ofițer se prăvăli din șa. Calul lui Pancho, lovit în plin, se potolni, rostogolindu-se peste corpul călărețului, ale cărui oase pârâiră ca un coș de nuiele strivite. Până să se dezmeticească oamenii lui Iriarte, Charles Sunderland și al doilea ofițer se topiră în noapte. Perdelele de cactusi giganti le protejau fuga...

Capitolul douăzeci și trei

În dimineata aceea de ianuarie, Richard se trezi din somn într-o stare de excepțională bună dispoziție. Ceasul de bronz de pe cămin cântase ora opt. Avalansa fulgilor pufosi de zăpadă, care se hârjoneau cu vântul, izbindu-se de geamuri, făcea să pară și mai plăcută atmosfera caldă, intimă, din dormitor.

Richard nu era matinal. Spre deosebire de alți oameni deopotrivă de activi, îi plăcea să lenevească dimineata în pat. Niciodată nu se trezea înainte de ora opt. Cu mâinile cruce sub cap, medita cam o jumătate de oră asupra chestiunilor pe care le avea de rezolvat în timpul zilei apoi își suna valetul. Toaleta de dimineată și-o făcea în cadrul unui adevărat ceremonial. Un servitor îi prepara baia, altul îl bărbiera, în vreme ce valetul său personal îi pregătea costumul pe care avea să-l poarte dimineata.

Micul dejun îl lua în salonul chinezesc. Era servit de majordom și de doi valeti. Meniul era frugal. Două felii de șuncă, un ou fiert și o ceașcă de cafea sau de ciocolată. Un toast perfect rumenit și câteva fructe alese dintr-o mie, completau micul dejun. În timpul

acesta, secretarul de serviciu îi recapitula programul zilei.

Câteodată, Richard își primea întimii sau colaboratorii apropiați, cărora nu le oferea niciodată să-i împartă masa. Ca și Regele Soare, mânca singur, în vreme ce asistenții stăteau respectuos în picioare. Nici copiii săi nu erau exceptați de la această regulă. La orele zece Richard pleca la bancă, unde își stabilise cartierul general.

Când apărea în holul clădirii din Wall Street, subalternii săi, începând cu directorii și terminând cu ultimul portar, simțeau un fior de teamă. În drum până la cabinetul său întâlnea numai oameni ploconți, rupți de șale. Urmărit de o suită de secretari, urca scara de marmură, traversa holul în care-l aștepta invariabil, directorul general Wilbur Morrison, căruia Richard îi întindea în treacăt o mână moale și albă. Un gest de înalt prelat, care oferă drept-credincioșilor inelul său sfințit spre a fi sărutat. Canaturile ușii cabinetului, larg deschise, erau străjuite de doi secretari, care îndată după intrarea marelui patron, se grăbeau să le închidă într-o respectuoasă tăcere.

Lui Richard îi plăcea acest ceremonial. Nu era un democrat. Raționamentul său avea un caracter net reacționar. „Vulgul trebuie educat în spiritul venerării șefilor săi. Între conducători și conduși nu pot exista decât relații de oarbă disciplină.”

Când Richard intra în sala de consiliu, zeci de directori, consilieri și tot felul de personaje de prima mărime, îl așteptau în picioare, într-o liniște absolută. Marele patron îi privea cu gravitate, apoi răspundea scurt la salutul lor. În acele momente încerca un simțământ de intensă satisfacție.

— Am impresia că în curând voi repeta cu toată convingerea cuvintele Împăratului Vespasian în ultimele sale clipe: „Simt că încep să devin zeu”.

Richard căzuse în exagerările firești ale oamenilor îmbătați de succes și glorie. Nu admitea să fie contrazis. Strivea cu personalitatea lui și pe colaboratori și pe membrii familiei sale. Disprețuia mulțimea cenușie și trudnică, lipsită de perspective largi, mărețe. „Toți sunt viermi, pigmei. Destinul i-a aruncat la periferia vieții. Eu fac parte din puținii aleși. Proștii, brutele, spiritele mărunte care alcătuiesc pătura largă a omenirii, nu sunt decât o trambulină pentru noi, eroii. N-am să dezvălui niciodată oamenilor de rând care mă înconjoară gândurile și simțămintele mele. În imbecilitatea lor sărmană, m-ar socoti nebun sau cel puțin megaloman. De aceea mă închid în mine și nu îngădui nimănui să-mi cunoască gândurile. Dar mă port cu toți astfel încât să simtă că ne desparte o distanță colosală, ca de la stea la pulbere...”

În dimineața aceea Richard era mai bine dispus ca niciodată. În ajun Henry, fiul său mai mare, sosise de la Londra.

Îl întâmpinase cu răceală:

— Sper, Henry, că s-a pronunțat divorțul tău.

Henry plecase posomorât capul.

— Nu, Sir, nu s-a pronunțat.

Richard izbise cu pumnul în masă.

— Cum e cu putintă? Stewart Rowlandson n-a fost în stare să facă nimic până acum? Pentru ce l-am făcut prim consilier juridic pentru Anglia? Dacă este incapabil îl concediez.

Henry ridicase asupra tatălui său o privire încărcată de durere și reproșuri mute.

— Nu e nevoie. Cazul a fost soluționat spre satisfacția dumneavoastră, de forțe superioare. Margaret Sunderland a murit.

— A murit? Sunt încântat. Era și timpul. Pariez că nu a murit din dragoste pentru dumneata!

— Ați câștigat, Sir. A doborât-o o boală de piept. Urmare a unei răceli contractate în timpul fugii de la Paris.

Richard tușise, spre a-și drege glasul.

— Foarte bine. A pedepsit-o Dumnezeu, fiindcă și-a părăsit bărbatul...

— Care se pregătea să o părăsească, întregi Henry.

— Sper că nu ai tulburări de conștiință! Lasă responsabilitatea morală pe seama mea.

Apoi își concediase fiul.

— Acum du-te și te culcă. Ești obosit. Măine îmi vei da raportul asupra activității dumitale la Londra. Până atunci ai tot timpul să-ți limpezești mintea.

Supus, Henry salutase, apoi se îndreptase spre ieșire.

Richard îl chemase din urmă.

— Voi aviza și asupra situației dumitale personale. Bineînțeles, va trebui să te însori. Să îți crezi o familie. Să ai copii legitimi, nu de contrabandă, ca până acum.

— Mă iertați, Sir, dar...

Tatăl său îl întrerupse cu un gest.

— Obiecțiile păstrează-le pentru dumneata. Poți pleca. Bună seara.

Henry ieșise, înăbușindu-și plânsul. „Omul acesta e un monstru. Margaret abia a murit, și el îmi vorbește de însurătoare. E odios!...”

Richard se așeză la biroul său. Îl aștepta o corespondență voluminoasă, triată pe probleme. Primul secretar avea dezlegarea să desfacă și scrisorile confidentiale.

— La ora unsprezece, Sir, ați convocat ședința consiliului de administrație al băncii.

— Mă tem că n-am să o pot prezida. La unsprezece și jumătate am un *rendez-vous* cu secretarul de stat și cu senatorul Forbes.

În aceeași clipă, Norman McKreely, primul secretar, intra grăbit în birou. Pe chipul lui era zugrăvită expresia unei adânci consternări.

— Ce e cu mutra aceasta de înmormântare, McKreely? îl întrebă Richard zâmbind.

— Sir, am primit chiar acum un mesaj din Vera Cruz.

— Știri rele? întrebă Richard întunecându-se.

— Foarte rele.

Primul secretar puse pe birou o scrisoare deschisă.

Richard recunoscu imediat scrisul lui Charles. Cu gesturi măsurate, luă scrisoarea și o parcurse.

„Vera Cruz

11 decembrie 1810.

Sir,

Îmi revine sarcina penibilă de a vă anunța moartea lui Adrien de Beaulieu. A căzut vitejește, cu arma în mână, luptând pentru gloria casei noastre...”

În pasajele următoare, Charles Sunderland relatează condițiile tragice în care cumnatul său își găsisese sfârșitul. Apoi continua:

„Eu am reușit să mă salvez din hacienda asediată. După mii de peripeții, am ajuns teafăr la Vera Cruz. Față de situația creată prin moartea lui Adrien de Beaulieu, am socotit de datoria mea să preiau provizoriu atribuțiile sale.

Războiul civil a cuprins întregul Mexico. Rebelii au încercuit capitala în jurul căreia se dau lupte grele... Vera Cruz este încă în mâinile trupelor guvernamentale. Se spune că spaniolii vor trece la contraofensivă. Îmi voi permite să vă țin la curent cu evenimentele politice și militare. Exploatarea minelor din Mexico este în mod practic suspendată. Pentru a evita orice complicații, navele cu aur din America de Sud nu mai fac escală la Vera Cruz.

Al dumneavoastră prea plecat fiu

Charles Sunderland.”

Richard împături gânditor scrisoarea. Simțea în suflet o mare durere. Cea mai mare durere de la moartea Andreei.

Privirile-i căzură asupra oglinzii instalate între cele două ferestre cu ghilotină, din fața biroului. O plasase acolo pentru a-și controla în permanență reacțiile feței.

De data aceasta oglinda reflecta un chip impenetrabil. O mască pe care nu se citea nimic. Fără voia lui, Richard simți satisfacția pe care un comedian o are pentru mimica sa. Educându-și nervii, stăpânindu-și mușchii feței și expresia ochilor, atinsese perfecțiunea.

Wilbur Morrison, McKreely, trupa de secretari așteptau reacția marelui patron.

Cu liniște glacială Richard se adresează lui McKreely:

— Te rog să iei contact cu secretarul de stat și cu senatorul Forbes. Să le comunici că evenimente neprevăzute mă obligă să amân întâlnirea fixată pentru astăzi. Veți alege, de comun acord, altă dată, de preferință la începutul săptămânii viitoare. Se întoarse spre Morrison: Mr. Morrison, te rog să anunți consiliul de administrație și personalului băncii moartea contelui Adrien de Beaulieu. Pentru cinstirea memoriei lui, azi se suspendă serviciul.

Richard se ridică în picioare.

— Mantaua, Lawson, porunci ei unuia din secretari.

— Să tragă trăsura la scară, Sir?

— Nu, plec pe jos. Vreau să fac puțină mișcare.

Îmbracă mantaua îmblănită, își puse mănușile, pălăria, apoi își luă bastonul cu măciulie de aur.

— Plec la locuința fiicei mele, spuse el lui Morrison. Vreau să-i anunț personal moartea lui Adrien.

— Nu doriți să vă însoțească cineva? A înghețat. E polei.

— Mulțumesc. Prefer să fiu singur. Bună ziua, *gentlemen*.

Copleșit de gânduri, părăsi banca. De multă vreme nu mai umblase pe jos. Văzute cu ochi de pieton, străzile păreau mai largi, casele mai înalte. Trecătorii se individualizau. Nu se mai pierdeau în turmă, așa cum îi vedea el când trecea cu trăsura în trapul întins al cailor.

Întâlni pe drum mulți oameni prost îmbrăcați, nehrăniți, străvezii, care tremurau de frig. Richard uitase că în lume mai era și mizerie. Aurul îi crease o nouă optică. Calcula numai în milioane de dolari, de franci francezi, de livre sterline sau de piaștri. Grija zilei de mâine, procurarea hranei, a îmbrăcămintii care pentru mai bine de trei sferturi din populația globului pământesc constituiau probleme adeseori insolubile, erau inexistente pentru Richard. De garderoba lui se ocupa o armată de valeți. Hrana care i se prepara atingea rafinamente demne de masa lui Lucullus. Palatele lui, colecțiile de tablouri, trăsurile somptuoase, nu mai erau un lux, ci un decor integrat în viața de toate zilele.

În fața intrării bisericii Trinty văzu o femeie bătrână grotesc îmbrăcată, în jurul căreia vreo zece copii făceau cerc, strâmbându-se de răs. Bătrâna purta o pălărie bizară, împodobită cu tot-felul de flori artificiale, o haină de catifea roșie, murdară, și o etolă de oposum. Vopsită ca o mască, femeia își arăta gingiile stirbe într-un râset tâmp.

— Nu l-ați văzut pe Zechariah, copii?... Hai, spuneți. Trebuie să-l întâlnesc.

Bătrâna se uită zâmbitoare la Richard.

— Poate că dumneata l-ai văzut pe Zechariah. Te rog, spune-mi, unde l-aș putea găsi?

Consternat de această apariție tragicomică, Richard rosti mașinal:

— Hannah... Hannah, nu mă recunoști?

— De ce mă lași să mă frământ? Îi caut pe Zechariah... Bag de seamă că nici dumneata nu știi unde e.

Dezamăgită, bătrâna îi întoarse spatele. Se îndepărtă, urmată de ceata de copii gălăgioși. Pe fiecare trecător îl întreba:

— Nu l-ați văzut pe Zechariah? Ah, de-ai ști de când îl caut. Sunt frântă de oboseală...

Richard ridică gulerul mantalei și trecu mai departe. Hannah, sora lui, ajunsese clovnul străzii. Umbla sulemenită și îmbrăcată ca o sperietoare de ciori. Întâlnirea îi impresionase penibil.

Își promise ca pe viitor să nu mai umble pe jos. Va evita spectacolele nedorite. Trăsura merge repede. Nu-ți îngăduie să vezi toate nimicurile.

Grăbi pasul. Locuința Georginei era situată în apropierea Primăriei.

Ninsoarea se întetise. Vântul se pornise să bată înghețat dinspre mare. Richard nu simțea frigul. Mantaua împlănită cu zibelină l-ar fi ferit și de gerurile siberiene.

Îi părea ciudat că tocmai azi când aflate de moartea lui Adrien o întâlnise și pe Hannah. Nimeni nu-l informase până acum de starea ei. Nici nu i-ar fi trecut prin minte că sora lui ajunsese într-o asemenea stare de decrepitudine. Nu se preocupase de soarta ei, fiindcă o știa la adăpost de orice lipsuri. Cei cincizeci de mii de dolari, rămași de pe urma lui Zechariah, ar fi trebuit să-i ajungă până la moarte.

Măine va da dispoziție lui McKreely să facă investigații asupra bieteii nebune. Avea datoria să-i poarte de grijă. Nu se cuvenea ca sora lui Richard Sunderland-Beauclair să se facă de răs pe străzile New Yorkului. Cea mai potrivită soluție ar fi să o interneze într-un ospiciu. Gurile rele îl vor învinui că după ce făcuse de petrecanie lui Zechariah Abercrombie, îi băgase și nevasta după zăbrele.

Richard înjură printre dinți. O nouă complicație. Ca și când moartea lui Adrien nu i-ar fi de ajuns.

Și în privința lui, conștiința nu-i dădea pace. Adrien îi salvase viața. Richard nu uitase încăierarea iscată de prezența sa în taverna infectă de pe Rive Droite. Cum își recompensase salvatorul? Încredințându-i cele mai primejdioase misiuni. Însurându-l cu o femeie care iubea alt bărbat. Invitându-l să-și însusească paternitatea bastardului lui Franck Phipps. Richard îi asigurase unele compensații. Îl făcuse bogat, puternic, temut. Dar acestea puteau precumpăni o viață intimă ruinată, o căsnicie ratată? Dacă ar fi rămas în Franța, Adrien ar fi ajuns desigur ofițer în armata împăratului. S-ar fi acoperit de glorie și de galoane, căci era viteaz. Ar fi avut toți sortii să cadă pe câmpul de luptă. Moartea lui ar fi găsit atunci o motivare. E înălțător să te jertfești pentru patrie.

Richard încerca să-și izgonească gândurile negre. Îi creau o stare sufletească neplăcută. Era hotărât să-și răscumpere greșelile, cel puțin față de Georgina.

Când ajunse în fața casei lui Adrien se opri și privi îndelung fațada dantelată, de un baroc strident. Georgina preferase acest stil încărcat, ostentativ, de tipător prost gust. Educația ei în domeniul artei lăsa de dorit.

La mai toate ferestrele perdelele erau lăsate. Numai câteva camere de la etajul întâi erau locuite. Richard deplânsese întotdeauna înclinările burgheze ale Georginei, care se încăpățâna să nu folosească decât patru sau cinci servitori. Richard ura meschinăria sub orice formă. Din nenorocire, aceasta era una din trăsăturile fundamentale ale firii Georginei. Nici după ce devenise contesă de Beaulieu, nu-și schimbase felul de viață. Se simțea mai bine în bucătărie, cu o tigaie fumegândă în mână, decât în salon sau într-o lojă de teatru.

Richard urcă cele șapte trepte ale intrării principale, și bătă cu ciocanul în ușă. După o așteptare supărător de lungă, o femeie de serviciu, între două vârste, și cu șorț alb, scrobrit — tipul servitoarei din casele burghezilor mijlocii — îi deschise fără grabă ușa. Când îl recunoscu, tresări speriată.

— Acasă e doamna?

— E acasă, Sir. Poftiți, vă rog, zise ea, retrăgându-se stângaci din calea vizitatorului.

Richard îi încredință pălăria și mantaua, apoi urcă la etaj. Georgina era singură în camera ei. Lucra un gobelin pe un mic gherghef. La apariția lui Richard se ridică repede de pe scaun și făcu o reverență. El o pofti să ia loc.

— Scumpa mea, rosti el cu ceremonioasă gravitate, îți aduc o veste tristă. Soțul tău a murit. A căzut, luptând vitejește pentru gloria casei noastre.

Spre surprinderea lui, Georgina nu se transfigură de emoție, nu se congestionă la față și nici nu izbucni în plâns.

„Se stăpânește atât de bine? se întrebă el cu admirație. Ce revelație! Își ascunde magistral durerea. Îi repugnă vulgaritatea exteriorizării zgomotoase și violente a simțămintelor.”

— Îmi place comportarea ta demnă, Georgina. Știu că durerea pe care o încerci este cumplită.

Expresia împasibilă a obrazului ei îl dezorienta totuși. Îi istorisi, în câteva cuvinte, împrejurările în care Adrien își găsisse sfârșitul, subliniindu-i eroismul.

— Amintirea lui va trăi veșnic în sufletele noastre, încheie Richard cu patos.

Dacă ar fi fost cioplite în piatră, trăsăturile Georginei nu și-ar fi păstrat mai bine neclintirea.

Richard încercă o mare nedumerire. Deodată, în mintea lui se făcu lumină. Georgina nu își stăpânea

durerea. Georgina primise cu nepăsare vestea morții lui Adrien. O revoltă bruscă îl făcu să clocotească.

— Nu ai nimic de spus, Georgina?

— Ce aş putea să spun? Să-mi exprim bucuria că sunt în sfârșit liberă?

Richard rămase fără glas. Cinismul fiicei lui îi tăiase respirația. Nu știa ce să mai răspundă. După un răstimp care păru foarte lung amândorura, rosti înghețat:

— Am impresia că nu te înțeleg deajuns...

— E și firesc! Te-ai fi așteptat să plâng, să dau semne de disperare, să leșin! Și nu se întâmplă nimic din toate acestea. Socotesc că m-ai înțeles foarte bine. Sunt decentă și nu-mi manifest adevăratele sentimente. Regret că a murit, așa cum regret moartea oricărui om, fără deosebire. Dar mă și bucur fiindcă mi-am recâștigat libertatea.

— Splendid epitaful din partea unei soții, rosti Richard persiflant. Ar trebui să te audă poeții care cântă sensibilitatea feminină.

Georgina surâse cu amărăciune.

— Ai dreptate, tată. Am pierdut orice sensibilitate. Viața m-a înrăit. Mi-a tocit entuziasmul, încrederea în oameni, capacitatea de a iubi, de a mă dăruir... În sfârșit, tot ce aveam mai bun în mine.

— Îți apreciez delicatetea, Georgina, zise Richard cu aceeași batjocoritoare liniște. Te-a înrăit viața!... Folosești un eufemism, pentru a nu mă desemna pe mine.

— Este adevărat. Am evitat să pun punctul pe *i*.

Richard își scoase tabacherea de platină, din care aspiră o priză de tutun.

— Îmi reprozezi că te-am măritat cu Adrien. Credeam că în atâta amar de vreme ai înțeles ceea ce trebuia să înțelegi. Că am făcut-o numai pentru binele tău.

Obrazul Georginei se învăpăie brusc.

— Pentru binele meu? Ar trebui să râd, tată. Dar subiectul e prea dureros. Pentru binele meu? Spune mai bine, pentru vanitatea dumitale, pentru conveniențele lumii în care te complaci să trăiești, pentru așa zisa tradiție a familiei Sunderland-Beauclair.

Richard nu se tulbură.

— Nu cumva vrei să-mi amintești și tu că tatăl meu a fost făurar de cutite?... Și că bunicul meu trișa la cărți?... N-ai fi originală decât în măsura în care acestea vin din partea propriului meu copil.

Georgina strângea cu putere rama micului gherghef, căutând parcă un sprijin.

— N-ai fost deprins să ți se spună adevărurile în față, tată. Nici nu e de mirare. Te înconjurî numai de lingușitori, de slugarnici.

Richard se răsturnă comod în fotoliul său.

— Continuă, fiica mea. Îmi place să te ascult. Îmi dovedești că ai avut întotdeauna personalitate.

— Greșești, tată. Dacă aș fi avut personalitate, nu m-aș fi măritat cu Adrien. Aș fi fugit de acasă. Dar n-am avut tăria s-o fac. M-ai despărțit de Frank. De singurul om pe care l-am iubit.

— Om? Cuvântul acesta nu i se potrivește. A fi om, este o expresie cu accepțiune înaltă. Un ins care seduce o minoră nu merită acest calificativ.

— Frank este totuși un om, tată. Frank m-a iubit dezinteresat. Pentru mine. Dumneata nu concepi iubirea dezinteresată. Nu ești în stare să înțelegi acest lucru.

Richard o privi cu ironie.

— Vorbele tale nu mă supără, Georgina. Îmi dau seama că treci printr-o criză. Durerea, pe care dintr-o mândrie prost înțeleasă, refuzi să o admiți, ți-a răcăit mintea.

— Ți-am mai spus, tată. Mă bucur. Mă bucur, fiindcă sunt liberă. Lanțurile acestei căsnicii s-au

sfărâmat. Întâmplarea a fost mai puternică decât orânduielele rostuite de dumneata. Un glonte a nimicit totul. Acum sunt liberă! Da! Liberă! Și înțeleg să profit de libertatea mea. Chiar mâine voi părăsi această casă. Plec la Frank!

Lui Richard îi reveni în minte o situație asemănătoare. Hotărârea disperată cu care docilul Henry îl înfruntase, din dragoste pentru Margaret. Încăpățânarea o regăsea acum la Georgina. Nu erau pe degeaba copiii săi. Richard își pregăti o ripostă puternică. Datorită ei va rămâne stăpân pe situație.

— Foarte bine. N-ai decât să pleci la iubitul dumitale. Poți să-ți iei și bastardul. Copiii lui Adrien, fetița pe care n-a avut parte s-o vadă, vor rămâne în îngrijirea mea.

Era incredințat că argumentul acesta va zdrobi rezistența Georginei. Spre mirarea sa, șovăirea ei nu dură mult.

— Fie. Îl iau numai pe Horace. Bietul copil, destul a fost surghiunit prin mansarde! Va fi mai fericit lângă adevăratul său tată.

— Magnific! exclamă Richard. Iată în sfârșit familia Phipps reunită. Țin numai să-ți atrag atenția, Georgina, că socotelile tânărului Phipps nu se vor împlini. Te dezmoștenesc. Îl lipsesc de zestrea pe care a vânat-o cu atâta sârg.

Georgina răsă cu milă.

— Am avut dreptate. Vezi totul numai prin prisma banilor. Sunt gata să renunț în scris la toate drepturile pe care eventual le-aș avea asupra vreunei porțiuni din averea familiei Sunderland.

Richard se ridică fără grabă din fotoliu.

— De acord. În cursul acestei zile, vei primi vizita avocatului Sanders. Îți va prezenta spre semnare actele de renunțare.

Fără a mai saluta, se îndreaptă spre ușă. Înainte de a apăsa pe clanță, se întoarse iarăși spre fiica sa:

— Sper că n-ai să te răzgândești!
Apoi ieși, închizând ușa...

Georgina nu se răzgândi. A doua zi plecă la Williamsburg, luându-l numai pe Horace. Pe Raymond și Cynthia, copiii lui Adrien îi lăsă în primirea contesei de Vigneaux, care se prezentase la Beaulieu House în numele lui Richard Sunderland.

Nu încercase să-i rețină, deși despărțirea o costase mult. Își cunoștea prea bine tatăl. Știa că acesta ar fi răsturnat lumea pentru a-i păstra în preajma lui. Nu din iubire pentru nepoții săi, ci pentru a-și pedepsi fiica.

Richard instală pe cei doi copii într-o aripă a casei Sunderland, transformată în *nursery*. Raymond avea cinci ani, iar Cynthia câteva luni. Sub ordinele contesei de Vigneaux, care dirija și educația lui Gerald, fiul Andreei, se mai aflau patru preceptori, șase valeti, trei guvernante și o doică. Bătrânul Folger se retrăsese de mult. Elemente tinere îi luaseră locul.

Francis-Andrew, care împlinise șaisprezece ani, trecuse în rândul oamenilor mari. Avea apartament și personal de serviciu propriu, trăsură, cai de călărie, și un yacht la dispoziția lui exclusivă.

După ce își cază nepoții, Richard se gândi și la Charles. Avea să-l lase un timp la conducerea flotei comerciale. Tot el va dirija — până la noi ordine — și lucrările de exploatare ale minelor de aur și argint din Mexico și America de Sud.

Secătuirea temporară a izvoarelor de aur din Mexico nu-l afectă peste măsură. În ultima vreme producția de metale prețioase din Peru crescuse. Și în America de Sud erau semnalate tulburări care prevesteau un război civil, poate mai pustitor decât cel din Noua Spanie. Richard întâmpina cu seninătate și această perspectivă. Lingourile de aur tezaurizate în băncile din Europa și America atinseseră cifre astronomice.

Împrumuturile acordate cu discernământ diferitelor state beligerante, capitalurile masive investite în industria de armament, în întreprinderile miniere și în flota sa comercială îi procurau imense beneficii. Nu se putea spune că îi mergea rău. Nu! Nu îi mergea rău de loc...

La 15 august 1811 muri Patrick Sunderland. O criză cardiacă îl fulgerase în plină activitate. Căzuse pe bancul unui lucrător, în vreme ce îi explica un nou procedeu de strunjire a metalelor. Medicul, chemat la atelier, nu făcuse decât să-i constate moartea.

Sicriul lui Patrick fu purtat pe umeri de cei patru fii ai săi, bărbați voinici și falnici. Văduva sa, Rebecca, și fiica lor, Matilda, îi urmau cosciugul.

Patrick Sunderland fusese un om modest, cinstit, muncitor. Cei trei feciori mai mari, rămaseră să ducă mai departe atelierul, potrivit tradiției familiale. Prâslea, o fire independentă și cu vederi mai largi, se făcuse funcționar de bancă. Bine văzut de șefi, capabil, cu spirit de inițiativă, părea destinat să ajungă departe.

Maică-sa, Rebecca, își pusese toată nădejdea în fiul acesta atât de deosebit de mediocrii săi frați. Ambițioasă, suferise toată viața din cauza incapacității lui Patrick de a se ridica deasupra modestei sale condiții sociale de făurar de cuțite. Cu înrâncenată, dar nemărturisită ciudă, urmărise neîncetat formidabila ascensiune a lui Richard Sunderland.

Ea, fiica pastorului Brown, rămăsese nevastă unui meșter de cuțite. Era mai mult decât putea suporta o ființă cu temperamentul ei. Cât timp trăise Patrick își exteriorizase rareori amărăciunea și dezamăgirea. Isaiah, Timothy și Seneca erau leiți părintelui lor. Lipsiți de ambiție și de imaginație, nu visau decât să

continue viața atelierului, care fusese sufletul bunicului și al tatălui lor.

Samuel era făcut din alt aluat. În concepția Rebeccai el avea să urce spre culmi prestigiul familiei, atât de nedreptățite până atunci de soartă... Richard nu asistă la înmormântarea fratelui său. N-ar fi avut nici un rost. De un sfert de secol nu își mai vorbiseră.

La o săptămână după moartea lui Patrick, Richard primi de la Londra o scrisoare care însoțea un colet de proporții respectabile...

Scrisoarea era de la Queensberry, ducele cu chip de satir.

“Queensberry House
London

Dragul meu Richard,

Simt că nu mai am mult de trăit. Medicii care m-au consultat afirmă cu toată convingerea că am un organism robust și că voi atinge centenarul. Dar eu am semnele mele, care nu mă înșeală. Cugetul mi-e liniștit, deși nu sunt umblat la biserică. Am trăit ca un păgân sibarit. Am gustat din plin toate plăcerile vieții. Ce mi-aș mai dori?

Ți-am trimis un dar care să-ți amintească de bătrânul tău prieten, *Căderea îngerilor* de Bosch, pe care ai admirat-o odinioară în salonul meu. Pânza aceasta, care reprezintă prăbușirea lui Lucifer și a cohortelor sale de partizani înaripați, să-ți fie îndreptar în viață.

În locul acestor personaje diavolești, blestemate pentru neinițiați și care se reliefează pe fondul negru al tabloului — culoare care în concepția alchimistilor simbolizează tenebrele infernului — as fi putut să-ți trimit galeria strămoșilor mei. Ți-ar fi făcut același serviciu. Din nenorocire, tradiția îmi impune să o las

unui moștenitor, pentru care nu am decât foarte puțină stimă. Prietenii ți-i alegi, nu și rudele.

Dacă vrei să-ți întregesti colecția de demoni, cumpără și alte pânze ale lui Bosch. Îți vei crea un fel de galerie a străbunilor, care te vor face să-ți amintești de unul dintre cei mai buni prieteni și sfătuitoari ai dumitale.

Charles Douglas, duce de Queensberry.

P.S. Te rog să iei sub protecția dumitale pe aducătorul acestui mesaj. Anthony Temple e un tânăr capabil, în care cred ca și în tine. În ultimii trei ani a fost secretarul meu particular. Nu am avut niciodată a mă plânge de el. Sunt încredințat că îți va fi de folos.

C.D.Q."

Richard lăsă scrisoarea pe masă. Se adânci în fotoliul său.

Lăsă gândul să-i zboare la Queensberry, ducele cu chip de satir. Omul care fusese pentru el instrumentul providenței. Sau poate providența însăși. Mesajul acesta era tot atât de ciudat ca și personajul care îl scrisese. Rândurile erau trasate de o mână sigură care nu șovăia.

"Queensberry va atinge vârsta lui Matusalem, gândi Richard cu simpatie. Melancolia acestui mesaj își are desigur izvorul în cine știe ce înfrângere sentimentală."

Cât privește tânărul trimis de duce, îi va găsi o întrebuintare. I-l recomandase cu atâta căldură, încât se întrebă dacă Mr. Temple nu era vreun copil din flori al lui Queensberry. Alungă acest gând. Ducele era prea cinic pentru a ascunde acest lucru. Richard sună.

— Pofteste pe Mr. Anthony Temple, porunci el secretarului.

Mesagerul lui Queensberry nu se lăsă așteptat. În cabinetul lui Richard pătrunse o replică a lui Apollo din Belvedere, în haine moderne. Frumusețea lui era însă rece, orgolioasă, ca și strălucirea înghețată a Luceafărului. Noul venit salută cu eleganța și degajarea unui autentic *gentleman*.

Richard se văzu pe el însuși când se prezentase lui Charles Bancroft, recomandat de același Queensberry.

— Mr. Temple, spuse el, prietenul și mentorul meu, ducele de Queensberry, mi-a scris despre dumneata în termeni ditirambici. Sunt convins că nu greșește. Din clipa de față, să te consideri angajatul meu. Am o singură nedumerire. Cum a putut să se dispenseze de serviciile dumitale?

— Ducele de Queensberry a murit, Sir.

— Nu se poate! exclamă Richard. Când?

— La 12 iunie 1811. A doua zi după ce v-a scris acest mesaj. A murit la White's, în timpul unei partide de faro. După înmormântare am plecat la New York, potrivit instrucțiunilor sale exprese.

Anthony Temple vorbea cu glas egal, plăcut timbrat, și cu eleganța căutată a unui diplomat al Universității din Oxford.

Richard era uluit. Într-adevăr, Queensberry nu se înșelase. Murise, în ciuda pronosticurilor optimiste ale medicilor.

Anthony Temple era oare reprezentantul ducelui pe lângă Richard? Inima lui continua poate să bată în pieptul acestui tânăr, cu care — într-adevăr — se asemuia. Sau imaginația îi sugera lui Richard o anumită asemănare?

În scrisoarea ducelui întâlnise câteva cuvinte pe care și el le rostise nu de mult. Prietenii ți-i alegi, nu și rudele. Această apropiere îi păru uimitoare. Raționa în același chip cu Queensberry. Și mentorul și discipolul își disprețuiau neamurile. Ciudat.

Judecau în acest mod, fiindcă erau prea deosebiți de restul oamenilor. Poate că ducele i-l trimise pe Anthony Temple pentru a-l înlocui pe Adrien de Beaulieu?

Mesagerul lui Queensberry avea o înfățișare stranie, care îngăduia orice supoziții. Frumusețea lui era atât de perfectă, încât părea ireală. Natura nu creează indivizi după canoanele zeilor. Chipul său cu trăsături superbe, avea totuși ceva demonic. Lui Richard îi plăceau oamenii ieșiți din comun. Darul lui Queensberry era la înălțime.

— Mr. Temple, nu te-am întrebat nimic despre antecedentele dumitale.

— Nu-mi cunosc părinții. Știu doar că ducele de Queensberry s-a îngrijit de educația mea. Am fost crescut în casa Lady-ei Mary Cunningham, o rudă a ducelui. Mai târziu am fost adoptat de Sir William Temple, ofițer de marină, vărul ducelui de Queensberry. Tatăl meu adoptiv a căzut la Trafalgar. Mi-am făcut studiile la Harrow și Oxford. Diplomele universitare sunt singura mea avere. Sir William Temple n-a avut nici un fel de venit în afara lefii sale de comandor.

— Înțeleg, rosti Richard.

Bănuiala că Anthony era un copil din flori al lui Queensberry căpăta tot mai mult temeii. Afară numai dacă nu îl mistifica, așa cum îl mistificase acum treizeci de ani pe Sir James Wythburn, pe care îl lăsase să creadă că Richard era fiul faimosului ginere al ducelui de Marlborough.

Richard lăsă pentru mai târziu dezlegarea enigmei.

— Mr. Temple, de azi înainte, ești secretarul meu personal. Vei avea un salariu care te va scuti pe viitor de orice griji materiale. Secretarii mei personali locuiesc la Sunderland House. Dacă dorești să-ți păstrezi un apartament în oraș, nu am nimic împotriva.

— Voi fi fericit să locuiesc la Sunderland House, Sir.

— Perfect. Primul meu secretar, Mr. McKreely te va pune în curent cu atribuțiile duminale. Sună din nou. Lawson, comunică majordomului să pună la dispoziția lui Mr. Temple apartamentul pe care l-a ocupat Mr. Jules Lafont. Mr. Temple, te dau în primirea lui Lawson. De azi într-o săptămână, îți vei lua serviciul în primire. Până atunci, te vei aclimatiza cu felul de trai american...

După ce rămase singur în cabinetul său, Richard se cufundă iarăși în gânduri. Ajunsese la un hotar de viață. Moartea lui Patrick, a lui Queensberry, a lui Abercrombie, puneau parcă o lespede asupra trecutului. Se stingea o lume care fusese martora perioadei sale de ascensiune. Ajunse în apogeu. Aproape niciunul din cei care puseseră umărul la eșafodarea prodigioasei sale cariere nu mai era de față. Murise Benjamin Franklin, murise William McFee, murise Adrien de Beauclair, murise Ophelia, murise Andreea, murise convenționalul Chabot. Plecaseră pe drumul veșniciei și Isabella și Josiah și marchizul Henri de Beauclair...

Dintre vechii săi colaboratori și prieteni nu supraviețuiseră decât Amaury de Challais și Wilbur Morrison. Aceștia făceau de altfel parte din generația tânără.

Constatările impuneau o concluzie tristă. Îmbătrânise.

Mai erau în viață câțiva colegi de facultate. Horncastle, Phipps, Wragby, Eastleigh. Auzise și de Fortescue că ajunsese un demn și sever membru al Camerei Comunelor. Afemeiatul și bețivanul Fortescue de odinioară era un stâlp al intransigenței politicii externe engleze. Pe Eastleigh nu-l mai văzuse de peste cincisprezece ani. Horncastle și Wragby i se

alipiseră după ce păşise pragul gloriei. Phipps fusese însă un intrigant. Nici de Patricia nu mai ştia nimic...

Fizicul lui Anthony Temple îi evocase frumuseţea lui de altădată. El, Richard, nu mai era azi decât un bărbat impozant, serios, care insufla respect şi teamă. Era şi natural. La cincizeci şi şapte de ani nu mai putea cuceri inimile femeilor. Cu aur le cumperi! Dar iubirea cumpărată nu are farmec.

Richard se gândise la clipa în care va ajunge să fie acceptat de femei numai pentru aurul său. Pe vremuri nimic nu-i păruse mai ridicol decât postura de amant de interes, în opoziţie cu amantul de inimă.

Din fericire, apetitul lui sexual nu mai era atât de imperios ca odinioară. După moartea Andreei, renunţase la capitolul femei. Mai avusese câte una din acele aventuri fugare şi fără urmări, pe care francezii le numesc *passades*. Unui bunic nu-i stă bine să maimuţărească pe îndrăgostiţi...

Anthony deveni în curând prietenul şi modelul lui Francis-Andrew, care îl diviniza. Acesta îi copia felul în care se pieptăna, tăietura hainelor, cutele savant orânduite ale cravatelor, atitudinea degajată, portul mândru al capului, vorbirea preţioasă, gesturile domoale şi elegante.

Atribuţiile lui Anthony îi lăsau destul timp liber. Şi-l consuma colecţionând cărţi de artă, citind, ori plimbându-se în afara oraşului. Atitudinea sa distantă, rezerva din care nu ieşea niciodată, amabilitatea uşor ironică, gusturile-i deosebite, atmosfera de mister care-l înconjură îi făcură o reputaţie detestabilă printre colegi. Preferinţa pe care Richard i-o arătase încă din primele zile nu era de natură a le dezarma ostilitatea. Se purtau faţă de el cu o răceală fătise. Evitau să-i adreseze vorba, în afara chestiunilor de serviciu, încetau ostentativ să

mai discute când el intra în birou și abia îi răspundeau la salut.

Anthony se prefăcea că nu le observă manevrele. Se comporta cu aceeași amabilă superioritate, lăsându-i uneori să înțeleagă spre marea lor ciudă că îi privea cu milă îngăduitoare.

Într-o seară, toți secretarii fură convocați de McKreely, pentru a descifra niște voluminoase și importante rapoarte sosite din Europa. Lucrau de vreo două ore, când Francis-Andrew își făcu apariția în birou. După ce salută cu un gest abia schițat pe McKreely, se opri lângă masa de lucru a lui Temple.

— Anthony, am venit să te iau la un *garden-party*.

— *Master* Francis, interveni McKreely, tatăl dumneavoastră a ordonat să lucrăm cu toții, fără excepție, până în zori, dacă va fi nevoie, pentru a descifra niște documente de o însemnătate deosebită.

Francis-Andrew încreți sprâncenele. Nu-i plăcea să fie contrariat.

— Crezi, Mr. McKreely, că pentru un fleac e necesar să cer autorizația tatălui meu?

Anthony urmărea discuția, zâmbind ironic. Îi amuza atitudinea de cocoșel arțăgos a lui Francis-Andrew.

— Regret, Mr. Temple trebuie să termine mai întâi ceea ce are de făcut. Vă rog să ne lăsați. Avem de lucru.

Francis-Andrew se înroși.

— Nu sunt deprins să fiu concediat. Atitudinea dumitale este insolentă.

De data aceasta, McKreely se învineți de mânie.

— Voi aduce la cunoștința tatălui dumneavoastră felul cum vă purtați față de mine. Și acum, vă rog să ieșiți din acest birou.

Francis-Andrew voi să mai spună ceva, dar se abținu. Se răsuci pe călcâie și ieși pe ușă ca din praștie. Congestionat, tremurând de enervare,

McKreely își relua lucrul. Secretarii își aruncau pe furis priviri triumfătoare. În cameră nu se mai auzeau decât zgârieturile penelor de gâscă pe foile de hârtie. O jumătate de oră după plecarea intempestivă a lui Francis-Andrew, ușa se deschise și în pragul ei apărură Wilbur Morrison. După expresia jenată a chipului său se vedea că avea de îndeplinit o misiune neplăcută.

— Mr. McKreely, veți îngădui lui Mr. Temple să însoțească în seara aceasta pe Master Francis-Andrew.

McKreely se ridică brusc de la biroul său.

— Ce autoritate pot să mai am față de subalternii mei, dacă...

— Autoritatea pe care v-a conferit-o Mr. Sunderland, are limite, îl întrerupse Morrison. Autoritatea dumneavoastră nu se extinde și asupra persoanelor din afara secretariatului.

Figurile colegilor lui Anthony se lungiră.

— Mr. Sunderland, continuă directorul Băncii Manhattan, regretă ieșirea fiului său. Socotește însă că și atitudinea dumneavoastră față de Master Francis-Andrew a fost cel puțin irreverențioasă. Măine de dimineată veți primi noi ordine.

Morrison se întoarse spre Anthony.

— Mr. Temple, vă ofer un loc în trăsură mea. Master Francis-Andrew vă așteaptă la Sunderland House.

După plecarea celor doi bărbați, se lăsă o tăcere adâncă, penibilă, pe care nici unul din cei opt secretari nu îndrăzni să o întrerupă. McKreely era pământiu. Vinele frunții i se umflaseră să se spargă. Un nod i se înțepenise în gât. După douăzeci de ani de muncă devotată, era tratat ca un servitor. Îi venea să plângă. Se simțea umilit. Ce-i rămânea de făcut? Să-și facă o ieșire demnă din scenă, dându-și demisia, sau să plece fruntea? Patronul nu-l apreciasese niciodată. Altfel, cum erau de explicat

ascensiunea lui Beaulieu ori a lui Lafont, care lucraseră sub ordinele lui dar care mai târziu îl depășiseră?

În noaptea aceea lucra ca un automat. Înțelegători, secretarii nu-i întrerupseră gândurile. Descifrau documentele într-o liniște mormântală. Abia în zori, puseră pe masă penele de gâscă. Întrucât nu primiseră ordine exprese care să le îngăduie câteva ore de odihnă, rămaseră la birou în continuare.

La orele zece McKreely plecă spre a se prezenta marelui patron. Lipsa lui se prelungi. Secretarii îl așteptau intrigăți.

După vreo oră, McKreely se înapoie, însoțit de Wilbur Morrison și de Anthony Temple. McKreely avea o figură posomorâtă.

— *Gentlemen*, rosti Morrison cu solemnitate, vă prezint pe noul dumneavoastră prim-secretar, Mr. Anthony Temple. Mr. McKreely a primit altă însărcinare, în cadrul fabricii de armament de la Terrytown.

McKreely se întoarse spre foștii săi subalterni.

— *Gentlemen*, înainte de a-mi lua rămas bun de la dumneavoastră, țin să-mi exprim regretul pentru atitudinea pe care am avut-o aseară față de *Master Francis-Andrew*.

Vorbea sacadat, mecanic, ca și când ar fi recitat o lecție.

Se umilise. Dar își salvase postul și își ferise familia de mizerie. Însă în sufletul lui se năruise un idol...

În primăvara anului 1812 Richard făcu însemnate schimbări în conducerea întreprinderilor sale din Statele Unite. Henry Sunderland trecu la direcția fabricii de armament de la New Schenectady. O săptămână după înscăunarea sa în noul post, Richard

il însură cu Susan Forbes, fiica senatorului Randolph Forbes. Această alianță matrimonială se încheiase fără a se cere acordul tinerilor. Capacitatea de a iubi a lui Henry murise o dată cu Margery. Cel puțin așa își închipuia el.

James Stewart, directorul adjunct al uzinelor de la New Schenectady fu transferat cu același grad la fabrica de la Terrytown. Charles Sunderland rămase să dirijeze exploatarea aurifere din America de Sud. Comandorul Townley obținut comanda flotei comerciale din Atlantic. Wilbur Morrison păstră direcția Băncii Manhattan. Meritele sale îndrituiseră această recomandare. Anthony Temple câpătă o atribuție suplimentară. Conducerea exploatarea zăcămintelor metalifere din Statele Unite. Post de răspundere care implica asigurarea furnizării de materii prime uzinelor de la New Schenectady și Terrytown, a căror producție de armament era în plină creștere.

Uzinele Dupont de Nemours, de curând înființate în Statele Unite cu sprijin financiar francez, nu erau încă în stare a concura pe piața americană produsele industriale ale casei Sunderland-Beauclair.

Era paradoxal. Embargoul, împotriva căruia Richard se ridicase cu atâta vehemență îi servise prodigios interesele. Interzicerea importului de produse industriale din Anglia și din Franța, dăduse un extraordinar avânt uzinelor casei sale, care câștigaseră toată clientela americană, pierdută de industriile grele din cele două state europene beligerante.

În cursul lunii aprilie sosiră fără veste la New York trei persoane simandicoase. Mr. Lester W. Woodward, directorul Băncii Anglo-Americane de la Londra, contele Amaury de Challais, directorul Băncii Sunderland de la Paris și Jules Lafont, șeful serviciului de informații al casei Sunderland.

Woodward venea să ceară aprobarea lui Richard pentru acordarea unui nou împrumut de cinci milioane livre Mării Britanii. Nu îndrăznise să-și asume responsabilitatea încheierii acestei tranzacții, într-o epocă în care Anglia se afla în pragul crizei economice. În 1810 această țară exportase în Europa septentrională mărfuri în valoare de 7 700 000 livre, iar importul se ridicase la 9 160 000 livre. În 1811, aceste cifre scăzuseră respectiv la 1 500 000 și 1 960 000. Exportul spre Statele Unite coborâse de la 11 300 000 livre în 1810, la 1 870 000 livre în 1811. O sută patruzeci de vase de comerț fuseseră capturate de francezi, iar Suedia sechestraseră încă o sută.

Acestei situații dezastruoase îi pusese vârf o gravă criză industrială. Blocusul continental nu dăduse rezultate extraordinare în primii ani după aplicarea sa, dar căpătase cu timpul eficacitate. Produsele industriale pe care Anglia nu le mai putea vinde în Europa și în America se stocau în depozite, provocând prăbușirea prețurilor.

În aceste condiții Woodward nu era favorabil acordării împrumutului solicitat. Socotea Marea Britanie în preajma dezastrului. Urișa expediție pe care Napoleon o pregătea împotriva Imperiului Rusesc, crea perspective întunecate pentru vrăjmașii Franței.

— După câte înțeleg, dumneata consideri Anglia bancrutară, spuse Richard îngândurat.

— Nu merg atât de departe cu presupunerile, zise Woodward. Totuși, o prudență elementară...

— Poate că ai dreptate, Mr. Woodward. Totuși, un împrumut acordat astăzi Angliei ne-ar aduce beneficii urișe în cazul unei eventuale înfrângeri a lui Napoleon. Livrele englezești sunt depreciate. Dacă Anglia ar obține victoria, împrumutul ar fi restituit în livre revalorificate. Ți dai seama ce diferențe am obține?

— Dar dacă Marea Britanie și aliații ei vor fi zdrobiți? Napoleon ne-a deprins cu victoriile spectaculoase. Nu văd de ce s-ar întoarce vântul. *La Grande Armée* cuprinde aproape o jumătate de milion de oameni. S-au mai pomenit vreodată asemenea efective? Dintre adversarii lui Napoleon numai țarul Rusiei a rămas în picioare.

— Și Anglia, Woodward.

— Evident. Și Anglia. Dar cu ce preț? Marea Britanie e asemena unui boxer groggy, care abia se mai ține pe picioare. În virtutea inerției mai izbește cu pumnii în aer.

— Dar Rusia?

— Un Goliat care și-a găsit pe David.

Argumentele lui Lester Woodward erau puternice. Richard se feri să ia o hotărâre, înainte de a cântări bine situația.

Două zile după această discuție sosiră la New York Challais și Lafont. Directorul Băncii Sunderland din capitala Franței prezentă marelui patron o scrisoare confidențială a contelui Metternich, care în numele guvernului imperial austriac solicita un împrumut de trei sute milioane franci aur. Într-o convorbire pe care Challais o avusese cu prințul Schwarzenberg, ambasadorul Austriei la Paris, acesta ceruse ca negocierile referitoare la împrumut să nu fie aduse la cunoștința guvernului francez.

Acest lux de precauțiuni, după cererea de împrumut formulată de Anglia, permitea cele mai variate presupuneri.

Față de raportul sumbru prezentat de Woodward, Richard ezitase să dea o aprobare de principiu. Challais se arătă mai optimist, declarându-se în favoarea împrumutului austriac.

— În momentul de față, zise el, Împăratul Franz al II-lea joacă un rol de prima mărime pe tabla de șah europeană. Parisul și Viena sunt legate printr-un

tratat de alianță și prietenie, cimentat de căsătoria dintre Napoleon și arhiducesa Maria-Luisa. În actuala conjunctură politică guvernul austriac prezintă garanții de solvabilitate, chiar dacă situația lui financiară nu e tocmai strălucită.

Înainte de a da un răspuns definitiv, atât lui Woodward cât și lui Challais, Richard hotărî să aibă o convorbire între patru ochi cu Jules Lafont, singurul în măsură să-i furnizeze date mai precise în legătură cu această chestiune.

Împreună cu șeful serviciului de informații se închise în cabinetul său de lucru, ordonând să nu fie deranjat. Oferi lui Lafont un scaun, apoi scoase din dulapul cu băuturi o sticlă cu scotch și două pahare de cristal. Onoare pe care Richard nu o făcea decât intimilor. Trecerea anilor nu-l împovărase pe francez. Deși depășise patruzeci de ani, nu arăta să fi atins treizeci. Îndeobște, oamenii care urcă scara anilor și a funcțiunilor de mare răspundere, devin gravi, taciturni, se înăspresc la fire și la mentalitate. În afară de ninsoarea de la tâmpile, nimic în aspectul lui Jules Lafont nu sugera adevărata sa vârstă. Mai neastâmpărat decât o veveriță, cu ochi vioi, în care jucau scântei, veșnic vesel și de o politețe neîntrecută, oricând gata să istorisească o anecdotă, ori o glumă bună, părea un neprețuit tovarăș de petrecere. Această înfățișare de *bon viveur* inofensiv, era cea mai bună carte de vizită în lumea pe care o frecventa el.

După ce-și umplu paharul, Richard se adânci în fotoliul său.

— Lafont, să-mi faci un tur de orizont asupra situației din Europa. Mă interesează în special poziția Angliei și a Austriei în actuala conjunctură.

— Politica europeană, *Monsieur*, evoluează după bagheta unui singur dirijor. Împăratul Napoleon. Unicul om capabil a i se mai împotrivi azi e țarul

Alexandru. Anglia, Austria și celelalte puteri, mari sau mici, nu sunt decât compași în această măreață dramă cu două personaje principale. Între Franța napoleoniană și Rusia țarilor se pregătește un mare duel. În actuala conjunctură, Anglia are o poziție mai grea decât Austria. Dacă Napoleon va reuși să măture pe ruși din Europa, Marea Britanie nu va întârzia să se prăbușească. O eventuală înfrângere a țarului Alexandru ar afecta mai puțin Austria, legată de Franța printr-un tratat de alianță. Dacă Napoleon va fi înfrânt de ruși, atât Anglia cât și Austria vor interveni spre a-i da lovitura de grație.

— În concluzie, nu risc mare lucru dacă acord un împrumut Austriei.

— Evident. Austria va trece alături de învingător, oricare ar fi acesta.

— Ce-ai de spus în privința Angliei?

— Dacă Napoleon va fi doborât, Anglia va juca iarăși un rol de frunte. După ce a făcut opoziție Franței, va face opoziție Rusiei spre a menține echilibrul european. E cunoscută tactica basculantă a diplomației britanice.

— Înțeleg, rosti Richard. Ce te face să crezi că războiul dintre Franța și Rusia e inevitabil?

Lafont desfăcu mâinile, întorcând palmele în sus, într-un gest care voia să spună că explicația era foarte simplă.

— Pregătirile de război ale Franței sunt uriase. Vă relatez un fapt, care la prima vedere pare mărunț. Începând din decembrie, Napoleon a comandat în secret o serie de studii asupra geografiei Rusiei și în special a provinciilor baltice. Râuri, drumuri, păduri, regiuni mlăștinoase. A achiziționat numeroase tratate geografice, topografice și istorice asupra Rusiei europene. Istoria campaniei lui Carol al XII-lea al Suediei în Polonia și Imperiul Țarilor este în momentul de față lectura favorită a ofițerilor din

Statul Major al lui Napoleon. Ceva mai mult, ambasadorul Franței la Petersburg a sustras din arhivele secrete rusești, plăcile de aramă gravate cu harta oficială a Imperiului. Este o minune cum această masă de metal a putut să ajungă până la Paris. Acolo, denumirile scrise cu litere rusești au fost înlocuite cu caractere latine. Hărțile au fost distribuite în taină ofiterilor și unităților militare.

Richard asculta cu uimire informațiile lui Lafont.

— Și rușii stau cu mâinile în sân?

— Nicidecum. Parisul e împănat de spioni ruși. Șeful lor e colonelul Cernicev, care face oficios parte din personalul militar al ambasadei. Cernicev ține o strânsă legătură cu adversarii regimului imperial francez. Printre aceștia se numără *Monsieur de Talleyrand*, mareșalul *Bernadotte*, generalul *Jomini* și alte personalități politice și militare. Generalul *Savary*, ministrul poliției imperiale care nu e chiar atât de limitat pe cât îl cred unii, a adus la cunoștința lui Napoleon bănuielile sale în legătură cu activitatea lui Cernicev. Împăratul, care e încredințat că Cernicev e un afemeiat, preocupat numai de petreceri și de jocul de cărți, a poruncit lui *Savary* să se ocupe de alte chestiuni mai arzătoare. Pe ministrul poliției l-a iritat răspunsul Împăratului. „Nu mai lipsește decât ordinul să furnizez personal informații lui Cernicev. Împăratul e de o naivitate revoltătoare.”

Richard clătină din cap.

— S-ar putea să ai dreptate, Lafont. Tot ce-mi spui dumneata indică o stare de spirit favorabilă declanșării unei acțiuni militare împotriva Rusiei. Totuși, să nu tragem concluzii pripite. Statele Majore întocmesc îndeobște diferite ipoteze de război.

— De acord, *Monsieur*, dar pregătirile Franței sunt de o mare amploare. Înaintea plecării mele de la Paris, Împăratul a avut o convorbire cu *Fouché*, fostul ministru al poliției. „Dispon de 800 000 de oameni cu

care pot îngenunchea Europa, a spus Împăratul. Forța mea e atât de mare, încât am posibilitatea să dictez lumii întregi legile mele. Destinul meu nu și-a găsit încă împlinirea. Vreau să termin ceea ce am început. Ne trebuie un cod european, o curte de casatie europeană, o monedă unică, aceleași măsuri și greutate, aceleași legi. Vreau să contopesc popoarele într-un singur popor: poporul european. Este un deznodământ firesc." După cum vedeți, Napoleon este obsedat de ideea creierii Statelor Unite ale Europei. Potrivit concepției sale, desființarea puterii militare rusești oferă perspective grandioase Franței. I-ar deschide noi piețe, i-ar ameliora finanțele, i-ar crea condiții pentru o dezvoltare armonioasă. În cadrul unei adunări extraordinare a Camerei de Comerț, Napoleon a mai declarat: „Visteria Franței încasează anual nouă sute de milioane franci; alte trei sute de milioane depozitate în pivnițele palatului Tuileries, constituie o prețioasă rezervă. Banca Franței dispune de suficientă monedă de argint spre a face față nevoilor. De la Tilsit încoace, peste un milion în numerar a intrat în țara noastră. În acest timp Austria a făcut bancrută iar Anglia și Rusia sunt pe punctul de a-i urma exemplul. Numai eu am bani". Această declarație nu vă pare semnificativă, *Monsieur*? Napoleon este prizonierul propriei sale politici. Nu mai poate da înapoi. Războiul este inevitabil.

— Ce fac rușii? Se pregătesc?

— Desigur. Între Nimen și Dvina, țarul a concentrat trei armate, totalizând cinci sute cincizeci de mii de oameni. Aceste forțe sunt puse sub comanda ministrului de război, Barclay de Tolly, a prințului Bagration și a generalului Tomassov. Pe de altă parte, în culise se duc intense tratative diplomatice. Austria și Prusia, care au semnat tratate de alianță cu Franța imperială, abia asteaptă să

treacă de cealaltă parte a baricadei. Alexandru și-a asigurat și concursul Suediei. Bernadotte, rivalul lui Napoleon, a uitat că e francez. A dat povețe prețioase țarului: „Faceți astfel încât războiul să dureze cât mai mult; evitați marile bătălii; istoviți inamicul prin marșuri și contramarșuri. În caz de insucces, fiți perseverenți. Retrăgeți-vă, dar nu pierdeți curajul. Napoleon va sfârși ca și Carol al XII-lea la Poltava“. Pentru a-și asigura spatele, țarul negociază în prezent pacea cu Imperiul Otoman. Da, da, *Monsieur*, se pregătește cel mai formidabil război pe care l-a cunoscut omenirea vreodată. Napoleon se va prăbuși. E cu neputință să lupți împotriva lumii întregi...

Richard era impresionat. Informațiile lui Lafont meritau un studiu aprofundat. Francezul acesta îl uimea. Adeseori Richard se întreba dacă șeful serviciului său de informații nu juca un joc dublu. Nu încerca însă a adânci această chestiune. Lafont îl servea de minune. Marginal, n-avea decât să-și cultive și micile lui interese. Atâta timp cât nu aducea pagube casei Sunderland activitatea aceasta putea continua nestingherită.

— Lafont, ești încredințat că Napoleon va fi înfrânt?

— Da, *Monsieur*, sunt încredințat. Propria lui nebunie și trădarea multor colaboratori apropiați îl duc iremediabil spre prăpastie.

— Ești sigur că *Monsieur* de Talleyrand trădează?

— Banii pe care contele de Nesselrode îi furnizează în numele țarului, trec prin banca noastră de la Paris.

— Hm!

— Și Cernicev are contul lui, din care ridică sume mari, disproporționate cu cheltuielile lui personale.

— Se poate trage concluzia că Cernicev folosește acești bani pentru a cumpăra documente militare franceze?

— Desigur.

— E un joc periculos, Lafont. Chiar și pentru noi.

— De ce? Dacă împăratul însuși protejează pe Cernicev, de ce am refuza noi să-l servim? De ce ne-am amesteca în atribuțiile ministrului Poliției?

Richard se ridică de la biroul său. Gânditor, începu să se plimbe prin fața lui Lafont.

— Voi aproba împrumutul austriac. Metternich e un diplomat abil și un mare oportunist. Considerentele dumitale sunt juste. Imperiul austriac va îmbrățișa cauza învingătorului... Nu voi ridica obiecțiuni nici în privința împrumutului britanic. Anglia dispune de o flotă care îi va asigura apărarea cel puțin douăzeci de ani de acum înainte.

Un ciocănit ușor în ușă îi întrerupse șirul raționamentelor.

— Intră! strigă el cu asprime.

Lawson apăru timid în prag.

— Acum câteva minute a sosit de la Paris un mesaj cifrat pentru *Monsieur Lafont*.

— L-ai descifrat?

— Da, Sir.

— Citește-l!

Lawson își aruncă ochii pe foaia de hârtie înnegrită de slove.

„Un agent al colonelului Cernicev a fost surprins pe când înmâna 300 000 franci unui funcționar din Ministerul de Război, pe nume Jean Michel, de la care primise un plic cu documente militare secrete de mare însemnătate. Agentul în chestiune și funcționarul francez au fost arestați. În urma raportului generalului Savary și a documentelor compromițătoare găsite asupra celor doi indivizi, împăratul a ordonat arestarea colonelului Cernicev. Dar acesta a reușit să se facă nevăzut. Se pare că a fost informat de o anumită persoană suspusă.

Ancheta în jurul acestui caz se face în cea mai adâncă taină. Informat de acest act de spionaj săvârșit de un ofițer din anturajul țarului, Împăratul Napoleon a ordonat să se publice în presă un articol vehement prin care denunță opiniei publice mondiale complicitatea actualului Suveran al Rusiei în asasinarea Țarului Paul. Împăratul Alexandru iritat de aceste atacuri, le-a calificat drept calomnioase. Se pare că afacerea Cernicev va avea urmări. Vă voi ține la curent cu mersul cercetărilor.

Gaspard Bertaut⁴⁷

— Cine e acest Bertaut? întrebă Richard.

— Noul șef al rețelei de informații din Franța. Bertaut e numele sub care figurează în corespondența noastră. În realitate se numește Charles de Montigny și este fiul unui senator.

Richard zâmbi.

— Știi să-ți recrutezi oamenii, Lafont.

— În serviciul dumneavoastră nu mi-e permis să dau greș.

— Să trecem la afacerea Cernicev. Nu crezi că banca noastră de la Paris va avea neplăceri?

— În registrele noastre colonelul Cernicev figurează sub un nume de împrumut. Complicațiile sunt excluse.

— Să dea Dumnezeu, Lafont, să nu te înșeli...

Grand dîner la Sunderland House. În saloane se aprinseseră luminile. Mai era o jumătate de ora până la sosirea invitaților. În marea sufragerie o masă lungă, ornată cu cristale și flori aștepta pe cei o sută de convivi. Valeți și lachei cu peruci pudrate terminau ultimele pregătiri.

În camera sa, Richard Sunderland se îmbrăca înaintea oglinzii. Coaforul îi orânduia artistic cutele părului alb, cu reflexe argintii. Primul valet îi ținea

fracul de catifea verde cu nasturi de aur. Pantalonii de satin alb prinși sub genunchi cu catarama de aur, cămașa de mătase cu jabou și manșete de dantelă, erau de o croială și de o finete fără rival.

Richard împlinise cincizeci și opt de ani. Eleganța vestimentară rămăsese una din marile lui plăceri. În ciuda vârstei, nu părea ridicol. Silueta lui păstrase alura tinereții. Părul alb părea pudrat.

Amaury de Challais purta un frac albastru. Stătea pe un scaun și urmărea, cunoscător, toaleta „marelui mogul”. Plin de vervă, înșira anecdote savuroase de la Curtea imperială. Spre a face plăcere șefului său care nu-și ascundea antipatia față de împărat, îl prezenta pe Napoleon în culori întunecate.

— Și acum să vă istorisesc o întâmplare care zugrăvește mai bine decât orice, parvenitismul „marelui” Napoleon. Nu de mult, a invitat la o vânătoare pe contele de Metternich. Prânzul urma să fie servit în pădure. Personalul de serviciu întârzia să aducă mâncărurile. Napoleon era nerăbdător. Se mai aflau de față frații săi, Louis și Joseph, precum și Murat. Ca să-și impresioneze invitatul, împăratul a chemat la un moment dat pe Louis: „Rege al Olandei, te rog informează-te de ce nu suntem serviți?” Louis a executat supus ordinul. După câteva minute a revenit, anunțând că prânzul va fi servit de îndată. Un alt sfert de oră de așteptare, Napoleon, impacientat, a poruncit: „Rege al Neapolului, du-te și spune-le să se grăbească!” Murat a plecat până la bucătăria de campanie și s-a înapoiat asigurând pe împărat că serviciul nu va mai întârzia. Iritat că minutele continuau totuși să zboare, Napoleon a ordonat lui Joseph: „Rege al Spaniei, poruncește să se aducă de îndată ceva ce se poate mânca”. Acesta a alergat la bucătărie, și s-a înapoiat în sfârșit în fruntea cortegiului de lachei încărcati cu tăvi pe care fumegau fripturi apetisante. Metternich a rămas atât

de impresionat de această scenă, încât în aceeași seară a declarat unuia din secretarii săi: „Este într-adevăr extraordinar acest om care își permite să trimeată la bucătărie trei regi spre a-i aduce prânzul”.

Richard râse.

— Parvenitism imperial.

În aceeași clipă ușa se deschise în calea lui Jules Lafont care ținea câteva foi de hârtie.

— Mă iertați, *Monsieur*, se adresă el lui Richard, chiar în acest moment am primit un mesaj de la Paris, în legătură cu afacerea Cernicev.

— Cernicev? întrebă Challais. Colonelul cu ochi languroși de oriental? Se zice că nici o pariziană nu-i poate rezista.

— Chiar el *Monsieur*.

Lafont se întoarse spre Richard.

— Nu cred că ar fi potrivit să citesc textul acestei note în fața personalului de serviciu, spuse el în limba spaniolă, spre a nu fi înțeles de slugi. Chestiunea e oarecum delicată, *Monsieur*.

Richard ridică din umeri. Își concedie totuși servitorii.

— Cu îngăduința dumneavoastră, zise Lafont, voi trece la lectura acestui raport, care aduce noi și... hm... interesante precizuni în legătură cu afacerea Cernicev.

Richard se așeză pe un scaun.

— Să te auzim. Sper că nu e prea lung. Îmi aștept invitații.

Lafont începu să citească:

„Afacerea Cernicev a luat o întorsătură senzațională. După emiterea ordinului de arestare împotriva colonelului Cernicev, ministrul poliției imperiale generalul Savary, duce de Rovigo, s-a deplasat personal la domiciliul acestuia, pentru a opera o percheziție. Din primul moment, atenția i-a fost atrasă de un mic birou, în care, după spusele

servitorilor, colonelul își păstra corespondența și documentele importante. Vă închipuiți stupoarea ducelui de Rovigo, când în locul pieselor compromițătoare pe care se aștepta să le descopere, n-a găsit decât câteva pachete cu scrisori de dragoste, legate cu panglici de diferite culori. Cernicev, care nu pierdea ocazia să dea în vileag numele doamnelor ce-i acceptau omagiile, lăsase la dispoziția ministrului poliției toate scrisorile primite de la numeroasele lui amante. Cu această ocazie, ducele a avut penibila surpriză să afle că ducesa de Rovigo îi pusese niște podoabe cornoase de toată frumusețea. Într-o serie de misive înflăcărâte adresate colonelului, ducesa aplica soțului ei cele mai injurioase epitete, printre care bătăran, parvenit, imbecil, maimuțoi bătrân și slugoi al lui Napoleon. Singura satisfacție a ministrului poliției — dacă aceasta se poate numi satisfacție — a fost să constate că mai avea numeroși tovarăși de suferință printre marii demnitari ai Curții Imperiale și printre reprezentanții înaltei societăți pariziene. Dintre pachetele cu scrisori de dragoste adresate colonelului Cernicev, cel mai voluminos era cel primit din partea unei doamne, al cărui nume ar fi preferat să-l trec sub tăcere dacă însuși împăratul nu l-ar fi dat în vileag. Persoana în chestiune este Mrs. Sandra Sunderland. Mr. Robert Sunderland, informat ulterior printr-o indiscreție a unui personaj de la Curte, s-a adresat generalului Savary, care nu a făcut decât să-i confirme tristul adevăr“.

Jules Lafont făcu o pauză.

— Să continui? întrebă el, puțin jenat.

— Te rog, îl invită Richard, care se congestionase ușor. În viață nu calci numai pe trandafiri.

„La Paris, acest aspect al afacerii Cernicev a făcut mare vâlvă. Persoanele compromise nu mai îndrăznesc să apară în societate. Bineînțeles, acest

foc de paie se va stinge treptat. Va fi deajuns ca un alt scandal să aprindă opinia publică, pentru ca afacerea Cernicev să fie dată uitării. Voi reveni cu amănunte.

Gaspard Bertaut

Urmă o tăcere grea, pe care nici Lafont și nici Challais nu cutezără să o tulbure.

Richard răsucea pe deget lanțul de aur al lornionului.

— Interesant, foarte interesant, rosti el după câteva clipe de gândire. Acest Bertaut pare un tânăr cu resurse.

Se ridică de pe scaun și se apropie de Lafont, pe care-l bătu pe umăr cu afectată voioșie.

— Ai colaboratori buni, dragul meu. În ceea ce privește soția fiului meu Robert, voi aviza. Și acum să coborâm. Primii oaspeți trebuie să sosescă...

Câteva zile după lectura raportului confidențial al lui Bertaut, Richard primi o scrisoare din partea lui Robert Sunderland. Se înserase. Un lacheu aprindea lumânările din girandolele de pe cămin. Richard desfăcu încet mîșiva, presimțea că Robert îi scria despre nenorocirea sa conjugală.

Nu se înșelase. Pe primele pagini scrise mărunț și nervos, diplomatul familiei îi relata unele aspecte ale afacerii Cernicev. Pasajul referitor la adulterul Sandrei era redactat în termeni moderați. Printre rânduri se citea însă că aventura amoroasă a soției sale îl costase multe nopți nedormite. Către sfârșitul scrisorii, Robert îi vestea hotărârea sa irevocabilă de a obține divorțul.

„Iubirea mea pentru Sandra s-a stins. Nu mai am pentru ea decât dispreț și scârbă. Vă fac o mărturisire. Am ajuns să mă întreb dacă Howard și

Iris sunt copii mei. Din corespondența semnată de soția mea, și găsită la colonelul Cernicev reiese că legătura lor dura de trei ani. Vă rog să-mi încredințați altă misiune. Mi-e cu neputință să mai rămân la Paris. Am senzația că pe stradă, în saloane, la birou, sunt urmărit de priviri batjocoritoare.

Aștept cu legitimă nerăbdare dispozițiile dumneavoastră.

Robert Sunderland."

Richard împături scrisoarea. O aruncă într-un sertar destinat corespondenței personale. Diplomatul familiei o nimerise prost. Era de necrezut. Robert se bucurase întotdeauna de mare succes la femei. Sandra i-l preferase totuși pe colonelul Cernicev. Era de presupus că numai exotismul acestui ins o cucerise. Uniforma militară reputația de irezistibil Don Juan, dulceața fructului oprit, contribuiseră la capitularea Sandrei. Bineînțeles, ar fi penibil ca bănuielile lui Robert în ceea ce privea paternitatea copiilor să fie întemeiată. Nu era plăcut pentru Richard să știe că are patru bastarzi în familie. Dezonorantă afacere. Ce-ar fi zis puritanul Josiah Sunderland?!

În aceeași seară, Richard redactă răspunsul său. După o introducere diplomatică în care își exprima regretul pentru fapta necugetată a Sandrei, își vesti fiul că e gata să-i încredințeze o nouă misiune la Viena.

„De multă vreme intenționez să creez o bancă în capitala Imperiului Austria. Challais îți va pune la dispoziție capitalul necesar. *Monsieur* de Metternich îți va fi de folos în această chestiune, cu atât mai vârtos cu cât guvernul austriac mi-a solicitat de curând un împrumut. Te autorizez să comunici

personal prințului Schwarzenberg că cererea Austriei va fi satisfăcută.

În ceea ce privește hotărârea ta de a intenta acțiune de divorț, socotesc că nu e cazul să te pripești. În lumea noastră virtutea este foarte slab cotate. Afară de aceasta, despărțirea ta de Sandra ne-ar pune într-o situație critică față de Montorgueil. Continuarea unei colaborări ar fi periclitată. Interesele noastre sunt strâns legate de ale lui.

E preferabil să ajungi la o împăcare, sau cel puțin la un *modus vivendi* cu Sandra. Pe viitor să fii mai vigilent. Nimeni nu te împiedică să-i plătești infidelitatea cu aceeași monedă.

Sper să ne revedem în curând. Am de gând să vin în Europa în toamna acestui an. Până atunci, temporizează. Lasă vremea să netezească asperitățile. Mâine ai să privești cu filozofie gestul Sandrei.

Curaj, Robert! Nu lua hotărâri pe care mai târziu ai putea să le regreți. N-ar fi fost mai bine să te fi însurat cu Sarah? Mediocritatea fizicului ei te-ar fi ferit de neplăcerile întâmpinate alături de Sandra în sfârșit, acum trebuie să faci *bonne mine pour mauvais jeu*."

După ce încheia scrisoare, o sigilă și o încredință primului curier care pleca spre Europa.

Capitolul douăzeci și patru

Pentru Richard timpul căpătase aripi. Zilele, săptămânile, lunile, anii chiar se rostogoleau cu iuteala crescândă, ca o avalanșă pe povârnișul unui munte.

Psihologii spun că scurgerea vremii pare vertiginoasă oamenilor vârstnici și relativ înceată tinerilor. Constatarea are un grăunte de adevăr. Pentru copii un an face cât șaptezeci. Timpul e leneș nu numai pentru copiii nevârstnici, ci și pentru tinerii care privesc cu nerăbdare spre orizonturile unui viitor mai îmbietor decât Fata Morgana. Oamenii maturi, care se potichesc în pragurile tot mai anevoioase ale vieții, se conving că au alergat după un miraj. Unii se descurajează și renunță la luptă. Resemnați, se cufundă în rutina unei existențe ce nu le mai poate oferi nimic. Alții se zbat, încercând să mai realizeze ceva din idealurile lor. Dar și pentru unii și pentru alții, neastâmpărul, nerăbdarea se tocesc. Deziluzionați, fără a mai aștepta mare lucru de la viitor, se îngrozesc de trecerea timpului, care le fuge ca nisipul printre degete, făgăduindu-le doar bătrânețe și nevoi. Bătrânii privesc cu drag în urmă,

căci trecutul le amintește tinerețea, epoca de aur a vieții. În schimb, îi înspăimântă viitorul care se identifică hidos cu moartea.

Richard făcea parte din categoria puținilor aleși care își realizase așteptările. Dar și pentru el timpul se scurgea repede. Avea atâtea de îndeplinit într-o singură zi încât nu era în stare a le pridi, între răsăritul soarelui și miezul nopții. Când ridica fruntea de deasupra maldărului de hârtii de pe birou și își arunca privirea asupra pendulei, rămânea uluit de repeziciunea cu care se depăna firul timpului. Richard nu se temea de moarte, fiindcă ocupațiile nu-i lăsau răgaz a face speculații filozofice asupra vieții și a apusului ei. Nu se deosebea de acei oameni care refuză să conceapă că îi va secera moartea, deși știu cu precizie că orice început trebuie să aibă și un sfârșit.

De la o vreme îl apăsa o oboseală grea, ciudată. Nu se lăsa înfrânt. Își dădea seama că o singură clipă de slăbiciune va fi urmată de altele. Și nimic nu e mai greu decât reluarea activității, după o perioadă de repaos. Somnul și câte o plimbare matinală constituiau singura lui odihnă. Banchetele, recepțiile, spectacolele, călătoriile, nu erau pentru el decât obligațiuni pe care și le impunea în folosul bunului mers al afacerilor.

Numai colecțiile lui de tablouri și de cărți rare îi mai procurau bucurii. Agenții săi din Europa achiziționau pe întrecute pânze de valoare și tomuri cu care s-ar fi mândrit și biblioteca Vaticanului.

În ultima scrisoare trimisă lui Robert îi făgăduia că îl va vizita în toamnă. Proiectul acesta nu mai era realizabil. Richard nu putea pleca în Europa, tocmai acum, când Statele Unite se aflau în preajma războiului.

Beliciștii din Congres în frunte cu Henry Clay din Kentucky și Felix Grundy din Tennessee, preconizau

imediată deschiderea a ostilităților împotriva Angliei. Motivele invocate de ei erau în număr de patru: înrolarea forțată a americanilor pe vasele de război britanice, hărțuirea cabotoarelor americane de către crucişătoarele engleze, blocusul coastelor europene în virtutea căruia englezii capturau arbitrar orice vas care naviga pe mări sub pavilionul Statelor Unite și, în sfârșit, ordinele Consiliului.

O serie de incidente ridicaseră temperatura opiniei publice. Nava britanică de război „Leopard” cu cincizeci de tunuri, ordonase fregatei americane „Chesapeake”, cu treizeci și șapte de tunuri, să predea câțiva dezertori englezi, înrolați în echipajul acestuia. Față de refuzul americanilor, „Leopard” deschisese focul, înecând în sânge puntea lui „Chesapeake”, care plecase pavilionul. Ceva mai târziu fregata Statelor Unite, „President”, cu patruzeci și patru de tunuri, bombardase corveta britanică „Little Belt”, cu douăzeci de tunuri, reducând-o la tăcere după un sfert de oră de luptă. Revansa fusese salutăată cu entuziasm de poporul american.

În fața Congresului, Președintele expuse un raport amănunțit în care enumera peste șase mii de cazuri de înrolare forțată a americanilor pe vasele britanice, în răstimp de trei ani.

Mai erau și alte cauze care pledau pentru intrarea Statelor Unite în război. Colonistii din teritoriile nord-vestice sufereau neconținute atacuri din partea indienilor lui Tecumseh, încurajați pe sub mână de agenții britanici din Canada. Pe de altă parte, anexioniștii din Congres visau să invadeze Canada britanică și Florida, aflată încă sub stăpânirea Spaniei, aliata Marii Britanii.

Cel de-al doisprezecelea Congres reunit în decembrie 1811 era deosebit de cele precedente. Majoritatea membrilor erau elemente tinere, care condamnau spiritul de împăciuire și temporizare al

înaintașilor. Henry Clay, *speaker* al Camerei Reprezentanților, cerea Congresului să spele onoarea țării și să îmbrățișeze singura alternativă posibilă, războiul. Numai federaliștii, conduși de Josiah Quincy se pronunțau pentru pace. O conflagrație, susțineau ei, ar împinge Statele Unite la dezastru.

Președintele Madison, o fire pacifică, înclina să adopte punctul de vedere al federaliștilor. Alegerile prezidențiale băteau însă la ușă. Dacă ar fi militat pentru pace și-ar fi înstrăinat voturile democraților lui Clay și Calhoun care dețineau majoritatea în Congres, compromițându-și astfel realegerea.

Și țara era divizată. În vreme ce Statele din Sud și din Vest favorizau războiul, New York și în special New England, acționau cu energie pentru menținerea neutralității.

Richard Sunderland simțise dincotro bate vântul. Din informațiile obținute, reieșea neîndoios că tabăra belicistă va avea ultimul cuvânt. Federaliștii n-aveau sorti de izbândă. În războiul de opinii dezlănțuit în Statele Unite, Richard dădu dovadă de o mare duplicitate. Cea mai răspândită gazetă a sa, „Evening News”, susținea fățiș cauza federaliștilor, aliații lui de totdeauna. În felul acesta își manifesta public statornicia politică față de partidul cu care colaborase peste douăzeci și cinci de ani. Totodată îi menaja pe englezi cu care avea tot interesul să mențină relații de prietenie. Ziarele „New York Post” și „Boston Herald” controlate în taină tot de el, militau cu înflăcărare pentru război, cerând a se grăbi înarmarea țării și a se constitui noi unități militare. Calculul lui Richard era simplu. O țară care se pregătește de război are nevoie de arme. Ori uzinele de la New Schenectady și Terrytown erau perfect utilizate pentru a face față efortului de înarmare al trupelor de apă și de uscat ale Statelor Unite. Congresul invitase pe Președinte să cheme sub

drapel cincizeci de mii de militari. Totodată, autorizase lansarea unui împrumut de unsprezece milioane dolari.

Richard ar fi dat dovadă de lipsă de abilitate, dacă n-ar fi prins din zbor această ocazie de a recolta noi beneficii. Ziarele sale de coloratură belicistă denunțau opiniei publice insuficienta pregătire militară a țării. În articole violente, condamnau politica economică dezastruoasă a fostului președinte Jefferson și a lui Gallatin, secretarul său de stat la Trezorerie. Trupele Statelor Unite cuprindeau în 1809 numai trei mii de oameni, secondati de o miliție nepregătită și neantrenată. Flota alcătuită din șase fregate de prim rang, era incapabilă să asigure paza întregului litoral.

În primele zile ale lunii mai, Richard primi la Sunderland House o vizită aleasă. Ambasadorul Angliei, Sir August John Foster, venea să-l salute în numele primului ministru al Marelui Britanii, Mr. Perceval. Richard cunoscuse pe premier în casa ducelui de Queensberry. Vizita nu era decât un pretext. Sir John Foster voia să stabilească legături personale cu cel mai de seamă reprezentant al mării finanțe americane.

Richard nu fu prea încântat de onoarea care i se făcea. Nu-i convenea să afișeze sentimente anglofile în acele momente de înaltă tensiune politică. Primi totuși cu cinste pe ambasador.

În salonul venețian, scăldat în lumina candelabrelor de Murano, cei doi bărbați se întreținură amical despre cunoștințele comune din Anglia, despre artă, muzică, literatură. Cu tact diplomatic Sir John se ferise să atace problemele politice la ordinea zilei. Abia după o oră de conversație mondenă, socoti că sosise momentul să abordeze subiectul care-l interesa.

— Ce păcat că atmosfera cordială, pe care am întâlnit-o în casa dumneavoastră, nu domnește în prezent și între popoarele noastre, suspină ambasadorul.

— Sir John, vă împărtășesc regretul. Sunt încredințat că relațiile se vor ameliora. Originea noastră comună ne-ar îndritui să avem și interese comune.

— Dacă toți compatrioții dumneavoastră ar fi tot atât de clarvăzători, relațiile dintre Statele Unite și Marea Britanie n-ar fi atât de încordate. Vă asigur, Mr. Sunderland, am sosit pe pământul acestei țări cu intenția curată de a limpezi divergențele care ne despart. Aș fi fericit, adaugă diplomatul, după o pauză savant calculată, dacă m-ați sprijini în această operă. Serviciile pe care le-ați adus până în prezent Angliei, a doua dumneavoastră patrie, mă fac să cred că nu mă veți refuza.

Richard se înclină.

— Voi face tot ce-mi va sta în putință spre a vă ușura misiunea. Din nenorocire, în această țară Anglia are mulți dușmani. N-aș putea să afirm că argumentele lor sunt în întregime neîntemeiate. Libertatea mărilor, pe care Marea Britanie refuză să o respecte, i-a creat un curent de opinie ostil.

Ambasadorul își mușcă ușor buzele.

— După câte știu, navele dumneavoastră, Mr. Sunderland, nu au avut mult de suferit de pe urma blocadei coastelor Europei.

— Avantajele de care m-am bucurat, Sir John, s-au datorat unui schimb de servicii. Am furnizat Angliei împrumuturi de stat, armament, informații și... așa mai departe.

Richard precizase astfel că nu i se făcuse o concesie și că ambasadorul nu trebuia să-l socotească obligatul Angliei.

Sir John prinse aluzia. Interlocutorul său își dezvăluia spiritul mercantil. *Do ut des.*

— Ar fi straniu ca vasele de război americane să tragă asupra vaselor britanice, folosindu-se de tunuri furnizate de dumneavoastră, prietenul Angliei, spuse diplomatul.

Richard își mângâie cravata de mătase aurie.

— Sir John, uzinele mele de la Cardiff au furnizat Angliei și aliaților ei armament în valoare de patruzeci de milioane livre. Pe de altă parte, ar fi absurd a mi se cere ca uzinele mele de la New Schenectady sau Terrytown să nu furnizeze armament forțelor militare americane. Marea finanță și marea industrie, Sir John, au depășit stadiul îngrădirilor naționale.

Ambasadorul făcu un gest blazat.

— Nu vă contrazic, Mr. Sunderland. V-ați pus vreodată întrebarea: ce s-ar întâmpla dacă vreunul dintre statele în chestiune v-ar aplica represalii fiindcă îi înarmați dușmanii?

— Represalii? Ce fel de represalii? Faceți aluzie la posibilitatea confiscării bunurilor mele de pe teritoriul Angliei?

— Ipoteza n-ar fi exclusă.

Richard râse.

— Guvernele trec, Sir John, marele capital rămâne. În plin secol al XIX-lea nu văd guvernul care s-ar încumeta să intre în conflict cu marea finanță. Fără aurul meu sau al altor capitaliști, multe state ar fi intrat până acum în bancrută. Anglia nu face excepție.

Ambasadorul aprecie că mersese prea departe. Richard Sunderland nu trebuia indispus. Reteaua lui de ziare putea să intensifice oricând campania împotriva Angliei. Marea Britanie era prea angajată în conflictul cu Napoleon, ca să mai aibă nevoie și de alți dușmani.

— Mr. Sunderland, țin să precizez că ipotezele pe care le-am discutat au avut un caracter pur teoretic.

— Nici nu le-am dat altă interpretare, Sir John...

În seara aceea, Richard și ambasadorul Marii Britanii se despărțiră ca doi buni prieteni. Își făgăduiră să se revadă. În realitate amândoi erau nemulțumiți. Amenințările deghizate ale ambasadorului indispușeseră pe Richard, iar poziția rigidă a acestuia iritase pe reprezentantul diplomatic al Marii Britanii.

În aceeași seară mai primi un oaspete. Mr. Randolph Forbes, cuscruul său, dorea să-i vorbească într-o chestiune deosebită. Senatorul american și ambasadorul britanic se încrucișaseră pe scara casei Sunderland. Se salutaseră distant, fără să se oprească. Diplomatul se urcase în trăsură, iar politicianul pătrunsese în vestibulul clădirii. Richard primi pe Forbes în același salon venețian, în care discutase și cu Sir John. Senatorul se răsturnă într-un jet.

— Un pahar de Madeira sau de Porto? întrebă gazda, deschizând dulapul de băuturi.

— Vrei să fiu sincer? As prefera ceva mai alcoolic, replică senatorul. Un whisky ar fi cel mai potrivit.

— Cu apă?

— Fără. Să mă reconfortez după ședința furtunoasă la care am asistat.

— Furtunoasă?

— Furtunoasă e puțin zis. Clay, Calhoun, Cheeves, Sevier și Lowndes, au pretins ruperea relațiilor diplomatice cu Anglia, în cazul că ordinele de Consiliu nu vor fi retrase de îndată. Ori, ultimele informații de la Londra indică o înăsprire a poziției Mării Britanii. Apropo de Marea Britanie, la intrare m-am întâlnit cu ambasadorul Foster.

— M-a întrebat de sănătate, replică Richard senin, fără a mai aștepta să i se ceară explicații suplimentare. În felul acesta punea capăt unei chestiuni pe care nu voia să o discute.

Senatorul înțelese lecția. Capul său masiv de proconsul roman, se profila pe fondul azuriu al unei tapiserii ce înfățișa o perspectivă venețiană.

— Vin direct de la Casa Albă, zise el. După sedință am avut o convorbire cu Președintele. Strict confidențială. Forbes își lua un aer important. Azi sunt emisarul său.

— Mr. Madison mă onorează cu un mesaj? rosti Richard cu ușoară ironie.

— Da, Președintele îți solicită sprijinul.

— Are nevoie de vreun împrumut?

— El nu. Dar țara are.

— Și pentru aceasta era nevoie de un mesaj din partea Președintelui?

— De ce ești răutăcios, Sunderland? Întrebă cu reproș senatorul. Guvernul a lansat încă din martie un împrumut de unsprezece milioane dolari. Până acum nu s-a subscris nici jumătate.

Richard umplu cu whisky paharele.

— Nu mă interesează împrumuturile de război. Sunt partizanul neutralității.

Forbes ridică paharul în sănătatea gazdei, apoi și-l goli dintr-o sorbitură.

— Știi bine că și președintele e un pacifist convins. Dar evenimentele îl depășesc. Țara vrea război.

— Care țară? Calhoun, Clay și compania?

— Aceștia reprezintă țara, Sunderland.

— Niște energumeni. Abia le-a mijit mustața, replică sec Richard.

— Președintele nu mai poate da înapoi. Trebuie să meargă cu țara.

— Foarte bine. Și ce nevoie are de mine?

— Face apel la spiritul dumitale patriotic.

— Eu nu sunt patriot, Forbes. Sunt financiar.

Senatorul tuși jenat. Mai sorbi o înghițitură de whisky.

— E vorba de împrumut, Sunderland. Dacă ai subscrie și dumneata o cotă, cercurile financiare care îl privesc cu neîncredere ți-ar urma pilda.

— De ce aş restabili încrederea într-un împrumut care nu mă interesează?

Forbes își dresese glasul.

— Ar trebui să te intereseze. Milioanele acestea vor fi folosite pentru achiziționarea de tunuri, pusti, muniții... Și dumneata ești unicul mare furnizor de armament din Statele Unite. Deunăzi am stat de vorbă cu Secretarul de Stat de la Război. Mi-a vorbit de programul de înarmare. E într-adevăr vast. Bugetul militar pentru acest an prevede 11 817 000 dolari pentru armata de uscat și 3 959 000 pentru marina de război.

— Târziu, Forbes. S-au trezit din amorteală abia acum, când războiul bate la ușă. Cine ar putea liyra în timp util armele și muniția de care au nevoie? Nu uita, dragul meu, că suntem pe punctul de a declara război unui stat pe care nici Napoleon n-a fost în stare să-l înfrângă.

— Important e să obții comenzile, Sunderland.

Răspunsul acesta, rostit cu cinism, surprinse plăcut pe Richard.

— Forbes, te rog să fii emisarul meu pe lângă Președinte. Te autoriz să-l încunostințezi că voi sprijini împrumutul. Nu pot încă preciza cu ce sumă. Asigură-l doar că intervenția mea va fi spectaculoasă.

Forbes bău până la fund și al doilea pahar.

— Bravo. Acesta e limbajul care îmi place. De contractele cu armata voi avea eu grijă.

— Nici eu nu voi uita comisioanele... Rămâi să cinezi cu mine în seara aceasta? Întâmplător sunt singur. Henry și Susan sunt invitați la o recepție la Clinton House.

— Rămân bucuros să îți țin tovărășie. Vreau să bem în cinstea înțelegerii noastre.

Cina servită împărătește făcu impresie și asupra lui Forbes, deprins cu belșugul.

— Deunăzi, pe culoarele Senatului, se vorbea de dumneata. Senatorul Pinkney pretindea a ști că vrei să înființezi o linie de navigație pe Hudson și alta pe Mississippi.

Richard surâse.

— E bine informat. Zilele acestea voi lansa prima navă fluvială cu vapor, dintr-o serie de zece. Invenția lui Fulton deschide perspective extraordinare navigației comerciale.

— Știam că monopolul navigației cu vapor pe Hudson și pe Mississippi e concesionat societății Livingstone and Fulton.

Richard gustă din salata de raci.

— În procesul Ogden-Gibbons, judecătorul John Marshall a dat o hotărâre care a desființat acest monopol.

Forbes clătină din cap cu îndoială.

— Nu cred că hotărârea lui Marshall ar trebui să te bucure. În prezent, dumneata deții în mod practic monopolul fabricației armamentului greu. Precedentul creat de judecătorul Marshall va îngădui oricui să-ți sfărâme acest privilegiu.

Richard îl liniște cu un gest.

— Dragul meu Forbes, legile sunt făcute pentru căței. Dulăii se bucură de un regim aparte... Delicioase stridiile acestea, nu?

La 1 iunie 1812 președintele Madison trimise Congresului discursul său prin care cerea să se declare neîntârziat război Marei Britanii. Declarația invoca numeroasele *casus belli* provocate de Anglia. În aceeași perioadă și Franța săvârșise o serie de abuzuri grave. Președintele socotea însă că a declara simultan război Angliei și Franței, ar echivala cu o sinucidere. Afară de aceasta Imperiul napoleonian nu

prezenta un pericol imediat. Flota sa militară fusese spulberată de Marea Britanie, care își asigurase o cvasistăpânire a mărilor.

La 18 iunie, Congresul votă cu mare majoritate declarația Președintelui. Din acel moment starea de război exista între Anglia și Statele Unite. După primele zile de entuziasm, americanii avură neplăcerea să constate că această campanie militară era departe de a căpăta aspectul unui marș triumfal.

Senatorul Forbes, unul din promotorii războiului, se întunecă pe zi ce trece. Știrile primite de pe teatrul operațiunilor militare nu dădeau satisfacție. Majoritatea generalilor erau incapabili, ofițerii nepregătiți, trupele neantrenate.

Într-o dimineață Forbes intră consternat în biroul lui Richard:

— Dezastru! Catastrofă! O pată de neuitat pe obrazul armatei noastre! Generalul Hull s-a predat cu toate trupele sale, fără să fi tras un foc de armă. Întreg teritoriul Michigan a căzut fără luptă, în mâinile inamicului.

— Firesc, replică Richard. Hull e un bătrân zaharisit, lipsit de experiența comenzilor superioare. L-ați pus în fruntea unei armate, numai fiindcă a ajuns la gradul de colonel în timpul Războiului de Independență.

— Bineînțeles, lucrurile nu se vor termina aici. Îl vom trimite în fața Curții Marțiale. Trădarea nu va rămâne nepedepsită.

— Nu confundați trădarea cu incapacitatea, zise Richard flegmatic. Vina nu e a generalului Hull, ci a voastră. Ați îngăduit lui Jefferson să dezorganizeze forțele de apărare ale țării, prin economii absurde...

În ziua următoare, senatorul Forbes apăru și mai descompus la față.

— Nenorocire, Sunderland! Indienii au luat cu asalt fortul Dearborn. După ce l-au incendiat, au

masacrat întreaga garnizoană. E de neconceput. Fortul Dearborn e azi o imensă hecatombă. Când guvernatorii din Massachusetts, Conneticut și Rhodes-Island refuză să-și mobilizeze contingentele de milițieni, nesocotind cererea Președintelui, la ce ne putem aștepta?

— N-ați pregătit îndeajuns opinia publică, Forbes. Sunt neajunsuri inerente. După Jefferson, care ducea politica struțului, Madison, Clay, Calhoun și compania au trecut fără tranziție la cealaltă extremitate...

Războiul naval înregistră, din fericire, câteva succese americane, anunțate cu lux de amănunte de comunicatele militare. Se menționa superioritatea artileriei americanilor.

— Se cunoaște că tunurile au fost fabricate de mine, declara cu patos Richard, ori de câte ori i se aduceau la cunoștință astfel de comunicate.

Pe uscat însă continua seria neagră a înfrângerilor.

Randolph Forbes aducea mereu știri alarmante.

— Ai noștri s-au predat la Queenstown Heights. După o luptă înversunată, milițienii generalului Renselaer au fugit, refuzând să intervină în ajutorul trupelor regulate, comandate de generalul Scott. Ce spui de asta, Sunderland? Am ajuns să cred că americanii sunt un popor de lași...

Peste puțin timp veni cu altă veste:

— Generalul Smyth a fost degradat. E o pedeapsă meritată. La începutul campaniei a dat o declarație grandilocventă, făgăduind că în scurt timp va ocupa Canada. În loc de ocupație, n-a știut cum să manevreze mai bine, spre a evita ciocnirile cu inamicul.

În cursul aceluiași an americanii înregistrară un singur succes în luptele terestre. Fermierul *quaker*

Jacob Brown, în fruntea unei formații de voluntari, puse pe fugă șapte sute de englezi la Ogdensburg.

Alternanța de succese și înfrângeri navale stimulează spiritul patriotic al membrilor Congresului. Aproape în unanimitate votară construcția a patru vase de linie de primă clasă, a șase fregate și a șase corvete.

Înfrângerile terestre lăsă însă un gust amar americanilor. Negustorii din New England și New York, care sufereau pagube de pe urma sistării comerțului maritim, cereau cu vehemență a se negocia pacea. Și în Parlamentul britanic răsunau voci care preconizau încetarea războiului. Succesele navale ale americanilor îl făcuseră pe George Canning să declare cu întristare: „Nu ne rămâne decât să deplângem spulberarea mitului invincibilității marinei britanice”.

Anul 1813 cunoscu însă o serie neagră de înfrângeri americane. Puterea ofensivă a micii flote americane era definitiv epuizată. Cordoane de vase britanice blocau golful Chesapeake, Delaware și estuarul Mississippi în vreme ce formațiuni puternice patrulau în permanență apele teritoriale ale Statelor Unite, incendiind și jefuind porturi și localități de pe coasta Atlanticului.

Congresul ripostă, autorizând două sute cincizeci de corsari americani să străbată mările și oceanele, spre a captura sau scufunda navele de comerț engleze. Rezultatele raidurilor depășiră așteptările. Câteva sute de nave comerciale britanice fură incendiate sau capturate.

În timpul acestor acțiuni flota comercială a casei Sunderland suferi mari pierderi. Vasele sale de sub pavilion britanic erau vânate de americani, iar englezii urmăreau navele înregistrate în porturile Statelor Unite. Corăbiile scufundate sau capturate erau greu de înlocuit. Șantierelor navale din Statele Unite nu puteau fi folosite din cauza blocadei

britanice, iar șantierele din Jamaica și Bermude, deși construiau în ritm accelerat, nu parveneau să echilibreze pierderile.

Supărarea lui Richard era sporită și de alte cauze. Coloniile spaniole din cele două Americi erau zguduite de năprasnice războaie civile, care făceau aproape imposibilă continuarea exploatarei minelor de aur și argint. În Paraguay, Buenos-Aires, Chile, Venezuela, Noua Grenada, Mexico, partizanii independenței se răsculasera împotriva spaniolilor. Luptele erau de o violență sălbatică.

Lipsa de informații, datorită cordonului izolator ridicat de flota britanică în jurul Statelor Unite, contribuia de asemenea să-l irite pe Richard. Știrile primite din Europa, pe căi ocolite, erau incomplete și adeseori contradictorii.

Campania din Rusia, declanșată de Napoleon la 24 iunie 1812, nu-i era necunoscută. Richard aflate, de pildă, că *la Grande Armée* traversase Niemenul, adâncindu-se în teritoriul rusesc. În marșul ei triumfal nu întâlnea decât un imens pustiu. Sate și orașe incendiate, lanuri pârjolite, puțuri otrăvite. „Mișcările trupelor mele i-au derutat pe ruși, spunea Napoleon. Într-o lună, îmi vor cădea în genunchi.” Richard auzise de ocuparea Vitebskului, de sângeroasa bătălie de la Borodino, și de intrarea francezilor în Moscova.

Apoi nu mai primise nici o veste. Se lăsase parcă o perdea grea, inexpugnabilă, care izolase America de restul lumii. Abia în primăvara anului 1813 un dezertor din armata canadiană răspândi vestea că Napoleon ar fi suferit o mare înfrângere în Rusia. Că ar fi fost luat prizonier și că Parisul ar fi căzut în mâinile rușilor. Cățiva marinari englezi de pe un vas corsar sosiră cu alte știri, diametral opuse. Cică Napoleon ar fi cucerit Rusia, India și Imperiul Otoman, iar pe țarul Rușilor, pe sultan și pe Marele

Mogul i-ar fi închis ca pe niște animale sălbatice, în câte o cușcă de fier, cu gratii. Un spaniol fugit din Mexico împrăștiase zvonul că Londra ar fi în flăcări și că Viena fusese rasă de pe fața pământului.

Vestile erau atât de fantastice, de contradictorii, încât nici un om cu mintea întreagă nu le-ar fi dat crezare. Richard spumega de mânie că nu putea cunoaște realitatea. Îl îngrijora soarta întreprinderilor lui din Europa. Nu mai știa nimic nici de Gerald, nici de Francis-Andrew, aflați în Anglia la studii.

Tot în primăvara anului 1813 senatorul Forbes făcu o nouă vizită lui Richard, rugându-l să sprijine ultimul împrumut de șaisprezece milioane de dolari lansat de guvern.

Senatorul întâmpină însă un refuz sec și definitiv.

— Nu sunt dispus să sprijin incapacitatea lui Gallatin, declară Richard cu dăruire. Nici un bancher nu-i va acorda credit. Dacă Președintele Madison are nevoie de banii noștri, să renunțe mai întâi la serviciile secretarului Trezoreriei.

Memoria lui Sunderland era vie și resentimentele sale greu de stins. Discuția înveninată pe care o purtase odinioară cu Gallatin i se gravase în minte.

— Condițiile împrumutului sunt admirabile, replică Forbes. Dobândă șase la sută. Bonurile de un dolar se distribuie cu optzeci și opt de cenți.

— Refuz categoric, rosti Richard cu încăpățănare. Atâta vreme cât Gallatin rămâne la conducerea Trezoreriei, bancherii nu vor subscrie la acest împrumut.

Marea finanță își spusese ultimul cuvânt.

În luna mai, președintele Madison fu nevoit să plece steagul și să renunțe la serviciile celui mai capabil colaborator al său. Albert Gallatin primi o misiune diplomatică, iar William Jones, secretarul de stat al Marinei, trecu la departamentul Finanțelor.

Încântați de acest succes, bancherii subscriseră la împrumut. Noul secretar de stat al Trezoreriei era un bun prieten al senatorului Forbes, și un simpatizant al bancherilor. Îndată după acoperirea împrumutului, Richard primi o mare comandă de armament. În august 1813, statul emise un nou împrumut de 7 500 000 dolari, iar în luna martie a anului următor, un altul de 25 000 000 dolari.

Din momentul în care Richard constată că cea mai mare parte a acestor fonduri luau calea uzinelor de armament, deveni un aprig susținător al împrumuturilor.

Dar țara era secătuită. Un al cincilea împrumut de 3 000 000 dolari atrase puțini subscriitori. Spre a acoperi nevoile crescânde de numerar, băncile de emisie inundară piața cu bilete de bancă în valoare de douăzeci de milioane de dolari. Creditul public scădea vertigios. Statul era amenințat de bancrută.

Paralel, războiul continua cu furie...

La 10 august 1814, Richard primi o convocare din partea secretarului de stat al Marinei. Era vorba despre o anchetă ordonată de comisia militară a senatului, asupra unor tunuri care explodaseră în timpul tragerii, ucigând pe servanți. Piesele fuseseră furnizate de fabrica de armament de la New Schenectady. În prima fază a anchetei reprezentanții uzinei declaraseră că exploziile se datorau neglijenței servanților, care încărcaseră tunurile cu o cantitate prea mare de pulbere. Reprezentanții armatei susțineau că vina s-ar datora constructorilor, compoziția fierului nefiind corectă.

Pentru lichidarea litigiului, se hotărâse a se face o tragere experimentală, cu câteva tunuri luate la întâmplare, spre a se constata comportarea materialului.

Richard fusese foarte afectat de această nedorită reclamă făcută tunurilor sale. Spre a înăbuși scandalul, puse în mișcare numeroase personalități influente din Washington. Dar tocmai când se credea pe punctul de a reuși să mușamalizeze afacerea, un ziar din New York informat de un senator ostil casei Sunderland, declanșă o violentă campanie de presă împotriva lui Richard.

„Apărătorii țării noastre nu au de luptat numai cu inamicul. Fabricanții de arme necinstiți furnizează marinei tunuri care explodează în plină tragere, împrăștiind moartea printre servanți. Setoși de câștig acești indivizi fără scrupule nu se preocupă de calitatea armamentului pe care îl fabrică. *Non multum sed multa* este varianta lozincii lansată de ei. Poporul american cere să se ia măsuri drastice împotriva acestor monștri.”

Primele articole nu citau nume. Se mărgineau să pregătească opinia publică. Când aveau să considere că temperatura urcase la maximum, numele lui Richard Sunderland și al colaboratorilor săi apropiați trebuiau să apară cu litere groase pe prima pagină.

Apoi alte gazete din Baltimore, New York și Philadelphia porniră să divulge manevrele de culise ale unor bancheri cu simpatii federaliste, care în loc să subscrie la împrumuturile lansate de guvern, împrumutau bani inamicului, cumpărând în taină bunuri de tezaur britanice și vânzând provizii canadienilor, în ciuda embargoului aplicat iarăși de către Congres.

Richard înțelese că era ținta unei campanii organizate, care urmărea să dea o lovitură dublă, compromițând atât partidul federalist cât și pe finanțarii care-l susțineau. Mai înainte ca scandalul să ia proporții, se impunea ca ancheta ordonată de comisia militară a Senatului să prezinte un raport favorabil uzinelor de la New Schenectady.

La 20 august Richard plecă la Washington.

Încă de la Philadelphia îi ajunseră la ureche știri alarmante. Englezii intenționau să dea o lovitură puternică Statelor Unite, debarcând forțe masive pe coasta de Est. La 22 august Richard părăsi Philadelphia, pornind spre capitală. În aceeași zi află că trupele britanice debarcaseră la Benedict, pe râul Patuxent, la aproximativ patruzeci de mile de Washington.

Richard primi cu îngrijorare știrea. O debarcare la New York i-ar primejdi depozitele de aur din pivnițele Băncii Manhattan. Deși serviciile aduse Angliei îl îndrituiau a se aștepta la menajamente din partea acesteia, își dădea seama că un tezaur de patruzeci de milioane dolari aur ar fi ispitit pe invadatori să-l confişte, fără a mai aștepta autorizația Londrei.

Totuși, Richard nu făcu drumul întors. Voia să termine o dată cu comisia de anchetă. Un raport nefavorabil nu numai că l-ar fi compromis, dar ar fi generat un proces cu consecințe incalculabile.

Își propuse să ajungă la Washington în seara zilei de 24. Tot atunci avea să afle și adevăratele proporții ale debarcării britanice. Cât de mult regreta lipsa lui Jules Lafont. Șeful serviciului său de informații îl deprinsese să-i dezvăluie cele mai ascunse taine ale guvernelor europene. Richard greșise când îl trimisese din nou în Franța. Socotise că prezența lui va fi mai necesară acolo, decât în America.

În asfințit ajunse la ultima stație de poștă care-l mai despărțea de Washington. În vreme ce i se schimbau caii de la trăsură, auzul său prinse un bubuit îndepărtat, ca de furtună. Pe cerul de un albastru limpede nu se zărea însă zdreanță de nor.

— Englezii! rosti laconic căpitanul de poștă. Toată ziua au bubuit tunurile.

Îngrijorat, Richard ordonă vizitiului să dea bice cailor.

Când soarele se cufundă dincolo de linia orizontului, apărură în direcția capitalei coloane negre de fum care ținteau drept spre vămiile violete ale văzduhului. Cete de refugiați cu boarfele încărcate claie peste grămadă în tot soiul de vehicule, porniră deodată să curgă dinspre oraș. În ochii lor se citea panica. Richard ceru lămuriri. Oamenii năucți trecură mai departe, fără a-i răspunde. Alții îi strigară neîntrebați:

— Washingtonul arde! I-au dat foc englezii!

— Ai noștri au fost zdrobiți! Președintele a căzut prizonier.

— Camera Reprezentanților e în flăcări!

— Ard și șantierele navale!

— Casa Albă arde!

— Președintele a fost ucis!

— Întreg cabinetul a căzut în mâinile englezilor!

— Fugiți! Nu mai e timp de pierdut!

— Vai nouă!

Richard renunță să mai continue drumul. Se înapoie la stația de poștă. Nu mai găsi cai de schimb. Curierii și unitățile militare în trecere rechiziționaseră toți caii. Se părea că americanii erau în plină derută. Dinspre capitală se revărsa puhoi de refugiați.

La lumina torțelor purtate de oamenii stației, Richard recunoscu într-o trăsură chipul crispat al senatorului Edwards, un prieten al lui Randolph Forbes. Edwards îi relată emoționat condițiile în care capitala căzuse în mâinile englezilor. Zvonul că președintele murise sau că ar fi fost luat prizonier nu corespundea realității. Madison izbutise să fugă împreună cu întregul său Cabinet. Apărarea orașului fusese deplorabilă. Milițienii fugiseră ca iepurii. Trupele regulate fuseseră covârșite.

Richard se îndreptă spre Philadelphia. În cursul călătoriei remarcă nervozitatea populației din orașele de coastă. Era de presupus că după acest prim

succes, englezii vor ataca și alte localități din Est. Temerile americanilor erau întemeiate. Scurt timp după incendierea Washingtonului, englezii organizează o expediție pe Potomac. Debarcă în orașul Alexandria, trecându-l prin foc și sabie.

Aceste lecții nu rămaseră fără efect. Americanii valizi din orașele de coastă înțeleseseră că trebuiau să pună mână pe arme și să se apere singuri. Autoritățile militare, de acord cu primarii, reorganizară apărarea porturilor. Datorită acestor eforturi o nouă încercare de debarcare a inamicului la Baltimore se încheie cu un eșec.

Numai New Yorkul fu scutit de neplăcerile războiului.

În prima zi a lunii decembrie, Richard primi vizita unui emisar al lui Lafont care izbutise a se strecura prin cordonul naval britanic. Agentul, Charles Bidault, reușise acest miracol, folosindu-se de serviciile celebrului pirat Jean Laffite, care cutreiera Golful Mexic, Antilele și Marea Caraibilor, războindu-se și cu americanii și cu englezii. Bidault obținuse sprijinul lui Jean Laffite, prin intermediul comandantului unei corăbii franceze, care întreținea relații de afaceri cu căpeteniile de pirăți.

Bidault aduse lui Richard știri senzaționale. Napoleon, invincibilul Napoleon, se prăbușise. După dezastruoasa campanie din Rusia, se reconstituise coaliția marilor puteri ostile Franței. 1812—1813—1814 ani grei, sângeroși, înregistraseră un șir neîntrerupt de bătălii. Aliații smulseseră lui Napoleon provincie după provincie, țară după țară, împingându-l inexorabil spre Paris.

„Leul n-a murit încă!” spuneau *les grognards*, după fiecare bătălie pe care împăratul reușea să o câștige. Dar succesele lui erau puține și importanța lor disproporționată cu formidabila putere a coaliției.

La 31 martie capitulase Parisul. Trădat de mareșalii săi, Napoleon abdicase. Vulturul imperial, care atâția ani umbrise Europa, se prăbusea lovit de moarte. Ludovic al XVIII-lea, sprijinit de baionetele străinilor, se urcase pe tronul strămoșilor săi.

La Viena se întrunise un Congres al Păcii. Un Congres de o amploare nemaîntâlnită în analele diplomației. Capetele încoronate, principii, suverani, miniștri, înalți ecleziști, mareșali, se întâlniseră spre a decide noua orânduire a lumii și înscăunarea unei păci menite să dureze o mie de ani.

Paralel cu Congresul de la Viena, se desfășurau la Gand tratative de pace între americani și englezi. Discuțiile erau spinoase. Dar ambii beligeranți erau sătui de un război care nu le adusese decât mizerie, moarte și distrugeri.

Randolph Forbes îl ținuse pe Richard în curent cu tratativele de la Gand, în măsura în care Washingtonul era informat de mersul negocierilor.

Trimișii americani nu erau pe placul lui Richard. Albert Gallatin conducea delegația, compusă din James A. Bayard, Henry Clay, Jonathan Russel și John Quincy Adams, despre care se făceau pronosticuri în legătură cu viitoarea alegere la președinția Statelor Unite.

Tratatul de pace semnat la 24 decembrie 1814 era mai interesant prin ceea ce omitea, decât prin cuprinsul său. Nici una dintre țările semnatare nu era obligată la cesiuni teritoriale. Tratatul stipula restaurarea frontierelor de la 1773, stabilind de asemenea condițiile păcii cu indienii. Anglia și Statele Unite își mai luau obligația să lupte cot la cot pentru desființarea sclaviei.

În vreme ce corabia care aducea americanilor vestea păcii înfrunta eroic furtunile Atlanticului, în Louisiana, generalul englez Sir Edward Pakenham, cumnatul ducelui de Wellington, dirija asaltul trupelor

britanice împotriva oraşului New Orleans, apărat de generalul Jackson. În luptele crâncene din jurul fortificaţiilor ridicate în grabă de americani, englezii pierdută şapte sute de morţi şi o mie cinci sute de răniţi. Din rândurile apărătorilor nu căzură decât optzeci de oameni. Printr-o culme a ironiei, americanii câştigaseră cea mai strălucită victorie din întreaga campanie după ce starea de război încetase a mai exista oficial între Anglia şi Statele Unite.

Comunicatul asupra acestei bătălii şi vestea semnării tratatului de pace, sosiră la New York în acelaşi timp, stârnind un entuziasm indescritibil.

În cursul unui dineu oferit la locuinţa sa, în cinstea încheierii războiului, senatorul Forbes ţinu o cuvântare de un înflăcărat optimism.

— Americanii iubesc pacea. Când nevoia o cere, ştiu să se şi bată. În acest război am pierdut treizeci de mii de oameni şi o sută de milioane de dolari. Deprecierea monedei a fost atât de accentuată, încât a pus în primejdie interesele industriale şi comerciale ale ţării. Mulţi americani au condamnat politica guvernului. Dar au greşit. În anii războiului am învăţat să trăim fără a mai depinde de Europa. Ne-am câştigat independenţa comercială. Ne-am maturizat din punct de vedere politic. Am rezistat onorabil celei mai mari puteri navale de pe glob. Am câştigat dreptul de a fi respectaţi de întreaga omenire. Statele Unite au trecut definitiv în rândul puterilor de prim rang. Ridic paharul, *gentlemen*, în cinstea Statelor Unite ale Americii!

Aplauze furtunoase îi încheiară cuvântarea.

După fiecare frază Richard Sunderland înclina din cap în semn de încuviinţare. Războiul îi procurase un beneficiu net de douăzeci de milioane de dolari. Se putea un rezultat mai satisfăcător?

La 1 februarie 1815, în cadrul unei şedinţe a consiliului de administraţie al Băncii Manhattan,

Richard își anunță intenția de a pleca în Europa în primele zile ale acestei luni.

Deprins cu deplasările rapide în cele mai îndepărtate puncte ale globului, îndurase cu greu sedentarismul la care-l forțase războiul. Cinci ani stătuse la New York, îngăduindu-și doar scurte deplasări până la New Schenectady, Terrytown sau Bermuda Hundred. De două ori fusese la Washington și de trei ori la Philadelphia și Boston. În tot acest timp avusese impresia că mucezește. Obişnuit cu activitatea intensă, trepidantă, pe care multiplele sale ocupații i-o impuseseră până atunci, nu concepea să se lege de un oraș sau de o singură întreprindere.

Ca și cititorii pasionați care de la o anumită vârstă nu se mai mulțumesc cu lectura unei singure cărți, ci frunzăresc mai multe volume deodată, spicuiind din fiecare câte un pasaj interesant, Richard nu se mai simțea în elementul lui decât conducând simultan mai multe întreprinderi.

Acum, după încheierea păcii, putea lua iarăși în mână dirijarea întregii rețele de bănci, întreprinderi industriale, miniere și de transport maritim, răspândite pe cele trei continente. Se bucura la gândul că va călca iarăși pe pământul Europei. Era dornic să hoinărească pe cheiurile Senei, să cotrobăiască prin prăvăliile anticarilor londonezi, să audă clipocitul apei pe canalele Veneției, să rătăcească printre ruinele impozante ale Romei. Richard era un cosmopolit. Moștenise de la bunicul său spiritul de aventură, setea de orizonturi noi, neastâmpărul care nu-i îngăduia să prindă nicăieri rădăcini. Nu se simțise niciodată american în adevărata accepțiune a cuvântului. Mentalitatea lui, concepția despre viață, principiile sale morale, nu se împăcau cu puritanismul și severitatea moravurilor americane.

La New York trăia retras, în afara legăturilor sale de afaceri, evita orice contact cu societatea, în care în mod firesc ar fi trebuit să se integreze. Nu uita și nu ierta afronturile întâmpinate de Andreea în acest oraș.

Recepțiile oferite la intervale rare nu aveau decât menirea să-i asigure continuarea unor relații amicale cu mai marii zilei. Singurul om pe care-l primea la orice oră din zi era cuscruul său, senatorul Forbes, în a cărui judecată politică avea mare încredere. Simpatia sa față de Forbes se răsfrângea și asupra fiicei acestuia. Spre surprinderea multora, Susan Forbes se dovedise a fi o soție bună și o mamă devotată. În trei ani de căsnicie, îi dăruise trei nepoți. Doi băieți și o fată, Warren, Mary și Ashley.

Henry, care nu fusese entuziasmat de această căsătorie, începuse să-și pretuiască treptat nevasta.

— Am spus întotdeauna că Henry este omul unei singure femei, declarase într-o zi Richard lui Randolph Forbes. Căsătoria copiilor noștri va fi deosebit de reușită.

— Nu putem decât să ne felicităm, replicase senatorul frecându-și încântat mâinile. Nici eu nu mă așteptam. Știam că Susan e independentă, voluntară. Îi admir seriozitatea cu care și-a luat în primire atribuțiile de soție. Socotesc că și înțelepciunea lui Henry a contribuit la această perfectă înțelegere...

Richard, care nu prea avea încredere în însușirile fiului său mai mare, era mulțumit că îl lăsa în grija unui sfetnic încercat. Randolph Forbes avea să-l ferească de primejdii.

În Europa, Robert, diplomatul familiei, împlinise cele mai optimiste așteptări. Banca pe care o înființase la Viena cu sprijinul activ al lui Metternich, cunoștea o dezvoltare prodigioasă. În acea epocă de mizerie, în care banul se făcuse tot mai rar și mai

scump, capitalurile casei Sunderland-Beauclair erau providențiale.

În societatea vieneză Robert ocupa un loc de frunte. În cercurile bine informate se șoptea că tânărul bancher ajunsese sfetnicul financiar al cancelarului, care îi oferea în schimb informații de primă mână. *Team*-ul Charles Talleyrand — Richard Sunderland era reeditat în capitala Austriei, de alianța Robert Sunderland — Joachim de Metternich.

Pregătirile sale de călătorie erau terminate. „*Empress of China*” trebuia să ridice ancora în prima duminică a lunii februarie. Richard nu se mai temea de furtunile care frământau iarna Atlanticul.

Cu trei zile înainte de plecare, primi însă o veste atât de ciudată, încât în primele momente crezu că va fi nevoit să-și amâne plecarea. Un mesaj din New Schenectady, semnat de Henry, îi anunța izbucnirea unei greve de mari proporții, consecință a refuzului administrației de a spori salariile unor categorii de muncitori.

Uimit de această cutezanță, Richard convocă pe Randolph Forbes și pe consilierii săi juridici. La ședință asista și Charles Bidault, adjunctul lui Jules Lafont. Bidault era specialist în problemele muncitorești. În uzinele de la Nantes spărsese o grevă, aducând muncitori din alte regiuni ale țării și arestând pe căpeteniile greviștilor.

Ședința se ținu cu ușile închise.

— Mă surprinde această grevă într-o uzină dirijată de fiul meu Henry. De bună seamă, că muncitorii nu-și cunosc interesele. Simpatiile fiului meu pentru ei sunt notorii. Dacă muncitorii aveau nevoie de o sporire a salariului, trebuiau să o solicite cu sfială și respect, așteptând totul de la bunăvoința noastră. Dacă cererea lor ar fi fost rezonabilă, am fi luat-o eventual în considerație. Deși în aceste vremuri grele, nu văd cum am fi putut acorda sporiri. În nici un caz nu sunt deprins să mă înclin în fața amenințărilor, a

santajului. Capii grevei trebuie arestați, iar cei care le-au urmat povața — concediați. Slavă Domnului, avem la dispoziție mână de lucru abundentă. Sper, Mr. Sanders, se adresează el primului consilier juridic, că legiuirile în vigoare ne îngăduie să pedepsim cu asprime pe recalcitranți.

Avocatul John Sanders își dresese vocea, apoi rosti cu ton doctoral:

— Avem precedente în care justiția a pedepsit pe greviști. La 12 iulie 1810 s-a judecat la New York procesul unor lucrători cizmari, învinuiți de conspirație. Au pus la cale o grevă, spre a obliga pe patroni să le mărească salariile. Tribunalul i-a condamnat să plătească fiecare câte un dolar amendă, plus cheltuielile de judecată. O sentință asemănătoare a fost dată la Philadelphia în 1806. Motivarea era următoarea: „Chiar dacă un fapt e legal în sine, prin conspirație devine ilegal“.

Richard înclină din cap în semn de încuviințare.

— Perfect. Motivarea e justă și pe placul meu. Pedeapsa îmi pare, însă, prea mică. Ce se întâmplă dacă muncitorii refuză să execute sentința tribunalului și continuă greva?

— Se expun a fi condamnați și arestați de instanțele penale.

— Mr. Sanders, te rog să îndeplinești formele legale pentru acționarea în judecată a greviștilor de la New Schenectady. Dragul meu Forbes, se adresează el senatorului, nădăjduiesc că vei interveni la Washington spre a obține concursul autorităților.

— Poți să te bizui pe mine, Sunderland.

Richard se întoarse iarăși spre Sanders.

— Legile țării noastre sunt condamnabil de blânde. După câte îmi amintesc, legislația britanică e mult mai severă.

— Aveți dreptate. În Anglia, asociațiile muncitorești sunt strict interzise, deoarece au fost

asimilate cu grupările politice revoluționare. Sindicalizarea e considerată o acțiune criminală. Orice muncitor afiliat la un *trade union*, sau care a participat la greve, e pasibil de a fi judecat potrivit unei proceduri sumare și condamnat la trei luni închisoare. Patronii și autoritățile mai dispun de o armă puternică. Așa numitele *combination laws* care asimilează cu complotul orice asociație cu scopuri ilegale. În baza acestor legi, sindicatele sunt declarate asociații criminale, iar membrii lor se expun la pedepse tot atât de aspre ca și participanții la un complot. În 1810, mai mulți muncitori tipografi implicați într-un conflict industrial, au fost condamnați la câte doi ani de închisoare.

Richard lovi cu palma peste mesajul primit de la fiul său.

— Legi de acestea ne-ar trebui și nouă. Numai așa am pune botniță muncitorilor. Exigențele lor, *gentlemen*, au început să-mi pună la încercare răbdarea. Nu putem renunța la beneficii, în favoarea lor. În curând acești indivizi vor avea pretenția să stea cot la cot cu patronii.

Charles Bidault, care până atunci ascultase cu vădit amuzament discuția, se adresează lui Richard.

— Autoritățile franceze, *Monsieur*, sunt cele mai expeditiv. Greviștii sunt arestați pe loc, reținuți cincisprezece zile la închisoarea Bicêtre, după care sunt trimiși la ocnă.

— Formula prezintă și inconveniente, zise Richard. Dacă am trimite la ocnă pe toți muncitorii recalcitranți, am risca să rămânem fără mână de lucru.

— Îmi permiteți, *Monsieur*, formula e foarte bună. După înlăturarea căpeteniilor, turma intră îndeobște în legalitate. Vă dau un exemplu concludent. În 1810, cu prilejul căsătoriei lui Napoleon, s-a dispus construirea unui arc de triumf în lemn, copie a

viitorului Arc de l'Étoile. Lucrarea era urgentă și mai ales primejdioasă. Dulgherii au cerut în primele zile ale lui martie o sporire de salariu de la patru la nouă franci. Apoi, ținând seama de accidentele tot mai numeroase de pe șantier, au solicitat o nouă sporire a salariului la 18 franci. După un nou accident de muncă, soldat cu un mort și șase răniți, dulgherii au pretins un salariu de 24 franci. Inspectorul general de poliție, Veyrac, a socotit că pretensiile depășeau măsura. A înconjurat șantierul cu trupe, și a citit muncitorilor o adresă redactată în termeni imperioși: „Dulgherii! Prefectul de poliție este indignat de purtarea voastră. Ați abuzat de bunăvoința guvernului. Ați cerut 18 franci pe zi, iar unii dintre voi ați mers până acolo cu îndrăzneala, încât ați pretins 24 de franci. E timpul ca acest abuz să înceteze. De azi înainte nu veți mai primi decât patru franci pe zi. Prefectul poliției vă rechiziționează pe toți, fără deosebire. Nimeni nu mai are permisiunea să plece de pe șantier. Cei care vor părăsi lucrul, vor fi arestați. După ce își vor ispăși pedepsele ordonate de tribunale, vor fi trimiși din post în post, în comunele de baștină”.

Charles Bidault începu să se joace cu lornionul său de aur.

— Care credeți că a fost urmarea? continuă el. Numai șase dulgheri au refuzat să se supună. Au fost imediat arestați, și expediați la prefectură unde li s-au dresat acte de dare în judecată. Restul au acceptat să lucreze pentru patru franci pe zi. *Quod erat demonstrandum.*

John Sanders se adresă sentențios lui Richard.

— Vă rog să fiți încredințat, Sir, că vom lua toate măsurile legale spre a sili pe greviști să reia lucrul. Căpeteniile vor suferi rigorile legii.

— Foarte bine, zise Richard. Să acționați cu energie. Față de situația creată, credeți că pot

menține data plecării în Europa? Prezența mea aici nu va fi necesară?

— Prezența dumneavoastră este întotdeauna necesară, spuse Sanders curtenitor. Dacă interese superioare vă cheamă în Europa, rezolvăm și noi criza.

— Desigur, întări senatorul. Pleacă fără grijă, Sunderland.

— Vă las atunci pe *Monsieur* Bidault, spuse Richard. Experiența sa în problemele muncitorești vă va fi de folos. Se ridică de la masă. *Gentlemen*, rămâne să stabiliți împreună planul de acțiune. Mă retrag. Mr. Forbes mă va reprezenta. Înclină din cap, în vreme ce colaboratorii săi se sculară de grabă în picioare. *Gentlemen*, bună seara.

Măreș, părăsi cu pași rari încăperea, urmat de privirile respectuoase ale asistenților.

După plecarea sa, avocatul Sanders rosti cu emfază:

— *Gentlemen*, să nu-i dezmințim încrederea. La lucru!

Capitolul douăzeci și cinci

Geruia... Din înaltul văzduhului limpede ca sticla, soarele revărsa raze de gheață, care biciuiau obrajii, făcându-i să ardă. Valurile albastre, încununate cu spumă ajurată, defilau pe lângă flancurile corăbiei, care se legăna cu maiestuoasă încetineală. Vântul umfla pânzele albe. Sprijinit de parapetul punții de comandă Richard Sunderland urmărea distrat jocurile capricioase ale unei perechi de delfini care se strecurau cu unduioase mișcări prin apele străvezii, înaintând paralel cu nava.

— Numai pe mare simți că trăiești, Anderson, exclamă Richard înviorat de geruiala uscată.

Comandantul corăbiei „Empress of China”, încuviință din toată inima.

— Aceasta e și părerea mea, Sir. Numai pe mare sunt în elementul meu. Când am puntea sub picioare și privesc linia zării, am senzația că sunt alt om. În port mă simt ca pește pe uscat.

— Te înțeleg, Anderson, zise Richard. Pe când eram copil, visam și eu să mă fac marinar. Cred că aș fi ajuns un adevărat lup de mare.

Căpitanul Anderson își stăpâni un zâmbet. Își amintea vorbele unui cunoscut jucător de bursă care

nu de mult declarase înveninat că expresia lui Hobbes: *Homo homini lupus*, se potrivea de minune lui Richard Sunderland. Aspiratia acestuia se împlinise. Ajunsese să facă parte din tagma lupilor. Dar nu din a celor de mare.

Din fericire pentru Anderson, Richard nu avea cum să-i descifreze gândurile. Richard încerca o senzație de excepțională bună dispoziție. Totul îi mergea din plin. Războiul îi adusese beneficii colosale. Pacea care deschidea omenirii perspective atât de frumoase, va consolida postamentul dinastiei Sunderland-Beauclair și va întări coeziunea dintre întreprinderile sale. Printr-o strictă centralizare va realiza un bloc economic cu ramificații pe trei continente, capabil să forțeze fluctuația prețurilor în domeniul armamentului și al industriei grele. Capitalurile de care dispunea prin intermediul băncilor sale îi permiteau a se război cu orice putere financiară din lume. Planurile lui Richard erau mari. Intenționa să-și întindă tentaculele asupra Indiei și Extremului Orient. Piețele acelea îndepărtate, cu sute de milioane de clienți, exercitaseră întotdeauna asupra lui o mare atracție. Bogățiile scoase de englezi din India nu-l mai lăsau să doarmă. Trebuia să-și asigure și el o porțiune echitabilă. În caz că potențatii din City îi vor refuza participarea, va declanșa un război economic. Richard Sunderland își permitea orice fantezie. Nici o forță din lume nu-i va zăgăzui avântul. Ascensiunea dinastiei sale era irezistibilă.

Dangătul clopotului care anunța masa de prânz îl smulse din reverie. Luă masa de unul singur. Îndeobște, la prânz, numai gândurile sale aveau cîntecul de a-i ține companie.

Leslie Clinton, consilierul economic pentru afacerile americane, spuse odată despre marele patron:

— Mr. Sunderland se înconjoară de o etichetă atât de strictă încât nu va întârzia să spună ca și ducele de Württemberg: „Azi dau audiență propriilor mele gânduri“.

Tot Leslie Clinton îi găsise un nou supranume:

— Marele patron și marele Mogul sunt expresii palide, care nu mai corespund. Jupiter Olimpianul este singura potrivită.

Un răuvoitor care aspira să ocupe locul lui Clinton făcuse să ajungă vorbele răutăcioase la urechea lui Richard. Spre dezamăgirea sa, marele patron se mărginise să râdă cu poftă.

— Cine îi ia în serios pe Clinton? În ciuda celor treizeci de ani ai săi, nu e decât un copil bătrân.

În sinea lui fusese flatat de comparație. Era atât de îmbătat de propriile sale succese, încât tămâierile nu-i mai păreau exagerări, ci expresii firești ale unei admirații nemărturisite... După prânz, trecu în cabină, unde îl aștepta corespondența primită din Europa cu câteva ore înainte îmbarcării lui pe „Empress of China.“

Prima scrisoare din vraf expediată din Viena, era semnată de Sandra Sunderland. În douăzeci de pagini, scrise — lucru rar în acea vreme — cu o impecabilă ortografie, zglobia fiică a contelui de Montorgueil, îi solicita prezența în capitala Austriei.

„Aș fi fericită, *cher papa*, dacă ai accepta să petreci câteva săptămâni la Viena. Robert și cu mine ne vom da silința să te simți cât mai bine în mijlocul nostru.“

Richard zâmbi. „Ce potop de amabilități. Aș pune rămășag că relațiile Sandrei cu Robert sunt iarăși încordate. Mă cheamă, fiindcă mă socotește aliatul ei.

Probabil că Cernicev și-a găsit un succesor. Bietul Robert! Singur și-a căutat coarnele!"

Richard continuă lectura:

„Locuim pe Herren Gasse, la câțiva pași de Hoffburg și de Burgtheater, într-o casă superbă, proprietatea grofului Szentgyörgyi. Robert intenționează să o cumpere și să o renoveze «du fond au comble». Societatea vieneză ne răsfată asaltându-ne cu invitații..."

„Cred și eu, adăugă Richard. Când dispui de milioanele Băncii Sunderland, e firesc a-ți se face curte."

„În septembrie s-a deschis aci un mare congres, destinat să fixeze amănuntele tratatului de pace, încheiat de aliați cu Franța la 30 mai. După chipul cum se desfășoară Congresul, se pare că petrecerile alcătuiesc preocuparea de căpetenie a delegaților. Bălurile, recepțiile, banchetele, concertele, paradele, se țin lanț. Noapte de noapte ne culcăm o dată cu zorile. Prințul de Ligne spunea mai deunăzi că Congresul dansează, dar nu face un pas înainte. Cred că are dreptate. Mă întreb când au timp delegații să-și țină ședințele? La 1 octombrie s-a reprezentat un spectacol de gală, opera *Samson* de Haendel. La 18 s-a comemorat bătălia de la Leipzig cu o paradă și cu un banchet la Lusthaus. La 23 noiembrie s-a desfășurat la Manejul de Iarnă un mare Carusel în costume istorice. Beethoven a dirijat o orchestră de o mie de muzicanți, la 29 noiembrie. Salieri a dirijat un concert de o sută de piano. Opera *Fidelio* s-a reprezentat la teatrul din Kartnerthor iar tragedia *Jeanne d'Arc* la Theater von Wien. Conte Palfy cheltuiește în fiecare seară o sută de florini pentru parfumurile care înmiresmează scena. *Heinrich von Hofenstaufen*, de Carole Pichler, s-a jucat în

beneficiul soldaților răniți în bătălia de la Leipzig. Balurile de la ambasadele Franței, Rusiei și Angliei sunt feerice. Palatele înaltei nobilimi și ale principilor finanței sunt seară de seară luminate de focuri de artificii.

La 16 decembrie am oferit și noi un bal la care a asistat țarul Alexandru, prințul de Talleyrand și nepoata sa, contesa Edmond de Périgord, prințul Metternich, contele Nesselrode, Pozo di Borgo, cardinalul Gonzalvi, prințul de Hardenberg, Wilhelm von Humboldt, prinții de Württemberg, de Prusia, de Bavaria, arhiducii Karl, Albert, Ferdinand și Maximilian, ducesa d'Acerenza, prințesa von Turn und Taxis, contesa Bernstorf, contesa Theresa Apponyi, contesa Zamoiska, prințesa de Hessa, și multe altele ale căror nume îmi scapă. Robert a cheltuit pentru acest bal o sută de mii de florini. Un Sunderland trebuie să fie la înălțimea rangului și al numelui său, spune el, și eu îi dau deplină dreptate.

Mă văd foarte des cu contesa de Périgord, care îmi arată o deosebită simpatie. Și prințul de Talleyrand ne vizitează. O mare bunăvoință îmi manifestă și prințesa de Metternich. Nu pierde ocazia să mă invite la recepțiile ei...

Scrisoarea continua pe același ton, rezumând viața mondenă a Vienei, și zugrăvind superficial o lume care petrecea nebunește, încercând să uite ororile războiului abia încheiat.

Richard termină lectura. Îl cuprinsese o ușoară plictiseală. O dată cu vârsta, snobismul i se diluase. Astăzi nu mai avea nevoie să alerge după relații.

A doua scrisoare pe care o alege din teanc era din partea lui Gilbert Radiguët, consilierul său juridic pentru Franța.

După ce își exprima satisfacția pentru încheierea păcii, care-i permitea să trimeată iarăși rapoarte

lunăre, Radiguet îi relata impresiile pe care i le făcuseră ultimăle evenimente din Franța. Încă sub impresia lor, renunțase la frazeologia oficială, și în câteva pasaje își descărcase sufletul.

„Mă aflu în Parisul ocupat, când aliații au afișat proclamația prin care vesteau francezilor detronarea lui Napoleon și încheierea păcii. Deși am fost întotdeauna un adversar înverșunat al imperiului, am simțit o strângere de inimă la lectura acestui manifest dat de străini, pe teritoriul țării noastre îngenunchate. Aș fi preferat ca prăbușirea lui Napoleon să fie opera noastră, a francezilor. M-a consternat și manifestația de simpatie făcută de foburgul Saint-Germain trupelor rusești și prusace, care defilau victorioase pe străzile capitalei. Sosthène de la Rochefoucauld, Thibaut de Montmorency și César de Choiseul, la care se adăugau marchizul d'Avaray, Chateaubriand, Madame de la Rochefoucauld și alți câțiva partizani fanatici ai Bourbonilor, strigau până la răgușeală: „Trăiască aliații! Trăiască Ludovic al XVIII-lea! Moarte tiranului!“ Bonapartiștii erau cât pe-acum să-i sfâșie. Într-un elan de entuziasm, contesa de Périgord s-a cocoțat pe crupa calului unui dragon prusac, cu care a defilat în văzul lumii.

La 12 aprilie contele d'Artois și-a făcut intrarea solemnă în Paris; reprezentând pe fratele său, regele Ludovic, reținut la Hartwell, în Anglia, de o criză de gută.

Abia după două săptămâni, Suveranul a căpătat autorizația medicilor de a porni spre Franța. La 3 mai a sosit la Paris, fiind primit cu un ceremonial măreț. Mai puțin măreață era înfățișarea suveranului. De o grăsime bolnăvicioasă, cu cordonul ordinului Saint Esprit, apărea într-o lumină foarte nefavorabilă în

raport cu înaintaşul său, care avea cel puțin simțul propriei sale importanțe.”

„Un sentimental, și acest Radiguet, exclamă Richard: L-a captivat și pe el pompa napoleoniană.”

„Cortegiul regal, continua scrisoarea, era precedat de garda imperială care călca greoi, posomorât, ca la înmormântare. Defilarea lentă, a acestor *grognards*, încununată de laurii atâtor victorii, a smuls o spontană ovație din rândurile spectatorilor masati pe trotuare. În sfârșit, revoluția nu mai e decât o amintire. Bourbonii și-au reocupat tronul. Foburgul Saint-Germain exultă...”

Richard împături scrisoarea. Rămase gânditor. Tiranul Napoleon, căruia aliații îi tăiaseră aripile, îi semăna în multe privințe. *Toute proportion gardée*, și Napoleon și el, Richard, își aveau obârșia în familii de o noblete mijlocie. Amândoi luptaseră din greu cu viața, dar împrejurările și propriul lor geniu îi urcaseră pe culmile gloriei.

Richard convenise de mult, în sinea sa, că avea o scânteie de geniu. Altfel, cum s-ar fi explicat ascensiunea sa fulgerătoare? Nepotul unui marchiz sărac lipit pământului și al unui modest făurar de cuțite, ajunsese unul dintre cei mai bogați și mai puternici oameni din Occident.

A treia scrisoare era de la Guy Wragby. Fostul său coleg îi relata chipul în care fusese eliberat din captivitate, laolaltă cu toți englezii surprinși de autoritățile nepoleoniene pe continent. Încântat de libertatea recâștigată, datorită prăbușirii Împăratului, Wragby se înapoiase la Veneția.

„Nu ți-ar strica și ție o vacanță de câteva luni, îi scria prietenul său. Comorile de artă din Palazzo Andreea te așteaptă. Te așteaptă și Veneția, Roma, Florența, Napoli. Spune drept, Richard, nu ți-e dor de

prăvăliile de antichități din Milano și Pisa? Ori de o plimbare prin raiul din Capri? Lasă afacerile pe seama altora. Mai gustă din viață, atât cât mai ai timp. Nu e păcat să-ți irosești vremea numai în reuniuni de afaceri și în combinații financiare? Ai bani destui pentru a trăi în belșug și pace sufletească, o mie de ani. Ce-ți mai trebuie? Bătăi de cap suplimentare? Am avut întotdeauna o părere bună despre tine. Nu mă dezamăgi. În viață marea artă e să știi a te opri la timp. Napoleon n-a stăpânit această artă. Și iată unde a ajuns. Înainte de a arunca scrisoarea mea la coș cugetă îndelung. Poate că ai să-mi dai dreptate...”

A patra scrisoare era de la Francis-Andrew, care îi declara cu entuziasm că în curând va împlini douăzeci de ani. Richard simți un fior de mândrie. Mesajul acesta din partea feciorului său preferat îi făcea mare plăcere. Cum o fi arătând Francis-Andrew? Trecuseră cinci ani de când nu-l mai văzuse. Desigur că ajunsese un tânăr chipes, mlădios ca o lamă de oțel și cuceritor ca maică-sa.

Francis-Andrew îi mai scria că în timpul războiului dintre Statele Unite și Anglia nu întâmpinase neajunsuri, deși era cetățean american. În favoarea lui, ducele Gerald de Northland unchiul său, intervenise personal pe lângă regent. În urma acestui demers fusese lăsat în libertate, îngăduindu-i-se chiar să-și continue studiile la Oxford.

Richard își întrerupse lectura.

Era recunoscător lui Eastleigh. Francis-Andrew îl desemnase pe Eastleigh sub titlul de duce de Northland. Prin asociație de idei, îi reveni în minte chipul Patriciei. Ce surprize îi rezervase și ei viața, după decesul lui Lusignan? Nu părea probabil să-și fi găsit un nou prieten. Era prea vârstnică. După socotelile lui, Patricia împlinise cincizeci și opt de ani.

Scrisoarea următoare era semnată de Gerald, ultimul său copil. Prâslea îi înșirua cu mândrie notele mari obținute la Eton. Plin de râvnă, învățase franceza, spaniola, germana și italiana. Matematica era însă marea sa favorită.

„Gerald e un bancher înnăscut!” își zise Richard, care începuse să uite că îl urâse după moartea Andreei.

Și Amaury de Beaumont-Challais îi scrisese. Cu tonul său dezinvolt de *grand seigneur*, directorul Băncii Sunderland din Paris îi relata cu vădită satisfacție evenimentele care duseseră la detronarea tiranului.

„În anii tulburi în care Napoleon se războia cu întreaga omenire, ca un lup încolțit de copoi, fiul dumneavoastră Robert a dat dovadă de abilitate și de o prezență de spirit remarcabilă, salvând banca noastră de la confiscare. După dezastrul din Rusia, și după reîntrarea Austriei în coaliția inamicilor Franței, m-am pomenit chemat la Tuileries, împreună cu *Monsieur Robert*, care se pregătea tocmai să plece la Viena, unde potrivit instrucțiunilor dumneavoastră înființase o nouă bancă.

Această convocare m-a pus pe gânduri. Împăratul nu obisnuia să stea de vorbă cu bancherii străini. Legătura cu aceștia o păstra numai ministrul de finanțe. Motivele care-l determinaseră să deroge de la regula sa erau desigur grave. Un șambelan ne-a introdus în cabinetul împăratului. De față mai erau ministrul de finanțe și Savary, ministrul poliției. Nu mă simțeam în largul meu. Conștiința nu-mi era prea curată. Loialismul meu față de regimul imperial permitea oarecari îndoieli. Vă închipuiți spaima mea când în loc de bun venit, Napoleon s-a apropiat amenințător de *Monsieur Robert* și de mine.

— Sunt informat că ați furnizat armament și un important împrumut Austriei.

M-au trecut sudorile reci. Vedeam ca prin vis plutonul de execuție.

— Ați pactizat cu inamicii Franței, a strigat iarăși împăratul.

Fără se să lase impresionat de ieșirea violentă a lui Napoleon, *Monsieur Robert* s-a înclinat calm:

— Cer iertare, Maiestate. Nu am făcut decât să servesc pe socrul Maiestății Voastre.

Împăratul i-a privit fix, a mormăit câteva cuvinte neînțelese, apoi i-a întors spatele, părăsind mânios încăperea.

Replica fiului dumneavoastră îl dezarmase...”

Richard răsé cu poftă. Diplomatul familiei nu-și dezmințea reputația. Deschise apoi un voluminos plic în care Jules Lafont, șeful serviciului său de informații îi expedia raportul bilunar.

Lectura îi răpi ore. Ca de obicei, Lafont îi descereți fruntea, cu înșiruirea tuturor scandalurilor care țeseau cronică galantă a înaltei societăți europene.

Când umbrele serii prinseră să întunece cabina și ochii lui Richard să nu mai fie în stare a desluși slovele, împături raportul. Lăsă pe a doua zi lectura celorlalte scrisori.

N-avea rost să se grăbească. Îl mai așteptau zile multe de călătorie. Richard nu ceru să i se aprindă lumina. Înserarea îi odihnea ochii obosiți. În cabină era cald și bine. De pe punte se auzeau comenzi scurte. Căpitanul Anderson desfășura tot mai multe pânze. Voia să sporească iuteală corăbiei...

La 20 februarie „*Empress of China*” acostă la Portsmouth. Folosindu-se de vânturi favorabile, căpitanul Anderson reușise să străbată Atlanticul în șaisprezece zile.

Patru trăsură de călătorie așteptau în port pe Richard și pe însoțitorii săi. Sosirea lui fusese

anunțată din vreme. Richard nu rămăsese să înnopteze la Portsmouth, deși i se rezervaseră camere la cel mai bun hotel. În aceeași seară porni spre Londra. A doua zi de dimineață sosi în capitală. Coborî la Montenuovo House, reședința sa favorită, unde își schimbă hainele de călătorie și luă o gustare frugală. Apoi plecă la bancă. Programul vizitei sale în Anglia era încărcat. Richard își propusese să-și reducă sederea la câteva zile. Intenționa să plece la Paris, iar de acolo să-și continue drumul la Viena.

În ziua sosirii la Londra asistă la un consiliu de administrație al băncii din City, după care primi în audiență de lucru pe directorii uzinei Sunderland-Montorgueuil. Dările de seamă expuse îi prilejuiră o plăcută surpriză. În timpul războiului întreprinderile sale din Anglia realizaseră beneficii exorbitante. Banca achiziționase un grup de mine de cărbuni lângă Leeds și importante zăcăminte de fier în plină exploatare aproape de Birmingham. În acest chip, uzinele de armament își asigurau independența față de întreprinderile miniere furnizoare de materii prime.

La Montenuovo House avu bucuria să-l găsească pe Francis-Andrew care se înapoiase în noaptea aceea de la Oxford. Francis-Andrew își luase diplomă de *Master* și aduna material pentru o lucrare științifică, indispensabilă candidaților la titlul de doctor. Nici unul dintre frații lui vitregi nu reușiseră a dobândi acest titlu academic. Richard, mare admirator al lui Francis-Andrew, era extrem de mândru de rezultatele strălucite obținute de acesta la Oxford. Francis-Andrew nu se număra printre acei șoareci de bibliotecă, prăfuiți și cu concepții înguste, care fac din învățătură unicul scop al vieții. Îi plăceau petrecerile și arunca banii cu amândouă mâinile.

Francis-Andrew era portretul maică-si. Un efeb superb, pe care Praxitele s-ar fi grăbit a-l lua drept model.

Richard era încântat. În privința însușirilor fizice, feciorii săi erau — cu excepția lui Henry — niște exemplare umane foarte reușite. Deși îl obosise drumul, rămase până târziu cu Francis-Andrew, care îi istorisi cu vervă multe din isprăvile lui din ultimii ani.

Se culcă abia în zori. Dormi până la nouă, când majordomul îl trezi, potrivit instrucțiunilor primite în ajun. *Breakfast*-ul și corespondența apărură în același timp. În vreme ce Richard își sorbea cafeaua cu cremă, secretarul de serviciu îi citea scrisorile importante. Din maldărul de invitații care apucaseră să sosească la Montenuovo House, două îi reținură atenția.

Pe prima se afla *en-tête*-ul casei regale.

„Din ordinul Maiestății Sale Regina, contele de Winchilsea are onoarea a invita pe Richard Sunderland, marchiz de Beauclair la Palatul Regal, în seara zilei de 25 februarie orele 7.

Queen's Palace.

Ținută de gală.

Februarie 22

1815"

Richard zâmbi. Marchizul de Huntresdon lucra prompt. Își merita sinecura de președinte al consiliului de administrație.

Huntresdon îl și anunțase pe contele de Winchilsea, primul gentilom de cameră al regelui, despre sosirea în Anglia a lui Richard Sunderland. Winchilsea făcuse ca acesta să fie poftit la prima recepție care urma să aibă loc la Palatul Regal.

A doua invitație era uluitoare.

„Ducele de Northland roagă pe marchizul de Beauclair să-l onoreze cu prezența sa în seara de 23 februarie, orele șase, la Northland House.

R.S.V.P.

Northland House

Februarie 22

1815“

De mai bine de douăzeci de ani, Richard nu se mai văzuse cu Gerald. Douăzeci de ani! O viață de om. Cum o fi arătând Gerald? În mintea lui Richard era gravată imaginea tânărului student de la Oxford, așa cum îl văzuse prima oară în sala meselor de la Magdalen College. Cu cât respect îl privise atunci pe lordul Eastleigh. Pe nobilul și bogatul lord Eastleigh.

În primul moment Richard fu ispitit să nu răspundă la invitație. Apoi își aminti că în timpul războiului Gerald intervenise în favoarea lui Francis-Andrew. Gestul acesta era cu atât mai laudabil, cu cât el nu avea nici o obligație față de copiii din flori ai Andreei.

A doua zi, la orele cinci și patruzeci, se urcă în trăsură pornind spre Northland House. Nu era în apele lui. Cu câteva ore mai înainte, primise prin curier special două mesaje cifrate de la Viena. Primul era semnat de fiul său Robert.

„Prezența dumneavoastră, scria acesta, este absolut necesară la Viena. Numai prestigiul de care vă bucurați în ochii delegaților marilor puteri ar putea precumpăni influența pe care casa Rotschild o câștigă zi de zi în culisele Congresului.

Cancelarul Metternich îmi acordă un neprecupețit sprijin, iar prințul de Talleyrand e consecvent prieteniei pe care v-a arătat-o întotdeauna. Dar influența lor e precumpănită de protectorii casei Rotschild, lordul Castlereagh și comisarul general Herries, care de la Londra exercită o presiune crescândă asupra guvernului austriac, prin

intermediul ministerului Afacerilor Străine al Marelui Britanii“...

Al doilea mesaj, expedit de Jules Lafont, se baza pe cifre și documente secrete, și avea aproximativ același conținut. Șeful serviciului de informații releva și mai categoric autoritatea crescândă a familiei Rotschild în lumea financiară austriacă.

„N-ar fi exclus ca în scurt timp, casa Rotschild să obțină monopolul operațiilor de transfer pentru toate tranzacțiile dintre guvernul austriac și guvernul britanic. Băncile austriece sunt sistematic înlăturate de la aceste operațiuni.

Pentru casa noastră pierderea pieței austriece ar constitui o serioasă înfrângere.”

Richard era iritat. Dacă lucrurile se prezentau în acest chip, preponderența sa pe piața europeană risca să fie compromisă. Era furios împotriva guvernului britanic care acorda un sprijin atât de stăruitor unei firme rivale. Serviciile pe care el le adusese Angliei îi îndritulau la alt tratament. Perfidul Albion nu-și dezmințea reputația.

Sosi punctual la Northland House. Casa aceea nu-i mai făcea nici o impresie. Sentimentalismul său trezit de invitația lui Gerald, nu rezistase neplăcutelor știri primite din capitala Austriei. Desigur, va pleca neîntârziat la Viena. Mai înainte însă va avea explicații cu secretarul de stat al Trezoreriei și cu înaltul comisar Herries: îi va scutura bine. Își permitea acest lux azi, când Anglia se zbătea în ghearele unei crize economice fără precedent. Victoria armatelor sale fusese urmată — paradoxal — de o mizerie cumplită. Marea Britanie și aliații ei zdrobiseră Revoluția în persoana campionului ei, Napoleon Bonaparte. Dar acest succes o adusese în

preajma bancrutei. Revoluția amenința să ridice capul chiar pe teritoriul Angliei. Spre a face față crizei, guvernul englez va apela cu siguranță la capitalurile casei Sunderland. Richard va ști să răspundă acestui apel. Se va comporta fără mânuși cu delegații guvernului.

Când urcă scările casei Northland, simți totuși o ușoară emoție. Uită pentru un timp preocupările de afaceri. Majordomul îl precedă până la biblioteca în care îl aștepta Gerald. Când servitorul îi deschise ușa, inima lui Richard prinse să bată cu putere. În anticameră, deasupra unei comode, zărise un tablou al Andreei, semnat de George Romney. Cuvintele erau sărace pentru a tălmăci farmecul acestei viziuni. Colorist fără pereche, pictorul redase în tonalități armonioase, cu umbre reflectate, colorația luminoasă, transparentă, plină de viață a chipului Andreei. Simplitatea voită a pozei și a rochiei de muselină albastră-levănțică, accentua prospețimea tinerei fete.

Richard încremeni în fața tabloului uitând de majordomul care îl și anunțase amfitrionului. Urmară câteva clipe de penibilă așteptare și pentru servitor și pentru Gerald, care nu înțelegea întârzierea lui Richard, și pentru Patricia, care stătea în preajma scaunului său, dreaptă, impunătoare, aparent calmă.

În sfârșit, Richard reuși să-și revină. Trecându-și mâna pe frunte, pătrunse în bibliotecă. Gerald stătea într-un scaun cu roțile. Pe genunchi avea o pătură scoțiană, pufoasă. Era atât de îmbătrânit, încât Richard nu-l mai recunoscuse. Părul îi era alb, obraji supti, ochii obosiți.

Cu o mână sprijinită de spătarul scaunului cu roțile, Patricia părea mai mândră, mai inaccesibilă ca niciodată. Vârsta îi pustiise și ei chipul, care mai păstra totuși urme ale frumuseții de odinioară. Câștigase însă în prestanță. Într-un licăr de involuntară răutate, Richard se întrebă cum de se împăca severitatea plină de măreție a Patriciei de azi cu trecutul ei dedicat voluptății.

Richard se înclină cu exagerat ceremonial, în vreme ce majordomul se retrase fără zgomot. Gerald răspunse cu greutate la salut. Patricia abia înclină capul.

— Îți mulțumesc, Richard, că ai răspuns la invitația mea, rosti Gerald cu glas aproape șoptit.

— Țineam să-ți mulțumesc personal pentru sollicitudinea arătată copiilor Andreei, zise Richard, precizând astfel unicul motiv care-l adusesese la Northland House.

Gerald prinse nuanța. Se făcu a nu prinde tâlcul.

— Nu-mi mulțumi. Mi-am făcut numai datoria, spuse el.

Patricia se așeză pe o canapea, îngăduind astfel fratelui ei să invite pe Richard a lua loc pe un fotoliu. Atmosfera era înghețată. Patricia nu-și ascundea ostilitatea față de oaspete. Atitudinea ei îngreuna misiunea pe care și-o asumase Gerald.

— Tocmai despre copiii Andreei aveam să-ți vorbesc, zise el. Voiam să-ți cer o favoare.

Richard nu răspunse. Rămânea în defensivă.

— Îți solicit autorizația ca Francis-Andrew și fratele său să poarte pe lângă numele duminale și numele familiilor Northland și Lusignan, ai căror unici și direcți descendenți sunt.

Richard încreți din sprâncene.

— E îmbucurător interesul pe care-l porți copiilor Andreei, zise el cu ironie. În privința autorizației, am să cer avizul avocaților mei. Starea lor civilă este perfect limpede. Mă tem să nu le complic situația...

— Acceptarea propunerii mele nu poate decât să-i avantajeze, spuse Gerald cu ușoară iritare. În afară de faptul că vor purta două străvechi titluri ducale, vor moșteni și averile respective, care sunt încă apreciabile.

— Copiii mei sunt atât de bogați, încât se pot lipsi de moșteniri din afară.

— Bunurile familiei mamei lor n-ar constitui o moștenire din afară, spuse Gerald.

Richard înfășura și desfășura pe deget lanțul Iornionului.

— Vă temeți să nu vi se stingă numele, rosti el sarcastic. Acesta e singurul motiv al interesului subit pe care-l arătați copiilor mei. Aș fi preferat să-l fi manifestat față de Andreea. În special dumneata, Patricia, zise Richard, întorcându-se brusc spre ea. Ai lăsat-o să moară fără să vii să o vezi.

— Atitudinea mea mă privește numai pe mine, rosti Patricia sec. Nu am să mă justific în fața dumitale. Am avut motive puternice.

— Știu. Amorul propriu rănit, rosti tăios Richard. Patricia ridică semet fruntea.

— Chiar dacă ar fi așa, dumneata ești ultimul care ai avea dreptul să ridici această chestiune.

Richard încreți sprâncenele a mirare.

— De ce, mă rog? Ți datoram ceva? Ți-am cerut mâna. Am fost refuzat. Mai târziu, Andreea mi-a oferit dragostea ei. Această preferință v-a cutremurat. V-ați dezinteresat de ea. La înmormântarea Andreei n-a asistat nici un membru al familiilor Northland sau Lusignan. Azi, când constăți că numele și rasa Northland sunt pe punctul de a se stinge, v-ați adus aminte de copiii Andreei. De bastarzii huliți de odinioară.

Patricia se ridică brusc în picioare.

— Ei da! Acesta e adevărul. Am ajuns la mâna dumitale. De capriciul dumitale depinde ca numele ducilor de Northland și de Lusignan-Valois să supraviețuiască sau să se stingă. Ai triumfat. Acum patruzeci și cinci de ani, când ai pus piciorul pentru prima oară în casa noastră, erai un provincial timid. Dar situațiile subalterne nu ți-au plăcut. Ai răsturnat cerul și pământul și ai ajuns sus. Care a fost

mulțumirea dumitale pentru bunăvoința și prietenia lui Gerald, pentru dragostea pe care am avut nenorocirea să ți-o port, un timp, și eu? Ai furat iubirea Andreei. Ai furat-o, așa cum se fură un diamant, sau se fură o pungă cu aur.

Richard râse flegmatic.

— Comparația e săracă, Patricia.

— Să nu ne jucăm cu vorbele, Richard Sunderland. Ai fost piaza rea a familiei noastre.

Richard se ridică la rândul său în picioare. Cu ton egal, lipsit de pasiune, se întoarse spre Gerald.

— M-ai chemat în casa dumitale ca să fiu insultat? Stranie ospitalitate!

Ducele de Northland, care ascultase duelul verbal fără să scoată un cuvânt, socoti că sosisse momentul să intervină.

— Crede-mă, Richard, regret ieșirea Patriciei. Trebuie totuși să relev că dumneata ai deschis discuția, acuzându-ne că nu ne animă decât interesul meschin de a nu lăsa să se stingă numele familiei. Și dumneata și Patricia ați depășit măsura. Într-un sens, aveți fiecare dreptate. Dar aceste obiecțiuni sunt de domeniul trecutului. N-are rost să le dezgropăm. Ne-am întâlnit azi pentru a discuta altă problemă.

— Socotesc că față de întorsătura pe care a luat-o această discuție, orice înțelegere devine imposibilă.

— Ei da, mândria dumitale suferă! replică Patricia. Pentru această mândrie sacrifici interesele copiilor Andreei. Nu te supără că li s-a aplicat și li se mai aplică încă epitetul de bastarzi. Nu vrei ca prin recunoașterea lor formală de către familia mamei să scape de această tristă firmă. Nu vrei să intre cu fruntea sus în societate.

— Sunt mai în măsură decât dumneavoastră să apreciez adevăratele interese ale copiilor mei, ripostă neînduplecat Richard, salutând și dând să plece.

Abia atunci folosi Patricia ultima ei armă.

— De altfel, acordul dumitale e inutil. Ți l-am cerut pentru a grăbi o formalitate. După atingerea majoratului lor, copiii dumitale care sunt și nepoții mei, vor fi liberi să accepte formula noastră. Am plăcerea să te anunț că în ceea ce îl privește, Francis-Andrew e de acord cu punctul nostru de vedere.

— Ce vrei să spunei? exclamă Richard încruntându-se.

— Nimic, în afară de faptul că Francis-Andrew a hotărât să accepte titlul de lord Eastleigh de îndată ce-și va atinge majoratul. Aceasta, în eventualitatea că dumneata ai refuza să-ți dai în prealabil consimțământul.

Richard simți brusc că îl înăbușă mânia.

— Francis-Andrew nu mă trădează, strigă el, izbind cu piciorul în pământ.

— Francis-Andrew nu te trădează, interveni Gerald calm. Te iubește prea mult ca să-ți nesocotească voința. Însă în virtutea celor discutate de noi nu va întârzia să accepte titlul, de îndată ce legea îi va îngădui să hotărască singur. A suferit prea mult la școală de pe urma colegilor. Ar fi bine să nu uiți acest lucru.

Richard nu răspunse. Salută scurt, apoi părăsi încăperea.

A doua zi plecă la Viena. Înainte de a porni la drum, chemase pe avocatul său și îi înmânase un document prin care accepta formal oferta ducelui de Northland și a ducesei de Lusignan-Valois.

Abia după ce se imbarcă pe „Empress of China” i se mai domoli mânia. În definitiv, această înfrângere era un succes. Ducatele de Northland și de Lusignan-Valois intrau în familia lui. Copiii săi, nepoții făurarului de cuțite din New York, aveau să ia

loc pe băncile Camerei Pairilor și ale Camerei Lorzilor.

Richard nu putea însă uita trădarea lui Francis-Andrew. Copilul său preferat se aliase cu asupritorii Andreei. Cu asupritorii mamei lui.

Capitolul douăzeci și șase

La 28 februarie 1815, Richard sosi la Viena. Călătorise zi și noapte, așa cum îi era de la o vreme obiceiul. Ca și Napoleon, era însoțit de un întreg convoi. Avea la dispoziție o trăsură cu pat, sobiță și o mică bibliotecă. A doua trăsură transporta bucătăria portativă deservită de doi bucătari cu ajutoarele lor. Într-un compartiment special erau depozitate vinurile de Chablis și de Champagne pe care le consuma de predilecție. A doua și a treia trăsură cuprindeau provizii și băuturi alcoolice tari. Urmau apoi trăsurile afectate secretarilor și suitei sale. Furgoanele cu bagaje și cele două berline în care servitorii din escortă se odihneau cu rândul, veneau la coadă.

Pentru că drumurile erau încă nesigure, optzeci de servitori înarmați alergau înaintea și în urma convoiului. Această caravană gonea în galopul cailor, schimbați la fiecare poștă, cu alții odihniți, trimiși dinainte de maestrul călătoriilor.

Convoiul se oprea numai când Richard lua masa. Atunci cuptorul portativ intra în funcțiune, cratițele, oalele și serviciile de masă de argint erau întinse pe

meses demontabile, iar marele patron și oaspeții săi luau prânzul sau cina la umbra răcoroasă a unui crâng, dacă era vară și vreme senină. Iarna, ori pe ploaie, masa era servită în trăsurile respective. Apoi totul era strâns și convoiul își relua drumul. În șaiszeci de ore parcurgea distanța de la Paris la Marsilia, iar în patru zile de la Paris la Viena.

Richard nu poposea prin hanuri. Când întinerariul era pitoresc și treburile mai puțin urgente, se oprea în unele localități demne de interes, se plimba o jumătate de oră spre a-și dezmorți picioarele, apoi se urca iarăși în trăsură, poruncind să se dea bice căilor.

Călătoriile îl costau foarte scump. Dar nu se uita la cheltuieli. „Câștigă mult, ca să cheltuiești mult“, obișnuia el să spună.

Convoiul pătrunse în suburbiile Vienei pe un viscol cumplit. Trecătorii, deprinși cu mărețele cortegii ale potentatilor veniți la Congres, se uitau totuși cu mirare la acest lanț de trăsură și furgoane, care goneau în trap întins în inima orașului, făcând un zgomot infernal.

Aproape de ora vecerniei, echipajul lui Richard opri în dreptul intrării palatului Szentgyörgyi de pe Herren Gasse, în care locuiau fiul și nora sa.

Palatul strălucea ca o torță aprinsă. Se făceau ultimele pregătiri pentru balul oferit de Mr. Robert Sunderland și de soția sa iluștrilor oaspeți la Congres. Patru sute de invitați trebuiau să participe în frunte cu țarul Alexandru, cu regele Prusiei și cu toți capii delegațiilor străine. Întreg corpul diplomatic acreditat la Viena și cele mai proeminente figuri ale aristocrației austriece aveau să constituie figurația.

Robert se afla în apartamentul Sandrei când i se anunță sosirea părintelui său. Bucuros, plecă aproape în fugă să-l întâmpine. Nu se mai văzuseră de mai bine de cinci ani. Se îmbrățișară așa cum se cuvine într-o familie strâns unită. Apoi Richard făcu un pas înapoi, ca să-și vadă mai bine feciorul.

— Lasă-mă să te privesc, Robert, zise el măsurându-l din cap până în picioare. Mai să nu te recunosc. Te-ai maturizat. Ai devenit un bărbat în toată legea.

În realitate, Richard era dezamăgit. Frumosul lui fiu, diplomatul familiei, se îngrășase, se rotunjise ca o focă. Trăsăturile fine de altădată se înecaseră în osânză. Obrajii erau plini și trandafirii ca fesele unui prunc. Pântecul, bombat ca o cupolă, era prins în mătasea înflorată a unei jileci brodate cu flori. Fracul albastru îi cădea turnat. Dar cu toată măiestria sa, Wurst, croitorul Curtii, nu reușise a-i masca diformitatea.

„Nu mă mir că îl înșeală nevasta, își zise Richard.”

Robert, care își dădea seama de groteasca sa înfățișare, se uita în ochii tatălui său, încercând să-i citească impresiile. Ceea ce desluși nu-i fu pe plac. Fruntea i se întunecă, ochii i se umeziră.

— Tată! sunt atât de nenorocit! Destăinuirea aceasta spontană, cuvântul „tată” pe care Robert îl folosea foarte rar, impresionează pe Richard. Nu știu ce se întâmplă cu mine, continuă Robert patetic. Mă umflu ca un cimpoi. Țin regim, umblu mult pe jos. Degeaba. Medicii nu știu ce să-mi spună. Am luat tot soiul de medicamente, fără să simt vreo ușurare. Am apelat și la șarlatani și la babe. Uite-mă în ce hal am ajuns, zise Robert jalnic, îndepărtându-și de corp brațele grase și rotindu-se pe loc, într-o ridicolă expoziție.

Richard avu impresia că asista la evoluțiile unui elefant dresat, pe arena unui circ.

— Dragul meu, nu-ți face sânge rău, încercă el să-l consoleze. S-au mai văzut oameni grași care au condus destinele lumii. Gândește-te la regentul Angliei, la actualul suveran al Franței. Sunt și mai... Împliniți la corp decât tine.

— Lasă formulele diplomatice, tată. Recunoaște adevărul. Sunt diform. M-am buhăit. Umblu cu greutate. Gâfâi, dacă urc câteva trepte. Pentru mine viața e un chin. Și sunt încă tânăr. Nu am decât treizeci de ani...

Robert își împreună tragic mâinile albe, cu degetele umflate ca niște pernțe de ace.

— Sandra nu mă mai iubeste. Când se uită la mine, citesc în ochii ei dezgust și uneori milă. Și mila nu pot să o suport. Nu pot, nu pot! Robert se lăsă să cadă pe un scaun care părai gata să se rupă. Sunt tare nefericit, tată. Sandra mă înșeală. După colonelul Cernicev, despre care ți-am scris, a fost amanta mai multor indivizi. Se spune că l-ar fi primit și pe țar în alcovul ei.

Richard surâse cu indulgență.

— E ridicol să pui la inimă toate fleacurile.

— Fleacuri? E un fleac să fii dezonorat de propria ta soție?

— Robert, sunt un om al secolului XVIII. Al celei mai frumoase epoci pe care a cunoscut-o vreodată omenirea. Pe vremea mea, fidelitatea conjugală nu era la preț. Dimpotrivă. Stârnea râsul. Un om de lume își trăia viața amoroasă în afara casei sale. În secolul XVIII, aventurile extraconjugale ale soției tale ar fi stârnit cel mult un zâmbet de simpatie. Vorbele acestea de consolare nu domoliră durerea sufletească a lui Robert. Richard îl privi critic. Ascultă, Robert! Aș vrea să-ți pun o întrebare. De ce nu-i plătești Sandrei cu aceeași monedă? Cumpără, Robert! Cumpără pe cele mai frumoase femei. Cred că nici prințesa Bagration nu ți-ar rezista.

Robert nu răspunde. Rămăsese cu privirile ațintite în gol. Părea o broască imensă, încremenită la marginea unui lac.

— Femeii! exclamă Robert cu durere. Muncesc cât șapte, ca să-mi uit nefericirea conjugală. Dacă n-ai fi fost dumneata, de mult aș fi divorțat de Sandra.

— Bine că nu te-ai pripit deschizând o acțiune de divorț. Ne-ar fi complicat situația. Gândește-te la fabrica de armament. Păstrarea ei în sânul casei noastre merită un sacrificiu.

Richard se așază picior peste picior într-un fotoliu Empire, cu brațe alcătuite din sfincși înaripați.

— Dacă as fi în locul tău, Robert, aș adopta altă politică. As lăsa-o pe Sandra în pace, iar eu mi-aș crea o lume aparte, populată cu cele mai scumpe hetaire ale Vienei. As proceda fațiș. Ca s-o fac geloasă pe Sandra.

— N-o cunosti îndeajuns, tată. Nu numai că n-aș face-o geloasă, dar s-ar socoti eliberată de ultimele ei obligațiuni și s-ar dezlănțui ca o bacantă, dăruindu-se și lacheilor. Nu-ți închipui cât e de murdară sufletește. Abia acum înțeleg pe vechii cartaginezi care interziceau femeilor și porcilor intrarea în sanctuare. Credincioșii dornici să pătrundă în templul lui Esculap, trebuiau să se ferească trei zile de a atinge trupul necurat al unei femei. Locul Sandrei ar fi fost printre preotesele zeiței Astarté, care se dăruiau fără deosebire, tuturor vizitatorilor templului.

Richard râse.

— Vezi, tot ți-au prins bine la ceva studiile la Oxford. În ele îți găsești consolarea, așa precum alții o găsesc în *Biblie*.

— Tată, îți bați joc de mine.

— Departe de mine, dragul meu. Încerc să te călesc. În sfârșit, despre această chestiune vom mai discuta. Acum trebuie să te schimbi. Vor sosi oaspeții.

— Ai dreptate, spuse Robert uitându-se la ceasul incastrat într-un car antic tras de lei și condus de zeul Amor și de o bacantă.

Piesa aceasta îl făcu pe Richard să zâmbească, prin semnificația ei. Robert se ridică suspinând de pe scaun.

— Sper să vii și dumneata la bal.

— Sunt foarte obosit. Poate că am să cobor totuși pentru Talleyrand. Dar nu. Mai bine roagă-l să urce până la mine. E mai înțelept să nu spui încă nimănui că am sosit la Viena. Vreau să-mi pregătesc intrarea în scenă.

— Cum dorești, tată.

— Și te mai rog ceva. Trimite-mi-l pe Jules Lafont. Am și cu el unele lucruri de pus la punct.

După plecarea fiului său, Richard îmbracă un halat de interior. Prefera câteva ore de odihnă, unui bal monoton și stereotip. Un lacheu îl anunță pe Jules Lafont.

— Să intre, zise Richard, așezându-se în preajma căminului în care ardea un foc mare.

Lafont îl salută până la pământ. Richard îi zâmbi prietenos.

— Ți-am ascultat sugestia și am venit la Viena, deși mă rețineau la Londra treburi importante, zise el.

— Ați făcut foarte bine, *Monsieur*. Prezența dumneavoastră era necesară. Cabinetul austriac este pe punctul de a acorda privilegii speciale casei Rotschild, în problemele de transfer. Contele Ungarte, ministrul de Finanțe, e asaltat de lordul Castlereagh, șeful delegației britanice, care — potrivit instrucțiunilor primite de la Londra — vrea să impună pe acești Rotschilzi, acordându-le în exclusivitate oficiul de intermediari în subsidiile și împrumuturile acordate de Marea Britanie Austriei. Tot acești bancheri au participat activ la transferarea celor cincisprezece milioane de taleri vărsați de Anglia, Rusiei și Prusiei, sub formă de subsidii de război. Temerari, și-au extins sfera de activitate și în alte zone. După cum știți și dumneavoastră, în mai 1814 Franța s-a angajat să plătească puterilor coalizate douăzeci și cinci de milioane franci, dintre care opt milioane șase sute de mii Austriei, cu titlul de

indemnitate pentru contribuțiuni nepercepute. Guvernul francez a cedat „bonuri regale” reprezentând această sumă, pe care Rotschild le-a realizat la Paris. Alte nouă milioane de franci, vărsați de Belgia aliaților, au trecut de asemenea prin mâna Rotschildzilor, care s-au ales cu substanțiale comisioane. Reușita acestora nu trebuie să vă mire. Cadourile făcute de ei sub diferite forme unor personaje politice de prim plan din Anglia, Franța, Austria și Prusia n-au fost zadarnice. Până și regelui Ludovic al XVIII-lea i-au acordat sub titlul de „împrumut” două sute de mii de franci, astfel ca acesta să se poată prezenta cu pompă regală în fața noilor săi supuși. Comisarul general Herries, prințul Dalberg, von Gentz și mulți alți corifei politici, primesc subsidii tainice. Vă țin la dispoziție lista lor completă.

Richard își mângâie gânditor bărbia.

— Incontestabil, ascensiunea acestei case nu mă lasă indiferent. Însă atât timp cât nu se amestecă în domeniul industriei de armament, nu găsesc necesar să declanșez față de ostilitățile. Vom lupta poate pe căi subterane. Fiul meu Robert a reușit, cred, să se impună la Viena!

— Banca Sunderland se bucură aci de o reputație frumoasă. Totuși, n-am reușit să obținem decât puține operațiuni de transfer. Am lucrat în special cu propriile noastre capitaluri.

— Voi studia și această problemă, zise Richard. Voi lua legătura cu cancelarul Metternich și contele Ungarte. Împrumuturile pe care le-am acordat Austriei impun să fim preferați altor bănci. Chiar în seara aceasta voi sta de vorbă și cu Talleyrand.

— Foarte bine, *Monsieur*. În momentul acesta Viena dansează. Dansează însă pe un butoi de pulbere. Aliații de ieri sunt pe punctul de a se înșfăca de beregată. Anglia și Austria se tem că Rusia va lua

locul Franței Imperiale. Pe ruinele colosului napoleonian se ridică amenințător, colosul rusesc. În seara aceasta, dacă veți sta de vorbă cu prințul de Talleyrand să cereți informații asupra tratatului din 3 ianuarie.

— Tratatul din 3 ianuarie?

— O convenție strict secretă între Franța, Anglia și Austria, împotriva Rusiei, și eventual a Prusiei. Pentru moment, nu vă pot furniza mai multe amănunte. În câteva zile, voi primi însă textul integral al tratatului. În prezent acesta nu e cunoscut decât de prințul de Talleyrand, de lordul Castlereagh, de cancelarul Metternich și de capii statelor respective. Țarul Alexandru și regele Friederich-Wilhelm habar n-au de existența lui.

Richard se uită cu atenție la șeful serviciului său de informații. Îmbătrânise și Lafont. Părul îi albise, două șanțuri îi brăzdau obrazul. Alura sa era însă tot atât de tinerească, energia sa tot atât de vie.

— Bravo, Lafont. Pot să aflu cum ai ajuns în posesia acestor informații?

Jules Lafont zâmbi în colțul gurii.

— Foarte simplu, *Monsieur*. Aci, la Viena, funcționează un excepțional serviciu de poliție secretă, dirijat de Franz Hagen, gentilom cu o vastă cultură, dar de un machiavelism drăcesc. Sub ordinele lui operează un birou al controlului străinilor, un serviciu de cenzură, și un cabinet negru, prin care trece în taină toată corespondența, începând cu cea oficială și terminând cu cea particulară. Nici scrisorile familiei imperiale nu scapă de ochiul vigilant al oamenilor lui Hagen. Agenții lui intră cu chei potrivite în apartamentele diplomaților străini, scotocesc prin coșurile cu hârtii, prin cenușa căminelor, vânând orice petec de hârtie susceptibil a le furniza informații politice. Agenții sunt de două categorii: Profesioniști și oameni de încredere,

Vertraute, recrutați din rândul înaltei burghezii și al aristocrației. Cercurile diplomatice sunt împănate cu tot felul de personaje, poeți, scriitori, ofițeri, ziariști, prinți, clerici.

Richard asculta cu interes.

— Poți să-mi dai câteva nume, Lafont?

— Cum să nu. Vă citez unele mai cunoscute. Poetul Cardoni, scriitorul Hebenstreit, Bartsch, editorul lui *Wiener Zeitung*, Saint-Marsan, ministrul Sardiniei, prințul Dalberg, din delegația franceză, locotenentul Klaus, prințesa Catherina Bagration, celebrele curtezane Walters și Morel și mulți alții. Și prințul de Talleyrand are serviciul de informații propriu. Printre agenții săi se numără contele Sickingen șambelanul împăratului Franz al II-lea, maiorul Martens, ofițer prusian, von Gentz, secretarul Congresului...

— Ești sigur de von Gentz? Întrebă Richard din ce în ce mai uluit.

— Absolut sigur, *Monsieur*. Posed documente. Mulți agenți joacă un rol dublu, sau chiar triplu. Sunt agenții lui Hagen, ai Rusiei, și ai unei terțe puteri. Perret, secretarul personal al prințului de Talleyrand mi-a furnizat informația asupra tratatului secret de care v-am vorbit. Trebuie să știți, *Monsieur*, că în momentul de față Viena colcăie de agenți secreți, de spioni și de agenți provocatori. Întreg personalul de serviciu afectat pe lângă persoana dumneavoastră este alcătuit din agenți ai mei. Au misiunea să vă ferească de vizitele nedorite ale agenților altor firme sau puteri străine. V-aș ruga să nu le arătați că știți acest lucru.

— Poți să fii sigur, că îmi voi ține gura.

Richard reținu la cină pe Lafont, care îi istorisi puzderie de întâmplări hazlii, triste sau tragice, din viața acestor oameni care trăiesc pe multe de cuțit.

— Spionajul e o meserie grea, *Monsieur*. Uneori cere o masivă doză de eroism. Un singur lucru e relativ ușor: delacionismul. Relativ ușor zic, fiindcă cere totuși un efort. Încărcarea conștiinței...

Aproape de miezul nopții, secretarul de serviciu anunță pe prințul de Talleyrand. Fără să mai aștepte intrarea diplomatului, Jules Lafont se topi ca prin farmec.

Înainte de a dispărea, șoptise patronului său:

— Nu uitați! Tratatul din 3 ianuarie!

Talleyrand intră măreț, în uniformă lui brodată cu fir. Își târa fără efort aparent piciorul.

— Marchize, am răspuns cu plăcere invitației dumneavoastră, se adresa el lui Richard, care-l primi cu brațele deschise.

Un lacheu le servi pe o măsuță două pahare de cristal și câteva sticle cu băuturi tari, apoi se eclipsă lăsându-i singuri.

— Ce să vă ofer? întrebă Richard. Madeira, Oporto, Benedictină?

— Aș prefera un whisky. Mi-ar da iluzia că mă aflu iarăși printre prieteni, în America.

Richard îi turnă whisky-ul.

— Sec?

— Întotdeauna îl beau sec.

Talleyrand degustă băutura aprigă la limbă.

— Excelent.

— Ați rostit, principe, câteva cuvinte care mi-au rămas la inimă. „Mi-ar da iluzia că mă aflu printre prieteni, în America!” Aci, la Viena, nu vă simțiți între prieteni?

Diplomatul surâse.

— În primele zile ale Congresului eram înconjurat de o atmosferă mai mult decât ostilă. De atunci condițiile s-au schimbat. În ultimele săptămâni am reușit să-mi fac oarecari prieteni.

— Sinceri?

— De sinceritatea lor nu garantez, decât în limita în care identitatea de interese îi face să vadă lucrurile așa cum le văd eu.

— Vă referiți desigur la delegații Angliei și ai Austriei, rosti Richard.

— Mda!... Într-o oarecare măsură.

Talleyrand își golî paharul pe care Richard i-l umplu din nou.

— Toată lumea e uimită de succesele dumneavoastră. Europa vă urmărește cu încordare activitatea. Se știe că pacea sau războiul stau în mâna dumneavoastră.

Talleyrand privi în lumină lichidul auriu.

— N-aș putea să afirm că succesele mele au exercitat o înrâurire atât de puternică asupra destinelor politice ale lumii. Adevărul este că la această conferință Franța a avut de întâmpinat condiții vitrege. Spiritul de coaliție supraviețuise păcii de la Paris. Aliații prezentau un front comun, paralizând eforturile noastre de redresare. Dacă proiectele aliaților ar fi fost îndeplinite integral, țara mea ar fi rămas izolată, cel puțin un secol. Am făcut imposibilul spre a le dejuca planurile. Am sporit animozitatea puterilor mici, față de marile puteri care voiau să hotărască totul în comitet restrâns, și am sfărâmat blocul celor patru mari puteri. Am ridicat Anglia și Austria, împotriva Prusiei și Rusiei. Într-un sens pot să mă laud că am distrus coaliția. Azi Franța nu mai este singură.

— Nu numai că nu este singură, continuă Richard dar ați reușit să o includeți într-un sistem de alianțe, pe care alți diplomați nu le-ar fi putut realiza nici după cincizeci de ani de tratative.

Talleyrand încreți sprâncenele. Gazda îi citase fraza pe care el însuși o folosisese în raportul înaintat regelui Ludovic al XVIII-lea, după încheierea tratatului din 3 ianuarie. Știa Richard Sunderland ceva în legătură cu acest tratat?

— N-ar fi imposibil să realizez un asemenea sistem de alianțe, rosti Talleyrand cu prudență. În prezent e prematur să vorbim de așa ceva.

— Acordați o importanță atât de minimă tratatului din 3 ianuarie?

Diplomatul tresări. Vorbele amfitronului sunaseră ca un clopot de alarmă.

— La ce tratat vă referiți? întrebă el mai mult ca să câștige timp.

Richard răsé.

— Nu mi se poate ascunde nimic, principe. Ceea ce știu în legătură cu acest tratat, nu provine din zvon public. Sursele mele de informații sunt, ca de obicei, de primă mână.

Talleyrand tuși, dregându-și glasul.

— A făcut vreo aluzie lordul Castlereagh? Sau cancelarul Metternich?

— Îngăduiți-mi principe, să păstrez discreție asupra acestor chestiuni.

Diplomatul francez suspină ușor, apoi rosti cu amabilitate.

— În fața dumneavoastră, nu-mi rămâne decât să capitulez. E adevărat că s-a semnat o asemenea convenție între Franța, Anglia și Austria, cu următoarea titulatură: „Tratat secret de alianță defensivă, încheiat la 3 ianuarie 1815 la Viena, între Austria, Marea Britanie și Franța, împotriva Rusiei și Prusiei“. Aveam de gând să vă vorbesc despre el. Față de dumneavoastră n-am avut niciodată secrete.

— În privința asta, principe, aș fi ingrat dacă m-aș plânge. Presupun că ați încheiat tratatul pentru a răspunde pretențiilor Rusiei, care intenționează să anexeze Polonia, și Prusiei care tinde să-și rotunjească fruntariile, înghițind Saxonia.

— Exact. Dacă în ceea ce privește Polonia, care e mai departe de noi, am putea face oarecari concesii Rusiei, sunt intransigent în privința Saxoniei. Franța

trebuie să împiedice crearea unei Germanii mari, care să constituie o amenințare permanentă. În expunerea de motive a tratatului din 3 ianuarie se spune că cele trei puteri sunt nevoite, în interesul securității și independenței lor, să aibă grijă, în urma unor *pretenții recent manifestate*, a-și asigura mijloacele pentru respingerea oricărei *agresiuni* la care ar fi expuse posesiunile lor. În consecință, cele trei puteri își iau obligația ca în cazul unui atac împotriva uneia dintre ele, celelalte să-i vină imediat în ajutor, cu toate mijloacele de care dispun. În articolul 3, se precizează că fiecare putere va furniza câte o sută cincizeci de mii de oameni dintre care o sută douăzeci de mii de infanteriști, treizeci de mii de cavaleriști și un număr corespunzător de unități de artilerie. Cu o rezervă: Dacă Marea Britanie nu va putea pune la dispoziția aliaților efectivele complete, va plăti câte douăzeci de livre sterline, pentru fiecare soldat în minus.

— Am înțeles. Franța și Austria pun la bătaie carnea de tun, iar Marea Britanie banii. O clauză la care mă așteptam. Țarul bănuiește ceva?

— Cum și-ar putea închipui că aliații de ieri sunt azi gata să-l lovească?

— Ciudat chip de a-și arăta recunoștința față de învingătorul lui Napoleon!

Talleyrand făcu un gest larg.

— *C'est la politique*, scumpul meu marchiz! Bineînțeles, informația o puteți folosi în manevrele dumnevoastră de bursă.

— Alianța noastră comună, sper.

— Desigur. Alianța noastră, marchize, este de nezdruccinat.

De la etajul de jos parveneau în surdina acordurile săltărețe ale unui vals vienez.

— Congresul dansează! rosti Talleyrand, repetând fericita formulă lansată de prințul de Ligne.

Richard mișcă Iornionul în ritmul cântecului, dirijând de la depărtare valsul.

— Pregătim Europei o pace care va dura cel puțin cincizeci de ani, spuse Talleyrand cu voie bună. Prin încheierea tratatului, am realizat un echilibru politic, merit să asigure o eră de liniște și prosperitate, adăugă el cu emfază. Omenirea are nevoie de pace, spre a-și vindeca rănile. Perspectivile acestea sunt îmbucurătoare...

Richard clătina din cap fără a manifesta un entuziasm excesiv.

— În ceea ce mă privește, principe, n-aș putea să spun că perspectivele acestea sunt de natură să-mi stăorcă lacrimi de bucurie...

— De ce? Nu îndrăgiți pacea? întrebă Talleyrand, cu falsă ingenuitate.

Știa unde voia Richard să ajungă. Acesta își muie buzele în paharul de whisky apoi zise:

— Nu trebuie să uitați că sunt fabricant de arme.

Talleyrand îl liniști cu o mișcare a mâinii sale albe și fine, de înalt cleric.

— Atâta timp cât vor exista războaie coloniale, nu vă faceți griji. Priviți ce se întâmplă în India. Numai în această parte a lumii Anglia va avea nevoie de puști și de tunuri, care să acopere producția uzinelor dumnevoastră pe zece ani.

— Nu e chiar așa, principe. Și în industria de armament e concurență mare.

— Când am vorbit de colonii, nu m-am referit numai la India, spuse Talleyrand. Puteam tot atât de bine să vorbesc și despre coloniile spaniole din America de Sud. După câte sunt informat, luptele lor de independență v-au pricinuit pagube. Talleyrand surâse fin. De ce nu am pregăti un sistem de alianțe ofensive îndreptate împotriva tendințelor revoluționare din lumea întreagă? Spre a le zdrobi, va trebui să folosim forța armată. În felul acesta,

dumneavoastră veți găsi un deuseu pentru produsele industriale, iar noi vom promova politica intervenționismului contrarevoluționar.

— O sfântă alianță care să lupte pentru păstrarea vechilor tradiții și privilegii.

— Exact. O sfântă alianță. Expresia este bine aleasă. Cu îngăduința dumneavoastră, o voi folosi.

— Vă rog, vă cedez paternitatea. Dacă veți reuși să realizați o asemenea alianță, v-aș sprijini la rândul meu, cu subsidii substanțiale.

— Marchize, am să vorbesc și cancelarului Metternich despre formula dumneavoastră. N-ar fi exclus să o îmbrățișeze. Cred că țarul Alexandru își va da adeziunea. Prusia îi va urma automat exemplul. Fac rezerve în privința Angliei. Imperiul Britanic care îngenunche India, se erijează în gardianul principiilor democratice.

— Duplicitatea diplomației britanice a atins desăvârșirea.

Talleyrand se ridică de pe canapea.

— S-a făcut târziu. Trebuie să mă retrag. Măine mă așteaptă o zi grea. Mai rămâneți la Viena?

— Totul e în funcție de anumite chestiuni care cer a fi neîntârziat rezolvate.

— V-aș sugera să vă prelungiți șederea. Poate să avem nevoie de dumneavoastră. N-ar fi imposibil ca ideea Sfintei Alianțe să capete curând ființă. Sprijinul dumneavoastră financiar mi-ar fi de mare folos.

— Colaborarea noastră principe, se va extinde, sper, și în acest domeniu...

În noaptea aceea Richard se culcă foarte încântat de sine. Abia la câteva ore după sosirea la Viena lansase ideea creării unui sistem politic internațional care să-i servească interesele.

Richard se afla de câteva zile în capitala Austriei. Cu spiritul său de apărare, reușise să se integreze în

malströmul metropolii. În acest scurt timp, avusese o serie de întrevederi cu șefii delegațiilor străine la Congres. Cancelarul Metternich îi rezervase o primire măgulitoare. Împrumuturile acordate de Richard Austriei îi deschisese larg porțile palatului imperial. Franz al II-lea îi acordase o audiență și îl cinstise cu cel mai înalt ordin civil al țării. Metternich oferise lui Robert Sunderland naturalizarea austriacă, pe care acesta o acceptase, potrivit poveței tatălui său, care voia să aibă un pion puternic în capitala Imperiului.

Tot la Viena hotărî Richard să convoace o conferință a tuturor conducătorilor de întreprinderi din cadrul casei Sunderland. De multă vreme avea această intenție. Războaiele endemice îl împiedicaseră până atunci să-și pună planul în aplicare. Fixă data conferinței la 15 mai.

Și în viața mondenă a Vienei Richard își făcu o intrare spectaculoasă. Reprezentanții înaltei nobilimi se întreceau să-l aibă oaspete. Într-o noapte, după ce participase la un bal oferit de prințul Lichtenstein, Jules Lafont i se anunță, solicitând să fie primit de îndată, în ciuda orei târzii. Richard își consultă mirat ceasul. Trecuse de ora trei.

— Să intre, porunci el servitorului.

Lafont intră grăbit. Se străduia să-și păstreze calmul.

— Napoleon a fugit din insula Elba, *Monsieur*, și în momentul de față se îndreaptă spre Franța.

— Ce spui?

— Știrea e sigură. Acum câteva minute am primit-o de la Genova.

În vreme ce își îmbrăca halatul, Richard fluieră a pagubă.

— Omul acesta nu se astâmpără. Un lucru e sigur. Vom avea iarăși război. La Viena s-a aflat ceva?

— Până în prezent, nu.

— Măine, îndată după deschiderea bursei, vindeți rente de Stat austriece. Acoperit. Să nu stârniți panică. Îndată ce se va auzi de fuga lui Napoleon, rentele vor înregistra scăderi catastrofale. Sper că Challais va lua aceleași măsuri. Lafont, izolează-ți mesagerul, fă-i ce știi, să nu scape o vorbă, să nu se afle nimic la Viena înainte de deschiderea bursei. Omul dumitale are, cred un mare avans asupra curierilor statului?

— Un avans de cel puțin douăzeci și patru de ore. Cea mai mare parte din drum a fost parcurs de porumbei călători.

— Perfect. Acum lasă-mă să mă culc. Cad de oboseală. Măine vreau să am capul limpede.

Jules Lafont spusese adevărul. Abia după douăzeci și opt de ore aflară vienezii marea veste. Era într-o dimineață cețoasă de martie. Prințul de Talleyrand se pregătea să coboare din pat. Nepoata sa, *Madame* de Périgord îi vorbea despre repetiția unei piese în care trebuia să joace un rol. Un curier aduse un mesaj de la Metternich. Talleyrand rugă pe *Madame* de Périgord să-l citească.

De la primele rânduri contesa exclamă consternată:

— Bonaparte a fugit din insula Elba! Unchiule, ce facem cu repetiția?

— Va avea loc, *Madame*, răspunse prințul fără să se tulbure. Își sună valetii, apoi trecu să-și facă toaleta.

Cancelarul Metternich fusese trezit din somn de un curier special, cu un plic din partea consulului austriac din Genova. Textul era laconic.

„Comisarul englez Campbell a sosit în port, spre a se informa dacă Napoleon nu a fost văzut pe litoral. Cu o zi înainte, împăratul a dispărut de pe insula

Elba. La răspunsul nostru negativ, fregata britanică a ieșit fără întârziere în larg."

Copleșit de emoție, cancelarul se îmbracă la repezeală și la orele opt de dimineață, se prezintă la Hofburg. Împăratul Franz îl primi de îndată. După ce citi mesajul, rosti calm:

— Napoleon aleargă iarăși după aventuri. Duceți-vă degrabă la țară și la regele Prusiei. Spuneți-le din partea mea că sunt gata să ordon mobilizarea generală a armatei. Sunt încredințat că acești suverani vor lua aceleași măsuri.

La opt și un sfert cancelarul Metternich se prezintă la împăratul Alexandru, care își dădu imediat acordul. La opt și jumătate făcu același demers pe lângă regele Friederich-Wilhelm, care îi făcu o declarație asemănătoare. La ora nouă cancelarul chemă pe feldmareșalul prinț Schwarzenberg, spre a transmite ordinele împăratului Franz. La zece, convocă la cancelariat pe miniștrii celor patru puteri. Câteva minute mai târziu, ofițerii de legătură porniră în galop spre unitățile militare respective, spre a le comunica înaltul ordin. În mai puțin de oră, războiul fusese hotărât...

Împărăteasa Maria-Luisa, care se îndrăgostise de un ofițer austriac, contele Neipperg, declară tatălui ei, împăratul Franz, că nu înțelegea să se întoarcă la soțul ei, și că se pune sub protecția aliaților.

Unii delegați la Congres, afectau o încredere desăvârșită. Pozzo di Borgo, afirma sentențios:

— Dacă Bonaparte va îndrăzni să pună piciorul pe pământul Franței, va fi spânzurat de primul copac.

Țarul Alexandru era și mai categoric:

— Nu poate exista pace între noi și Napoleon! După ce-l vom doborî, vom aviza asupra regimului politic al Franței.

Diplomatul prusac Wilhelm von Humboldt expunea mai exact starea de spirit care domnea la Viena:

— Toată lumea e îngrijorată. Se așteaptă la un război lung și greu. Și curajul celor mai mulți, nu e la înălțimea evenimentelor.

În fața primejdiei comune, delegații celor opt puteri la Congres semnară la 13 martie o declarație oficială prin care calificau acțiunea întreprinsă de Napoleon drept un atentat împotriva ordinii sociale existente.

— Iată o sentință de moarte civilă, spunea Talleyrand, nu o declarație de război.

Humboldt dăduse o interpretare umoristică declarației comune:

— Aceasta e singura afacere mai de Doamne-ajută a Congresului.

Între timp, Napoleon debarcase la Golfe Juan. Trupele trimise spre a-l aresta, îl întâmpinară cu ovații. Înaintarea împăratului spre Paris căpătase proporțiile unui marș triumfal. Regele Ludovic al XVIII-lea, abia înscăunat pe tronul strămoșilor, fugi la Gand. Mareșalul Ney, care îi făgăduise că va pune mâna pe uzurpator și-l va închide într-o cușcă de fier, trecu sub stindardul lui Napoleon. Pilda sa fu urmată de numeroși comandanți de trupe.

În vreme ce Napoleon își continua drumul spre Paris, la Viena Congresul își continua lucrările, într-o atmosferă de nervozitate și surescitare crescândă.

Balurile și recepțiile nu fuseseră suspendate. Delegații străini și înalta aristocrație austriacă făceau paradă de un calm, pe care în realitate nu-l împărtășeau. Napoleon intrase de două ori în Viena, în fruntea armatelor sale. O nouă invazie nu era exclusă. Omul acesta părea înzestrat cu puteri diabolice...

Numai Richard Sunderland urmărea cu plăcere mersul evenimentelor. Războiul amenința să incendieze iarăși Europa. Armamentul său va avea din nou căutare. Prezicerea lui Talleyrand — că pacea va dura un secol — nu se împlinise, datorită lui Napoleon care voia să facă *tabula rasa* din hotărârile Congresului de la Viena. Richard privea aproape cu simpatie pe acest om prodigios, care indirect îi servea atât de bine interesele. Singurul gest pe care nu-l ierta imperialului stăpân al Franței, era sprijinul material pe care acesta îi dăduse lui Dupont de Nemours, pentru a crea o mare uzină de armament în Statele Unite. Pentru moment, concurența lui Dupont de Nemours nu era de temut. Dar nu se știa ce-i va rezerva viitorul.

La începutul lui aprilie, ministrul de finanțe al Austriei solicită un nou împrumut casei Sunderland. Richard autoriză pe fiul său Robert să semneze personal documentele respective, spre a-l introduce în grațiile guvernului.

Norii adunați pe cerul Europei aveau o influență directă și asupra Congresului. Ședințele deveneau tot mai furtunoase. Delegații se priveau cu suspiciune, raporturile dintre ei se înveninau, discuțiile luau un caracter tot mai violent. Talleyrand ajunsese să discute cu pistolul în mână. Între țarul Alexandru și Metternich izbucnise un conflict care amenința să aibă consecințe grave. Împăratul mersese până acolo încât declarase că va trimite martori cancelarului austriac. Ministrul plenipotențiar austriac Humboldt se bătuse în duel cu compatriotul său, generalul prusac von Bayen. Observatorii făceau pronosticuri, afirmând că în curând aliații se vor încălăra între ei.

În această atmosferă tulbure căzu ca o bombă o veste care puse întreg Congresul în fierbere.

Napoleon găsisse la Tuileries, într-un sertar al biroului regelui-fugar, un exemplar al tratatului secret

încheiat la 3 ianuarie între Franța, Anglia și Austria. În speranța că va sfărâma coaliția adversarilor, trimise țarului o copie a convențiunii. Alexandru se învinetise de mânie. Îl indignase perfidia lui Castlereagh, a lui Metternich și a lui Talleyrand. Avu însă tăria să nu provoace o ruptură între el și cei trei parteneri. Își dădea seama că pericolul napoleonian prima orice alte răfuieli.

Manevra împăratului Franței dăduse greș. Dezvăluirea tratatului contribuia totuși la înrăutățirea relațiilor dintre Rusia și Austria. Când i se aduseră la cunoștință aceste complicații diplomatice, Richard se afla la un bal oferit în palatul Belvedere, de către prințul Lichtenstein. După ce bău câteva cupe de șampanie, angajă o partidă de pichet cu prințul Fernando de Castelfranco, membru al delegației papale la Congres. Castelfranco pierdea. Iritat de nepăsarea partenerului și de conversația pe care acesta o întreținea cu câțiva diplomați care asistau la joc, i se adresă cu ușoară nervozitate:

— Ar trebui să fiți mai atent. Norocul se poate întoarce împotriva dumnevoastră.

Richard îl privi cu indulgență.

— Principe, nu-mi purtați de grijă. Sunt invincibil. Aș câștiga, chiar dacă aș avea fantezia să joc cu ochii închiși.

Castelfranco replică înțepător:

— Dacă ați juca pe o miză mai mare, n-ați mai fi atât de sigur.

Richard zâmbi ciudat.

— Sunt gata să ridic miza.

— Chiar și la o mie de ducați?

— Chiar și la zece mii, ori la o sută de mii.

Chibitii rotunjiră ochii. Partida devenea interesantă. Prințul italian avu impresia că e luat în bătaie de joc. Pierduse până atunci două sute de ducați.

— Ați juca pe zece mii de ducați?

— Vă repet. Chiar și pe o sută de mii.

Castelfranco se înroși până în vârful urechilor. Îndârjit de calmul condescendent al lui Richard, declară aproape fără a fi cugetat.

— Atunci, vă propun o partidă pe o sută de mii.

Sperase că va fi refuzat. Dar Richard își dădu imediat consimțământul. La porunca prințului, un lacheu aduse o pereche de cărți noi. Zvonul asupra acestei partide tari se răpândise la iuteală. Curioșii prinseră să afleze din alte saloane. Prințul împărți cărțile. Fiindcă nici unul dintre parteneri nu avea asupra lui o sumă atât de mare, rămase stabilit ca socotelile să fie lichidate a doua zi de dimineată.

Richard Sunderland își examinează cărțile. Avea un careu de ași și o chintă de pică.

— 4, 14, 24 și cu 5, 15, 94 rosti el, etalând cărțile pe masă.

Prințul nu primise decât o terță. Verde la față, se uita la cărțile adversarului. Cercetarea lor rapidă nu făcu decât să-i confirme dezastrul. Următoarea donă desăvârși victoria lui Sunderland. În mai puțin de șapte minute, italianul pierdu o sută de mii de ducați. Deși era bogat, resimți greu lovitura. Nu-l durea atât pierderea, cât expresia de superioară compătimire de pe chipul adversarului.

— Dublăm miza? întrebă el întărâtat.

— Cu plăcere.

Fără alte comentarii, Richard împărți cărțile.

Partida aceasta fu mai lungă. Italianul o dispută aprig. Adversarul realizează iarăși o sută de puncte.

Prințul de Castelfranco vedea roșu. Calmul lui Richard Sunderland îl exaspera.

— Continuăm jocul? îl întrebă Richard.

Italianul îl privi cu ură.

— Vă convine să ridicăm miza la patru sute de mii de ducați?

— Cum doriți.

De data aceasta, Richard Sunderland totaliză în trei done punctele regulamentare. Castelfranco nu realizează decât douăzeci și cinci de puncte. Pierderile luau proporții. Patru sute de mii de ducați era o sumă colosală chiar și pentru un om cu averea sa. Dacă la acestea se adăugau și cele trei sute de mii care schimbaseră stăpânul în primele partide, bilanțul devenea amețitor.

— Rezistați la o nouă dublare a mizei? întrebă Richard.

În așteptarea răspunsului simți pentru întâia dată o ușoară emoție. Șapte sute de mii de ducați reprezenta ceva, chiar și pentru el. Va fi în stare Castelfranco să achite un milion patru sute de mii de ducați, în cazul că va pierde și această partidă?

Printul respira greu. Ochii i se injectaseră. Îl cuprinsese un tremur pe care nu izbutea să-l stăpânească. În jurul mesei se buluceau zeci de oameni. Emoția spectatorilor creștea vertiginos.

Robert Sunderland care dansase până atunci, spre a demonstra Sandrei că grăsimea nu-i îngreunase corpul, sosi în sala de joc, laolaltă cu un nou val de amatori de senzații tari, atrași de zvonul duelului angajat la masa de pichet.

Când află că tatăl său era eroul partidei, se opinti în primele rânduri. Castelfranco împărțea cărțile. Richard întârzie să le ia în mână. Ezitarea aceasta îl făcu pe print să exclame ofensat.

— Sunt deplin solvabil, marchize. Garantez miza cu castelul meu de la Roma și cu o colecție de bijuterii prețuită la opt sute de mii de ducați.

Richard ridică încet cărțile. Le desfăcu evantai. Nu avea în mână decât o terță. Prințul realizează în schimb treizeci și șase de puncte.

În dona următoare, pe coloana lui Richard, se înscriseseră 18 puncte, față de 70 totalizate de italian. În sală tensiunea ajunsese la culme. Richard simțea o fierbințeală ciudată inundându-i corpul.

Al treilea joc ridică simțitor temperatura privitorilor.

Richard primise aceeași carte ca în prima partidă, sărind deodată cele 101 puncte regulamentare. Livid, năucit de înversunarea cu care ghinionul se cramponase de cartea lui, prințul rosti sugrumat:

— Marchize, ați câștigat. Măine veți primi actele prin care vă cedez palatul Castelfranco. Sper că nu aveți nimic împotriva dacă îl evaluez la un milion și jumătate de ducați?

— Aprecierea dumneavoastră este lege pentru mine, rosti Richard înclinându-se.

Prințul se ridică de la masă, aruncând cărțile pe postavul verde. Își salută adversarul, apoi se depărtă prin mulțimea care îi făcu loc într-o tăcere adâncă, de înmormântare. Din sala de dans se auzea zvon de muzică.

În liniștea adâncă cineva exclamă teatral:

— Norocul lui Sunderland nu se dezmințe. Drumul vieții lui e presărat cu aur... și lacrimi.

Cuvintele acestea care voiau să fie o simplă butadă, făcură o mare impresie asupra lui Richard care surâse stingherit. Deodată avu senzația că sângele i se urcă vijelios în obraji. Tâmpilele îi zvâcniră dureros. Se clătină. Puse mâna pe masă, căutând un sprijin. O lovitură ca de ciocan îl izbi în creștet. Cu un geamăt se prăbuși, trăgând peste el masa mică de joc... Tumult. O femeie scăpă un țipăt isteric, ca și când ar fi mușcat-o un șarpe. Dominând

zgomotul de voci, bancherul Ansparg care nu-și pierduse cumpătul, rosti flegmatic.:

— După prințul de Ligne, se pare că și Richard Sunderland vrea să ofere Congresului spectacolul înmormântării sale...

Capitolul douăzeci și șapte

Profeția bancherului Ansperg nu se realizează. Două săptămâni se zbate Richard între viață și moarte. Spre uimirea medicilor, organismul său viguros izbuti în cele din urmă să înfrângă criza. Dar vindecarea nu era deplină. Jumătatea dreaptă a corpului rămase paralizată. Urmare firească a atacului de congestie cerebrală, care pe alți oameni cu constituție fizică mai debilă, i-ar fi și trecut în rândul odhniților într-un Domn.

Două luni rămase Richard ținut în pat.

În acest timp, evenimentele politice își urmaseră cursul. La nouă iunie se redactase actul final care încheia ședințele Congresului de la Viena. Câteva zile mai târziu, Wellington zdrobise pe Napoleon la Waterloo. Bătălia aceasta fusese ultima pâlpâire a strălucitei aventuri imperiale. Aliații se îndreptau în marș forțat spre Paris. În urma coloanelor armatei britanice victorioase, venea în pasul cailor echipajul regelui Ludovic al XVIII-lea care abia aștepta să-și reia tronul.

Richard habar n-avea de aceste evenimente. Potrivit strictelor prescripții ale medicilor care voiau

să-i evite emoțiile, nu i se adusesese la cunoștință nimic din transformările ce zguduiseră Europa în acel început de secol. Abia către mijlocul lunii iunie, când medicii socotiră pericolul înlăturat, fiul său Robert îi vorbi cu ocoluri și menajamente despre marile schimbări.

Prima întrebare a lui Richard fu în legătură cu proiectata conferință de la 15 mai, la care urmau să participe conducătorii întreprinderilor controlate de casa Sunderland-Beauclair.

Nu! Ședința nu se ținuse din cauza războiului. Spectaculoasa înfrângere a lui Napoleon și iminenta ocupare a Parisului, de către aliați vor permite a se fixa o nouă și apropiată dată a conferinței. În orice caz, șeful casei Sunderland nu era în situația de a o prezida. Starea sănătății sale nu-i permitea eforturi fizice sau intelectuale.

— Cu alte cuvinte, aveți de gând să mă scoateți în factor comun, se revoltă Richard. Nu renunț la luptă. Am de gând să mor pe baricadă.

Diplomatul familiei nu găsi argumente contrarii. Dar acolo unde el dădu greș, reușiră medicii.

— Dacă nu vă menajați, veți suferi un nou atac de congestie, cu sfârșit fatal. Da, da. Nu vă faceți iluzii. Organismul, *Herr* Sunderland, este ca și o mașină. Dacă îl forțați, se uzează înainte de vreme. Acest abuz l-ați săvârșit dumneavoastră. Nu e vorba de o definitivă retragere din viața publică. Aveți însă nevoie de un foarte lung repaus. Dacă nu veți respecta prescripțiile noastre, nu vă garantăm că veți trăi până la sfârșitul acestei luni. V-am vorbit cu toată sinceritatea. Rămâne ca dumneavoastră să decideți.

După plecarea medicilor Richard reflectă adânc. Nu și-ar fi închipuit că era atât de bolnav. În ultimii ani îl supăraseră de atâtea ori ametelele. Dar nu le dăduse importanță. Nu consultase pe nimeni, deoarece se socotise pe deplin sănătos.

Ridică, resemnăt din umeri. Nu te poți împotrivi soartei. Bine cel puțin că supraviețuiesc congestiei. Dacă ar fi murit, în urma lui ar fi rămas haosul. Niciodată nu se gândise să-și facă testamentul. Fusese încredințat că va atinge centenarul. Acum trebuia să mediteze serios asupra ultimelor dispozițiuni.

Din fericire, îl avea la îndemână pe avocatul Sanders, care-l însoțise la Viena. Într-una din zile, se închise cu acesta în apartamentul său. Lucrară împreună până noaptea târziu. Rezultatul discuțiilor fu cristalizat în două documente. Primul, care avea caracterul unui contract comercial, enumera întreprinderile bancare, industriale, miniere și de transport, încorporate în sânul casei Sunderland. Capitalul de două sute de milioane de dolari, investit în aceste firme era repartizat astfel: optzeci de milioane aparțineau lui Richard Sunderland-Beauclair. Restul se împărțea în mod egal fiilor săi. Fiica sa Georgina nu era menționată în contract. Ultimilor doi copii minori ai răposatului Adrien de Beaulieu li se rezervase suma de douăzeci de milioane de dolari, care urma să le fie înmănată fără dobândă, la majorat. Tot atunci vor fi și ei cooptați ca partași, cu drepturi egale. O clauză importantă interzicea participanților să scoată din afacere vreun ban, în afara beneficiilor anuale și a sumelor necesare pentru întreținerea familiilor respective. Richard Sunderland își păstra drepturile de șef al casei. Numai el lua hotărâri de la sine putere. De asemenea, avea facultatea să facă orice schimbări în personal — angajări sau concedieri — și să scoată din casă orice sumă de bani ar socoti necesar fără a cere cuiva autorizația. Soțiile fiilor săi, copiii acestora, sau eventualii lor tutori, nu aveau dreptul să cerceteze registrele de afaceri și nici corespondența comercială. Oricare dintre asociați ar aduce vreun prejudiciu casei, prin procese ori prin

orice alt mijloc, era obligat să achite în douăzeci și patru de ore, drept pedeapsă, un milion de dolari, care urma să fie vărsat în fondul comun. Cea mai importantă clauză a documentului prevedea zonele de influență rezervate fiecărui asociat. Richard Sunderland își păstra puterile discreționare asupra întregii case. Lui Henry Sunderland i se încredința administrarea firmelor din Statele Unite, lui Robert Sunderland firmele din Austria și Europa centrală, inclusiv Italia, lui Charles Sunderland întreprinderile din America de Sud și Indiile Occidentale, lui Francis-Andrew Sunderland, lord Eastleigh, firmele din Marea Britanie și lui Gerald Sunderland, duce de Lusignan-Valois, firmele din Franța și Spania. Până la majoratul acestuia, contele Amaury de Challais va dirija afacerile casei din ultimele două state. În ziua în care Raymond de Beaulieu va atinge majoratul, i se vor încredința firmele din Spania. În cazul morții, fără descendenți, a vreunuia din asociați, supraviețuitorii vor decide cui se va încredința zona rămasă fără stăpân.

Acest document secret, care urma să fie semnat de fiii lui Richard avea rostul să le acorde o inițiativă mai largă, și să, limiteze perturbările care s-ar produce eventual la moartea actualului șef al casei.

Al doilea act, pe care îl întocmi Richard, fu propriul lui testament. După moarte, lăsa moștenitorilor, în porțiuni egale, întreaga sa avere, mobilă și imobilă, evualuată la cinci milioane de dolari. Prețuirea aceasta, inferioară valorii reale a succesiunii, avea rostul să reducă taxele de moștenire, care s-ar fi ridicat altfel la cifre fabuloase. Capitalul investit în numeroasele firme înființate de casa Sunderland-Beauclair pe cele trei continente, făceau iluzoriu un control al fiscului. Testamentul menționa actul prin care Georgina de Beaulieu, născută Sunderland, renunța în numele ei personal și

al copiilor din afara căsătoriei cu Adrien de Beaulieu, la orice pretenții asupra succesiunii.

Acest document reînnoia dispoziția lui Richard Sunderland, de a se exclude din întreprindere orice descendență de sex feminin, cu excepția Cynthiei de Beaulieu, căreia i se recomanda a se căsători cu un descendent în linie bărbătească al capului familiei Sunderland-Beauclair.

O clauză draconică era înscrisă către sfârșitul testamentului. Oricare dintre urmași și-ar manifesta intenția de a se retrage din afacere, s-ar vedea automat redus la partea sa legitimă calculată numai asupra celor două milioane. Această cotă i se va plăti în bani lichizi. Acțiunile, imobilele, ori participările la diferite firme, nu vor fi înstrăinate sub nici o formă.

Într-o anexă secretă, se prevedea că principiul primogeniturii va fi respectat în privința administrării averii și în legăturile dintre frați. După moartea lui Richard Sunderland, fiul său Henry va moșteni titlul de marchiz și va fi șeful familiei. În cazul morții acestuia, și a descendenților săi în linie bărbătească, Robert Sunderland va deveni șeful familiei și așa mai departe.

În încheierea testamentului, Richard lăsa zece mii de dolari diferitelor instituții de binefacere din Statele Unite, suma aceasta urmând a fi distribuită potrivit indicațiilor unui comitet prezidat de Henry Sunderland și alcătuit din câteva personalități cunoscute pentru actele lor filantropice. Față de uriașa avere lăsată de Richard, suma aceasta era derizorie.

În sfârșit, nu uită nici pe colaboratorii săi apropiați. Legate importante primeau contele Amaury de Challais, Guy Wragby, avocatul John Sanders, Wilbur Morrison, Jules Lafont și Anthony Temple.

Secretarul Norman McKreely, care-l servise cu devotament o viață întreagă, nu primea nimic fiindcă avusese o dată nenorocul să-l indispuină.

Într-altă anexă a testamentului, Richard prevedea ca palatele și orice alte imobile, achiziționate de el în cursul vieții, vor fi folosite în indiviziune de succesorii săi și de descendenții lor. Aceștia vor fi liberi să cumpere pe viitor oricâte imobile vor găsi de cuviință, care să fie folosite în exclusivitate de membrii familiei respective. Colectiile de tablouri și obiecte de artă, adunate de el, vor avea aceeași soartă.

După redactarea acestor documente, Richard respiră liniștit. Și după moarte voința sa va dirija despotice relațiile dintre urmași. Îi legase atât de bine în chingile dispozițiilor testamentare, încât nici unul din ei nu va putea manifesta velleități de independență. Toate acestea aveau un singur scop. Consolidarea dinastiei Sunderland-Beauclair, care nu trebuia să-și piardă coeziunea prin mecanismul firesc al succesiunilor.

După plecarea avocatului, Richard se lăsă să cadă aproape fără suflu pe perne. Redactarea documentelor îl extenuase. Abia acum își dădu seama că medicii nu se înșelaseră când îi prescriseseră un îndelungat repaos. În nici un caz nu s-ar mai fi încumetat a prezida conferința directorilor.

Era un om sfârșit? Întrebarea aceasta îi prilejui un trist examen sufletesc. Paralizia îl țintuia în pat. Medicii afirmau că își va recâștiga treptat uzul brațului și al piciorului bolnav. Și vorbirea lui se resimțea. I se împleticea limba și se exprima cu greutate. Această neputință îl înnebunea.

Sfârșitul lui Abercrombie îi revenise în minte. Îl pedepsea Dumnezeu fiindcă își asuprise cumnatul? Fiindcă îl doborâse, când ar fi putut să-i dea o mână de ajutor?

Richard ridică dintr-un singur umăr.

— Prostii! bolborosi el înclădat. Dumnezeu are treburi mai importante.

Noaptele treceau cu enervantă încetineală. Ore întregi stătea cu ochii deschiși, privind în întuneric. Tot felul de gânduri îi treceau prin minte. Își recapitula viața, succesele, înfrângerile. Ophelia și Andreea îi populau visele. Ophelia, femeia care îi adusese bogăția, și Andreea, ființa care-i adusese dragostea.

Cât ar fi fost de fericit să o aibă pe Andreea în preajma lui. Poate că s-ar fi simțit stingherit să se înfățișeze înaintea ei în această stare de sărmană neputință. El, mândrul Richard Sunderland, marchiz de Beauclair, nu mai era decât o ruină. Gândul îl exaspera. Dar revoltele erau zadarnice.

După trei luni de zăcere în pat, medicii îi îngăduiră să stea într-un fotoliu. Acest progres îi făcu o bucurie copilărească.

Într-o zi, în vreme ce sora de caritate lipsea din cameră, încercă să se scoale din fotoliu. Sprijinindu-se de scaun, se ridică în picioare. Se menținu câteva secunde, apoi se prăbuși ca un copac retezat. Piciorul bolnav nu fusese în stare să-l susțină. În cădere, se lovi de o măsuță pe care o răsturnă cu tot ce se afla pe ea. Sora de caritate și servitorii îl așezară din nou în fotoliu. Richard se alese cu o vânătăie în frunte. După această tristă pățanie se cumiți. Nu-și mai încercă forțele. Nu abandonase lupta, dar se temea de repetarea unui insucces. I-ar fi zdrobit moralul.

Spre a-și omorî timpul și a-și izgoni gândurile negre, puse să i se citească romane. Literatura nu-l preocupase niciodată. Cunoștințele lui în acest domeniu erau neglijabile. Cărțile pe care le achiziționase erau alese doar pentru raritatea și scumpetea lor. Ore întregi secretarii îi citeau romane franțuzești și englezești, de mare succes. Richard le

asculta distrat ori atent, după dispoziție. Când întâlnea câte o carte cu subiect palpitant, se plasa în pielea unuia din personaje, trăindu-i aventurile.

Această ocupație îl făcu să mai uite de supărări.

O dată pe săptămână primea rapoarte sumare asupra mersului afacerilor casei sale. De comun acord cu Jules Lafont, Robert înlătura din dările de seamă tot ce i-ar fi putut indispuce tatăl. Situația era prezentată trandafirii, beneficiile se mentțineau la un nivel invariabil înalt, iar combinațiile de bursă erau vesnic încununate de succes.

La început, Richard nu bănuise că e victima unei mistificări. Plin de uimire, și într-o oarecare măsură de tristețe, își zicea că persoana sa încetase de a mai fi necesară. Copiii se descurcau și singuri.

Într-o zi îi căzu însă în mână un jurnal londonez, care relata cu lux de amănunte criza economică și mizeria din Anglia. Grevele din docurile Londrei și tulburările din regiunile industriale din vestul Angliei erau descrise pe larg. În acest chip află că uzinele Sunderland-Montorgueil din Cardiff erau paralizate de două săptămâni de o grevă care generase tulburări sângeroase. Și aceasta în ziua în care i se citise un raport din Anglia care menționa creșterea producției în uzinele de armament și înfloritoarea situație economică a țării.

Abia acum înțelese Richard că fusese înșelat săptămâni de-a rândul, numai spre a fi apărat de emoții.

În ciuda acestui considerent, care ar fi trebuit să pledeze în favoarea autorilor săi, Richard se înfurie la culme. Blestemă, tună, fulgeră și amenință pe vinovați cu trăsnetele lui. Din ziua aceea, i se prezentară dări de seamă reale. Richard socoti că obținuse un mare succes.

În ultima săptămână a lui iulie sosiră la Viena toți fiii săi. Semnară fără a crâcni documentele prezentate

de Sanders, apoi câteva ore în șir rămaseră să asculte observațiile și povețele șefului familiei. În ciuda atenției lor aparente, Richard avea impresia că e urmărit fără interes, și că gândurile lor rătăceau aiurea.

„Am devenit atât de inutil?” se întrebă el, când observă un căscat discret al lui Charles.

În noaptea aceea îl tortură o nervozitate care alarmă pe toată lumea. Aruncă o sticlă cu medicamente după infirmiera de serviciu, își izgoni secretarii și coplesii cu înjurături pe servitori.

A doua zi de dimineată își convocă din nou fiii și pe principalii colaboratori. Le anunță hotărârea sa de a numi în fruntea Băncii Sunderland din Londra pe Francis-Andrew, apoi le comunică ultima sa decizie. În curând avea să plece la Veneția.

Robert și Francis-Andrew, care îl iubeau sincer, protestară cu energie. Medicii îi interzisese orice deplasare. O călătorie în actuala stare i-ar primejdi viața.

Richard rămase neclintit. Nu voia să mai rămână la Viena. Simțea că se înăbușă în orașul acesta blestemat. La Veneția se va însănătoși. Voia să facă și un drum până la Roma. Era nerăbdător să intre în stăpânirea palatului Castelfranco, câștigat la cărți. Actele de transmitere ale proprietății fuseseră încheiate a doua zi după accident. Era urmărit de o idee fixă. Să locuiască și în această reședință. Richard respinse protestele feciorilor săi.

— Credeți că am ajuns să nu mai ies din cuvântul vostru? Nimeni nu mă poate împiedica să plec la Roma. Am scris lui Wragby la Londra, rugându-l să vină neîntârziat. Îndată după sosirea lui voi pleca în Italia. E împede?

Spre a-l liniști, Robert și fratele său înclinară resemnați fruntea.

Câteva zile mai târziu sosi și Guy Wragby. Pe Richard îl reconfortă prezența fostului coleg de facultate. Încercă să citească pe chipul acestuia impresia pe care i-o făcea, acum după ce îl dădăse boala. Wragby se comporta ca și când nimic nu s-ar fi schimbat. Vorbi despre Napoleon, despre regent, despre lună, despre soare, da nu rosti nici un cuvânt despre boala lui Richard.

Acesta rămase oarecum descumpănit. Deprins să istorisească fiecărui vizitator fazele crizei din care abia ieșise, și să se înduioșeze asupra propriei lui soarte, îi păru ciudat că Wragby trecea cu ușurință peste acest subiect. La început se supără. Indiferența prietenului îi păru lipsită de eleganță. După o chibzuire mai adâncă, își dădu seama că Dolofanul încerca să-l facă a-și uita suferințele.

Wragby avea talentul să dea aripi timpului. Ore întregi vorbea despre tablouri, despre expoziții, despre cancanurile din lumea artiștilor. Spiritul lui nesecat, vorbirea colorată, tonul glumeț, considerentele filozofice, împletite abil cu spicuri din viața marilor capitale, îl distrau pe Richard care ajunsese a nu se mai putea lipsi de amicul său.

— Ai hotărât să petreci câteva luni la Venetia. Te felicit, îi spunea Wragby, risipindu-i ultimele îndoilei, pe care i le strecuraseră obiecțiile medicilor și ale feciorilor săi. Te vei odihni, te vei întrema. În curând îți vei relua ocupațiile. E ridicol să te indispună acest repaos forțat. Gândește-te că ai să te întorci în mijlocul comorilor tale de artă, că ai să gusti iarăși farmecul peisajelor venețiene... Vrei să mergi la Roma. Perfect. Vei călători în etape mici, puțin obositoare. Ah, Italia! suspină cu încântare Wragby. Am devenit liric! Când rostesc cuvântul Italia, sufletul mi se umple de lumină, în nări simt miresmele subtile ale florilor de câmp, iar imaginația începe să galopeze. Văd monumente romane, colțuri de grădini, peisaje în care marea și munții își fac reciproc curte.

Richard îl asculta transportat. Tablourile zugrăvite cu înflăcărare de Wragby îi evocau călătoriile lui italiene, îi aminteau de Andreea. De cea mai fericită epocă din viața lui. Reconstituind-o, simțea o melancolie adâncă și plăcută, în care se cufunda ca într-o baie caldă.

— Lasă cifrele pe seama altora. Feciorii tăi sunt azi oameni în toată firea. Lasă-i să muncească, să se dea cu capul de pragul de sus, să învețe a se conduce singuri. Toată viața lor ai să le dirijezi pașii?

Argumentele lui Wragby nu îngăduiau replică.

— Câtă plăcere ai să faci lui Raymond și Cynthiei, continuă Dolofanul. Sunt sigur că îi vei lua cu tine. Tu ești acum părintele lor. Soarta ți i-a încredințat ție. Ai obligații față de ei. Le trebuie și lor aer, mișcare, libertate, soare. Italia le întrunește pe toate. Poți să spui că nu-i adevărat?

La 15 august Richard părăsi Viena. Era însoțit de Guy Wragby, de copiii lui Adrien de Beaulieu, de plutonul său de secretari și de trei medici. Parcurseseră drumul în pasul cailor. Făceau opriri dese în orașe, prin sate și uneori chiar în mijlocul naturii.

— Mă simt în vacanță! exclamă Wragby-Dolofanul, aspirând cu nesat aerul îmbălsămat de cetini.

Pentru prima dată Richard prețui pitorescul peisajelor Tirolului. Abia la 10 septembrie cortegiul sosi la Veneția. Palazzo Andreea care stătuse închis atâția ani, zumzăi iarăși ca un stup.

Richard angajase un nou preceptor pentru nepoții săi. După restaurație, Madame de Vigneaux se înapoiasă la rudele ei, în Franța.

Preceptorul era un tânăr scriitor italian, Giovanni Bardolino recomandat de nunțiul papal. Tolerant, Richard nu se temea de influența pe care Bardolino ar putea s-o aibă asupra educației religioase a copiilor săi.

— Dacă Raymond sau Cynthia ar vrea să îmbrățișeze catolicismul, n-aș avea nimic împotriva, declară într-o zi lui Wragby. Străbunicul lor matern n-a fost catolic?

Wragby nutrea mare simpatie Cynthiai. Acest celibatar incorijibil descoperea în sufletul său tezaur de tandrețe pentru nepoții prietenului. Cele mai frumoase păpuși erau pentru Cynthia. Iar lui Raymond îi cumpără o colecție de soldați de plumb, demni să figureze într-un muzeu...

Starea sănătății lui Richard se ameliorea sensibil. În octombrie obținuse autorizația să umble în baston. Graiul i se limpezise, se simțea viguros și dornic de viață.

Carnavalul și-l petrecu la Veneția. Din balconul palatului Andreea urmărea regatele de pe Canale Grande, retragerile cu torțe, iluminațiile feerice, care dădeau Veneției înfățișarea unui oraș de basm. Dar această strălucire era numai de fațadă. Veneția și însuflețirea de altădată pieriseră. Lumea petrecea fără tragere de inimă. Carnavalul nu mai era decât o parodie a trecutului. Umbra vulturului bicefal austriac plutea asupra Veneției, creând în sânul populației localnice o psihoză de teamă și ură împotriva ocupanților.

Împăratul Franz al II-lea declarase lombardo-venețienilor: „Îmi aparțineți prin dreptul cuceririi, așa că de acum înainte trebuie să uitați că ați fost vreodată italieni“.

Proclamația aceasta imperioasă, dar lipsită de logică, îndârjise pe venețieni care nu numai că nu se socoteau austrieci, dar nu pierdeau ocazia să dovedească acest lucru. Printr-o reacțiune firească împotriva agresiunii imperiale, răsăriră ca ciupercile societăți secrete. Poliția, sprijinită de o legislație draconică, se străduia zadarnic să le înăbușe.

Atmosfera aceasta nu era prielnică serbărilor și mascaradelor. Palatele nobililor își închiseseră porțile. Burghezia naționalistă și muncitorimea activau subersiv împotriva autorităților. Poliția opera arestări printre patrioți. În aceste condiții, carnavalul se stinse înainte de vreme, ca un foc de paie ude.

Într-o zi, poliția bătu la porțile palatului Andreea. Zbirii veniseră să-l aresteze pe Giovanni Bardolino, învinuit că făcea parte dintr-o grupare antiguvernamentală. Numai datorită intervenției lui Richard pe lângă guvernatorul Veneției, scăpă Bardolino de pușcărie. Autoritățile austriece primiseră ordine formale să se comporte cu toată considerația față de acest străin, bine văzut de Cancelariatul Imperiului. Richard făcuse acel demers numai din comoditate. Nu voia să mai caute un nou preceptor pentru nepoțelii săi...

În 16 februarie 1816 primi de la Londra o veste tristă, care — paradoxal — îl bucură.

Gerald, duce de Northland, își dăduse duhul, după o boală grea care îl ținuse ani de-a rândul pe un fotoliu cu roțile. În urma morții sale, Francis-Andrew moșteneva titlul ducal.

O lună mai târziu Richard primi o scrisoare amănunțită din partea fiului său, care-i descria cu legitimă mândrie ceremonialul primirii sale în Camera Lorzilor.

Francis-Andrew devenise un personaj de prim rang. Richard ar fi avut toate motivele să fie încântat, dacă o trăsătură a caracterului lui Francis-Andrew nu i-ar fi dat serios de gândit. Atât rapoartele primite din partea lui Jules Lafont, cât și ziarele sosite din Anglia relatau viața ușuratică a acestui nou Cressus, care uimea Londra cu petrecerile și orgiile sale. De îndată ce se văzuse în fruntea averii ducilor de Northland și a casei Sunderland din Marea Britanie, se lansase în cheltuieli nebunești. În fiecare seară pierdea la

White's ori la Jockey Club sume fabuloase. Întreținea princiar câteva actrițe și dansatoare de la Operă. Grajdurile sale cuprindeau o sută de cai de curse. La petrecerile oferite de el se înghesuia o lume pestriță care cuprindea pe lângă membri ai înaltei aristocrații, figuri dubioase de aventurieri și escroci internaționali.

Scrisorile prin care Richard îi recomanda cumpătare și o atitudine mai demnă, compatibilă cu numele și rangul său, rămăneau fără răspuns.

— În ritmul acesta nu i-ar ajunge nici averile reginei din Saba! exclama Richard exasperat, ori de câte ori primea de la Londra vești despre nesăbuițele fiului său. De la cine a moștenit năravurile acestea? În viața mea am cheltuit mulți bani. Dar n-am depășit niciodată marginile. Faptele lui Francis-Andrew ating nebunia.

Fiindcă lecțiile sale de morală nu aveau succes, Richard porni să bombardeze cu scrisori pe Anthony Temple, căruia îi atribuisese rolul de mentor al fiului său.

„Sunt profund indignat de faptele lui Francis-Andrew. Se comportă ca un parvenit, speriat de un belșug cu care nu a fost deprins. În parte, te consider și pe dumneata vinovat. Știu că dobândiseși un mare ascendent asupra lui. De ce nu folosești această influență spre a-l îndrepta? Dacă nu-și va schimba felul de viață, în scurt timp, voi veni la Londra. Prezența mea nu-l va bucura pe Francis-Andrew. La nevoie, știu să iau și măsuri tari. Povățuiește-l să-și pună frână avântului. Înainte de a fi duce de Northland este fiul meu. Și în această calitate îmi datorează ascultare. Aminteste-i că sunt încă seful casei Sunderland.”

Richard realiza cu amărăciune că amenințările sale nu aveau efect. Averea moștenită de

Francis-Andrew o dată cu ducatul de Northland îi asigura o independență deplină. Chiar dacă Richard ar încerca să folosească mijloace drastice, fiul său și-ar putea continua nestingherit viața desucheată. Ce era de făcut? Niciodată autoritatea lui Richard nu suferise o eclipsă mai gravă. Francis-Andrew nu-l înfrunța — îl nesocotea.

Ce anume determinase dezechilibrul său moral? Anturajul nesănătos, femeile, banii, lipsa unui control sever, educația greșită? Dar ce rost aveau aceste tardive recriminări?

Către începutul verii, Richard decisese să plece la Londra. Era o hotărâre eroică. Medicii îl preveniseră să se ferească de supărări. Dar Francis-Andrew trebuia salvat cu orice sacrificiu.

Se pregătea de drum, când primi de la Anthony Temple o scrisoare, care-i domoli în parte temerile, și-l determină să-și amâne călătoria. Fostul său prim secretar îl anunța că Francis-Andrew se logodise cu Lady Grace Alderney, fiica lordului Blencathra. Lady Grace era o făptură gingașă, care după prezentarea ei la Curte, cucerise societatea londoneză. Francis-Andrew se îndrăgostise de la prima vedere. Richard nu avea încredere în adâncimea sentimentelor fiului său. Îl știa atât de flăcău, încât această iubire îi păru un capriciu.

Anthony Temple îi mai scria că tânăra fată împărtășea simțămintele lui Francis-Andrew și că lordul Blencathra își dăduse consimțământul.

„Cred și eu, își zise Richard. Nu-i displace să-și căsătorească fata cu cel mai bogat om din Anglia. Mă tem că și Blencathra și fiica sa vor suferi amare deziluzii. Dacă aş avea o fată n-aş da-o pe mâna lui Francis-Andrew...”

La 15 septembrie urma să fie celebrată căsătoria.

Francis-Andrew scrisese tatălui-său, cerându-i consimțământul. Richard înțelese că îndeplinea o simplă formalitate. Pentru a salva aparențele, îi trimise în scris binecuvântarea sa. Nu știa nimic despre viitoarea soție a fiului său, în afară de descrierea lui Anthony. Spera că această căsătorie îl va mai aduna pe Francis-Andrew de prin cluburi și de pe terenurile de curse...

La 20 august pleacă la Londra. Voia să asiste la căsătoria vlăstarului său preferat. Medicii protestaseră împotriva acestei lungi călătorii, dar Richard fusese neînduplecat. Se socotea restabilit. Abia dacă mai folosea bastonul. Călătoria dură douăzeci de zile.

La 10 septembrie, sosi la Londra, unde rămase peste noapte. A doua zi își continuă drumul spre castelul Blencathra, din Northumberland, unde trebuia să aibă loc ceremonia religioasă.

Străbătând Anglia de la un capăt la altul, Richard avu prilejul să se documenteze asupra marasmului în care se zbătea țara după anii războiului. Cei care se așteptaseră la o epocă de belșug și înflorire, după încheierea păcii, se înșelaseră. O criză cumplită se abătuse asupra Angliei. Rapoartele asupra situației economice a țării nu zugrăveau nici pe departe mizeria populației nevoiașе.

Pe ulițele târgurilor și ale satelor rătăceau oameni în zdrențe, descărnați, străvezii, desprinși din pânzele lui Goya. În fața porților închise ale fabricilor, adăstau pâlcuri de lucrători posomorâți. Cerșetorii se înmulțiseră ca lăcustele. Când trăsură lui Richard oprea în fața vreunui han, apăreau ca din senin femei sărmene, cu priviri disperate și copii famelici, cu ochi mari, aprinși de febră. Cu mâinile întinse, cerșeau un gologan sau o bucată de pâine.

Richard avea impresia că se află în Franța prerevoluționară. Într-un târgușor din Warwickshire,

remarcă străzile deșarte, obloanele trase în plină zi. Străbătea parcă un oraș părăsit. Deodată se auziră dangăte de clopot. După un colț apărură coloană de oameni. Din altă stradă ieșiră soldați și polițiști înarmați. Sub privirile consternate ale lui Richard, se încinse o încăierare strășnică. Manifestanții aruncău în autorități cu tot ce găseau la îndemână. Bolovani, cărămizi, scoase de cine știe unde, zburau prin aer, plesnind capete, spărgând ferestre, smulgând urlete de durere. Convoiul lui Richard fu imobilizat în mijlocul luptei de stradă. Caii speriați de vacarm și de învălmășeală cabrau, nechezau, gata să pornească în galop. Vizitiul abia îi strunea. Richard se afundase în colțul cel mai întunecat al trăsurii. Nu voia să mai audă huiduielile și blestemele oamenilor, iritați de spectacolul ostentativei opulențe a echipajului său. O piatră sparse geamul portierei din dreapta.

Armata reuși, în cele din urmă, să risipească pe manifestanți. Caravana de trăsură își relua călătoria. Abia după ce se văzu afară din târgușor, Richard respiră ușurat. Trecuse printr-o emoție strășnică. La Birmingham, unde ajunseră spre seară, i se pusă alt geam la portieră.

Contrar obiceiului, rămase să-și petreacă noaptea în oraș. Un *constable* îl avertizase că după apusul soarelui drumurile nu mai erau sigure. A doua zi de dimineață își continuă călătoria.

Dar peripețiile nu se încheiaseră. La periferia orașului Harrogate, văzu o moară în flăcări. Află de la un trecător că un grup de țărani din împrejurimi, indignați de scumpetea pâinii, dăduseră foc morii și devastaseră brutăriile din târg.

La Harrogate își întrerupse călătoria. Un ofițer, care asigura cu compania sa paza orașului, îl informă că drumurile care duceau spre nord erau blocate de țărani răsculați. Autoritățile din Harrogate, intrate în panică, solicitară noi întăriri militare. Ofițerul declară

calm că situația nu era excepțional de gravă, dar că se impuneau măsuri de prudență.

Richard poposi la hanul „The Royal Crown” unde se mai aflau câțiva călători în situația sa. Fiindcă era trecut de ora unu, ceru să i se servească prânzul. Alese o masă plasată lângă o fereastră deschisă. De afară pătrundea în sală o răcoare plăcută. Se auzea de undeva zgomotul ritmat al unui baros izbit de nicovală.

De la locul său, Richard putea urmări discuția aprinsă, încinsă între patru bărbați așezați la o masă apropiată.

— Dacă guvernul nu ia măsuri energice, declara ritos un individ cu ceafă triplă, vom asista la o reeditare a Revoluției de dincolo de Canal.

— Trebuie să recunoașteți, *gentlemen*, interveni onctuos un pastor cu figură de ascet, că lordul Sidmouth combate cu toată vigoarea excesele populare. Rareori a avut Anglia un ministru de interne care să-i egaleze energia. Fiți siguri că fantoma revoluției tulbură visele tuturor membrilor guvernului.

— Prostii, replică tipul cu trei rânduri de cefi. Cu jumătăți de măsuri nu se obțin rezultate bune. Numai mijloacele radicale dau soluții radicale.

Al treilea conviv, un bătrân cu nasul roșu, îmbrobونات de sudoare, pleca din cap în semn de încuviințare.

— Să nu exagerăm, *gentlemen*, declară pastorul.

— Exagerez? se revoltă tipul cel gras. Nu știți probabil ce se petrece în țară. Domnește anarhia. Muncitorii distrug mașinile, țăranii dau foc fermelor înstărite, asediază castelele. Brutăriile, grânarele, sunt luate cu asalt. Comerțul lăncezește. Viața noastră nu mai e sigură. Da, *gentlemen*, repetă el izbind cu pumnul în masă, viața noastră nu mai e sigură!

Numai o represiune severă ne mai poate salva. Suntem în ceasul al doisprezecelea, *gentlemen!*

Al patrulea bărbat, care ascultase întunecat această discuție, interveni cu energie:

— Preconizați represiuni severe! E o greșeală. O mare greșeală. Înlăturați cauzele și vor dispărea efectele. Puneți capăt mizeriei, crizei și populația va reîntra în legalitate.

— Iluzii! îl contrazise colericul cu trei rânduri de cefi.

— Nu, nu! Dacă ați analiza mai temeinic situația, ați constata că am dreptate. Guvernul se mulțumește să pedepsească pe pamfletari, să suprima asociațiile și să arunce în închisori pe greviști, fără să înțeleagă că forța nu poate înăbuși revendicările unei lumi mizere. Răul este adânc înrădăcinat atât la sate, cât și la orașe. Despuierea țăranilor de pământ, în folosul fermierilor bogați și a latifundiarilor, a creat o pătură de oameni lipsiți de mijloace de trai. Concurența marelui industrii a ruinat atelierele țărănești, lăsând pe drumuri un mare număr de zilleri, cărora nu le mai rămâne decât să cerșească. În orașe răul e mai vizibil. Lucrătorii atrași de industria care se dezvoltă cu pași giganti, sunt găzduiți în cocioabe infecte, focare de boli contagioase. Pivnițele pestilențiale de la Liverpool, folosite drept locuințe pentru muncitori, au îngrozit pe anchetatorii care au încercat să descopere cauzele nemulțumirilor. La Londra, în cartierul St. George, sute de familii dispun numai de câte o cămăruță. În Whitechapel mizeria e și mai îngrozitoare. Într-o promiscuitate de nedescris, dorm la un loc frați și surori, ajunși la vârsta pubertății. Vă închipuiți care sunt urmările.

Pastorul ridică privirile spre cer, într-o implorare mută.

Tipul cu ceafă etajată se răsuci pe scaun.

— Pretindeți, poate, să punem la dispoziția muncitorilor, propriile noastre locuințe?

— Nu merg până acolo. Nu este însă mai puțin adevărat că sunt și ei oameni. Și aceasta îi îndrituiește la o viață mai bună. Salariile fluctuează de la o zi la alta. Lovite de criză, fabricile își concediază muncitorii. Mașinismul concurează mâna de lucru. Șomajul crește. Da, *gentlemen*, acesta este adevărul. Să-l privim cu toată seriozitatea. Suntem mândri că Anglia este prima țară industrială din lume. Dar să nu uităm că această situație implică și un revers al medaliei. Depindem de piețele străine. O inundație a Gangelui, o răscoală xenofobă în China, o recoltă slabă de bumbac în Statele Unite, aduc foamete și boli în cartierele sărace din Birmingham, Manchester sau Sheffield.

— Vedeți lucrurile prea în negru.

— Negrul este, din păcate, culoarea potrivită. Femeile și copiii sunt exploatați sângeros în fabrici și ateliere. Muncesc câte zece și douăsprezece ore, pe un salariu de mizerie. Știți dumneavoastră că unii părinți, împinși de mizerie, își vând copiii de patru sau cinci ani fabricanților, care-i cresc în condiții infernale, spre a-i folosi mai târziu, ca pe niște animale de povară? Bărbați și femei, istoviți după munca grea de șaisprezece sau optsprezece ore, își găsesc o factice alinare sâmbăta, în beții crunte sau în orgii greu de imaginat. Fetitele de zece ani se prostituează pentru câteva *pence*. Nu vă mirați că în condițiile acestea se creează în marile orașe un proletariat mizer, gata să iasă din pasivitate și să treacă la cele mai violente excese. Țineți minte, *gentlemen*: este prea mare contrastul dintre mizeria muncitorilor industriali și buna stare a burgheziei, care și-a consolidat privilegiile cu tot felul de legi.

Individul cu ceafă triplă se ridică brusc de pe scaun.

— Pe legea mea, Mister, vorbiți ca un radical primejdios. Dacă nu aș ști că sunteți om de legi, aș jura că faceți parte dintre agitatorii care sapă temeliile acestei țări.

— Mister, nu sunt agitator. Văd însă mai departe de lungul nasului.

— Pardon, nu admit...

— *Gentlemen, gentlemen*, interveni pastorul, vă rog, pace!

Richard nu mai ascultă restul discuției. Lăsă pe secretar să achite consumația și se retrase în camera sa.

Cele auzite îl indispuseseră. Își dădea seama că lumea nouă ce se făurea în acest început de secol era alta decât aceea pe care o cunoscuse el. Se puneau probleme noi, îngrijorătoare, pe care n-ar fi știut să le rezolve. Îl înspăimânta muncitorimea aceasta tot mai numeroasă, care se umfla ca apele unui fluviu în creștere. El, Richard, crease o formidabilă forță economică, pe care o pusese în slujba casei sale, a dinastiei sale. Și tocmai acum, când se credea mai aproape de izbândă se ridică o lume cenușie, pe care până atunci o nesocotise. O lume nouă îi amenința puterea. Richard se pricepea a se război cu bancheri și cu industriași, dar nu știa să-i stăpânească pe acești muncitori fără cămașă în spate și cu o liotă de copii. Simțea instinctiv că forța crescândă a maselor era mai primejdioasă pentru opera lui decât concurența rivalilor din marea finanță.

În seara aceea Richard rămase la Harrogate.

Somnul îi fu tulburat de coșmaruri cumplite. Nici a doua zi de dimineață nu obținu încuviințarea să plece. Primejdia era încă mare. Abia spre ora prânzului izbuti, grație prestigiului său, să obțină o escortă militară călare, care să-l scoată din zona periculoasă. Era dornic să ajungă la Blencathra

Castle, înainte de ora fixată pentru ceremonia religioasă. Nu voia să întârzie nunta din cauza lui. Deși nu era recomandabil pentru sănătatea sa, dădu poruncă vizitiului să mâne în galop. La douăzeci de mile de Harrogate, o ciocnire între un grup de țărani înarmați și escorta sa îl sili să mai piardă o oră. Restul drumului îl parcurse în liniște.

În ciuda eforturilor oamenilor săi, nu ajunsese la Blencathra Castle decât seara la opt. Întârziase cu o oră. Spera că va fi așteptat. Avusese grija să-l anunțe pe Francis-Andrew că ținea neapărat să asiste la ceremonia nunții. Când trăsura apăru în fața peronului de piatră al castelului, îl întâmpină un majordom.

— Unde e fiul meu? întrebă Richard în vreme ce cobora din trăsură.

Zâmbea fericit la gândul că îl va vedea pe Francis-Andrew în haine de mire, alături de tânăra lui soție.

— În capelă, înălțimea voastră. În acest moment, reverendul Walters oficiază în capelă ceremonia nupțială.

Lui Richard îi îngheță zâmbetul pe buze. Nu fusese așteptat. Făcuse drumul degeaba. Nu-i fusese dat să asiste la nunta fiului său preferat. Coborî pe peron. Picioarele îi tremurau de oboseală și emoție. Dezamăgirea îl copleșise.

— Înălțimea voastră, dorește să meargă la capelă? Richard ezită câteva clipe.

— Nu. Aș prefera să mă odihnesc puțin. M-a istovit drumul.

— Înălțimea voastră, să binevoiască a mă urma, rosti majorodmul.

Cu capul plecat, stors de oboseala care îi îngreună picioarele, Richard porni pe urmele servitorului...

Nu rămase decât două zile la Blencathra Castle. Sub pretext că îl așteptau urgente afaceri la Londra, părăsi a treia zi superba reședință a cuscruului său.

Richard rămase douăzeci și patru de ore în capitală, apoi se imbarcă pe „Empress of China”. Îi era scârbă de el, de lume, de afaceri. Lui Anthony Temple, care-l condusesese până la debarcader, nu-i dezvăluise gândurile sale.

Se înapoie în Italia pe drumul mărilor. Nu mai avea rost să se grăbească. După o escală de o săptămână la Madeira, „Empress of China” străbătu Gibraltarul, pătrunzând în Mediterana. În cursul traversării Richard asistă la un apus de soare care avea să aibă o mare înrâurire asupra vieții sale.

Starea lui sufletească trecea printr-o serioasă criză. Ajunsese să aibă simțământul propriei lui inutilități. Boala, care îi crease un firesc complex de inferioritate, îi accentua impresia de zădărnicie. După contractul încheiat cu fiii săi, aceștia își luaseră rolul în serios. Manifestau chiar o supărătoare veleitate de independență. Poate că ar fi trebuit să-l bucure. Casa Sunderland rămânea pe mâini bune. Îl irita totuși faptul că fiii săi se dispensau de povețele, de directivele sale. Lipsa lui de la cârmă pe timpul bolii îi învățase să se bizuie pe propriile lor puteri.

Autocratul șef al familiei, nu se resemna la un rol șters. Zi de zi creștea dorința sa de a-și impune iarăși autoritatea. Gestul lui Francis-Andrew, care nu catadicsise să întârzie cu o oră nunta, îi rănise amorul propriu. Se impunea să restabilească vechea ordine. Ajunsese să vadă în feciorii săi niște rivali.

„N-au așteptat să mor și mi-au și luat sceptrul”, gândea el cu amărăciune.

În vreme ce „Empress of China” naviga pe apele albastre ale Mediteranei, Richard făcea tot felul de planuri, împotriva pigmeilor care îl nesocoteau. În după-amiaza aceea de pomină care avea să însemne

o mare cotitură în viața lui, chemă în cabina sa pe comandantul vasului.

— La ordin! rosti marțial căpitanul Anderson, lipind călcăiele.

Richard stătea în picioare lângă masa de lucru. Drept, mândru, cu pieptul bombat și cu autoritate în priviri.

— Ne întoarcem din drum, Mr. Anderson. Vreau să mă înapoiez în Anglia. Trecuse în sfârșit la acțiune. În câte zile debarcăm la Londra?

— În patru zile, Sir, zise căpitanul.

— În regulă. Poți dispune, Mr. Anderson.

„Empress of China” făcu drumul întors. Pe întinsul mării, pupa lăsa o urmă lată de spumă albă, semicirculară. Pânzele umflate de vântul prielnic, sporeau iuțeala corăbiei, care înainta impetuos, spărgând în cioburi albastre valurile de sticlă.

Balearele se profilau la orizont. În lumina puternică a soarelui, coastele lor aurii se reliefau pe fundalul limpede al cerului. Pescărușii se roteau deasupra corăbiei, scoțând strigăte ascuțite care se împleteau cu scârțâitul parâmelor și foșnetul mării. Soarele cobora leneș spre asfințit, așternând purpură pe întinsul mării.

Când soarele și marea se îmbrățișară, peste întreaga fire pogorî o feerie de tonuri roșietice, calde, mângâietoare. O pace adâncă, minunată, se lăsa ca o cortină de basm. De pe dunetă, Richard privea cu nesaț tabloul de o exaltantă frumusețe. Pacea aceea deplină, profundă, era balsam pentru sufletul său tulburat. Pace... Liniste... Odihnă...

Asfințitul acela provocă un brusc reviriment în cugetul lui Richard. Ce rost avea să se mai avânte iarăși în vârtoarea meschină a afacerilor, când soarta, atât de darnică, îi îngăduia să se bucure de toate comorile ei.

Vorbele lui Wragby îi reveniră în minte. „Gustă din plăcerile vieții cât mai e timp. Lasă grijile pe seama altora. Marea artă e să știi a te opri la vreme!...”

Richard repetă ultima frază.

„Marea artă e să știi a te opri la vreme...”

Cu sufletul pacificat, se apropie de căpitanul Anderson care stătea alături de cârmaci.

— Mr. Anderson, renunț să mă înapoiez în Anglia. Întoarce. Debarc la Ostia. După o pauză adăugă:

— Să nu te grăbești... E o călătorie de plăcere.

— Am înțeles, Sir, zise căpitanul impasibil.

— Și încă ceva, Mr. Anderson. Să mi se pună un hamac pe punte. În noaptea aceasta vreau să dorm sub cerul liber. În cabină e prea înăbușitoare căldura...

Richard își petrecu iarna la Roma, în palatul Castelfranco. Era încântat de această bijuterie arhitectonică, creată de Giacomo della Porta, în ultimele decade ale secolului al XVI-lea.

O magnifică loggia cu cinci ferestre întrerupea unitatea grandioasă a fațadei, încoronată de o cornișă măestrită de Michelangelo. O terasă vastă, pe care înfloreau grădini luxuriante, se desfășura spre Tibru.

Interiorul se armoniza cu măreția fațadei. Din vestibulul de marmură verde, împodobit cu oglinzi și statui antice, se intra în salonul imperial, o încăpere vastă, înaltă de cincisprezece metri, împodobită cu busturi ale împăraților romani, adăpostite în nișe ovale, încadrate cu aur. Tapiseriile de Beauvais și Gobelin, ca și frescele de deasupra ușilor, înfățișau scene din epoca Romei antice. Un cămin de piatră trandafirie de Istria, încrustată cu marmură verde, era în ton cu pardoseala alcătuită din mozaic de marmură albă, verde și albastră.

Peripețiile lui Ulisse, constituiau tema tapiseriilor din salonul călătoriilor. De inspirație marină erau și sculpturile ce împodobeau mobile masive.

Camera de lucru a lui Richard era onorată cu fresce de Zuccari și Salviati, care înfățișau triumful lui Jupiter. Motivele create de sculptorul Antonio de Sangallo pe bârnele aparente ale tavanului, se repetau și pe masa din epoca Renașterii, ce servea de birou și pe fotoliile din lemn aurit.

O serie de fresce de Michelangelo, ce glorificau frumusețea Venerei și triumful ei asupra Minervei și a Junonei, dădeau o înaltă valoare artistică unei galerii de treizeci de metri, folosită drept sală de mâncare. Masa era cioplită în marmură trandafirie, ca și consolele care susțineau candelabrele de bronz aurit.

Marele salon, dominat de șase lampadare monumentale din profir roșu, incrustat cu aur, expunea privirilor o colecție de tablouri din epoca Renașterii. Mobilele Empire și imensul covor de Savonnerie desăvârșeau somptuozitatea ansamblului.

Marea galerie a palatului, lungă de patruzeci și nouă de metri, se remarca prin sobrietatea pereților de marmură sidefie. Singura lor podoabă erau cornișele în stil grec. Arcaturile porților și pilaștrii erau de marmură verde. Lustrele și aplicile de Murano își reflectau la infinit luminile în suprafețe lucii.

Elementele de căpetenie ale decorației camerei de culcare, erau draperiile aurii, pictate de Daniel de Volterra. Volterra decorase și tavanul cu o frescă ce înfățișa triumful lui Orfeu.

Majoritatea saloanelor care se înșiruiău de-a lungul fațadei etajului nobil, erau mobilate cu piese Empire, achiziționate din Franța de fostul proprietar al palatului.

Richard era încântat de noua sa reședință. Nu trecea săptămână să nu o cerceteze din pod și până în pivniță. Ceruse unui mare arhitect să-i renoveze încăperile de la parter, care suferiseră de pe urma igrășiei. Exigent, nu tolera un fir de praf. Servitorii erau exasperați de severitatea stăpânului.

„Ne-a omorât cu munca. Pentru cine tot dereticăm? De ce atâta lustruială? Nici un străin nu-i calcă pragul. Nu poartă pe nimeni, nu se duce la nimeni. Toată ziua umblă prin casă, vânzând praful și căscând ochii la tablouri. Pe semne că au început să-i cânte păsărelele în cap.”

Comportarea lui Richard trezea și comentariile societății romane. Izolarea sa ispătea pe mulți să-l acuze de zgârcenie. „Nu invită lumea, ca să nu-i tocească pardoselile.” Lui Richard nu-i păsa de bârfeli.

Viața lui se desfășura cu regularitatea unui ceasornic. Dimineata se trezea din somn la ora opt. Toaleta și micul dejun îi furau două ceasuri. O jumătate de oră și-o pierdea făcând pașiente, asistat de Wragby. Apoi își vizita nepoțelii. La 11 ieșeau în oraș. Colindau magazinele cu antichități și palatele nobililor scăpătați, care își vindeau obiectele de artă. De la unu și jumătate până la trei se servea prânzul. După amiază, se retrăgea în cabinetul său de lucru, unde citea sau lucra până la șase. Până la ora opt, se plimba prin grădină. După cină, se așeza la masa de joc. Partenerii săi erau Guy Wragby, secretarul de serviciu, și abatele Fernando Fuga, parohul bisericii San Isidoro, singurul om care reușise să-i câștige simpatia. La miezul nopții, se retrăgea în apartamentul său. Citea romane o oră sau două, apoi se culcă...

Carnavalul anului 1817 și-l petrecu la Veneția. În aprilie se înapoie la Roma. Richard intrase iarăși într-o fază de cvasisihăstrie. Relațiile sale cu lumea

exterioară erau restrânse la minimum. În afară de rapoartele primite cu regularitate de la New York, Paris, Londra și Viena, întreținea corespondență cu prințul de Talleyrand și cu două sau trei personaje din Anglia și Statele Unite.

Îl afectase profund căderea în dizgratie a prințului de Bénévent, care coincisese cu propria lui retragere din afaceri. Curând după înlăturarea sa de la președinția guvernului francez, fostul episcop de Autun îi scrisese:

„A ști să te retragi în plină glorie, este un act de înțelepciune. După serviciile pe care le-am adus Franței și dinastiei legitime la Congresul de la Viena, am înțeles să las locul meu altora. Afacerile publice îmi apăsau prea greu umerii. Simțeam nevoia să mă odihnesc, să meditez. În singurătatea de la Valençay, îmi desfăt mintea și spiritul cercetând documente vechi, consultându-mi cărțile din bibliotecă, întreținând discuții interesante cu vizitatorii care îmi calcă uneori pragul.”

Cu totul alta era versiunea pe care i-o prezentase Jules Lafont în rapoartele sale săptămânale.

„*Monsieur* de Talleyrand, prin grația lui Napoleon, prinț de Bénévent, a fost izgonit ca o slugă rea de către regele Ludovic al XVIII-lea, pe sub pielea căruia încercase să se strecoare. Ultima trădare nu i-a mai folosit. Cameleonul politic, care s-a lăsat cumpărat de toate regimurile, și-a primit pedeapsa meritată. Bourbonii au memoria tenace. N-au uitat serviciile pe care nobilul prinț de Talleyrand le-a adus Revoluției, Directoratului și lui Bonaparte.

După ce s-a folosit de acest apostat pentru a-și recâștiga tronul, Ludovic i-a acordat un concediu nelimitat.

Fostul episcop de Autun n-a primit cu resemnare creștinească această lovitură. În fața prietenilor declară cu seninătate că retragerea din viață publică era demult un deziderat al său. Dizgrația în care a căzut îl roade însă cumplit. Când veninul îl îneacă, se dezlănțuie în insulte și invective, la adresa celor care i-au luat locul. Pe ducele de Richelieu, succesorul său, care s-a înapoiat de curând din Rusia, l-a caracterizat răutăcios: „Este cel mai competent ministru francez în problemele Crimeii”. Lui Decazes, alt rival politic, i-a găsit cusurul că are muștră unui foarte frumușel frizer.

Zvârcolele lui Talleyrand sunt zadarnice. Cariera sa politică este definitiv încheiată, mi-a afirmat deunăzi, un personaj din anturajul regelui. Și cercurile diplomatice împărtășesc această opinie. «Prințul de Talleyrand nu mai e decât o ruină», declara zilele trecute von Goltz, ministrul plenipotențiar al Prusiei. Wellington s-a exprimat în termeni mai duri: «Prințul este un om care nu mai reprezintă nimic». Tânărul James Gallatin, fiul ministrului american nu s-a sfiit să facă asupra lui o apreciere și mai tristă: «Prințul de Talleyrand este un intrigant de înaltă clasă. E atât de fals, încât nici prietenii nu se mai încred în el». Și eu le împărtășesc părerea, încheia Lafont. Talleyrand este un sfârșit.”

Richard cunoștea opiniile legitimiste ale lui Lafont, așa că nu-i luă în nume de rău aprecierile. Îndelungata și rodnică lui colaborare, cu fostul ministru de externe al Franței imperiale, contribuise la încheierea unei prietenii care nu era întemeiată numai pe împlinirea unor interese comune.

În semn de solidarizare cu omul acesta, atât de hulit după ce căzuse în disgrație, îl anunță în scris că în cursul anului viitor îl va vizita la Valençay. Dar proiectul acesta nu avea să se realizeze.

În toamnă, Richard primi două știri. Una bună, alta rea. Prima îi vestea nașterea unei perechi de gemeni pe care tânăra ducesă de Northland îi adusese pe lume, spre marea satisfacție a lui Francis-Andrew. A doua veste, consemnată într-un raport a lui Lafont, dezvăluia ultima aventură amoroasă a tânărului duce, care se îndrăgostise nebunește de o oarecare Frances Parker, persoană de moravuri nu tocmai austere. Potrivit datelor culese de agenții lui Lafont, Miss Parker își făcuse debutul într-un obscur teatru londonez, în toamna anului 1815. Talentul nu fusese la înălțimea frumuseții ei prodigioase. În primăvara anului următor, renunțase la cariera teatrală și devenise întreținută lordului Roxbury. Extravaganțele și luxul ei aveau să uluiască în curând Capitala. Cheltuielile ei exorbitante ruinaseră în câteva luni pe prodigul Roxbury. Sentimentalismul nu era una din trăsăturile caracterului ei. Dăduse cu piciorul amantului decavat, schimbându-l cu ducele de Northumberland, fratele regentului. Revoltată de zgârcenia acestuia îl părăsise fără ezitare, oferindu-se lordului Benwys, un bătrân ramolit care cheltuise pentru ea într-o singură lună două sute de mii de guinee. Familia răscoptului amorez, alarmată de costisitoarea și senila lui pasiune, reușise să-l pună sub interdicție. Miss Parker se văzu iarăși lipsită de protector. Din fericire, se găseau destui candidați dispuși să-i asigure un trai demn de regala ei frumusețe.

Patru lorzi, un ambasador, un ministru și un negustor de grâne, își puseseră inima și milioanele la picioarele Venerei britanice. Negustorul de grâne, mai bogat decât toți ceilalți concurenți la un loc, ajunsese pe punctul de a fi agreeat, când Francis-Andrew o întâlnise pe Miss Parker la un bal de binefacere. O singură schimbare de priviri și tânărul duce căzu în lesa curtezanei. Îndrăgostit

nebunește, îi puse la dispoziție toate resursele sale de nabab. Intervenția lui aruncase în umbră pe nefericitul negustor de grâne, care într-un moment de disperare încercase să se sinucidă. Scăpase cu viață. Soarta, mai capricioasă decât o femeie cochetă, avea să-i ofere în curând o revanșe.

Pe scurt, Francis-Andrew reușise să câștige favorurile frumoasei Frances Parker. O instalase într-o somptuoasă casă din Regent's Street, îi angajase douăzeci de servitori, îi cumpărase două trăsură aurite și o acoperise cu diamante.

Puterea de seducție a fostei actrițe era atât de mare, încât Francis-Andrew ajunsese să-și nesocotească familia. Se afișa cu noua lui amantă la curse, la teatru, prin restaurante, în localurile de petrecere, fără a se gândi că se discredita. Uitase că nu mai era un simplu particular, și că rolul său de șef al grupului de întreprinderi britanice ale casei Sunderland-Beauclair, îi impuneau o seriozitate deosebită. Frivolitatea, extravagantele, cheltuielile sale nesăbuite făcură vâlvă, dând naștere la comentarii severe. Deponentii Băncii Sunderland din City, alarmați de risipa lui neînfrântă, începuseră să-și retragă pe nesimțite depozitele. Acțiunile întreprinderilor controlate de casa Sunderland, înregistrau fluctuații îngrijorătoare.

Francis-Andrew reușise să semeze neîncrederea printre proprii săi acționari. Conducătorii băncii se temeau de izbucnirea unei panici.

Știrile acestea îl consternară pe Richard Lafont, care cunoștea preferința marelui patron pentru Francis-Andrew, se străduise a îndulci termenii raportului. Adevărul era însă mai limpede. Se citea cu ușurință printre rânduri.

Lafont mai scria că Francis-Andrew refuza să țină seama de sugestiile directorilor din subordine — oameni vârstnici, cu experiență — pe care-i redusese

la un rol pasiv de simpli executanți. Orgolios, nu admitea cenzura nimănui. Intrase în conflict cu președinții consiliilor de administrație. La uzinele din Cardiff scăzuse salariile unor categorii de muncitori, provocând o grevă care durase trei săptămâni. Numai intervenția armatei sugrumase tulburările izbucnite la marile furnale.

O scrisoare din partea lui Anthony Temple confirma faptele arătate de Lafont. Richard se întreabă dacă nu era cazul să iasă din rezervă și să facă ordine la Londra. În dragostea sa paternă, găsea uneori scuze lui Francis-Andrew. Tinerețea, lipsa de experiență, influența anturajului, stricaseră fondul caracterului bun al fiului său preferat. În cele din urmă, luă o mare hotărâre. Va pleca la Londra. Era dator să îndrepte lucrurile. Dator față de Francis-Andrew, dator față de casa Sunderland-Beauclair, opera lui, care nu trebuia să sufere din cauza ușurințelor unuia dintre membrii ei.

În prima zi a lunii octombrie, părăsi Roma. Înfrigurarea care îl făcea odinioară să parcurgă aproape fără oprire sute de mile, îl cuprinsese și de data aceasta. Convoiul său străbătu în opt zile distanța de la Roma la Paris.

În capitala Franței nu făcu decât un popas de douăzeci și patru de ore. Își găsi timp să viziteze pe prințul de Talleyrand, care sosise tocmai de la Valençay. Întrevederea avea un caracter strict amical. De când căzuse de la putere, Talleyrand nu mai dispunea de informații politice de prima mână.

La 11 octombrie, Richard debarcă în Anglia. Era emoționat. Își relua activitatea după o eclipsă de un an. Îl muneau multe întrebări. Cum îl va întâmpina Francis-Andrew? Ce primire îi vor face foștii săi colaboratori? Cum vor reacționa oamenii de afaceri din City, când vor auzi de reîntrarea lui în arenă?

Încerca o stranie exaltare. Dolcele-farniente, spunea el, te mucezește, te imbecilizează.

Străbătu în patru ore drumul de la Brighton la Londra. Era nerăbdător să aibă o explicație cu Francis-Andrew. Spera că lucrurile se vor limpezi cu ușurință. Francis-Andrew va înțelege că pornise pe un făgaș greșit.

Se însera, când trăsura traversă podul Westminster. La Montenuovo House află că Francis-Andrew plecase în ajun la Bath. Majordomul care îi dădu această știre, îi mai aduse la cunoștință că nici ducesa de Northland nu se afla la Londra. Cu câteva zile mai înainte, plecase împreună cu copiii la castelul Blencathra.

Richard simțea instinctiv că personalul îl privea cu teamă și curiozitate. Avea impresia că le stricase socotelile. Nu recunoscă pe nici unul din servitori. Francis-Andrew se descotorosise de vechiul personal, angajând oameni noi. Și în casă se făcuseră schimbări. Mobilele noi, Chippendale, nepotrivite cu stilul elizabetan al clădirii, covoarele persane, obiectele de artă chinezești, dădeau încăperilor un aspect fals oriental de bazar înjghebat în grabă. Richard trecea din cameră în cameră, strâmbând din nas, spre scandalizarea nemărturisită a majordomului, care îl urma la distanță, întrebându-se ce rost mai avea și vizita acestui nepoftit membru al familiei. Mare fu mirarea și revolta servitorului, când Richard Sunderland, care intrase într-unul din apartamentele stăpânilor, îl întrebă răstit:

— Cine a făcut schimbările acestea? Unde sunt mobilele vechi, covoarele, tablourile?

Cu inimitabila obrăznicie a servitorului stilat, care își ascunde aroganța sub pojghița unei politeti impecabile, majordomul îi răspunse răspicat:

— Schimbările au fost făcute din porunca înălțimii sale. Mobilele vechi sunt depozitate în pod. Tot acolo

au fost urcate și tablourile și covoarele care nu se mai potriveau cu noua ambianță.

Tonul vag superior al majordomului, irită pe Richard.

— Fostii servitori, unde sunt?

— Din ordinul Înălțimii sale, au fost transferați la Sunderland House.

— Măine de dimineată, să-i rechemi aici. Iar până seara apartamentul meu și al prințesei Andreea, să fie repus în starea în care se aflau înainte de plecarea mea în Italia. În noaptea aceasta, voi dormi la Sunderland House.

Enormitatea acestor ordine, tulbură calmul majordomului, care înghiți în sec:

— Mă tem, Sir, că Înălțimea sa nu va fi de acord...

Replica aceasta dezarmă mânia lui Richard. Opoziția servitorului îi păru deodată rizibilă.

— Lasă acordul ducelui pe seama mea. Pe dumneata să nu te preocupe decât executarea promptă a poruncilor mele. Sper că m-ai înțeles? Nu sunt deprins să repet ordinele.

Ultimele fraze erau încărcate de amenințări. Majordomul își dădea seama că avea de a face cu un om care nu glumea. Între autoritatea blajină, indulgentă, a înălțimii sale și autoritatea tăioasă a marchizului, socoti mai înțelept să o recunoască pe cea a celui din urmă.

În definitiv, tatăl și fiul n-aveau decât să se răfuiască mai târziu între ei. Cu aceeași politețe rece, dar de data aceasta foarte supusă, servitorul rosti ceremonios:

— Până mâine, ordinele dumneavoastră vor fi executate, Sir.

În seară aceea, Richard repurtase prima lui victorie. Victorie de proporții mărunte, dar care le prevestea pe cele mari de mai târziu.

Richard era nedumerit. De ce nu se stabilise Francis-Andrew la Northland House? Nu voia să locuiască sub același acoperiș cu străbunica sa, bătrâna ducesă văduvă, care atinsese venerabila vârstă de nouăzeci de ani? Nu puse întrebări majordomului, căci nu se cuvenea să-și arate ignoranța.

Anthony Temple, pe care îl găsi a doua zi la bancă, îl lămurî. Reședința oficială a lui Francis-Andrew era la Northland House. Acolo își primea oaspeții simandicoși: pe unii membri ai familiei regale, corpul diplomatic, înalta aristocrație, reprezentanții marelui finanțe și industriei. La Montenuovo House locuia în mod practic împreună cu ultima sa amantă, căreia îi afectase apartamentul locuit odinioară de prințesa de Montenuovo.

Richard rămase înmărmurit. Francis-Andrew săvârșea un sacrilegiu, instalându-și iubita în casa locuită odinioară de mama lui.

Anthony îi mai spusese că relațiile dintre Francis-Andrew și soția sa erau ca și rupte. Ducesa părăsise casa Northland și se stabilise împreună cu copiii la Blencathra Castle. Voia să fie cât mai departe de Londra și de Francis-Andrew.

Nici relațiile acestuia cu Miss Parker nu erau lipsite de zguduiri. Miss Parker avea un temperament vulcanic, un spirit autoritar și o voință de neînfrânt. Caracterul lui Francis-Andrew nu era mai comod. În aceste condiții ciocnirile deveneau inevitabile. Violența lor atingeau uneori proporții furtunoase. Invectivele, amenințările, loviturile, plouau deoparte și de alta. Francis-Andrew o plesnea cu sete, iar Miss Parker riposta scuipându-l, zgârâindu-l, ca o pisică turbată. După ce spărgeau cristale și porțelanuri, făcând să urle casa de zbierete și înjurături, se împăcau. Francis-Andrew nu se putea lipsi de îmbrățișările experte ale amantei sale, iar aceasta nu

se încumeta să renunțe la aurul în care se bălăcea datorită lui.

Anthony Temple fusese un bun prieten al lui Francis-Andrew. Apoi relațiile lor se răciseră. Miss Parker nu îngăduia iubitului ei să aibă prieteni. Se temea că influența acestora să nu fie contrară intereselor ei. Mai grav era faptul că Miss Parker avea un amant de inimă, un ofițer de dragoni, reformat pentru purtări incompatibile cu uniforma militară. Jules Lafont descoperise această legătură și încercase să deschidă ochii lui Francis-Andrew, dar acesta refuzase a-i da crezare.

Richard era consternat. Tot ce auzea, îi părea monstruos. Francis-Andrew îl dezamăgise. Speranțele în această mlădiță a Andreei, fuseseră amarnic înșelate. Jules Lafont, îi confirmă în totul spusele lui Temple.

Înainte de a cunoaște pe Miss Parker, Francis-Andrew puna mare temei pe Lafont, care câștigase asupra lui un puternic ascendent. După ce se prinsese în mrejele tinerei femei, Lafont căzuse în dizgrație. Francis-Andrew evita să-l mai întâlnească.

În ziua în care Lafont îi dezvăluise legătura dintre Miss Parker și ofițerul de dragoni, Francis-Andrew se învinetise de mânie.

— Cum îți permiti să spionezi pe Miss Parker? Te-ai aliat cu Temple. Vreți să mă despărțiți de Frances. Află, scumpe Mr. Lafont, că ați dat amândoi greș. Miss Parker este singura ființă care mă iubeste cu adevărat. Singura care nu-mi vânează banii, spre deosebire de toți ceilalți.

— În ceea ce mă privește, vă înșelați, replicase Lafont cu răceală. După cum prea bine știți, serviciul meu de informații depinde direct de părintele dumneavoastră.

Francis-Andrew îl privise cu dispreț.

— Știu. Ești spionul tatălui meu, dușmanul meu plătit.

— Vă înșelați, *Monsieur*.

— Pentru dumneata, sunt *Înălțimea voastră*.

— Vă cer iertare. N-am făcut decât să mă conformez dispozițiilor tatălui dumneavoastră, care ne-a recomandat în mod expres, să nu folosim titlaturi de noblețe în relațiile de serviciu.

— Dispoziția nu se extinde și asupra mea, Mr. Lafont. Sunt ducele de Northland. Față de mine protocolul impune o comportare deosebită.

Lafont se înclină ironic.

— Voi ține seama de aceste recomandări, *Înălțimea voastră*.

— Și nu uita, reluase Francis-Andrew. Pe viitor, îți interzic să te mai ocupi de Miss Parker. După o pauză, adăugase tăios. Nu mă îndoiesc că mă vei încondeia într-un raport confidențial adresat tatălui meu. Ești liber s-o faci, Mr. Lafont, deși cred că ar fi mai cuminte să te abții.

Șeful serviciului de informații se înclinase iarăși, fără a da vreun răspuns. Francis-Andrew îi întoarse spatele, părăsind încăperea...

În noaptea aceea, Richard cugetă profund asupra noii situații. Pe Francis-Andrew îl îmbătaseră măririle, așa cum îi îmbată pe alpiști, înălțimile. Din toate acestea mai trăgea o concluzie. Descentralizarea reglementată prin contractul comercial încheiat cu fii săi, își arăta roadele. Le acordase prea multă independență.

În aceeași noapte, deși se făcuse târziu, chemă pe primul său sfetnic juridic. Avocatul Sanders, deprins cu ciudățeniile marelui patron, răspunse imediat la apel.

Fără nici o introducere, Richard îi ordonă:

— Mr. Sanders, ia te rog loc și redactează un act. Vei da o nouă formă asociației pe care am

constituit-o cu fiii mei. După moartea mea, doresc ca șeful familiei, în speță Henry, să dețină o putere mai largă, în ceea ce privește conducerea casei Sunderland în detrimentul fraților săi mai mici, ale căror drepturi le vei restrânge.

Avocatul Sanders replică respectuos:

— Îmi permit să vă amintesc, Sir, că primogenitura nu mai e protejată de lege. Frații au drepturi egale...

Richard îl întrerupse nerăbdător:

— Vei găsi dumneata o formă juridică adecvată. N-ai decât să stipulezi că acest act rămâne secret. Iar cel care-l va încălca, va fi sancționat cu o amendă de... să zicem... cinci milioane dolari și cu excluderea din asociație.

— Credeți că fiii dumneavoastră vor semna?... Și că mai târziu nu vor încerca să o denunțe ca ilegală?

— În privința semnării n-ai grijă. Îi conving eu. Nici pe viitor nu vor îndrăzni să facă obstrucție. Numai un tâmpit ar ataca un astfel de contract în fața tribunalelor. Orice om cu scaun la cap își poate da seama că numai în unire stă puterea casei Sunderland. Dacă vreunul dintre fii mei ar săvârși nesocotința de a se revolta împotriva capului familiei, toți ceilalți membri s-ar coaliza împotriva lui spre a-l zdrobi. Interesul colectiv al casei Sunderland este mai presus de interesele meschine ale vreunuia dintre conducătorii ei. Numai dumneata, Mr. Sanders, să ai abilitatea de a găsi o formulă juridică. Cred că m-ai înțeles?

— Pe deplin, Sir.

— Atunci, la lucru!

Redactarea actului care avea să fie piatra unghiulară a existenței casei Sunderland după moartea creatorului ei ceru un timp îndelungat. Richard respinse mai multe proiecte, sub motiv că nu prezentau suficiente garanții. Forma la care se opri,

acorda șefului familiei dreptul de a dirija destinele casei Sunderland din Statele Unite, și de a controla întreprinderile din afara granițelor acestei țări. Ceilalți membri ai familiei, vor răspunde personal față de căpetenia casei, chiar dacă naționalitatea lor va fi alta decât a acestuia din urmă.

Sediul central al casei avea să rămână la New York. Prin poziția sa geografică, New York-ul era ferit de conflagrațiile internaționale, care în general, își aveau obârșia în Europa.

Acest document avea să fie păstrat în arhivele secrete ale casei Sunderland. Publicarea lui era interzisă, spre a nu cădea sub incidența vreunei legi potrivnice grupărilor de firme bancare și industriale, precum și spre a ascunde mecanismul conducerii susmenționatei case, și cuantumul capitalurilor de care dispunea.

După ce citi pentru ultima oară documentul care avea să pună capăt descentralizării, trimise mesagii prin care își convocă fiii la Londra.

Francis-Andrew se afla pe domeniul Guyhirne din Comitatul Lincoln, când îl ajunse din urmă mesajul tatălui său.

Petrecuse câteva zile la Bath, împreună cu Miss Parker și un grup de tineri aristocrați, care își făceau din destrăbălare un principiu călăuzitor în viață, apoi plecase cu toată trupa la Guyhirne Castle, una dintre proprietățile familiei Northland. Pe domeniul acesta se organizau toamna vânători monstre, soldate cu hecatombe de vulpi, iepuri, căprioare și alte vietăți umblătoare sau zburătoare.

În această atmosferă estivală căzu ca o bombă convocarea lui Richard. În primul moment, Francis-Andrew crezu că e vorba de o glumă. Îl știa pe tatăl său în Italia. Dar cine ar fi îndrăznit să-i joace o asemenea farsă? După o analiză mai serioasă a

mesajului, se înclină în fața evidenței. Scrisul hotărât, cu trăsături energice, stilul sobru, lapidar, al mesajului, semnătura etalată pe un sfert de pagină, nu-i mai lăsară umbră de îndoială. Tatăl său sosise la Londra. Supărător era în special tonul imperios al convocării, care făcea abstracție de schimbările intervenite în ultimii doi ani.

După retragerea lui Richard din afaceri, și după semnarea contractului de asociație, Francis-Andrew ajunsese a se socoti, pe drept cuvânt, șeful casei Sunderland din Anglia. Tatăl său uitase probabil acest lucru, de vreme ce îl chema la ordin.

În sinea lui se simțea îngrijorat. Nu cumva rapoartele spionului Lafont își făcuseră efectul? Sau poate că Richard Sunderland se săturase de viață inactivă de rentier, pe care i-o impuseseră medicii? Oricare ar fi fost motivul, hotărârea lui era inoportună. Asupra unei abdicări nu se mai revine. Uitase oare tatăl său că îmbătrânise, că boala îi minase organismul, că orice s-ar spune, era un om sfârșit? La șaizeci și trei de ani era ridicol să pretindă a păstra o responsabilitate care-i depășea puterile. Trebuia să înțeleagă imperativele vârstei, și să se retragă definitiv din viața publică, lăsând copiilor sarcina de a-i continua opera.

Incontestabil, înfăptuirile sale erau mari. Însă misiunea lui, se încheiase. A-și relua atribuțiile, era nu numai inoportun, dar și imprudent. Oboseala i-ar pune la grea încercare sănătatea. Un nou atac de apoplexie cu urmări fatale, n-ar fi exclus.

Bineînțeles, considerentele umanitare atârnavu mai puțin în balanță. Francis-Andrew nu se mai putea lipsi de puterea dobândită în dubla sa calitate de duce și de șef al casei Sunderland din Anglia.

Îngrijorat, împărtăși imediat vestea amantei sale, care reacționează cu violență:

— Îngrozitori mai sunt și bătrânii ăștia!... Ramolismetul le ia mințile. Fac numai prostii. Față de tatăl tău să fii ferm. Fă-l să înțeleagă că e de prisos la Londra. Că locul lui e într-un fotoliu, pe un balcon, la soare, ori într-o grădintă cu flori. Cu o pătură cadrilată pe genunchi, care să-l ferească de reumatisme, să asculte cât e ziua de mare, cântecul păsărelelor. O ocupație potrivită pentru el. Da, da! Să-i vorbești fără menajamente. Să fii dârz, și să nu te lași înduioșat. Dacă face nazuri, să-l urci într-o trăsură și să-l trimiți pachet în Italia.

Francis-Andrew se scărpină gânditor după ureche.

— Nu e chiar atât de ușor, scumpă mea. Tatăl meu are anumite ciudățenii. Îl cunosc mai bine.

— Să faci cum îți spun eu. N-ai să regreti. Cu bătrânii și copiii trebuie să te porți la fel. Numai așa îi pui cu botul pe labe.

Comparația nu-i păru potrivită lui Francis-Andrew. Nu-l vedea pe tatăl său în postura unui dulău domesticit...

La câteva ore după sosirea convocării își făcu apariția la Guyhirne Castle un mesager al lui William Simpson, majordomul casei Montenuovo, pe care Richard îl transferase la Sunderland House.

Veștile mesagerului o făcură pe Miss Parker să ia foc. Ca o furie dezlănțuită, năvăli în camera lui Francis-Andrew, care se schimba pentru cină.

— Ascultă, Francis, ce obraznicie și-a permis bătrânul. Îndată ce s-a instalat la Montenuovo House, a transferat în bloc personalul de serviciu ales de mine, a golit apartamentele amenajate potrivit instrucțiunilor mele, reinstalând boarfele învechite ale maică-tii.

Lui Francis-Andrew nu-i plăcea a i se vorbi în acest fel de Andreea. Miss Parker era însă atât de orbită de mânie, încât nu-i observă schima.

— Măine de dimineată plecăm la Londra. De îndată ce vei da ochii cu bătrânul, să-i tragi o săpuneală strașnică. Apoi să-l trimiți val-vârtej la Sunderland House, recomandându-i să nu-i mai calce piciorul în casa mea.

— Scumpo, chiar atât de drastic n-am să fiu... Miss Parker izbi cu piciorul în parchet.

— Să faci așa cum îți dictez. Altfel, ți se urcă în cap.

Francis-Andrew strâmbă iarăși din nas.

— Ce expresii!

— Dacă-ți place, bine! Dacă nu, tot bine! În orice caz, eu nu îngădui să fiu călcată în picioare. Vrei să rădă toată Londra de mine? Ai de gând să permiți zaharisitului să mă izgonească din casa pe care mi-ai pus-o la dispoziție.

— În cel mai rău caz, te vei instala la Northland House.

— Nu mai spune! Știi că ai haz? Să dorm în patul nevestei tale? Pfff! exclamă ea dezgustată.

Francis-Andrew o privea pierdut de admirație. Mânia o făcea și mai frumoasă. Ochii ei mari scăpărau ca niște diamante negre. Obrajii catifelati se împurpuraseră ca petalele unei orhidee.

— Îți cumpăr cea mai frumoasă casă din Londra, încercă el s-o îmbuneze.

Miss Parker își încleștă pumnii mici.

— Nu vreau să dau zaharisitului satisfacție. Dacă ai de gând să mă lași insultată, te părăsesc. Îți zic, pa, pușorule! Am destui adoratori. Abia așteaptă să-mi sărute poala rochiei.

Francis-Andrew înghiți un nod. Îi îngroză perspectiva unei rupturi. Viața fără Frances ar fi fost mai înghețată decât o noapte de iarnă.

— Voi face tot ce-mi stă în putință, scumpa mea.

— Să faci imposibilul, Francis. Altfel, mă pierzi. Să-ți bagi bine în cap...

Întâlnirea dintre Francis-Andrew și tatăl său fu mai spectaculoasă decât o ciocnire între elementele naturii.

Șeful casei Sunderland-Beauclair se afla în cabinetul său de lucru, când Francis-Andrew intră tanțos în anticameră. Fără să dea bună ziua secretarului de serviciu și persoanelor care așteptau, se îndreptă spre ușa biroului marelui patron.

Secretarul îi tăie alarmat drumul.

— Nu intrați, Sir. Mr. Sunderland a ordonat să nu fie tulburat de nimeni. Vă rog, așteptați.

Francis-Andrew se opri uimit de îndrăzneala pigmeului.

— Să aștept, eu? Eu? Ducele de Northland? E o impertinență.

— Ordinele sunt formale, Sir. Nu mi-e îngăduit să fac excepții.

Francis-Andrew, care sosise montat de Miss Parker, începu să fiarbă. Și titulatura de Sir era o obraznicie.

— Ești american, Mister? întrebă el cu superioritate.

— Da, Sir.

— Atunci, nu mă miră ignoranța dumitale, în privința obiceiurilor acestei țări. Unui duce i te adresezi cu formula *Înălțimea voastră*.

— Știam acest lucru, Sir. Însă Mr. Sunderland a poruncit ca în timpul serviciului să se facă abstracție de titlurile nobiliare.

— Această dispoziție nu mă privește pe mine. Am mai spus-o și altora.

— Regret! Mr. Sunderland a dat instrucțiuni precise în acest scop. Nici fiii săi nu fac excepție. Francis-Andrew își mușcă buzele.

— Anunță-mă imediat tatălui meu, ordonă el.

— Îmi pare rău, dar...

Cu un gest de nerăbdare Francis-Andrew îl dădu brusc la o parte și intra în cabinetul de lucru al lui Richard.

Acesta era singur. La intrarea fiului său, ridică privirile de deasupra unui raport pe care-l studia. Ochii lui aveau luciri de oțel. Chipul îi era impenetrabil. Francis-Andrew salută cu un rece formalism. Richard abia răspunse cu o înclinare a capului.

— Nu ți s-a spus să aștepti?

Francis-Andrew simți că se sufocă de indignare.

— Mi s-a spus. Dar nu mi-am închipuit că această opreliște mă privea și pe mine.

— Voi pedepsi pe secretar fiindcă nu mi-a respectat ordinul. Dumneata, așteaptă, până termin ceea ce am de făcut.

Richard se cufundă iarăși în lectura raportului. Nu catadicsi nici să ofere un scaun fiului său. Acesta se făcu pământiu. Nu știa cum să reacționeze. Trecu la fereastră, spre a-și ascunde tulburarea.

Pe stradă se încrucișau în trapul cailor trăsură, ale căror roate încinse cu fier, făceau mare zgomot pe caldarâm.

Richard urmărea pe sub sprâncene agitația fiului său. Deși îl iubea mai mult decât pe toți ceilalți feciori ai săi, și îl durea umilința la care îl expusese, își zicea că lecția era necesară. După un sfert de oră de așteptare, Francis-Andrew se întoarse spre tatăl său:

— Sîr, vă rog să nu uitați că am și eu ocupațiile mele. Nu-mi pot pierde vremea...

Richard ridică iarăși ochii asupra lui.

— Serios? Dacă n-ai timp de pierdut, pleacă! Ești liber!

Francis-Andrew rămase descumpănit.

— Aveam de discutat lucruri importante. De la sosirea dumneavoastră la Londra, ați luat o serie de măsuri...

— Care îți sunt dezagreabile, îl întrerupse Richard. Știu. Te-au indispus. Dar nu am ce-ți face.

— Puteați să-mi cereți părerea.

— Părerile le cer numai când le socotesc necesare. În privința dumitale, am avut regretul să constat că nu-mi ești de nici un folos.

— Sir...

— Da, da. Acesta e tristul adevăr. Ți-am încredințat o sarcină de care te-ai achitat lamentabil. Din acest moment îți ridic delegația de reprezentant al meu pentru Anglia. Vei trece într-un post mai mărunț, potrivit posibilităților dumitale actuale. Cu timpul, vei urca iarăși treptele ierarhiei, bineînțeles în măsura în care îți vei însuși cunoștințe și o experiență corespunzătoare.

Francis-Andrew se îngălbeni. Realitatea era mai gravă decât și-o închipuise. Tatăl lui se înșela dacă își închipuia că i se va supune fără luptă. O poziție subalternă? Era grotesc! Cum s-ar fi înfățișat în fața iubitei sale, a funcționarilor casei Sunderland, a prietenilor? Nu îndrăznea nici să forțeze nota. Richard Sunderland îl impunea prin prezența sa. Când îl știuse depărte, îl socotise mai puțin ofensiv.

— Ai o comportare condamnată, continuă intransigent tatăl... Te-ai înhăitac cu o femeie de moravuri ieftine...

— Sir! protestă iarăși Francis-Andrew. Nu îngădui...

— Nu mă interesează îngăduința dumitale, Francis-Andrew. Spun ce am de spus, chiar dacă adevărul e dureros. Ai devenit sclavul unei femei ordinare. Ți neglijezi familia. Ți nesocotești sarcinile încredințate. Te-ai remarcat prin cheltuieli extravagante. Ai ajuns de râsul lumii. Și mai aștepti indulgență din partea mea? Mă întreb dacă va fi posibil să te îndrepti vreodată. Firea ta e de vină.

Francis-Andrew se înțepeni într-o atitudine bătoasă, insolentă.

— În cazul acest, nu-mi rămâne decât să suport consecințele. Ducele de Northland nu poate deroga, acceptând un post subaltern. Dacă am primit să conduc grupul de întreprinderi britanice ale casei Sunderland, nu am făcut-o decât pentru a vă fi de folos. Recompensa am văzut-o. Față de situația care s-a creat, vă prezint demisia mea. Administrarea averii casei mele îmi cere destule eforturi.

— După felul cum îți administrezi averea, mă îndoiesc că va mai dura mult.

— Aceasta, Sir, este o chestiune care mă privește în exclusivitate.

Richard clătină din cap cu tristețe.

— Ai dreptate. Nu ești pe degeaba un autentic Northland. De această nenorocire nu ești însă numai dumneata vinovat. Greșeala inițială am făcut-o eu, acceptând să moștenești titlul și averea acestei familii. Neatârănarea ți-a stricat caracterul. În sfârșit, acum totul e consumat.

Francis-Andrew se înclină cu ironic ceremonial.

— În urma acestei clarificări, îmi permiteți să mă retrag.

Abia acum înțelesese că tatăl său suferea cumplit. Această constatare îl bucura. Îi acorda o strălucită revanșă.

După plecarea lui Francis-Andrew, Richard se lăsă pe spătarul jetului său. Oftă adânc. Obținuse un succes *à la Phyrus*. Câștigase bătălia, dar pierduse victoria...

Din ziua aceea, relațiile dintre Richard și Francis-Andrew încetară. Tânărul duce își continua viața desfrânată, care-l mâna spre prăpastie, într-o frenetică galopadă. Miss Parker îl seconda de minune. Nu era seară în care el și iubita lui să nu piardă la masa verde sume fantastice. Veniturile latifundiilor nu-i mai ajungeau pentru acoperirea

cheltuielilor. Francis-Andrew ajunsese să facă datorii. Nimeni nu-i refuza creditul. Reputația averilor casei Northland și perspectiva moștenirii milioanei lui Richard Sunderland, determinau pe cei mai bănuitori cămătari să-și deschidă larg baierile pungii, din care Francis-Andrew scotea pumni de aur. Își ipoteca domeniile, își gaja bijuteriile, cu o inconștientă revoltătoare. Castelul Guyhirne fu primul imobil care schimbă stăpânul. Francis-Andrew îl vându unui măcelar, care făcuse avere pe spinarea populației înfometate.

Îndurerat, Richard urmărea de departe descompunerea casei Northland. Extravaganțele lui Francis-Andrew alimentau din belșug rubricile fițuicilor de scandal. Comportarea fostei actrițe care reușise să-și introducă amantul de inimă în intimitatea ducelui, sporea valul comentariilor batjocoritoare.

Chester Russell, fostul ofițer de dragoni, devenise un fel de oaspete permanent al casei Northland. În toate călătoriile însoțea pe Francis-Andrew și pe Miss Parker. Această conviețuire în trei ajunsese să facă vâlvă și pe continent, unde originalul grup se deplasa adeseori.

Francis-Andrew prețuia prietenia dezinteresată a lui Russell. Era singurul care nu bănuia nimic. Idilicul triunghi și-ar fi continuat în liniște existența, dacă un răuvoitor n-ar fi scris lui Francis-Andrew cum stăteau lucrurile. La început, acesta refuzase să creadă. Fusese chiar ispitit să arate misivă celor doi învinuiți. Dar se răzgândise. Nu voise să o indispuină nici pe ea și nici pe Russell, care-i arăta devotament și prietenie. Aruncă scrisoarea în foc, promițându-și să o dea uitării. Dar uitarea are prostul obicei de a se refuza acelor care o doresc. Rândurile corespondentului anonim i se gravaseră în minte.

Fără să-și dea seama, începu să-i spioneze pe cei doi. Vigilența i se ascuțise pe nesimțite. Era atent la toate gesturile lor, la cuvintele ce-și adresau, la privirile pe care le schimbau. Cu încetul, le prinse taina. Între Frances și fostul ofițer de dragoni exista o înțelegere, care lui îi rămăsese până atunci ascunsă. Scrisori care până mai ieri îi păruseră fără semnificație, vorbe aruncate în vânt, cărora nu le-ar fi dat altădată nici o importanță, îi păreau acum pline de sensuri.

Francis-Andrew înțelese în sfârșit, pentru ce amanta lui stăruise a nu locui sub același acoperiș cu el. După ce Richard Sunderland o izgonise de la Montenuovo House, Miss Parker refuzase să se mute la Northland House, pretextând că Francis-Andrew era încă însurat. Credul, ducele îi cumpăraseră o casă luminoasă pe Regent's Street. Acolo era primit în taină Chester Russell. Personalul de serviciu angajat de ea îi acoperea escapadele.

Francis-Andrew rămânea un biet încornorat, pe care Frances și Chester îl duceau de nas.

Spionii puși pe urmele ei confirmară scrisoarea anonimă. Când Francis-Andrew nu înnopta la Frances, aceasta îl primea pe Chester, care rămânea în alcovul ei până în zori.

În ziua în care socoti că dispunea de probe îndestulătoare, Francis-Andrew provocă o explicație. Miss Parker se jură pe dragostea care i-o purta, se jură pe viața ei, pe Dumnezeu, pe mormântul mamei, că era nevinovată. Neînduplecat, el pretinse îndepărtarea lui Russell. Pretenția fu întâmpinată cu proteste. Se îndoia oare de iubirea pe care i-o închinase? O insulta atribuindu-i o vină imaginară? Când văzu că defensiva nu dă rezultate, Miss Parker trecu la contraofensivă. Din moment ce nu mai avea încredere în ea, nu le rămânea decât să se despartă.

Frances rostise aceste vorbe cu un ton tragic, definitiv.

Fatalitatea vru ca în același timp, să apară și Chester Russell. Nu se putea o intrare mai inoportună. La vederea acestuia, Francis-Andrew simți, că i se urcă sângele în cap. Se repezi la fostul ofițer, îi impută perfidia, îl amenință, apoi îl pofti să nu-i mai calce piciorul în casa lui Frances.

Russell avea o bogată experiență în materie. Stia că furtuna cea mai violentă trece ca orice furtună. Declară cu demnitate că nu e vinovat, că sentimentele sale pentru ducele de Northland și pentru Miss Parker au fost întotdeauna de o corectitudine exemplară. Deși nu avea a-și reproșa nimic, înțelegea să se retragă, spre a nu întuneca prin prezența sa o iubire atât de sublimă, ca aceea dintre Frances Parker și nobilul ei protector.

După plecarea fostului ofițer de dragoni, Miss Parker făcu o criză de nervi. O nouă discuție se încheie cu un armistițiu. Frances își luă angajamentul să nu-l mai vadă pe Chester Russell, iar Francis-Andrew făgăduia să nu mai ridice această chestiune. Nici unul nici celălalt nu voiau să provoace o ruptură definitivă.

Pacea încheiată în aceste condiții, avea un caracter precar. Frances Parker continua să-l primească în taină pe Russell, iar Francis-Andrew să dezlanțuie scandaluri tot mai violente.

Ecolul conflictelor ajungea până la Richard, care își măcina în taină nervii. Îl exaspera neputința sa de a da o dezlegare intrigii, în care fiul său se încurcase ca într-o pânză de păianjen...

Într-o noapte în care Richard, indispus de o migrenă, se culcase mai devreme ca deobicei, îl trezi aproape de miezul nopții o discretă bătaie în ușă.

— Intră! mormăi el.

Durerea de cap îl mai lăsase. În schimb, o sudoare fierbinte îi umezea părul și gâtul, îi năclăia gulerul cămășii de noapte.

Majordomul, care își aruncase în grabă pe umeri un halat de casă, intra cu teamă.

— Mă iertați, Sir. Înălțimea sa ducele de Northland vă roagă să-l primiți de îndată.

— Ce vrea la ora asta? bolborosi Richard supărat. Dacă are să-mi vorbească, să vină mâine dimineață.

Presupunea că Francis-Andrew venea beat de la vreun chef, ori că pierduse la cărți, și voia să ceară un împrumut. Era hotărât să nu-i dea nici un gologan. Fiul său n-avea decât să-și spulbere averea maternă. Tot ce adunaseră ducii de Northland în douăzeci de generații, era risipit acum în cele patru vânturi de cel mai nevolnic urmaș al lor.

Majordomul se retrase, dar se înapoie după câteva minute.

— Cer iertare, Sir. Înălțimea sa stăruie a vă ruga să-l primiți. Spune că este o chestiune de viață și de moarte.

Richard se ridică în capul oaselor.

— Să intre.

Tâmpilele începuseră iarăși să-l doară. Îi vâjâiau urechile și vinele gâtului îi zvâcneau puternic.

Pe măsuta Louis XV de la capătul patului ardea o lumânare groasă, calculată să dureze până dimineața. Majordomul aprinse lumânările dintr-un lămpadar, apoi îl rugă pe Francis-Andrew să intre.

Richard era încă nedumerit. Ce rost avea această vizită nocturnă?... O chestiune de viață și de moarte... Ciudat! Pașii lui Francis-Andrew se auziră străbătând aproape în fugă anticamera. Richard simți o instinctivă strângere de inimă. Avu deodată senzația că deasupra casei Sunderland plutește o amenințare grea. Tânărul duce intra în grabă. Se opri în prag apoi se avântă spre patul tatălui său.

Era cadaveric. Ochii îi luceau febril. Măinile se încleștau și se descleștau spasmodic.

— Sirl! exclamă el, oprindu-se în dreptul patului. Sirl...

Glasul său avea o intonație atât de dureroasă, încât Richard simți o săgetare în inimă. Vlăstarul său preferat suferea. Suferea îngrozitor. Părintele nu putea rămâne indiferent la durerea copilului, oricât de grave i-ar fi fost greșelile.

O lacrimă se rostogoli pe obrazul lui Francis-Andrew.

— Ce e cu tine? întrebă alarmat Richard. Ce s-a întâmplat?

— A căzut năpasta pe capul meu, tată! hohoti sugrumat Francis-Andrew, prăbușindu-se pe un scaun.

Richard făcu semn majordomului să se retragă. Apoi își interogă din nou fiul.

— Spune o dată, ce s-a întâmplat?

Abia se stăpâni să nu-și cuprindă feciorul la piept.

— Am avut cu Frances o discuție îngrozitoare! Ah, îngrozitoare! rosti ducele gătit de emoție.

— Nu e prima și nici ultima, rosti supărat Richard. Pentru această m-ai trezit din somn!

— Tată! S-a întâmplat o nenorocire. O mare nenorocire.

Richard simți iarăși un fior de teamă. La disperare, Francis-Andrew rostea cuvântul *tată*, la fel ca și fratele său Robert. Această intonație tragică îl înduioșă.

— Vorbește o dată! explodează el. Spune-mi ce ai pe suflet? N-ai venit în miez de noapte, să-mi spui că te-ai certat cu amanta.

Francis-Andrew făcu un efort.

— S-a întâmplat o mare nenorocire, repetă el. Acum câteva ore am avut o discuție aprinsă cu Frances. M-a lovit. Am lovit-o și eu. Deodată s-a

prăbușit. Am crezut că a leșinat sau că se prefăcea. Câtva timp, nu m-am apropiat de ea. Voiam să văd ce face. La un moment dat, nemiscarea ei m-a pus pe gânduri. M-am apropiat de ea. Am atins-o cu mâna. Am plecat urechea. Nu mai respira. Am luat-o în brațe și am așezat-o pe pat. Am ascultat-o la piept. Inima încetase să-i mai bată. Îngrijorat, am luat o oglinjoară și i-am pus-o la gură. Oglinjoara nu s-a aburit.

Richard coborî din pat. Îmbracă la repezeală halatul de mătase întins pe un scaun, apoi se apropie de fiul său.

— Francis! Răspunde sincer! Să știu ce măsuri să iau. Ai omorât-o tu?

Ducele izbucni în plâns.

— Nu! Nu i-am făcut nimic. Cred că a avut o sincopă.

Mintea lui Richard lucra febril. Trebuia evitat scandalul.

— Spune-mi, a mai aflat cineva despre moartea... acestei femei.

— Servitorii...

— Destul de rău. Chem imediat pe medicul meu curant. E necesar ca prima constatare să o facă un om de încredere.

Richard agită cu putere clopoțelul de argint de pe noptieră.

Majordomul își făcu apariția.

— Trimite imediat trăsura după doctorul Woodcock. În cel mult un sfert de oră să fie aici.

Servitorul dispăru. Richard începu să se plimbe nervos în lungul încăperii. Pașii lui nu făceau zgomot pe covorul de Samarkand. Se opri brusc în fața fiului său.

— Ești sigur că nu ai omorât-o tu?

— N-am omorât-o!... Crede-mă, tată!

— Bine. Vom vedea ce ne rămâne de făcut...

După o jumătate de oră, care-i păru un secol, doctorul Woodcock, un personaj rubicond și jovial își făcu apariția.

— Ce s-a întâmplat, Sir? întrebă el, intrând degrabă în dormitor.

— Un accident, Mr. Woodcock. Miss Parker... prietena fiului meu, a avut o sincopă. Se pare că nu și-a mai revenit. Du-te te rog, cu fiul meu, la căpătâiul ei.

Medicul aruncă pe deasupra ochelarilor o privire întrebătoare spre Francis-Andrew.

— Să mergem, Sir. În asemenea cazuri, orice minut e prețios.

Înainte de a părăsi încăperea, Francis-Andrew se întoarse spre tatăl său.

— Măine de dimineată, îmi permiteți să vă aduc la cunoștință tot ce a mai intervenit?

Francis-Andrew redevenise copilul supus, cuminte, de odinioară. Richard simți iarăși o strângere de inimă.

— Desigur. Poți să vii oricând. Te aștept. Nu-i nevoie să lași până mâine dimineată. Să te înapoiezi de îndată ce doctorul Woodcock își va spune cuvântul. Poate să fie un simplu leșin...

Francis-Andrew nu răspunse. Zâmbi trist, descurajat, apoi ieși pe urmele medicului.

În lumea elegantă și frivolă a Londrei, vestea morții subite a superbeii Frances Parker, căzu ca un trăsnet. Concluziile doctorului Woodcock și ale unui medic legist care certificară că tânăra femeie încetase din viață în urma unui atac de cord, nu convinse decât pe puțini oameni. Zvonurile umblau din gură în gură:

— A omorât-o zevzecul de Northland.

— Desfrânatul asta era de o gelozie morbidă.

— Cu puțin timp înaintea morții ei, se pare că a descoperit o intrigă între actriță și un oarecare

Chester Russel. N-ar fi exclus s-o fi ucis într-o criză de gelozie furioasă.

— Familia lui a mușamalizat afacerea.

— E și firesc. Lorzii nu ajung la Newgate. Spânzurătorile sunt pentru oamenii de rând.

— Spânzurătorile și foamea...

— Crimele nobililor sunt rareori pedepsite.

— Evident. Nobilii conduc țara.

— Mergi la înmormântare?

— Sigur. O să fie puhoi de oameni.

— Ha, ha! Culmea ar fi să izbucnească tulburări din pricina unei femei ușoare.

— Și o femeie ușoară are drept la viață. Ucigașii trebuiesc pedepsiți. Oricare ar fi condiția lor socială.

— Credeți că Frances Parker a fost asasinată?

— E o certitudine. Însă autoritățile sunt oarbe.

— Familia ei nu intervine? Nu cere să se facă dreptate?

— Familia nu mai vrea să știe de ea. Nimeni nu se bucură când are în neam o curtezană publică.

— Era o femeie frumoasă.

— Frumusețea nu i-a contestat-o nimeni. N-a avut însă noroc.

Înmormântarea avu loc într-o zi senină de primăvară. O mare de oameni o conduse până la locul de veci. Lumea observă că nici ducele de Northland și nici Chester Russell nu se aflau în cortegiul mortuar. Comentariile pe seama lor fură aspre.

— Au lăsat-o singură, ticăloșii.

— Numai servitorii ei îi urmează sicriul.

— Se zice că avea o inimă de aur.

— Cameristele ei o adora.

— Și era frumoasă... Frumoasă ca o zeiță...

Rudele ei nu asistară la ceremonia funeabră. Burghezi înstăriți cu o frumoasă poziție socială în City, nu concepeau să meargă cot la cot cu sutele de

curtezane scumpe sau ieftine, care se adunaseră de prin toate colțurile Londrei, spre a duce la cimitir pe una de-a lor.

Judecătorul Stillman, unchiul defunctei, și cel mai însemnat membru al familiei, se scuturase cu scârbă când i se vorbise de înmormântare.

— Fără familie i-a plăcut să trăiască, fără familie să fie dusă și la groapă.

În seară zilei în care trupul neînsuflețit al lui Frances Parker fu acoperit de pământ, o ceată de necunoscuți se adună în fața palatului Northland. Huiduiră pe duce, care se feri să apară la fereastră și aruncară cu pietre în geamuri, făcându-le țândări...

Pentru Richard Sunderland, moartea curtezanei avea semnificația unui act providențial, a unei dezlegări miraculoase ce însenina atmosfera mefitică în care trăise până atunci fiul său.

O foarte plăcută surpriză avură și rudele defunctei. După inventarierea bunurilor succesoriale, constatară că le rămânea o avere uluitoare de mare. În noaptea morții ei, servitorii avuseseră timp să jefuiască o casetă cu bijuterii, înainte de sosirea autorităților. Cele mai scumpe piese se aflau însă ferecate în safeul unei bănci londoneze. Severii burghezi, în frunte cu judecătorul Stillman, încercară un subit reviriment în favoarea lui Frances, de îndată ce se văzură în stăpânirea unei lăzi cu bijuterii, evaluată la peste cinci sute de mii de livre sterline.

Puritanele mătuși începură să-i cânte osanale. Nu pierdeau ocazia să nu aducă laude talentului, generozității, fondului bun al caracterului ei. Totodată, deplângeau stricăciunea bărbaților în general și a ducelui de Northland în special, care țărâseră în noroiul viciului acest crin de o puritate excepțională.

Judecătorul Stillman, care până la cincizeci de ani dusesese un trai modest, drămuț, cu precizie farmaceutică de zgârcita sa consoartă, se pomeni peste noapte posesorul unui capital de o sută de mii de livre. În ciuda opoziției nevestei, care opinase pentru păstrarea vechiului mod de viață, achiziționase o splendidă casă pe Gerrard Street și un echipaj princiar cu care își plimba zilnic trupul uscat. Judecătorul era de o slăbiciune fenomenală și de o urâtenie și mai fenomenală. Un coleg cu imaginație bogată, declarase că ar fi primejdios pentru Stillman să fac o călătorie în Egipt, deoarece ar risca să fie luat drept mumia unei maimuțe. Stillman nu avea să-i ierte niciodată gluma. Spre a dovedi lumii că urâtenia era numai o apreciere subiectivă, își luase o amantă tânără și frumoasă, care-i dădea în public semnele unei calde afecțiuni. Ceea ce nu era greu, dacă se ținea seama de farmecul banilor lui... Moartea tinerei femei adusese astfel numai belșug și fericire.

Un singur om rămăsese neconsolat. Francis-Andrew. A doua zi după înmormântare se retrăsese la Hardwicke Castle, spre a-și plânge în singurătate nenorocirea. Richard Sunderland avea de gând să realizeze o reconciliere între fiul său și soția acestuia, bineînțeles, după ce se vor mai liniști apele. Raționamentul lui nu era greșit. Nici un scandal, nu rezistă uzurii timpului. Interesul pasionat al publicului se tocește treptat. Vâlva trezită de cazurile mai proaspete, fură interesul lumii veșnic însetate de afaceri senzaționale noi.

În așteptarea acestei limpeziri, Richard luase efectiv conducerea casei Sunderland-Beauclair. Opoziția lui Francis-Andrew încetase. Revenirea lui Richard la cârmă, fusese acceptată fără murmur și de ceilalți feciori.

Activitatea îl înviorase, îl întinerise. Nu mai era animat de acel îndrăzneț spirit de aventură care-l

făcea odinioară să se avânte în cele mai primejdioase combinații financiare. Experiența sa vastă suplinea însă această timorare pe care o încerca pentru întâia oară... Vârsta îi înfrânase avântul.

Își asumase misiunea de a consolida casa pe care o crease cu atâtea riscuri și sacrificii. Marile bănci, crescute ca ciupercile în ultimele două decade, îi impuneau o prudență sporită. Rivalii se înmulțiseră, și o dată cu ei și pericolele. Casa Rotschild luase un extraordinar avânt în vremea din urmă, tinzând să monopolizeze marile tranzacții financiare ale epocii. Într-o serie de bătălii financiare spectaculoase, Nathan Rotschild și frații săi, reușiseră să înlăture concurența altor bănci, pe care le neutralizaseră, fie doborându-le, fie aruncându-le o fărâma din beneficiile realizate de ei.

Între casele Sunderland și Rotschild nu se angajaseră încă ostilitățile. Richard Sunderland și Nathan Rotschild știau însă că această neutralitate armată nu avea să dureze mult. Casa Rotschild era în plină ofensivă. Expansiunea ei nu avea să întârzie a încălca domeniile Sunderlandzilor, care vor riposta, pentru a-și păstra supremația. Și unii și alții, se pândeau, se spionau, se studiau, în așteptarea declanșării unui conflict imposibil de evitat.

În previziunea acestui eveniment, Richard Sunderland se pregătea. Capitalurile sale aveau să constituie armata pe care o va manevra mai târziu împotriva Rotschildzilor. Nici aceștia nu stăteau inactivi. Dar ora H nu sunase încă.

În epoca acelor preparative, primi Richard o veste, care avea să-l zguduie mai cumplit decât un cutremur de gradul zece. Într-o dimineată, pe când se afla în cabinetul său de lucru, își făcu apariția Jules Lafont. Șeful serviciului de informații avea fruntea înourată.

— Ce vânt te aduce, Lafont? întrebă Richard. Nu pari în apele dumitale.

— Vă cer iertare, Sir. Am motive temeinice să fiu îngrijorat.

Richard încreți sprâncenele.

— Ceva grav?

— Se pare că da. Vă mărturisesc, nu știu cum să încep...

— Vorbește, Lafont. M-am deprins cu neplăcerile.

— Acum două zile, Katherine Thompson, garderobiera răposatei Frances Parker, a făcut un denunț împotriva fiului dumneavoastră, Francis-Andrew, învinuindu-l că și-a asasinat amanta.

Pumnii lui Richard se încheștară.

— E o acuzație stupidă, Lafont. Francis-Andrew nu e în stare să ucidă. Doctorul Woodcock a certificat că decesul acelei femei s-a datorat unui atac de cord.

— În denunțul ei, Katherine Thompson afirmă că trecând întâmplător prin fața ușii dormitorului stăpânei sale, a auzit cearta dintre aceasta și ducele de Northland. Creșterea diapazonului discuției a făcut-o să se oprească și să tragă cu urechea. Certurile erau monedă curentă. Scandalul pe care-l auzea de data aceea, părea să depășească în proporții pe toate celelalte. La un moment dat, Miss Parker a strigat înspăimântată: „Nu mă omorî! Ai să înfunzi pușcăria!” Glasul ei era îngrozit, ca în preajma unei primejdii iminente. Deodată, s-a auzit un țipăt prelung, ascuțit, apoi zgomotul unui corp care cade. A urmat o tăcere bruscă. Niște pași care se îndreptau spre coridor au făcut-o pe Katherine Thompson să fugă spre a nu fi surprinsă ascultând la ușă.

Richard urmărea relatările lui Lafont cu atenție încordată.

— Cine dă importanță unui denunț atât de stupid! exclamă el, izbind cu pumnul în masă. Va fi aruncat la coș. Nici un judecător cu mintea întreagă nu-i va da ascultare.

— Din păcate, Sir, s-a întâmplat tocmai contrariul. Judecătorul Stillman, care a primit denunțul, a ordonat deshumarea cadavrului și o nouă autopsie.

— Curată nebunie! strigă Richard Sunderland, ridicându-se brusc de pe scaun. Nu urmărește decât discreditarea casei noastre. Cine e și acest judecător Stillman? Faceți presiuni, asupra lui.

— Greu, Sir! Stillman este unchiul lui Frances Parker. Se pare că e foarte îndârjit împotriva fiului dumneavoastră.

Richard îndeobște nu-și pierdea calmul. Acum însă era înfrigurat de emoție. Se afla în joc reputația și poate libertatea fiului său preferat.

— Voi vorbi cu Lordul Cancelar. Dacă va fi nevoie, chiar cu primul ministru.

— Puterile lor sunt limitate, Sir. Cu toată autoritatea de care dispun, nu pot zăgăzui mersul justiției. Cred că în momentul de față, presa a luat cunoștință de denunțul Katherinei Thompson și de hotărârea judecătorului Stillman. Un scandal de asemenea proporții e o mană cerească pentru fițuicile de senzație.

Richard își sună secretarul.

— Să se înhame caii la trăsură. Cel mai iute atelaj. Repede. În cinci minute să fie gata. Ba nu! Cinci minute e mult. Timpul e foarte prețios. Lafont, zise el întorcându-se spre șeful serviciului de informații, împrumută-mi faetonul dumitale. Știu că ai cai buni. Îți las trăsura mea la dispoziție.

— La ordinele dumneavoastră, Sir.

— Plec la Lordul Cancelar. Între timp, urmărește mersul anchetei.

Spre uimirea secretarilor săi, care nu-l văzuseră niciodată atât de turburat, Richard părăsi, ca o furtună clădirea băncii.

Misiunea pe care și-o asumase părea sortită eșecului. Lordul Cancelar nu se afla la Londra. În

ajun, plecase la Manchester. Nu avu noroc nici în Downing Street. Primul ministru, lordul Liverpoole, fusese chemat la Windsor Castle de primul regent. Disperat, Richard se gândi să alerge la lordul Sidmouth. Secretarul de stat de la interne îl primi imediat. Plin de sollicitudine, îi făgădui că va încerca să pună capăt scandalului. Se grăbi însă a adăuga că posibilitățile lui erau, în asemenea cazuri, limitate. Justiția nu depindea de el. Va lua însă imediat legătura cu colegii săi de cabinet, care ar putea să exercite presiuni directe asupra judecătorului Stillman.

Richard plecă nemulțumit de la Sidmouth. Promisiunile vagi nu erau de natură a-i liniști temerile. Își dădea seama că timpul se scurge vertiginos și că ancheta era susceptibilă să aducă surprize neplăcute. Simțea instinctiv că Francis-Andrew era pândit de o mare primejdie. În sinea sa bănuise încă de la început că moartea amantei fiului său era suspectă.

Trecuse de ora patru când ajunse la Montenuovo House. Avu surpriza să-l găsească în hol pe Jules Lafont, care-l aștepta de un ceas.

— Sir, lucrurile au luat o întorsătură gravă. Autopsia a dat rezultate... hm... uluitoare. Nu-mi vine să cred...

— Vorbește! zise Richard apăsător. Lasă ocolurile.

Lafont șovăi câteva clipe, apoi rosti cu greutate:

— S-a găsit un ac de pălărie înfipt în inima cadavrului.

— Idiot!... Un ac de pălărie? Cum de nu l-a văzut doctorul Woodcock?

— Capul acului era rupt. Woodcock nu l-a observat fiindcă a făcut un examen superficial. Acul a fost înfipt cu atâta putere, încât a străpuns inima, intrând în întregime dedesubtul sânelui. În aceste condiții...

Richard rămase cu privirile ațintite în gol.

— Îngrozitor!... Îngrozitor!...

Măinile îi căzură a descurajare, de-a lungul corpului.

Deodată se încordă, gata-de luptă.

— Nu-i las să-mi compromită fiul. E o mașinație murdară. Francis-Andrew nu e criminal. Cheamă-l pe Rowlandson... Voi mobiliza pe cei mai mari avocați din Londra.

Creierul lui Richard lucra intens. Îl și vedea pe Francis-Andrew în fața anchetatorilor și a Camerei Lorzilor, întrunite în Curte de Justiție... Hărțuit, înspăimântat, dezonorat... Poate că la capătul acestor încercări îl aștepta eșafodul... Trebuia să-l ferească de acest martiraj. Avea datoria să răstoarne cerul și pământul spre a-și salva fiul... Chiar dacă era vinovat.

Dar era vinovat? Dacă săvârșise crima — ceea ce părea de neconceput — o făcuse desigur sub impulsul unui acces de gelozie. În acest caz avea o scuză. Nu era un criminal de rând. Nici nu putea fi.

Poate că Francis-Andrew era victima unei erori judiciare. Niciodată acesta nu-i mărturisise că e făptașul crimei. Nici nu lăsase a se înțelege că ar fi vinovat. O singură concluzie se impunea. Francis-Andrew trebuia ferit de încercările grele, inerente unui proces de acest fel, proces care i se va deschide, fără nici un fel de îndoială.

— Lafont, plec la Hardwicke Castle, spuse el smulgându-se din gânduri. Trebuie să-l previn pe Francis-Andrew. Să-l scap. Dumitale îți încredințez o misiune de mare încredere și care cere totodată o discreție desăvârșită.

— Mă cunoașteți îndeajuns, Sir.

— Du-te imediat în port. Ordonă capitanului Anderson să pornească, fără întârziere, cu „Empress of China” spre Hastings. Să nu intre în port, ci să ancoreze la aproximativ o milă de coastă. Să trimeată

o barcă în golful Saint-John, din apropierea castelului Hardwicke și să aștepte ordinele mele. Recomandă lui Anderson să păstreze cel mai strict secret asupra misiunii. Nici un ofițer din subordinele sale, nici un membru al echipajului, nu trebuie să cunoască adevărata destinație a navei. Va declara autorităților că pleacă în Statele Unite.

Jules Lafont zâmbi imperceptibil. Înțelesese planul patronului. Instrucțiunile lui Richard fură executate cu strictețe. În după amiaza aceleasi zile „Empress of China” părăsi portul Londrei, cu destinația — mărturisită — New York. A doua zi, înainte de răsăritul soarelui, aruncă ancora la punctul convenit. O barcă se desprinsese de corabie, vâslind cu iuțeală spre golful Saint-John. În barcă se afla și comandantul corăbiei. O ceață prielnică se lăsase în timpul nopții. Căpitanul Anderson era încântat de această împrejurare, care îi ușura sarcina. Oprirea navei sale în larg, ar fi dat de bănuiră pazei de coastă, veșnic cu ochii în patru după contrabandiști. Datorită negurei, staționarea avea sorți să treacă neobservată.

În ceață așteptau doi oameni. Siluetele lor se profilau prin ceața sidefie. Căpitanul Anderson sări din barcă și se îndreptă spre cele două siluete. Când ajunse în apropierea lor, recunoscu pe Richard Sunderland și pe fiul său, Francis-Andrew.

Între Richard și căpitanul Anderson urmă o convorbire scurtă dar cuprinzătoare. Comandantul navei „Empress of China” primi o misiune de mare încredere. Avea să ia pe bordul navei sale un singur pasager. Pe ducele de Northland. Corabia va pleca într-o lungă călătorie spre Orientul îndepărtat. Până la Colonia Capului va reduce escalele la minimum. Nu se va opri decât pentru aprovizionare. Spre a se evita discuții cu localnicii, care ar putea duce la divulgarea numelui unicului pasager al navei, nici un

om din echipaj nu va căpăta permisiunea să coboare pe uscat.

„Empress of China” va naviga pe o rută cunoscută numai lui Richard, fiului său și căpitanului Anderson. Această rută, care avea să străbată Oceanul Indian, Marea Chinei și Oceanul Pacific, cuprindea un număr de escale fixe, în Indiile Orientale și în arhipelagul Polinezian. Căpitanul Anderson va lega aceste escale de o serie de date hotărâte din timp, astfel ca la nevoie, Richard Sunderland să-i dea de urmă.

După ce înmână comandantului un dosar, cu instrucțiuni scrise, Richard își îmbrățișă fiul, apoi le dădu poruncă să se imbarce. După câteva minute, barca se pierdu în negură. Ramele plescăiau ușor în apa liniștită ca un lac. Când zgomotul ritmic se topi în învelișul pufos al ceței, Richard respiră adânc.

Francis-Andrew scăpase din ghearele justiției. Reputația, moralul său, vor suferi. Dar persoana lui fizică nu va avea nimic de îndurat. Richard va ști să înfrunte furtuna. Era mai bine înarmat pentru viață decât Francis-Andrew.

Prevederile lui Richard se împliniră. Uraganul scandalului se abătu cu furie asupra casei Sunderland.

Când se află rezultatul autopsiei, ziarele cerură în cor pedepsirea exemplară a ducelui asasin. Foile radicale atacau cu violență desfrâul claselor conducătoare, al căror reprezentant era Francis-Andrew Sunderland, duce de Northland. Dispariția acestuia le spori vehemența. Titlurile vesteau cu litere groase:

„UN MEMBRU AL ÎNALTEI ARISTOCRAȚII,
ÎNVINUIT DE ASASINAT, FUGE CA UN
RĂUFĂCĂTOR DE RÂNDI!”

„SENZAȚIONALELE REZULTATE ALE UNEI AUTOPSII. UN DUCE IMPLICAT ÎNTR-O CRIMĂ ODIOASĂ!”

„AUTORITĂȚILE SUNT ÎN URMĂRIREA UNUI PAIR ACUZAT DE UCIDERE A ACTRIȚEI FRANCES PARKER.”

„JUDECĂTORUL STILLMAN A DECLARAT CĂ JUSTIȚIA BRITANICĂ VA PEDEPSI PE CRIMINAL, INDIFERENT DACĂ ACESTA E LORD SAU OM DIN POPOR.”

„MĂRTURIILE PERSONALULUI DE SERVICIU AL ACTRIȚEI FRANCES PARKER SUNT TOT ATÂTEA ACTE DE ACUZARE ÎMPOTRIVA DUCELUI DE NORTHLAND.”

„UN NUME ILUSTRU TĂRÂT ÎN NOROI, FRANCIS-ANDREW, DUCE DE NORTHLAND, ÎNVINUIT DE OMUCIDERE.”

„DUCELE DE NORTHLAND ȘI-A UCIS AMANTA CU UN AC DE PĂLĂRIE.”

„FIUL MARELUI FABRICANT DE ARMAMENT, RICHARD SUNDERLAND-BEAUCLAIR, JUDECAT ÎN LIPSĂ, SUB ÎNVINUIREA DE CRIMĂ.”

„PROBE ZDROBITOARE ÎN SARCINA DUCELUI ASASIN.”

„DUCELE DE NORTHLAND VA FI CONDAMNAT LA MOARTE ÎN CONTUMACIE?”

„UNDE S-A ASCUNS DUCLE DE NORTHLAND?”

„FAMILIA ACTRIȚEI FRANCES PARKER OFERĂ CINCI MII DE LIVRE RECOMPENSĂ CELUI CARE VA INDICA LOCUL UNDE SE AFLĂ DUCLE ASASIN...”

O serie de fițuici de senzație, se întreceau să dezvăluie în lungi articole de scandal, viața intimă a ducelui de Northland, și a celorlalți membri ai familiei sale. Dușmanii lui Richard Sunderland profitau de

acest prilej, spre a se dezlănțui în atacuri îndârjite împotriva lui.

„RICHARD SUNDERLAND-BEAUCLAIR NU E STRĂIN DE FUGA FIULUI SĂU.”

„BANCHERUL SUNDERLAND PUNE BETE ÎN ROȚILE JUSTIȚIEI...”

„TURPITUDINEA CLASELOR AVUTE IESE LA LUMINĂ...”

„ÎNCERCĂRILE DE PRESIUNE ALE LUI RICHARD SUNDERLAND ASUPRA JUSTIȚIEI BRITANICE!”

„SĂ FIE PEDEPSIT CU MOARTEA UCIGAȘUL ACTRIȚEI FRANCES PARKER.”

În primele zile, Richard încercase să facă față atacurilor furibunde ale presei. Plătise încoace și încolo, acționase în justiție pe ziariștii recalcitranți, dezmințise prin unele ziare știrile publicate în altele. În cele din urmă renunțase la luptă. Avalanșa vestilor adevărate sau mincinoase, a insultelor și destăinuirilor scandaloase era atât de copleșitoare, încât ar fi fost o nebunie să încerce a rezista.

Avocații săi, în frunte cu consilierul Rowlandson, făceau eforturi disperate spre a stabili nevinovăția lui Francis-Andrew și a-i spăla reputația. Trecuse trei luni de când rezultatele autopsiei stârniseră acest ciclon. Camera Lorzilor se constituise în Curte de Justiție, spre a-l judeca pe ducele de Northland. Richard era tot mai întunecat, mai încovoiat de griji. Avea o singură bucurie. Francis-Andrew rămăsese liber.

Probele vinovăției fiului său erau atât de zdrobitoare, încât cei mai buni prieteni ai casei Sunderland, nu mai aveau curajul să intervină în favoarea lui. La rugămintile lui Richard, ducesa de Northland acceptase să se înapoieze cu copii la

Northland House. Acest gen de solidarizare cu soțul ei, făcu oarecare vâlvă. Furtuna atinsese paroxismul.

Într-o seară, tânăra ducesă sosi la Montenuovo House. Richard rămase surprins de neașteptata vizită. Plângând, ducesa pătrunse în camera sa de lucru.

— Iată ce am găsit în sertarul biroului lui Francis-Andrew, spuse ea, aruncând pe masa socrului ei un medalion incrustat cu diamante, care înfățișa chipul lui Frances Parker. Pe dos, era gravat în aur: *Divinei Frances*. Dedesubt, semnătura: *Francis-Andrew*.

Richard luă medalionul, îl privi îndelung, apoi îl lăsă pe masă. Nora sa căzuse pe un scaun și plângea cu fața în palme.

— Nu mai pot să îndur viața aceasta. Prin sertare, prin cărți, găsesc câte o ciornă de scrisoare de dragoste adresată de Francis-Andrew aceleași... creaturi. Sunt hotărâtă să mă înapoiez la Blencathra. Nu mai pot suporta atmosfera casei din Londra. Nu-mi aminteste decât de iubirea lui Francis-Andrew pentru... pentru...

Richard îi luă mâna într-a lui.

— Nu pleca la Blencathra, Grace. Ar fi o dezertare. Prezența ta la Northland House e mai necesară ca oricând. Nu-i da lovitura de grație. Ar lăsa să se înțeleagă că și dumneata ești încredințată de vinovăția lui. Gândește-te! În curând se va da hotărârea de care atârnă viitorul soțului dumitale. Ți-ar plăcea să se spună că băieții dumitale sunt copiii unui criminal? Dacă Francis-Andrew va fi condamnat, pata va dăinui în veci asupra numelui familiei voastre. Gândește-te bine, Grace, înainte de a lua o hotărâre...

În ziua aceea, ducesa nu dădu un răspuns definitiv.

După plecarea ei, Richard rămase încruntat și abătut. Milioanele lui nu-i puteau salva fiul. Dacă

și-ar fi dăruit averea întreagă, n-ar fi astupat gura celor care se înverșunau împotriva casei lui.

Pe când se afla în această stare de spirit, se anunță Jules Lafont. Eficient, solid, plin de încredere în sine și în măreția casei Sunderland, pe care o servea cu devotament, Lafont intră cu fruntea sus.

— Ce noutăți îmi aduci Lafont?

— Dezbaterile procesului încep săptămâna viitoare.

— Știam, rosti Richard obosit. M-a informat Rowlandson de dimineață.

Privirile lui Lafont căzură întâmplător asupra medalionului rămas pe birou.

— E o miniatură a actriței, pe care nora mea a găsit-o într-un sertar, la Northland House, explică Richard cu indiferență. Probabil un dar pe care fiul meu intenționase să-l facă amantei sale, înainte de...

Lafont luă medalionul. Diamantele irizau flăcările luminilor. Chipul frumos al tinerei femei era înconjurat de un nimb scânteietor. Deodată, Lafont tresări. Îl fulgerase o idee.

— În afară de ducesa de Northland și de dumneavoastră, mai știe cineva că acest portret a fost găsit la Northland House?

— Cred că nu. Nora mea mi l-a adus de îndată ce l-a găsit.

— Puteți, Sir, să îmi făgăduiți că nici dumneavoastră și nici ducesa de Northland nu veți pomeni nimănui de existența acestui portret?

— Desigur!... Dar... nu știu ce importanță ar avea...

— Are mare importanță.

Lafont strecură medalionul în buzunar.

— Începând din clipa de față, atât dumneavoastră cât și ducesa de Northland, trebuie să uitați că v-a trecut prin mână această miniatură. Puteți cere ducesei să păstreze taina?

— Dacă socotești necesar, îi vorbesc chiar în seara aceasta. Dar la ce ți-ar folosi?

Ochii lui Lafont luceau ciudat.

— Pentru moment, nu vă pot spune nimic. Tot ce vă cer, e să-mi garantați că ducesa nu a vorbit nimănui despre acest medalion. Socotesc acest lucru atât de însemnat, încât îmi permit să vă rog a pleca imediat la Northland House, spre a lua legătura cu nora dumneavoastră. Este în joc viața și onoarea ducelui.

Richard îl privi cu uimire și neîncredere.

— Vorbești serios, Lafont?

— Foarte serios, Sir.

— Atunci, plec. Plec de îndată. Așteaptă-mă aici, până mă înapoiez.

Cu renăscută energie, ieși din birou. Lafont îl auzi dând poruncă să i se pregătească trăsura, apoi îndreptându-se spre scară.

Șeful serviciului de informații nu avu mult de așteptat. Peste o jumătate de oră, Richard se înapoie surescit.

— Am vorbit cu nora mea. Nu a discutat cu nimeni despre medalion. Ai toată libertatea de acțiune.

Lafont se înclină.

— Vă mulțumesc, Sir. De acum înainte nu vă cer decât să așteptați.

— Nu poți să-mi spui ce pregătești?

— Mă iertați, Sir, sunt deprins să lucrez singur.

Cu același aer misterios, îi ură bună seara, apoi părăsi încăperea...

Pentru Richard și pentru ducesa de Northland urmau zile de încordată așteptare. Ce mașina Jules Lafont? Va reuși să ușureze situația lui Francis-Andrew? Pregătea o lovitură de teatru?

Procesul ducelui de Northland începuse. Soarta lui Francis-Andrew părea pecetluită. Probele acuzării erau zdrobitoare. Nu mai încăpea îndoială că asasinase pe Frances Parker. Fuga lui era interpretată unanim ca o recunoaștere a vinovăției.

Richard era exasperat. Din ziua în care plecase cu medalionul, Lafont nu mai călcase pragul casei Montenuovo. Richard trimisese în mai multe rânduri după șeful serviciului său de informații, însă acesta se topise parcă în aer.

Zilnic, avea lungi consfătuiri cu armata sa de avocați. Aceștia pierduseră speranța de a mai obține achitarea. Opinia publică era îndârjită. În taverne și în saloanele aristocraților, în lumea interlopă și în cercurile ponderate ale burgheziei, în Mayfair și în East End, interesul pentru dezbaterile procesului creștea.

Richard Sunderland era atât de amărât de amploarea scandalului, încât nu se mai interesa de afaceri. Casa Sunderland pierduse câteva poziții importante pe piața internațională. Familia Rotschild reușise să lanseze două împrumuturi pentru Prusia și pentru Sardinia, profitând de eclipsa casei Sunderland.

Richard era omul extremelor. Puterea lui de muncă de odinioară lăsa uneori locul unei apatii inexplicabile. În acele momente de deprimare sufletească se închidea în cabinetul său de lucru și nu mai primea pe nimeni. Ajunsese să aibă oroare de figurile noi. Rupsesse în mod practic și legăturile cu societatea londoneză. Nu mai oferea recepții și refuza sistematic toate invitațiile.

— Ursul s-a ascuns în birlog, spuneau cu satisfăcută răutate dușmanii.

— Nu vă bucurați înainte de vreme. Hibernează.

— Vă înșelați. Richard Sunderland e un om terminat. Crima fiului său l-a dat gata. A ajuns o epavă.

— Aveți dreptate. L-am văzut acum câteva zile, ieșind din casă. A slăbit, are privirile rătăcite, mâinile îi tremură.

— Ce vreți? Acum doi sau trei ani, a suferit un atac de paralizie.

— Pedeapsa dumnezeiască, *gentlemen!*

— De trei luni nu i-a mai călcat piciorul pe la bursă.

— În curând se va retrage din afaceri. Știu din sursă autorizată că Anthony Temple, fostul său prim-secretar, va trece în fruntea casei Sunderland din Anglia.

— Bătrânul Sunderland nu se mai interesează decât de procesul fiului său și de educația copiilor lui Beaulieu.

— Are remușcări fiindcă și-a lăsat copiii la voia întâmplării.

— Da, da. Încearcă să-și răscumpere greșelile trecutului.

— Dă, Doamne, omului mintea din urmă.

Lumea nu se înșela. Richard se dedicase lui Gerald, care își sărbătorise cei nouăsprezece ani, și copiilor lui Adrien de Beaulieu, Raymond și Cynthia, care împliniseră respectiv patrusprezece și opt ani. Dacă cei doi nepoți primeau cu bucurie atențiile și darurile bunicului, nu se putea spune același lucru despre Gerald Sunderland, care ar fi preferat să aibă mai multă libertate. Dragostea și grija pe care i le purta părintele său îl oboseau. Povețele lui îi păreau banale.

Seară, după ce terminau cina, Richard îl chema în bibliotecă și acolo, între patru ochi, îi turna sentențios sfaturi și învățăminte.

— Să nu te lași niciodată stăpânit de pasiuni. Faptele săvârșite la mânie le regreti o viață întreagă. Gândește-te la fratele tău. Iată unde l-a dus pasiunea

lui bolnăvicioasă pentru o femeie pierdută și excesele unei gelozii oarbe...

Gerald îl asculta cu privirile plecate în pământ, numărând florile de pe covor, ori lăsând gândurile să-i zboare aiurea.

— Să nu lași pe nimeni să-ți cunoască punctele slabe, căci acolo vei fi lovit... Să nu faci cădășie cu oameni nenorocoși, căci ghinionul care-i urmărește pe ei, s-ar putea agăța și de tine... Să nu provoci conflicte, decât în momentul în care ești sigur că toți sortii de izbândă sunt de partea ta. Cu alte cuvinte, să nu pleci la război, înainte de a ști cu certitudine că armele tale sunt mai puternice decât ale adversarului... Adeseori, e primejdios să spui adevărul. O minciună rostită la momentul potrivit, îți procură mai multe avantaje decât o sinceritate prostească. În diplomatie și în marea finanță, minciuna e cea mai utilă armă, căci induce în eroare pe rivali... Să nu scapi un cuvânt despre proiectele tale. Jucătorul care-și dezvăluie cartea, pierde la sigur... Să nu faci confidențe. A-ți da pielea pe mâna altuia, înseamnă să intri cu bună știință la stăpân... Să nu ai scrupule... Scrupulele sunt apanajul oamenilor mediocri...

Gerald își zicea plictisit că adevărurile acestea erau atât de elementare, încât nu meritau a fi menționate. Nu se sinchisea nici de pilda rea a fratelui său. Francis-Andrew era sclavul unei singure femei, pe când preferințele lui erau foarte variate.

Privirile lui Gerald căzură asupra imaginii sale reflectate în cristalul unei biblioteci. Tânărul care-i apărură pe fondul aurit al cărților, îi prilejui un moment de legitimă satisfacție. Fără să fie frumos, avea o siluetă impecabilă și o înfățișare de *grand prince*, care îl prindea de minune. Trăsăturile lui aspre, îi dădeau un aer de bărbăție, care se împerechea

armonios cu costumul *gris perle*, tăiat de cel mai bun croitor din Londra.

— Un om abil, continuă Richard, trebuie să știe a-și schimba pielea de leu cu aceea de vulpe. Finețea și o oarecare doză de șiretenie nu strică niciodată... Este o mare artă să știi a-ți face prieteni și a-i folosi cum trebuie. Legăturile mele cu prințul de Talleyrand, de pildă, mi-au fost de neprețuit folos... Silește-te a câștiga și stimula afecțiunea celor care te înconjoară. Fără afecțiunea ducelui de Queensberry, fără sprijinul lui, mă îndoiesc că aș fi putut ieși învingător din luptă cu viața... E o mare îndemânare să te retragi la timp. Călătorul înțelept nu caută adăpost pentru noapte după scăpătatul soarelui, căci riscă să se rătăcească în beznă... Când simți că te părăsesc puterile, încredințează altuia hăturile, ca să nu ajungi jucăria atelajului...

Ultima povată îl făcu pe Gerald să reflecteze: „De ce nu te retragi și dumneata? Am auzit pe unii colaboratori ai dumitale spunând că nu mai ești la înălțimea vremurilor pe care le trăim. Te folosești de tipare învechite, de sisteme anacronice, care ieri au părut îndrăznețe azi sunt copilărești...”

Richard simți instinctiv că nu era urmărit cu atenție. Constatarea aceasta îl întristă. Nici copiii nu-i mai acordau respect. Sfaturile sale îl oboseau pe Gerald. Constata aceasta din privirile lui absente, din expresia de ironie care-i plutea pe chip.

Da, da! Ajunsese să plictisească lumea. Deși nu avea decât șaiszeci și cinci de ani.

„Cu toate acestea, mă simt încă tânăr”, reflectă el. Surâse trist: „Tânăr? Mai sunt oare tânăr? Sau încerc să mă înșel pe mine însumi? Mintea mi-e încă limpede. Dar nu e destul. Corpul acesta blestemat refuză să mă mai servească. Abia am scăpat de paralizia care m-a legat atâta vreme de pat. Un nou atac mă va răpune. Doctorii m-au prevenit

ocoluri. Și eu, în loc să-i ascult, am luat iarăși hăturile în mână. N-am făcut-o de bună voie. Dacă Francis-Andrew n-ar fi căzut victima acelei creaturi, alta ar fi fost azi viața mea și a lui. Poate că merg cu pași repezi spre moarte. Cine știe?”

Uitase să mai vorbească. Se așternuse o tăcere pe care n-o tulbura nici Gerald.

Richard reveni brusc la realitate. Avu aceeași senzație neplăcută pe care o încearcă un neînotător, aruncat fără veste într-un bazin cu apă rece. Un ciocănit în ușe, îl făcu să strige iritat:

— Intră!

Majordomul apăru cu un ziar împăturit, purtat ca niște moaște pe o impunătoare tavă de argint.

— Mr. Lafont, vă trimite acest jurnal, o dată cu salutările sale, Sir.

Richard se uită nedumerit la gazetă, apoi la majordom. Înnebunise Lafont? De jurnale îi ardea lui? Deodată avu o tresărire. Lafont nu i-l trimisese pe degeaba. Îl luă de pe tavă și îl despături. Pe prima pagină văzu un titlu etalat cu litere groase:

„LOVITURĂ DE TEATRU ÎN AFACEREA NORTHLAND, SE PARE CĂ A FOST DESCOPERIT ADEVĂRATUL ASASIN AL ACTRIȚEI FRANCES PARKER.”

Richard simți că inima începe să-i bată cu putere. Avid, citi mai departe:

„UN CĂRUȚAȘ DIN BLACK BOY ALLEY, PE NUME BUCK MOONEY, S-A PREZENTAT IERI DE DIMINEAȚĂ LA BIROUL POLIȚIEI DIN BOW STREET, UNDE A FĂCUT UN DENUNȚ SENZAȚIONAL. CU O SEARĂ ÎNAINTE, AFLÂNDU-SE CU TREI PRIETENI ÎN TAVERNA RED LION, DIN CHICK LANE WEST, SMITHFIELD, A

AUZIT PE INDIVIDUL BEN HICKEY ZIS STINKER, CARE SE AFLA ÎN STARE DE BETIE, LAUDÂNDU-SE CĂ A UCIS PE FRANCES PARKER. JUDECĂTORUL BIRNIE, SESIZAT DE ACEASTĂ AFACERE, A EMIS UN MANDAT DE ARESTARE ÎMPOTRIVA LUI BEN HICKEY. LA PERCHEZIȚIA EFECTUATĂ LA DOMICILIUL ACESTUIA, DIN FIELD LANE, S-A GĂSIT UN MEDALION CU CHIPUL LUI FRANCES PARKER ÎNCONJURAT DE DIAMANTE. ÎN CIUDA DEPOZIȚIILOR CĂRUȚĂȘULUI MOONEY ȘI A CELORLALȚI TREI MARTORI CARE AU CONFIRMAT ÎN TOTUL DENUNTUL FĂCUT LA POSTUL DE POLIȚIE, NUMITUL BEN HICKEY ÎȘI PROCLAMĂ CU ÎNDÂRJIRE NEVINOVĂȚIA. SUSPENDAREA PROCESULUI INTENTAT DUCELUI DE NORTHLAND ESTE IMINENTĂ. JUDECĂTORUL BIRNIE A DECLARAT CĂ..."

Richard își întrerupse lectura. Jurnalul îi scăpă din mână. Cu privirile ațintite în gol, reconstitua în închipuirea lui lupta disperată a lui Ben Hickey pentru a-și dovedi inocența. Medalionul cu diamante găsit de poliție în locuința sa, și care avea să constituie cea mai importantă probă împotriva lui Hickey fusese înmănat de el, Richard, lui Jules Lafont. Totul era deci o înscenare. Spre a salva pe Francis-Andrew, năpăstuia pe un nevinovat.

Jules Lafont era diabolic. Lucrase magistral. Va reuși mașinația lui să ducă până la urmă la scoaterea din cauză a lui Francis-Andrew?... Ce importanță avea că un oarecare Ben Hickey, zis Stinker, va ispăși o crimă pe care n-o săvârșise?

În aceeași seară, avocatul Rowlandson se prezenta la Montenuovo House. Aducea la cunoștință lui Richard Sunderland, senzaționala întorsătură intervenită în afacerea Northland.

Richard îl privi calm.

— Cunoșteam vestea, Mr. Rowlandson, răspunse el, după ce avocatul își descărcă sacul cu știri. Am citit-o în ziar acum două ore. Sunt bucuros că inocența fiului meu va fi stabilită. Eram sigur că adevărul va ieși la lumină. Aștept liniștit hotărârea justiției...

Linăștea lui Richard era numai aparentă. Îndrăzneșul eșafodaj al lui Jules Lafont putea fi oricând dat peste cap. Atunci, scandalul ar fi fost imens. Comportarea lui Richard Sunderland ar fi tras după sine năruirea casei sale. Dar așa ceva nu se putea întâmpla. Nu trebuia să se întâmple. Richard era curios să afle amănunte. Se feri însă a pune întrebări care ar fi dat de bănuir.

— N-ar fi exclus ca până la ora aceasta, Ben Hickey să fi făcut mărturisiri complete, zise el.

— Nici să nu vă gândiți, Sir, că își va recunoaște vina. Individul acesta e de o încăpățănare de catâr. În pofida evidenței, susține că e nevinovat. Din fericire, declarațiile lui Mooney și ale prietenilor săi sunt categorice. În seara cu pricina, Hickey a povestit amănunțit felul în care a săvârșit crima.

— La beție omul face multe prostii, zise Richard sentențios.

— Beția aceasta a fost providențială pentru limpezirea situației fiului dumneavoastră. Potrivit depozitiilor lui Mooney și a celorlalți martori, care au repetat aproape cuvânt cu cuvânt imprudentele declarații ale lui Hickey, acesta urmărea de mai multă vreme să pună mâna pe bijuteriile victimei. Printr-o femeie de serviciu a acesteia, rămasă încă necunoscută, a aflat că victima își ținea bijuteriile într-o casetă ascunsă după un tablou din dormitor. În noaptea crimei, s-a strecurat în locuința fostei actrițe, prin spargerea geamului unei ferestre de la subsol. Neobservat de nimeni, a reușit să pătrundă în dormitor. Se pregătea să scoată caseta din dosul

tabloului, când zgomotul unor pași care se apropiau pe coridor l-a făcut să se ascundă după o draperie grea. Era și timpul. Frances Parker și ducele de Northland, care se înapoiau de la un spectacol, au intrat în dormitor. Din ascunzătoarea sa, Hickey a asistat la cearta acestora și la leșinul actriței. În vreme ce ducele a plecat după doctor, borfașul a ieșit de după draperie și profitând de starea de inconștientă a stăpânei casei, a încercat să umble iarăși la caseta. În momentul acela s-a întâmplat tragedia. Miss Parker trezită din leșin, a început să țipe. Speriat, Hickey a ucis-o, implântându-i în piept un ac de pălărie, găsit la îndemână pe masa de toaletă. Pentru că nu mai era timp să opereze caseta, a luat câteva bijuterii pe care victima și le scosese, îndată după intrarea ei în dormitor. Printre acestea se afla și faimosul medalion, singurul pe care Hickey nu a îndrăznit să-l înstrăineze, căci l-ar fi incriminat cu ușurință. Acestea sunt împrejurările în care a fost asasinată Frances Parker. După cum vedeți, și beția e uneori de folos, zise Rowlandson, zâmbind.

— Adevărul nu-și alege mijloacele, spre a ieși la lumină, rosti Richard.

— Aveți dreptate. Adevărul triumfă în pofida obstacolelor...

Gerald ascultase convorbirea fără să scoată un cuvânt. Evenimentele acestea erau atât de uluitoare, încât rămăsese fără glas.

Vorbele grave, pline de încredere ale tatălui său, îl scoaseră din transă.

— Gerald, poți să fii mândru de fratele tău. Francis-Andrew nu e un criminal. Richard își trecu mâna peste frunte. Acum lăsați-mă singur. Sunt obosit. Ne vedem mâine, Rowlandson, spuse el strângându-i mâna. Ai făcut treabă bună. Dumitale ți se datorește în mare măsură acest succes.

— N-am fost decât unealta providenței, Sir, zise avocatul strângându-i cu profesională emoție mâna.

— Ne vedem mâine. Te rog să urmărești cu atenție procesul acestui... Ben Hickey.

După plecarea avocatului, Richard se întoarse spre fiul său.

— Pe mâine, Gerald. Pe mâine...

Gerald ieși la rândul său, năuc încă după această uluitoare răsturnare a situației. Richard nu rămase multă vreme singur. Majordomul îl anunță pe Jules Lafont.

— Să intre, porunci stăpânul. Îl aștept.

Lafont intră tăcut. Era îmbrăcat în negru. Cămașa și dantelele de la gât și de la manșete erau de o albeață strălucitoare. Calm, drept ca o lumânare, evoca figura unui executor implacabil, din epocă de glorie a inchiziției spaniole. Lafont rămase în picioare lângă biroul lui Richard, care stătea cu capul plecat. Tăcerea se prelungi câteva clipe. O tăcere grea, ca o lespede. Se auzea doar tic-tacul unui orologiu.

Richard ridică încet fruntea. Privirile lui se încrucișară cu ale lui Lafont, care nu clipi.

— Crezi că vei reuși? întrebă Richard sugrumat de emoție. Spune, Lafont, crezi că vei reuși?

— Trebuie să reușesc, Sir. Oamenii mei sunt siguri. Ben Hickey nu are nici o șansă să scape viu din afacerea aceasta.

Richard zăbovi să răspundă.

— E îngrozitor, Lafont!

— În cariera mea am văzut lucruri și mai îngrozitoare.

— Îți dai seama? Săvârșim cu bună știință un asasinat juridic.

Șeful serviciului de informații ridică fatalist din umeri.

— Nu avem altă alternativă. Scopul scuza mijloacele.

— Este totuși un asasinat...

— Războiul, Sir, nu este tot un asasinat? Și încă un asasinat în masă! Da, da! Un asasinat în masă. Și câți îndrăznesc să cearăscă împotriva lui? Dacă n-ar fi războiul, unde am ajunge? Pe Ben Hickey îl plâng. Dar ce pot să-i fac? Își ispășește acum, toate găinăriile din trecut.

— Și le ispășește cu vârf și îndesat.

— Război fără morți, nu se poate, Sir. Ben Hickey a avut nenorocul să-mi iasă în cale, tocmai când aveam nevoie de un țap ispășitor. Credeți că nenorocitul acesta este singurul om care plătește oalele sparte?

— E adevărat, Lafont, dar...

— Nu mai putem da înapoi, Sir. Dacă aveți totuși muștrări grave de conștiință, pot face ca martorii să dispară. În lipsa acestora, procesul lui Hickey va fi clasat, iar fiul dumneavoastră își va primi pedeapsa.

Richard se uită alarmat la omul acest cinic, care-i făcuse un serviciu neprețuit.

— Nici vorbă că instruirea cazului Hickey trebuie să-și urmeze cursul. Se impune ca Francis-Andrew să scape...

— Sunt de aceeași părere, Sir.

Richard aruncă prin cameră o privire rătăcită.

— Mă tem, Lafont, să nu intervină ceva, care să ne dejoace planurile.

— Nu va interveni. Martorii acuzării sunt oamenii mei de încredere. Mooney e un vechi agent pe care l-am folosit în misiuni grele. Cărașia este un pretext. Ceilalți trei martori sunt de asemenea, elemente pe care mă bizui. I-am verificat spărgând cu ei greve, punându-i să execute misiuni primejdioase... inavuabile...

— Dacă vorbesc? întrebă Richard cu îngrijorare.

— Nu vor vorbi, Sir. După executarea lui Hickey vor avea tot interesul să tacă. Un martor care înșală

cu bună știință justiția și trimite un nevinovat la streang, nu se poate aștepta la un tratament bun din partea societății. Afară de aceasta, voi lua și alte măsuri de prevedere. Pe Mooney și pe camarazii săi îi voi trimite în misiuni îndepărtate... și primejdioase... Poate că nu se vor mai întoarce. Jungla braziliană a venit de hac multor îndrăzneți. Cred că m-ați înțeles, nu?

— Te-am înțeles. Ești abil. Foarte abil. Totuși, mă tem...

— Să nu vă temeți. Garantez succesul. Pentru mine, afacerea aceasta este lichidată. Am limpezit situații mai tulburi. Da, da, Dormiți fără grijă. Jules Lafont veghează. Ben Hickey va atârna curând în streang, iar ducele de Northland își va relua, cu toate onorurile, locul în Camera Lorzilor.

Richard nu răspunse. Plecă iarăși fruntea. Cu brațele rezemate de birou, părea să cugete adânc.

— Mai aveți nevoie de mine, Sir? întrebă Lafont.

— Pentru moment nu. Vreau numai să-ți mulțumesc pentru tot ce ai făcut pentru mine și pentru fiul meu.

— Mi-am făcut numai datoria. Sunt plătit pentru aceasta, spuse Lafont cu brutalitate.

— Ceea ce ai primit până acum din partea casei Sunderland, este nimic față de ceea ce vei primi pe viitor.

Lafont se înclină.

— Vă mulțumesc, Sir.

Ieși apoi tot atât de tăcut, precum intrase.

Procesul lui Ben Hickey pasiona opinia publică. Mulți din cei care până mai ieri cereau ca Francis-Andrew să fie condamnat, pretindeau acum pedepsirea exemplară a lui Ben Hickey. Energia și accesele de disperare cu care se apăra acest ins ce-și proclama nevinovăția, impresionară pe mulți oameni.

Dar probele acuzării erau atât de zdrobitoare, încât soarta procesului nu mai constituia un semn de întrebare. În afara celor patru martori care susțineau cu tărie că îl auziseră pe Hickey lăudându-se la „Red Lion Tavern” că o ucisese pe Frances Parker, și de medalionul găsit la perchezitie în domiciliul acestuia, apărui la bara martorilor un cămătar din cartierul Westminster, care afirmă că Hickey îi vânduse câteva bijuterii de preț, la câteva săptămâni după crimă. Un marinar, ieșit ca din pământ, declară sub prestare de jurământ că în noaptea asasinatului îl văzuse pe Hickey umblând în apropierea locuinței victimei.

Richard Sunderland urmărea cu îngrijorare ședințele tribunalului. Îl rodea o curiozitate morbidă să-l vadă pe Hickey. Pe omul care avea să moară, pentru a spăla prin jertfa sa onoarea lui Francis-Andrew.

Apariția lui în sala de ședințe, fu întâmpinată cu un murmur de simpatie. Asistența ținea să-și manifeste în acest chip interesul pentru tatăl unui inocent, căruia i se făcuse în sfârșit dreptate.

Elementul de atracție al dezbaterilor din acea zi, era confruntarea dintre Buck Mooney, martorul de căpetenie al acuzării, și inculpatul Hickey.

Apariția lui Hickey în boxă, stârni murmure. Președintele agită clopoțelul, cerând să se facă liniște în sală. Inculpatul era pământiu. Avea o privire stranie de animal încolțit.

Confruntarea dintre Hickey și căruțașul Mooney fu dramatică. În ciuda declarațiilor categorice ale martorului, Hickey stăruia să afirme că e nevinovat, că n-a vorbit la „Red Lion Tavern” despre Frances Parker, și că în posesia lui nu s-a aflat niciodată medalionul cu pricina. Mooney era un uriaș cu fața roșie, ca o lună în asfințit. Avea un pumn mare, greu și păros, pe care-l ridica și-l cobora după fiecare frază.

— Te-ai lăudat că ai ucis-o pe France Parker. Ai descris amănunțit chipul în care ai înțepat-o în inimă cu acul de pălărie.

— Nu-i adevărat! strigă Hickey. Nu-i adevărat! I se umflaseră vinele de la tâmpile și îi ieșiseră ochii din orbite. Nu e adevărat.

— Ba e adevărat! stăruia Mooney dărz. Ne-ai arătat și un breloc de aur, spunând că e una din bijuteriile actriței pe care ai omorât-o.

— Nu-i adevărat! urlă Hickey, încleștându-și mâinile de balustrada boxei. Brelocul nu era al ei.

— Dar al cui era? întrebă prompt judecătorul.

Hickey ezită o clipă.

— L-am furat. L-am furat de la un călugăr, în stația de diligențe de la „King's Crown”. O singură dată l-am purtat asupra mea.

— Și ce-ai făcut cu el?

— Nu știu. Mi-a dispărut de acasă. Mi l-a furat cineva.

— Și ți-a lăsat în loc medalionul cu diamante, răsă ironic procurorul.

— Da! Așa s-a întâmplat. Medalionul ăsta despre care spuneți că a fost găsit la percheziție, nu l-am furat eu. Nici nu știu de el. Vă jur că nu știu. Vă jur! Vă jur! Vă jur!...

Richard se uita la judecătorul grav și solemn, care prezida ședința, la procurorul sarcastic și ascuțit la față, la juriul alcătuit din oameni simpli, plini de însemnătatea rolului pe care-l jucau, la acuzatul care se zbătea în boxă, făcând să răsunе lanțurile de la picioare, la publicul care urmărea cu avidă curiozitate mersul dezbaterilor, la Jules Lafont, care stătea nemiscat în fundul sălii, dirijând din umbră procesul.

Ben Hickey era iremediabil pierdut. Avea dușmani prea puternici. În lupta lui disperată pentru libertate, avea senzația că se află în fundul unui puț. Oriunde

își îndrepta privirile, întâlnea aceiași pereți reci, umezi și inospitalieri. Pentru el, toate ieșirile erau închise...

Șaptezeci și două de zile după memorabilele dezbateri la care asistase Richard Sunderland, condamnatul Ben Hickey urcă treptele eșafodului.

Regele refuzase să-i acorde grațiere. Oficial, societatea pedepsise suprimarea actriței Frances Parker... În ziua execuției, Richard cercetă itinerariul pe care-l stabilise împreună cu căpitanul Anderson pentru „Empress of China”. La acea dată, nava trebuia să se afle la Calcuta. În lunile următoare avea să navigheze în apele arhipelagului malaez, Malaca, Sumatra, Borneo, Celebes, Molucele, Amboina...

Trimise după „Empress of China” cea mai iute corabie din flota sa comercială. Era nerăbdător să anunțe lui Francis-Andrew fericita dezlegare a procesului. Se abținuse să-și cheme fiul în Anglia, înainte de execuția lui Hickey. Se temuse să nu intervină în ultimul moment o răsturnare de situație, care să compromită definitiv cauza lui Francis-Andrew.

Acum, după ce Hickey fusese lichidat, ducele de Northland putea reveni cu fruntea sus, în patrie. Richard era nerăbdător să-l revadă. Să se plimbe împreună pe stradă, să privească lumea în ochi și să sfârâme cu disprețul lor pe dușmanii care doriseră pieirea lui Francis-Andrew și ruina casei Sunderland.

După socotelile lui Richard „Empress of China” trebuia să se înapoieze în Anglia după aproximativ trei luni. Însemna că prin februarie își va îmbrățișa fiul.

Perspectiva acestei bucurii era întunecată de umbra lui Ben Hickey, care de dincolo de mormânt îl urmărea, turburându-i nopțile. Spre a-și înfrânge insomnia, izvor de gânduri negre, muncea cât patru.

Colaboratorii săi erau uimiți de activitatea lui neobosită. Secretarii nu mai pridideau cu lucrul. Până noaptea târziu, Richard le dicta scrisori de afaceri. În așteptarea lui Francis-Andrew, răscumpără castelul Guyhirne, pe care acesta îl vânduse pe când se aflate la mare ananghie, și achită toate datoriile și ipotecile ce grevau domeniile casei Northland. Francis-Andrew avea să găsească terenul neted. După înapoierea sa în Anglia, va duce o viață nouă, demnă, spre cinstirea rangului său și spre bucuria autorului zilelor lui... Zilele treceau cu exasperantă încetineală pentru Richard, care ar fi dorit ca timpul să zboare. Decembrie... Ianuarie... Februarie...

Richard dăduse ordin să i se comunice de îndată sosirea în port a navei „Empress of China”. Voia să iasă primul în întâmpinarea lui Francis-Andrew. A fiului răătăcitor care se înapoia în sânul familiei. Avea gânduri mari pentru Francis-Andrew. Îi va reda conducerea casei Sunderland din Anglia și îi va asigura un important rol în consiliul executiv pentru Europa.

Într-o dimineață cețoasă de iarnă, pe când Richard prezida un consiliu de administrație al băncii, sosi un mesager.

— „Empress of China” a intrat în port, Sir.

Richard se ridică transfigurat de la masă.

— *Gentlemen*, sunt nevoit să întrerup ședința. Trebuie să ies în întâmpinarea fiului meu, Mantaua, Hargraves, se adresă el unuia dintre secretari. Mr. Temple, zise el întorcându-se spre Anthony, mi-ar face plăcere să mă însoțești.

Își îmbracă la repezeală mantaua, își puse pălăria, apoi luă bastonul și mânușile din mâna lui Hargraves. Între timp, se îmbrăcase și Anthony Temple.

— Mai repede, Anthony, îl zori Richard, ieșind pe ușă.

Străbătu aproape în fugă coridoarele lungi, coborî în hol, apoi se îndreptă spre ieşire, urmat îndeaproape de Temple şi de Hargraves. În vreme ce cobora treptele, spre trăsura care îl aştepta la scară, apărură după colţul străzii un cupeu în trapul întins al cailor. Cupeul trase în faţa băncii. Portiera se deschise şi căpitanul Anderson coborî pe trotuar. Richard se opri nedumerit în mijlocul scării. De ce îl preceda Anderson pe Francis-Andrew? Ce însemna figura aceea lungă, de cobe? Anderson urcă scările în grabă, oprindu-se în faţa marelui patron. Figura lui era gravă, aspră, gânditoare. Se descoperi, într-un salut scurt.

— Bine ai venit, Anderson. Unde e fiul meu? Te urmează? A plecat direct la Northland House?

Căpitanul Anderson plecă fruntea.

— Vorbeste o dată, omule! porunci Richard. E bolnav Francis-Andrew?

Comandantul lui „Empress of China” rosti stăpânit:

— Ducele de Northland nu mai este. Acum trei luni, la Calcuta, l-a răpus ciuma... Fatalitatea, Sir.

Richard îşi duse mâna la gură.

— Nu se poate, Anderson!

Deodată, simţi că se rupe un resort lăuntric. Scânci:

— Nu se poate, Anderson! Nu e adevărat! Spune-mi că nu e adevărat! Nu-i așa, Temple, că nu-i adevărat? bolborosi el, întorcându-se spre Anthony Temple, care se uita buimăcit când la Anderson, când la patron.

Richard îşi scoase pălăria, lăsând-o să-i cadă din mână. Încercă să-şi desfacă cravata. Simţea că se înăbuşe. O transpiraţie rece îi îmbrobonase fruntea.

— Nu e adevărat, Anderson! Spune-mi că nu e adevărat!

Aruncă o privire înspăimântată în jur. O greutate mare, ca un pietroi, i se lăsă în creștet. Scara începu să i se legene sub picioare. În jur se asternu deodată întunericul, ca și când s-ar fi stins soarele.

— Nu se poate, Ander...

Horcâi, întinse brațele, căutând un sprijin inexistent și se prăbuși pe scări, rostogolindu-se până la picioarele căpitanului.

Anderson și Temple îl luară pe brațe și îl duseră înapoi, în hol.

— Un doctor! porunci Anthony Temple. Imediat, un doctor!

Îl întinseră pe o bancă. Îi scoaseră mantaua. Ochii lui larg deschiși, puternic colorați, ca ai unei figurine egiptene, fixau în năstire tavanul. Obrazul îi era cenușiu. Gura încremenise într-un răs grotesc, de clown. Medicul, care sosi peste câteva minute, îngenunche lângă trupul răsturnat pe bancă. Îi luă pulsul. După câteva momente se ridică în picioare, lăsând mâna lui Richard să cadă inertă.

— Totul s-a sfârșit. Mr. Sunderland e mort. Un atac de congestie cerebrală. Dumnezeu să-l ierte! zise doctorul, punându-și mânușile.

Mulțimea care se îmbulzea în jurul marelui patron, se trase impresionată înapoi.

— Ești sigur, doctore, că nu mai e nimic de făcut? întrebă emoționat Anthony Temple.

Doctorul își încheia nasturii de la mânuși.

— Patronului dumitale nu-i mai poate folosi ajutorul medicului. A trecut în eternitate. Misiunea mea s-a încheiat. Pentru certificatul de deces, știți unde să mă găsiți. Bună ziua.

Își puse pălăria înaltă, apoi ieși calm, ca un bonz.

Un orologiu bătu douăsprezece lovituri grave...

În sala de ședințe a Băncii Manhattan din New York, erau convocați în ședință extraordinară

conducătorii tuturor întreprinderilor controlate de casa Sunderland. La sedință participau toți directorii generali, președinții consiliilor de administrație și principalii lor consilieri.

Henry Sunderland și frații săi, nu își făcuseră încă apariția.

În așteptarea acestora, participanții la conferință fumau, discutau și mai ales, comentau sfârșitul tragic al marelui patron, de la moartea căruia se împliniseră două luni. Privirile erau atrase fără voie de portretul cernit al lui Richard Sunderland, atârnat deasupra căminului. Nici acum, după moartea lui, nu scăpau de ochii săi pătrunzători. Deodată, se făcu liniște. Cele două canaturi fură larg deschise de secretarii de serviciu ai marelui patron.

Ai marelui patron, care azi se numea Henry Sunderland-Beauclair.

Palid, înveșmântat în negru, fiul cel mare al lui Richard Sunderland, intra cu solemnitate. Slăbiciunea-i de ascet, chipu-i prelung, osos, cu orbite adânci, nasul cărn, bărbia proeminentă și dinții albi, ce se întrevedeau printre buzele subțiri, lipsite de culoare, îl făceau să semene izbitor cu un schelet în haine negre.

Henry Sunderland era urmat la distanță respectuoasă de frații săi. Robert Sunderland-Montorgueil, Charles Sunderland, și Gerald Sunderland-Lusignan. Copiii lui Francis-Andrew Sunderland, duce de Northland, decedat la Calcuta, erau reprezentați de Anthony Temple. O escortă de scribi încheia cortegiul. Henry Sunderland se așază în capul mesei. Îi lipsea prestanța tatălui său. Urâtenia lui îngrozitoare îi împrumuta o fascinație stranie.

Erau prezenți la această sedință și Amaury de Beaumont-Challais, directorul Băncii Sunderland din Paris, și Wilbur Morrison, directorul Băncii Manhattan

din New York, și William Gordon Drake, șeful grupului de ziare al casei Sunderland din Statele Unite, și comandorul Townley, șeful flotelor comerciale reunite ale casei Sunderland, și bătrânul Chastellux, directorul uzinelor de armament de la Nantes și Herbert Hutchinson, care reluase conducerea uzinelor de armament de la Cardiff. Se mai aflau acolo și Algernon Travers, directorul lui United Wheat și inginerul William Lamont, noul director al șantierelor navale din zona americană, și Edward Lowdon, și Will Hays și Reed Sinclair și Hugh Dorsey, directorii minelor carbonifere din Anglia și Statele Unite, și consilierii juridici John Sanders, și Stuart Rowlandson, și Gilbert Radiguet, și Jules Lafont și mulți alții.

Dintre cei care contribuiseră la durarea gloriei casei Sunderland lipseau de la apel ducele de Queensberry, William McFee, Joe Phipps, Alexander Hamilton și chiar mărunțul secretar Norman McKreely. Un loc de cinste îl ocupă Geoffrey Horncastle, fostul coleg de la Oxford al lui Richard Sunderland. Bătrân, cochet în ciuda vârstei, acoperit de dantele și brelocuri, ajunsese un fel de simbol al casei Sunderland. Nu era el ultimul prieten al fondatorului casei Sunderland-Beauclair? Pe Guy Wragby îl uitase toată lumea. Acest om care disprețuia banul și puterea pe care aurul o împrumută stăpânilor lui, era socotit nebun, sau cel puțin dezechilibrat.

Henry Sunderland, se ridică în picioare. În liniștea profundă care se așternuse peste sală, nu se auzea decât bâzâitul unui muscol aventurat printre brațele de cristal ale candelabrului de deasupra mesei.

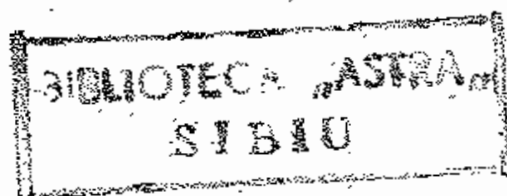
— *Gentlemen*, înainte de a deschide ședința, rosti Henry Sunderland grav, să păstrăm un minut de tăcere în memoria lui Richard Sunderland, marchiz de Beauclair, creatorul casei noastre.

Asistența se ridică în picioare împinsă parcă de același resort.

Insensibil la acest omagiu adus unui om care crease una din cele mai formidabile averi pe care le cunoscuse vreodată lumea, muscoiul explora brațele prăfuite ale candelabrului, lumânările stinse, pe care ceara topită lăsase dâre paralele, mucurile negre, urât mirositoare...

— *Gentlemen*, rosti Henry Sunderland, declar deschisă ședința!

SFÂRȘIT

Richard Sunderland-Beauclair, nepotul unui marchiz avar și al unui modest făurar de cuțite ajunsese la zenitul puterii. El se angajase într-o bătălie grea, cumplită. Sacrificiile vor fi mari. Guvernele și bancherii vor cunoaște zile negre. Fall-mentele se vor ține lanț, marii și micii deponenți vor fi ruinați. Inflația își va arăta colții. Mizeria, foametea, șomașul vor băntui multe țări în recesiune. Dar ce importanță avea? Casa Sunderland-Beauclair trebuia să iasă învingătoare, să-și pulverizeze adversarii, să-și impună supremația, să triumfe!

